1001 HADİS

TÜRKİYE GAZETESİ

(El mer’ü mea men ehabbe.)

(Kişi, sevdiği ile berâberdir.)

[Hadis-i şerif - Mektûbât-ı Rabbânî]

1001HADÎS-İ ŞERÎF

(BİRİNCİ CİLD)

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ CİLD

GİRİŞ

Aklî ve Naklî İlimler

İslâm dîninin emr etdiği bilgileri, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” ikiye ayırmış, (El-ilmü ilmân, ilmü ebdân ve ilmü edyân) buyurmuşdur. Biri (Ülûm-i nakliyye) ya’nî din bilgileri, diğeri (Ülûm-i akliyye) ya’nî fen bilgileridir, buyurmuşdur. Dinde reformcular, fen bilgilerine (Rasyonel bilgiler), din bilgilerine (Skolastik bilgiler) diyor.

[İslâm dînine inanmıyanlar, gençleri aldatmak için, (Dinleri insanlar çıkarmış, önce totem, sonra çok tanrı, en son tek tanrı fikri çıkmış, dinler, fenne, medeniyyete mâni’ olmuş) diyorlar. İslâmiyyete iftirâ ediyor, alçakca yalan söylüyorlar. Fen bilgilerini, akl bilgilerini islâmiyyetin içinden ayırıyorlar. İslâmiyyeti akl bilgilerinden ayrı, bunlara karşı imiş gibi gösteriyorlar. Akl, fen bilgilerini öğrenmek için islâmiyyeti bırakmalı imiş düşüncesini yaymağa çalışıyorlar. İlmihâl kitâblarını okuyarak islâmiyyetin akl bilgilerine, fenne verdiği ehemmiyyeti anlayan uyanık kimseler, bu yalanlara elbette aldanmaz].

Yüksek din bilgileri sekizdir…

Din bilgileri, dünyâda ve âhıretde huzûru, se’âdeti kazandıran bilgilerdir. Bunlar da iki kısma ayrılır: (Ülûm-i âliyye) ya’nî yüksek din bilgileri ve (Ülûm-i ibtidâiyye) ya’nî âlet ilmleri. Yüksek din bilgileri sekizdir:

1 — (Tefsîr) ilmi.

2 — (Üsûl-i kelâm) ilmi. Kelâm ilminin, âyet-i kerîmelerden ve hadîs-i şerîflerden nasıl çıkarıldığını öğreten ilmdir. Bu ilm, (Hadîka)da açık anlatılmakdadır.

3 — (Kelâm) ilmi. Kelime-i şehâdeti ve buna bağlı olan, îmânın altı temel bilgisini öğreten ilmdir.

4 — (Üsûl-i hadîs) ilmi. Hadîs-i şerîflerin çeşidlerini öğreten ilmdir.

5 — (İlm-i hadîs). Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ef'âl, akvâl ve ahvâlini öğretir.

6 — (Üsûl-i fıkh) ilmi. Fıkh bilgilerinin âyet-i kerîmelerden ve hadîs-i şerîflerden nasıl çıkarıldığını öğretir. (Menâr) adındaki üsûl kitâbı meşhûrdur.

7 — (Fıkh) ilmi. Ef'âl-i mükellefîni öğretir. Ya'nî, beden ile yapılması ve sakınılması lâzım olan emrleri ve yasakları ve mubâhları öğretir. Fıkh bilgisi dörde ayrılır: İbâdât, münâkehât, mu'âmelât ve ukûbât.

8 — (İlm-i tesavvuf), Kalb ile yapılması ve sakınılması lâzım olan şeyleri ve kalbin, rûhun temizlenmesi yollarını öğretir. Buna (İlm-i ahlâk), (İlm-i ihlâs) da denir.

Öğrenilmesi farz olan bilgiler

Bu sekiz ilmden, kelâm, fıkh ve ahlâk bilgilerini lüzûmu kadar öğrenmek ve çoluk çocuğuna öğretmek, her müslimâna (Farz-ı ayn)dır. Öğrenmiyenler ve çoluk çocuğuna öğretmiyenler büyük günâh işlemiş olur. Cehenneme gider, yanarlar. Öğrenmeğe lüzûm görmiyen, ehemmiyyet vermiyen ise, kâfir olur, îmânı gider. Bu üç ilmin lüzûmundan fazlasını ve öteki beş yüksek din bilgisini ve ulûm-i akliyyeyi öğrenmek (Farz-ı kifâye)dir. (Bezzâziyye)de diyor ki, (Kur'ân-ı kerîmden bir mikdâr ezberledikden sonra, fıkh öğrenmek lâzımdır. Çünki, Kur'ân-ı kerîmin hepsini ezberlemek farz-ı kifâyedir. Lâzım olan fıkh bilgilerini öğrenmek ise, farz-ı ayndır. Muhammed bin Hasen Şeybânî "rahmetullahi teâlâ aleyh" buyurdu ki, her müslimânın harâmları, halâlları bildiren ikiyüzbin fıkh bilgisini öğrenmesi lâzımdır. Farzlardan sonra ibâdetlerin en kıymetlisi, ilm ve fıkh öğrenmekdir).

Din âlimi olmak için…

Din âlimi olmak için, sekiz yüksek din bilgisini, bütün incelikleri ile öğrenmek, fen bilgilerinde de lüzûmu kadar ilm sâhibi olmak lâzımdır. Müfessirîn-i ızâm, Muhaddisîn-i kirâm ve Mütekellimîn, Mütesavvifîn ve Fükahâ-i fihâm “rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma’în”, din imâmlarıdır. Bunların her sözü, her beyânı, Kur’ân-ı kerîmin ve hadîs-i şerîflerin açıklamasıdır. Her sözleri sâbit ve muhakkak doğrudur.

Ehl-i sünnet vel-cemâ’at

Bunlar, bütün bilgilerini, Kur’ân-ı kerîmden ve hadîs-i şerîflerden almışlardır. Kur’ân-ı kerîmin ve hadîs-i şerîflerin ma’nâlarını Eshâb-ı kirâmdan

öğrenmişlerdir. Kendiliklerinden hiçbirşey söylememişlerdir. Eshâb-ı kirâmın “radıyallahü teâlâ aleyhim ecma’în” yolunda oldukları için, bunlara (Ehl-i sünnet vel-cemâ’at) denilmişdir.

Mevdû’ hadîs ne demektir?

Meselâ, bu büyük âlimlerden Kâdî Beydâvî, “beyyedallahü vecheh” [Allahü teâlâ onun yüzünü nûrlandırsın demekdir] ismine ve duasına yakışacak kadar yüksekdir. Müfessirlerin baş tâcıdır. Tefsîr ilminde, en büyük makâma yükselmişdir. Her meslekde seneddir. Her mezhebde önderdir. Her düşüncede rehberdir. Her fende mâhir, her üsûlde bürhân, önceki ve sonraki âlimlere göre sağlam, kuvvetli ve yüksek tanınmışdır. Böyle derin bir âlimin tefsîrinde mevdû’ hadîs var demek, büyük bir cesâretdir. Dinde derin bir uçurum açmakdır. Böyle sözleri söyliyenin dili, inananın kalbi, dinliyenin kulakları tutuşsa yeridir. Acabâ, bu büyük ilm sâhibi, mevdû’ hadîsleri sahîhlerinden ayıramaz mı idi? Evet diyenlere ne demelidir? Yoksa, hadîs uyduracak kadar ve böyle yapanlar için, Peygamberimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” bildirdiği ağır cezâlara aldırış etmiyecek kadar, dîninin kuvveti ve Allah korkusu yok mu idi? Yokdu demek, ne kadar şenâ’ât, çirkinlik olur. Böyle söyliyen kimsenin dar havsalası, kalın kafası, bu hadîs-i şerîflerdeki ma’nâları çok gördüğünden, bir çâre arayarak, mevdû’ demekden başka çâre bulamaz.

Mevdû’ kelimesinin, bir lügat ma’nâsı, bir de, ıstılâh [ya’nî her ilme mahsûs, ayrı bir] ma’nâsı vardır. Ya’nî, (Üsûl-i hadîs) ilminin verdiği ma’nâsı vardır. Lügatde, mevdû’, bir yere sonradan konulmuş, uydurma demekdir. Ya’nî, Server-i âlemin “sallallahü aleyhi ve sellem” mubârek ağzından çıkmayıp da, bir zındık, bir münâfık, bir yalancı tarafından iftirâ olarak konulmuş ve hadîs denilmişdir. Bu ise, iki yol ile anlaşılabilir. Birincisi: Hadîs-i şerîfin sâhibi olan Fahr-i Rusül “sallallahü aleyhi ve sellem”, (bu benim hadîsim değildir), ya’nî, bunu ben söylemedim, demesi iledir. İkincisi: Nübüvvetin ve risâletin başladığı günden beri, âhırete teşrîf edinceye kadar, hergün, Resûlullah efendimizin yanında bulunup, her sözüne, her hâline, her huyuna, titizlikle dikkat ederek, yazılanlar arasında, bu mevdû’ hadîsin bulunmaması ile anlaşılır ki, bu yol ile de anlamak elbette mümkin değildir. O hâlde, nasıl mevdû’ denilebilir? Böyle söze kimse kıymet vermez.

Server-i âlemin “sallallahü aleyhi ve sellem” nübüvvetinin başladığından vefâtına kadar, mubârek ağızlarından sâdır olan her söz ve sükûn ve hareketleri hep hadîsdir. Hadîs ilmini ta’rîf ederken, (Onun “sallallahü aleyhi ve sellem” sözlerini ve hâllerini bildiren ilmdir) buyurmuşlardır.

(Üsûl-i hadîs) isminde başka bir ilm dahâ vardır ki, bu ilmin üsûlleri, metodları ile, hadîs-i şerîflerin nev’leri, çeşidleri ayırd edilir. Mütevâtir, meşhûr, sahîh, hasen, merfû’, müsned, mürsel, da’îf [za’îf], mevdû’ ve dahâ birçok hadîs çeşidlerinin ayrı ayrı ve uzun ta’rîfleri, îzâhları, tesbitleri, kitâblar doldurmakdadır. Herbir hadîsin şartları, kaydları vardır. Bu geniş bilgiler, ancak üsûl-i hadîs ilminde, ictihâd derecesine yükselen büyük âlimlere “rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma’în” mahsûsdur.

Hadîs ilmi büsbütün başkadır. Üsûl-i hadîs ilminde müctehid olan bir âlim, bir hadîsin mevdû’ olduğunu isbât edince, bu ilmin bütün âlimlerinin de, mevdû’ demesi lâzım gelmez. Çünki, mevdû’ diyen müctehid, bir hadîsin sahîh olması için, lüzûm gördüğü şartları taşımıyan bir hadîs için, benim mezhebimin üsûlünün kâ’idelerine göre, mevdû’dur der. Yoksa, Server-i âlemin “sallallahü aleyhi ve sellem” sözü değildir demek istemez. Ya’nî, hadîs-i şerîf denilen bu sözün hadîs olması, bence anlaşılmamışdır demekdir. Bu âlime göre hadîs olmaması, hakîkatde hadîs olmadığını göstermez. Hadîs üsûlü ilminin başka bir müctehidi de, hadîsin doğru olması için aradığı şartları bu sözde bulunca, hadîsdir, mevdû’

değildir diyebilir. O hâlde, Şevkânînin, (ba’zı tefsîrlerin hadîsleri mevdû’dur) demesi ile mevdû’ olmaz. Meselâ Şevkânîyi, hadîs üsûlü ilminde müctehid tanısak da, onun mezhebinin (Üsûl-i hadîs ilmi) kâidelerince, hadîs olduğu meydâna çıkmamış olur ise de, mevdû’ hadîs olduğunu hangi cesâretle söyliyebilir. Din büyüklerine “rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma’în” karşı böyle sözlerde bulunmanın çirkinliği meydândadır. Meşhûr dört mezheb arasında ayrılık bulunması, sözlerinin yanlış olacağını göstermediği gibi, hadîsler için de böyle düşünebilirsiniz! Böyle şeyler, ictihâd işi olduğundan, bir müctehidin mevdû’ demesi ile, hakîkatde mevdû’ olması lâzım gelmez.

Evet, zındıklar, hadîs diye, ba’zı sözler uydurdu. Ehl-i sünnet âlimleri, bunları ayırıp, çıkardı. Şimdi din kitâblarımızda bunlardan hiç yokdur.

Bir hadîsin mevdû’ olduğunu bildiren kimsenin, herşeyden önce, üsûl-i hadîs ilminde müctehid olması lâzımdır. Böyle bir müctehid, üsûl-i hadîs ilminin kâ’idelerine göre, bir hadîsin mevdû’ olduğunu isbât ederse, yalnız onun mezhebinde mevdû’ olur. Üsûl-i hadîs ilminde müctehid olan başka âlimlerin mezheblerinde de, mevdû’ olması lâzım gelmez. Bu âlimler “rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma’în”, böyle hadîsleri, kitâblarında, sahîh hadîs olarak yazar. Müslimânlar da, onu hadîs olarak tanır.

[Cehenneme gidecek olan yetmişiki fırkanın adamları ve münâfıklar, zındıklar, Ehl-i sünneti parçalamak ve kendi kötülüklerini örtmek için, birçok hadîs-i şerîfe mevdû’ demişlerdir. Ehl-i sünnet tanınan ba’zıları da, bu düşmanların kitâblarına aldanıp, birçok sahîh hadîsleri, mevdû’ sanmışlardır. Ehl-i sünnet âlimlerinin “rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma’în” kitâblarını kavrıyamayıp düşmanlara aldananlardan biri de, Aliyy-ül-kâridir. Çok kitâb yazmış, kıymetli kitâbları şerh etmiş ise de, (Ehâdîs-ül-mevdû’at) kitâbında, sahîh hadîslere mevdû’ demişdir. Din düşmanlarına aldanarak, en kıymetli kitâblardaki sahîh hadîs-i şerîflere mevdû’dur diyenler, din düşmanlarına, dîn-i islâmı yıkmağa yardım etmiş oluyor].

Tesavvufcuların bildirdiği hadîslere mevdû’ diyenler, eğer tesavvuf büyüklerinin bildirdiklerine karşı söyliyorlarsa, bu sözlerinin hiç kıymeti olamıyacağından, onlara bir cevâb vermeğe değmez. O büyüklerin dinden bildirdikleri her haber, doğru, sağlam ve senedlidir. Yok eğer tekke şeyhlerine ve tarîkatcilere karşı söyliyorlarsa, istedikleri kadar söylesinler, biz onları müdâfe’a etmeyiz.

Bizim için delil nedir?

İmâm-ı Rabbânî hazretleri “kuddise sirruh”, (Mektûbât) kitâbının 217. mektûbunda buyuruyor ki, (Hiç yanlış olmıyan, güvenilecek, yalnız Kur'an-ı kerim ve hadis-i şeriflerdir. Çünki her ikisi de, elbette doğru olan, vahy ile bildirilmiştir. Yâni melek ile indirilmiştir. Âlimlerin söz birliği ve müctehidlerin ictihâdı da, bu iki doğru kaynaktan alınmıştır. İşte, islâmiyetin bu dört temeli dışında kalan bilgiler, her ne olursa olsun, bu dört esasa uygun ise, kabûl edilir. Uygun olmıyanlar, Evliyânın ilimleri, marifetleri, keşfleri olsa da, [fen adamı olarak geçinen, fen taklîdcilerinin, tecribe ve isbât edilmiş bilgiler arasına, bozuk düşünceleri ile karıştırdıkları, hipotez, teori bile olmıyan sözleri olsa da], kabûl olunmaz.)

(Berîka) kitabının doksandördüncü sayfasında diyor ki, (Edille-i şer'ıyyenin dört olması [Kitâb, Sünnet, icmâ’ ve kıyâs] müctehidler içindir.

Mukallidler yâni dört mezhebden birinde olanlar için delîl, senet, bulunduğu mezheb reîsinin ictihâdı ve sözüdür. Çünki mukallidler, âyetten ve hadisden ahkâm çıkaramaz. Bunun içindir ki, mezheb imamının sözü, Nassa yâni âyete ve hadise uymuyor göründüğü zaman mezheb imamının sözüne uyulur. Çünki (Nass) ictihâd istiyebilir. Yâhud, başka nassla değişmesi, tevil edilmesi, yanlış birşey olması, nesh edilmiş olması mümkindir. Bunları da ancak müctehid anlıyabilir).

İctihad ne demektir? Müctehid kime denir?

Seyyid Abdülhakîm Arvâsî “rahmetullahi aleyh” (Eshâb-ı kirâm) kitâbında buyuruyor ki, (İctihâd, insan gücünün yetdiği kadar, ya’nî cehd ile zahmet çekerek çalışmak demekdir. Ya’nî, Kur’ân-ı kerîmde ve hadîs-i şerîflerde sarîh ve açık bildirilmemiş bulunan ahkâmı ve mes’eleleri, açık ve geniş anlatılmış mes’elelere benzeterek, meydâna çıkarmağa uğraşmakdır. Bunu ancak Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” ve Onun Eshâbının hepsi ve diğer müslimânlardan ictihâd makâmına yükselenler yapabilir ki, bu çok yüksek insanlara, (Müctehid) denir. Cenâb-ı Hak, Kur’ân-ı kerîmin birçok yerinde, ictihâd etmeği emr ediyor. O hâlde, ma’nâları açıkça anlaşılmayan âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerin derinliklerinde bulunan ahkâm-ı islâmiyyeyi ve mesâil-i dîniyyeyi, mefhûm ile ve delâlet ile anlıyabilen büyüklere, ya’nî mutlak müctehidlere, ictihâd etmek farzdır. Müctehid olmak için, arabî yüksek ilmleri temâmen bilip, Kur’ân-ı kerîmi ezber bilmek, her âyet-i kerîmenin ma’nây-ı murâdîsini, ma’nây-ı işârîsini ve ma’nây-ı zımnî ve iltizâmîsini bilmek ve âyet-i kerîmelerin geldikleri zemânları ve gelme sebeblerini ve ne hakkında geldiklerini, küllî ve cüz’î olduklarını, nâsih veyâ mensûh olduklarını, mukayyed veyâ mutlak olduklarını ve kırâet-i seb’a ve aşereden ve kırâet-i şâzzeden nasıl çıkarıldıklarını bilmek, Kütüb-i sittedeki ve diğer hadîs kitâblarındaki, yüzbinlerce hadîsi ezberden bilmek ve her hadîsin ne zemân ve ne için îrâd buyurulduğunu ve ma’nâsının ne kadar genişlediğini ve hangi hadîsin diğerinden önce veyâ sonra olduğunu ve bağlı bulunduğu hâdiseleri ve hangi vak’a ve hâdiseler üzerine buyurulduğunu ve kimler tarafından nakl ve rivâyet olunduğunu ve nakleden kimselerin ne hâlde ve ne ahlâkda olduklarını bilmek, fıkh ilminin üsûl ve kâ’idelerini tanımak, oniki ilmi ve Kur’ân-ı kerîmin ve hadîs-i şerîflerin işâretlerini, rumûzlarını ve açık ve kapalı ma’nâlarını kavramak ve bu ma’nâlar kalbinde yer etmiş olmak, kuvvetli îmân sâhibi olmak ve itmînân ile dolu, nûrlu ve sâf bir kalbe ve vicdâna mâlik olmak lâzımdır. İctihâd ve tefsîr hakkında, fârisî (Redd-i Vehhâbî) kitâbında uzun bilgi vardır. (Redd-i Vehhâbî) kitâbı, 1264 h. de Delhîde ve 1415 de İstanbulda tab’ edilmişdir.

Bütün bu üstünlükler, ancak Eshâb-ı kirâmda ve sonra, ikiyüz sene içinde yetişen, ba'zı büyüklerde bulunabildi. Dahâ sonraları, fikrler, re'yler dağılıp, bid'atler çıkıp yayıldı. Böyle üstün kimseler azala azala, dörtyüz sene sonra, bu şartları hâiz kimse, ya'nî mutlak müctehid olarak meşhûr olan görülmedi). Hicretden dörtyüz sene sonra, müctehide ihtiyâc da kalmadı. Çünki, Allahü teâlâ ve Onun Resûlü Muhammed aleyhisselâm, kıyâmete kadar hayât şekllerinde ve fen vâsıtalarında yapılacak değişikliklerin, yeniliklerin hepsine şâmil olan ahkâmın hepsini bildirdiler. Müctehidler de, bunların hepsini anlayıp, açıkladılar. Sonra gelen âlimler, bu ahkâmın, yeni hâdiselere nasıl tatbîk edileceklerini, tefsîr ve fıkh kitâblarında bildirirler. (Müceddid) denen bu âlimler kıyâmete kadar mevcûddur. (Fen vâsıtaları değişdi. Yeni hâdiselerle karşılaşıyoruz. Din adamları toplanarak yeni tefsîrler yazılmalı, yeni ictihâdlar yapılmalıdır) diyerek, nasslara ilâveler, değişiklikler yapmak lâzım olduğunu savunanların islâm düşmanı oldukları anlaşılır.

Hadîs-i şerîflerin çeşitleri

[1308] senesinde İstanbulda basılan, (Mahzen-ül’ulûm) kitâbının, birinci cüz’, yüzotuzaltıncı sahîfesinde ve (Eşi’at-ül-leme’ât)in üçüncü sahîfesinde hadîs-i şerîflerin çeşitleri, şöyle ta’rîf edilmekdedir:

1 — (Hadîs-i mürsel): Sahâbe-i kirâmın “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în” ismi söylenmeyip, Tâbi’înden birinin, doğruca, Resûl-i ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, dediği hadîs-i şerîflerdir.

2 — (Hadîs-i müsned): Resûl-i ekreme “sallallahü aleyhi ve sellem” isnâd eden Sahâbînin “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în” ismi bildirilen hadîs-i şerîflerdir. Müsned hadîsler, müttasıl veyâ münkatı’ olur.

3 — (Hadîs-i müsned-i müttasıl): Resûl-i ekreme “sallallahü aleyhi ve sellem” kadar, isnâdı müttasıl olan, ya’nî aradaki râvîlerden hiçbiri noksân olmıyan hadîs-i şerîflerdir.

4 — (Hadîs-i müsned-i münkatı’): Sahâbîden “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în” gayrı bir veyâ birkaç râvîsi bildirilmiyen hadîs-i şerîflerdir.

5 — (Hadîs-i mevsûl): Sahâbînin “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în”, (Resûlullahdan işitdim, böyle buyurdu) diyerek haber verdiği, hadîs-i müsned-i müttasıl demekdir. (Mevâhib-i ledünniyye) tercemesi ikinci cild, otuzdördüncü sahîfede ve Ahmed Na’îm beğin “rahmetullahi teâlâ aleyh”, İmâm-ı Nevevînin “rahmetullahi teâlâ aleyh” (Hadîs-i erbâîn)i tercemesinde, kırkikinci hadîsde, böyle olan hadîs-i şerîflere, (Hadîs-i merfû’) denilmekdedir.

6 — (Hadîs-i mütevâtir): Birçok Sahâbînin, Resûl-i ekremden “sallallahü aleyhi ve sellem” ve başka birçok kimsenin de bunlardan işitdiği ve kitâba yazılıncaya kadar, böyle hep, çok kimselerin haber verdiği hadîs-i şerîflerdir ki, bunların, bir yalan üzerinde söz birliği yapmalarına imkân olmaz. Mütevâtir olan hadîs-i şerîflere muhakkak inanmak ve yapmak lâzımdır. İnanmıyan kâfir olur.

7 — (Hadîs-i meşhûr): İlk zemânda bir kişi bildirmişken, ikinci asrda şöhret bulan hadîs-i şerîflerdir. Ya'nî bir kimsenin Resûl-i ekremden "sallallahü aleyhi ve sellem" o kimseden de, çok kimselerin ve bunlardan dahî, başka kimselerin işitdiği hadîs-i şerîfler olup, son duyulan kimseye kadar, artık hep mütevâtir olarak bildirilmişdir. Meşhûr hadîslere inanmıyan da kâfir olur. (İbni Âbidîn, s. 176)

8 — (Hadîs-i mevkûf): Sahâbîye "radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în" kadar söyliyen hep bildirilip, Sahâbînin, Resûl-i ekremden "sallallahü aleyhi ve sellem" işitdim demeyip, böyle buyurmuş dediği hadîs-i şerîflerdir.

9 — (Hadîs-i sahîh): Âdil ve hadîs ilmini bilen kimselerden işitilen, müsned-i müttasıl ve mütevâtir ve meşhûr hadîslerdir.

10- (Haber-i âhâd): Hep bir kimse tarafından söylenilen, müsned-i müttasıl hadîs-i şerîflerdir.

11 — (Hadîs-i mü'allak): Başdan bir veyâ birkaç râvîsi veyâ hiçbir râvîsi belli olmıyan hadîs-i şerîflerdir. Mürsel ve münkatı' hadîsler de mü'allakdır. Başdan yalnız birinci râvîsi bildirilmiyen hadîse (Müdelles) denir. Tedlîs mekrûhdur.

12 — (Hadîs-i kudsî): Ma'nâsı, Allahü teâlâ tarafından, kelimeleri ise, Resûl-i ekrem "sallallahü aleyhi ve sellem" tarafından olan hadîs-i şerîflerdir. Hadîs-i kudsîleri söylerken, Peygamber efendimizi "sallallahü aleyhi ve sellem" bir nûr kaplardı ve hâlinden belli olurdu.

13 — (Hadîs-i kavî): Söyledikden sonra, bir âyet-i kerîme okuduğu hadîsdir.

14 — (Hadîs-i nâsih): Son zemânlarında söyledikleri hadîs-i şerîflerdir.

15 — (Hadîs-i mensûh): İlk zemânda söyleyip, sonra değişdirilen hadîslerdir.

16 — (Hadîs-i âm): Bütün insanlar için söylenmiş hadîs-i şerîflerdir.

17 — (Hadîs-i hâs): Bir kimse için söylenmiş hadîs-i şerîflerdir.

18 — (Hadîs-i hasen): Bildirenler, sâdık ve emîn olup, fekat hâfızası, anlayışı, sahîh hadîsleri bildirenler kadar kuvvetli olmıyan kişilerin bildirdiği hadîs-i şerîflerdir.

19 — (Hadîs-i maktû’): Söyliyenler, Tâbi’în-i kirâma “rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma’în” kadar bilinip, Tâbi’înden rivâyet olunan hadîs-i şerîflerdir.

20 — (Hadîs-i şâz): Bir kimsenin, bir hadîs âliminden işitdim dediği hadîs-i şerîflerdir. Kabûl edilir, fekat sened, vesîka olamazlar. Âlim denilen kimse, meşhûr bir zât değilse, kabûl olunmazlar.

21 — (Hadîs-i garîb): Yalnız bir kimsenin bildirdiği hadîs-i sahîhdir. Yâhud, aradakilerden birine, bir hadîs âliminin muhâlefet etdiği hadîsdir.

22 — (Hadîs-i za’îf): Sahîh ve hasen olmıyan hadîs-i şerîflerdir. Bildirenlerden birinin hâfızası, adâleti gevşek olur veyâ i’tikâdında şübhe bulunur. Za’îf hadîslere göre fazla ibâdet yapılır. Fekat ictihâdda bunlara dayanılmaz.

23 — (Hadîs-i muhkem): Te’vîle muhtâc olmıyan hadîs-i şerîflerdir.

24 — (Hadîs-i müteşâbih): Te’vîle muhtâc olan hadîs-i şerîflerdir.

25 — (Hadîs-i münfasıl): Aradaki râvîlerden, birden ziyâdesi unutulmuş olan hadîs-i şerîflerdir.

26 — (Hadîs-i müstefîz) [müstefîd]: Söyliyenleri üçden çok olan hadîsdir.

27 — (Hadîs-i muddarib): Kitâb yazanlara, muhtelif yollardan, birbirine uymıyan şeklde bildirilen hadîs-i şerîflerdir.

28 — (Hadîs-i merdûd): Ma’nâsı olmıyan ve rivâyet şartlarını taşımıyan sözdür.

29 — (Hadîs-i müfterî): Müseylemet-ül-kezzâbın sözleridir. Ve ondan sonra gelen münâfıkların, zındıkların, müslimân görünen dinsizlerin uydurma sözleridir. Ehl-i sünnet âlimleri, merdûd ve müfterî hadîsleri aramış, bulmuş, ayırmışlardır. Din büyüklerinin kitâblarında, böyle sözlerden hiçbiri yokdur.

30 — (Hadîs-i mevdû’): Birkaç sahîfe önce bildirildi.

31 — (Eser): Mevkûf ve maktû’ hadîs veyâ dua bildiren merfû’ hadîs demekdir. (Sened), hadîs rivâyet eden âlim “rahmetullahi teâlâ aleyh” demekdir.

Büyük Hadîs Âlimleri

Hadîs âlimleri, çok yüksek insanlardır. Râvîleri ile berâber, yüzbin hadîs-i şerîfi ezber bilene (Hâfız) denir. Kur'ân-ı kerîmi ezberliyene hâfız denmez, (Kâri') denir. Bugün, hadîs-i şerîfleri ezbere bilen bulunmadığı için, kâri' yerine, yanlış olarak hâfız diyoruz. İkiyüzbin hadîs-i şerîfi ezbere bilene (Şeyh-ul-hadîs) denir. Üçyüzbin ezberliyene, (Huccet-ül-islâm) denir. Üçyüzbinden dahâ çok hadîs-i şerîfi, râvîleri ile, senedleri ile birlikde ezber bilene (Hadîs imâmı) ve (Hadîs müctehidi) denir. Doğru oldukları, bütün islâm âlimleri tarafından tasdîk edilmiş olan hadîs kitâblarından altı danesi, bütün dünyâda şöhret bulmuşdur. Bu altı kitâba (Kütüb-i sitte) denir. [Bu kitâblardaki hadîs-i şerîflerin sahîh oldukları, icmâ' ile bildirildi.] Kütüb-i sitteyi yazan altı büyük âlim:

1 — İmâm-ı Buhârî "rahmetullahi teâlâ aleyh":

İsmi, Muhammed bin İsmâ'îldir. Kısaca (H) harfi ile gösterilir. (Sahîh-i Buhârî) ismindeki kitâbında yedibinikiyüzyetmişbeş hadîs-i şerîf vardır. Bunları, altıyüzbin hadîs arasından seçmişdir. Her hadîsi yazacağı zemân, gusl abdesti alıp, iki rek'at nemâz kılar, istihâre ederdi. (Buhârî-yi şerîf)i onaltı senede yazmışdır. [194] de Buhârâda tevellüd, [256] da fıtr bayramı gecesi, Semerkandda vefât etmişdir.

2 — İmâm-ı Ebül-Hüseyn Müslim Nîşâpûrî "rahmetullahi teâlâ aleyh": Kısaca (M) harfi ile gösterilir. (Câmi'us-sahîh) ismindeki kitâbını üçyüzbin hadîs-i şerîfden seçmişdir. [206] da tevellüd, [261] de vefât etdi.

3 — İmâm-ı Mâlik bin Enes: (Mâ) harfi ile gösterilir. (Muvattâ) ismindeki kitâbı, ilk yazılan hadîs kitâbıdır. [90] da, Medîne-i münevverede tevellüd, [179] da, orada vefât etdi. (Mevdû'ât-ül'ulûm)da diyor ki, ba'zı âlimler, (Kütüb-i sitte)yi sayarken, (Muvattâ) yerine, İbni Mâcenin (Sünen) kitâbını söylemişlerdir.

4 — İmâm-ı Tirmizî "rahmetullahi teâlâ aleyh": İmâm-ı Muhammed bin Îsâdır. (T) harfi ile gösterilir. (Câmi'us-sahîh) ismindeki hadîs kitâbı çok

kıymetlidir. [209] da tevellüd, [279] da vefât etmişdir.

5 — Ebû Dâvüd Süleymân bin Eş’as Sicstânî: (D) harfi ile gösterilir. (Sünen) ismindeki kitâbında, dörtbinsekizyüz hadîs-i şerîf vardır. Bunları, beşyüzbin hadîs arasından seçmişdir. [202] de tevellüd, [275] de Basrada vefât etmişdir.

6 — İmâm-ı Nesâî: Adı, Ebû Abdürrahmân Ahmed bin Alîdir. (S) harfi ile gösterilir. (Sünen-i kebîr) ve (Sünen-i sagîr) adında iki hadîs kitâbı çok kıymetlidir. (Sünen-i sagîr), kütüb-i sittedendir. [215] de tevellüd, [303] de vefât etmişdir.

(Mevdû’ât-ül’ulûm) kitâbında diyor ki, [(Sünen) kelimesi, yalnız olarak söylenince, dört âlimin kitâblarından biri anlaşılır. Bunlar, Ebû Dâvüd (D), Tirmizî (T), Nesâî (S) ve İbni Mâcedir. İbni Mâce, kısa olarak (MC) harfleri ile gösterilmekdedir “rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma’în”. Bunlardan başkasının (Sünen) kitâbı söylenirken, yazarının da adı birlikde söylenir. Meselâ, (Sünen-i Dâre Kutnî) (KTın) ve (Sünen-i kebîr-i Beyhekî) (Hek) denir].

Meşhûr ve çok kıymetli hadîs kitâblarından, imâm-ı Ahmed bin Hanbelin (Müsned)i (HD) ve Ebû Ya’lâ (Müsned)i (Ya’lâ) ve Abdüllah Dârimînin (Müsned)i (DR) ve Ahmed Bezzârın (Müsned)i (Z) ile gösterilir. Bu kitâblara (Mesânîd) denir.

[Giriş kısmının tamamı, (Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediyye) ve (Müjdeci Mektûblar) kitaplarından alınmıştır.]

1001 HADÎS-İ ŞERÎF

PEYGAMBER EFENDİMİZ VE ÜMMET-İ MUHAMMED

1. Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” diyor ki, (Bir gazâda, kâfirlerin yok olması için dua buyurmasını söyledik. (Ben, la’net etmek için, insanların azâb çekmesi için gönderilmedim. Ben, herkese iyilik etmek için, insanların huzûra kavuşması için gönderildim) buyurdu).

[Rıyâd-un-nâsıhîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.383] Enbiyâ sûresinin yüzyedinci âyetinin meâl-i şerîfi, (Seni, âlemlere rahmet, iyilik için gönderdik)dir. Resûl aleyhisselâmın güzel huyları pek çokdur. Her müslimânın bunları öğrenmesi ve bunlar gibi ahlâklanması lâzımdır. Böylece, dünyâda ve âhıretde felâketlerden, sıkıntılardan kurtulmak ve O iki cihân efendisinin “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” şefâ’atine kavuşmak nasîb olur.

2. (Allahü teâlâ, herşeyi yokdan var etdi. Herşey içinden insanları sevdi, kıymetlendirdi. İnsanlar içinden de seçdiklerini Arabistânda yerleşdirdi. Arabistândaki seçilmişler arasından da, beni seçdi. Beni, her zemândaki insanların seçilmişlerinde, en iyilerinde bulundurdu. O hâlde, Arabistânda bana bağlı olanları sevenler, benim için severler. Onlara düşmanlık edenler, bana düşmanlık etmiş olurlar.) [Taberânî; Mevâhib-i ledünniyye; Abdülhakîm-i Arvâsî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.386]

3. (Benim dedelerimin hiçbiri zinâ yapmadı. Allahü teâlâ, beni, tayyib, iyi babalardan, temiz analardan getirdi. Dedelerimden birinin iki oğlu olsaydı, ben bunların en hayrlısında, en iyisinde bulunurdum.) [Mevâhib-i ledünniyye; Zerkânî; Abdülhakîm-i Arvâsî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.387] (Envâr-ül-Muhammediyye)de diyor ki, hazret-i Alînin “radıyallahü teâlâ anh” bildirdiği hadîs-i şerîfde, (Âdem aleyhisselâmdan babam Abdüllaha gelinceye kadar, hep nikâhlı ana babalardan geldim. Hiçbir babamın nikâhsız, ya’nî zinâ ile çocuğu olmadı) buyuruldu. (Mevâhib-i ledünniyye)de ve Zerkânînin “rahmetullahi teâlâ aleyh” şerhinde diyor ki, (İslâmiyyetden önce Arabistânda zinâ çok olurdu. Bir kadın, bir kimse ile

nice zemân metres olarak yaşar, sonra evlenirdi. [Kâfirler, şimdi de böyle yapıyorlar.] Âdem aleyhisselâm, öleceği zemân, oğlu Şit aleyhisselâma dedi ki: (Yavrum! Bu alnında parlıyan nûr, son Peygamber olan Muhammed aleyhisselâmın nûrudur. Bu nûru, mü'min, temiz ve afîf hanımlara teslîm et ve oğluna da böyle vasıyyet et!). Muhammed aleyhisselâma gelinceye kadar, bütün babalar, oğullarına böyle vasıyyet etdi. Hepsi, bu vasıyyeti yerine getirip, en asîl, en kibâr kız ile evlendi. Nûr, temiz alınlardan, temiz kadınlardan geçerek, sâhibine yetişdi.)

4. (Öldükden sonra da, hayâtda olduğum gibi bilirim.) [Deylemî; Künûz-üd-dekâık; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.452] (Keşf-ün-nûr)da diyor ki, (Velî, diri iken de, ölü iken de birşey yaratmaz. Allahü teâlânın yaratmasına sebeb olur. Evliyânın rûhları, kabrdeki bedenleri ile alâkalıdır.) Diri veyâ ölü olan bir Velîden feyz almak, fâidelenmek için, onu sevmek ve hurmet etmek lâzımdır. Câhil halk, ölüyü toprak altında, hareketsiz görünce, onu kendinden aşağı sanır. Türbeyi, Sandukayı da herkesin saygı ile ziyâret etdiğini görünce, o da saygılı olur. Ya'nî türbe ölü için değil, dirilerin, saygılı olup, Velîden istifâde edebilmeleri için yapılmakdadır.

5. (Yâ Rabbî! Kabrimi ibâdet olunur put hâline getirme!) [Hadîka; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.241] İbâdetde, başkasını Allahü teâlâya ortak yapmağa benzediği için Peygamber efendimiz, kabr üzerinde nemâz kılmayı yasak etmişdir. Fekat, sâlih bir kimseye yakın mescid yapılırsa veyâ onun yüzünden Allahü teâlânın merhametine kavuşmağı veyâ ibâdetinden ona da fâide olmasını düşünerek, kabri yanında nemâz kılınırsa, ona saygı olmak için, ona karşı kılmağı düşünmezse, hiç zararı olmaz. Çünki, İsmâîl aleyhisselâmın kabri, Kâ'benin yanında, (Hatîm) denilen yerdedir. Mescid-i harâmda kılınan nemâzların en kıymetlisi, burada kılınan olduğundan, hâcılar, burada kılmak için uğraşmakdadırlar. Böyle olduğu (Mesâbih) şerhinde de yazılıdır. (Ma'rifetnâme)nin ikiyüzaltmışsekizinci sahîfesinde diyor ki, (Perdesiz kabre karşı nemâz kılmak mekrûhdur). (Fetâvâ-yı-Hindiyye)nin beşinci cüz', 320. sahîfesinde diyor ki, (Mescidin kıblesi ile kabr arasında perde olursa veyâ kabr yanda, arkada bulunursa, mekrûh olmaz).

6. (Ümmetimden büyük günâhları olanlara şefâ’at edeceğim.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2 m.67; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.58] Önce Peygamberler “aleyhimüssalevâtü vetteslîmât”, sonra sâlih kullar ya’nî Evliyâ-i kirâm “kaddesallahü teâlâ esrârehümül’azîz”, Allahü teâlânın izni ile, günâhı çok olan mü’minlere şefâ’at edecekdir.

7.(Ümmetimden, nefsine zulm edenlere, nefslerine aldananlara şefâ’at edeceğim.) [Deylemî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.476]

8.(Kıyâmet günü, en önce ben şefâ’at edeceğim.) [Müslim; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.476]

9.(Şefâ’atime inanmıyan, ona kavuşamaz.) [Şir’at-ül-islâm; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.476] Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” efendimizin çeşid çeşid şefâ’at edeceğini bildiren dahâ nice hadîs-i şerîfler vardır. (Milel-nihal) kitâbı, altmışyedinci sahîfesinde diyor ki, (Resûlullahın şefâ’at edeceğine ve kirâmen kâtibîn meleklerine ve Cennetdeki rü’yete inanmıyan kimsenin arkasında nemâz kılınmıyacağı (Hülâsa)da yazılıdır). Bunun için vehhâbî imâm arkasında nemâz kılmamalıdır. Ehl-i sünnet âlimleri bildiriyor ki, kıyâmet günü, her Peygamber şefâ’at edecekdir. Sonra âlimler, sonra şehîdler, sonra sâlihler, sonra Kur’ân-ı kerîmi tecvîd ile, tegannî etmeden ve Allah rızâsı için okuyan hâfızlar, küçük çocuklar şefâ’at edecekdir. Böyle olduğunu bildiren hadîs-i şerîfler (Kurtubî tezkiresi) muhtasarında ve (Birgivî vasıyyetnâmesi)nde yazılıdır. Çocukların cenâze nemâzını kılarken, (Yâ Rabbî! Bu çocuğu şefâ’atci eyle!) diye okunacağı, bütün fıkh kitâblarında yazılıdır. Kıyâmet günü, iyilerin, günâhlı olanlara şefâ’at edeceklerini bildiren hadîs-i şerîfler o kadar çokdur ki, bunlar karşısında inanmıyanın, yâ çok câhil veyâ islâmı yıkmak için uğraşanlara aldanmış bir zevallı olduğu düşünülebilir.

10. (Benim çekdiğim acı gibi, hiçbir Peygamber acı çekmedi!) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2, m.99; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.520] İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki: Belâ, kemend-i mahbûbdur [sevgilinin, âşıkını kendine çekmek için gönderdiği kemenddir]. Âşıkları, sevgiliden başka şeylere bakmakdan koruyan bir kamçı gibidir. Âşıkları, sevgiliye döndürür. O hâlde, derdlerin, belâların dostlara gönderilmesi lâzımdır. Belâlar,

dostları, sevgiliden başka şeylere düşkün olmak günâhından korur. Başkaları, bu ni’mete lâyık değildir. Dostları, zorla sevgiliye çekerler. İstediklerini derd ve belâ ile çekerler ve onu mahbûbluk derecesine yükseltirler. İstemediklerini başıboş bırakırlar. Bunların içinden, se’âdet-i ebediyyeye lâyık olan, kendisi doğru yola gelip, çalışarak, uğraşarak, lutf, ihsâna kavuşur. Böyle yapmıyan, başına gelecekleri düşünsün! Görülüyor ki, seçilenlere, belâ çok gelir. Çalışanlara, uğraşanlara o kadar çok gelmez. Peygamberimiz “aleyhi ve alâ âlihissalâtü vesselâm” ise, seçilmişlerin reîsi, beğenilmişlerin, sevilmişlerin baş tâcıdır. O hâlde, derd ve belâlar, öyle usta bir kılavuzdur ki, dostu dosta, şaşmadan kavuşdurur. Sevgiliden başkasına bakmakla onu lekelemekden korur. Ne kadar şaşılır ki, âşıklar, hazînelere, milyonlara mâlik olsa, hepsini verip, derd ve belâ satın alır. Aşk-ı ilâhîden haberi olmıyan, derd ve belâdan kurtulmak için, milyon harc eder.

11. (Bir kimse bana selâm verince, Allahü teâlâ ruhumu cesedime verir. Onun selâmını işitirim.) [Beyhekî; Fâideli Bilgiler s.71] İmâm-ı Beyhekî, bu hadîs-i şerîfe dayanarak, Peygamberler kabirlerinde, bizim bilmediğimiz bir hayat ile diridirler demiştir.

12. (Vefâtımdan sonra da, diri iken olduğu gibi işitirim.) [Fâideli Bilgiler s.72]

13. (Peygamberler kabirlerinde diridir. Nemâz kılarlar.) [Ebû Ya'lâ; Fâideli Bilgiler s.72] İbrâhîm bin Bişar ve seyyid Ahmed Rıfâ'î ve daha nice Velîler, Resûlullaha verdikleri selâmın cevabını işitmişlerdir. Celâleddîn-i Süyûtî hazretlerine, (Seyyid Ahmed Rıfâ'înin Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” mübârek elini öpmüş olduğu doğru mudur?) dediklerinde, cevap olarak (Şeref-ül-muhkem) adında bir kitâb yazmıştır. Bu kitabında, Resûlullah efendimizin, Kabr-i saadetlerinde, bilinmiyen bir hayatla diri olduğunu ve selâmları işitip cevap verdiğini, aklî ve naklî delîller ile isbât etmiştir. Mîraç gecesi, Resûlullahın, Mûsâ aleyhisselâmı, kabrinde nemâz kılarken gördüğünü de, bu kitabında bildirmiştir.

14. (Hayberde yidiğim zehirli etin acısını duymaktayım. O zehrin te'sîri ile, ebher [avort] damarım şimdi çalışmıyacak hâle geldi.) [Fâideli Bilgiler s.72] Allahü teâlânın, insanların en üstünü olan Muhammed aleyhisselâma,

peygamberlikle birlikte şehidlik derecesini de vermiş olduğunu bu hadîs-i şerîf göstermektedir. İmrân sûresinin yüzaltmışdokuzuncu âyetinde meâlen, (Allah yolunda öldürülenleri ölü sanmayınız! Onlar Rablarının yanında diridirler. Rızklandırılmaktadırlar) buyuruldu. Allah yolunda zehir yidirilen o büyük Peygamberin, bu âyet-i kerimede bildirilen şerefli derecenin en üstünde bulunduğu şüphesizdir.

15. (Peygamberlerin mübârek vücûdları çürümez. Bir mümin bana salevât okursa, bir melek o salevâti bana getirip, ümmetinden falan oğlu filan sana salevât ve selâm söyledi der.) [İbni Hibbân; Fâideli Bilgiler s.72]

16. (Kabrimi bayram yapmayın!) [Abdülazîm-i Münzirî; Fâideli Bilgiler s.74] Hadîs âlimlerinden Abdülazîm-i Münzirî hazretleri bu hadîs-i şerîfe mâna verirken (Kabrimi bayram gibi yılda bir ziyâret etmekle bırakmayın! Her zemân ziyâret etmeye gayret edin!) demektir, buyurdu. (Evlerinizi mezarlık yapmayın!) hadîs-i şerîfi de, evlerinizi nemâz kılmamakla, kabirlere benzetmeyin, demek olduğu için, Münzirînin verdiği mânanın doğru olduğu anlaşılmaktadır. Çünkü kabristanda nemâz kılmak câiz değildir. Hadîs-i şerîfin mânası (Kabrimi ziyâret için, bayram gibi belli gün tâyîn etmeyin!) demek de olabilir denildi. Yahudiler ve hıristiyanlar, Peygamberlerinin mezarlarını ziyâret için toplanıp çalgı çalar, şarkı söyler, bayram yaparlardı. Siz böyle yapmayın, ziyâret için, bayramda haram şeylerle eğlenir gibi, ney, dümbelek çalmayın, toplanıp, merâsim yapmayın demektir. Ziyâret için, gelip, selâm vermeli, duâ etmeli, fazla durmamalıdır. İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe buyurdu ki: (Kabr-i saadeti ziyâret etmek sünnetlerin en kıymetlisidir). Vâcib diyen âlimler de vardır. Bunun için, Şâfi'î mezhebinde Kabr-i saadeti ziyâret etmek nezr [adak] olunur. (Mir'ât-i Medîne)nin 1282.ci sayfasından başlıyarak diyor ki, (Allahü teâlâ (Seni yaratmasaydım, hiç birşeyi yaratmazdım) buyurarak, Muhammed aleyhisselâmın Habîbullah olduğunu, Onu çok sevdiğini bildiriyor. Bu hadîs-i kudsî, İmâm-ı Rabbânî (Mektûbât)ının üçüncü cildinin yüzyirmiikinci mektûbunda da yazılıdır. Aşağı bir insan bile, sevgilisinin hâtırı için istenileni boş çevirmez. Âşıka, mâşukunun hâtırı için iş gördürmek kolaydır. Bir kimse (Yâ Rabbî! Habîbin Muhammed hâtırı için senden istiyorum) dese, bu isteği red olunmaz. Fakat, değeri olmıyan dünyalık işler için, Resûlullahın hâtırını, hurmetini vesîle etmek lâyık

değildir.) İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe buyurdu ki: Medînede idim. Sâlihlerden şeyh Eyyüb-i Sahtıyânî, Mescid-i şerife girdi. Ben de birlikte girdim. Şeyh hazretleri, Kabr-i nebevîye karşı dönerek ve kıbleyi arkada bırakarak durdu. Sonra dışarı çıktı. İbni Cemâ'a hazretleri (Mensek-i kebîr) adındaki kitabında diyor ki: Ziyâret ederken minber yanında iki rekât nemâz kılıp, duâdan sonra, Hucre-i saadetin kıble tarafına gelmeli, mübârek başını sol tarafa alıp, (Merkad-ı şerif) duvarından iki metre kadar uzak durmalı, sonra yavaş yavaş kıble duvarını arkaya alıp, (Muvâcehe-i saadet)e karşı döndükte selâm vermelidir. Bütün mezheplerde de böyledir.

17. (Âdem "aleyhisselâm" yanıldığı zemân, yâ Rabbî! Muhammed aleyhisselâm hakkı için beni affet dedi. Allahü teâlâ da, Muhammedi daha yaratmadım. Onu nasıl tanıdın dedi. Yâ Rabbî! Beni yaratıp ruhundan bana ihsân edince, başımı kaldırdım. Arşın eteklerinde, Lâ ilâhe illallah Muhammedün resûlullah yazılmış olduğunu gördüm. Sen isminin yanına, en çok sevdiğinin ismini yazarsın. Bunu düşünerek Onu çok sevdiğini anladım dedi. Allahü teâlâ da buna karşılık, ey Âdem, doğru söyledin. Mahlûklarımın içinde, ençok sevdiğim Odur. Onun için, seni affeyledim. Muhammed olmasaydı, seni yaratmazdım dedi.) [Beyhekî; Ruh-ul-beyan tefsîri; Fâideli Bilgiler s.76]

18. (Başka bir iş görmeyip, yalnız beni ziyâret için gelene, kıyâmet günü şefaat etmek üzerimde hakkı olur.) [Dâr-ı Kutnî; Bezzâr; Şevâhid-ül-hak; Fâideli Bilgiler s.77]

19. (Kur'an-ı kerime tâbi olmak, hepinize farzdır. Onu terk etmeniz için hiçbir özr olamaz. Kur'an-ı kerimde bulamadığınız işlerde, sünnetime uyunuz. Sünnetimde de bulamazsanız, Eshâbımın sözüne uyunuz! Çünkü, Eshâbım gökteki yıldızlar gibidir. Hangisine uyarsanız, hidâyeti bulursunuz. Eshâbımın ihtilâfı, sizin için rahmettir.) [Beyhekî; Fâideli Bilgiler s.154]

Bu hadîs-i şerîf, mezhep imâmlarından herhangi birini taklîd edenin hidâyete kavuşacağını göstermektedir. Bu da, mezheplerin hepsinin hidâyet olduğuna şâhittir.

20. (Resûlün yanında nizâ', cidâl yapmayınız!) [Fâideli Bilgiler s.156] Nisâ sûresinin kırkaltıncı âyetinde meâlen, (Onların îman etmiş olmaları için, aralarındaki anlaşmazlıklarda, seni hakem yapmaları ve vereceğin hükme râzı olmaları, teslim olmaları lâzımdır) buyuruldu. Bu âyet-i kerime, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" hükmünden, islâmiyetin emrinden sıkıntı duyanlarda îman olmadığına alâmettir. Onun dîninin âlimleri ile nizâ', cidâl yapmak, onların doğru olan ictihâdlarının çürük olduklarını göstermeye kalkışmak, Onunla cidâl etmek demektir. Çünkü, âlimler, Resûlullahın vârisleridir. Resûlullahın getirdiklerinin hepsine, hikmetlerini, delîllerini anlamasak bile, îman ve tasdik etmemiz lâzım olduğu gibi, mezhep imâmlarımızdan gelen bilgilere de, kelâmlarına da, delîllerini anlamasak bile, islâmiyete muhâlif olmadıkları için îman ve tasdik etmemiz lâzımdır. Peygamberlerin hepsinin dinleri ihtilâflı, hattâ birbirlerine zıd hükmleri bulunduğu hâlde hepsine îman ve tasdik etmemiz lâzımdır. Böyle olduğunu âlimlerimiz sözbirliği ile bildirmişlerdir. Mezhepler de, bunun gibidir. Müctehid olmıyanların, mezhepler arasında ayrılıklar bulunduğunu gördükleri hâlde, hepsine îman ve tasdik etmeleri lâzımdır. Müctehid olmıyan birinin, bir mezhebi hatâlı görmesi, o mezhebin hatâlı olduğunu göstermez. O kimsenin hatâlı olduğunu, anlayışının kıt olduğunu gösterir. İmâm-ı Şâfi'î hazretleri, teslim olmak, îmanın yarısıdır buyurdu. Rebî' hazretleri bunu işitince, hayır, îmanın hepsidir dedi. İmâm-ı Şâfi'î, bu sözü kabûl eyledi.

21. Peygamberimiz mübârek kılıncını uzatıp, (Rabbim, benim rızkımı, kılıncımın ucunda yarattı) buyurdu. Yâni kâfirlerle cihâd ederim. Alınan ganîmet malından, payıma düşenle geçinirim buyurdu. Orada bulunanlardan bir köylü, benim dünyalığım nerededir? dedikte, (Dünyan, öküzün boynuzu üzerindedir) buyurdu. Yâni öküzünle tarlanı sürer, rızkını kazanırsın, dedi. [Fâideli Bilgiler s.265] Dünya kelimesi ismdir. Bu kelimeden türeyen mastarlardan biri, İdnâ kelimesidir. Bu mastarın, geçinmek demek olduğu Kâmûsta yazılı. O zemân, sapanın ipini öküzün boynuzlarına bağlarlardı. Boynuzu işe yaradığı için, böyle buyurdu. Köylünün çalışıp, tarlasını sürmesini işaret eyledi. Bu hadîs-i şerîfin başka çeşidli mânaları da olabilir! Bazı kimseler, yer küresini ahırda gördüğü öküzlerden birinin boynuzu üstünde sanıyor. Kâmûsta, Sevr kelimesinde yazılı, öküz şeklinde dizilmiş yıldız kümelerinden haberleri olsaydı, Allah'ın Resûlüne böyle dil

uzatamazlardı. Bu hadîs-i şerîf söylendiği senelerde, o burcun, güneşten, yer küremize uzatıldığı düşünülen bir doğrunun uzantısı üzerinde bulunduğu, bugün hesap edilmektedir. Kısa görüşümüze, sınırlı bilgimize göre tasarlıyarak, inanmamak, hattâ şüphe etmek felaketine düşmemeliyiz!

22. (Allahü teâlâyı seven, beni sever.) [Herkese Lâzım Olan Îmân s.356] Onu sevmek herkese farzdır. Onu sevmenin alâmeti, dînine, yoluna, sünnetine ve ahlâkına uymaktır. Kur'an-ı kerimde meâlen, (Bana uyarsanız, Allahü teâlâ sizi sever) demesi emrolundu.

23. Uhud gazâsında kâfirler mübârek yanağını kanatıp, dişlerini kırdıkları zemân, bunu yapanlar için, (Yâ Rabbî! Bunları affet! Câhilliklerine bağışla) diye duâ buyurdu. [Herkese Lâzım Olan Îmân s.360] Resûlullahın ilmi, irfânı, fehmi, yakîni, aklı, zekâsı, cömertliği, tevâzuu, hilmi, şefkati, sabrı, gayreti, hamiyyeti, sadâkatı, emâneti, şecâ'ati, heybeti, yiğitliği, belâgati, fesâhati, fetâneti, melâheti [güzelliği], verâ'ı, iffeti, keremi, insâfı, hayâsı, zühdü, takvâsı bütün Peygamberlerden daha çoktu. Dostundan ve düşmanından gördüğü zararları, eziyyetleri affederdi. Hiçbirine karşılık vermezdi.

24. Heybetinden kimse yüzüne bakamazdı. Birisi gelip mübârek yüzüne bakınca terledi. (Sıkılma! Ben melik değilim. Kurumuş kadıncağızın oğluyum) değilim, zâlim et yiyen bir buyurdu. Adamın korkusu gidip, derdini söylemeye başladı. [Herkese Lâzım Olan Îmân s.362]

25. Kimsenin aybını yüzüne vurmazdı. Kimseden şikâyet etmez, arkasından söylemezdi. Bir kimsenin sözünü veya işini beğenmediği zemân, (Bazı kimseler, acaba neden şöyle yapıyorlar?) buyururdu. [Herkese Lâzım Olan Îmân s.362]

26.Havada bulut görünce, (Yâ Rabbî! Bu bulutla bize azâb gönderme!) derdi. Rüzgâr esince, (Yâ Rabbî! Bize hayrlı rüzgâr gönder) diye duâ ederdi. Gök gürleyince, (Yâ Rabbî! Bizi gadabınla öldürme, azâbınla helâk etme ve bundan önce bize âfiyet ihsân eyle!) derdi. [Herkese Lâzım Olan Îmân s.362] Nemâza dururken, ağlıyan kimsenin içini çektiği gibi, göğsünden ses işitilirdi. Kur'an-ı kerim okurken de, böyle olurdu.

27.Yatağı, içi hurma iplikleri ile dolu, dabağlanmış deriden idi. İçi yünle dolmuş bir yatak getirdiklerinde, kabûl etmedi ve (Yâ Âişe! Allaha yemin ederim ki, eğer istesem, Allahü teâlâ her yerde altın ve gümüş yığınlarını yanımda bulundurur) buyurdu. [Herkese Lâzım Olan Îmân s.365] Bâzan hasır, tahta, döşek, yünden dokunmuş keçe veya kuru toprak üzerinde de yatardı. İbni Âbidîn, orucu anlatmaya başlarken diyor ki, (Resûlullahın ve Ondan sonra dört halîfesinin devam üzere yaptıkları şeylere (Sünnet) denir. (Sünnet-i hüdâ)yı terk etmek mekruhtur. (Sünnet-i zâide)yi terk mekruh değildir). Abdülganî Nablüsî, (Hadîka) kitabında diyor ki, (Resûlullah, kendisinin ibâdet olarak yaptığı şeyleri terk edeni inkâr etmedi ise, yâni darılmadı ise, bu ibâdetlere (Sünnet-i hüdâ) denir. Bunları devamlı yaptı ise, (Sünnet-i müekkede) denir.

Resûlullahın âdet olarak yaptığı şeylere (Sünnet-i zâide) veya (Müstehâb) denir. İyi işlere sağdan başlamak, sağ el ile yapmak, binâ yapmakta, yimekte, içmekte, oturmakta, kalkmakta, [yatmakta], elbisede, âletlerde yaptığı ve kullandığı şeyler böyledir. Bunları yapmamak ve un eleği, kaşık gibi (âdette bid'at) olan şeyleri, yâni sonradan ortaya çıkan âdetleri yapmak dalâlet olmaz. Günah olmaz.) Bundan anlaşılıyor ki, masada yimek, çatal, kaşık kullanmak, karyolada yatmak ve konferanslarda, mekteplerde ahlâk ve fen derslerinde, radyo, televizyon ve teyp kullanmak ve her çeşit nakil vâsıtalarına binmek, gözlük, hesap makinası gibi fen vâsıtalarından istifâde etmek câizdir. Çünkü bunlar, âdette bid'attirler. Sonradan meydana çıkan şeylere (Bid'at) denir. Âdette olan bid'atleri, yenilikleri haram işlemekte kullanmak haram olur.Nemâzda, ezanda ve câmideki vaaz ve hutbede radyo, hoparlör, teyp kullanmak husûsunda (Se'âdet-i Ebediyye) ve (İslâm Ahlâkı) kitâblarında geniş bilgi vardır. İbâdette bid'at yapmak, ufak değişiklik yapmak, çok büyük günah olur. Cihâd yapmak, hükûmetin, ordunun, düşmanlarla harp etmesi ibâdettir. Fakat, harbde her türlü fen vâsıtasını kullanmak bid'at olmaz. Aksine, çok sevap olur. Çünkü, harbde her çeşit fen vâsıtalarını kullanmak emrolundu. İbâdetlerde, emrolunan şeyleri yapmaya yardımcı olan yenilikleri yapmak lâzımdır.Yasak edilmiş şeyleri yapmaya yardımcı olan yenilikleri, değişiklikleri yapmak bid'at olur. Meselâ, ezan okumak için minâreye çıkmak lâzımdır. Çünkü, yüksekte okumak emrolundu. Fakat, ezanı hoparlör ile okumak bid'attir. Çünkü, âlet ile okumak emrolunmadı. İnsanın okuması emrolundu. Nemâz vakitlerini

bildirmek ve başka ibâdetleri yapmak için, çan çalmak, boru öttürmek gibi, müzik âletleri kullanılması da Resûlullah tarafından yasaklandı.

28. (Ben bir insandan başka bir şey değilim. Size Allah'ın bir emrini bildirdiğim zemân, onu hemen kabûl edin. Fakat, dünya işleri hakkında kendiliğimden bir şey söylersem, bu Allah'ın emri değildir. Bunu ben insan olarak söylerim.) [Herkese Lâzım Olan Îmân s.398] Fen bilgileri, Muhammed aleyhisselâmın zemânından bu zemâna kadar çok değişmiştir. O zemân yapılanların, sonradan hâsıl olan şartlara göre değiştirilmesini, islâm dîni emretmektedir. Eğer bunlar, bu günün îcâblarına göre yapılacak olursa, islâm dînine hiç bir halel gelmeyecek, aksine, onun medenî bir din olduğu meydana çıkacaktır.

29. (Allahü teâlâ, kimseye ihsân etmediği iki ni’metini bana ihsân eyledi: Şeytânım kâfir idi. Onu müslimân yapdı. İslâmiyyeti yaymakda, bütün zevcelerimi bana yardımcı eyledi.) [İS s.74]

30. (Dünyâ ni’metlerinden bana, kadınlarım ve güzel koku sevdirildi.) [İslâm Ahlâkı s.94] Dünyâ ni’metlerinin en kıymetlisi, sâliha olan kadındır. Îmânı olan ve islâmiyyete uyan kimseye (Sâlih) [iyi insan] denir. Sâliha kadın, zevcini harâm işlemekden korur. Hasenât ve ibâdet yapmasına yardımcı olur. Sâliha olmıyan kadın, zararlı olur. Dünyâlık olur.

31.(Putları, tapınılan heykelleri kırmak için ve akrabâya iyilik etmek için gönderildim.) [İslâm Ahlâkı s.152]

32.Medînede, mescid-i nebevîde dikili bir hurma kütüğü vardı. Resûlullah hutbe okurken, bu direğe dayanırdı. Buna Hannâne denirdi. Minber yapılınca, Hannânenin yanına gitmedi. Ondan ağlama seslerini, bütün cemaat işittiler. Minberden inip, Hannâneye sarıldı. Sesi kesildi. (Eğer sarılmasaydım, benim ayrılığımdan kıyâmete kadar ağlardı) buyurdu. [Mir'ât-ı Kâinât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.333] Böyle mucizeler çok görülmüş ve haber verilmiştir.

33. (Kabrim ile minberim arası, Cennet bahçelerinden bir bahçedir.) [[İslâm Ahlâkı s.21] Bu hadîs-i şerîfi işitince, ben minber, hasır ve kabrden başka birşey görmiyorum demek küfr olur. Âhıretde olacak şeylerle alay etmek

küfrdür. Kabrdeki ve kıyâmetdeki azâblara [akla, fenne uygun değildir diyerek] inanmamak, küfrdür.

34. (Peygamberler vefât ettikleri yere defnolunur) [Eshâb-ı Kirâm s.119]

35. (Bize, yâni Peygamberlere kimse vâris olamaz! Bizim bıraktığımız mal, sadaka olur) [Eshâb-ı Kirâm s.132]

36. (Bir kimse, beni çocuklarından, ana babasından ve herkesten daha çok sevmedikçe, îmanı tamam olmaz) [Kıyâmet ve Âhıret s.89]

37. (Allahü teâlâ toprağın Peygamberleri çürütmesini haram etmiştir.) [Kıyâmet ve Âhıret s.197]

38. (Allahü teâlâ bir kuluna yazı ve söz sanatı ihsân ederse, Resûlullahı övsün, düşmanlarını kötülesin!) [Kıyâmet ve Âhıret s.283] İslâm memleketlerinde mevlid okunması, bu hadîs-i şerîfteki emre de uygun bir ibâdet olmaktadır. Mevlid okumaya karşı gelen bir kimse, Resûlullahın ve Eshâb-ı kirâmın yaptıkları birşeyi beğenmemiş olduğu gibi, bu hadîs-i şerîfe de karşı gelmektedir.

39. (Peygamberi zikretmek ibâdettir. Sâlihleri zikretmek günahlara kefarettir. Ölümü zikretmek sadaka vermek gibidir. Kabri zikretmek, sizi Cennete yaklaştırır.) [Müsned-ül-firdevs; Kıyâmet ve Âhıret s.303]

40. (Rabbim beni en güzel edeble, edeblendirdi.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.41; Müjdeci Mektûblar s.46] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki, (Muhammed Resûlullah, mahbûb-i Rabbil'âlemîndir. Yâni Allahü teâlânın sevgilisidir. Herşeyin en iyisi, en güzeli, sevgiliye verilir. Bunun içindir ki, Nun sûresi dördüncü âyetinde meâlen, (Elbette sen, en büyük, en yüksek olarak yaratıldın) buyuruldu.)

41. (Kıyâmet günü, önce gelenlerin ve sonra gelenlerin seyyidiyim. Hakîkati bildiriyorum, öğünmüyorum.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.44; Müjdeci Mektûblar s.54] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki, (Kıyâmet günü kabirden en önce O kalkacaktır. En önce, O şefaat edecektir. En önce, Onun şefaati kabûl olacaktır. Cennet kapısını önce O çalacaktır.

Kapı, Ona hemen açılacaktır. (Livâ-i hamd) denilen bayrak, Onun elinde bulunacaktır. Âdem ve Onun zemânından kıyâmete kadar gelen her mümin, bu bayrak altında bulunacaktır.) Seyyid Abdülhakîm Efendi “kuddise sirruh” buyurdu ki: Her Peygamber, kendi zemânında, kendi mekânında, kendi kavminin hepsinden, her bakımdan üstündür. Muhammed ise, her zemânda, her memlekette, yâni dünya yaratıldığı günden, kıyâmet kopuncaya kadar, gelmiş ve gelecek, bütün varlıkların, her bakımdan en üstünüdür. Hiç kimse, hiçbir bakımdan Onun üstünde değildir. Bu güç birşey değildir. Dilediğini yapan, her istediğini yaratan, Onu böyle yaratmıştır. Hiçbir insanın Onu medh edecek gücü yoktur. Hiçbir insanın, Onu tenkîd edecek iktidârı yoktur.

42. (İki gözüm uyur, fakat kalbim uyumaz.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.99; Müjdeci Mektûblar s.146] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Bu hadîs-i şerîf, kendi hâllerine ve ümmetinin hâllerine uyanık olup, gâfil olmadığını haber vermektedir. Bunun içindir ki, Peygamberimizin uyuması, abdestini bozmaz idi. Peygamber, ümmetini korumakta, bir sürünün çobanı gibi olduğu için, ümmetini bir ân unutması, Peygamberlik makamına uygun olmaz.)

43.(Allahü teâlâ ile öyle vakitlerim oluyor ki, o zemânlarda, aramıza hiçbir üstün melek ve Peygamber giremez.)

[Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.99; Müjdeci Mektûblar s.146] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Bu hadîs-i şerîfde bildirilen, Resûlullah efendimizin en kıymetli zemânları, bu fakire göre, nemâzdaki zemânıdır. Günâhları örten nemâzdır. İnsanı kötü, çirkin şeyleri yapmaktan koruyan, nemâzdır. Resûlullahın (Yâ Bilâl, beni ferahlandır!) buyurarak, rahatlandırılmak istediği şey nemâzdır. Dînin direği, nemâzdır. Müslümanlık ile, kâfirliği birbirinden ayıran nemâzdır.)

44.Bedr gazâsında, Eshâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân” müşriklerin dörtte biri kadardı. Harb şiddetlenip, müşrikler hücûmlarını arttırdıkları zemân, Resûlullah çardak altında mubârek başını secdeye koyup: (Ey yüce Rabbim! Eğer bu bir avuç müslümanı zafere ulaştırmazsan, yeryüzünde seni tevhîd edecek [birleyecek] bir kimse kalmaz) diye zafer ve nusrat için

duâ etti. Daha sonra, bir müddet sükût buyurdu. Hemen mubârek gözlerinde sevinç alâmetleri belirip, yanında bulunan, mağara arkadaşı Ebû Bekr-i Sıddîka zafer ve Allahü teâlânın yardımı ile müjdelendiğini haber verdi. Çardaktan çıkarak harb meydanına teşrîf ettiklerinde, yerden bir avuç kum alıp, müşrik askerlerinin üzerine doğru attı. Kum tanelerinin her biri, düşman askerlerinin gözüne bir belâ ve hezîmet şimşeği gibi gelerek, zâhirî bir sebep olmaksızın derhâl perişân oldular. Enfâl sûresinin onyedinci âyet-i kerimesi bu mucize hakkında nâzil oldu. Bu âyet-i kerimede meâlen:

(Kâfirlere attığını sen atmadın, onları Allahü teâlâ attı) buyuruldu. Bu âyet-i kerime, tanıyan tanımıyan, yerli yabancı bütün dillerde tilâvet edildi, okundu. Müşriklerden, (Bizim gözlerimize öyle bir toprak isâbet etmedi) diye bir şey söylemek teşebbüsünde bulunan bir kimse olmadığı gibi, hâşâ belki de sihir olduğunu zannetmişlerdir. [Cevâb Veremedi s.109]

45. (Âdem aleyhisselâm su ile toprak arasında iken ben Peygamber idim!) [Şevâhid-ün Nübüvve s.27] Hazret-i Îsâ "salevâtullahi alâ nebiyyinâ ve aleyhim" âhır zemânda, kıyâmete yakın, gökden inip, bizim Peygamberimizin "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" dîni ile, ya'nî islâmiyyet ile amel edecekdir. Salîbi [haçı] kırıp, içki ve domuza harâmdır, diyecekdir. Her ne kadar Peygamber efendimiz "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", âlem-i şehâdetde, bütün Peygamberlerden sonra ise de, âlem-i ervâhda onların evveli ve birincisidir. Âdem ve diğer Enbiyâ "aleyhimüsselâm" âlem-i şehâdetde [dünyâda] cism sûretinde ortaya çıkmadıkça, Peygamberlik sıfatı ile sıfatlanmazlar. Fekat Peygamberimiz "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" böyle değildir. Onun mubârek rûhu yaratılınca, Peygamberlik ile müjdelendi. Nitekim; bu hadîs-i şerîf buna işâretdir. Bütün Peygamberlerin dinlerinde icrâ olunan ahkâm, Muhammed aleyhisselâmın dîninden alınmışdır. Hakîkatde diğer Nebîler ve Resûller Onun dîninin ahkâmını teblîğ için gönderilmiş olan vekîlleridir.

46. (Allahü teâlânın ilk yaratdığı şey benim rûhum veyâ nûrumdur.) [Şevâhid-ün Nübüvve s.37]

47. (Ben latîfe ederim, ama, doğrudan gayri söylemem!) [Şevâhid-ün Nübüvve s.41] Yalan söylemeden şaka yapardı. Bir gün bir ihtiyâr kadına,

ihtiyâr kadınlar Cennete giremez, buyurdu. O ihtiyâr kadın ağladı. Bunun üzerine ihtiyâr kadınlar gençleşirler, sonra Cennete girerler buyurdu.

48.(Cevâmi-ül-kelim, ya’nî az sözle çok şey anlatıcı olarak ve korkulara gâlib gelici olarak gönderildim.) [Şevâhid-ün Nübüvve s.260] Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” devâm edegelen mu’cizelerinden birisi de, geniş ma’nâları içine alan mubârek sözlerinin, hadîs-i şerîflerinin sahîh ve açık senedlerle nakl edilmesi ve meşhûr olmasıdır.

(49.Ümmetime, yanıldığı ve unuttuğu için cezâ yoktur.) [Fâideli Bilgiler s.20] Dört mezhebin ayrıldığı bir işte, birinin doğru olup, diğer üçünün yanlış olması lâzımdır. Fakat, her mezhep imâmı, doğru yolu bulmak için uğraştığından, yanılanlar affolur. Hattâ sevap kazanır. Çünkü, Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve selem”,

(Ümmetime, yanıldığı ve unuttuğu için cezâ yoktur) buyurdu. Bu ayrılıkları bazı işlerde olup, ibâdetlerin çoğunda, yâni Kur'an-ı kerimin ve hadîs-i şerîflerin açık olarak bildirdikleri ahkâmda ve inanılacak şeylerde, aralarında tam birlik bulunduğundan, birbirini kötülemezler. [Suâl: İngilizlerin Arabistânda kurmuş oldukları bozuk fırkadaki vehhâbîler ve onların kitâblarını okuyanlar diyor ki, (mezhepler ikinci asırda meydana çıktı. Eshâb ve Tâbiîn, hangi mezhepte idi?) Cevap: Mezhep imâmı demek, Kur'an-ı kerim ve hadîs-i şerîflerde açıkça bildirilmiş olan din bilgilerini, Eshâb-ı kirâmdan işiterek toplıyan, kitaba geçiren büyük âlim demektir. Açıkça bildirilmemiş olan bilgileri de, açık bildirilmiş olanlara benzeterek meydana çıkarmıştır. (Hadîka) kitabı üçyüzonsekiz (318). sayfasında diyor ki;

(Bilinen dört imâm zemânında, başka mezhep imâmları da vardı. Bunların da mezhepleri vardı. Fakat, bunların mezheplerinde olanlar azala azala bugün hiç kalmadı). Eshâb-ı kirâmın herbiri müctehid idi. Hepsi de, derin âlim, mezhep imâmı idi. Herbiri kendi mezhebinde idi. Hepsi de, mezhep imâmlarımızdan daha üstün, daha çok bilgili idi. Mezhepleri daha doğru, daha kıymetli idi. Fakat, bunların kitâbları olmadığı için, mezhepleri unutuldu. Dört mezhepten başkasına uymak imkânı kalmadı. Eshâb-ı kirâm

hangi mezhepte idi demek, alay kumandanı, hangi bölüktendir? Yâhut, fizik öğretmeni, okulun hangi sınıfı öğrencisidir demeye benzemektedir.]

50. (İslâm dîni garîb olarak başladı. Son zemânlarda da garîb olacaktır. Bu garîb insanlara müjdeler olsun! Bunlar, insanların bozduğu sünnetimi düzeltirler.) [Hadîkat-ün-nediyye; Fâideli Bilgiler s.178] Abdülganî Nablüsî "rahmetullahi aleyh" (Hadîkat-ün-nediyye) kitabında buyuruyor ki, islâmiyetin başlangıcında, insanların çoğu, müslümanlığı bilmedikleri, onu yadırgadıkları gibi, âhır zemânda da, dîni bilenler azalır. Bunlar, benden sonra bozulmuş olan sünnetimi islâh ederler. Bunun için, emr-i mâruf ve nehyi anilmünker yaparlar. Sünnete, yâni islâmiyete uymakta başkalarına örnek olurlar. İslâm bilgilerini doğru olarak yazıp, kitâblarını yaymaya çalışırlar. Bunları dinliyenler az, karşı gelenler çok olur. O zemânda, sevenleri çok olan din adamı, doğru arasına iğrileri, hoşa giden sözleri karıştıran kimsedir. Çünkü, yalnız doğruyu söyliyenin düşmanları çok olur.

51.(Ümmetimin dalâlet üzerinde birleşmemelerini Rabbimden diledim. Kabûl eyledi.) [Mevâhib-i ledünniyye; Herkese Lâzım Olan Îmân s.354] Bir hadîs-i şerîfde de, (Allahü teâlâ sizi üç şeyden korumuştur. Bunlardan biri, dalâlet üzerinde birleşmekten korumuştur. İkincisi, sârî [bulaşıcı] hastalıktan ölen, şehit sevabına kavuşur. Üçüncüsü, iki sâlih müslüman, bir müslüman için, hayrlıdır [iyi biliriz] diyerek şâhit olursa, o müslüman Cennete gider) ve (Mektûbât) seksenci mektûbdaki bir hadîs-i şerîfde, (Ümmetim yanlış bir iş üzerinde, söz birliği yapmaz!) buyuruldu.

52.(Geçen ümmetlerin herbirine fitneler verildi. Benim ümmetimin fitnesi, mâl, para toplamak olacakdır.) [İslâm Ahlâkı s.94] Dünyâlık peşine düşerek, âhıreti unutacaklardır. Harâm yoldan kazanılan mâl, mülk olmaz. Kullanması harâm olur. Halâl mâlı, ihtiyâcdan fazla toplamak mekrûhdur. Zekâtını vermezse, azâba sebeb olur.

53.Zeyd bin Sehl buyurdu ki, bir gün Resûlullahın huzurunda oturuyordum. Mübârek yüzü gülüyordu. Niçin tebessüm buyurduklarını sordum. (Nasıl sevinmiyeyim? Biraz önce Cebrâîl aleyhisselâm müjde getirdi: Allahü teâlâ buyurdu ki, ümmetinden biri sana bir salevât söyleyince, Allahü teâlâ, ona karşılık on salevât eder dedi) buyurdu. [Kıyâmet ve Âhıret s.133]

54.Birgün Fahr-i kevneyn ve Resûl-i sakaleyn Muhammed Mustafâ "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem", Eshâb-ı güzîn "rıdvânullahi teâlâ aleyhim ecma'în" hazretleri ile otururdi. Kudretden ortaya bir ak tas geldi. İçi ak bal ile dolu idi. Üstünde bir ak kıl vardı Hayret etdiler. Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" hazretleri buyurdular ki: (Gelin her birimiz bu üçüne bir temsîl getirmeyince el sürmiyelim.) Hazret-i Ebû Bekr "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: (Resûlullah hazretleri bu tasdan nûrludur. Resûlullah ile konuşmak bu baldan tatlıdır. Resûlullahın sünnetini yerine getirmek bu kıldan incedir.) Hazret-i Ömer "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: (Îmân bu tasdan nûrludur. Îmân getirmek bu baldan tatlıdır. Îmân ile gitmek bu kıldan incedir.) Ondan sonra, Osmân "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu ki: (Kur'ân-ı kerîm bu tasdan nûrludur. Kur'ân-ı kerîm okumak bu baldan tatlıdır. Kur'ân-ı kerîmin buyurduğunu tutmak bu kıldan incedir.) Ondan sonra Alî "radıyallahü teâlâ anh" buyurdu: (Müsâfirin yüzü bu tasdan nûrludur. Müsâfir ile yemek yimek bu baldan tatlıdır. Müsâfirin hâtırını yerine getirmek bu kıldan incedir.) Ondan sonra hazret-i Âişe "radıyallahü teâlâ anhâ" buyurdu ki: (Halâl [zevcin] yüzü bu tasdan nûrludur. Halâli ile söyleşmek bu baldan tatlıdır. Halâlin hizmetini yerine getirmek bu kıldan incedir.) Ondan sonra Fâtıma-tüz-zehrâ "radıyallahü teâlâ anhâ" buyurdu ki: (Kız çocuğun yüzü bu tasdan nûrludur. Annesini-babasını sever olması bu baldan tatlıdır. Kız çocuğunun aybsız evlenmesi bu kıldan incedir.) Ondan sonra Fahr-i âlem "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" buyurdu ki: (Ümmetimin yüzü bu tasdan nûrludur. Ümmetim için şefâ'at bu baldan tatlıdır. Şefâ'atin kabûl olması bu kıldan incedir.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.507]

55. (Bütün Peygamberlere "aleyhimüsselâm" ben girmeden evvel Cennete girmeleri harâm kılınmışdır. Yine bütün ümmetlere, benim ümmetim girmeden evvel Cennete girmeleri harâm kılınmışdır.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.568] Bir hadîs-i şerîfde, (Cennet ehli yüzyirmi saf olur. Sekseni bu ümmetden, kırkı sâir ümmetlerdendir.) buyuruldu. (Ravda-tül Ulemâ) sâhibi beyân etmiş ki, denildi, her safın arası meşrıkla magrib arasınca olur. Her safın arası dünyâ misâli olur. Bizi Muhammed aleyhisselâmın ümmetinden eyleyen Allahü teâlâya hamd olsun.

56. (Sizin bütün insanlara nisbetle, azlık bakımından durumunuz, beyâz bir öküzün üzerinde bulunan bir siyâh kıl gibidir. Bu derece az olmanıza rağmen ehl-i Cennetin yarısı olursunuz.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.576] (Müslim şerhi)nde beyân olunmuş ki, hadîs-i şerîfde (Siz) hitâbları, bütün ümmetdir. Birincide, ehl-i Cennetin dörtde biri siz olursunuz, buyurdu. İkincide buyurdu, üçde bir olursunuz. Üçüncüde buyurdu, yarısı olursunuz. (Müslim şerhi)nde buyurdu: (İnsanlar arasında siz) hitâbı, müslimânlaradır. İnsanlardan murâd kâfirlerdir. Ba’zı rivâyetlerde, entüm (siz) yerine el-müslimûn tasrîh etmişdir (müslimânlar buyurmuşdur). Ve finnâs (insanlar) yerine fil küffâr tasrîh etmişdir (kâfirler buyurmuşdur).

57. (Muhakkak Allahü teâlâ azze ve celle sizi üç hasletden afv etdi.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.580] (Mefâtih) sâhibi “rahimehullahü teâlâ” demişdir ki, (Hadîs-i şerîfde geçen hılâl kelimesi, haslet ma’nâsına gelen, “Halk” kelimesinin çoğuludur. Ya’nî Allahü teâlâ azze ve celle, ikrâm ederek, sizi üç zarardan korudu. Peygamberiniz sizin üzerinize bed dua etmez. Yoksa, cümleniz helâk olursunuz. Ehl-i bâtıl ehl-i Hak üzerine gâlib olmaz. Türpüştî “rahimehullah” demişdir ki, buradan ehl-i hakkın temâmen ortadan silinmiyeceği, hiç olmazsa bir cemâ’atin dâimâ bulunacağı anlaşılır. Çünki, Allahü teâlâ, Resûlüne bu dîni kıyâmete kadar koruyacağına söz vermişdir [kefîl olmuşdur]. Üçüncüsü, dalâlet üzerine birleşmenizden korudu.)

58. (Her nebî için bir da’vet-i müstecâbe vardır. [Her Peygamberin bir duası kabûl olundu.] Her Peygamber duasının kabûl olunması için acele etdi. Peygamberler “alâ nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm”, Allahü tebâreke ve teâlâya, ümmetleri üzerine denizde boğulmaları, suda gark olmaları, zelzele, sayha, taş atılması, kötü şekle girmek ve yere batması gibi; felâketleri için dua etdiler. Ben duamı; ümmetim üzerine şefâ’at etmek için sakladım. Allahü teâlâya şirk koşmadan ölmüş olan kimseye, benim şefâ’atimi Allahü teâlâ kabûl eder.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.587] (Müslim) hadîs kitâbını şerh eden demişdir ki, inşâallah buyurdukları, temennî ve teberrük içindir. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerinin şu emr-i şerîfine imtisâlen buyurdu: (Yârın ben şu işi yaparım demeyin, inşâallah yaparım deyin.) [Kehf 23 veyâ 24. âyet-i kerîme meâlî.] Ba’zı şârihler buyurmuşlar ki, bu hadîs-i şerîfde, mü’minlerin âsîlerinin

Cehennemde sonsuz kalmıyacaklarına delîl vardır. Zîrâ, şefâ’at hastalığa ilâc gibidir. İlâc, rûh sâhibi olan diri kimseye şifâ verir. Îmân rûh gibidir. Günâh hastalık gibidir. Şirk, Allahü teâlâ muhâfaza etsin, rûhsuz meyyit gibidir. Mâdem rûh vardır. İlâc fâide verir. Rûh çıkdıkdan sonra ilâc da fâidesiz kalır.

59. (Rabbim bana ümmetimden yetmiş bin kimseyi, hesâb ve azâb olunmadan Cennete dâhil etmeği va’d etdi. Bunlardan her bin ile yetmiş bin kişi dahî ve Rabbimin avuçları ile üç avuç mikdârı kimseler Cennete girer!) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.588] (Müslim) kitâbını şerh eden demişdir ki, (avuç, avuç) kavl-i şerîfinden murâd, ümmetin Cennete çok gireceğinden, mübâlagadır. Yoksa avuç ve ölçü Allahü teâlâ için yokdur. Allahü teâlâ mahlûklara âid şeylerden münezzehdir, uzakdır. Buradaki mübâlagadan maksad, hadsiz ve hudûdsuzdur. Bu ümmetden hesâb ve azâb görmeden Cennete girenlerin çok olduğu bildirilmekdedir. Fekat bu, Allahü teâlânın rahmet deryâsının genişliğine nisbeten bir avuç buğday menzilesindedir.

60. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Hazret-i Âişeye “radıyallahü anhâ”, (“Dinde fırkalara ayrıldılar” âyet-i kerimesi, bu ümmette meydana gelecek olan bid'at sahiplerini ve nefslerine uyanları haber veriyor) buyurdu. [Ahmed Tahtâvî; Fâideli Bilgiler s.158] Mısrdaki büyük hanefî fıkh âlimi allâme seyyid Ahmed Tahtâvî, (Dürr-ül-muhtâr) hâşiyesinde (Zebâyıh) kısmında diyor ki, (Tefsîr âlimlerinin çoğuna göre, (Dinde fırkalara ayrıldılar) âyet-i kerimesi, bu ümmette meydana gelecek olan bid'at sahiplerini haber vermektedir. En'âm sûresinin 153. âyetinde meâlen,

(Doğru yol budur. Bu yolda olunuz! Fırkalara bölünmeyiniz!) buyuruldu.

Yâni, yahudiler ve hıristiyanlar ve başka sapıklar doğru yoldan ayrıldılar. Siz de, bunlar gibi bölünmeyiniz! Âl-i İmrân sûresinin yüzüçüncü âyetinde meâlen,

(Hepiniz, Allahü teâlânın ipine sarılınız! Fırkalara bölünmeyiniz!) buyuruldu.

Tefsîr âlimlerinden bazıları, Allahü teâlânın ipi, cemaat, birlik demektir dediler. Fırkalara ayrılmayınız emri, böyle olduğunu göstermektedir. Cemaat de, fıkh ve ilim sahipleridir. Fıkh âlimlerinden bir karış ayrılan, dalâlete düşer. Allahü teâlânın yardımından mahrum kalır, Cehenneme gider. Çünkü, fıkh âlimleri doğru yoldadırlar. Muhammed aleyhisselâmın sünnetine yapışan ve Hulefâ-i râşidînin yâni dört halîfenin yoluna sarılan bunlardır. Sivâd-ı a'zam, yâni müslümanların çoğu, fıkh âlimlerinin yolundadır. Bunların yolundan ayrılanlar Cehennem ateşinde yanacaklardır. Ey müminler, Cehennemden kurtulmuş olan tek fırkaya tâbi olunuz! Bu da, (Ehl-i sünnet vel-cemaat) denilen fırkadır. Çünkü, Allahü teâlânın yardımı ve koruması ve tevfîkı bu fırkada olanlaradır. Allahü teâlânın gadabı ve azâbı bu fırkadan ayrılanlaradır. Bu fırka-i nâciye, bugün dört mezhepte toplanmıştır. Bu dört hak mezhep (Hanefî), (Mâlikî), (Şâfi'î) ve (Hanbelî) mezhepleridir. Bu zemânda, bu dört mezhepten birine tâbi olmayan kimse, bid'at sahibidir ve Cehenneme gidecektir. Bid'at sahibi olanların hepsi de, kendilerinin doğru yolda olduklarını iddi'a ediyorlar. Bu iş, kuru iddi'a ile hayâle dayanarak isbât edilmez. Bu yolun mütehassıslarının ve hadîs âlimlerinin bildirmeleri ile anlaşılır. Bunların bildirdikleri ve bulundukları yol hak yoldur). Bu tercümenin aslı olan bir sayfa arabî yazı, (Redd-i vehhâbî) kitabının 1399 [m. 1979] İstanbul baskısına eklenmiştir. Bu kitabın birinci baskısı, 1264 [m. 1848] senesinde Hindistânda yapılmış olup, dört mezhebin hak olduğu, Cehennemden kurtulmak için bu dört mezhepten birini taklîd etmek lâzım olduğu kuvvetli delîllerle isbât edilmiştir.

61. (Benden sonra, ümmetim arasında ayrılıklar olacaktır. O zemânda olanlar, benim sünnetime ve Hulefâ-i râşidînin sünnetine yapışsın! Dinde meydana çıkan şeylerden uzaklaşsın! Dinde yapılan her yenilik bid'attir. Bid'atlerin hepsi dalâlettir. Dalâlet sahiplerinin gidecekleri yer, Cehennem ateşidir.) [Hadîkat-ün-nediyye; Fâideli Bilgiler s.178] Abdülganî Nablüsî “rahmetullahi aleyh” (Hadîkat-ün-nediyye) kitabında buyuruyor ki, bu hadîs-i şerîf, bu ümmette çeşidli ayrılıklar olacağını haber veriyor. Bunlar arasında, Resûlullahın ve Onun dört halîfesinin yolunda olana sarılınız diyor. Sünnet, Resûlullahın, sözleri, bütün ibâdetleri, işleri, îtikadları, ahlâkı ve birşey yapılırken görünce, mani olmayıp susması demektir.

62.(Ümmetim arasına fesat yayıldığı zemân, sünnetime yapışan için yüz şehit sevabı vardır!) [Hadîkat-ün-nediyye; Fâideli Bilgiler s.178] Abdülganî Nablüsî “rahmetullahi aleyh” (Hadîkat-ün-nediyye) kitabında buyuruyor ki, nefse ve bid'atlere ve kendi aklına uyarak islâmiyetin hududu dışına taşıldığı zemân, benim sünnetime uyana, kıyâmet günü yüz şehit sevabı verilecektir. Çünkü, fitne fesat zemânında islâmiyete uymak, kâfirlerle harp etmek gibi güç olacaktır.

63.(Ümmetimin ihtilâfı rahmetdir.) [Beyhekî; Münâvî; İbni Nasr; Deylemî; İbni Âbidîn; Mekâsıd-ı hasene; İbni Hâcib; Hucce; Risâlet-ül-eş’ariyye; imâm-ı Süyûtî; Halîmî; kâdî Hüseyn; İmâm-ül-Haremeyn; Mevâhib-i ledünniyye; Berîka; Câmi’us-sagîr; Hadîka; Nasr-ul-mukaddesî; Halîmî; Mîzân; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.457] İki müctehidin ictihâdları birbirine uymazsa, her birinin kendi ictihâdını doğru, ötekinin ictihâdını yanlış bilmesi lâzımdır. Meselâ, Hanefî mezhebinde kan akması abdesti bozduğu hâlde, Şâfi'î mezhebinde bozmaz. Şâfi'î mezhebinde, yabancı kadına dokunmak, abdesti bozar, Hanefîde bozmaz. Bunlardan elbette biri doğru, öteki yanlıştır. Fakat, bir şeyde, doğru taraf birden fazla olur mu, olmaz mı? Bu çok derin ve karışık bir mes'eledir. Doğrunun bir olup, ötekilerin ind-i ilâhîde yanlış olacağına göre, ictihâdı doğru olanlara, iki veya on sevap, hatâ edenler, günaha girmedikleri gibi, Allahü teâlâ affedip, bir sevap da veriyor. Bir şeyin doğrusu birden çok olur, diyen âlimler de vardır. Meselâ, Âdem aleyhisselâmın dîninde kızların, erkek kardeşlerine nikâh edilmeleri emrolunduğu hâlde, sonradan gönderilen Peygamberlerin dinlerinde haram olması da, Allahü teâlânın emri idi. Allahü teâlânın emirlerinde hatâ olamıyacağından, her iki emir de doğrudur. Birinci emr, Âdem aleyhisselâma ve Onun ümmetine, ikinci emir de, diğer Peygamberlere ve ümmetlerine doğrudur. Her müctehid için doğru olan, kendi re'y ve ictihâdıdır. İctihâd, o mezhepte bulunanlar için de haktır, doğrudur. Şu hâlde, hak birden çok olmaktadır. Bunun için, bir mezhebe uyan kimse, başka mezhepte bulunanlara ve ictihâdlarına hatâ diyemez. Görülüyor ki, her müctehid, kendi ictihâdına göre hareket etmeye mecbûrdur. Bunun hikmetine, faydasına gelince, bu hadîs-i şerîfin gösterdiği gibi, islâmiyetten ayrılmaksızın, dinde gösterilen kolaylıktır. Meselâ, Hanefî mezhebinde bulunan bir kimsenin bir yerinden kan çıkar ve durmazsa, dâimâ abdesti bozulacağından ve her zemân abdest alması güç

olduğundan, Şâfi'î mezhebine geçerek veya o mezhebi taklîd ederek, zorluktan kurtulacağı gibi, Hanefî mezhebinde bulunan kimse, dişlerini zarûretsiz kaplatsa veya doldurtsa, gusül abdesti kabûl olmıyacağından, Mâlikî veyâ Şâfi'î mezhebini taklîd ederek cenâbetlikten kurtulur. Nikâh, talâk ve zekâtta ise, Şâfi'î mezhebinde karşılaşılan güçlükler, Hanefîyi taklîd ederek hafîfletilir. Su mes'elelerinde Hanefî ve Şâfi'îlerin karşılaştıkları sıkıntı da, Mâlikî mezhebinin ictihâdını taklîd ederek kolaylaştırılır. Bunlar gibi, daha birçok misâller, meselâ yolculukta öğle ile ikindi ve akşam ile yatsı nemâzlarını birlikte kılmak suretiyle Hanefîlerin, Şâfi'î mezhebini taklîd etmeleri gibi kolaylıklar vardır. Çünkü, vapurda, trende, göğüs kıbleden dönünce, Hanefî mezhebinde olanın farz nemâzları kabûl olmaz. Halîfe Ömer bin Abdül’Azîz, (Eshâb-ı kirâm ihtilâf etmeselerdi, dinde ruhsat, kolaylık olmazdı) buyurdu. Halîfe Hârûn-ür-Reşîd, İmâm-ı Mâlike, (Senin kitâblarını çoğaltıp, her yere göndereceğim ve herkesin bunlara uymasını emr edeceğim) deyince: (Yâ Halîfe! Böyle yapma! Âlimlerin ihtilâfı Allahü teâlânın rahmetidir. Hepsi hidâyet üzeredir. Her müslimân, dilediği âlime uyar) buyurdu. Dinde reformcular ise, mezhepleri birleştirerek, islâm birliği kuracaklarını söylüyorlar. Hâlbuki Peygamberimiz, yeryüzündeki bütün müslümanların tek bir îman yolunda, dört halîfesinin doğru yolunda, birleşmelerini emir buyurdu. İslâm âlimleri, elele vererek, çalışıp, dört Halîfenin îtikat yolunu kitâblara geçirdiler. Peygamberimizin emrettiği bu tek yola, (Ehl-i sünnet vel-cemaat) ismini verdiler. Yeryüzündeki bütün müslümanların bu tek (Ehl-i sünnet) yolunda birleşmeleri lâzımdır. İslâmda birlik istiyenler, sözlerinde samîmî iseler, mevcut olan bu birliğe katılmalıdırlar. Fakat, ne yazıktır ki, islâmiyeti içerden yıkmaya çalışan masonlar, ingilizler hep böyle yaldızlı sözlerle müslümanları aldatmışlar, (işbirliği sağlıyacağız) maskesi altında (îman birliği)ni parçalamışlardır. Hakîkate varmış Evliyânın büyüklerinden olan Sehl bin Abdüllah Tüsterî “rahmetullahi aleyh” diyor ki, (Eğer Mûsâ ve Îsâ aleyhimesselâmın ümmetlerinde, imâm-ı a’zam Ebû Hanîfe “rahmetullahi teâlâ aleyh” gibi bir zât bulunsaydı, bunlar yehûdîliğe ve hıristiyanlığa dönmezdi).

EHL-İ BEYT VE ESHÂB-I KİRÂM…

64. (Beni gören ve beni göreni gören müslimânı Cehennem ateşi yakmaz.) [Mesâbîh-i şerîf; Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.561] (Mir'ât-i kâinât) ismindeki büyük târîh kitâbının sâhibi Nişâncızâde Muhammed bin Ahmed "rahime-hullahü teâlâ" buyuruyor ki, (Eshâb-ı kirâm, çeşidli şeklde ta'rîf edilmişdir. (Mevâhib-i ledünniyye)de diyor ki, Peygamberimizi "sallallahü aleyhi ve sellem" diri iken ve Peygamber iken bir ân gören, eğer kör ise, bir ân konuşan, büyük veyâ küçük, her mü'mine (Sahâbî) denir. Birkaç tanesine, (Eshâb) denir.)

65. (Eshâbım yıldızlar gibidir. Hangisine uyarsanız hidâyete kavuşursunuz!) [Dârimî; Beyhekî; Münâvî; İbni Adî; Gâliyye; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.61] Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde Eshâb-ı kirâmı övmekdedir. İlk hicret edenlerden ve Ensârdan ve iyilikde bunların izinde olanlardan râzı olduğunu bildirmekdedir. Allahü teâlâ, ancak mü'min olarak öleceğini bildiği kulundan râzı olur. Kâfir olarak öleceğini bildiği kulundan râzı olduğunu bildirmesine imkân yokdur. Bunun için, Eshâb-ı kirâmı öven âyet-i kerîmeler, onların âdil olmadıklarını ve Resûlullahın vefâtından sonra mürted olduklarını söyliyenleri red etmekde, böyle söyliyenlerin kötü niyyetli olduklarını bildirmekdedir. Eshâb-ı kirâmın hepsini öven hadîs-i şerîfler pek çokdur.

66. (Allahü teâlâ, benim ümmetimden bir kuluna iyilik yapmak isterse, onun kalbine, Eshâbımın sevgisini yerleştirir. Onların hepsini canı gibi sever.) [İ'tikâdnâme (Hâlid-i Bağdâdî); Herkese Lâzım Olan Îmân s.38] Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî hazretleri buyuruyor ki,

(Bunun için, Eshâb-ı kirâm ''aleyhimürrıdvân'' arasında olan muhârebeleri; kötü düşüncelerle ve halîfeliği ele geçirmek, nefsin arzularını yerine getirmek için yaptıklarını sanmamalıdır. Böyle sanmak ve bunun için o büyüklere dil uzatmak, münâfıklıktır ve felakete sürüklenmektir. Çünkü, Resûlullahın ''sallallahü aleyhi ve sellem'' huzurunda oturmakla, Onun mübârek sözlerini işitmekle, te'assub [yâni inatçılık, çekememek] ve mevkı' arzusu ve dünyaya düşkün olmak, hepsinin kalblerinden sıyrılmış, gitmişti.

Hırs [doymazlık, düşkünlük], kin ve kötü huydan kurtulmuş, tertemiz olmuşlardı. O yüce Peygamberin ümmetinin Evliyâsından biri ile birkaç gün bir arada bulunan bir kimse, o Velînin güzel huylarından ve üstünlüklerinden faydalanıyor, temizleniyor, dünyaya düşkün olmaktan kurtuluyor da, Eshâb-ı kirâm efendilerimiz, Resûlullahı herşeyden çok sevdikleri, mallarını, canlarını, Onun için feda ettikleri, vatanlarını terk ettikleri, Onun, ruhlara gıdâ olan sohbetine âşık oldukları hâlde, bunların kötü huylardan kurtulamadıkları, nefslerinin temizlenmediği, geçip tükenici dünya cîfesi için döğüşecekleri nasıl düşünülebilir? O büyükler, elbette herkesten daha temizdir. Bunların ayrılığını, muhârebelerini, bizim gibi bozuk niyetli kimselere benzetmek, dünya için, nefslerinin bozuk isteklerine kavuşmak için döğüştüler demek hiç yakışır mı? Eshâb-ı kirâm için böyle çirkin şeyler düşünmek, câiz değildir. Böyle söyliyen bir kimse, hiç düşünmez mi ki, Eshâb-ı kirâma düşmanlık etmek, onları terbiye eden, yetiştiren, Resûlullah efendimize düşmanlık etmek olur. Onları kötülemek, Resûlullahı kötülemek olur. Bunun için, din büyükleri buyurdular ki, Eshâb-ı kirâmı büyük bilmiyen, onlara saygı göstermiyen bir kimse, Resûlullaha îman etmemiş olur.)

67.(Ümmetimden, Ehl-i beytimi sevenlere şefâ’at edeceğim.) [Hâtib-i Bağdâdî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.476] Sevmek, yalnız lâfla olmaz!

68.(Eshâbıma dil uzatanlardan başka, herkese şefâ’at edebilirim.) [Deylemî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.476]

69.(Zemânlar, asırlar ehâlîsinin en hayrlısı, en iyisi, benim asrımın ehâlîsidir. [Yâni Sahâbe-i kiramın hepsidir.] Ondan sonra ikinci asrın, ondan sonra üçüncü asrın müminleridir.) [Mir'ât-ı kâinât s.326; Eshâb-ı Kirâm s.8]

70.(Beni gören veya beni görenleri gören bir müslümanı Cehennem ateşi yakmaz.) [Mir'ât-ı kâinât s.326; Eshâb-ı Kirâm s.8]

71. (Ağaç altında benimle sözleşenlerden hiçbiri Cehenneme girmez!) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2, m.96; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.507] İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki: Feth sûresi, onsekizinci âyetinde

meâlen, (Ağaç altında, sana söz veren mü’minlerden, Allahü teâlâ elbette râzıdır) buyuruldu. Bu sözleşmeye, (Bî’at-ür-rıdvân) denir. Çünki, Allahü teâlâ, bunlardan râzıdır. [Bunlar, bindörtyüz kişi idi. Yedinci senedeki Hayber gazâsından bir sene evvel, Hudeybiyede (Bî’at-ür-rıdvân) yapıldı ve sekizinci senede Mekke feth edildi.] Kur’ân-ı kerîmde ve hadîs-i şerîfde Cennet ile müjdelenen kimseye kâfir demek, küfre sebeb olur ve en çirkin şeydir.

72.(Ümmetimden ba’zı kimseler meydâna çıkacak, Eshâbımı kötüliyeceklerdir. Bunlar, müslimânlıkdan ayrılacaklardır.) [Beyhekî; Mevâhib-ü ledünniye; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.511]

73.(Ümmetimden herhangi biri, Uhud dağı kadar altın sadaka verse, Eshâbımın bir müd arpa sadakasına verilen sevâba kavuşamaz.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2, m.99; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.516] İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki: Sahâbe-i kirâmın hepsi, sonra gelen müslimânların hepsinden dahâ üstündür. Çünki, insanların en iyisinin sohbetinin üstünlüğüne benzeyen hiçbir üstünlük olamaz. Eshâb-ı kirâmın, islâmiyyetin za’îf olduğu ve müslimânların az olduğu o zemânda, dîni kuvvetlendirmek için ve Peygamberlerin efendisine “aleyhi ve aleyhimüssalevâtü vetteslîmât” yardım etmek için yapdığı ufak bir hareketine, o kadar sevâb verilir ki, başkaları, bütün ömrünü, sıkı riyâzetle ve ağır mücâhedelerle ve ibâdetlerle geçirse, o kadar sevâb alamaz.

74.(Allahü teâlâ beni seçti. Benim için, insanlar arasından en iyilerini Eshâb [arkadaş] olarak seçti. Eshâbım arasından bana, vezîrler, yardımcılar ve akrabâ ayırdı. Onlara söğene, Allahü teâlâ ve melekler ve insanlar lânet eylesin! Onları söğenlerin ne farzlarını, ne de sünnetlerini, Allahü teâlâ kabûl etmez.) [Taberânî; Hâkim; Redd-i Revâfıd; Hak Sözün Vesîkaları s.67]

75.(Eshâbımı söylerken, Allahdan korkunuz. Eshâbım söylenirken, Onlara saygısızlık yapmamak için, Allahdan korkunuz! Benden sonra,Onlara kötü gözle bakmayınız. Onları seven, beni sevdiği için sever. Onlara düşman olan, bana düşmanlık etmiş olur.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.24; Hak Sözün Vesîkaları s.265]

76.(Benden sonra, Eshâbımın ayrılığını Rabbimden sordum. Rabbim bildirdi ki: Ey sevgili Peygamberim Muhammed! Senin Eshâbın, gökteki yıldızlar gibidir. Bazısı, bazısından daha parlaktır. Hepsi ışık saçmaktadır. Onlardan birinin yolunda giden hidâyete kavuşur.) [Rezin bin Muaviye; Redd-i Revâfıd; Hak Sözün Vesîkaları s.67]

77.(Eshâbım arasında fitne olacaktır. O fitnelere karışanları, Allahü teâlâ, benimle olan sohbetleri hurmetine af ve mağfîret edecek. Sonra gelenler, bu fitnelere karışan Eshâbıma dil uzatarak Cehenneme gideceklerdir.) [Müslim; Tezkire-i Kurtubî Muhtasarı; Hak Sözün Vesîkaları s.213] (Tezkire-i Kurtubî Muhtasarı)nda buyuruyor ki, birbirleri ile harp eden Eshâbın hepsinin affedileceklerini, bu hadîs-i şerîf göstermektedir.

78. Âl-i İmrân sûresi, altmışbirinci âyeti, (Geliniz, çocuklarımızı ve çocuklarınızı çağıralım) nâzil olunca, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Ali, Fâtıma, Hasen ve Hüseyni “radıyallahü anhüm” çağırıp (Yâ Rabbî! İşte bunlar Ehl-i beytimdir) buyurdu. [Hak Sözün Vesîkaları s.76]

79. (Benden sonra, size iki şey bırakıyorum. Bunlara yapışırsanız, yoldan çıkmazsınız. Birisi, ikincisinden daha büyüktür. Biri, Allahü teâlânın kitabı olan Kur'an-ı kerimdir ki, gökten yere kadar uzanmış, sağlam bir iptir. İkincisi, Ehl-i beytimdir. Bunların ikisi birbirinden ayrılmaz. Bunlara uymıyan, benim yolumdan ayrılır.) [Hak Sözün Vesîkaları s.76] Bu hadîs-i şerîf gösteriyor ki, Kur'an-ı kerimin bir kısmına inanıp, başka yerlerine inanmamak fayda vermediği gibi, Ehl-i beytin bir kısmına inanıp sevmek, ötekilere lânet edip kötülemek de, âhırette fayda vermez. Kur'an-ı kerimin hepsine îman etmek lâzım olduğu gibi, Ehl-i beytin de hepsini sevmek lâzımdır. Ehl-i beytin hepsini sevmek de, Allahü teâlânın lutfü ile, (Ehl-i sünnet)den başka hiç kimseye nasip olmamıştır. Çünkü Hâricîler, Hazret-i Aliye ve Onun temiz evlatlarına düşman olmak alçaklığına sürüklendiler. Şî'îlerin bazı fırkaları, müslümanların mübârek anneleri olan Âişe-i Sıddîkaya ve Hazret-i Hafsaya ve Resûlullahın halasının oğlu Zübeyr bin Avvâma düşman olmak felaketine yuvarlandılar. Kiramiyye fırkası, Hazret-i Hasenin ve Hazret-i Hüseynin imâmlığına inanmadılar. Muhtâriyye fırkası da, imâm-ı Zeynel'âbidîne inanmadılar. İmâmiyye fırkası, Zeyd-i şehîde inanmadı. İsmâ'îliyye de, imâm-ı Mûsâ Kâzıma inanmadı. Bunlar gibi, daha

nice fırkalar, Ehl-i beyti sevmekten ve yukarıdaki hadîs-i şerîfe uymaktan mahrum kaldılar.

80. (Sizin iyileriniz, benden sonra, Ehl-i beytime iyilik edenlerdir) [Eshâb-ı Kirâm s.69] Bir başka hadis-i şerifde, (Ehl-i beytime iyilik edenlere, kıyâmet günü şefaat ederim!) buyurulmuştur.

81.(Sırât köprüsünden ayakları kaymadan geçenler, Ehl-i beytimi ve Eshâbımı çok sevenlerdir.) [Eshâb-ı Kirâm s.69]

82.(Nîmetlerini size bol bol gönderen Allahü teâlâyı seviniz. Allahü teâlâyı sevdiğiniz için, beni de seviniz. Beni sevdiğiniz için, Ehl-i beytimi seviniz!) [Hak Sözün Vesîkaları s.77]

83.(Biliniz ki, içinizde, Ehl-i beytim, Nûh aleyhisselâmın gemisi gibidir. Gemiye binen kurtulduğu gibi, Ehl-i beytimi seven kurtulur. Bunlara uymıyan helâk olur.) [Hak Sözün Vesîkaları s.77]

84.(Ben bir ağaca benzerim! Fâtıma, bunun gövdesidir. Alî budağıdır. Hasen ve Hüseyn, meyvâsıdır.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.530]

85.(Hüseyn, altmış senesinde öldürülür.) [Taberânî; Künûz-üd-dekâık; Kıyâmet ve Âhıret s.272]

86.(Ümmetimden ilk olarak, denizde gazâ edenler, elbette Cennete girecektir.) [Fâideli Bilgiler s.337] Müslümanlardan ilk deniz gazâsı yapan, Hazret-i Osman zemânında, Hazret-i Muaviye idi. Ümm-i Hirâm da, bu müjdeye kavuşmak için, Hazret-i Muaviyenin askeri arasında bulundu ve karaya çıkınca [Kıbrısta] şehit oldu. Resûlullahın ‘‘sallallahü aleyhi ve sellem’’ bu duâları bereketi ile, Hazret-i Muaviye âdil ve emîn bir halîfe oldu. Resûlullahın birkaç kılını sakladı. Vefât ederken, bereketlenmek için, bunların burnuna konmasını vasıyet eyledi.

87. Sa'îd bin Zeydin haber verdiği hadîs-i şerîfte, (On kişi Cennettedir: Ebû Bekr ve Ömer ve Osman ve Talha ve Zübeyr ve Abdürrahmân bin Avf ve Ali bin Ebî Tâlib ve Sa'd bin Ebî Vakkâs ve Ebû Ubeyde bin Cerrâh) Sa'îd bin Zeyd dokuz sahâbinin ismlerini saydı. Onuncusunun ismini söylemedi.

Bunu sordular. Ebül A'ver diyerek kendisi olduğunu işaret eyledi. [Tirmizî; İbni Mâce; Eshâb-ı Kirâm s.174]

88. (Allahü teâlânın, kalbime akıtdığı, doldurduğu feyzlerin, nûrların hepsini Ebû Bekrin kalbine akıtdım!) [Redd-i Revâfıd; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1051] Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak için çalışana (Sâlih) denir. Bu sevgiye kavuşmuş olana (Ârif) veyâ (Velî) denir. Başkalarının da kavuşmalarına vâsıta olana (Vesîle) ve (Mürşîd), bunların üçüne de (Sâdık) denir. Allahü teâlâ, Âl-i İmrân sûresinin otuzbirinci âyetinde, meâlen buyuruyor ki,

(Onlara söyle! Eğer Allah'ı seviyorsanız, bana tâbi’ olunuz! Allah, bana tâbi’ olanları sever).

Allahü teâlâyı sevmenin alâmeti, Onun Resûlüne tâbi’ olmakdır. Tâbi’ olmak, emrlerine ve yasaklarına uymak demekdir. Onun emrlerine ve yasaklarına (İslâmiyyet) ve (Ahkâm-ı islâmiyye) denir. Allahü teâlâyı seviyorum diyenin, islâmiyyete uyması lâzımdır. İslâmiyyete uyan kimseye (Müslimân) denir. Allahü teâlâ, müslimânların, birbirlerini sevmelerini emr etdi. Kâfirleri ve münâfıkları ve mürtedleri sevmemeği emr etdi. Bunun için, (Hubb-i fillah), ya’nî Allah'ı sevenleri sevmek ve (Bugd-ı fillah) ya’nî Allahü teâlânın düşmanlarını sevmemek, îmânın şartı oldu. Müslimân olmıyana (Kâfir) denir. Müslimânlıkdan ayrılıp, kâfir olana (Mürted) denir. Müslimân olmıyan, fekat, müslimân görünen kâfire (Münâfık) denir. Bunların üçünü de sevmemek, îmânın şartıdır. Tevbe sûresi, yüzyirminci âyetinde meâlen, (Ey mü’minler! Dâimâ, her zemân, sâdıklar ile birlikde bulunun!) buyuruldu. Bu âyet-i kerîme, berâber olmağı emr etmekdedir. Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh”, takvâsı ve ibâdetleri herkesden çok olduğu için ve Resûlullahın büyüklüğünü ve Ona nazaran kendinin hiç olduğunu herkesden çok anladığı ve Resûlullahın sevgisini herkesden çok kazandığı için, feyzler, Ona başkalarına gelenden dahâ çok geldi ve gelen feyzlerin hepsini aldı. Bunlardan ve benzerlerinden anlaşılıyor ki, dînimiz, Evliyâ ile berâber bulunmağı, Resûlullahın yolunu bunlardan öğrenmeği istemekdedir.

89. (Ebû Bekrin îmanı, ümmetimin îmanı ile tartılsa, Ebû Bekrin îmanı fazla gelir.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.2 m.61; Hak Sözün Vesîkaları s.342] Muhammed Ma'sûm-i Fârukî ''kuddise sirruh'' buyuruyor ki, (İbâdetlerin nûrâniyyeti, ihlâsın miktârına bağlıdır. Îmanın kemâli ve ihlâsın miktârı da, marifete bağlıdır. Bu marifet ve îman-ı hakîkî fenaya ve ölmeden evvel nefsin ölmesine bağlı olduğu için, fenası çok olanın, îmanı kâmil olur. Bunun için, Sıddîk-ı ekberin îmanı, bu ümmetin îmanları toplamından fazla oldu.)

90. (Sekiz Cennetden şöyle ses gelir. Ey Ebû Bekr! Sevdiklerin ile birlikde gel! Hepiniz Cennete giriniz!) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.529]

91. (Yürüyen ölü görmek isterseniz, Ebû Kuhâfenin oğlunu [Ebû Bekri] görünüz!) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.2 m.61; Hak Sözün Vesîkaları s.342] Muhammed Ma'sûm-i Fârukî ''kuddise sirruh'' buyuruyor ki, (Ebû Bekrin fenaya misâl gösterilmesi, fenadaki kemâline delîldir. Çünkü, Eshâb-ı kirâmın hepsinde fena hâsıl olmuştur. Bu marifet kimde hâsıl olursa, müjdeler olsun! Nerde bulunursa, oraya koşmalıdır. Ne yazık ki, aranılması lâzım olan terk ediliyor. Tahrîbi emrolunan, tâmîr ediliyor. Kıyâmet günü, hangi yüz ve hangi özr ile hesap verilecek?)

92. (Eshâbımı her memlekete gönderip sünnetlerin ve farzların heryerde öğretilmesini istiyorum. Îsâ aleyhisselâm da Havârîlerini bunun için göndermiştir) buyurdu. Ebû Bekri ve Ömeri de gönderir misin denildikte, (Bu ikisini yanımdan ayırmam. Bunlar benim kulağım ve gözüm gibidirler) buyurdu. [Eshâb-ı Kirâm s.173]

93. (Ümmetimin en merhametlisi Ebû Bekrdir!) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.24; Hak Sözün Vesîkaları s.265] İmâm-ı Rabbânî ''kuddise sirruh'' buyuruyor ki, (Allahü teâlâ, Feth sûresinin sonunda, (Muhammed, Allahü teâlânın insanlara gönderdiği peygamberidir. Onunla birlikte olanlar, kâfirlere karşı çok şiddetlidirler. Birbirlerine karşı pek merhametlidirler) buyuruyor. Bu âyet-i kerime uzun olup, sonunda, (Kâfirlerin onlara gayz etmeleri için...) buyurulmaktadır. Allahü teâlâ, Eshâb-ı kirâmı, birbirlerini çok sevdiklerini bildirmekle övmektedir. Âyet-i kerimede bulunan (Rahîm) kelimesi, sevişmenin çok olduğunu

gösteriyor. Böyle kelimelere arabî gramerinde (Sıfat-ı müşebbehe) denir. Hem çokluk, hem de devam bildirir. Eshâb-ı kirâmın birbirlerini sevmelerinin devamlı, sürekli olduğunu göstermektedir. Resûlullah hayatta iken de, âhırete teşrîf eyledikten sonra da, birbirlerini hep sevdiklerini bildirmektedir. Eshâb-ı kirâmın birbirleri arasında, birbirlerini sevmeğe uymıyan hiçbir şeyin, hiç bir zemân bulunmadığı, bu âyet-i kerimeden anlaşılmaktadır. Birbirine karşı, kin beslemek, düşmanlık, çekememek gibi çirkin şeylerin hiçbir zemân hâtırlarına bile gelmiyeceğini, Allahü teâlâ, bu âyet-i kerimede açıkça bildiriyor. Eshâb-ı kirâmın herbiri böyle idi. Çünkü, âyet-i kerimedeki (Vellezîne) hepsi demektir. Hepsi böyle olunca, Onların en üstünleri için ne söylenebilir? Bu büyüklerde, iyilikler, elbette daha çok ve daha üstündür.)

94. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" son günlerinde, hasta iken, nemâz kıldırmak için, Ebû Bekr-i Sıddîkı "radıyallahü anh" kendi yerine imâm yapmışdı. Bilâl-i Habeşî "radıyallahü anh" her ezân okuduğunda, (Ebû Bekre söyleyiniz, nâsa imâm olsun!) buyururdu. [Gunyet-üt-tâlibîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.511] Seyyid Abdülkâdir-i Geylânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", kendinden sonra, hazret-i Ebû Bekrin halîfe olmağa, herkesden dahâ lâyık olduğunu gösteren ve Ömer, Osmân ve Alîden "radıyallahü anhüm" her birinin de, kendi zemânlarındaki insanlardan, hilâfete en lâyık olduklarını bildiren çok şeyler söylemişdir.

95. (Ebû Bekrin üstünlüğü, çok nemâz kıldığı, çok oruc tuttuğu için değildir. Onun kalbinde bulunan bir şey içindir.) [Redd-i Revâfıd; Hak Sözün Vesîkaları s.62] İmâm-ı Rabbânî ‘‘kuddise sirruh’’ buyuruyor ki, (Sevgi, bağlılık, çok oldukça, faydalanmak de o kadar çok olur. Bunun içindir ki, Ebû Bekr-i Sıddîk bütün Eshâbın en üstünü oldu. Çünkü, Onun Resûlullaha bağlılığı, herkesten çok idi. Âlimlerimiz diyor ki, kalbinde bulunan o şey, Resûlullahın sevgisi idi. O hâlde, böyle bir sahibi kötülemek, söğmek nasıl insâf olur?)

96. (Benden sonra Peygamber gelmiyecekdir. Eğer gelseydi, elbette Ömer Peygamber olurdu.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.24; Deylemî; Künûzüddekâık; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.109] Emîr [Alî]

“radıyallahü anh” buyurdu ki, (Ebû Bekr ile Ömerden, her biri, bu ümmetin en yükseğidir. Beni onlardan üstün tutan, iftirâcıdır. İftirâ edenler dövüldüğü gibi, onu döverim). İmâm-ı Rabbânî ‘‘kuddise sirruh’’ buyuruyor ki, (Peygamberlerde bulunan her üstünlüğün Hazret-i Ömerde de bulunduğunu, bu hadîs-i şerîf göstermektedir. Resûlullahdan sonra Peygamber gelmiyeceği için, yalnız bu makam kendisine verilmemiştir. Peygamberlerde bulunan üstünlüklerden biri, müslümanları çok sevmek ve onlara acımaktır. Acımaya ve sevmeye yakışmıyan haset, kin, düşmanlık, iğrenmek gibi şeyler, kötü huylardır. İnsanların en iyisi, en üstünü olan Muhammed aleyhisselâmın terbiye etmesi ile yetişmiş ve ümmetlerin en iyisi olan bu ümmetin en üstünleri olmuş bulunan kimselerde, bu kötü huyların bulunabileceği hiç düşünülebilir mi? Bütün milletlerin yerini tutmuş olan bu milletin en ileride olanları Eshâb-ı kirâmdır. Onların yaşadıkları asır, zemânların en iyisidir. Onların yetiştiricisi, Peygamberlerin, en üstünüdür. Bu islâm ümmetinin en aşağısı bile, bu kötü huylardan iğrenir. Eshâb-ı kirâmda bu kötü huylar bulunsaydı, bu ümmetin en iyileri olabilirler mi ve bu ümmete de ümmetlerin en iyisi denilebilir mi idi? İlk îmana gelmek ve önce sadaka vermek ve Allah yolunda cihâd ve can feda etmek şeref ve üstünlük olarak söylenilebilir mi idi? Onların zemânı, asırların en iyisi nasıl olurdu? Resûlullahın terbiye etmesinin, yetiştirmesinin ne kıymeti olurdu? Bu ümmetin bir âliminin, bir Velîsinin yetiştirdiği bir kimse, bu kötü huylardan kurtuluyor, tertemiz oluyor da, bütün ömrü Resûlullahın yanında ve hizmetinde geçen ve Ona ve Onun dînine yardım için, Onu kuvvetlendirmek için malını, canını feda eden, Onun bir işareti ile ölüme atılan kimselerde, bu kötü huyların bulunabileceği hiç düşünülebilir mi? Bunu hâtıra getirebilmek için, Resûlullahın büyüklüğüne [Allah göstermesin] inanmamak lâzım gelir. Onun yetiştirmesinin, bir Velînin, herhangi bir terbiyecinin yetiştirmesi kadar iyi olamıyacağını sanmak gerekir. Hâlbuki, âlimler, sözbirliği ile bildiriyor ki, ümmetin hiçbir Velîsi, o ümmetin bir Sahâbîsinin yüksekliğine varamaz. Nerde kaldı ki, O ümmetin Peygamberinin derecesine çıkabilsin! Ebû Bekr-i Şiblî diyor ki, bir Peygamberin Eshâbına saygı göstermiyen, O Peygambere inanmış olmaz.)

97. (Allahü teâlâ, doğru sözü, Ömerin dili üzerine koymuştur.) [Münâvî; İmâm-ı Ahmed; Mir'ât-i kâinât; Fâideli Bilgiler S.310] Resûlullah

‘‘sallallahü aleyhi ve sellem’’ bu hadîs-i şerîfte, (Ömer hiç yanılmaz!) buyuruyor. İbni Teymiyye ise, Ömer çok yanılmıştır diyerek, bu hadîs-i şerîfe karşı gelmektedir. Hâlbuki bu hadîs-i şerîfi bilmiyecek kadar câhil değildi. Hadîs bilgisi çoktu. Fakat, yanılması da, o kadar çok oldu. Evet, Hazret-i Ömerden başka Eshâb-ı kirâmın çoğu, ictihâd ile anlaşılacak işlerde yanılmış olabilir. Fakat, onların yanılmaları, ictihâd hatâsı idi. Bunun için, o büyüklerin ve Ehl-i sünnet âlimlerinin, ictihâd ile anlaşılacak işlerde yanılmalarına da sevap verilirdi. Çünkü, hepsi müctehid idi. İbni Teymiyyenin îman edilmesi lâzım olan bilgilerde yanılması ise, onu doğru yoldan uzaklaştırmış, azâbının artmasına sebep olmuştur. Kendini din imâmları gibi müctehid sanarak, haddini bilememiş, felakete sürüklenmiştir. İbni Teymiyye, daha aşırı da giderek, tasavvuf büyüklerine, Sadreddîn-i Konevîye, Muhyiddîn-i Arabîye, Ömer bin Fârıda insafsızca saldırmıştır. Gazâlînin kitâblarında mevdû' hadîs doludur derdi. Kelâm âlimlerimize de dil uzatmaktan geri kalmamıştı. Mezheplerin ictihâd ayrılığı olduğunu anlıyamamış, felsefî düşünüşlerin sonucu sanmıştı. Ehl-i sünnet âlimlerinin, islâm memleketlerindeki eskiden kalma kiliselere dokunulmamalıdır, dediklerini suç saymış, bu yüzden de, din büyüklerine lâf atmıştır.

98. (Ömer “radıyallahü anh” hayatta olduğu müddetce, müslümanlar arasında fitne zuhûr etmez.) [Cevâb Veremedi s.106] Buyurduğu gibi Hazret-i Ömerin hilâfeti son buluncaya kadar ümmet-i Muhammed emniyyet üzere yaşadı. Daha sonra fitneler zuhûr etmeye başladı.

99. Bedr muhârebesinde öldürülmesi veyâ koyuverilmesi için sözler alınan para ikiye esîrlerin karşılığı ayrılmışdı:

Ömer “radıyallahü anh” öldürülmelerini istemişdi. Peygamber “sallallahü aleyhi ve sellem” bırakalım demişdi. Vahy, Ömerin “radıyallahü anh” istediği gibi geldi. Para alınması, suçdur buyuruldu. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, (Eğer, azâb gelseydi, Ömer ile Sa’d bin Mu’âzdan başka, birimiz kurtulamazdık) buyurdu. [Mektûbât-ı Rabbânî c.2, m.96; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.506] Çünki, Sa’d da “radıyallahü teâlâ anh” esîrlerin öldürülmesini istemişdi. İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki: İctihâdla olan sözlerde ve aklın verdiği karârlarda, o Servere “aleyhi ve alâ âlihissalevât vetteslîmât” i’tirâz etmek, başka dürlü söylemek

câiz idi. Haşr sûresinin ikinci âyetinde meâlen, (Ey akl sâhibleri, başkalarından ibret alınız!) buyuruyor. [Kıyâsın câiz ve lâzım olduğu, bu âyet-i kerîmeden anlaşıldığı, (Beydâvî) tefsîrinde yazılıdır.] Âl-i İmrân sûresinin yüzellidokuzuncu âyetinde meâlen, (İşlerinde Eshâbın ile meşveret et, onlara danış!) emr edilmekdedir.

100. Ebû Hüreyre diyor ki, Ebû Bekr ve Ömer ile, Resûlullahın yanında oturuyorduk. Fahr-i kâinât kalkıp gitti. Gelmedi. Merâk ettik. Aramaya çıktık. Ben önde gidiyordum. Ensârdan Benî Neccârın duvarına kadar geldim. Dolaşarak kapısını arıyordum. Rebî'anın, küçük bir kapıdan içeri girdiğini gördüm. Ben de girdim. Resûlullahı içerde gördüm. Beni yanına çağırdı. Mübârek nalınlarını verdi. (Bunlarla git! Her karşılaştığına, kelime-i şehâdete îman edenlerin Cennete gireceklerini müjdele!) buyurdu. Emirlerini yapmak için sokağa çıktım. Önce, Ömer karşıma geldi. Nereye gidiyorsun, dedi. Müminlere müjde vermeye gittiğimi anlattım. Bana vurdu. Geri dön dedi. Ağlayarak döndüm. Resûlullaha anlatırken, Ömer de geldi. Dinledi. Resûlullah, Ömere ne yaptığını sordu. O da, anam babam sana feda olsun yâ Resûlallah! Ebû Hüreyreyi, nalın-ı şerifinizle gönderip (kalbinde, kelime-i şehâdete îman bulunanlara Cenneti müjdele) dediniz mi, dedi. Resûlullah efendimiz de, (Evet) buyurdu. Ömer (Aman yâ Resûlallah! Bunu yapmayınız! Bunu işitenlerin, buna güvenerek, farzları, vâcibleri yapmakta gevşek davranmalarından korkarım. Onları kendi hâllerine bırakın!) dedi. Resûlullah da (Pek iyi, bırakınız!) buyurdu. [El-Cem'u beynessahîhayn; Hak Sözün Vesîkaları s.20] Hazret-i Ömerin böyle yapması, Resûlullahın emrini red etmek değildir. İtâ'atsız olmayı göstermez. Resûlullaha düşüncesini, görüşünü bildirmiştir. Düşüncesi, yâ kabûl buyurulur veya kabûl olunmaz. Resûlullahın son emri beklenir. Resûlullaha karşı (Anam babam sana feda olsun yâ Resûlallah!) diyerek, pek edeble, çok yumuşak, saygı ile söylemesi, emrini yapmaya hazır olduğunu açıkça göstermektedir. Resûlullah, Hazret-i Ömeri, bu işinden dolayı hiç paylamamış, müslümanlar için iyi olduğunu görerek kabûl buyurmuş, Ebû Hüreyreye, (Nalınları bırak ve öyle söyleme!) diye emreylemiştir.

101. (Hak ile bâtılı ayırd edici, Ömerdir) [İslâm Ahlâkı s.326]

102. (Ebû Bekr ile Ömeri sizin önünüze ben geçirmedim. Onları, Allahü teâlâ, hepinizin önüne geçirdi.) [Ebû Ya'lâ; Redd-i Revâfıd; Hak Sözün Vesîkaları s.57]

103. (Cebrâîl aleyhisselâma, Ömerin üstünlüklerinden sordum. Onun kıymetini, Nûh aleyhisselâmın Peygamberlik zemânı kadar [dokuzyüzelli yıl] anlatsam, bitiremem. Bununla berâber, Ömerin bütün kıymetleri, Ebû Bekrin kıymetlerinden birisidir.) [Ebû Ya'lâ; Redd-i Revâfıd; Hak Sözün Vesîkaları s.57]

104. (Cennette, Peygamberlerden sonra, bütün insanların en üstünü Ebû Bekr ile Ömerdir.) [Tirmizî; Redd-i Revâfıd; İbni Mâce; Hak Sözün Vesîkaları s.57]

105. Ebû Mûsel'eş'arî ‘‘radıyallahü anh’’ diyor ki, Medînede bir bahçede oturuyorduk. Kapı çalındı. Resûlullah, (Kapıyı aç ve gelene, Cennete gideceğini müjdele!) buyurdu. Kapıyı açtım. Ebû Bekr-i Sıddîk içeri girdi. Kendisine müjdeledim. Hamd eyledi. Sonra, yine kapı çalındı. Yine (Aç ve müjdele!) buyurdu. Açtım. Ömer Fârûk içeri girdi. Müjdeledim. Allahü teâlâya hamd etti. Yine çalındı. (Aç ve Cennet ile müjdele ve üzerine musîbet geleceğini söyle!) buyurdu. Açtım, Osman Zinnûreyn geldi. Müjdeledim. Hamd eyledi. [Buhârî; Müslim; Redd-i Revâfıd; Hak Sözün Vesîkaları s.57]

106. Resûlullah hazretleri kızına: (Ey benim kızım! Hazret-i Osmandan gökteki melekler hayâ ederler!) buyurdu. [İslâm Ahlâkı s.326]

107. (Yemin ederim ki, Osman, ümmetimden yetmişbin kişiye şefaat ederek, Cehenneme girmekten kurtaracaktır) [Eshâb-ı Kirâm s.127]

108. Resûlullah, kızı Rukayyeyi Osmana verdikten bir zemân sonra, kızına (Osman bin Affânı nasıl buldun?) dedi. Hayırlı, iyi gördüm dedi. (Ey cânım kızım! Osmana çok saygı göster. Çünkü, eshâbım arasında, ahlâkı bana en çok benziyen odur!) buyurdu. [Eshâb-ı Kirâm s.127]

109. (Ey Talha! Her peygambere ümmetinden biri arkadaş olacaktır. Benim Cennette arkadaşım Osmandır) [Eshâb-ı Kirâm s.183]

110. (Bütün Enbiyâ ve Mürselîn “aleyhimüsselâm” hayâtlarında iken birer kimse ile öğünmüşlerdi. Ben de Osmân bin Affân ile öğünürüm.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.209] Bir hadis-i şerifde de buyuruldu ki, (Bütün melekler benimle iftihâr ederler. Ben Osmân ile iftihâr ederim.)

111. Birgün, imâm-ı Ali buyurdu ki, Resûlullah bana, (Seni seven mümindir. Sevmiyen ancak münâfıktır) buyurmuşlardır. [Eshâb-ı Kirâm s.24] Ebû Sa'îd-i Hudrî diyor ki, (Bizler, aramızda olan müminlerle münâfıkları, imâm-ı Aliye olan sevgi ve düşmanlık ile fark ederdik).

112. (Ben ilmin şehriyim. O şehrin kapısı Alidir.) [Eshâb-ı Kirâm s.24]

113. (Kıyâmet günü Alî bin Ebî Tâlib, bir güzel ata bindirilir. Görenler, acabâ bu hangi Peygamberdir, der. Allahü teâlâ, bu, Alî bin Ebî Tâlibdir, buyurur.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.529]

114. (Aliye bakmak ibâdettir. Aliyi inciten, beni incitmiş gibidir) [Eshâb-ı Kirâm s.24]

115. (Aliye muhabbet, bana muhabbettir. Bana muhabbet, Allahü teâlâya muhabbettir. Aliye düşmanlık, bana düşmanlıktır. Bana düşmanlık ise, Allahü teâlâya düşmanlıktır) [Eshâb-ı Kirâm s.24]

116. (Kızım Fâtımayı Aliye vermeği, Rabbim bana emreyledi. Allahü teâlâ, her Peygamberin sülâlesini kendinden, benim sülâlemi ise, Aliden halk buyurmuştur). [Eshâb-ı Kirâm s.25]

117. (Yâ Ali! Senin hâlin Îsâ benzer. Yahudiler, Ona düşman oldu. Anasına çirkin iftirâ ettiler. Nasârâ [Hıristiyanlar] da, aşırı sevdi. Onu, bulunamıyacağı dereceye çıkardılar.) [Redd-i Revâfıd; Hak Sözün Vesîkaları s.52] İmâm-ı Rabbânî ‘‘kuddise sirruh’’ buyuruyor ki, (Bu inanışta olan kimselerin, Peygamber efendimizin ehl-i beytini ve oniki imâmı seviyoruz demelerinin, ne kadar gülünç olduğu âşikârdır. Hayır, bunların sözü doğru olamaz. Çünkü, o büyükler, aşırı taşkınca sevgi istemiyor ve lâf ile uyulmağı beğenmiyorlar. Hurûfîlerin Ehl-i beyti seviyoruz demeleri, Nasârânın [hıristiyanların] Îsâyı seviyoruz demesine

benzer. Taşkınca severek, Ona, ilâh diye tapınıyorlar. Hâlbuki, Îsâ ‘‘aleyhisselâm’’ böyle sevgi istemiyor.)

118. Ebû Hüreyre ‘‘radıyallahü anh’’ diyor ki, Resûlullahın ‘‘sallallahü aleyhi ve sellem’’ yanında idim. Hasen ‘‘radıyallahü anh’’ geldi. (Yâ Rabbî! Bunu seviyorum. Sen de bunu sev ve bunu sevenleri de sev!) buyurdu. [Hak Sözün Vesîkaları s.76]

119. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretlerinden süâl olundu ki, ehl-i beytinizden hangisini dahâ çok seviyorsunuz. Buyurdu: (Hasen ve Hüseyn ve Fâtımayı “radıyallahü teâlâ anhüm” seviyorum. İki oğlumu çağırın. Koklıyayım ve bağrıma basayım!) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.546] Gayb yolu ile, Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” o ikisini koklar ve bağrına basar. Büreyde “radıyallahü teâlâ anh” rivâyet eder. Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” hazretleri hutbe okuyordu. O sırada Hasen ve Hüseyn “radıyallahü teâlâ anhüm” geldiler. Üzerlerinde kırmızı gömlek vardı. Yürürken düşerlerdi. Zîrâ yaşları küçük idi. Hemen Resûlullah “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem” minberden inip, ikisini de yanına alıp, minbere çıkardı. Karşısına oturtdu. Sonra; meâl-i şerîfi, (Mallarınız ve evlâdlarınız ancak fitnedir) âyet-i kerîmesini okudu. Sonra, (Bu iki sabinin yüzlerine bakdım. Düşerler ve yürürler idi. Sabr edemedim. Sözlerimi kesip, bu ikisini yukarı götürdüm) buyurdular.

120. Alî “radıyallahü anh” dedi ki: Peygamber “sallallahü aleyhi ve sellem” bana buyurdu ki: (Benden sonra halîfe Ebû Bekr olacakdır. Ondan sonra Ömer, ondan sonra Osmân, ondan sonra da sen “radıyallahü anhüm” olacaksın!) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2 m.67; Gunye-tüt-tâlibîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.60] Bir hadis-i şerifde de, (Eshâbımın en üstünü Ebû Bekrdir. Sonra Ömerdir. Sonra Osmandır. Sonra Alidir.) buyuruldu. Bu hadîs-i şerîfdeki üstünlük, her bakımdan üstünlüktür.

121. (Münâfıkların kalbinde şu dört kimsenin muhabbeti bir araya gelmez: Ebû Bekr, Ömer, Osman ve Ali.) [Eshâb-ı Kirâm s.25]

122. (Allahü teâlâ, size nemâzı, orucu, haccı, zekâtı farz ettiği gibi, Ebû Bekr-i Sıddîki ve Ömer Fârûku ve Osman Zinnûreyni ve Ali Murtezâyı

sevmeyi de farz eyledi. Bu dördünden birini sevmiyen kimsenin nemâzı da, orucu da, haccı da, zekâtı da kabûl olmaz. Kıyâmet günü, bunlar, mezardan, ateşe [Cehenneme] götürülür) [Eshâb-ı Kirâm s.129]

123. (Benim ve benden sonra, dört halîfemin yoluna sarılınız! Onların yolu doğru yoldur.) [Fâideli Bilgiler s.390] Eshâb-ı kirâmın hepsi derin âlim, müctehid idi. Hele dört halîfe, Resûlullahın hayatında müşâvirleri, vefâtından sonra da vekîlleri idi. Eshâb-ı kirâmın sözbirliğine uymamız lâzımdır. Sözbirliği ile bildirdikleri bilgilerden, müslümanlar arasına yayılmış olanlarına inanmıyan kâfir olur.

124. (Dîni pâk ve muvahhid her mü’min hâlis kalb ile Bismillâhirrahmânirrahîm söylese, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri, ondan dolayı Cennetde kırmızı yâkutdan bir şehr binâ eder. Her şehrde, zebercedden bin kasr, her kasrda bin serây, her serâyda bin hâne, her hânede bin taht, her tahtda sündüsden ve harîrden [ipekden] bir döşek. Her döşeğin üzerinde bir hûrî, ayağından beline kadar anber, belinden gerdânına kadar, beyâz kâfûrdan, gerdânından başına kadar nûrdandır. Alnına Ebû Bekr-i Sıddîk, sağ yanağına Ömer-ül Hattâb, sol yanağına Osmân bin Affân, çenesinde Aliyyül Mürtedâ, dudaklarına Bismillâhirrahmânirrahîm yazılmışdır.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.477] Mutî’ ve muhlis olanların hepsi, ömürlerinde dilleri ile bir kerre besmele söylese, onun kurtulmasına ve halâsına sebeb olur. Nerede kaldı ki, gece ve gündüzde farz ve nâfile nemâzlarda mü’minler besmele okurlar. Gâfil olmayıp, âgâh olanlar, her işlerinin başında besmele okurlar.

125. (Benden sonra, bazı kimseler meydana çıkacak. Onlara rastlarsanız, öldürünüz! Çünkü, onlar, müşriktir [kâfirdir]). Hazret-i Ali, bunların alâmeti nedir? diye sordu. (Onlar sana aşırı bağlılık gösterecek, sende bulunmıyan şeyleri, sana söyliyeceklerdir. Kendilerinden önce gelen din büyüklerini kötüliyeceklerdir) buyurdu. [Ali bin Ömer Dârekutnî; Redd-i Revâfıd; Hak Sözün Vesîkaları s.67] Aynı kitâbta, (Bunlar, Ebû Bekrle Ömeri kötülerler. Bunlara söğerler. Eshâbıma söğenlere, Allahü teâlâ ve melekler ve bütün insanlar lânet etsin) buyurdu. Buna benzeyen hadîs-i şerîfler, pek çoktur ve çoğu meşhûrdur. Şeyhaynı [Hazret-i Ebû Bekr ile hazret-i Ömeri] söğmek, onlara düşmanlık etmek demektir. Onlara

düşmanlık ise, küfürdür. Çünkü, hadîs-i şerîfte, (Onlara düşmanlık bana düşmanlıktır. Onları incitmek, beni incitmektir. Beni incitmek de, Allahü teâlâya eziyyet etmektir) buyuruldu.

126. Hazret-i Ebû Bekr diyor ki, Resûlullahın yanında imâm-ı Hasen vardı. Bir kere bize, bir kere Hasene bakarak: (Benim bu oğlum seyyiddir, efendidir. Ümit ederim, beklerim ki, Allahü teâlâ, onun ile, müslümanlardan iki fırkanın arasını bulur.) buyurdu. [Eshâb-ı Kirâm s.68] Yâni müslümanlardan iki fırka sulh ederler buyurdu.

127. Enes diyor ki, Resûlullaha Ehl-i beytin içinden en çok kimi seviyorsunuz? diye sordular. (Hasen ile Hüseyni) buyurdu. [Eshâb-ı Kirâm s.68]

128. Fâtımatüz-Zehrâ için, (Onu inciten, beni incitmiş olur. Beni inciten de, Allahü teâlâyı incitir) buyurulmuştur. [Redd-i Revâfıd; Buhârî; Mişkât; Hak Sözün Vesîkaları s.59] İmâm-ı Rabbânî ‘‘kuddise sirruh’’ buyuruyor ki, (Fâtımayı incitmemek için olan emr, her türlü incitmeyiniz demek değildir. Çünkü, Emîr [Hazret-i Ali] ‘‘radıyallahü anh’’ da, onu, birkaç defa incitti. İncitmesi suç olmadı. Bunun için diyebiliriz ki, hadîs-i şerîflerdeki (incitmeyiniz!) emri, nefsin isteklerine ve şeytana uyarak incitmeyiniz, demektir. Yoksa, islâmiyetin, hakîkatin yerine getirilmesi için üzmek yasak olmaz. Fâtımanın Ebû Bekrden incinmesi, kendisine Fedekten miras vermediği içindi. [Fedek, Hayber kal'ası yakınında hurması bol bir köy idi. Yahudilerle, köyün yarısını Resûlullaha vermek üzere sulh yapılmıştı.] Bir hadîs-i şerîfte, (Biz Peygamberler, miras bırakmayız. Bıraktıklarımız, fakirlere sadaka olur) buyurulduğu için halîfe Ebû Bekr, Resûlullahın hurmalıklarının gelirini fakirlere dağıttı. Bu hadîs-i şerîfe uyarak, Fâtımaya vermedi. Yoksa, nefsine, şeytana uyarak yapmadı. Bunun için, suç olmaz. Eğer, sorulursa ki, hadîs-i şerîfe uyularak yapılan işten, Fâtıma niçin incindi? Cevabında deriz ki, Onun incinmesi, düşünerek ve istiyerek incinmek olmayıp, insanlığın zayıf tarafı, yaratılış îcâbı idi. Elinde olmıyarak incindi. Böyle incitilmesi ise, yasak olmaz.)

129. Eshâb-ı kirâm, hediyelerini, Resûlullaha, Âişenin evinde getirip böylece sevgisini kazanmaya yarışırlardı. Zevceler, iki grup idi. Âişe

tarafında Hafsa, Safiyye, Sevde vardı. İkincisi Ümm-i Seleme ve ötekiler idi. Bunlar, Ümm-i Selemeyi Resûlullaha gönderip (Eshâbına emir buyur. Hediye getirmek isteyen, hangi zevce yanında iseniz, oraya getirsin!) dediklerinde, Resûlullah buyurdu ki, (Beni, Âişe hakkında incitmeyiniz! Cebrâîl bana yalnız Âişenin yanında iken geldi.) Ümm-i Seleme, dediğine pişman olup, tevbe ve af diledi. Fakat zevceler, Fâtıma ile de haber gönderdi. Cevabında (Ey kızım! Benim sevdiğimi, sen sevmez misin?) buyurdu. Fâtıma, elbet severim, dedi. Cevabında (O hâlde, Âişeyi sev!) buyurdu. [Hak Sözün Vesîkaları s.77]

130. Hazret-i Muaviye, Resûlullahın ‘‘sallallahü aleyhi ve sellem’’ birkaç kere, (Yâ Rabbî! Onu doğru yolda bulundur ve başkalarını da doğru yola götürücü kıl!) ve (Yâ Rabbî! Muaviyeye iyi yazmağı ve hesap yapmağı öğret! Onu azâbından koru! Yâ Rabbî! Onu memleketlere hâkim kıl!) hayrlı duâlarına kavuşmuştu. [Hak Sözün Vesîkaları s.243]

131. Birgün Resûlullah hayvana binip, Hazret-i Muaviyeyi arkasına bindirmişti. Giderken, (Yâ Muaviye! Bana en yakın hangi uzvundur?) buyurdu. Karnım deyince, (Yâ Rabbî! Bunu ilimle doldur ve yumuşak huylu eyle!) diyerek, hayr duâ buyurdu. [Hak Sözün Vesîkaları s.244] Hazret-i Ali, Hazret-i Muaviye için, (Muaviyenin hâkimliğini kötülemeyiniz! O giderse, başların koptuğunu görürsünüz) buyurmuştur. Hazret-i Muaviye, akıl, zekâ, af, ihsân ve tedbîr sahibi idi. Büyük işleri çevirmekte mâhir ve kâmil idi. Yumuşaklığı ve sabrı atasözü hâline gelmişti. Affı ve ihsânı hikâyeler teşkîl etmiştir. Bunları iki kitâb dolusu yazmışlardır. Arabistânda dört dâhî, şöhret yapmıştır. Bunlar, Hazret-i Muaviye ve Hazret-i Amr ibni Âs ve Mugîre tebni Şu'be ve Ziyâd bin Ebîhdir. Büyükler buyuruyor ki, Hazret-i Muaviye heybetli, cesûr ve güzel idareli, çalışkan, cömert ve gayretli ve azîmli idi. Sanki her bakımdan devlet başkanı olmak için yaratılmıştı. Hattâ Hazret-i Ömer, Hazret-i Muaviyeye her bakışta, (Bu, ne güzel bir Arab sultanıdır) derdi. İhsânı o kadar çok idi ki, birgün Hazret-i Hasen, borçlarının çok olduğunu söyleyince, seksen bin altın ihsân etmiştir. Sıffîn savaşından gâlib çıktığı için, Amr ibni Âsı Mısra vâlî yapıp, Mısrın altı yıllık gelirlerini Ona bağışlamıştı. Güzel atlara biner, kıymetli elbiseler giyer, saltanat sürmekten

lezzet alırdı. Fakat, Resûlullahın sohbetinin bereketi ile islâmiyetten hiç ayrılmazdı.

132. Server-i âlem “sallallahü aleyhi ve sellem”, Hazret-i Mu’âviyeye “radıyallahü anh”, (Halîfe olduğun zemân, yumuşak ol veyâ güzel idâre et!) buyurdu. [Gunyet-üt-tâlibîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.511] Abdülkâdir-i Geylânî hazretleri “kuddise sirruh” buyuruyor ki: Tâbi’în ve Tebe-i Tâbi’în ve dünyâdaki bütün müslimânlar “rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma’în”, hazret-i Mu’âviyeyi “radıyallahü anh” halîfe olarak tanımışdır.

133. Resûlullah, “sallallahü aleyhi ve sellem”, Hazret-i Mu’âviyeye “radıyallahü anh”, (Benden sonra, ümmetimin üzerine hâkim olursun. O zemân, iyilere iyilik et. Kötülük yapanları da, afv eyle!) buyurdu. [Mevâhib-ü ledünniye; İbni Asâkir; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.511]

134. (İslâmiyyet değirmeni, otuzbeş sene veyâhud otuzyedi sene devâm edecekdir.) [Gunyet-üt-tâlibîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.511] Abdülkâdir-i Geylânî hazretleri “kuddise sirruh” buyuruyor ki: Peygamber efendimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” çarh, ya’nî dolab buyurmasının sebebi, dindeki kuvveti ve sağlamlığı bildirmek içindir. Bu müddetin otuz senesi dört halîfe ve imâm-ı Hasen ile “radıyallahü anhüm” temâmlandıkdan sonra, geri kalan beş veyâ yedi senesi, hazret-i Mu’âviyenin “radıyallahü anh” hilâfeti zemânıdır.

135. (Mu’âviye, hiç mağlûb olmaz.) [Mevâhib-ü ledünniye; İbni Asâkir; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.511] (Mevâhib-i ledünniyye) ikinci cildinde buyuruyor ki, hazret-i Alî “radıyallahü anh”, Sıffîn muhârebesinde: Bu hadîs-i şerîf hâtırıma gelseydi, Mu’âviye ile harb etmezdim, demişdir. [Hazret-i Mu’âviye “radıyallahü teâlâ anh” için Allâme Abdül’Azîz Ferhârî Hindînin “rahmetullahi aleyh” arabî (En-nâhiyetü an ta’nı emîrül-mü’minîn Mu’âviyete) kitâbında geniş bilgi vardır. (En-nâhiye) kitâbı, Hakîkat Kitâbevi tarafından yeniden tab’ edilmişdir.]

136. Eshâb-ı kirâmdan Sürâka bin Mâlike “radıyallanü anh” (Kisrânın bileziklerini giydiğin zemân nasıl olursun?) buyurmuştur. Yıllar sonra, Ömer “radıyallahü anh”ın hilâfeti zemânında feth edilen Îrânın ganîmetleri,

Medîne-i münevvereye geldi. Ganîmetlerin içerisinde Kisrânın kürkü ve bilezikleri vardı. Ganîmetlerin taksîminde, Hazret-i Ömer, Kisrânın bileziklerini Sürâkaya verdi. Sürâka bilezikleri koluna taktı. Geniş olduğu için tâ dirseğine çıktı. Seneler önce Resûlullahın buyurduğunu hâtırladı ve ağladı. [Cevâb Veremedi s.108]

137. (Mûsâ şimdi sağ olsaydı, bana uymaktan başka birşey yapmazdı.) [Hak Sözün Vesîkaları s.161] Bekara sûresinin kırkbirinci âyetinde meâlen, (Sizde bulunan Tevrâtı, Allah'ın birliğinde ve azâb ve sevap ve îman bilgilerinde doğrulıyan Kur'ana inanın!) ve altmışüçüncü âyetinde meâlen, (Ey İsrâîl oğulları! Size verdiğimiz kitaba hurmetle sarılın, demiştik) buyurulmuştur. Bunlar, Tevrâtın Kur'an olduğunu göstermez. Doksanbirinci âyetinde meâlen, (O Kur'an haktır. O zemânda bulunan Tevrâtı tasdik eder) buyuruldu. Evet îman edilecek bilgiler, Tevrâtta ve Kur'an-ı kerimde ve bütün semavî kitâblarda başka başka değildir. Fakat, ibâdetler ve helâl, haram olanlar, her kitâbta başkadır. Doksanyedinci (Kur'an, önce gelmiş olan kitâbları tasdik edicidir) âyeti de, değiştirilmemiş kitâblarda, îman edilecek şeylerin hep aynı olduğunu bildirmektedir. Mâide sûresinin elliikinci âyetinde meâlen, (Sana Kur'anı hak olarak indirdik. Önce indirilmiş olan kitâbları tasdik edicidir) buyuruyor. Ahkâf sûresinin onikinci âyetinde meâlen, (Kur'andan önce, uyulacak yolu gösteren ve uyanlara rahmet olan, Mûsânın kitabı Tevrât indirilmişti. Bu Kur'an da, zâlimleri Cehennemle korkutmak ve iyilik yapanlara Cenneti müjdelemek için arabî dil ile indirilmiş, Tevrâtı tasdik eden bir kitâbtır) buyuruldu. Tefsîr âlimi imâm-ı Beydâvî buyuruyor ki, (Bu âyet-i kerimelerde bildirilen, Kur'an-ı kerimin Tevrâtı tasdik etmesi demek, Kur'an-ı kerimin, Tevrâtın haber verdiği kitâb olduğunu bildirmektir. Evet, îman edilecek şeyler, kıssalar, haberler, Cehennem azâbları, Cennetin nîmetleri ve ibâdeti, adaleti emretmek ve çirkin işlerden sakınmağı istemek, her iki kitâbta da aynıdır. Fakat, helâl ve haramların çeşidleri ve ibâdetlerin şeklleri aynı değildir. Başka zemânlarda yaşıyan insanlar için bunlar aynı olamaz. Her ümmetin kitabında, onlara uygun faydalı olan şeyler bildirilmiştir.) Âl-i İmrân sûresinin ellinci âyet-i kerimesi, hurûfîlere kesin cevap veriyor. Allahü teâlâ, Îsâ aleyhisselâmın sözlerini bildirerek meâlen buyuruyor ki, (Benden önce Tevrâtta bildirilmiş olanları tasdik edici geldim. Size haram edilmiş olanları helâl etmek için geldim.) Bu âyet-i kerime açıkça gösteriyor ki, Îsâ

aleyhisselâmın İncîli, Mûsâ aleyhisselâmın Tevrâtını hem tasdik etmekte, hem de, ondaki haramlardan bazılarını helâl yapmaktadır. İşte bunun gibi Kur'an-ı kerim de, hem Tevrâtı tasdik etmiştir. Hem de, Tevrâttaki helâl ve haram hükmlerini değiştirmiştir. Bu değişikliklerin çoğunu, islâm âlimleri, kitâblarında bildirmektedir.

138. (Onikinci halîfeye kadar, islâmiyet azîz olur. Hepsi, Kureyştendirler.) [İzâle-tül-hafâ; Fâideli Bilgiler s.338] (İzâle-tül-hafâ)da buyuruyor ki, bu hadîs-i şerîfte övülen oniki halîfenin yarıdan fazlası, emevî halîfeleridir.

139. (Doğudan siyah bayraklılar gelecek, arablarla harp edeceklerdir. Onların halîfelerine tâbi olunuz! Onlar, doğru yolu gösteren halîfedirler.) .) [İzâle-tül-hafâ; Fâideli Bilgiler s.338] (İzâle-tül-hafâ)da buyuruyor ki, bu ve benzeri hadîs-i şerîfler, Abbâsî halîfelerini övmektedir.

140. Resûl aleyhisselâm birgün yüksek bir yerde oturuyordu. Yanındakilere dönerek, (Benim gördüğümü siz de görüyor musunuz? Yemin ederim ki, evlerinizin arasında, sokaklarda meydana gelecek fitneleri görüyorum) buyurdu. Hazret-i Osmanın şehit edildiği günlerde ve sonra Yezîd zemânında, Medînede büyük fitneler meydana geldi. Sokaklarda çok kimselerin kanı döküldü. [Mir'ât-ı Kâinât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.339]

İLİM, ALİMLER, EVLİYALAR VE EMR-İ MARUF

141. (İki gün aynı hâlde bulunan, [ya'nî hergün ilerlemiyen, yeni bir şey öğrenmiyen] aldandı, ziyân etdi.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.10]

142. (Bir sâat ilm öğrenmek veyâ öğretmek, sabâha kadar ibâdet etmekden dahâ sevâbdır.) [Dürr-ül-muhtâr; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.20]

143. Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân", birgün Peygamberimize "sallallahü aleyhi ve sellem" sordu ve: (Yemene gidenlerimiz, orada hurma ağaçlarını, başka dürlü aşıladıklarını ve dahâ iyi hurma aldıklarını gördük. Biz Medînedeki ağaçlarımızı babalarımızdan gördüğümüz gibi mi aşılayalım, yoksa, Yemende gördüğümüz gibi aşılayıp da, dahâ iyi ve dahâ bol mu elde edelim?) dediler. (Tecribe edin! Bir kısm ağaçları, babalarınızın üsûlü ile, başka ağaçları da, Yemende öğrendiğiniz üsûl ile aşılayın! Hangisi dahâ iyi hurma verirse, her zemân o üsûl ile yapın!) buyurdu. [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.24] Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bunlara şöyle diyebilirdi: Biraz bekleyin! Cebrâîl "aleyhisselâm" gelince, ona sorar, anlar, size bildiririm. Veyâ, biraz düşüneyim. Allahü teâlâ, kalbime doğrusunu bildirir. Ben de, size söylerim, demedi. Ya'nî tecribeyi, fennin esâsı olan tecribeye güvenmeği emr buyurdu. Kendisi melekden anlar veyâ mubârek kalbine elbette doğar idi. Fekat, dünyânın her tarafında, kıyâmete kadar gelecek müslimânların, tecribeye, fenne güvenmelerini işâret buyurdu. Hurma ağaçlarını aşılama kıssası (Kimyâ-i se'âdet)de ve (Ma'rifetnâme)nin yüzonsekizinci sahîfesinde yazılıdır.

144. (Çok müslimân evlâdı, babaları yüzünden Veyl ismindeki Cehenneme gideceklerdir. Çünki, bunların babaları, yalnız para kazanmak ve keyf sürmek hırsına düşüp ve yalnız dünyâ işleri arkasında koşup, evlâdlarına müslimânlığı ve Kur'ân-ı kerîmi öğretmediler. Ben böyle babalardan uzağım. Onlar da, benden uzakdır. Çocuklarına dinlerini öğretmiyenler, Cehenneme gideceklerdir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.34]

145. (Çocuklarına Kur’ân-ı kerîm öğretenlere veyâ Kur’ân-ı kerîm hocasına gönderenlere, öğretilen Kur’ânın her harfi için, on kerre Kâ’be-i mu’azzama ziyâreti sevâbı verilir ve kıyâmet günü, başına devlet tâcı konur. Bütün insanlar görüp imrenir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.34]

146. (Bir müslimânın evlâdı ibâdet edince, kazandığı sevâb kadar, babasına da verilir. Bir kimse, çocuğuna fısk, günâh öğretirse, bu çocuk ne kadar günâh işlerse, babasına da o kadar günâh yazılır.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.34] İbni Âbidîn nemâzın mekrûhları sonunda buyuruyor ki, (Kendinin yapması harâm olan şeyi çocuğa yapdıran kimse, harâm işlemiş olur. Oğluna ipek elbise giydiren, altın takan ve içki içiren, kıbleye karşı abdest bozduran, kıbleye ayak uzatmasına sebeb olan kimse, günâh işlemiş olur).

147. (Birbirinize müslimânlığı öğretiniz. Emr-i ma’rûfu bırakır iseniz, Allahü teâlâ, en kötünüzü başınıza musallat eder ve dualarınızı kabûl etmez.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.35] Bir hadîs-i şerîfde de, (Bütün ibâdetlere verilen sevâb, (Allah yolunda gazâya verilen sevâba göre, deniz yanında bir damla su gibidir. Gazânın sevâbı da, emr-i ma’rûf ve nehy-i anilmünker sevâbı yanında, denize nazaran bir damla su gibidir.) buyuruldu. [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.35]

148. (Yasaklardan men’ etmek husûsunda, korku olmadıkça, emr-i ma’rûf ve nehy-i anil münker eylemek, sizlere vâcibdir. Eğer korku mevcûd ise, susmak sizlere halâl olur.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.1 m.29; Kıymetsiz Yazılar s.375]

149. (Bütün çocuklar müslimânlığa uygun ve elverişli olarak dünyâya gelir. Bunları, sonra anaları, babaları hıristiyan, yehûdî ve dinsiz yapar.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.35]

150. (Benden duyduklarınızı, din kardeşlerinize de anlatınız! Birbirinize duyurunuz!) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.45]

151. (Günâh işleyeni, eliniz ile men’ ediniz, buna kuvvetiniz yetmezse, söz ile mâni’ olunuz. Bunu da yapamaz iseniz, kalbiniz ile beğenmeyiniz! Bu ise, îmânın en aşağısıdır.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.1 m.29; Tam İlmihâl

Seâdet-i Ebediyye s.94] Muhammed Ma'sûm-i Fârukî "kuddise sirruh" buyurdu ki: Peygamberlerin, Eshâb-ı kirâmın, Tâbi'înin ve Selef-i sâlihînin "radıyallahü anhüm ecma'în" hepsi, emr-i ma'rûf ve nehy-i münker yapmak için ne kadar uğraşdı. Bu yolda ne kadar eziyyetlere ve cefâlara katlandılar. Kimseye karışmamak dînimizde iyi olsaydı, kalbin bir günâhı inkâr etmesi, îmânın alâmeti buyurulmazdı. Kâdı zâde Ahmed efendi, (Birgivî vasıyyetnâmesi) şerhinde 200. cü sahîfesinde buyuruyor ki, (El ile, güc kullanarak emr-i ma'rûf ve nehyi münker yapmak, ya'nî günâh işliyene mâni' olmak; hükûmet adamlarının vazîfesidir. Söz ile, yazı ile cihâd etmek, âlimlerin vazîfesidir. Kalb ile, dua etmekle mâni' olmak ise, her mü'minin vazîfesidir. Te'sîrli, başarılı olacağı zan olunursa, bu vazîfeleri yapmak vâcib olur. Fitneye sebeb olacağı zan olunursa, terk etmek vâcib olur. Fitne bulunan mahalle zarûretsiz varmak câiz değildir. Eğer dînini korumak için hicret ederse, güzel olur. Cennete girmeğe lâyık olur. Şefâ'ate mazhar olur. Emr-i ma'rûf ve nehy-i münker yaparken niyyetin hâlis olması ve işi anlayıp, Allahü teâlânın buradaki emrini iyi bilmesi ve sabrlı olup münâkaşa ve kavga etmemesi, yumuşak ve tatlı dil ve yazı ile yapması lâzımdır.)

152. (Allahü teâlâ, Cebrâîl aleyhisselâma, filân şehri yerin dibine geçir, diye emr etdi. Cebrâîl, yâ Rabbî! Bu şehrdeki filânca kulun sana bir ân ısyân etmedi. Hep itâ'at ve ibâdet ediyor deyince, onu da berâber geçir! Zîrâ günâh işleyenleri görünce, bir kerrecik yüzünü değişdirmedi.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.1 m.29; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.94]

153. (Âlimlerin uykusu ibâdetdir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.17; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.113] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki: Bütün hareketler, işler, sözler, okumak, dinlemek hep Allah rızâsı için olmalıdır. Onun dînine uygun olmasına çalışmalıdır. Böyle olunca, insanın her a'zâsı ve kalbi Allahü teâlâya müteveccih olur. Onu zikr eder [ya'nî hâtırlar]. Meselâ, büsbütün gaflet olan uyku ibâdetleri kuvvetle ve sağlam yapmak niyyeti ile uyunursa, bütün uyku ibâdet olur. Çünki, ibâdet niyyeti ile uyumakdadır. (Mektûbât)daki diğer hadîs-i şerîflerde, (Kıyâmet günü, şehîdlerin kanını, âlimlerin mürekkebi ile dartarlar. Mürekkeb ağır gelir) ve (Ümmetimin âlimleri, İsrâîl oğullarının Peygamberleri gibidir) buyuruldu.

154. (Her yüz senede bir müceddid zâhir olur. Ümmetimin işlerini yeniler.) [Mekâtîb-i şerîfe; Redd-i vehhâbî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.120] (Mekâtîb-i şerîfe) kitâbının seksensekizinci mektûbunda buyuruyor ki: Sultânlar içinde Ömer bin Abdül'Azîz, din bilgilerinde imâm-ı Şâfi'î, tesavvufda Ma'rûf-i Kerhî, esrâr bilgilerinde imâm-ı Muhammed Gazâlî, feyz vermekde ve hârikalar, kerâmetler göstermekde, Abdülkâdir Geylânî, hadîs ilminde Celâlüddîn-i Süyûtî, tarîkat, hakîkat ve akâid bilgilerinin inceliklerini açıklamakda ve kalblere akıtmakda imâm-ı Ahmed Rabbânî müceddid-i elf-i sânî, müceddid idiler. Hepsi, islâmiyyetin yayılmasına, kuvvetlenmesine hizmet etdiler.

155. (Üç dürlü baba vardır: Dünyâya getiren baba, kızını veren baba ve ilm öğreten baba. Bunların hayrlısı, üstâdıdır.) [Umdet-ül-islâm; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.104] İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki, (Öğreten zâta uymak, insanı çok şeylere kavuşdurur. Onun yolundan sapmak, çok tehlükelidir). (Umdet-ül-islâm) sonunda (Şir'a)dan alarak diyor ki, (Üstâd birşey emr etse, ana baba da emr etseler, evvelâ üstâdın emri yapılır.)

156. (Allahü teâlâ bir kuluna iyilik etmek isterse, onu dinde fakîh yapar.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.439] Diğer hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki: (Şeytâna karşı bir fakîh, bin âbidden [ibâdet çok yapandan] dahâ kuvvetlidir). (Herşeyin dayandığı bir direk vardır. Dînin temel direği, fıkh bilgisidir). (İbâdetlerin efdali, en kıymetlisi, fıkh öğrenmek ve öğretmekdir).

157. (Âdem ve bütün Peygamberler "aleyhimüsselâm", benimle öğündüğü gibi, ben de, ümmetim içinde, soy adı Ebû Hanîfe, ismi Nu'mân olan bir kimse ile öğünürüm ki, ümmetimin ışığı olacakdır. Onları, yoldan çıkmakdan, cehâlet karanlığına düşmekden koruyacakdır.) [Diyâ-i ma'nevî; Mevdû'ât-ül-ulûm; Hayrât-ül-hisân; Mir'ât-i kâinât; Dürr-ül-muhtâr; İbni Âbidîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.442] Bir hadîs-i şerîfde, (Yüzelli senesinde dünyânın zîneti gider) buyuruldu. Bu hadîs-i şerîfin, İmâm-ı a'zam için olduğunu, büyük âlim İbni Hacer-i Mekkî bildiriyor. Çünki, İmâm-ı a'zam, [150] senesinde, yetmiş yaşında iken vefât etdi. Buharî ve Müslimde yazılı olan bir hadîs-i şerîfde, (Îmân süreyyâ yıldızına çıksa, Fâris oğullarından biri, elbette alıp getirir) buyuruldu. İbni Âbidîn hazretleri

buyuruyor ki, (Fâris demek, Îrânın Fers denilen memleketindeki insanlar demekdir. İmâm-ı a'zamın dedesi buradandır. Bu hadîs-i şerîfin, İmâm-ı a'zamı "rahmetullahi teâlâ aleyh" gösterdiği açıkdır. Bunda hiç şübhe yokdur.)

158. (Kıyâmete yakın ilm azalır, cehâlet artar. İlmin azalması, âlimlerin azalması ile olur. Câhil din adamları, kendi görüşleri ile fetvâ vererek fitne çıkarırlar. İnsanları doğru yoldan sapdırırlar.) [Muhtasar-ı tezkire; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.442] Bir hadîs-i şerîfde de, (Allahü teâlâ, sizden ilmi almak için ilmi ile âmil olan âlimleri kaldırır. Câhiller kalır. Dinden suâl edenlere, kendi akılları ile cevap verip insanları doğru yoldan ayırırlar.) buyuruldu. Bu hadîs-i şerîf, âlimlerden nakletmeye taklîdcilik diyerek, Ehl-i sünneti kötüliyen, kendi kısa akıl ve boş kafaları ile dîni içerden yıkan dinde reformcuların zararlarını bildirmektedir. Bu hadîs-i şerîf, (Buhârî)nin başında daha uzun yazılıdır.

159. (Âlimler, Peygamberlerin vârisleridir.) [Buhârî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.467] Mâide sûresi, otuzsekizinci âyetinde meâlen, (Allahü teâlâya yaklaşmak için, vesîle arayınız!) buyuruldu. Enbiyâ sûresinde, (Bilmediklerinizi, bilenlerden sorup öğreniniz!) meâlinde âyet-i kerîme vardır. Dört mezheb imâmları hakkındaki hadîs-i şerîfler, (Eshâb-ı kirâm) kitâbında uzun bildirilmişdir. Mezheb imâmlarımız "rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în", en büyük din âlimleridir. Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" yolu, akl ile, hayâl ile, rü'yâ ile anlaşılmaz. Din âlimlerinden öğrenilir. Din imâmlarından herhangi birine uymak, Peygamberimize uymak olur. Peygamberlik rütbesinin üstünde hiçbir rütbe olmadığına göre, bu rütbeye vâris olmanın şerefinden dahâ üstün bir şeref olamaz. İslâm âlimlerinin çoğu, bu yüksek rütbeye kavuşdu. Fıkh ve hadîs âlimleri ve en başda müctehidlerin dört imâmı, bunların en üstünleridir. Bunlar, ahkâm-ı islâmiyyenin kapalı emrlerini, yasaklarını açığa çıkardı. İlmin temelini kurdular. Din bilgilerini, kısmlara, sınıflara ayırdılar. Onların yüce kıymetlerinden birkaçını bilmekle şerefleniyoruz. Bunların en önde olanı, büyük imâm, Ebû Hanîfe Nu'mân bin Sâbitdir. Onun yüksekliğini bildiren hadîs-i şerîfler elimizde mevcûddur. Kırkbeş sene, beş vakt nemâzı bir abdestle kıldığını, Abdüllah ibni Mubârek "rahmetullahi teâlâ aleyh" bildirmekdedir. Hasen bin Ammâre, yüce İmâmı gasl ederken: (Otuz sene

hep oruc tutdun. Allahü teâlâ sana rahmet eylesin!) demişdir. İlmi ile tam amel eden, onun gibi bir âlim görülmedi. Ondan dahâ üstün âlim bulunmadı. Allahü teâlâ, bizleri, bu yüce âlimlere uymakla şereflendirsin! Resûlullahın sözlerini bizlere ulaşdıran, bu müctehidlerdir. Bugün de, Onların dört mezhebinden birine muhtâc olmıyan, onlardan birine uymakdan kurtulabilecek kimse yokdur.

160. (Her asr, önceki asrdan dahâ bozuk olur. Böylece kıyâmete kadar hep bozulur.) [Hadîka; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.469] Biz, Kur'ân-ı kerîmi ve hadîs-i şerîfleri anlayacak kadar bilgili değiliz. Biz, Kur'ân-ı kerîmi, anlamak ve anladığımıza göre amel etmek için değil, kelâm-ı ilâhîden bereketlenmek, fâidelenmek için okuyoruz. Biz mukallidler, tefsîr ilmini bilmediğimiz için, ahkâm-ı islâmiyyeyi, din imâmlarımızın kitâblarından öğreniyoruz. Mezheb imâmlarımız, Kur'ân-ı kerîmin ma'nâsını, Tâbi'înden ve Eshâb-ı kirâmdan öğrenerek, bizim kolay anlıyabileceğimiz şeklde, kitâblarına yazmışlardır. (Nahl) ve (Enbiyâ) sûrelerinde, meâl-i şerîfleri, (Âlimlerden sorup öğreniniz!) olan âyet-i kerîmeler vardır. İnsanların en iyilerinin yazdıkları kitâbları beğenmeyip, bozuk asrların bozuk adamlarına aldanmakdan Allahü teâlâya sığınırız!

161. (Bir müctehid, âyet-i kerîmeden ve hadîs-i şerîfden bir hükm çıkarırken, isâbet ederse, buna on sevâb verilir. Hatâ ederse, bir sevâb verilir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.493] Hadîs-i şerîf, bu sevâbların her düşünene değil, ictihâd derecesine yükselmiş olan islâm âlimine verileceğini, buna da, her düşünmesine değil, Nasslardan ahkâm çıkarmak için çalışmasında verileceğini göstermekdedir. Çünki, bu çalışması ibâdetdir. Her ibâdete verildiği gibi, burada da sevâb verilmekdedir. Selef-i sâlihîn zemânında ve bunların halefleri olan müctehid âlimlerin zemânında, ya'nî dörtyüz senesinin sonuna kadar, yaşama şartlarında değişmeler olunca, yeni hâdiseler ortaya çıkınca, müctehid olan âlimler, gece gündüz çalışarak, bu işin nasıl yapılması lâzım geldiğini, (Edille-i şer'ıyye) ismindeki dört kaynakdan bulup çıkarmışlar, bütün müslimânlar da, bu işi, kendi mezheb imâmlarının bulup anladığına uyarak yapmışlardı. Yapanlar da, on veyâ bir sevâb kazanırdı. Dörtyüz senesinden sonra da, bu müctehidlerin bulduklarına uyuldu. Bu uzun zemânlarda, hiçbir müslimân, hiçbir işinde çâresiz kalmadı, sıkıntıya düşmedi. Dahâ sonra müctehidlerin

yedinci derecesinde de bir âlim, bir müftî yetişemediği için, şimdi dört mezhebden birinin âlimlerinin kitâblarını okuyup anlıyabilen bir müslimândan ve onun terceme etdiği kitâblardan öğrenip, ibâdetlerimizi buna göre yapmamız ve bunlara uygun yaşamamız lâzımdır. Allahü teâlâ, herşeyin hükmünü Kur'ân-ı kerîmde bildirdi. Onun yüce peygamberi olan Muhammed aleyhisselâm da, bunların hepsini açıkladı. Ehl-i sünnet âlimleri de, bunları, Eshâb-ı kirâmdan öğrenip kitâblarına yazdılar. Şimdi bu kitâbları dünyânın her yerinde mevcûddur. Dünyânın her yerinde, kıyâmete kadar ortaya çıkacak olan her yeni şeyin nasıl kullanılacağı, bu kitâbların bir bilgisine benzetilebilir. Bunun mümkin olması, Kur'ân-ı kerîmin mu'cizesi ve islâm âlimlerinin bir kerâmetidir. Yalnız mühim olan şey, karşılaşılan işin nasıl yapılacağını, Ehl-i sünnet olan hakîkî bir müslimândan sorup öğrenmek lâzımdır. Mezhebsiz din adamına sorulursa, fıkh kitâblarına uymayan cevâb vererek, insanı yanlış yola sürükler.

162. (Âlimlerin iyisi, insanların en iyisidir. Âlimlerin kötüsü insanların en kötüsüdür.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.494] Arab memleketlerinde birkaç sene kalıp da, arabî konuşmasını öğrenip, orada zevk ve safâ ile eğlenerek ömrünü günâh işlemekle çürütüp, sonra bir mezhebsizden, bir Ehl-i sünnet düşmanından mühürlü bir kâğıd alarak, Pâkistâna, Hindistâna dönen mezhebsiz câhillerin, gençleri nasıl aldatdıkları, kitâblarda yazılıdır. Bunların sahte diplomalarını gören ve arabî konuşduklarını işiten gençler, kendilerini din adamı sanır. Hâlbuki bunlar bir fıkh kitâbını anlamakdan âcizdirler. Kitâblardaki fıkh bilgilerinden hiç haberleri yokdur. Zâten, bu islâm bilgilerine inanmazlar, gericilik derler. Eskiden islâm âlimleri kendilerine sorulan şeylere, fıkh kitâblarından cevâb bulup, süâl edenlere bunları söylerlerdi. Mezhebsiz din adamı ise fıkh kitâbını okuyup anlıyamadığı için, câhil kafasına ve noksan aklına gelenleri söyliyerek süâl sâhibini aldatır. Onun Cehenneme gitmesine sebeb olur. Bu hadîs- i şerîf gösteriyor ki, Ehl-i sünnet âlimi, insanların en iyisidir. Mezhebsizler de, insanların en kötüsüdür. Çünki, birinciler, insanları Resûlullaha uymağa, ya'nî Cennete, ikinciler ise, insanları kendi sapık düşüncelerine uymağa, ya'nî Cehenneme sürüklemekdedirler.

163. (Belâlar, mihnetler, en çok Peygamberlere, sonra Evliyâya, sonra bunlara benziyenlere gelir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2, m.99; Tam

İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.517] İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki:

Süâl: Peygamberler “aleyhimüssalevâtü vetteslîmât” ve Velîler “aleyhimürrıdvân”, hep derd ve belâ içinde yaşadı. Hâlbuki, Şûrâ sûresi, otuzuncu [30] âyetinde meâlen, (Size gelen belâlar, kabâhatlerinizin cezâsıdır) buyuruldu. Bu âyet-i kerîmeye göre, derdlerin çokluğu, günâhın çokluğunu gösterir. Peygamber ve Velî olmayanların, çok sıkıntı çekmesi îcâb eder. Dostlarına, neden derd, belâ veriyor?

Düşmânları râhat ve ni’metler içinde, dostları mihnetler, belâlar içinde nasıl olur?

Cevâb: Dünyâ, zevk için, lezzet için yaratılmadı. Âhıret, bunun için yaratılmışdır. Dünyâ ile âhıret, birbirinin zıddı, tersidir. Birini sevindirmek, ötekinin gücenmesine sebeb olur. Ya’nî, birinde zevk aramak, ötekinde elem çekmeğe sebeb olur. O hâlde, dünyâda ni’metleri, lezzetleri çok olanlar, [bunlara lâzım olan şükrü yapmazlarsa] âhıretde çok korkacak, çok acı çekecekdir. Bunun gibi, dünyâda [tehlükelerden sakındığı, çalışdığı hâlde] çok acı çeken mü’min, âhıretde çok lezzete kavuşacakdır. Dünyânın ömrü, âhıretin uzunluğu yanında, deniz yanında bir damla kadar bile değildir. Dahâ doğrusu, sonu olan, sonsuz ile ölçülebilir mi? Bunun için dostlarına merhamet ederek, sonsuz ni’metlere kavuşmaları için, dünyâda birkaç gün sıkıntı çekdiriyor. Düşmânlarına, hîle, istidrâc yaparak, biraz lezzet verip, çok elemlere sürüklüyor. Fârisî nazm tercemesi:

Seni sevmekden maksadım, derdi ve gammı tadmakdır. Böyle olmasaydı arzûm, dünyâda başka tat çokdur.

Cehennemdeki çok şiddetli azâbların, birkaç günlük sıkıntı ile giderilmesi ve günâhların temizlenmesi için dünyâda sebebler gönderilmesi ne büyük ni’metdir. Dostlara bu mu’âmele yapılırken, başkalarının günâhlarının hesâbını âhırete bırakıyorlar. O hâlde dostlara, dünyâda çok derd ve belâ vermesi lâzımdır. Başkaları, bu ihsâna lâyık değildir. Çünki, büyük günâh işlerler, yalvarmaz, boyun bükmez, ağlamaz ve Ona sığınmazlar. Günâhları sıkılmadan işlerler ve kasd ile, plânlıyarak işlerler. Hattâ inâd edercesine işlerler. Hattâ, Allahü teâlânın âyetleri ile alay edecek, inanmıyacak kadar

ileri giderler. Cezâ, suçun büyüklüğüne göre değişir. Günâh küçük olur ve suçlu boynunu büküp yalvarırsa, bu suç, dünyâ derdleri ile afv olunabilir. Fekat, günâh büyük, ağır olur ve suçlu inâdcı, saygısız olursa, bunun cezâsı âhıretde sonsuz ve çok acı olmak lâzım gelir. Nahl sûresi, otuzüçüncü [33] âyetinde meâlen, (Allahü teâlâ, onlara zulm etmez. Onlar, kendi kendilerine zulm edip, ağır cezâları hak etdiler) buyuruldu.

164. (İlm, Çinde de olsa alınız!) [İmâm-ı Gazâlî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.546] Ya'nî ilm, dünyânın en uzak yerinde bulunsa ve kâfirlerde de olsa, gidin alın! buyurdu. Çünki Çin, o zemân, en kâfir ve çok uzak bir yer idi.

165. (İki şeyden birine kavuşan insana gıbta etmek, buna imrenmek yerinde olur. Allahü teâlâ bir kimseye islâm ilmlerini ihsân eder. Bu da, her hareketini, bilgisine uygun yapar. İkincisi, Allahü teâlâ, birine çok mal verir. Bu kimse de malını, Allahü teâlânın râzı olduğu, beğendiği yerlere harc eder.) [Buhârî; Müslim; Tarîkat-i Muhammediyye; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.641]

166. (Allahü teâlânın sevdiklerini hâtırlamak, rahmet etmesine sebeb olur.) [Abdülhakîm-i Arvâsî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.921]

167. (Âlimin yüzüne bakmak ibâdetdir!) [Künûz-üd-dekâık; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.949] (Künûz-üd-dekâık)daki diğer hadîs-i şerîfde, (Âlimlerin yanında bulunmak ibâdetdir) buyuruldu.

168. (Ümmetimin âlimlerine saygılı olunuz! Çünki onlar yeryüzünün yıldızlarıdır.) [Künûz-üd-dekâık; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.949]

169. (Allah'ın öyle kulları vardır ki, birşey için yemîn etseler, Allah o şeyi yaratır.) [Künûz-üd-dekâık; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.949]

170. (Talebesi arasında âlim, ümmeti arasında Peygamber gibidir.) [Künûz-üd-dekâık; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.949]

171. (Şeytânın bir âlimden korkması, câhil olan bin âbidden korkmasından dahâ çokdur!) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1045] İslâm dîninde kadın,

kocasının izni olmadan nâfile hacca gidemez. Sefere, müsâfirliğe gidemez. Fekat, kocası öğretmezse ve izn vermezse, ondan iznsiz, ilm öğrenmeğe gidebilir. Görülüyor ki, büyük ibâdet olan hacca iznsiz gitmesi günâh olduğu hâlde, ilm öğrenmeğe iznsiz gitmesi günâh olmuyor. O hâlde, kâfirler, islâmiyyete ilm ile nasıl saldırabilir? İlm, ilmi kötüler mi? Elbette beğenir. Kıymetlendirir. İslâmiyyete, ilm ile saldıran, mağlûb olur. Fen ile de saldıramazlar. Fen (Mahlûkları, hâdiseleri görmek, inceleyip anlamak ve deneyip benzerini yapmak) demekdir ki, bu üçünü de, Kur'ân-ı kerîm emr etmekdedir. Fen bilgilerine, san'ate, en modern harb silâhlarını yapmağa uğraşmak, farz-ı kifâyedir. Düşmanlardan dahâ çok çalışmamızı, dînimiz emr etmekdedir. Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" fenni emr eden pek cânlı sözlerinden birini kitâbımın birinci kısm, 11. ci madde, ikinci sahîfesinde bildirmişdim. O hâlde, islâmiyyet, fenni, tecribeyi, müsbet çalışmayı emr eden dinamik bir dindir.

172. (İlm ikidir: Beden bilgisi, din bilgisi.) [Zübdet-ül-ahbâr; Riyâd-un-nâsıhîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1045] Ya'nî ilmler içinde en lüzûmlusu, rûhu koruyan din bilgisi ve bedeni koruyan sıhhat bilgisidir diyerek, herşeyden önce, rûhun ve bedenin zindeliğine çalışmak lâzım geldiğini emr buyurdu. Bunun, imâm-ı Şâfi'înin "rahmetullahi teâlâ aleyh" sözü olduğunu bildirenler de vardır. Bu yüce imâmın her sözü, âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerin açıklamasıdır. İslâm dînine karşı olanlar, ona doktorluk ile de saldıramıyor. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", tıb bilgisini çeşidli şekllerde medh buyurdu. İslâmiyyet, beden bilgisini, din bilgisinden önce öğrenmeği emr ediyor. Çünki, bütün iyilikler, bedenin sağlam olması ile yapılabilir. Bugün, bütün üniversitelerde okutuluyor ki, doktorluk iki kısmdır: Biri hijiyen, ya'nî sıhhati korumak. İkincisi, terapötik, ya'nî hastaları, iyi etmekdir. Bunlardan birincisi başda gelmekdedir. İnsanları hastalıkdan korumak, sağlam kalmağı sağlamak, tıbbın birinci vazîfesidir. Hasta insan, iyi edilse de, çok kerre, ârızalı, çürük kalır. İşte islâmiyyet, tabâbetin birinci vazîfesini, hijiyeni garanti etmiş, te'mînât altına almışdır. (Mevâhib-i ledünniyye) ikinci kısmda, Kur'ân-ı kerîmin, tıbbın iki kısmını da teşvîk buyurduğu, âyet-i kerîmeler gösterilerek isbât edilmekdedir.

173. (Nerede ilm varsa, orada müslimânlık vardır. Nerede ilm yoksa, orada kâfirlik vardır!) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1047] O hâlde, kâfirlere aldanmamak için dînimizi öğrenmekden başka çâre yokdur. Dînimizi nereden öğreneceğiz? Gençleri aldatmak için iftirâ ve yalanlarla hâzırlanan veyâ papas, mason kitâblarından terceme edilmiş olan süslü yazılardan, radyolardan, filmlerden mi? Yoksa, para kazanmak için yanlış kitâbları, Kur'ân tercemeleri yazan câhillerden mi? Düşman filmleri, Peygamberlerin "aleyhimüssalevâtü vetteslîmât" hayâtını, islâm târîhini, yanlış, iğrenç olarak gösteriyor, uydurma resmler yapıyorlar. Müslimânlar, bu bozuk filmleri, doğru sanarak, seyr ediyor. Dinleri, îmânları bozuluyor. Düşmanların radyosu, filmleri, mecmû'aları, böyle yaylım ateşine devâm etmekdedir. Bu hücûmlardan korunmak için, dînimizi nereden öğrenelim! Gözü ağrıyan kime baş vurur? Çöpçüye mi, avukata mı, matematik öğretmenine mi, yoksa göz mütehassısı olan doktora mı? Elbet, mütehassısa gidip, çâresini öğrenir. Dînini, îmânını kurtarmak için çâre arayanın da, avukata, matematikçiye, sinemaya değil, din mütehassısına baş vurması lâzımdır. Din mütehassısı nerede ve kim? Beyrutda, Mısrda, Sûriyede, Irâkda arabca öğrenen tercümânlar mı? Hayır. Din mütehassısları, şimdi toprak altında! Dünyâda bulmak çok güc! Bugün, dînimizi, o büyük âlimlerin kitâblarından okuyup, öğreneceğiz! Din bilgileri, Ehl-i sünnet âlimlerinden veyâ bunların kitâblarından öğrenilir. Keşf ile, ilhâm ile, ilm elde edilmez. Bunların kitâblarını okuyan, hem ilm öğrenir, hem de kalbleri temizlenir.

174. (Onlar görüldükleri zemân, Allahü teâlâ zikr edilmiş olur.) [İrşâd-üt-tâlibîn; İbni Mâce; Ezkâr; Râbıta-i şerîfe; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1057] Bir Velîyi görmek, Allahü teâlâyı hâtırlamağa sebeb olacağı, bu hadîs-i şerîf ile bildirilmişdir. Nefs dâimâ harâmları, zararlı şeyleri yapmağı düşünür. Kalbin kendinde hiç düşünce yokdur. Ona, aklın ve nefsin ve his uzvlarından dimâga ve dimâgdan kalbe ulaşan harâm şeylerin düşünceleri gelerek hasta yapar. Kalbi bu hataralardan kurtarmak güçdür. Bu düşüncelerden kurtulursa, Allahü teâlâyı hâtırlar, düşünür. Ya'nî kalb, hiç düşüncesiz kalmaz. Kalbin hataralardan kurtulması Allahü teâlânın ismini çok söylemekle veyâ bir Velîyi severek görmek ile olur. Bir Velî bulamazsa, ismini işitdiği bir Velînin hayâtını okuyup öğrenir. Onu çok sever. Hep onu düşünür. Bir insan, kendisine islâmiyyeti doğru olarak öğreten, kendisini

dünyâ ve âhıretde felâketlerden kurtaran, ebedî se’âdete kavuşduran vesîleyi görerek veyâ kitâblarından tanıyarak, onu cânı gibi sever. Onu görünce, göremezse, severek düşündükce, Resûlullahdan ona gelen feyzler bunun kalbine de akar. (Makâmât-i Mazheriyye), 74. cü sahîfesinde diyor ki, (Mükerrem hân öleceği zemân, başına Ubeydüllah-ı Ahrârın takkesini koydular. Onu alın! Yerine üstâdımın külâhını geçirin! Çünki, beni se’âdetlere kavuşduran odur, dedi). Düşünülen şeklin, Velînin tam kendisi olması şart değildir. Hergün, sabâh ve akşam gözleri kapatıp, beş-on dakîka aynı sûret düşünülürse, bir müddet sonra, bu Velînin rûhu, o sûretde görünerek, rü’yâda olduğu gibi, konuşmağa başlar. İhsânlarda bulunur. (Hadîka)da, yüzseksenikinci sahîfede diyor ki, (Buhârînin, Ebû Hüreyreden “radıyallahü anh” haber verdiği hadîs-i şerîfde, (Allahü teâlâ, “Kulum farzları yapmakla bana yaklaşdığı gibi başka şeyle yaklaşamaz. Kulum nâfile ibâdetleri yapınca, onu çok severim. Öyle olur ki, benimle işitir. Benimle görür. Benimle herşeyi tutar. Benimle yürür. Benden her ne isterse veririm. Bana sığınınca, onu korurum” buyurdu) denilmekdedir.) Bu hadîs-i kudsîden anlaşılıyor ki, bir müslimân, sohbetlerinde bulunarak veyâ kitâblardan okuyarak, tanıdığı ve sevdiği, uzakda veyâ kabrde bulunan bir Velîyi, ismi ile çağırır ve yalvarırsa, Allahü teâlâ, o Velîye işitdirir. Velî de, ona imdâd eder. Bir Velî, olmuş veyâ ilerde olacak birşeyi öğrenmek isterse, Allahü teâlâ, ona bildirir. Allahü teâlânın, Velîlere olan, bunlar gibi ihsânlarına, ikrâmlarına (Kerâmet) denir. Bedreddîn-i Serhendî, (Hadarât-ül-kuds) kitâbında, imâm-ı Rabbânînin kerâmetlerinden binlerce gördüğünü ve işitdiğini yazıyor ve bunlardan yüzden fazlasını bildiriyor. Kalb fânî olunca, ya’nî hiçbirşeyi hâtırlamayınca, aklın, fikrin ve hâfızanın da dünyâ işlerini unutması îcâb etmez. Kalb, fânî iken de, bütün organlara, akla, fikre, hâfızaya, her nev’ dünyâ işlerini yapdırır, başka insanlar gibi dünyâ işlerine de çalışır. Bütün insanlık vazîfesini, her iyiliği Allah rızâsı için yapar. Bütün yapdıkları ibâdet olur.

175. (Allahü teâlânın çok sevdiği kimse, dînini öğrenen ve başkalarına öğretendir. Dîninizi islâm âlimlerinin ağızlarından öğreniniz!) [Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediyye s.1249] Hakîkî âlim bulamıyan, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarından öğrenmeli ve bu kitâbların yayılmasına çalışmalıdır. İlm, amel ve ihlâs sâhibi olan müslimâna (İslâm âlimi) denir. Bu üçünden biri noksan olup da, kendini âlim tanıtana (kötü din adamı, yobaz) denir. İslâm âlimi,

insanı, se'âdet kapılarını açan sebeblere kavuşdurur, dînin bekçisidir. Yobaz, insanı, felâkete sürükleyen sebeblerin içine düşürür, şeytânın yardımcısıdır. İhlâs ile amel etmek için öğrenilmeyen ilmin fâidesi olmaz.

176. (Din, kılınçların gölgeleri altındadır.) [Fâideli Bilgiler s.6] Müslimânlar iki kısmdır: Havâs [âlimler] ve avâm [câhiller]. Türkçe (Dürr-i Yektâ) kitâbında diyor ki, (Avâm, sarf, nahv ve edebiyât ilmlerinin üsûllerini, kâ’idelerini bilmeyen kimselerdir. Bunlar, fıkh ve fetvâ kitâblarını anlıyamaz. Bunların, îmân ve ibâdet bilgilerini Ehl-i sünnet âlimlerinden sorup, öğrenmeleri farzdır. Âlimlerin de, sözleri, va’zları ve yazıları ile, önce îmân, sonra dînin temeli olan beş ibâdeti öğretmeleri farzdır. (Zahîre) ve (Tâtârhâniyye) kitâblarında, îmânın şartlarını ve Ehl-i sünnet i’tikâdını öğretmenin her şeyden evvel lâzım olduğu bildirilmekdedir.) Bunun içindir ki, büyük âlim, zâhir ve bâtın ilmlerinin mütehassısı seyyid Abdülhakîm Efendi “rahmetullahi aleyh”, vefâtına yakın, (İstanbul câmi’lerinde, otuz seneye yakın, yalnız îmânı ve Ehl-i sünnet i’tikâdını ve islâmın güzel ahlâkını anlatmağa çalışdım) demişdir. Bunun için, biz de, bütün kitâblarımızda, Ehl-i sünnet i’tikâdını, islâmın güzel ahlâkını, herkese iyilik ve devlete hizmet ve yardım etmek lâzım olduğunu bildiriyoruz. Din câhillerinin ve mezhebsizlerin [zındıkların] devlete karşı kışkırtıcı, kardeşi, kardeşe düşman yapıcı, bölücü yazılarını tasvîb etmiyoruz. Peygamberimiz bu hadîs-i şerîfiyle müslimânların devlet ve kanûn himâyesinde râhat yaşayabileceklerini bildirdi. Devlet kuvvetli oldukça, râhat, huzûr artar. Avrupa, Amerika gibi kâfir memleketlerde râhat yaşayan, dînî vazîfelerini serbestçe yapan müslimânlar da, kendilerine hürriyet veren hükûmete, kanûnlara karşı gelmemeli, fitneye, anarşiye âlet olmamalıdır. Ehl-i sünnet âlimleri, böyle olmamızı emr etmekdedirler. Dört mezhebden birinin âlimlerine, (Ehl-i sünnet âlimi) denir.

177. (Bilmediklerinizi bilenlerden sorunuz! Cehlin ilâcı, sorup öğrenmektir.) [Fâideli Bilgiler s.103] (Es-savâık-ul-ilâhiyye firredd-i alel-vehhâbiyye) kitabının başında diyor ki, Allahü teâlâ, Muhammed aleyhisselâmı, bütün insanlara Peygamber olarak gönderdi. Ona indirdiği (Kur'an-ı kerim)de, insanlara lâzım olan herşeyi bildirdi. Ona verdiği sözlerin hepsini yaptı. Onunla gönderdiği islâm dînini kıyâmete kadar değiştirilmekten koruyacağını da bildirdi. Onun ümmetinin, insanların en

iyileri olduğunu da bildirdi. Muhammed aleyhisselâm da, bu ümmetin kıyâmete kadar bozulmıyacağını müjdeledi. Bütün insanların bu yola sarılmalarını emreyledi.

Allahü teâlâ, (Nisâ) sûresinin yüzondördüncü âyetinde meâlen,

(Müminlerin yolundan ayrılanı Cehenneme atarız) buyurdu. Bunun için, islâm âlimlerinin (İcmâ')ı, din bilgileri için delîl, huccet yâni senet oldu. Bu icmâ'dan ayrılmak yasak oldu. Bu yolu, bu icmâ'ı bilmiyen câhillerin bilenlerden sorup öğrenmeleri lâzımdır. Bunu, (Nahl) sûresinin kırküçüncü âyeti emretmektedir. Bu hadîs-i şerîf, bu âyet-i kerimeyi tefsîr etmektedir.

178. (İnsanlar sıkışacak, Medînedeki âlimden üstün birini bulamıyacaklar.) [Eşedd-ül-cihâd; Fâideli Bilgiler s.163] (Eşedd-ül-cihâd) kitabında buyuruyor ki, Ahmed ibni Hanbel, imâm-ı Mâlikin, Süfyân-ı Sevrîden, Leysten, Hammâddan ve Evzâ'îden üstün olduğunu söylerdi. Süfyân bin Uyeyne diyor ki, bu hadîs-i şerîf, imâm-ı Mâliki haber veriyor. İmâm-ı Mâlik diyor ki, her gece Resûlullahı görüyorum. Mus'ab diyor ki, babam Abdüllah bin Zübeyrden işittim: Mâlik ile Mescid-i Nebevîde idik. Biri gelip, Ebû Abdüllah Mâlik hanginizdir dedi. Gösterdik. Yanına gidip selâm verdi. Boynuna sarılıp, alnından öptü. Rü'yâda Resûlullahı gördüm. Mâliki çağır buyurdu. Sen geldin. Titriyordun. Rahat ol yâ Ebâ Abdüllah! Otur, göğsünü aç buyurdu. Açınca her yere güzel kokular yayıldı dedi. İmâm-ı Mâlik ağladı ve rü'yânın tabîri ilimdir dedi. Zerkânî (Muvattâ) kitabını şerh ederken diyor ki, (İmâm-ı Mâlik, meşhûr mezhep imâmıdır. Yükseklerin yükseğidir. Aklı kâmil, fadlı âşikârdır. Resûlullahın hadîs-i şerîflerinin vârisidir. Allah'ın kullarına, Onun dînini yaydı. Dokuzyüz âlimle sohbet ve istifâde etti. Kendisi yüzbin hadîs yazdı. Onyedi yaşında ders vermeye başladı. Dersinde bulunanlar, hocalarının derslerinde bulunanlardan çok idi. Hadîs ve fıkh öğrenmek için, kapısına toplanırlardı. Kapıcı tutmak zorunda kaldı. Önce talebesine, sonra halktan herkese izin verilir, içeri girerlerdi. Halâya üç günde bir giderdi. Halâda çok bulunmaktan hayâ ediyorum derdi. (Muvattâ) kitabını yazınca, kendi ihlâsından şüphe etti. Kitabı suya koydu. Eğer ıslanırsa, bu kitâb bana lâzım değildir dedi. Hiçbir yeri ıslanmadı.)

179. (Kureyş âlimi yeryüzünü ilim ile doldurur.) [Eşedd-ül-cihâd; Fâideli Bilgiler s.163] (Eşedd-ül-cihâd) kitabında buyuruyor ki, bu hadîs-i şerîf, imâm-ı Şâfi'îde zuhûr eyledi. Abdüllah, babası Ahmed bin Hanbelin imâm-ı Şafi'îye çok duâ ettiğini görüp sebebini sordukta: Oğlum! İmâm-ı Şâfi'înin insanlar arasındaki yeri, gökteki güneş gibidir. O ruhların şifâsıdır dedi. İmâm-ı Şâfi'î, 150 [m. 767] senesinde Gazzede tevellüd ve 204 [m. 820] de Mısrda vefât etti. İki yaşında iken Mekke-i mükerremeye götürülerek orada küçük iken Kur'an-ı kerimi ve on yaşında iken, imâm-ı Mâlikin (Muvattâ) hadîs kitabını ezberledi. Onbeş yaşında, fetvâ vermeye başladı. O sene, Medîne-i münevvereye giderek, imâm-ı Mâlikten ilim ve feyz aldı. 185 senesinde Bağdâda geldi. İki sene sonra, hac için Mekkeye ve 198 de Bağdâda, 199 da Mısra gelip yerleşti. Vefâtından uzun zemân sonra Bağdâda götürülmek istendi. Kabri kazılırken misk kokusu yayıldı. Bulunanlar sarhoş oldular. Kazmaktan vazgeçtiler. İlm, amel, zühd, marifet, zekâ, hâfıza ve neseb bakımlarından zemânındaki imâmların en üstünü idi. Önce olanların çoğunun da üstünde idi. Mezhebi her yere yayıldı. Haremeyn ve Erd-ı Mukaddes [yâni Filistin] tamamen Şâfi'î oldu. Ehl-i sünnetin dört imâmı, hadîs-i şerîf ile medh olunan, ikinci asrın en iyileridir. Dördü de, (İhsânda onlara (yâni Eshâb-ı kirâma) tâbi olanlardan Allahü teâlâ râzıdır) âyet-i kerimesine dahildir. Bir kimse, bu büyüklere tâbi olmayıp, zemânların en kötüsünde, câhil ve alçak insanlar arasında bulunan birisine uyarsa, bunun aklı olmadığı anlaşılır. Allahü teâlâ, (Ülül-emre itaat ediniz!) buyurdu. Ülül-emr, âlimlerdir. Yâhut âlimlerin fetvâlarını icrâ eden hükümetlerdir. Her iki tefsîre göre, mezhep imâmlarına uymak vâcib olmaktadır. Fahreddîn-i Râzî kıyâsın delîl olduğunu ve mukallidin, âlimleri taklîd etmesinin vâcib olduğunu, bu âyet-i kerimeden çıkarmıştır. Mutlak müctehid olmıyan âlimlerin de, âmî ve mukallid olduklarını, üsûl âlimleri sözbirliği ile bildirdiler. Müctehidlerin sözbirliği ile bildirdiklerinden ayrılmanın haram olduğu, Nisâ sûresinin yüzondördüncü âyetinden anlaşılmaktadır.

180. (Bir kavmin dilini öğrenen, onların zararlarından korunmuş olur.) [Fâideli Bilgiler s.277] Celâl Nûri bey (İttihâd-ı İslâm) adındaki kitabında müslümanlar için arabcayı, müşterek lisan olarak tavsiye etmektedir. Yavuz Sultan Selîm hân da, bunun için çalışmıştı. Bunu te'mîn etmek içindir ki, tarih boyunca bütün islâm memleketlerinde din kitâbları arabî olarak

yazılmıştı. Arabî, bütün islâm memleketlerinde bir din lisanı olmuştur. Cennette de, herkesin arabî konuşacağını, hadîs-i şerîfler haber vermektedir. Böyle düşünmek, her müslüman milleti arablaştırmağı istemek zannedilmemelidir. Dünya devletleri arasında İngilizce ortak bir dil hâlini almaktadır. Buna hiçbir devlet, karşı koymuyor. Bugün ilim ve fen sahibi bir adamın, bir, hattâ birkaç yabancı dil öğrenmesi zarûret hâlini almıştır. Bunun içindir ki, gençlerimizin arabî öğrendikleri gibi, Avrupa dillerinden de öğrenmeleri lâzım ve faydalıdır ve sevap kazandıran çok işlere sebep olabilir. Avrupalıların asırlardan beri bize yabancı gözü ile bakmalarını, milliyyet hissinden ziyâde, islâm dînini bilmemelerinde aramak doğrudur.

181. (Fâristen [yâni Îrândan] büyük âlimler hâsıl olacaktır.) [İzâle-tül-hafâ; Fâideli Bilgiler s.343] Şâh Veliyyullah-ı Dehlevî, (İzâle-tül-hafâ) kitâbında buyuruyor ki, Buhârî ve Müslim ve Tirmizî ve Ebû Dâvüd ve Nesâî ve İbni Mâce ve Dârimî ve Dâre-Kutnî ve Hâkim ve Beyhekî ve daha nice büyük hadîs âlimleri hep Fâriste yetiştikleri gibi, Ebüttayyib [Kâdı Tâhir Taberî] ve şeyh Ebû Hâmid [İsferâînî] ve şeyh Ebû İshak-ı Şîrâzî ve Cüveynî [Abdüllah bin Yûsüf ve oğlu] ve imâm-ül Haremeyn Abdülmelik bin Abdüllah Cüveynî ve imâm-ı Muhammed Gazâlî gibi fıkh âlimleri Fâriste yetişmişlerdir. Hattâ imâm-ı Ebû Hanîfe ve Mâverâ-ün-nehrdeki ve Horasandaki talebeleri de Fâris âlimleridir ve bu hadîs-i şerîfteki müjdeye dahildirler. Resûlullah, (Her yüz senede bir müceddid hâsıl olacaktır) buyurdu. Buyurduğu gibi, her yüz senede bir müceddid hâsıl olup, dîni kuvvetlendirdiler. Birinci yüzyılda, Ömer bin Abdülazîz, meliklerin zulmlerini kaldırıp, adaletin esaslarını kurdu. İkinci yüzyılda, imâm-ı Şâfi'î îman bilgilerini açıkladı ve fıkh bilgilerini ayırdı. Üçüncü yüzyılda Ebül-Hasen-i Eşarî Ehl-i sünnet bilgilerini şekllendirdi ve bid'at sahiplerini susturdu. Dördüncü asırda Hâkim ve Beyhekî ve benzerleri, hadîs ilminin temellerini kurdular. Ebû Hâmid ve benzerleri de fıkh bilgilerini yaydılar. Beşinci asırda imâm-ı Gazâlî yeni bir çığır açıp, fıkh, tasavvuf ve kelâm bilgilerinin birbirlerinden ayrı şeyler olmadıklarını bildirdi. Altıncı asırda , imâm-ı Fahrüddîn-i Râzî, kelâm bilgilerini yaydı. İmâm-ı Nevevî de fıkh bilgilerini yaydı. Böylece zemânımıza gelinceye kadar her asırda bir müceddid gelerek dîni kuvvetlendirdi. Yukarıdaki hadîs-i şerîfi ve benzerlerini, olacak şeyleri haber veren mucizedir diyerek geçmemelidir. Bildirilen şeylerin önemini ve kıymetlerini de anlamalıdır.

182. (Müslümanların iyi gördüğü şeyi, Allahü teâlâ da iyi kabûl eder.) [Berîka; Fâideli Bilgiler s.377] Bu hadîs-i şerîfdeki müslüman, derin âlim, yâni müctehid olan müslüman demek olduğu, (Berîka)da yazılıdır. Bu âlimlerin bildirdiklerine uygun olmıyan şeyler, hiçbir zemân kabûl edilmez.

183. (Zâlimin zulmünü değiştiremiyen, oradan hicret etmelidir.) [Fâideli Bilgiler s.383]

184. (Çöplükte biten gülleri koklamayınız!) [Fâideli Bilgiler s.386] Her çömlek, içinde olan şeyi sızdırır. Gülistâna giden, gül koklar. Çöplükte yetişen Ebû Cehl karpuzu, elbet fena koku saçar. Dünyada ve âhirette saadete kavuşmak istiyenler, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarını okumalıdır. Bu âlimler, fertlere, âilelere ve cemiyetlere lâzım olan her bilgiyi kitâblarına yazmışlardır. Âlim olan, bu bilgileri arar, bulur. Câhil ve sapık olanlar, bulamaz, yok sanırlar. Ehl-i sünnetten ayrılanların Cehenneme gidecekleri, hadîs-i şerîfte bildirilmiştir. Allahü teâlâ, gençleri, sahte din adamlarının zararlarından, kitâblarından korusun! Âmîn.

185. (Bildiklerine uygun hareket edene, Allahü teâlâ, bilmediklerini bildirir!) [İsbât-ün-nübüvve (İmâm-ı Rabbânî); Hak Sözün Vesîkaları s.292]

186. (Ümmetimden Sıla isminde biri gelir. Onun şefaati ile, çok çok kimseler Cennete girer.) [Menâkıb ve Makamât-i Ahmediyye-i Saîdiyye; İmâm-ı Süyûtî; Hak Sözün Vesîkaları s.303] Mevlânâ Ahmed-i Nâmıkî Câmî ve Halîlullah-ı Bedahşî gibi büyük Velîler, imâm-ı Rabbânînin geleceğini önceden haber vermişlerdi. Resûlullah efendimiz, onun geleceğini müjdelemişti. İmâm-ı Süyûtî (Cem'ul cevâmi') kitabında, bu hadîs-i şerîfi, İbni Mes'ûd Abdürrahman ibni Yezîdden, O da Hazret-i Câbirden rivayet ederek bildiriyor. (Sıla), birleştirici demektir. Tasavvufu fıkh bilgileri ile birleştirdiği için bu ism, İmâm-ı Rabbânîye verildi. Zemânın âlimleri, Ona bu ism ile hitâb eylediler. Kendisi de, oğlu Muhammed Mâsuma yazdığı bir mektûbda, (Beni iki derya arasında sıla yapan Rabbime hamd ederim) diye buyurmaktadır.

187. (Kıyâmet günü azâbların en şiddetlisi, elbette, ilminin faydasını görmiyen âlime olacaktır.) [Eyyühel-veled (İmâm-ı Gazâlî); Hak Sözün Vesîkaları s.358] İmâm-ı Gazâlî ‘‘rahimehullah’’ buyuruyor ki, (Amelsiz ilim, insanı kurtarır zannediyorsun ve ilim sahibi olunca, amel etmeden kurtuluruz sanıyorsun. Bu hâlinize çok şaşılır. Çünkü ilmi olan kimsenin, amelsiz kuru ilmin kıyâmette kendine zarar vereceğini, bilmiyordum, diye özr ve behâne yapamıyacağını bilmesi lâzımdır. Peygamberimizin bu hadîs-i şerîfini de işitmediniz mi? Büyüklerden biri, Cüneyd-i Bağdâdîyi, rü'yâda görüp ne hâlde olduğunu sorunca, Cüneyd buyurdu ki, o kadar sözlerim, keşf ve işaretlerim, yâni zâhirî ve bâtınî bilgilerim hep harap oldu, tükendi; yalnız bir gece kıldığım iki rekât nemâz imdâdıma yetişti.)

188.(Herşeye ulaştıran yol vardır. Cennete kavuşturan yol ilimdir.) [Hak Sözün Vesîkaları s.375]

189.(İlm öğreniniz! İlm öğrenmek ibâdettir. İlm öğretene ve öğrenene cihâd sevabı vardır. İlm öğretmek, sadaka vermek gibidir. Âlimden ilim öğrenmek, teheccüd nemâzı kılmak gibidir.) [Hadîka; Herkese Lâzım Olan Îmân s.52] (Hadîka)da buyuruyor ki: (Hülâsa) fetvâ kitabının sahibi Tâhir Buhârî diyor ki: (Fıkh kitabı okumak, geceleri nemâz kılmaktan daha sevaptır). Çünkü, farzları, haramları, [âlimlerden veya yazmış oldukları] kitâblardan öğrenmek farzdır. Kendisi yapmak ve başkalarına öğretmek için fıkh kitâbları okumak, tesbîh nemâzı kılmaktan daha sevaptır.

190.(Başkalarına öğretmek için öğrenen kimseye, Sıddîklar sevabı verilir.) [Herkese Lâzım Olan Îmân s.52] (Hadîka)da buyuruyor ki, (Hadîs-i şerîfde, (Allahü teâlâ ve melekler ve her canlı, insanlara iyilik öğretene duâ ederler) buyuruldu. İslâm bilgileri, ancak üstâddan ve kitâbtan öğrenilir. İslâm kitâblarına ve rehbere lüzûm yoktur diyenler, yalancıdır, zındıktır. Müslümanları aldatmakta, felakete sürüklemektedir. Din kitâblarındaki bilgiler, Kur'an-ı kerimden ve hadîs-i şerîflerden çıkarılmıştır.)

191. (Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz, çalışınız.) [Herkese Lâzım Olan Îmân s.121] Bu emre göre, bir ayağı mezarda olan seksenlik ihtiyârın da çalışması lâzımdır. Öğrenmesi ibâdettir.

192. (Allah için olmayan ilmin sâhibi Cehennemde ateşler üzerine oturtulacakdır.) [İslâm Ahlâkı s.52] İlm kibre sebeb olduğu gibi, kibrin ilâcı da ilmdir. Kibre sebeb olan ilmin ilâcı çok zordur. Çünki ilm, çok kıymetli bir şeydir. Bunun için, ilm sâhibi kendini üstün ve şerefli sanır. Böyle kimsenin ilmine cehl demek dahâ doğru olur. Hakîkî ilm, insana aczini, kusûrunu ve Rabbinin büyüklüğünü, üstünlüğünü bildirir. Hâlıkına karşı korkusunu ve mahlûklara karşı tevâdu'unu artdırır. Kul haklarına ehemmiyyet verir. Böyle ilmi öğretmek ve öğrenmek farzdır. Buna (İlm-i nâfi') denir. İhlâs ile ibâdet etmeğe sebeb olur. Kibre sebeb olan ilmin ilâcı iki şeyi bilmekle olur. Birincisi, ilmin kıymetli, şerefli olması, sâlih niyyete bağlıdır. Cehâletden ve nefsinin hevâsından kurtulmak için öğrenmek lâzımdır. İmâm olmak, müftî olmak, din adamı tanınmak için öğrenmemek lâzımdır. İkincisi, ilmi ile amel etmek ve başkalarına öğretmek ve bunları ihlâs ile yapmak lâzımdır. Amel ve ihlâs ile olmayan ilm zararlıdır. Mâl, mevkı' ve şöhret için ilm sâhibi olmak böyledir.

193. (Bu ümmetin âlimleri iki dürlü olacakdır: Birincileri, ilmleri ile insanlara fâideli olacakdır. Onlardan bir karşılık beklemiyeceklerdir. Böyle olan insana denizdeki balıklar ve yeryüzündeki hayvânlar ve havadaki kuşlar dua edeceklerdir. İlmi başkalarına fâideli olmayan, ilmini dünyâlık ele geçirmek için kullananlara kıyâmetde Cehennem ateşinden yular vurulacakdır.) [İslâm Ahlâkı s.52] Diğer hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki: (Kıyâmet günü bir din adamı getirilip Cehenneme atılır. Cehennemdeki tanıdıkları etrâfına toplanıp, sen dünyâda Allah'ın emrlerini bildirirdin. Niçin bu azâba düşdün derler. Evet, günâhdır yapmayın derdim, kendim yapardım. Yapınız dediklerimi de yapmazdım. Bunun için, cezâsını çekiyorum der),

(Âlimler devlet adamlarına karışmadıkca ve dünyâlık toplamak peşinde olmadıkca, Peygamberlerin emînleridir. Dünyâlık toplamağa başlayınca ve hükûmet adamlarının arasına karışınca, bu emânete hıyânet etmiş olurlar). Emânetcinin kendisine bırakılan mâlları muhâfaza etmekde emîn olması lâzım geldiği gibi, din âliminin de, islâm bilgilerini bozulmakdan muhâfaza etmekde emîn olması lâzımdır. Süfyân-ı Sevrî "rahime-hullahü teâlâ" diyor ki, Cehennemde ateşden bir vâdî vardır. Bu vâdîde, hükûmet adamları arasına karışan riyâkâr hâfızlar azâb göreceklerdir. Yine Süfyân diyor ki,

ilmde o kadar ilerledim ki, bir âyet-i kerîmeye otuzüç dürlü ma’nâ veriyordum. Sultânın ziyâfetine gitdim. Yidiğim lokmaların te’sîri ile bildiklerimin hepsini unutdum. Muhammed bin Seleme “rahime-hullahü teâlâ” diyor ki, dünyâ menfe’ati için hükûmet adamlarının kapısında bekliyen bir hâfızın hâli, pislik üzerine konmuş olan sineğin hâlinden dahâ kötüdür.

194. (İslâmiyyet her tarafa yayılacakdır. Hattâ, islâm tâcirleri, ticâret için büyük denizlerde serbest yolculuk yapacaklar ve gâzilerin atları başka memleketlere yayılacaklardır. Sonra, hâfızlar türeyecek, benden dahâ iyi okuyan var mı? Benden dahâ çok bilen var mı? diyeceklerdir. Cehennemin odunları bunlardır.) [İslâm Ahlâkı s.54] Bu hadîs-i şerîfden anlaşılıyor ki, riyâ ile okumaları ve tekebbür etmeleri kendilerini Cehenneme sürükleyecekdir. Bir hadîs-i şerîfde de, (Âlim olduğunu söyliyen kimse, câhildir) buyuruldu. Her sorulana cevâb veren, her gördüğünden ma’nâ çıkaran ve her yerde bilgi satan kimse, câhilliğini ortaya koyar. Bilmiyorum, öğrenip de söylerim diyen kimsenin, derin âlim olduğu anlaşılır. (Riyâd-ün-nâsıhîn) ve (Mirsâd-ül-ibâd minel-mebde-i ilel-me’âd)daki hadîs-i şerîfde, (Âlimler arasında kıymet bulmak için ve câhiller ile mücâdele için ve heryerde meşhûr olmak için din bilgisi öğrenen ilm adamı, Cennetin kokusunu bile duymayacakdır.) Bu hadîs-i şerîfden anlaşılıyor ki, mal toplamak ve bir mevkı’ elde etmek ve hayvânî arzûlarına kavuşmak için ilm öğrenen ve ilmi ile amel etmeyen kimse, islâm âlimi değildir.

195. (Yâ Rabbî! Beni fâidesiz ilmden koru!) [İslâm Ahlâkı s.64] Bir müslimânın öğrenmesi lâzım olan bilgilere (İslâm ilmleri) denir. İslâm ilmleri iki nev’dir. (Din bilgileri) ve (Fen bilgileri). Dinde reformcular, din bilgilerine (Skolastik bilgiler), fen bilgilerine (Rasyonel bilgiler) diyorlar. Fâidesiz ilm iki dürlüdür: Birincisi, yukarıda bildirilen Cehennemlik olanların öğrendikleri din bilgileridir. İkincisi, din bilgileri ile birlikde olmıyan fen bilgileridir. [Eski Romalıların yehûdîlere yapdıkları arslanlar mezâlimi ve orta çağda hıristiyanların Filistinde müslimânlara yapdıkları korkunc saldırılar ve Hitlerin Avrupadaki ve Rus, Çin komünistlerinin Asyada milyonlarca insanın canlarına kıydıkları nükleer silâhları ve ingilizlerin, milletleri aldatarak, kardeşi kardeşe boğdurdukları saldırılar,

hep bu fen bilgileri ile yapıldı.] Allâhü teâlâ, fen bilgilerinde ilerlemiş olan bu canavar insan düşmanlarını eşeklere benzetmekde, (Tevrâtı [ve İncîli] yüklenmiş eşek gibidirler) demekdedir. İslâm ahlâkından haberleri olmıyan bu zâlim fen adamları, Hak yolunda değildir. Hak teâlâ bunlardan râzı değildir.

196. (Âlime haksız olarak hakâret eden kimseyi, Allahü teâlâ, bütün insanlar arasında hakîr, rezîl eder. Âlime hurmet eden kimseyi, Allahü teâlâ, Peygamberler gibi azîz eder, şereflendirir.) [İslâm Ahlâkı s.65] Bir hadîs-i şerîfde de, (Bir kimse, âlimin sesinden yüksek sesle konuşursa, Allahü teâlâ, onu dünyâda ve âhıretde hakîr eder. Eğer pişmân olur, tevbe ederse afv olur.) buyuruldu. Görülüyor ki, hakîkî âlimlere hurmet etmek lâzımdır. Şi'r:

Bir damla sudan yaratıldın unutma!

Sakın kendini âlimlerle bir tutma!

Bak, ne buyurdu Mustafâ: (Âlime yapılan hurmet, hurmet etmek olur bana!)

197. (Doğru ilm sâhibi olan ve ilmi ile amel eden bir âlim ile Peygamberler arasında bir derece fark vardır. Bu bir derece, peygamberlik makâmıdır.) [İslâm Ahlâkı s.66] Bu se'âdete kavuşmak için, ilm öğrenmeğe çalışmak lâzımdır. Şiir:

Ey ilm öğrenmekde olan mes'ûd kimse!

Ömrünün bir dakîkasını boş geçirme!

Bu nasîhatımın kıymetini bil!

Pişmân olur kıymet bilmiyen kimse!

İmâm-ı Ebû Yûsüf Kâdînın onbeş yaşında oğlu vardı. Oğlunu çok seviyordu. Ansızın vefât etdi. Talebesine (Defn işini size bırakdım. Ben üstâdımın dersine gidiyorum. Bugünki dersi kaçırmıyayım) dedi. İmâmı vefâtından sonra rü'yâda gördüler. Cennetde, büyük bir köşkün karşısında

duruyordu. Köşkün yüksekliği Arşa varmışdı. Bu köşk kimindir denildikde, benimdir buyurdu. Buna nasıl kavuşdun denilince, (İlme ve ilm öğrenmeğe ve öğretmeğe olan muhabbetim ile) buyurdu. Dünyâda ve âhıretde azîz olmak için, ilm öğrenmelidir! Şiir:

Hep neşeli olmak için,

her yerde hurmet bulmak için,

ilm sâhibi olmağa çalış,

ilm tâcını taşımağa alış!

198. (Âlimin ölümüne üzülmiyen, münâfıkdır. İnsanlar için, bir âlimin ölümünden dahâ büyük musîbet yokdur. Bir âlim ölünce, gökler ve göklerde olanlar, yetmiş gün ağlar.) [İslâm Ahlâkı s.67] Hakîkî âlim vefât edince dinde bir yara açılır ki, kıyâmete kadar kapanmaz.

199. (Bir insan, yâ âlimdir, yâhud ilm öğrenmekde olan talebedir. Yâhud bunları sevmekdedir. Bu üçünden başkaları ahırlarda uçan sinekler

gibidir.) [İslâm Ahlâkı s.67] Bu dördüncü dereceden olmamağa çalışmalıdır! Şiir:

İnsanı Cehennemden kurtaran ilmdir.

Kimsenin senden alamıyacağı mal ilmdir.

İlmden başka birşey isteme ki,

dünyâda ve âhıretde maksada kavuşduran ilmdir!

Beldeci fetvâlarında diyor ki, İmâm-ı Sadr-üş-şehîd diyor ki, (Hakîkî âlim ile alay edenin zevcesi boş olur). Bir âlime ahmak, câhil, domuz, eşek diyen ta'zîr olunur. Hakâret ederek söylerse, kâfir olur, zevcesi boş olur. İmâm-ı Muhammed buyuruyor ki, küfre sebeb olan her kelimeyi söylemek de böyledir. İlme ve âlimlere hakâret eden kâfir olur. Allahü teâlâ hepimize fâideli ilm nasîb eylesin. Fâidesi olmıyandan muhâfaza eylesin. Fâidesi olan

ilm, Resûlullahdan gelen ilmdir. Bu ilmler, Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâblarında yazılıdır.

200.(Allahü teâlâ, Kıyâmet günü, bir kuluna soracak: Günâh işliyeni gördüğün zemân, niçin mâni' olmadın diyecek. O kul, onun zararından, düşmanlık yapmasından korkdum ve senin afv ve magfiretine güvendim diyecek.) [Mişkât; İslâm Ahlâkı s.102] Bu hadîs-i şerîf, düşmanın kuvvetli olduğu zemânlarda, emr-i ma'rûfu ve nehy-i münkeri terk etmek câiz olacağını göstermekdedir.

201.(Çok acı olsa da, hakkı söyleyiniz!) [İslâm Ahlâkı s.103] Mâide sûresinde ellidördüncü âyet-i kerîmesinde meâlen, (Allah yolunda cihâd ederler, kötülenmekden korkmazlar) buyuruldu. Dinde, gayret ve salâbeti olanların mâlları ile, cânları ile ve sözleri ile ve kalemleri ile, Allah rızâsı için cihâd etmeleri lâzım olduğu, bu âyet-i kerîmede bildirilmekdedir. Bir zâhid, Emevî halîfelerinin dördüncüsü, Mervânın yanında çalgı çalanları görünce, çalgı âletlerini kırdı. Mervân, bunun, arslanların arasına bırakılmasını emr etdi. Arslanların yanında, hemen nemâza durdu. Arslanlar, bunu, yalamağa başladılar. Bunu arslanların yanından alıp halîfeye getirdiler. Arslanlardan korkmadın mı? dedi. Hayır, onlardan korku, hâtırıma gelmedi. Bütün geceyi düşünceli geçirdim, dedi. Ne düşündün? dedi. Arslanlar beni yalayınca, tükürükleri necs midir? Allahü teâlâ, nemâzımı kabûl etdi mi, etmedi mi? diye düşündüm dedi.

202. (Kırk gün ihlâs ile islâmiyyete uyan kimsenin kalbini, Allahü teâlâ hikmet ile doldurur. Bunları söyler.) [İslâm Ahlâkı s.110]

203. (Bir kimse, bir müslümanı islâmiyete muhâlif işten doğru yola teşvîk ederek ikâz eylerse, kıyâmet gününde Hak teâlâ hazretleri, o kimseyi Peygamberlerle berâber haşreder.) [İslâm Ahlâkı s.505] Bir müslümanı islâmiyete muhâlif işten vazgeçirmeye, (Nehy-i anil münker) denir. Bir müslümana Allahü teâlânın emrini öğretmeye ve yaptırmaya, (Emr-i bil mâruf) denir. Emr-i mâruf ve nehy-i münker çok sevaptır.

204. (Bu ümmette, her zemân otuz kimse bulunur. Herbiri, İbrâhîm aleyhisselâm gibi bereketlidir.) [İmâm-ı Ahmed; Kıyâmet ve Âhıret

s.157] (Hilye)deki hadîs-i şerîflerde, (Ümmetim içinde, her yüz senede iyiler bulunur. Bunlar beşyüz kişidir. Kırkı ebdâldir. Bunlar, her memlekette bulunurlar) ve (Ümmetim arasında her zemân kırk kişi bulunur. Bunların kalbleri, İbrâhîm aleyhisselâmın kalbi gibidir. Allahü teâlâ, onların sebebi ile, kullarından belâları giderir. Bunlara ebdâl denir. Bunlar, bu dereceye nemâz ile, oruc ile ve zekât ile yetişmediler) buyuruldu. İbni Mes'ûd sordu ki, yâ Resûlallah! Ne ile bu dereceye vardılar? (Cömerdlikle ve müslümanlara nasihat etmekle yetiştiler) buyurdu.

205. Resûlullah, Mu'âz bin Cebeli Yemene hâkim olarak gönderirken, (Orada nasıl hükm edeceksin?) buyurunca, Allah'ın kitabı ile dedi. (Allah'ın kitabında bulamazsan?) buyurdu. Allah'ın Resûlünün sünneti ile dedi. (Resûlullahın sünnetinde de bulamazsan?) buyurunca, ictihâd ederek, anladığımla dedi. Resûlullah, mübârek elini Mu'âzın göğsüne koyup, (Elhamdü lillah! Allahü teâlâ, Resûlünün resûlünü, Resûlullahın rızasına uygun eyledi) buyurdu. [Tirmizî; Ebû Dâvüd; Dârimî; Kıyâmet ve Âhıret s.173] Ülül-emrin müctehid demek olduğunu ve buna itaat edenden Resûlullahın râzı olduğunu, bu hadîs-i şerîf açıkça göstermektedir.

206. (Allahü teâlânın rızası, icmâ'dadır. Cemaatten ayrılan, Cehenneme gider.) [Kıyâmet ve Âhıret s.174]

207. (Rabbim bana başka başka üç ilim bildirdi. Birinci ilmi kimseye bildirme dedi. Çünkü, bu ilmi benden başka hiç kimse anlıyamaz. İkinci ilmi, dilediğine bildirebilirsin dedi. Üçüncü ilmi, ümmetinin hepsine bildir dedi.) [Mevâhib; Kıyâmet ve Âhıret s.313] Görülüyor ki, Resûlullah, Allahü teâlânın bana bildirdiği ilim, yalnız ümmetin hepsine bildirilmesi emrolunan ilimdir buyurmadı. Hak olan başka iki ilim daha bulunduğunu haber verdi. Resûlullahın, dilediğine bildirmesi için izin verilen, ikinci ilim (Vilâyet) yâni evliyâlık, tasavvuf ilmidir. Bu ilim, islâmiyetin bâtınını ve hakîkatini bildirmektedir. Bu ilim, ancak takvâ ile elde edilir.

208. (Bir mümin vefât edince, bütün amelleri biter. Yalnız üç ameli bitmeyip, bunların sevabı amel defterine yazılmaya devam eder. Bu üç amel, sadaka-i câriyye, yâni devam edici iyi işleri ve faydalı kitâbları ve kendisine hayrlı duâ eden sâlih çocuklarıdır.) [İmâm-ı Müslim; Kıyâmet ve

Âhıret s:381] Bütün müminlere hediye edilen duâlar ve sevaplar, bunların hepsine vâsıl olur. Bir kimse, bir müminin kabrine gidip, ona selâm verse, kabirdeki meyyit işitip, selâmını alır, bildiği kimse ise, onu tanır. Resûlullah kabirleri ziyâret etmeyi ve kabirdekilere selâm vermeyi emreyledi.

209. (İlm öğrenmekte iken eceli gelen kimseyi Allahü teâlâ Peygamberlerin mertebesinde karşılar.) [Kıyâmet ve Âhıret s.383]

210. Osman bin Affân diyor ki, Resûlullahdan işittim, (Kıyâmet günü, evvelâ Enbiyâ, sonra Ulemâ şefaat edeceklerdir) [Kıyâmet ve Âhıret s.383]

211. Emîr-ül-müminin Ali “radıyallahü anh” vasıyetlerinden birinde diyor ki, Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” işittim. Buyurdu ki, (Kırk gün içinde bir âlim meclisinde bulunmıyan bir kimsenin kalbi kararır. Büyük günah işlemeye başlar. Çünkü ilim kalbe hayat verir. İlmsiz ibâdet olmaz. İlmsiz yapılan ibâdetin faydası olmaz!)[Hazânetürrivâyât; Müjdeci Mektûblar s.77] (Sohbet), bir kere de olsa, berâber bulunmak demektir. (Hazânetürrivâyât)-da diyor ki, (Din âliminin bir saat kadar sohbetinde bulunmak, yediyüz sene ibâdet etmekten daha hayrlı olduğu (Mudmerât)da yazılıdır.)

212.(Ümmetimden, hak üzere olan, doğru yolda yürüyen, her zemân bulunacaktır. Bunlara karşı duranlar, bunlara zarar yapamaz. Bunlar, Allahü teâlânın takdir ettiği saate kadar, işlerini yapacaktır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.76; Müjdeci Mektûblar s.111]

213.(Bu ümmetin en faydalıları, önce ve sonunda gelenlerdir. İkisinin arası bulanıktır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.261; Müjdeci Mektûblar s.392] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Evet, bu ümmetin sonuncuları arasında, baştakilere çok benziyenler olacaktır. Fakat, adedleri azdır. Hattâ pek azdır. Ortadakilerde o kadar benzeyiş yok ise de, miktarları çoktur. Hem de pek çoktur. Fakat, sondakilerin az oluşu kıymetlerini daha da arttırmış, öndekilere daha yaklaştırmıştır.)

214.(Şübhesiz ki, Allahü teâlâya kullarının en sevgilisi, Allahü teâlâyı kullarına sevdirendir.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.1 m.117; Kıymetsiz Yazılar]

215.(İlm dörttür: 1) Dînin muhâfazası için fıkh ilmi, 2) Sıhhatin korunması için tıb ilmi, 3) Lisanın muhâfazası için sarf ve nahv ilmi, 4) Vakitlerin bilinmesi için astronomi ilmi.) [İngiliz Ca'sûsunun İ'tirafları s.50]

216.Eshâb-ı kirâm arasında Kazman adında bir kimse vardı. Eshâb-ı kirâm Uhud savaşına gidince, o Medînede kalıp savaşa katılmamışdı. Kadınlar senin bizden farkın yok deyince utanarak, gidip savaşa katıldı. Müşriklerle şiddetle ve çok gayret göstererek savaşıyordu. Onun bu hâlini Resûlullaha "sallallahü aleyhi ve sellem" haber verdiler. O Cehennem ehlindendir, buyurdu. Eshâb-ı kirâm hayret etdiler. Kazman kendi kendine kaçmakdan ölmek yeğdir, diyordu. O kadar savaşdı ki, müşriklerden yedi kişi öldürdü. Kendisi de bir çok yerinden yaralandı. Eshâb-ı kirâmdan ba'zıları onu savaş sırasında yaralı hâlde görüp şehîdlik sana âfiyet olsun ey Kazman dediler. Bunun üzerine Kazman şöyle dedi: Yemîn ederim ki ben din için savaşmıyorum. Kureyşin bize gâlib gelerek hurma bahçelerimizi harâb etmelerinden korkduğum için savaşıyorum, dedi! Yaraları ona o kadar acı veriyordu ki, kılıcını göğsüne dayayıp kendini öldürdü. Eshâbdan ba'zıları onun durumunu bilmedikleri için Resûlullaha Kazman müşriklerden yedi kişi öldürdü ve şehîd oldu, dediler. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" (Allahü teâlâ dilediğini yapar) buyurdu. Sonra Kazmanın gerçek hâlini açıklayıp, (Şehâdet ederim ki, ben Allahü teâlânın Resûlüyüm) buyurdu. Bundan sonra Eshâb-ı kirâma dönüp (Allahü teâlâ bu dîni fâcir kimselerle de elbette kuvvetlendirir) buyurdu. [Şevâhid-ün Nübüvve s.147]

217. (Melekler ilm öğrenenlerin bu işinden râzı olduklarından, kanatlarını yere sererler.) [Şevâhid-ün Nübüvve s.441] Zındıklardan biri bunu işitince, ben o meleklerin kanatlarını kıracağım diyerek, na'lınlarının altına demir çiviler çakdı. Mâlik bin Enesin "radıyallahü anh" ilm meclisine doğru gitdi. Giderken, ayağına giydiği çivili na'lınlarını yere vurarak, meleklerin kanatlarını kırıyorum diyordu. O sırada birdenbire ayağı takılıp yere düşdü ve ayağa kalkamadı. Onu evine götürdüler. İki ayağında ağrılı bir hastalık meydâna geldi ve ayaklarını kesdiler. Ölünceye kadar kötürüm kaldı. Bu hâdiseyi nakl eden kimse şöyle demişdir: Ben o kimseyi önceden görmüşdüm. Ceylân gibi hızlı giderdi. Sonra ömrünün sonuna kadar kötürüm kaldığını da, gördüm.

218. (Yâ Alî! Her kim ilmsiz ibâdet ederse, zararı fâidesinden çok olur. Onun misâli o a'mâ gibi olur ki, bir sahrâya delîlsiz gider. O kadar dolaşır ki, kendini dikenlik arasında bulur.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.342]

219. (Yâ Alî! Beş şey gönlü rûşen eder, aydınlatır, karanlığını giderir: İlm meclisinde oturmak. Elini yetîm başına sürmek. Seher vaktinde çok istigfâr etmek. Çok yimeği terk etmek. Çok oruc tutmak.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.339]

220. (Yâ Alî! Beş nesne [şey] gönlü [kalbi] parlatır, münevver eder: Sûre-i ihlâsı çok okumak. Az yimek. İlm meclisine hâzır olmak. Az pişmiş ekmek yimek. Gece nemâzı kılmak.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.339]

HUBB-İ FİLLAH, BUĞD-I FİLLAH, TASAVVUF…

221. (Nefsini tanıyan Rabbini tanır.) [Deylemî; Künûz-üd-dekâık; Letâif-ül-minen; Ebül Abbâs-ı Mürsî; Keşf-ün-nûr; Salât-ı Mes'ûdî; Fıkh-ı Gîdânî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.419] (Keşf-ün-nûr) birinci sahîfesinde ve (Salât-ı Mes'ûdî), bunun hadîs olduğunu açıkça yazmakda, ve (Kendi aczini anlıyan, Rabbinin azametini anlar) şeklinde tefsîr etmekdedir.

222. (Zikr ederek, kalblerinin yükünü hafîfletenlerin yolunda olunuz!) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2 m.46; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.904] (Tefsîr-i azîzî) sâhibi "rahmetullahi teâlâ aleyh", Dehr sûresini açıklarken diyor ki, (Zikr etmek, Allahdan başka şeylerin sevgisini, onlara düşkün olmağı kalbden çıkarmak içindir. Kalbin mahlûklara bağlılığını yok etmek için en iyi ilâcın zikr olduğu tecribelerle anlaşılmışdır. Hadîs-i şerîfde, (Zikr ederek, kalblerinin yükünü hafîfletenlerin yolunda olunuz!) buyuruldu. Bunun için, (Allaha, Allahü teâlânın sevgisine kavuşmak için, kalbin mahlûklara olan bağlantılarını kesmek, onu dünyâ zevklerine düşkün olmakdan kurtarmak lâzımdır. Kalbi kurtarmak için de, zikrden dahâ fâideli bir ilâc yokdur) demişlerdir.)

223. (Zikr etmek, nâfile oruc tutmakdan dahâ iyidir.) [Künûz-üd-dekâık; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.949]

224. (Gâfiller arasında Allahü teâlâyı zikr eden kimse, kurumuş ağaclar arasında bulunan yeşil fidân gibidir ve ölüler arasındaki cânlı gibidir ve harbde kaçanlar arasında, arslan gibi döğüşenler gibidir.) [Kimyâ-i se’âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.848] İmâm-ı Gazâlî “rahmetullahi aleyh” buyuruyor ki, (Çarşıda, işde Allahü teâlâyı zikr, tesbîh etmeli, her ân Onu hâtırlamalıdır. Dili ve kalbi boş kalmamalıdır. İyi bilmelidir ki, o ânda kaçırdığını, bütün dünyâyı verse, bir dahâ eline geçiremez. Gâfiller arasındaki hâtırlamanın sevâbı çok olur.)

225. (Her derdin şifâsı vardır. Kalbin şifâsı, zikr-ullahdır.) [Fâideli Bilgiler s.108] Bu ümmetin büyükleri çok zikrederdi. Bu hadîs-i şerifin haber verdiği gibi, kalb hastalığından, günahlardan kurtuldular. Allahü teâlânın sevgisine kavuştular. İşte takvâ sahibi olan, kalbleri temiz olan, Allahü teâlânın çok sevdiği bu büyük âlimler diyorlar ki, (Çok zikrederken, dünyayı, herşeyi unutuyoruz. Kalbimiz ayna gibi oluyor. İnsan uykuda, herşeyi unutunca, rü'yâ gördüğü gibi kalblerimizde birşeyler görünüyor). Bu gösterilenlere (Keşf), (Mükâşefe), (Şühûd) ismlerini veriyorlar. Böyle olduğunu, her asırda binlerle Velî haber veriyor.

226. (Çok zikredenin kalbinde nifâk kalmaz.) [Fâideli Bilgiler s.108] Bunları haber verenler, münâfık olmıyan, özü, sözü doğru kimselerdir. Keşf ve kerâmet, böyle kimselerin tevâtür hâlindeki haberleri ile bildirilmiştir. Evet bunlar, (Ümûr-i vicdâniyye), (Ümûr-i zevkıyye)dir. Başkalarına huccet olamaz. Bunlara inanmak emrolunmadı. Fakat, inanmak yasak da edilmemiştir. Allahü teâlânın sevdiği sâlih müslümanların tevâtür hâlinde bildirdiklerine inanmak, inanmamaktan daha iyidir. Müslümana hüsn-i zan olunur. Haberlerine güvenilir. İbâdetlerde bile, sözlerine güvenilir. (İnkâr eden, mahrum olur) sözü, kadıyye-i mukarreredir.

227. (Allahü teâlâ ile kul arasında, yetmişbin nûrdan perde ve yetmişbin zulmetden perde vardır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2 m.42; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.934] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Hak teâlâ, bî-çûn ve bî-çigûnedir. Ya’nî hiçbirşeye benzemez. Nasıl olduğu anlaşılamaz. Anlaşılabilen, düşünülebilen herşey, Ondan uzakdır. Allahü teâlânın ismleri ve sıfatları da, kendisi gibi bî-çûn ve bî-çigûnedir. Benzerleri ve nümûneleri yokdur.)

228. (Allahü teâlâya Cebrâîl aleyhisselâm gibi ibâdet etseniz, müminleri, Allah için sevmedikçe ve kâfirleri ve mürtedleri, Allah için kötü bilmedikçe, hiç bir ibâdetiniz, hayrat ve hasenâtınız kabûl olmaz!) [İslâm Ahlâkı s.506] Her insana elinden geldiği kadar iyilik et! Müslümanların ilim öğrenmelerine ve ibâdetlerine yardım et! En büyük yardım, onlara Ehl-i sünnet îtikatını, helâlları, haramları, farzları öğretmek ve hâtırlatmaktır. Bunları Allah rızası için yap! Allahü teâlânın en çok sevdiği ibâdet, hubb-i fillâh ve buğz-i fillâhdır. Yâni, müslümanları sevip, onlara yardım ve hayr duâ etmek ve dîn-i islâmı beğenmeyenleri, islâmiyete ve müslümanlara düşmanlık edenleri sevmemek ve îmana, hidâyete kavuşmaları için duâ etmektir.

229. (Küçük cihâddan döndük. Büyük cihâda başlıyoruz.) [Kıyâmet ve Âhıret s.84] Bu büyük cihâd, nefs-i emmâre ile cihâddır demişlerdir.

230. (Hafaza meleklerinin işitmediği zikir, hafazanın işittiği zikirden yetmiş kat daha kıymetlidir.) [Kıyâmet ve Âhıret s.103] Tasavvuf yollarının ortak olan temel işi, zikir yapmasını öğretmektir. Bu ise, dinimizin emrettiği birşeydir. Sessiz zikretmek, sesle yapmaktan daha kıymetlidir. Hadîs-i şerîfte övülen zikir, kalb ile ve öteki latîfelerle yapılan zikirdir. Resûlullahın, Peygamber olduğu kendisine bildirilmeden önce, kalb ile zikir yaptığı, kıymetli kitâblarda yazılıdır.

231. (Bâtın ilmi, Allahü teâlânın sırlarındandır. Emirlerinden biridir.) [Deylemî; Münâvî; Kıyâmet ve Âhıret s.273] Allahü teâlâ, emirlerini ve yasaklarını herkes için bildirdi. Bunlar, anlaşılabilecek ve yapılabilecek şeylerdir. Bunlara uymak, herkese farzdır. Bâtın bilgilerini ve müteşâbih âyet-i kerimeleri ise, herkes anlıyamaz. Bunlarda bildirilenleri anlamak ve yapmak, ulemâ-i râsihîne mahsûstur. Bunlar, tasavvuf yolunda ilerleyip olgunlaşmış derin âlimlerdir.

232. (Derecesi en yüksek olanlar, Allah'ı zikredenlerdir.) [Beyhekî; Kıyâmet ve Âhıret s.285]

233. (Allah'ı sevmenin alâmeti, Onu zikretmeyi sevmektir.) [Beyhekî; Kıyâmet ve Âhıret s.285]

234. (Allah'ın zikri, kalblerin şifâsıdır.) [Beyhekî; Kıyâmet ve Âhıret s.285]

235. (Zikir, [nâfile] sadakadan, orucdan daha hayrlıdır.) [Beyhekî; Kıyâmet ve Âhıret s.285]

236. (Herşeyin bir kaynağı vardır. Takvânın kaynağı, âriflerin kalbleridir.) [Taberânî; Künûz-üd-dekâık; Kıyâmet ve Âhıret s.287]

237. (Sâlihleri anmak, günahları temizler.) [Deylemî; Kıyâmet ve Âhıret s.287]

238. (İnsanda bir et parçası vardır. Bu sâlih olursa, bütün beden sâlih olur. Fâsid olursa, bütün beden fâsid olur. Bu et parçası, kalbdir!) [Kıyâmet ve Âhıret s.292] Bedenin sâlih olması için, kalbin sâlih olmasına tasavvufcular (Fenâ-i kalb) demektedir. Kalb, Allahü teâlânın sevgisinde fânî olur. Onun sevdiği şeyleri seven kalbi olunca, kalbin bu fenası, komşusu olan nefse de te'sîr eder. Nefis, emmâreliğinden kurtulmaya başlar. (Hubb-i fillah ve Buğd-i fillah) kazanır. Yâni Allahü teâlânın beğendiği şeyleri sever. Allahü teâlânın beğenmediklerini sevmez. Bundan dolayı, bedenin hepsi islâmın ahkâmına uymak ister.

239. (Allahü teâlâ buyurdu ki, ben zikrolunduğum zemân Evliyâm hâtırlanır. Onlar zikrolununca da, ben hâtırlanırım.) [Mesâbîh; Kıyâmet ve Âhıret s.301] Allah'ı hâtırlamak için, Velî ile bağlılık lâzımdır. Velîyi inkâr eden, Velî olduğuna inanmıyan, ona bağlı değildir. İnanmıyan, bu nîmete kavuşamaz.

240. (Cennettekiler, en çok, dünyada Allahü teâlâyı zikretmeden geçirdikleri zemânlar için üzülürler.) [Kıyâmet ve Âhıret s.307] Allahü teâlâ, insanlarda kendine yaklaşmak ve kendini tanımak isti'dâdını yarattı. Bu isti'dâdın miktârı herkeste başkadır. Farzları, vâcibleri yaptıktan ve haramlardan, şüphelilerden kaçtıktan sonra, nâfile ibâdetlerin en te'sîrlisi zikirdir. Her zemân Allahü teâlâyı zikretmelidir.

241. Bir kimse, Resûlullaha kıyâmeti sorunca, (Kıyâmet için ne hazırlık yaptın?) buyurdu. Allah'ın ve Resûlünün sevgisini hazırladım dedi. (Sevdiklerinle berâber olursun) buyurdu. [Müslim; Kıyâmet ve Âhıret

s.320] İmâm-ı Nevevî, bu hadîs-i şerîfi açıklarken, (Bu hadîs-i şerîf, Allahü teâlâyı ve Onun Resûlünü ve sâlihlerin ve hayr sahiplerinin dirilerini ve ölülerini sevmenin kıymetini, faydasını bildiriyor) dedi. Allahü teâlâyı ve Onun Peygamberini sevmek demek, emirlerini yapmak, yasaklarından sakınmak, bunlara karşı edebli, saygılı olmak demektir.

242. (Bir cemaati seven kimse, onların arasında haşr olunur.) [Kıyâmet ve Âhıret s.321] Ebû Zer: Yâ Resûlallah! Bir kimse, bir cemaati sevse, fakat onların yaptıklarını yapmasa, nasıl olur dedikte, (Yâ Ebâ Zer! Sevdiklerinle berâber olursun) buyurdu. Fakat, Hasen-i Basrî buyuruyor ki, (Bu hadîs-i şerîfler seni yanıltmasın! Sen iyilere, ancak onların iyi amellerini yapmakla kavuşabilirsin! Yahudiler ve hıristiyanlar, Peygamberlerini seviyorlar ise de, onlar gibi olmadıkları için, onların yanına gidemiyeceklerdir). İmâm-ı Gazâlî bunun için, (Onların iyi amellerinden birkaçını veya hepsini yapmadıkca, yalnız sevmekle, onların yanına kavuşulamaz) dedi. Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, bir cemaati seven kimse, üç nev' olabilir: Onların bütün amellerini ve ahlâkını edinmiştir. Yâhut hiçbirini edinmemiştir. Yâhut da, birkaçını yapar. Başkalarını yapmayıp, bunların tersini yapar. Hepsini yapabilen, onlardan olur. Onlarla olur. Onlara olan sevgisi, onu da tâm onlar gibi yapmıştır. Muhabbetin en yüksek tabakasına erişmiştir. Elbet onlardan olur. Sevdiklerine hiç uymıyan, onlara hiç benzemiyen kimse, onlardan hiç olamaz. [Sevgisi, sözde kalır. Kalbine girmez. Sevginin yeri ise, kalbdir. Yâni gönüldür.] İmâm-ı Gazâlî Hasen-i Basrînin bunları anlattığını bildirmiştir. [Böyle sevgi, yalnız sözde kalmaktadır. Yalnız sözde kalan sevmeye, sevmek denilmez. Seviyorum demesi doğru olmaz.] Sevdiklerinin birkaç ameline uyan kimseye gelince, îmanda uymamış ise, onlardan olamaz. Onları seviyorum demesi hiç doğru değildir. Onun kalbinde, onlara sevgi değil, düşmanlık vardır. Din düşmanlığından daha büyük düşmanlık olmaz. Yahudilerin ve hıristiyanların, Peygamberleri seviyoruz demeleri böyledir. Kişi, sevdikleri gibi inanıp, tâat ve ibâdetlerde, onlara tâm uymazsa, beğenmediği için uymamış ise, seviyorum demesinin yine faydası olmaz. Onlarla birlikte olamaz. Gücü yetmediği, nefsine hâkim olmadığı için, hepsine uyamamış ise, onlarla birlikte olmasına mani olmaz. Hadîs-i şerîfler, bu ikinci kısmı bildirmektedir. Bir cemaati seven, fakat tâm onlar gibi olmıyan kimseye karşı söylenmiştir. Ebû Zer hadîsi, bunu açıkça bildirmektedir. Bu hadîs-i şerîf, müslümanları çok sevindirmektedir.

243. (Mümin, müminin aynasıdır.) [Dâre Kutnî; Kıyâmet ve Âhıret s.336] Ruhlar, birbirlerinin aynaları gibidir. Birbirlerinde görünürler. Kabir başında, o Velîyi düşünüp, vesîle eden kimsenin ruhuna, Velînin ruhundan feyz gelir. Hangisinin ruhu zayıf ise, kuvvetlenir. Birleşik iki kaptaki sıvı gibidir. Yüksek olan ruh zarar eder. Kabirdekinin ruhu aşağı derecede ise, ziyâret edenin ruhu sıkıntı duyar. Bunun içindir ki, islâmiyetin başlangıcında, kabir ziyâreti yasak edilmişti. Çünkü mezarda olanlar, câhiliyye zemânından kalmış olanlardı. Müminler de ölmeye başlayınca, kabir ziyâretine izin verildi.

244. (Sâlihler düşünüldüğü zemân, Allahü teâlâ merhamet eder.) [Kıyâmet ve Âhıret s.337] Bu hadîs-i şerîften anlaşılıyor ki, kabir ziyâret edene, Allahü teâlâ merhamet eder. Merhamet ettiği kulunun duâsını kabûl buyurur.

245. (İbâdetlerin efdali, müslimânları müslimân oldukları için sevmek, kâfirleri, kâfir oldukları için, sevmemekdir.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.1 m.29; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.92] Muhammed Ma’sûm-i Fârukî “kuddise sirruh” buyuruyor ki: Muhabbet, sevgilinin dostlarını sevmeği, düşmanlarına düşmanlık etmeği îcâb eder. Bu sevgi ve düşmanlık, sâdık olan âşıkların elinde ve irâdesinde değildir. Çalışmaksızın, zahmet çekmeksizin kendiliğinden hâsıl olur. Dostun dostları güzel görünür ve düşmanları çirkin ve fenâ görünür. Dünyânın güzel görünüşlerine kapılanlara hâsıl olan muhabbet de, bunu îcâb etdiriyor. Seviyorum diyen bir kimse, sevgilisinin düşmanlarından kesilmedikce sözünün eri sayılmaz. Buna münâfık, ya’nî yalancı denir. Şeyh-ul-islâm Abdüllah-i Ensârî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Ebül-Hüseyn bin Sem’ûn, bir gün hocam Husrîyi incitmişdi. O ândan beri, kalbimde ona karşı soğukluk duyuyorum). Büyüklerin meşhûr olan, (Üstâdını incitene darılmaz, gücenmez isen, köpek senden dahâ iyidir) sözünü burada hâtırlatmak yerinde olur. Muhabbetin bu iki şartı, Kur’ân-ı kerîmde ve hadîs-i şerîfde bildirilmekdedir.

246. (Allahü teâlâ, Mûsâ aleyhisselâma, yalnız benim için ne yaptın dedi. Yâ Rabbî! Senin için nemâz kıldım, oruc tuttum, zekât verdim ve zikir yaptım cevabını verince, kıldığın nemâzlar, seni Cennete kavuşturacak yoldur, kulluk vazîfendir. Orucların, seni Cehennemden korur. Verdiğin

zekâtlar, kıyâmet günü, sana gölgelik olur. Zikrlerin de, o günün karanlığında, sana ışık olur. Benim için ne yaptın buyurdu. Yâ Rabbî! Senin için olan şeyi bana bildir deyince, Allahü teâlâ, yâ Mûsâ, sevdiklerimi sevdin mi ve düşmanlarıma düşmanlık ettin mi buyurdu. Mûsâ aleyhisselâm, Allahü teâlâ için olan en kıymetli şeyin, Hubb-i fillah ve Buğd-ı fillah olduğunu anladı.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.1 m.22; Fâideli Bilgiler s.209]

247. (Fâsık medh olunduğu zemân, Rabbimiz gadaba gelir.) [İbni Ebiddünyâ; Ebû Ya'lâ; Beyhekî; İbni Adî; Fâideli Bilgiler s.423] Böyle medhlere izin vermek, neşretmek, reklâmını yapmak, bunlardan râzı olmayı gösterir. Kötülükten râzı olmak da kötüdür.

248. (Bir kimse, Allahü teâlâyı sevmezse ve Allahü teâlânın düşmanlarını düşman bilmezse, hakîkî îman etmiş olmaz. Müminleri Allah için sever ve kâfirleri düşman bilirse, Allahü teâlânın sevgisine kavuşur.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.3 m.55; Medâricülhidâye; Hak Sözün Vesîkaları s.350]

249. (Bir kimse, Allah'ın dostlarını sever, düşmanlarını düşman bilirse ve Allah için verir ve Allah için vermezse, îmanı kâmil olur.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.3 m.55; Medâricülhidâye; Hak Sözün Vesîkaları s.351]

250. (İsyân edenlere düşmanlık ederek, Allaha yaklaşınız!) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.3 m.55; Medâricülhidâye; Hak Sözün Vesîkaları s.351]

251. (Faydasız ilmi öğrenmekten ve Allahü teâlâdan korkmıyan kalbden ve dünyaya doymıyan nefsten ve Allah için ağlamayan gözden ve kabûle lâyık olmıyan duâdan Allahü teâlâ bizi korusun.) [Eyyühel-veled (İmâm-ı Gazâlî); Hak Sözün Vesîkaları s.357]

252.(Onlarla birlikte olanlar şakî olmaz.) [Buhârî; Müslim; Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.74; Müjdeci Mektûblar s.107] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” birinci cild 74. mektûbunda buyuruyor ki, (Şerefli mektûbunuz ve latîf yazılarınız geldi. Allahü teâlâya hamd olsun! Okuyunca, fakirlere sevginiz ve bağlılığınız anlaşıldı. Çünkü bu sevgi, saadetin sermâyesidir. Onlar, Allahü teâlânın celîsleridir, hep Onunla birliktedirler.)

253. (Allahü teâlâ, yüksek şeylere kavuşmak istiyenleri sever.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.116; Müjdeci Mektûblar s.166] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki, (Kalbin selâmeti, onun mâsivâyı unutmasına bağlıdır. Öyle ki, zorla hâtırlatmak isteseler, hâtırlayamamalıdır. [Allahü teâlâdan başka herşeye, yâni mahlûkların hepsine (Mâ-sivâ) denir.] Bu hâle (Fena-i kalb) denir. Bu yolun birinci basamağı, bu Fenaya kavuşmaktır. Bu Fena vilâyet derecelerine kavuşulacağının müjdecisidir. Sâlikler, yaradılışlarındaki uygunluklara göre, çeşidli derecelere yükselirler. Çok yükselmek istemeli, bunun için çok çalışmalıdır. Çocuklar gibi, yolda önüne çıkan kozalaklara, cam parçalarına bağlanıp kalmamalıdır. Dünya işleri ile çok uğraşmakta, dünya işlerine gönül bağlamak korkusu vardır. Kalbin selâmete kavuşmasına da sakın aldanmayınız! Yine geri dönebilir. Dünya işleri ile, elden geldiği kadar az uğraşınız ki, dünyaya gönül bağlamak tehlikesine düşmeyesiniz! Dünyaya düşkün olmak felaketinden Allahü teâlâya sığınırız. Dünyaya gönül bağlamamış olan fakir bir çöpcü, gönlünü dünyaya kaptırmış olan koltuktaki zenginden katkat daha kıymetlidir. Birkaç günlük yaşamakta dünyaya gönül vermemek, hiçbirşeye düşkün olmamak için çok uğraşınız! Dünyaya düşkün olmaktan ve dünyaya düşkün olanlardan, aslandan kaçmaktan daha çok kaçmalıdır.)

254. (Göz görmeyince, gönülden de uzak olur.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.117; Müjdeci Mektûblar s.166] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" birinci cild, 117. mektûbunda buyuruyor ki, (Kalb, çok zemân his organlarına bağlıdır. Duygu organlarından uzak olanlar, kalbden de uzak olur. Bu hadîs-i şerîf, kalbin duygu organlarına bağlı bulunduğu mertebeyi göstermektedir. Tasavvuf yolunun nihâyetine varılınca, kalbin his organlarına bağlılığı kalmaz. Histen uzak olmak, kalbin yakın olmasını bozmaz. Bunun içindir ki, tasavvuf büyükleri, başlangıçta ve yolda olanların, olgun şeyhin yanından ayrılmalarına izin vermemişlerdir. (Birşeyin hepsi yapılamazsa, hepsini de elden kaçırmamalıdır!). Bu söze uyarak bulunduğunuz yolu değiştirmeyiniz! Uygunsuz kimselerle arkadaşlık etmekten, elden geldiği kadar sakınınız! Meyân şeyh Müzzemmilin yanınıza gelmesini, saadete kavuşmanızın başlangıcı biliniz! Onun sohbetinde, yanında bulunmağı büyük nîmet biliniz! Vakitlerinizin çoğunu onun yanında geçiriniz! Çünkü kendisi, ele az geçen nîmetlerdendir. Vesselâm!) Kabirdeki Velîden feyz almanın çok güç olduğu, bu mektûbdan da anlaşılmaktadır.

255. (İnsanların yaptıklarını yazan meleklerden başka melekler de vardır. Yollarda, sokak başlarında dolaşırlar. Allahü teâlâyı zikredenleri ararlar. Zikredenleri bulunca, birbirlerine seslenirler. Buraya geliniz, buraya geliniz derler. Kanadları ile, onları sararlar. O kadar çokturlar ki, göke varırlar. Kullarının her işini bilici olan Allahü teâlâ, meleklere sorarak: Kullarımı nasıl buldunuz, buyurur? Yâ Rabbî! Sana hamd ve senâ ediyorlar ve senin büyüklüğünü söylüyorlar ve senin ayblardan ve kusurlardan temiz olduğunu söylüyorlar, derler. Onlar, beni gördüler mi, buyurur? Hayır görmediler, derler. Görselerdi, nasıl olurlardı, buyurur? Daha çok hamd ederlerdi ve daha çok tesbîh ederlerdi ve daha çok tekbîr söylerlerdi, derler. Onlar, benden ne istiyorlar, buyurur? Yâ Rabbî! Cennetini istiyorlar, derler. Onlar, Cenneti gördüler mi, buyurur? Görmediler, derler. Görselerdi, nasıl olurlardı, buyurur? Daha çok yalvarırlardı, daha çok isterlerdi. Yâ Rabbî! Bu kulların Cehennemden korkuyorlar. Sana sığınıyorlar, derler. Onlar Cehennemi gördüler mi, buyurur? Hayır görmediler, derler. Görselerdi, nasıl olurlardı, buyurur? Görselerdi, daha çok yalvarırlardı ve ondan kurtulmak yoluna daha çok sarılırlardı, derler. Allahü teâlâ, meleklere, şâhit olunuz ki, onların hepsini affeyledim, buyurur. Yâ Rabbî! O zikredenlerin yanında, filan kimse zikretmek için gelmemişti. Dünya çıkarı için gelmişti, derler. Onlar benim misafirlerimdir. Beni zikredenlerle berâberim. Onların yanında bulunanlar da, zarar etmezler, buyurur.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.203; Müjdeci Mektûblar s.260]

256. (Beni zikrederken onunla berâberim.) [Buhârî; Müslim; Müjdeci Mektûblar s.107]

257. (Kâfirler ile muâşeret [berâber yaşayan, seven] ve mübâşeret edenlere [dostluk kuranlara], Allahü teâlâ la’net eder.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.1 m.29; Kıymetsiz Yazılar]

258. (Mü’minin firâsetinden kaçınınız. Çünki, mü’min, Allahü teâlânın nûru ile bakar.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.247]

HELALLER, HARAMLAR VE İBADETLER…

259. (Ameller, niyyete göre iyi veyâ kötü olur.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.19] Bu hadîs-i şerîf, tâ'atlara ve mubâhlara niyyete göre sevâb verileceğini bildirmekdedir. Bir kimse, birinin gönlünü almak için başkasını incitse veyâ başkasının malı ile sadaka verse, yâhud harâm para ile mekteb, câmi' yapdırsa, bunlara sevâb verilmez. Bunlara sevâb beklemek, câhillik olur. Zulm, günâh, iyi niyyet ile işlenirse, yine günâh olur. Böyle işleri yapmamak sevâbdır. Bilerek yaparsa, büyük günâh olur. Günâh olduğunu bilmiyerek yaparsa, müslimânların çoğunun bildiği şeyleri onun bilmemesi, öğrenmemesi de günâh olur. Dâr-ül-harbde dahî olsa, islâm bilgilerinin şâyı', ya'nî yaygın olduğu yerde, cehl özr olmaz, günâh olur.

260. (Allahü teâlâ, sizin sûretlerinize, mallarınıza, bakmaz. Kalblerinize ve amellerinize bakar.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.20] Ya'nî, Allahü teâlâ, insanın yeni, temiz elbisesine, hayrât ve hasenâtına, malına, rütbesine bakarak sevâb ve ikrâm vermez. Bunları ne düşünce ile, ne niyyet ile yapdığına bakarak, sevâb veyâ azâb verir.

261. (Bir zerrecik [ya'nî çok az] bir günâhdan kaçınmak, bütün cin ve insanların ibâdetleri toplamından dahâ iyidir.) [Rıyâd-un-nâsıhîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.64] Günâhların hepsi, Allahü teâlânın emrini yapmamak olduğundan, büyükdür. Fekat, ba'zısı, ba'zısına göre küçük görünür. Bir küçük günâhı yapmamak bütün cihânın nâfile ibâdetlerinden dahâ sevâbdır. Çünki, nâfile ibâdet yapmak farz değildir. Günâhlardan kaçınmak ise, herkese farzdır. Büyük günâhlardan kaçınabilmek için, başka çâre yoksa, küçük günâhı işlemek câiz olur.

262. (Gizli yapılan günâhın tevbesini gizli yapınız! Âşikâre yapılan günâhın tevbesini âşikâre yapınız! Günâhınızı bilenlere, tevbenizi duyurunuz!) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.65]

263. (Müsevvifler helâk oldu.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.6 m.66; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.98] Ya'nî, ileride tevbe ederim diyenler, tevbeyi gecikdirenler ziyân etdi. İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyurdu ki:

Lokman hakîm Velî veyâ Peygamber idi “radıyallahü teâlâ anh”. Oğluna nasîhat ederek, (Oğlum, tevbeyi yarına bırakma! Çünki, ölüm ânsızın gelip yakalar) dedi. İmâm-ı Mücâhid buyuruyor ki, (Her sabâh ve akşam tevbe etmiyen kimse, kendine zulm eder). Abdüllah ibni Mubârek buyurdu ki, (Harâm olarak ele geçen bir kuruşu, sâhibine geri vermek, yüz kuruş sadaka vermekden dahâ sevâbdır). Âlimlerimiz buyuruyor ki, (Haksız alınan bir kuruşu sâhibine geri vermek, kabûl olan altıyüz hacdan dahâ sevâbdır). Yâ Rabbî! Kendimize zulm etdik. Bize acımaz, afv etmezsen, hâlimiz pek fenâ olur.

264. (Allahü teâlâ buyuruyor ki: Ey kulum! Emr etdiğim farzları yap, insanların en âbidi olursun. Yasak etdiğim harâmlardan sakın, vera’ sâhibi olursun. Verdiğim rızka kanâ’at eyle, insanların en ganîsi olursun, kimseye muhtâc kalmazsın.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.6 m.66; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.99]

265. (Komşu kadına ve arkadaşların kadınlarına şehvet ile bakmak, yabancı kadınlara bakmakdan on kat dahâ günâhdır. Evli kadınlara bakmak, kızlara bakmakdan bin kat dahâ çok günâhdır. Zinâ günâhları da böyledir.) [Rıyâd-un-nâsıhîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.164]

266. (Üç şey gözü kuvvetlendirir. Sürme çekmek, yeşilliğe ve güzel yüze bakmak.) [Berîka; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.164] (Berîka) kitâbında buyuruyor ki: Bu hadîs-i şerîfler, bakması halâl olan kimselere bakmanın fâidesini bildirmekdedir. Yoksa, yabancı kadınlara, kızlara bakmak, gözü za’îfletir ve kalbi karartır. Bir hadîs-i şerîfte de, (Üç şey, göze cilâ verir: Yeşilliğe, akar suya ve güzel yüze bakmak.) buyuruldu.

267. (Yabancı bir kızı görüp de, Allahü teâlânın azâbından korkarak, başını ondan çeviren kimseye Allahü teâlâ ibâdetlerin tadını duyurur.) [Hâkim; Beyhekî; Ebû Dâvüd; Berîka; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.164] (Berîka) kitâbında buyuruyor ki: İlk görmesi afv olunur.

268. (Allah için yapılan cihâdda düşmanı gözleyen veyâ Allah korkusundan ağlıyan veyâ harâmlara bakmıyan gözler, kıyâmetde Cehennem ateşini görmiyeceklerdir.) [Berîka; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.160]

269. (Nefse sükûnet ve kalbe ferahlık veren iş, iyi iştir. Nefsi azdıran, kalbe heyecan veren iş günahtır.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.2 m.110; Fâideli Bilgiler s.172] Muhammed Ma'sûm-i Fârukî hazretleri buyuruyor ki, kalbinin ürperdiği işi yapma! Nefsine uyma! Şüphe ettiğin işlerde kalbine danış!

270. (Bir insanın mâ-lâ-ya'nî ile vakt geçirmesi, Allahü teâlânın, onu sevmediğinin alâmetidir.) [Mektûbât-ı Rabbânî m.23; Se s.282] İmâm-ı Rabbânî "rahmetullahi teâlâ aleyh", yirmidokuzuncu mektûbunda buyuruyor ki, (Allahü teâlânın râzı olduğu işler, ikiye ayrılır: Biri, Onun emr etdiği (Farz)lar, ikincisi, farz olmıyanlardır. Bunlara (Nâfile) denir. Nâfilelerin, farzlar yanında hiç i'tibârı, kıymeti yokdur. Bir farzı, vaktinde yapmak, [vakti geçmiş ise hemen kazâ etmek] hâlis niyyet ile bin sene nâfile ibâdet yapmakdan dahâ iyidir. Nâfile olan nemâz, sadaka, oruc, zikr etmek ve başka nâfilelerin hepsi böyledir. Hattâ, bir farzı yaparken, bunun bir sünnetini, bir edebini gözetmek ve bir mekrûhundan sakınmak da, böyle kıymetlidir. Farzlarla berâber yapılan nâfileler kıymetli olur. Zekât vermek farz olduğu için, bir altın zekât vermek, dağlar ağırlığında altını sadaka vermekden dahâ iyidir). Yüzyirmi üçüncü mektûbunda diyor ki, (Mâ-lâ-ya'nî, fâidesiz iş demekdir. Bir farzı yapmayıp, bunun yerine, nâfile ibâdet [sünnet] yapmak, mâ-lâ-ya'nî ile vakt geçirmek olur). İkiyüzaltmışıncı mektûbda buyuruyor ki, (Nâfilelerin farz yanındaki kıymeti, bir damlanın, deniz yanındaki kıymeti kadar bile değildir. Sünnetin farz yanındaki kıymeti de böyledir).

271. (Günâhına tevbe eden, hiç günâh yapmamış gibidir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2 m.69; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.291] İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyurdu ki: İyi düşünmelidir! Şimdi ecel gelmemiş, fırsat elden kaçmamışdır. Geçmişdeki kusûrları temâmlamak, düzeltmek mümkindir. Çünki, bu hadîs-i şerîf, kusûru olanlara müjdedir. Fekat bir kimse, bile bile günâh işler ve herkese bildirir, hiç sıkılmazsa, münâfık olur. Müslimân görünmesi, onu azâbdan kurtarmaz. Bundan dahâ çok ve dahâ ağır söylemeğe ne lüzûm var? Aklı olana, bir işâret yetişir.

272. (Yâ Alî! Yedi kimse benim ümmetimden Cennete girerler:

1– Tevbe eden yiğit [genç].

2– Sadakayı gizli veren kimse.

3– Harâmı terk eden ve Duhâ nemâzını kılan kimse.

4– Malının gitmesine râzı olup, imâm ile bir vakt nemâzının gitmesine râzı olmayan kimse.

5– Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin havfından [korkusundan] gözleri yaş ile dolan kimse.

6– Ulemâ-ilhak ile oturan kimse.

7– Bir mü'mine muhabbet eden ve Allahü teâlâ için ikrâm eden kimse.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.345]

273. (Yalan üç yerde câiz olur: Harbde [ve her zemân, din düşmanlarının zararından korunmak veyâ müslimânları korumak için]. İkincisi, iki müslimânı barışdırmak için, birinden diğerine iyi lâf getirmek. Üçüncüsü, zevcelerini idâre etmek için.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.337] Zâlimden, bir müslimânın bulunduğu yeri, malını, günâhını saklamak câizdir. İki müslimânın, kadın ile erkeğin arası açılmasını önlemek için, malını korumak için, müslimânın sırrı, aybı meydâna çıkmamak için ve bunlar gibi harâmları önlemek için, yalan câiz olur. Ölmemek için leş yimeğe benzer.

274. (Babam hakkı için diyerek yemîn etmeyiniz! Yemîn, Allah ismi ile olur.) [İbdâ; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.338] Diğer hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki, (Emânet, ya'nî nâmus için yemîn eden, bizden değildir.) [Ebû Dâvud]; (Allahdan başka bir ism ile yemîn eden kâfir olur.) [Tirmizî]

275. (Allahü teâlâ, kulum farzları yapmakla bana yaklaşdığı gibi başka şeyle yaklaşamaz. Kulum nâfile ibâdetleri yapınca, onu çok severim. Öyle olur ki, benimle işitir. Benimle görür. Benimle herşeyi tutar. Benimle yürür. Benden her ne isterse veririm. Bana sığınınca, onu korurum buyurdu.) [Buhârî; Hadîka; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.449] (Hadîka)da,

yüzseksenikinci sahîfede diyor ki, (Bu hadîs-i şerîf gösteriyor ki, farzlarla birlikde nâfile ibâdetleri yapan, Allahü teâlânın sevgisini kazanır. Bunların duaları kabûl olur. Sa’îd bin İsmâ’îl Ebû Osmân Hayrî Nîşâpûrî “rahmetullahi teâlâ aleyh” buyuruyor ki, bu hadîs-i şerîf, onun görmek, işitmek, gitmek, tutmak gibi her çeşid istediklerini, hemen ihsân ederim demekdir).

276. (Hür kadının, yüzünden ve iki eli ayasından başka, bütün bedeni avretdir.) [Mecma’ul-enhür; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.603] Kadınların örtünmeleri Kur’ân-ı kerîmde emr olundu. Bunu kıskanc olan ba’zı kocalar söylemişdir demek doğru değildir. Böyle sözler, din câhillerinin, hattâ din düşmanlarının, müslimân kadınlarını aldatmak için yapdıkları çirkin iftirâlardır. Allahü teâlâ, Kur’ân-ı kerîmde herşeyi açıkca bildirmedi ki, din düşmanlarının bu iftirâlarının bir değeri olsun. Beş vakt nemâzın kaç rek’at oldukları, her rek’atda kaç secdenin farz olduğu ve dahâ nice farzlar Kur’ân-ı kerîmde açıkca bildirilmedi. Bu farzları açık olarak, Peygamberimiz bildirmişdir. Peygamberimizin bildirdiği farzlar ve harâmlar da, Kur’ân-ı kerîmde açıkca bildirilen farzlar, harâmlar gibi kıymetlidirler. Bunlara da inanmıyan, kabûl etmiyen dinden çıkar, kâfir olur. Çünki, Kur’ân-ı kerîmin onyedi yerinde meâl-i şerîfleri, (Allah'ı seviyorsanız bana tâbi’ olunuz! Bana tâbi’ olanları Allahü teâlâ sever) ve (Allaha ve Resûle itâ’at ediniz. İtâ’at etmezseniz, Allah kâfirleri elbet sevmez) olan âyet-i kerîmeler vardır. Bu onyedi âyet-i kerîme, (Hadîka)da ve (Berîka)da uzun yazılıdır.

277. (Göbekle dizkapağı arası avretdir.) [Zevâcir; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.604] Hanefî mezhebinde, erkeğin dizi avretdir. Açması harâmdır. Şâfi’îde diz avret değildir. Mâlikî ve Hanbelî mezheblerinde, göbek de, diz de avret değildir. Bu iki mezhebde yalnız sev’eteyn avretdir.

278. (Bir kimse, hiç harâm karışdırmadan, kırk gün halâl yirse, Allahü teâlâ, onun kalbini nûr ile doldurur. Kalbine, nehrler gibi hikmet akıtır. Dünyâ muhabbetini, kalbinden giderir.) [Kimyâ-i se’âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.607] Dünyâlık kazanmak için çalışmak günâh değildir. Dünyâlık sevgisi, dünyâya gönül bağlamak günâhdır.

279. (Çok kimse vardır ki, yidikleri ve giydikleri harâmdır. Sonra ellerini kaldırıp dua ederler. Böyle dua, nasıl kabûl olunur?) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.607]

280. (Allahü teâlâ buyuruyor ki, harâmdan kaçınanlara hesâb sormağa utanırım.)[Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.607]

281.(Halâl meydândadır. Harâm meydândadır. Şübheliler ikisi arasındadır. Kıyâmete kadar böyledir.) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.609] İmâm-ı Gazâlî hazretleri buyuruyor ki: Şunu iyi bilmelidir ki, insanlara, (Muhakkak halâl olan, Allahü teâlânın halâl bildiği şeyleri yiyiniz!) diye emr olunmadı. Bunu kimse yapamaz. (Halâl olduğunu bildiğinizi yiyiniz!) denildi. Harâm olduğu meydânda olmıyan şeyleri yiyiniz denildi ki, bunu herkes yapabilir. Nitekim, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bir müşrikin destisinden abdest aldı. Ömer "radıyallahü anh", hıristiyan kadının destisinden abdest aldı. Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân", kâfirlerin verdiği suyu içerlerdi. Hâlbuki, pis, necs olan şeyleri yimek harâmdır. Kâfirler ise, çok kerre pis olur. Elleri ve kapları şerâblı olur. Hepsi leş yir. [Ya'nî, Besmelesiz kesilen veyâ kesilmeyip başka sûretle öldürülen hayvânları yirler.] Fekat, pisliği görülmedikce, temiz diyip yirlerdi. Aldıkları kâfir şehrlerinde, kitâblı kâfirlerden et, peynir satın alır, yirlerdi. Hâlbuki, o şehrlerde müslimân olmıyanlar arasında içki satan, fâiz alıp veren ve dünyâya gönül bağlıyan yok değildi.

282. (Allaha ve Âhıret gününe inanan kimse, şerâb içilen sofraya oturmasın!) [Şir'at-ül-islâm şerhi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.615] Arkadaşlarının gönlünü hoş etmeği niyyet ederek oturup, şerâb içmemek câiz olur demek ve (Amel niyyete göre değerlenir) hadîs-i şerîfini söylemek, doğru değildir. Çünki niyyet, ibâdetlere ve mubâh işlere te'sîr eder. Harâm işler, iyi niyyet ile câiz olmaz. Yeğitlik göstermek veyâ para, mal kazanmak için gazâ eden kimse, cihâd sevâbı kazanmaz. Mubâhlar iyi niyyet ile yapılınca, hayr olup sevâb kazanılır. Fekat, mü'min kardeşinin gönlünü hoş etmek niyyeti ile harâm işlemek câiz olmaz ve (Mü'mini sevindireni, Allahü teâlâ sevindirir) hadîs-i şerîfine uyulmuş olmaz. Ancak zarûret ve fitne uyandırmamak için, içmemek şartı ile oturabilir ise de, önceden bundan sakınmak lâzımdır.

283. Nu’mân bin Beşîr, Resûlullahın yanına geldi. Parmağında altın yüzük vardı. (Cennete girmeden önce, niçin Cennet zînetini kullanmışsın?) buyurdu. Demir yüzük kullanmağa başladı. Bunu görünce, (Niçin Cehennem eşyâsı taşıyorsun?) buyurdu. Bunu da çıkardı. Bronz, ya’nî tunçdan yüzük takdı. Bunu görünce, (Niçin sende put kokusu duyuyorum?) buyurdu. Nasıl yüzük kullanayım, yâ Resûlallah dedi. (Gümüş yüzük takabilirsin. Ağırlığı da bir miskâli geçmesin ve sağ eline tak!) buyurdu. Amr ibni Şu’âyb diyor ki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, altın ve demir yüzükleri çıkartır, gümüş yüzüklere mâni’ olmazdı. [Bostân; Mevâhib-i ledünniye; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.621] (Mevâhib-i ledünniyye) tercemesi, üçyüzyetmişikinci sahîfede diyor ki, (Erkeklerin altın yüzük takmaları, dört mezhebde de câiz değildir). (Cevhere)de ve (İbni Âbidîn)de, (Dürr-ül-müntekâ) ve (Fetâvâ-yı Hindiyye)de diyor ki, (Altından ve gümüşden başka ma’denlerden yüzük takmak, kadınlara da mekrûhdur.) Her taşdan ve ma’denden yüzük taşı yapmak câizdir. Şimdi, altın yüzük takanlar arasında, (Eshâb fakîr oldukları için, altın yüzük yasak edildi. Fakîrlere harâm ise de, zenginlere câizdir) diye fetvâ verenleri işitiyoruz. Bu sözleri, hiçbir esâsa dayanmamakdadır. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” altın yüzüğü yasak ederken, sebebini de bildirdi. Fakîrlere değil, her erkeğe yasak etdi. Yalnız fakîrlere harâm olsaydı, fakîr kadınlara da harâm olurdu. Bundan başka, yalnız altını değil, çok ucuz olan başka ma’denlerden yüzük takmağı da yasak etmişdir. Gümüşden başka yüzüklerin erkeklere yasak edilmesi, Medînede iken oldu.

284. (Çoğu serhoş eden içkinin, azını içmek de harâmdır.) [Rıyâd-un-nâsihîn; Zevâcir; Künûzüddekâık; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.625] Bir hadîs-i şerîfde, (Serhoş eden her içki şerâbdır ve hepsi harâmdır.) buyuruldu. Bu hadîs-i şerîf, hepsinin harâm olduğunu bildirmekdedir. Yapıları, bileşimleri aynıdır demek değildir. Kısrak, inek, deve sütleri, mayalanıp, tadı keskin olunca, müselles gibi olurlar. Bira gibi harâmdırlar. [Üzüm suyu, tâze iken, ya’nî gaz kabarcıkları çıkmadan, köpürmeden önce, ısıtılıp, üçde ikisi uçar, üçde biri kalırsa (Müselles) denir. Tadı keskin olsa da, serhoş etmiyecek kadar içmesi halâldir.] Bu husûsda, İskilibli M.Âtıf efendinin (Men’i müskirât) kitâbında geniş ma’lûmât vardır. Bir hadîs-i şerîfde de, (Şerâb içmek, büyük günâhların en büyüğüdür. Bütün kötülüklerin anasıdır, başıdır) buyuruldu. Sa’îd bin Müseyyib diyor ki,

(Geçmiş ümmetlerin hıyânet yapmalarına, kâfir olmalarına sebeb, şerâb içmek idi.)

285. (Suyu, alkollü içki içenler gibi içmek harâmdır.) [İbni Âbidîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.626] Mubâh olan içkileri, hattâ suyu, mûsikî ile, çalgı ile, kâfirler gibi, fâsıklar gibi içmek de harâmdır. İbâdeti harâma benzetmek ise, küfre sebeb olur. Çalgı, içki, şarkı ile nemâz kılmak, Kur'ân-ı kerîm okumak böyledir.

286. (Şerâbda devâ, ilâc hâssası yokdur. Hastalık yapar.) [Hidâye; Rıyâd-un-nâsihîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.628] Emîr-ül-mü'minîn Osmân "radıyallahü anh", Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" minberinde hutbe okurken, (Ey insanlar! Şerâb içmekden sakınınız! Biliniz ki, şerâb içmek, bütün kötülüklerin anasıdır) buyurdu. Türkiye gazetesinin 17 Mart 1979 nüshasında diyor ki, Birleşik Amerika sıhhat enstitüsünce yapılan açıklamada, alkollü içkilerin, bu memleketde, senede ikiyüzbeşbin kişinin ölümüne sebeb olduğu tesbît edilmişdir. Bunların çoğu karaciğer sirozundan ve içkili araba kullanmakdan ölmüşlerdir. Ondört ve onyedi yaşları arasında alkol ibtilâsının artdığı, bu sebebden, mekteblerde, vurucu, kırıcı saldırıların çoğaldığı da bildirilmişdir.

287. (Şübheli şeyleri yapan, harâm da işler.) [Berîka; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.631] İbni Âbidîn, imâmlığın şartlarında buyuruyor ki, (Şübhelilerden sakınmağa, ya'nî şübhelilerden ittikâya (Vera') denir. Harâmlardan sakınmağa, (Takvâ) denir. Şübheli olmak korkusu ile mubâhların çoğunu terk etmeğe de (Zühd) denir.)

288. (Allahü teâlânın, halâl ve harâm diye açıklamadığı şey, Allahü teâlânın afv etdiği şeylerdendir.) [İbni Âbidîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.634] İbni Âbidîn "rahmetullahi teâlâ aleyh", (Zebâ'ih) kısmında, En'âm sûresinin yüzkırkbeşinci âyetini bu hadîs-i şerîfi yazarak, harâm olduğu bildirilmiyen ve harâm edilmiş olanlara benzemiyen her şeyin mubâh olduğunu göstermekdedir.

289. Sa'd "radıyallahü anhüm" abdest alırken, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" gördü. (Yâ Sa'd! Suyu niçin isrâf ediyorsun?)

buyurdu. Abdest alırken de isrâf olur mu dedikde, (Büyük nehrde de olsa, abdestde fazla su kullanmak isrâf olur) buyurdu. [Ahmed ibni Hanbel; Tarîkat-i Muhammediyye; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.643] Doydukdan sonra fazla yimek de isrâfdır. Yalnız, müsâfir utanmasın diye, ta’âm sâhibinin fazla yimesi ve orucu râhat tutmak için sahûrda fazla yimek isrâf değildir.

290. (Kendisi veyâ çoluk çocuğu muhtâc iken veyâ borcu var iken verilen sadaka kabûl olmaz. Borc ödemek, sadaka vermekden ve köle âzâd etmekden ve hediyye vermekden dahâ mühimdir. Başkasının malını, sadaka vererek, zâyi’ olmasına sebeb olmayın!) [Buhârî; Tarîkat-i Muhammediyye; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.644] Fıkh âlimi Ebülleys Semerkandînin “rahmetullahi teâlâ aleyh” (Tenbîhül-gâfilîn) kitâbında, İbrâhîm bin Edhem “rahimehullah” buyuruyor ki, (Borcu olan kimse, ödemedikce yağlı ve sirkeli ta’âm yimemelidir). İbni Hacer-i Askalânî buyuruyor ki, İbni Battâl “rahimehüllah”, (Borcu olanların sadaka vermesi ve borcunu ödememesi câiz değildir. Bunu bütün âlimler sözbirliği ile bildirmekdedir) buyurdu. Taberânî ve birçok âlimler buyuruyor ki, (Âlimlerin çoğuna göre, bir kimsenin vücûdü sağlam olur, aklı başında olur, bir yere borcu olmaz ve evli olmayıp malsızlığa sabr edebilirse veyâ evli olup da, çoluk çocuğu da sabr ederlerse, bu kimsenin bütün malını sadaka vermesi câiz olur. Bu saydığımız şartlardan biri eksik olursa, sadaka vermesi mekrûh olur. Ba’zı âlimler, sadakası kabûl olmaz buyurdu). Ömer “radıyallahü anh” da böyle buyurdu.

291. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyuruyor ki, (Ümmetimden bir kısmını, bana gösterdiler. Dağları, sahrâları doldurmuşlardı. Böyle çok olduklarına şaşdım ve sevindim. Sevindin mi, dediler, evet dedim. Bunlardan ancak yetmişbin adedi hesâbsız Cennete girer dediler. Bunlar hangileridir diye sordum. İşlerine sihr, büyü, dağlamak, fal karışdırmayıp, Allahü teâlâdan başkasına, tevekkül ve i’timâd etmiyenlerdir buyuruldu). Dinliyenler arasında Ukâşe “radıyallahü anh”, ayağa kalkıp, (Yâ Resûlallah! dua buyur da, onlardan olayım) deyince, (Yâ Rabbî! Bunu onlardan eyle!) buyurdu. Biri kalkıp, aynı duayı isteyince, (Ukâşe senden çabuk davrandı) buyurdu. [Kimyâ-i se’âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.677]

292. (Allahü teâlâ, harâm olan şeylerde, size şifâ yaratmamışdır.) [Buhârî; Dürr-ül-muhtâr; İbni Âbidîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.695] (Dürr-ül-muhtâr)da ve bunu açıklıyan (İbni Âbidîn)de (Sular) kısmı sonunda buyuruyor ki: (Harâm olan şeylerin ilâc olarak içilmesi, bunun hastaya iyi geleceği bilinirse ve halâl olan ilâc bulunmazsa, câiz olur. Bu hadîs-i şerîfin ma'nâsı, şifâsı olduğu tecribe edilen harâm maddeler, ilâc için halâl olur, demekdir. Nitekim, susuzlukdan ölecek kimseye, ölümden kurtaracak kadar şerâb içmek halâl olur. Harâm olan şeyde, şifâ bulunması, mütehassıs olan müslimân bir doktorun söylemesi ile anlaşılır. Yalnız, domuz eti ve yağı, şifâsı bulunsa da, ilâc olarak da kullanılmaz). Muhammed Zerkânî "rahmetullahi teâlâ aleyh", (Mevâhib-i ledünniyye) şerhi, sekizinci maksadda diyor ki, (Hadîs-i şerîfde, tedâvî olunuz buyuruldu. Bu hadîs-i şerîfe göre, ölüme veyâ bir farzı terk etmeğe mâni' olacak tedâvî ve kalb hastalıklarının tedâvîsi farzdır. Başka hastalıkların tedâvîsi sünnetdir.) (Tâtârhâniyye)de diyor ki, (Başka çâre olmayınca, ölümden kurtulmak için ameliyyât olmak câizdir.)

293. (Gınâ, kalbde nifâk hâsıl eder.) [Dürr-ül me'ârif; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.721] (Dürr-ül me'ârif)in dördüncü sahîfesinde diyor ki, (Simâ' ancak, Allahü teâlâya müteveccih olanlara câizdir. Herşeyi Allahü teâlâdan bilirler. İhtiyârî olmıyan raksa (Vecd) denir. İrâdî ve ihtiyârî olarak raks etmeğe, (Tevâcüd) denir.

Nizâmüddîn-i Evliyâ hazretlerinin "rahmetullahi teâlâ aleyh" meclisinde, Simâ' vardı, fekat çalgı yokdu. Kadın ve oğlan da yokdu. El şaklatmak bile yokdu. Âletsiz, çalgısız olan sese (Simâ') [ya'nî (Tegannî)] denir. Âlet ile, çalgı ile birlikde olan insan sesine (Gınâ) [ya'nî (Müzik)] denir. Gınânın harâm olduğunu bütün âlimler sözbirliği ile bildirmişlerdir. İsrâ sûresinin altmışdördüncü âyetinin, gınâyı harâm etdiğini bildiren âlimler vardır. (İlk tegannî eden şeytândır) ve (Gınâ, kalbde nifâk hâsıl eder) hadîs-i şerîfleri de gınânın harâm olduğunu göstermekdedirler. Âlimler, simâ'ın harâm olmasında ihtilâf etdi. Gınânın harâm olduğunda ihtilâf yokdur. Kadın ve oğlan sesi gınâya dâhildir. Simâ'a halâl diyen âlimler de, buna şartlar bildirdiler. Bu şartlar bulunmıyan simâ' da sözbirliği ile harâm olur.) (Dürr-ül-me'ârif)den yapılan bu terceme de gösteriyor ki, islâmiyyetde müzik, çalgı yokdur. Son zemânlarda işitilen (Tesavvuf müziği) sözünün

islâmiyyetde yeri olmadığı anlaşılıyor. Harâma halâl diyenin kâfir olacağı bildirildi. Bunun için, harâmı ibâdete karışdıranın, hem kâfir olacağı, hem de islâmiyyeti yıkmak, bozmak için uğraşan zındık olacağı hâtıra gelmekdedir. Kur'ân-ı kerîmi, tekbîrleri ve ilâhîleri çalgı ile, ney çalarak okumak, bunun için tehlükeli bid'atdir. Kur'ân-ı kerîmi güzel ses ile, tecvîd ile okumalıdır. Tegannî ile, kelimeleri değişdirip nağmeye uydurarak okumak harâmdır.

294. (Zinânın dünyâda üç fenâlığı vardır: Biri, güzelliği ve parlaklığı giderir. İkincisi, fakîrliğe sebeb olur. Üçüncüsü, ömrün kısalmasına sebeb olur. Âhıretdeki üç zararına gelince, Allahü teâlânın gadabına sebeb olur. İkincisi, süâlin, hesâbın fenâ geçmesine sebeb olur. Üçüncüsü, Cehennem ateşinde azâb çekmeğe sebeb olur.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.41; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.780]

295. (Melekler insanların amel defterlerini götürdükleri zemân, başında ve sonunda iyi iş yazılı ise, gün ortasında yapılanları ona bağışlarlar.) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.848]

296. (Fuhş söyliyenlerin Cennete girmeleri harâmdır.) [İbni Ebiddünyâ; Ebû Nu'aym; Hadîka; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.891] (Hadîka) kitâbında, dil âfetlerinin onbirincisinde buyuruyor ki, (Ya'nî, bunun azâbını çekmedikce Cennete girmezler. Fuhş, çirkin söz demekdir. Haddi aşan herşeye fâhiş denir. Burada, çirkin olan işleri başkalarına açık kelimelerle anlatmak demekdir. Cimâ' için ve abdest bozmak için kullanılan kelimeleri söylemek böyledir. Bu kelimeleri söylemek fuhşdur ve tahrîmen mekrûhdur. Çünki bunları söylemek, mürüvvete ve diyânete uygun değildir ve hayâyı, utanmayı giderir ve başkalarını gücendirir. Mürüvvet, insanlık, erkeklik demekdir. Cimâ'ı ve abdest bozmağı anlatmak lâzım olduğu zemân, açık olarak söylememeli, kinâye olarak söylemelidir. (Kinâye), birşeyi, açık ma'nâları başka olan kelimelerle anlatmakdır. Edebli olan, sâlih olan, fuhş söylemeğe mecbûr olunca, kinâye olarak söyler. Meselâ, Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde, cimâ' için dokunmak (lems) kelimesini söylemişdir.) Fuhş söyliyen kimse ta'zîr olunur. Çünki, fuhş söylemek tahrîmen mekrûhdur.

297. (Ekber-i kebâir, birşeyi Allahü teâlâya ortak etmek, adam öldürmek, anaya, babaya karşı gelmek, yalancı şâhidlik yapmakdır.) [Buhârî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.892] Zinâ, sirkat ve fâiz alıp vermek de, böyle büyük günâhdır.

298. (dua etmek, ibâdetdir.) [Şir’a-tül-islâm şerhi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1036] (Şir’a-tül-islâm) şerhinde buyuruyor ki, (dua kabûl olmazsa da, sevâb hâsıl olur. duanın kabûl olması için şartlar vardır: Halâl yimelidir. Harâm lokma yiyenin duası kırk gün kabûl olmaz. dua ihtiyâcı gideren, se’âdete kavuşduran kapının anahtarıdır. Bu anahtarın dişleri, halâl lokmadır. Giydiği de tîb olmalıdır. Hazar olmayan, men’ edilmiş olmayan mala halâl denir. Hazer olmıyan, ya’nî şübheli olmıyan mala tîb denir. dua ederken, kalb uyanık olmalı, kabûl edileceğine inanmalıdır.

Söylediğinden haberi olmıyan gâfilin duası kabûl olmaz. duadan evvel tevbe ve istiğfâr etmelidir. duanın kabûlü için acele etmemelidir. duaya devâm etmeli, usanmamalıdır. Allahü teâlâ, dua etmeği ve dua edeni sever. Kabûl etdiği hâlde, istenileni vermeği gecikdirerek, duanın ve sevâbının çok olmasını ister. duayı, hiç olmazsa, yedi kerre tekrâr etmelidir. Râhat ve huzûr zemânlarında çok dua edenin, derd ve belâ zemânlarındaki duaları çabuk kabûl olur. duadan evvel, Allahü teâlâya hamd ve Resûlullaha salât ve selâm söylemelidir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” duaya başlarken, (Sübhâne Rabbiyel aliyyil a’lel-Vehhâb) derdi. Evvelâ, günâhlarına tevbe etmeli, sonra bütün mü’minlerin sıhhat ve selâmetleri için dua etmeli ve her dileğini söyleyip, vermesini cân ve gönülden istemelidir. Akla ve şer’a uymıyan şey istememeli, meselâ, Cennetin sağ tarafında beyâz bir köşk ver dememelidir. Kalbine gelen hayrlı şeyi istemeli, söylediğinin ma’nâsını öğrenmelidir.)

299. (Bilerek yapılan az bir ibâdet, bilmiyerek yapılan çok ibâdetden dahâ iyidir!) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1045]

300. Hazret-i Âişenin kızkardeşi Esmâ, Resûlullahın yanına geldi. Arkasında ince elbise vardı. Derisinin rengi belli oluyordu. Resûlullah, baldızına bakmadı. Mübârek yüzünü çevirdi ve (Yâ Esmâ! Bir kız, nemâz kılacak yaşa geldiği zemân, onun, yüzünden ve iki ellerinden başka

yerlerini erkeklere göstermemesi lâzımdır) buyurdu. [Ebû Dâvud; İbni Hacer-i Mekkî; Fâideli Bilgiler s.293] Bu hadîs-i şerîften anlaşılıyor ki, kadınların yabancı erkekler yanına açık saçık çıkmaları büyük günahtır.

301. (Allahü teâlâya ve âhıret gününe inanan bir kimse, yabancı bir kadınla bir odada yalnız kalmasın!) [İbni Hacer-i Mekkî; Fâideli Bilgiler s.293]

302.(Bu ümmetin hayrlı olması, aralarında zinâ yayılıncaya kadar devam edecektir. Zinâ aralarında yayılınca, Allahü teâlâ hepsine azâb eder.) [İbni Hacer-i Mekkî; Fâideli Bilgiler s.294]

303.(Allahü teâlâya yemin ederim ki, bir lokma haram yiyenin kırk gün ibâdetleri kabûl olmaz.) [İbni Hacer-i Mekkî; Herkese Lâzım Olan Îmân s.148]

304. Birisinin geceleri uyumayıp, hep nemâz kıldığı söylendikde, (İbâdetlerin kıymetlisi, az olsa da devâmlı yapılanlardır) buyuruldu. [İslâm Ahlâkı s.33] İbâdetin devâmlı yapılmasında, kulluğa alışmak vardır. Bir hadîs-i şerîfde, (İbâdetleri tâkat getireceğiniz kadar yapınız. Neş'e ile yapılan ibâdetin kıymeti çok olur) buyuruldu. Niyyet ederek islâmiyyete uymağa (İbâdet) etmek denir. Allahü teâlânın emrlerine ve yasaklarına (Ahkâm-ı islâmiyye) ve (Ahkâm-ı ilâhiyye) denir. Emr edilenlere (Farz), yasak edilenlere (Harâm) denir. Beden istirâhat edince, ibâdetler zevk ile yapılır. Beden ve zihn yorgun iken yapılan işden usanç hâsıl olur. Yorgunluğu gidermek için, arasıra mubâh olan şeylerle, bedene neş'e getirmelidir. İmâm-ı Gazâlî "rahime-hullahü teâlâ" buyuruyor ki, (Çok ibâdet yapınca, beden yorulur. Hareket etmek istemez. Bu zemân uyumakla veyâ sâlihlerin hayât hikâyelerini okumakla yâhud mubâh olan eğlencelerle bedeni neş'elendirmeli. Böyle yapmak, usanarak ibâdet yapmakdan efdaldir.) İbâdet yapmakdan maksad, hem mücâhede yaparak, nefsi terbiye etmek, hem de, kalbe ferahlık getirmek, kalbi Allaha bağlamak içindir. (Nemâz, insanı kötü ve çirkin işler yapmakdan korur) buyuruldu. Severek, neş'e ile kılınan nemâz böyle olur. Bu neş'eyi hâsıl etmek için, nefsin mubâhlardaki arzûlarını, ihtiyâc olduğu kadar, yerine getirmek lâzım olur. Böyle yapmak, islâmiyyete uymak olur. İbâdetlere sebeb olan mubâhlar da

ibâdet olur. (Âlimin uykusu, câhilin ibâdetinden hayrlıdır) hadîs-i şerîfi, bu sözümüzün şâhididir. Uyuklıyarak, terâvîh nemâzı kılmak mekrûhdur. Uykulu hâl gidince, neş'e ile kılmalıdır. Uyuklıyarak kılınan nemâzda gevşeklik ve gaflet olur. Bu yazıları yanlış anlamamalıdır. Yorgunluk ve usanç hâsıl olduğu zemân ibâdet te'hîr edilir, terk edilmez. Farzları özrsüz terk etmek büyük günâhdır. Kazâ etmek farz olur. Vâcibleri de kazâ etmek vâcib olur. Sünnetleri terk eden, bunların sevâbından mahrûm kalır. Özrsüz terk etmeği âdet ederse, bu sünnetlere mahsûs olan şefâ'atdan mahrûm kalır. Yorgun, hâlsiz, neş'esiz olmak, farzları vaktinden sonraya bırakmak için özr olmaz. Vaktinden sonraya bırakmak günâhından ve azâbından insan kurtulamaz. Ahkâm-ı islâmiyyeye, ya'nî farzlara ve harâmlara ehemmiyyet vermemenin küfr olduğu akâid kitâblarında bildirilmişdir. İslâm düşmanları bu noktadan da gençleri aldatmağa, islâmiyyeti içerden yıkmağa çalışıyorlar. Bunlara aldanmamak için, Ehl-i sünnet âlimlerinin yazdıkları fıkh ve ilmihâl kitâblarını okuyup, farzları, harâmları iyi öğrenmekden başka çâre yokdur.

305. (Allahü teâlâyı görür gibi ibâdet et! Sen görmüyor isen de, O, seni görmekdedir.) [İslâm Ahlâkı s.37] Kalb hastalıklarının, ya'nî kötü huyların mühimlerinin birisi de riyâdır. Riyâ, birşeyi olduğunun tersine göstermekdir. Kısaca, gösteriş demekdir. Âhıret amellerini yaparak âhıret yolunda olduğunu göstererek, dünyâ arzûlarına kavuşmak demekdir. Kısaca, dünyâ kazancına dîni âlet etmekdir. İbâdetlerini göstererek, insanların sevgisini kazanmakdır. Riyânın zıddı, aksi (İhlâs)dır. İhlâs, dünyâ fâidelerini düşünmeyip ibâdetlerini yalnız Allahü teâlânın rızâsı için yapmakdır. İhlâs sâhibi, ibâdet yaparken başkalarına göstermeği hiç düşünmez. Bunun ibâdetlerini başkalarının görmesi ihlâsına zarar vermez.

306. (İbâdetlerini ihlâs ile yapanlara müjdeler olsun. Bunlar hidâyet yıldızlarıdır. Fitnelerin karanlıklarını yok ederler.) [İslâm Ahlâkı s.40]

307. (Üzerindeki cilbâbı haramdan gelmiş olan adamın nemâzları kabûl olmaz) [Zevâcir; İslâm Ahlâkı s.193] Cilbâb, kadınların geniş baş örtüsü demektir. Erkeklerin uzun gömleğine de denir.

308. Resûlullah Hazret-i Aliye dedi ki, (Yâ Ali! Bir kadını görürsen, yüzünü ondan ayır. Ona tekrar bakma! Ansızın görmek, günah olmaz ise de, tekrar bakmak günah olur.) [Ebû Dâvüd; Dârimî; İslâm Ahlâkı s.316] İmâm-ı Ahmedin "rahmetullahi aleyh" bildirdiği hadîs-i şerîfde, (Bir kızın güzelliğini gören kimse, gözünü ondan hemen ayırırsa, Allahü teâlâ, ona yeni bir ibâdet sevabı ihsân eder ki, bu ibâdetin lezzetini hemen duyar) buyuruldu.

309. (Kendini bir kavme benzeten, onlardan olur!) [İmâm-ı Ahmed; Ebû Dâvüd; İslâm Ahlâkı s.318] Demek ki, ahlâkını, işlerini veya elbisesini islâm düşmanlarına benzeten, onlardan olur. [Modaya, kâfirlerin kötü âdetlerine uyanlar, haramlara güzel sanat ismini takanlar ve haram işliyenlere sanatkâr diyenler, bu hadîs-i şerîften ibret almalıdırlar.]

310. Sa'îd bin Sa'd dedi ki, babam Sa'd, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" yanına, hasta, sarsak birini getirdi. Bunu zinâ yaparken yakaladık dedi. (Buna, üzerinde yüz filiz bulunan bir dal ile bir kere vurunuz!) buyurdu. [Eşi'at-ül-leme'ât; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.844] (Eşi'at-ül-leme'ât)da diyor ki, (Böylece, bir vurmakla, yüz sopa vurulmuş, had cezâsı yapılmış olur.) Eşi'a tercemesi, hîle-i şer'ıyyenin câiz ve lâzım olduğunu göstermekdedir. (Fetâvâ-yı Hindiyye)de altıncı cüz'de diyor ki, (Harâmdan kurtulmak için, halâla kavuşmak için hîle-i şer'ıyye yapmak câizdir ve iyidir. Böyle hîlenin câiz olmasına sened, Sâd sûresinin kırkdördüncü âyetidir. Bu âyet-i kerîme, Eyyûb aleyhisselâm, zevcesine yüz sopa vurmağa yemîn edince, bu yemîni yapmakdan kurtulması için yapılacak hîle-i şer'iyyeyi bildirmekdedir.)

311. (Gayrı müslime zulmedenden, Kıyâmet günü, onun hakkını ben istiyeceğim) [Zevâcir; İslâm Ahlâkı s.364]

312. (Bir kimse, bir günah yapmak istese ve sonra Allahdan korkup onu terk eylese, Hak teâlâ hazretleri, o kula iki Cennet ihsân eder.) [İslâm Ahlâkı s.443]

313. (İnsanlar için bundan [her işte inşâallah demekten] daha fazîletli mutî'lik yoktur.) [İslâm Ahlâkı s.444] Allahü teâlâ hazretlerinin huzurunda

mutî'lerden olmayı istersen, her işte inşâallah de! Bir kimse ile bir şey kararlaştırırken inşâallah deyip, sonradan o işi yerine getiremezsen yalancı olmamış olursun.

314. (Şarapı yapmak, üzümünü sıkmak, taşımak, dağıtmak, satmak ve içmek, günahta berâberdir ve bunların nemâzlarına, oruclarına, haclarına, zekâtlarına ve sadakalarına sevap verilmez. Meğer ki tevbe ederler…) [İslâm Ahlâkı s.463]

315. (Gıybet yapmak, zinâdan daha ağır bir günahtır.) [İslâm Ahlâkı s.509] Gıybet, bir müslümanın gizli günahlarını ve açık kusurlarını arkasından söylemek demektir. Pervâsızca ve âşikâre yapılan günahları ve bilhâssa dîni bozmak, müslümanlığı değiştirmek isteyenleri meydana çıkarmak gıybet değildir. Bunları müslümanlara haber vermek lâzımdır.

316. (Kimse rızkını bitirmeden ölmez. Fakat, rızkınızı iyi yerlerde arayınız!) [Eshâb-ı Kirâm s.192]

317. (Akıllı şu kimsedir ki, günü dörde ayırıp, birincisinde, yaptıklarını ve yapacaklarını hesap eder. İkincisinde, Allahü teâlâya münâcât eder, yalvarır. Üçüncüsünde, bir sanatte veya ticârette çalışıp, helâl para kazanır. Dördüncüsünde, istirâhat eder ve mubâh olan şeylerle kendini eğlendirip, haram şeyleri yapmaz ve onlara gitmez) [Kıyâmet ve Âhıret s.64]

318. (Akıllı kimse, ölmeden önce Hesabını gören, ölümden sonra kendisine yarıyacak şeyleri yapan kimsedir) [Kıyâmet ve Âhıret s.65]

319. (Yapacağın her işi, önce düşün, Allahü teâlânın râzı olduğu, izin verdiği bir iş ise, onu yap! Böyle değilse, o işten kaç!) [Kıyâmet ve Âhıret s.65]

320. (Îmanı olan, zinâ etmez. Hırsızlık etmez) [Kıyâmet ve Âhıret s.86]

321. (Allahü teâlâ, emrettiği şeyleri yapmanızı sevdiği gibi, izin verdiği şeyleri yapmanızı da sever.) [Kıyâmet ve Âhıret s.309] Zarûret olduğu zemân, haram işlemeye ve farzı terk etmeye (ruhsat), izin verilmiştir. Yâni azâb yapılmaz. Zarûret zemânında da, dînin emirlerini yapmaya (azîmet)

denir. Bâzan, azîmet olanı yapmak daha iyidir. Muselâ, ölüm ile korkutulan kimsenin, îmanını gizlememesi böyledir. Öldürülürse, şehit olur. Bâzan ruhsat olanı yapmak, daha iyi olur. Yolcunun oruc tutmaması böyledir. Yolcu, orucu tutarak hastalanır, ölürse günaha girer.

322. (Saçını, sakalını müslüman olarak ağartan affolunur.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.88; Müjdeci Mektûblar s.130] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Bir kimsenin saçının, sakalının siyahlığını, îman ile ve ibâdetler ile ağartması ne büyük nîmettir. Allahü teâlânın sonsuz merhametini düşününüz. Günahları affedeceğine güveniniz! Gençlikte, Allahü teâlânın kahrından, azâbından korkmak, titremek lâzımdır. İhtiyârlıkta affına, merhametine sığınmalıdır.)

323. (Ömrü uzun, ibâdetleri de çok olana müjdeler olsun!) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.89; Müjdeci Mektûblar s.131] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Enbiyâ sûresi otuzbeşinci ve Ankebût sûresi elliyedinci âyetlerinde meâlen, (Her canlı, ölümün tadını tadacaktır!) buyuruldu. Bunun için, her insan ölecektir.

Ölümden kurtuluş yoktur. Dostu dosta ölümle kavuşturuyorlar. Bunun için, Allahü teâlânın âşıkları, ölümü düşünerek tesellî buluyor, üzüntüleri azalıyor. Ankebût sûresinin beşinci âyetinde meâlen, (Allahü teâlâya kavuşmak istiyenler! Biliniz ki, Allahü teâlâya kavuşmak zemânı herhâlde gelecektir) buyuruldu.)

324. (Müminin niyyeti, amelinden hayrlıdır.) [Cevâb Veremedi s.229] İslâm dîninde, insanın yapamıyacağı birşey aslâ emredilmemiştir. Meselâ, hıristiyanların, (Bazı hacıların memleketi yakın, bazılarının uzak olduğu için, bütün ümmet-i Muhammede hac teklîfi, Allahü teâlânın adaletine uygun değildir) itirazkâr sözleri de, aslâ doğru olamaz. Çünki, Îsâ aleyhisselâmın, (Ebedî hayata götüren kapı gayet dar olup, Cehenneme götüren yol ise geniştir) buyurmuş olduğu Matta İncîlinde yazılıdır. Bunun mânası, Cennete götürecek olan amel, nefse gayet zor gelir. Cehenneme götüren amel ise, nefse gayet tatlı gelir demektir. Bu hadîs-i şerîf mucibince, hac yapmağı arzu edip de, hac yapmak imkânını bulamıyanlar, niyyetlerine göre ecr ve mükâfâta kavuşurlar.

325. (Amellerin en efdali, nefse en zor gelenidir.) [Cevâb Veremedi s.229] Meşakkat, zorluk arttıkca, ecr ve mükâfât çok olur.

326. (Haramlara devam, küfre sebep olur.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.2 m.110; Cevâb Veremedi s.350] Abdüllah ibni Mubârek 181 [m. 797] senesinde vefât etti. Buyuruyor ki, (Şeriatin edeblerine uymıyan kimse, Resûlullahın sünnetine uymaktan mahrum kalır. Sünnete uymakta gevşek davranan, farzlara uymaktan mahrum kalır. Farzlarda, haramlarda gevşek olan, Velî olamaz). Ebû Saîd-i Ebül-hayr 440 h.da vefât etti. Buna, (Falanca, su üstünde yürüyor dediler. Bu, kıymetli birşey değildir. Çöp de, saman da, su üstünde gidiyor dedi. Falanca, havada uçuyor dediklerinde, karga, sinek de uçuyor dedi. Falanca, bir anda, şehirleri dolaşıyor dediklerinde, şeytan da gidiyor. Bunlar, kıymetli olmayı göstermez. Merd olan, herkes gibi alış-veriş yapar. Evlenir. Çocukları olur. Fakat, bir ân Allah'ını unutmaz) buyurdu. Büyük Velî, Ebû Ali Ahmed Rodbârî 321 senesinde Mısrda vefât etti. Bir kimse, çalgı dinliyor. Ben tesavvufta yüksek dereceye yetiştim [çalgıları, kızların seslerini dinlemek], bana haram olmaz diyor denildikte, (Evet, Cehenneme yetişmiştir) dedi. Ebû Süleymân Abdürrahmân Dârânî, 205 h.de Şâmda vefât etti. Buyurdu ki, (Kalbime birçok, iyi zannettiğim şeyler geliyor. Bunları, şeriat terâzîsi ile ölçmedikce, hiç önem vermiyorum.)

327. (Günâha râzı olmak, günâhı işlemiş gibidir.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.1 m.29; Kıymetsiz Yazılar]

328. (Mü'min olan kimse, büyük günâhın meydâna gelmesine sebeb olmak korkusundan, küçük günâhı terk eder.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.2 m.112; Kıymetsiz Yazılar]

329. (İslâmiyyete uyan kadın, Cennet ni'metlerindendir. Nefsine uyan kadın şerdir.) [Müsâmerat; İngiliz Ca'sûsunun İ'tirafları s.57]

330. (Yâ Alî! Kerâmet, günâhlardan geçmekdir [günâhları terk etmekdir].) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.338]

331. (Çocuklarınıza nemâz kılmasını öğretiniz. Yedi yaşına gelince, nemâzı emr ediniz. On yaşına gelince kılmazlar ise, döverek kıldırınız.)

[Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.34]

332. (Farz nemâzlarından sonra Âyet-el kürsî okuyan kimse ile Cennet arasında, ölümden başka mâni' yokdur.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.17; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.111] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki: Her farz nemâzı kılınca, Âyet-el Kürsî okumağa çalışmalıdır. Beş vakt nemâzdan sonra, sessizce, otuzüç kerre kelime-i tenzîh (Sübhânallah) ve otuzüç kerre tahmîd (Elhamdülillah) ve otuzüç def'a tekbîr (Allahü ekber) ve en sonra, bir kerre (Lâ ilâhe illallahü vahdehu lâ şerîke leh, lehülmülkü velehül hamdü yühyî ve yümît ve hüve alâ külli şey'in kadîr) demelidir ki, hepsi yüz olur. Hergün ve her gece yüz kerre (Sübhânallahi ve bi-hamdihi sübhânallahil'azîm) demelidir. Çok sevâbdır.

333. (Bir mü'min nemâz kılmağa başlayınca, Cennet kapıları onun için açılır. Rabbi ile onun arasında bulunan perdeler kalkar. Cennetde olan hûru'în onu karşılar. Bu hâl, nemâz bitinceye kadar devâm eder.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.1 m.14; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.119] Muhammed Ma'sûm-i Fârukî "kuddise sirruh" buyuruyor ki: Kâmil bir müslimân, nemâza durunca, sanki dünyâdan çıkıp âhırete girer. Çünki, dünyâda Allahü teâlâya yaklaşmak, çok az nasîb olur. Eğer nasîb olursa, o da zılle, gölgeye, sûrete yakınlıkdır. Âhıret ise, asla yakınlık yeridir. İşte nemâzda, âhırete girerek, burada nasîb olan devletden hisse alır. Bu dünyâda hasret ve firâk ateşi ile yanan susuzlar, ancak nemâz çeşmesinin hayât suyu ile serinleyip râhat bulur. Büyüklük ve ma'bûdluk sahrâsında şaşırmış kalmış olanlar, nemâz gelininin çadır etekleri altında vuslatın [matlûba kavuşmanın] kokusunu duyarak hayrân olurlar.

334. (İbâdetlerin en kıymetlisi, evvel vaktinde kılınan nemâzdır.) [Künûz-üd-dekâık; Hâkimi; Tirmizî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.194]

335.(Bir zemân gelecek, âmirler, imâmlar, nemâzı öldürecekler, vaktinden sonraya bırakacaklardır. Sen, nemâzını vaktinde kıl! Senden sonra, cemâ'at olurlarsa, onlarla da, tekrâr kıl! İkinci kıldığın nâfile olur.) [Müslim; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.194]

336.Câbir bin Abdüllahın “radıyallahü anh” bildirdiği bir hadîs-i şerîfde, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, (Birinin evi önünde nehr olsa, hergün beş kerre bu nehrde yıkansa, üzerinde kir kalır mı?) diye sordu. Hayır, yâ Resûlallah! dedik. (İşte, beş vakt nemâzı kılanların da, böyle küçük günâhları afv olunur) buyurdu. [Buhârî; Müslim; Dürr-ül-muhtâr; Redd-ül-muhtâr; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.210] Ba’zı câhiller, bu hadîs-i şerîfi işitince, o hâlde, hem nemâz kılarım, hem de istediğim gibi, keyf sürerim. Nasıl olsa günâhlarım afv olur, diyor. Böyle düşünmek doğru değildir. Çünki, şartları ile, edebleri ile kılınıp, kabûl olan bir nemâz, günâhları döker. Sonra, küçük günâhları afv olsa bile, küçük günâh işlemeğe devâm etmek, ısrâr etmek, büyük günâh olur. Büyük günâh işlemeğe ısrâr etmek de, küfre sebeb olur. İbni Cevzî, (El-mugnî) ismindeki tefsîrinde buyuruyor ki, (Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü anh” buyurdu ki, beş nemâz vaktleri gelince, melekler der ki, ey Âdem oğulları, kalkınız! İnsanları yakmak için hâzırlanmış olan ateşi nemâz kılarak söndürünüz).

337. (Mü’min ile kâfiri ayıran fark, nemâzdır.) [Dürr-ül-muhtâr; Redd-ül-muhtâr; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.210] Ya’nî, mü’min nemâz kılar. Kâfir, kılmaz. Münâfıklar ise, ba’zan kılar, ba’zan kılmaz. Münâfıklar, Cehennemde çok acı azâb görecekdir. Mişkât, Künûz-üd-dekâ’ık ve Halebîde bildirilen hadîs-i şerîfde (İnsan ile küfr arasındaki fark, nemâzı terk etmekdir!) buyuruldu. Bunun ma’nâsı, (İnsan ile küfr, ayrı ayrı iki varlıkdır. İkisini birleşdiren yol, nemâz kılmamakdır. Aralarından, nemâz kılmamak kalkınca, ya’nî bir insan nemâz kılarsa, bu insan ile küfr arasında yol kalmaz. İkisi birbiri ile birleşmez. Bunun ma’nâsı (Küfr bir özellikdir. Kendi kendine bulunmaz. Ba’zı insanda bulunur. Küfr bulunan insanda nemâz kılmamak vardır. Küfr bulunmıyan insanda nemâz kılmamak yokdur. Küfr bulunan insan ile küfr bulunmıyan insan arasındaki fark, nemâz kılıp kılmamakdır) demekdir. Bu hadîs-i şerîf, (İnsan ile ölüm arasındaki fark, nefes almamakdır) sözüne benzemekdedir. Ölüm bulunan insan nefes almaz. Ölüm bulunmayan insanda nefes almamak yokdur. Nefes almamak bulunan insanın ölü olduğu anlaşılır. Bu hadîs-i şerîf, nemâz kılmakda tenbellik edenleri şiddetle korkutmakdadır. Nemâz kılmak, Allahü teâlânın büyüklüğünü düşünerek, Onun karşısında kendi küçüklüğünü anlamakdır. Bunu anlıyan kimse, hep iyilik yapar. Hiç kötülük yapamaz. Nefsine uyanın nemâzı sahîh olsa da, bu meyvelerini veremez. Hergün beş

kerre, Rabbinin huzûrunda olduğuna niyyet eden kimsenin kalbi ihlâs ile dolar. Nemâzda yapılması emr olunan her hareket, kalbe ve bedene fâideler sağlamakdadır. Câmi'lerde cemâ'at ile nemâz kılmak, müslimânların kalblerini birbirlerine bağlar. Birbirlerinin kardeşleri olduklarını anlarlar. Büyükler, küçüklere merhametli olur. Küçükler de, büyüklere saygılı olur. Zenginler, fakîrlere ve kuvvetliler za'îflere yardımcı olur. Sağlamlar, hastaları, câmi'de göremeyince, evlerinde ararlar. (Din kardeşinin yardımına koşanın, yardımcısı Allahdır) hadîs-i şerîfindeki müjdeye kavuşmak için yarış ederler.)

338. (Allahü teâlâ, hergün beş vakt nemâz kılmağı farz etdi. Kıymet vererek ve şartlarına uyarak, hergün beş vakt nemâz kılanı Cennete sokacağını, Allahü teâlâ söz verdi.) [Kitâb-ül-fıkh-alel-mezâhib-il-erbe'a; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.212]

339. (Her nemâzdan sonra, üç kerre, Estagfirullahel'azîm ellezî lâ ilâhe illâ huv el-hayyel-kayyûme ve etûbü ileyh okuyanın, bütün günâhları afv olur.) [Merâkıl-felâh; Tahtâvî şerhi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.218] (Merâkıl-felâh)da ve (Tahtâvî) şerhinde buyuruyor ki, (İstigfârdan sonra, Âyet-el-kürsî ve otuzüç kerre (Sübhânallah), otuzüç kerre (Elhamdü-lillah) ve otuzüç kerre (Allahü ekber) ve bir (kelime-i tehlîl) ya'nî (Lâ ilâhe illallah vahdehû lâ şerîke leh...) okumaları ve ellerini göğüs hizâsına kaldırarak, kendileri için ve bütün müslimânlar için dua etmek müstehabdır. Nemâzdan sonra, dua bitince, elleri yüze sürmek sünnetdir. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" nemâz içinde ve tavâfda, yemekden sonra ve yatarken de dua ederdi. Bu dualarında kollarını kaldırmaz ve ellerini yüzüne sürmezdi. duanın ve her zikrin sessiz olması efdaldir. Tarîkatcıların yapdıkları gibi, raks etmek, dönmek, el çırpmak, def, dümbelek, ney, saz çalmak, sözbirliği ile harâmdır). Görülüyor ki, cemâ'atin imâm ile birlikde, sessizce dua etmeleri efdaldir. Ayrı ayrı dua yapmaları ve dua etmeden kalkıp gitmeleri de câizdir. duadan sonra, onbir İhlâs ve bir kerre iki Kul-e'ûzü okunur. Muhammed Ma'sûm "rahmetullahi aleyh", bu duadan sonra 67 kerre de yalnız (Estagfirullah) okuduğunu, ikinci cildin 80. mektûbunda yazmakdadır. En sonra, (Sübhâne Rabbike...) âyeti okunur.

340. (Beş vakt farz nemâzdan sonra yapılan dua kabûl olur.) [Merâkıl-felâh; Tahtâvî şerhi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.218] (Merâkıl-felâh)da ve (Tahtâvî) şerhinde buyuruyor ki, (Fekat dua, uyanık kalb ile ve sessiz yapılmalıdır. duayı yalnız nemâzlardan sonra veyâ belli zemânlarda yapmak ve belli şeyleri ezberleyip, şi'r okur gibi dua etmek mekrûhdur.) (Şir'at-ül-islâm) şerhinde diyor ki, (Hadîs-i şerîfde, (Gece seher vaktinde ve nemâzlardan sonra yapılan dua kabûl olunur) buyuruldu. duaya hamd ve senâ ve salevât ile başlamak ve sonunda iki avucu yüze sürmek sünnetdir). (Fetâvâ-yi Hindiyye)de, beşinci cüz'de diyor ki, (dua ederken, avuçlar semâya karşı açık, iki el aralık ve göğüs hizâsında olmalıdır). Kadınlar, dua ederken ellerini ileri uzatmaz, yüzüne karşı eğik tutar.

341. (Yehûdîlere benzememek için nemâzları, na'lın ile kılınız.) [İbni Âbidîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.237] İbni Âbidîn nemâzın mekrûhları sonunda buyuruyor ki, (Nemâzı, na'lın veyâ mest ile kılmak, çıplak ayakla kılmakdan efdaldir. Böylece, yehûdîlere uyulmamış olur. Resûlullah ve Eshâb-ı kirâm, sokakda giydikleri na'lın ile kılarlardı. Na'lınları temiz idi ve Mescid-i nebî kum döşeli idi. Kirli na'lınla girilmezdi). Necâset bulaşmış ayakkabı ile mescide girilmez. Çorab giyerek bu sünnet yerine getirilir. Çorabı da pis olan veyâ hiç olmayan, nemâzı topuk kemiklerine kadar uzun antâri ile kılması iyi olur. Ayaklar örtülü kılınan nemâzın çok sevâb olduğu (Halebî), (Berîka) ve (Hadîka) kitâblarında da yazılıdır.

342. (Müttekî bir âlim ile nemâz kılan, bir Peygamber ile kılmış gibidir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.248]

343. (Bir kimse, mâni' yok iken, üç Cum'a nemâzı kılmazsa, Allahü teâlâ, kalbini mühürler. Ya'nî, iyilik yapmaz olur.) [Riyâd-un-nâsihîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.265]

344. (Cum'a günü sabâh nemâzından önce, üç kerre Estağfirullahel'azîm ellezî lâ ilâhe illâ hüvel hayyelkayyûme ve etûbü ileyh okuyanın, kendinin ve anasının ve babasının bütün günâhları afv olur.) [Riyâd-un-nâsihîn; Tergîb-üs-salât; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.265] Bir hadîs-i şerîfde, (Cum'a nemâzından sonra, yedi def'a İhlâs ve Mu'avvizeteyn

okuyanı, Allahü teâlâ, bir hafta, kazâdan, belâdan ve kötü işlerden korur.) buyuruldu.

345. (Temâm yapılmamış olan nemâz, zekât ve başka farzlar, nâfileler ile temâmlanacakdır.) [İbni Âbidîn; Beyhekî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.278] İmâm-ı Beyhekî buyurdu ki, (Bu hadîs-i şerîf, yapılmış olan farzların içindeki sünnetler noksan kalırsa, nâfilelerle bu noksanların temâmlanacağını göstermekdedir. Yoksa, yapılmamış farzların yerine nâfilelerin geçeceğini bildirmiyor.)

346. (Kıyâmetde, önce nemâzdan sorulacakdır. Nemâz doğru kılındı ise, kurtulacakdır. Nemâzı bozuk ise, işi kötü olacakdır. Farz nemâzında birşey noksan olursa, nâfileleri ile temâmlanacakdır.) [Tahtâvî şerhi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.279] (Tahtâvî) şerhinde diyor ki, (Bütün sünnetlere nâfile denir. Nâfile, farz ve vâcib olmıyan ibâdetler demekdir. Nâfile, ya sünnet olur veyâ insanın kendiliğinden yapdığı ibâdet olur. İnsanın derecesi ne kadar yüksek olursa olsun, kusûrsuz iş yapamaz. İşte nâfileler, kılınmış olan farzlarda olan kusûrları temâmlar.)

347. (İki farz nemâzı bir araya getirmek, büyük günâhlardandır.) [Tergîb-üs-salât; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.283] (Tergîb-üs-salât) kitâbının müellifi “rahmetullahi teâlâ aleyh” altıncı sahîfesinde diyor ki: Bir nemâzı vaktinde kılmayıp, vaktinden sonra kılmak, ekber-i kebâirdir, en büyük günâhdır.

348. (Nemâz dînin direğidir. Nemâz kılan, dînini doğrultmuş olur. Nemâz kılmıyan, dînini yıkmış olur.) [Menâhic-ül ibâd; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.283]

349. (Bir nemâzı, bilerek, özürsüz kılmıyan kimse, seksen hukbe Cehennemde kalacakdır!). [Menâhic-ül ibâd; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.283] Bir hukbe seksen senedir ve bir âhıret günü, bin dünyâ senesi kadar uzundur. Bir farzı özrsüz kılmıyan, seksen kerre üçyüzaltmış bin sene Cehennemde yanacakdır. (Medâric-ün-nübüvve) beşyüzonuncu ve (Ma’rifetnâme)nin yüzonsekizinci sahîfelerinde diyor ki, (Böyle meşhûr

misâlleri söylemek, sayı bildirmek için değil, sayının çokluğunu ve ehemmiyyetini göstermek içindir.)

350. (Öğleden önce olan sünneti terk eden, şefâ'atime kavuşamaz.) [İbni Âbidîn; İmdâd; Tahtâvî hâşiyesi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.287] İbni Âbidîn, yetmişbir ve üçyüzondokuz ve dörtyüzotuzüç ve dörtyüzelliüçüncü sahîfelerde buyuruyor ki, (Nemâzların sünnetlerine ehemmiyyet, kıymet verip, tenbellikle, özrsüz ve çok zemân terk eden, azarlanır. Fekat şefâ'atden mahrûm kalmaz). Bu hadîs-i şerîf, özrsüz ve isrâr ile terk eden kimse, bu nemâz için olan ve derecenin yükselmesine yarayan şefâ'atime kavuşamaz demekdir. Özr ile terk etmenin, buna mâni' olmıyacağı, (İbni Âbidîn)de ve (İmdâd)ın (Tahtâvî) hâşiyesinin ikiyüzüçüncü sahîfesinde yazılıdır. Zâten, sünnetleri kazâ niyyeti ile kılınca, sünnet terk edilmiş olmaz. Sünnet olan nemâz, farzdan başka kılınan nemâz demek olduğu, (Tam İlmihâl Se'âdet-i Ebediyye) kitâbında, 281.ci sahîfe sonunda yazılıdır.

351. (En büyük hırsız, kendi nemâzından çalan kimsedir.) Yâ Resûlallah! Bir kimse, kendi nemâzından nasıl çalar? diye sordular. (Nemâzın rükü'unu ve secdelerini temâm yapmamakla) buyurdu. [Mektûbât-ı Rabbânî c.2 m.69; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.289] İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyurdu ki: Nemâz, dînin direğidir. Mü'minin mi'râcıdır. O hâlde, onu iyi kılmağa gayret etmelidir. Erkânını [ya'nî farzlarını] ve şartlarını ve sünnetlerini ve edeblerini, istenildiği ve lâyık olduğu gibi yapmalıdır. Nemâzda tumânînete [ya'nî rükü' ve secdelerde ve kavmede ve celsede, bütün a'zânın hareketsiz kalmasına] ve ta'dîl-i erkâna [ya'nî, bu dört yerde sükûn ve tumânînet buldukdan sonra, bir mikdâr durmağa], dikkat etmelidir. Çok kimse bunlara dikkat etmeyip nemâzlarını elden kaçırıyor. Tumânîneti ve ta'dîl-i erkânı yapmıyorlar. Bunlara azâblar ve tehdîdler bildirilmişdir. Nemâz, doğru kılınınca, kurtuluş ümmîdi çoğalır. Çünki, dînin direği dikilmiş olur. Se'âdet-i ebediyyeye uçmak için tayyâre elde edilmiş olur. Hadîs-i şerîflerde, (Rükü'da ve secdelerde, belini yerine yerleşdirip biraz durmayan kimsenin nemâzını Allahü teâlâ kabûl etmez), (Sizlerden biriniz, nemâz kılarken, rükü'dan sonra temâm kalkıp, dik durmadıkca ve ayakda, her uzv yerine yerleşip durmadıkca nemâzı temâm olmaz) ve (İki secde arasında dik oturmadıkca, nemâzınız temâm olmaz) buyuruldu. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", bir kimseyi nemâz

kılarken, rükü'unu ve secdelerini temâm yapmadığını görüp, (Sen nemâzlarını böyle kıldığın için, Muhammedin "aleyhissalâtü vesselâm" dîninden başka bir dinde olarak ölmekden korkmuyor musun?) buyurdu. [Mektûbât-ı Rabbânî c.2 m.69; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.289]

352. (Safları düzeltmek, nemâz kılmanın bir parçasıdır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2 m.69; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.290] İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyurdu ki: Cemâ'at ile nemâz kılarken safları düz yapmağa da dikkat etmelidir. Safdan ileride ve geride durmamalıdır. Herkes, bir hizâda durmağa çalışmalıdır. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", önce safları düzeltir, ondan sonra nemâza dururdu.

353. Abdülkâdir-i Geylânî hazretlerinin "rahmetullahi aleyh" arabî (Fütûhulgayb) kitâbının ve bunun, Abdülhak Dehlevî, fârisî şerhinin, [1313] Hindistân baskısı, ikiyüzyetmişdördüncü sahîfede, Alî "radıyallahü anh" aşağıdaki hadîs-i şerîfi haber verdi: Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, (Farz nemâzı kılmamış olanın nâfile nemâzları kılması, vakti temâm olmuş hâmile kadına benzer. Çocuğu olacağı günlerde, çocuğu düşürür, aldırır. Çocuğu yok olduğu için, bu kadına, hâmile denemez. Ana da denemez. Bu kimse de böyledir. Farz nemâzlarını ödemedikce, Allahü teâlâ, nâfile nemâzlarını kabûl etmez.) [Fütûhulgayb; Abdülhak Dehlevî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.357] Büyük âlim, hadîs-i şerîf mütehassısı Abdülhak Dehlevî "rahmetullahi aleyh", bu kitâbı fârisî şerh ederken buyuruyor ki, (Bu hadîs-i şerîf, farz borclarını kazâ etmeyip de, sünnetleri ve nâfileleri kılanların, boş yere uğraşdıklarını bildirmekdedir. Çünki, farz ve vâcib olmıyan nemâzlara nâfile nemâz denir. Farzlarla birlikde kılınan nâfilelere (Müekked sünnet) nemâzlar denir. Farzla birlikde kılınması bildirilmiyenlere (Zevâid sünnet) nemâzları denir). (Fütûh-ul-gayb)ın bu şerhi fârisî olup, İstanbulda, Bâyezid Devlet kütübhânesinde, 3866 numarada mevcûddur.

354.(Yâ Alî! Üç şeyi gecikdirme! Nemâzı evvel vaktinde kıl! Hâzırlanmış cenâzenin nemâzını hemen kıl! Dul veyâ kızı küfvü isteyince, hemen evlendir!) [Eşi'atül-lemeât; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.605] Ya'nî nemâzını kılan ve günâh işlemiyen ve nafakasını halâlden kazanan birini bulunca, hemen ona ver, buyurdu.

355.(Gündüz ve gece melekleri, sabâh ve akşam, gidip gelirken birbirleri ile karşılaşırlar. Hak teâlâ, [giden meleklere], kullarımı nasıl bırakdınız? buyurur. Yâ Rabbî! Nemâzda bulduk ve nemâz kılarken bırakdık, derler. Allahü teâlâ da, şâhid olun, onları afv etdim buyurur.) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.848] İmâm-ı Gazâlî "rahmetullahi aleyh" buyuruyor ki: Büyüklerimiz, (Ticâretleri, satışları, Allahü teâlâyı unutmalarına sebeb olmaz) âyet-i kerîmesine ma'nâ verirken diyor ki, demirciler vardı. Demir döğerken, ezân okununca, çekici kaldırmış iken, demire vurmaz, bırakıp nemâza koşarlardı. Ve terziler vardı. İğneyi sokunca, ezân okunsaydı, o hâlde bırakıp, cemâ'ate koşarlardı.

356. (Kul haklarını ödeyen, her nemâzdan sonra onbir ihlâs-i şerîf okuyan ve kâtilini afv ederek ölen Cennete girecekdir.) [Berîka; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.892]

357. (İnsan nemâza başlayınca, Allahü teâlâ ile kul arasında olan perde kalkar.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.121; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.956] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki: Bunun için, nemâz mü'minin mi'râcıdır. Nemâzın mi'râc olması, tesavvuf yolunda sona kavuşanlar için tamdır. Çünki, perdenin kalkması, sonda olanlar içindir. Görülüyor ki, vâsıta ve perde aradan kalkmakdadır. Bu ma'rifet, Allahü teâlânın lutf ederek, ihsân ederek bu fakîre [ya'nî imâm-ı Rabbânîye] bildirilen ma'rifetlerin en incelerindendir. Fârisî beyt tercemesi:

358. (Bir kimse, başkası yerine oruc tutamaz ve nemâz kılamaz. Fekat, onun orucu ve nemâzı için fakîri doyurur.) [Tahtâvî hâşiyesi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1019] (Tahtâvî) hâşiyesinde diyor ki, (Tutulmamış orucların fidye vererek iskât edilmesi için nass vardır. Nemâz orucdan dahâ mühim olduğundan, şer'î bir özr ile kılınamamış ve kazâ etmek istediği hâlde, ölüm hastalığına yakalanmış bir kimsenin, kazâ edemediği nemâzları için de, orucda yapdığı gibi iskât yapılması için, bütün âlimlerin sözbirliği vardır. Nemâzın iskâtı olmaz diyen kimse câhildir. Çünki, mezheblerin sözbirliğine karşı gelmekdedir). Ehl-i sünnet âlimlerinin üstünlüklerini anlıyamayan ve mezheb imâmlarımızı da, kendileri gibi hayâl ile konuşuyor sanan ba'zı kimselerin, (İslâmiyyetde iskât ve devr yokdur. İskât, hıristiyanların günâh çıkartmasına benziyor) gibi şeyler söylediklerini

işitiyoruz. Bu gibi sözleri, kendilerini tehlükeli duruma düşürmekdedir. Çünki, Peygamber efendimiz, (Ümmetim dalâlet üzerinde birleşmez) ve (Mü'minlerin güzel gördüğü şey, Allah indinde de güzeldir) buyurdu. Bu hadîs-i şerîfler, (Berîka)nın 94. cü sahîfesinde yazılıdır ve devr yapmanın elbette doğru olduğunu gösteriyor demekdedir. Devr yapmağa inanmıyan, bu hadîs-i şerîflere inanmamış olur. İbni Âbidîn, vitr nemâzını anlatırken, (Dinde zarûrî olan, ya'nî câhillerin de bildikleri icmâ' bilgilerine inanmıyan kimse, kâfir olur) buyuruyor. (İcmâ), müctehidlerin sözbirliği demekdir. İskât, günâh çıkartmağa nasıl benzetilebilir? Papaslar, günâh çıkartıyoruz diyerek, insanları soyuyorlar. Hâlbuki, islâmiyyetde din adamları iskât yapamaz. İskâtı yalnız ölünün vasîsi, vasıyyeti yoksa, vârisi yapabilir ve para din adamlarına değil, fakîrlere verilir. Bugün, hemen her yerde, iskât ve devr işleri islâmiyyete uygun yapılmamakdadır. İslâmiyyetde iskât yokdur diyenler, böyle söylemeyip de, bugün yapılmakda olan iskât ve devrler islâmiyyete uygun değildir deselerdi, çok iyi olurdu. Böyle söylemeleri ile, hem korkunç bir tehlükeye düşmekden kurtulurlardı, hem de islâmiyyete hizmet etmiş olurlardı.

359. (Vustâ salâtı, ikindi nemâzıdır.) [İmâm-ı Ahmed; Münâvî; Hak Sözün Vesîkaları s.137] Bekara sûresinin ikiyüzotuzdokuzuncu (239) âyetinde meâlen, (Salâtları ve vustâ salâtini koruyun! [yâni devamlı nemâz kılın!]. Allaha itaat ederek salât kılın!) buyuruldu. Salâtları korumak demek, beş vakit nemâzı vakitlerinde ve şartlarına uygun kılmak demektir. Hazret-i Ali buyurdu ki, Hendek muhârebesinde Peygamberimiz, (Düşman bize vustâ, [ikindi nemâzını] kıldırmadı. Allahü teâlâ, onların karınlarını ve kabirlerini ateşle doldursun!) buyurdu. Salât, hem duâ, hem de nemâz demektir. Bu âyet-i kerimede emredilen salâtın bildiğimiz nemâz olduğu, buradan anlaşılmaktadır. Âyet-i kerimede, nemâzları ve ikindi nemâzını kılın, diyor. Arabî gramere göre, nemâzlar deyince, en az üç vakit nemâz anlaşılır. İkindi nemâzına (Vustâ) yâni ortada olan nemâz denildiğine göre, bu nemâzların sayısı üç olamaz. İkindiden başka en az dört nemâz daha olmalı ki, ikindi nemâzı tâm ortada, yâni ikinci ile üçüncü arasında olabilsin. Kemâleddîn-i Şirvânî, (Miftâh-us-se'âde) kitabında, hergün kılınacak nemâz sayısının beş olduğunu, bu âyet-i kerime ile isbât etmektedir. Nûr sûresinin ellidokuzuncu âyetinde, (Salât-ı fecr)ve (Salât-ı işâ), yâni sabah ile yatsı nemâzları açıkça yazılıdır.

360. Müfessirlerin şâhı, Abdüllah ibni Abbâs “radıyallahü anhümâ” diyor ki, Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” işitdim. Buyurdu ki, (Nemâz kılmıyanlar, kıyâmet günü, Allahü teâlâyı kızgın olarak bulacaklardır). (Dürr-ül-muhtâr; Redd-ül-muhtâr; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.210]

361. (Nemâz kılmıyanın, islâmdan nasîbi yokdur!) [Kitâb-ül-fıkh-alel-mezâhib-il-erbe’a; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.212]

362. (Bir müslimân, Cum’a günü gusl abdesti alıp, Cum’a nemâzına giderse, bir haftalık günâhları afv olur ve her adımı için sevâb verilir.) [Riyâd-un-nâsihîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.265]

363. Nemâz vaktlerinin geldiğini, hıristiyanlar gibi çan çalarak veyâ yehûdîler gibi boru ötdürerek uzaklara duyuralım diyenler oldu. Kabûl etmedi. (Biz böyle yapmayız. Yüksek yere çıkıp ezân okuyunuz!) buyurdu. [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.722] Böylece, insan sesinin varamıyacağı yerlere tek bir ezân sesinin ulaşdırılmasına lüzûm olmadığı anlaşıldı. (Ezân, hoparlörle okununca, uzaklardan da işitiliyor. Mü’minler ezân sesi duyuyor. Ho-parlör fâideli oluyor) diyenler oluyor. Ezân sesinin uzaklardan işitilmesi lâzım olsaydı, bu sözün bir kıymeti olurdu. Ezânın, insan sesinden fazla sesle okunması lâzım olsaydı, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, bunun çâresini emr ederdi. Çünki, dinde lâzım olan herşeyi bildirmesi, yapdırması vazîfesi idi. İbâdetlerde değişiklik yapmanın (Bid’at) olduğunu, büyük günâh olduğunu biliyoruz. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” kabûl etmediği, red etdiği birşeyi ibâdete karışdırmak ise, bid’atden dahâ büyük, ondan dahâ çirkin günâh olur. (Se’âdet-i Ebediyye), birinci kısm, otuzdördüncü maddede, ondokuzuncu mektûbda İmâm-ı Rabbânî hazretleri, (Bid’atler nûrlu parlak, fâideli görünseler de, hepsinden kaçınmak lâzımdır. Hiçbir bid’atde fâide yokdur) buyuruyor. (Müjdeci mektûblar)da, yüzseksenaltıncı mektûbda diyor ki, (Bugün kalbler kararmış olduğundan, ba’zı bid’atler, güzel görülürse, kıyâmet günü, kalbler uyandıkları zemân, bid’atlerin hepsinin zararlı oldukları anlaşılacakdır. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem”, (Dîninizde yapılan her yenilik zararlıdır. Bunları atınız!) buyurdu.) Allahü teâlâ, Bekara sûresinin ikiyüzonaltıncı âyetinde meâlen, (Ba’zı şeyleri sever, fâideli dersiniz. Hâlbuki o şeyler size zararlıdır) buyurdu. Görülüyor

ki, ho-parlörle ezân okumak bid'atini savunmak, bir müslimâna yakışacak şey değildir. Bundan başka, (Dürr-ül-muhtâr) sâhibi "rahmetullahi teâlâ aleyh" yemîn kısmında, nezri anlatırken buyuruyor ki, (Her beldede, her mahallede mescid yapmak, hükûmet üzerine vâcibdir. Beyt-ül-mâl parasından yapdırılması lâzımdır. Hükûmet yapdırmazsa, müslimânların yapdırması vâcib olur). Birinci cild, dörtyüzsekseninci sahîfede diyor ki, (Ezân okunurken, câmi'den çıkmak harâmdır. Fekat, kendi mahallesindeki câmi' cemâ'ati ile kılmak için çıkmak câizdir. Çünki, mahallesindeki câmi'de kılmak vâcibdir). Bütün bunlardan anlaşılıyor ki, her mahallede mescid bulunması, mahalle mescidlerinin hepsinde ezân okunması, herkesin kendi mahallesi veyâ çarşısı câmi'inde okunan ezânı işitip, buradaki cemâ'ate gitmesi emr edilmişdir. Her mahallede câmi' bulunacak, hepsinde ezân okunacak, herkes ezân sesi duyacakdır. Hoparlörle uzaklara duyurmağa lüzûm yokdur. Şimdi, ezânı ho-parlör ile okuyorlar. Ho-parlör sesleri birbirine karışarak, ezân oyuncak hâlini alır. Görülüyor ki, hoparlörle okumak, lüzûmsuz ve zararlı olmakdadır. İslâmiyyetin emrine uyarak her müezzin minâreye çıkıp, sünnete uygun ezân okuyunca, herkes kendine yakın ezânı çok iyi işitir. Uzaklardan hoparlör sesini duymağa lüzûm olmaz. Ezânı ho-parlörle okuyarak, sesin uzaklardan işitilmesini istemek, ezânın bir yerde okunmasını, her câmi'de okunmamasını istemek demekdir. Hparlör, ezanın sünnetlerinin terk edilmesine sebep olan bir bid'attir. Ezan okurken ve namaz kılarken bu bid'ati kullanmak büyük günahtır. Bu ibâdetlerin bozulmasına da sebep olmaktadır. Bunun içindir ki, Diyânet işleri başkanlığının müşâvere ve dînî eserleri inceleme heyetinin 1.12.1954 tarih ve 737 sayılı kararının onbeşinci maddesinde, (Ho-parlörün mihrâba konulması, sûret-i kat'iyyede memnû'dur. Şâyed imâmın tekbîr ve tesmî'i duyulamayacak derecede cemaat kesretli olursa, müezzinlerden biri veya daha uzakta diğeri de iblâğ vazîfesini görürler) denilmektedir. Elmalılı Hamdi efendinin "rahmetullahi teâlâ aleyh" tefsîrinin üçüncü cildinin, 2361.ci sahîfesinde diyor ki, (Kur'ân-ı kerîm okumak demek, Kur'ân okuduğunu anlıyacak kadar aklı başında olan insanın okuması demekdir. Mizmârdan, ya'nî ses çıkaran âletden, teypden, hoparlörden çıkan sese okumak denmez, zırlamak denir.)

364. Ebû Sa'îd-i Hudrînin bildirdiği hadîs-i şerîfte, (Cemaat ile kılınan nemâzın sevabı, yalnız kılınandan yirmibeş kat fazladır) buyuruldu.

[Buhârî; Hak Sözün Vesîkaları s.139] Abdüllah ibni Ömerin bildirdiği hadîs-i şerîfte, (Yirmiyedi kat fazladır) buyuruldu. 365. (Nemâzından bir şeyi unutan, iki secde daha yapsın!) [İmâm-ı Ahmed; Münâvî; Hak Sözün Vesîkaları s.139]

366. (Müezzin ezanı bitirmeden önce, nemâza tekbîr almayınız!) [Deylemî; Münâvî; Hak Sözün Vesîkaları s.144]

367. (Evde kılınan nemâza bir sevap, mahalle mescidinde yirmibeş sevap, büyük câmide beşyüz sevap, Mescid-i Aksâda beşbin sevap, benim Medînedeki bu mescidimde ellibin sevap, Mescid-i haramda yüzbin sevap vardır.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.2 m.67; Hak Sözün Vesîkaları s.343]

368. Birgün Peygamberimizin ''sallallahü aleyhi ve sellem'' huzurunda sahâbeden Abdüllah ibni Ömeri ''radıyallahü anh'' medh ettiler. (İyi insandır, teheccüd nemâzı, [yâni gece nemâzı] kılsaydı, daha iyi olurdu) buyurdu. [Eyyühel-veled (İmâm-ı Gazâlî); Hak Sözün Vesîkaları s.362]

369. Resûlullah Hazret-i Ali hazretlerine saadetle, (Yâ Ali! Senin nemâzın farzına, vâcibine, sünnetine, müstehabına riâyet etmen gerektir) buyurduklarında, ensârdan bir zat dedi ki, (Yâ Resûlallah! Hazret-i Ali bunların cümlesini bilir. Bize, bir nemâzın farzına, vâcibine, sünnetine, müstehabına riâyet etmenin fazîletini beyan buyur. Biz dahî, ona göre amel edelim.) Resûlullah hazretleri buyurdu ki: (Ey benim ümmetim ve Eshâbım! Nemâz, Allahü azîm-üş-şânın hoşnut olduğudur. Feriştehlerin sevdiğidir. Peygamberlerin sünnetidir. Marifetin nûrudur. Amâlin eftalidir. Bedenin kuvvetidir. Rızkın berekâtıdır. Canın nûrudur. Duânın kabûlüdür. Melek-ül-mevte şefaatcidir. Kabirde çirağdır. Münker ve Nekîr hazerâtına cevaptır. Kıyâmet gününde, üzerinize sâyebândır. Cehennem ile aranızda perdedir. Sırâtı yıldırım gibi geçiricidir. Cennette başınıza tâcdır. Cennetin anahtarıdır.) [İslâm Ahlâkı s.257]

370. Birgün, Resûlullah nemâz kılarken, bir kimse sabah nemâzında, iftitâh tekbîrine yetişemedi. Bir kul âzâd etti. Ba'dehu, gelip Resûlullaha etti: (Yâ Resûlallah! Ben bugün, iftitâh tekbîrine yetişemedim. Bir kul âzâd ettim. Acaba iftitâh tekbîrinin sevabına nâil olabildim mi? Resûlullah,

Hazret-i Ebû Bekre (Sen ne dersin bu iftitâh tekbîrinin hakkında?) diye sordu. Ebû Bekr-i Sıddîk buyurdu ki, (Yâ Resûlallah! Kırk deveye mâlik olsam, kırkının da yükü cevâhir olsa, cümlesini fakirlere tasadduk etsem, yine imâm ile berâber alınan iftitâh tekbîrinin sevabına nâil olamam.) Ondan sonra, (Yâ Ömer! Sen ne dersin bu iftitâh tekbîrinin hakkında?) dedikte, Hazret-i Ömer, (Yâ Resûlallah! Mekke ve Medîne arası dolu devem olsa ve bunların yükleri cevâhir olsa, cümlesini fakirlere tasadduk etsem, yine imâm ile berâber alınan iftitâh tekbîrinin sevabına nâil olamam) dedi. Ondan sonra, (Yâ Osman sen ne dersin bu iftitâh tekbîri hakkında?) dedikte, Hazret-i Osman zin-nûreyn (Yâ Resûlallah! Gece iki rekât nemâz kılsam, her birinde Kur'an-ı azîm-üş-şânı hatm eylesem, yine imâm ile berâber alınan iftitâh tekbîrinin sevabına nâil olamam) dedi. Ondan sonra, (Yâ Ali! Sen ne dersin bu iftitâh tekbîri hakkında?) dedikte, Hazret-i Ali: (Yâ Resûlallah! Mağrib ile meşrik arasındaki kâfirlerin hepsi, müslümanları yok etmek için saldırsalar, Rabbim bana kuvvet verse, bunlarla cihâd edip, cümlesini katleylesem, yine imâm ile alınan iftitâh tekbîrinin sevabına nâil olamam) dedi. Sonra Resûlullah, (Ey benim ümmet ve Eshâbım! Yedi kat yerler ve yedi kat gökler kâğıd olsa ve deryalar mürekkeb olsa ve bütün ağaçlar kalem olsa ve cümle melâike kâtib olsalar ve kıyâmete kadar yazsalar, yine imâm ile alınan iftitâh tekbîrinin sevabını yazamazlar) buyurdu. [İslâm Ahlâkı s.262]

371. Peygamberimiz, bir hastanın, önüne yastık koyup, yastık üzerine secde ettiğini görerek, yastığı alıp atmış. Hasta, önüne tahta koymuş. Onu da atmış ve (Müktedir isen, erd üzerinde [yâni alnını toprağa koyarak] kıl! Buna gücün yetmezse, îmâ et ve secde için, rükû'dan daha çok eğil!) [İslâm Ahlâkı s.282] Yere secde yapmaktan âciz olan, ayakta okuyup, rükû' ve secde için oturarak îmâ eder. Oturup rükû' için biraz, secde için daha çok eğilir. Bedenini eğemiyen, başını eğer. Birşey üzerine secde etmesi lâzım değildir. Birşey üzerine secde ederse, secde için, rükû'dan fazla eğilmiş ise, nemâzı sahih olursa da, mekruhtur. Dayanarak oturmak mümkün iken, yatarak îmâ câiz olmaz. İmrân bin Husayn hasta olunca, Resûlullah buna,

(Ayakta kıl! Gücün yetmezse, oturarak kıl! Buna da kudretin olmazsa, yan veya sırt üstü yatarak kıl!) buyurdu. (Bahr-ür-râık)da bildirildiği üzere, Âli İmrân sûresinin yüzdoksanbirinci âyet-i kerimesi, (Nemâzı, gücü yeten

ayakta kılar. Âciz olan oturarak kılar. Bundan da âciz olan, yatarak kılar) demektir. Görülüyor ki, ayakta duramıyan hasta, oturarak kılar. Oturamıyan, yatarak kılar. Herhangi bir şekilde oturamıyan, yatarak kılar. Yerde oturabilen hastanın ve otobüste, tayyârede gidenin, koltukta, sandalyada kılması câiz değildir. Cemaate gidince ayakta kılamıyan, evinde ayakta kılar. Câmide sandalyada, koltukta oturarak, îmâ ile kılmak câiz değildir. İslâmiyetin bildirmediği şekilde ibâdet yapmak (Bid'at) olur. Bid'at işlemenin büyük günah olduğu fıkh kitâblarında yazılıdır.

372. Bir kimse Resûlullaha gelip, (Had cezâsı verilecek bir günah işledim. Bana had cezâsı vur!) dedi. Resûlullah, ne günah işlemiş olduğunu buna sormadı. Nemâz vakti geldi. Berâber kıldık. Resûlullah nemâzı bitirince, bu zat kalktı ve (Yâ Resûlallah! Ben, had cezâsı yapılacak bir günah işledim. Allahü teâlânın kitabında emrolunan cezâyı bana yap!) dedi. (Sen bizimle berâber nemâz kılmadın mı?) buyurdu. Evet kıldım dedi. (Üzülme, Allahü teâlâ günahını affeyledi!) buyurdu. [İslâm Ahlâkı s.285] Bu hadîs-i şerîf, iki temel kitâbta yazılıdır. Bu zat, had lâzım olan büyük günah işlediğini zannetmişti. Nemâz kılınca affolması, bunun küçük günah olduğunu göstermektedir. Yâhut had demesi, küçük günahların karşılığı olan (Tâzîr) cezâsı idi. İkinci sorusunda, (Had cezâsı yap!) dememesi de, böyle olduğunu gösteriyor.

373. Abdüllah ibni Mes'ûd diyor ki, Allahü teâlânın en çok hangi ameli sevdiğini Resûlullahdan sordum: (Vaktinde kılınan nemâz) buyurdu. Bazı hadîs-i şerîflerde ise, (Evvel vaktinde kılınan nemâzı çok sever) buyurulmuştur. Ondan sonra hangisini çok sever dedim. (Anaya-babaya iyilik yapmayı) buyurdu. Bundan sonra da hangisini çok sever dedim. (Allah yolunda cihâd etmeyi) buyurdu. Bu hadîs-i şerîf de, iki Sahih kitâbta yazılıdır. Başka bir hadîs-i şerîfte, (Amellerin en iyisi, yemek yidirmektir) buyuruldu. Bir başkasında, (Selâm vermeyi yaymaktır.) Bir başkasında ise, (Gece, herkes uykuda iken nemâz kılmaktır) buyurulmuştur. Başka bir hadîs-i şerîfte, (En kıymetli amel, elinden ve dilinden kimsenin incinmemesidir.) Bir hadîs-i şerîfte de, (En kıymetli amel, cihâddır) buyuruldu. Bir hadîs-i şerîfte, (En kıymetli amel, hacc-ı mebrûrdur.) Yâni, hiç günah işlemeden yapılan hacdır buyuruldu. (Allahü teâlâyı zikretmektir) ve (Devamlı olan ameldir) hadîs-i şerîfleri de vardır. [İslâm Ahlâkı s.285]

Suâli soranların hâllerine uygun, çeşidli cevaplar verilmiştir. Yâhut, zemâna uygun cevap verilmiştir. Meselâ, islâmiyetin başlangıcında, amellerin en eftali, en kıymetlisi cihâd idi. [Zemânımızda, amellerin en eftali, yazı ile, neşriyat ile, kâfirlere, mezhepsizlere cevap vermek, Ehl-i sünnet îtikatını yaymaktır. Böyle cihâd edenlere, para ile, mal ile, beden ile yardım edenler de bunların kazandıkları sevaplara ortak olurlar. Âyet-i kerimeler, hadîs-i şerîfler, nemâzın, zekâttan, sadakadan daha kıymetli olduğunu gösteriyor. Fakat, ölüm hâlinde bulunana birşey verip, ölümden kurtarmak, nemâz kılmaktan daha kıymetli olur.]

374. Ebû Zer-i Gıfârî diyor ki, sonbehâr günlerinden birinde, Resûlullah ile berâber sokağa çıktık. Yapraklar dökülüyordu. Bir ağaçtan iki dal kopardı. Bunların yaprakları hemen döküldü. (Yâ Ebâ Zer! Bir müslüman Allah rızası için nemâz kılınca, bu dalların yaprakları döküldüğü gibi, günahları dökülür) buyurdu. [İmâm-ı Ahmed; İslâm Ahlâkı s.287]

375. (Nemâzlarını vakitleri gelince hemen kılanlardan Allahü teâlâ râzı olur. Vakitlerinin sonunda kılanları da affeder.) [Tirmizî; İslâm Ahlâkı s.288] Şâfi'î ve hanbelîde, her nemâzı, vaktinin evvelinde kılmak eftaldir. Mâlikî mezhebi de buna yakındır. Ancak, çok sıcakta, yalnız kılanın, öğleyi geciktirmesi eftal olur. Hanefî mezhebinde, sabah ve yatsı nemâzlarını geciktirmek ve sıcak zemânlarda öğleyi, hava serinleyince kılmak eftaldir. [Fakat öğleyi, imâmeyn kavline göre, ikindi vakti girmeden ve ikindiyi ve yatsıyı da, İmâm-ı a'zama göre, vakti girince kılmak iyi olur, ihtiyâtlı olur. Takvâ ehli olanlar, her işlerinde ihtiyâtlı olurlar.]

376. (Bir müslüman kul, her gün, farz nemâzlardan başka, on iki rekât, tetavvu' olarak nemâz kılarsa, Allahü teâlâ ona Cennette bir köşk yapar.) [Müslim; İslâm Ahlâkı s.289] Görülüyor ki, hergün beş vakit farz ile kılınan sünnet nemâzlara Resûlullah tetavvu', yâni nâfile nemâz demektedir.

377. (Abdest almak istediğiniz vakit, abdest bozduğunuz yerde abdest almayınız! Çünkü, abdest suyunun herbir damlasına bir yıllık nâfile nemâz sevabı veriliyor) [İslâm Ahlâkı s.365] Bir hadîs-i şerîfde, (Abdest bozduğunuz yerde, yâni halâda abdest alırsanız çok vesveseli olursunuz) buyuruldu.

378. Sultan-ı Enbiyâya Eshâb-ı kirâmdan biri sordu; “Yâ Resûlallah! Abdestin hâssasından bana bir şey îzâh eder misiniz?” Resûlullah buyurdu ki: (Her ne zemân bir ümmetim abdest alırken Bismillah deyip elini yıkarsa, eliyle yaptığı [küçük] günahların hepsi affolur. Ağzına, yüzüne ve sâir âzalarına su verdikçe, bütün [küçük] günahları dökülür.) [İslâm Ahlâkı s.365] Diğer âzaları yıkadıkça, [küçük] günahları affolunur. [Büyük] günahlar ve insan ve hayvan hakları bu aftan müstesnâdır. Hak sahibi, [ister müslüman, ister kâfir, ister hayvan olsun], hak [kendisine veya vârislerine] ödenmedikçe, günah affolunmaz.

379. (Her kim abdest aldıktan sonra “İnnâ enzelnâhü” sûresini bir kere okursa, Hak teâlâ hazretleri, o kimseyi sıddîklardan yazar. İki kere okursa, şehitlerden yazar. Üç kere okursa, Peygamberlerle haşr olur.) [İslâm Ahlâkı s.367]

380. (Her kim abdest aldıktan sonra, benim üzerime on kere salâtü selâm getirse, Hak teâlâ hazretleri, o kişinin hüznünü giderip mesrûr eder, duâsını kabûl eder.) [İslâm Ahlâkı s.368]

381. (Besmelesiz abdest, abdest olmaz) [İslâm Ahlâkı s.374] Abdest almaya başlarken besmeleyi unutunca, abdest arasında çekerse, sünnet hâsıl olmaz. Yimede ise, hâsıl olur. Abdeste başlarken besmele ve kalb ile niyet, yâni Allah rızası için yaptığını düşünmek sünnettir.

382.(Evinizi kilise gibi eylemeyiniz! Nemâz ile zînetleyiniz.) [İslâm Ahlâkı s.400]

383.(Her kim sabah nemâzının sünnetini evinde kılsa, benim câmiimde kılmaktan eftaldir.) [İslâm Ahlâkı s.400]

384. (Her kim farz nemâzı bitirir bitirmez yerinden kalkmadan bir kere Âyetelkürsîyi okuyup, otuzüç kere Sübhânallah, otuzüç kere Elhamdülillah, otuzüç kere Allahü ekber derse, hepsi doksandokuz olur. Bir kere de Lâilâhe illallahü vahdehû lâ şerîke leh lehülmülkü ve lehül hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr dese, Hak teâlâ o kişinin günahlarını affeder.) [İslâm Ahlâkı s.405] Allahü teâlâ hazretlerinin affettiği günahlar, yalnız kendisi ile

o kulu arasında olan, tevbe etmiş olduğu günahlardır. İnsanların ve hayvanların haklarına tevbe ettikten sonra helâllaşmak da lâzımdır.

385. (Hak teâlâ hazretlerinin zâtına mahsûs olarak üçbin ismi vardır. Bunların içinden terâzîde en ağır geleni “Sübhânallahi ve bi hamdihi sübhânallahil'azîmi ve bi-hamdihî”dir. Her kim, bunu nemâzdan ve tesbîhlerden sonra, on kere okursa her harfine on sevap verilir.) [İslâm Ahlâkı s.405] Sonra, imâm ve cemaat ile berâber kollarını, bir miktâr ileriye uzatıp ve göğüs hizâsına kaldırıp, avuçları tam açık olarak semaya çevirip duâ et ve âmîn de. Duâ bitince ellerini yüzüne sürüp, “Velhamdü lillâhi rabbil âlemîn” de ve salevât ile Fâtiha-i şerife oku. İbni Âbidîn, üçyüzkırkbir [341]. sayfada diyor ki, (Nemâzdan sonra, duâ ederken, eller göğüs hizâsında ileri uzatılır. Avuçlar semaya karşı açılır. Çünkü sema, duânın kıblesidir. İki el birbirinden aralık tutulur. Duâdan sonra, iki eli yüze sürmek sünnettir.)

386. (Mîraç gecesinde bir kısm insanların hâline vâkıf oldum. Baktım ki onlar şiddetli bir azâbla muazzeb oluyorlar. Cebrâîl aleyhisselâma sordum, bu tâife kimlerdendir? [Yâni ne için azâb görüyorlar?] Cebrâîl aleyhisselâm cevaben: “Bunlar nemâzlarını vaktinde kılmayanlardır” buyurdu.) [İslâm Ahlâkı s.406]

387. Bir gün bir âmâ, Efendimize sordu: Yâ Resûlallah! Benim gözlerim görmüyor, elimden tutup câmiye götürecek bir kimsem de yoktur. Evimde nemâzımı kılayım mı? Resûlullah sordular: (Ezan sesini işitiyor musun?) Evet işitiyorum, dedi. Resûlullah, (Sana evde nemâzı kılmaya izin veremem) dedi. [İslâm Ahlâkı s.408] Bir kişi sordu: “Şehrin yılan, akreb ve vahşî hayvanları vardır. Bana bir çâre var mıdır? Nemâzımı evde kılsam?” Resûlullah “aleyhisselâm”, (Ezan-ı Muhammedîyi işitir misin?) buyurdu. Evet işitirim, dedim. (Şu hâlde, nemâza, yâni cemaate gitmelisin), cevabını verdi. Böyle olunca, nerede kaldı ki gözlerin, ayakların yerinde, bir korkun yoktur. Şer'î bir mânin de yok! Niye evde kılıp cemaate gitmiyesin? Ancak yürüyemiyecek kadar hasta olana ve şiddetli soğuk ve yağmurda izin vardır.

388. (Hak teâlâ hazretlerinin rahmeti o kul üzerinde olsun ki, ikindi nemâzının sünnetini terk etmez.) [İslâm Ahlâkı s.408] Bir hadîs-i şerîfde,

(İkindi nemâzının sünnetini kılıp terk etmeyen kimsenin Cennete girmesine kefilim) buyuruldu. Bu müjde, farz nemâzını kazaya bırakmıyanlar ve haramdan sakınanlar içindir.

389.(Sabah nemâzını kıldıktan sonra dünya kelâmı söylemeden kıbleye karşı durup, güneş bir mızrak yükseldikten sonra iki rekât işrak nemâzı kılan kimse, şüphesiz Cennetliktir.) [İslâm Ahlâkı s.413] Güneşin alt kenârının üfk-ı zâhirî hattından bir mızrak yükselmesi, merkezinin üfk-ı hakîkîden beş derece yükselmesidir.

390.(Eğer kadınlarla, memede olan çocuklar olmasa, yerime bir imâm koyup, şehri gezer, nemâza gelmiyenlerin evlerinin yakılmasını te'mîn ederdim.) [İslâm Ahlâkı s.419]

391. (Nemâzlarınızı ihlâs üzerine kılınız! Çünkü yanınızda bulunan melekler, sizin amel, nemâz ve tâatinizi alıp göklere giderler, göklere giderken, muhtelif melekler, bu ibâdetleri görürler: 1. kat gökteki melekler, yalancıların ibâdetini geçirmezler. 2. kattaki melekler, nemâz kılarken dünya işi ile kalbi meşgûl olan kimsenin nemâzını geçirmezler. 3. kattaki melekler, nemâzını beğenenlerin nemâzını geçirmezler. 4. kattaki melekler, kibredenlerin, yâni kendini beğenenlerin nemâzını geçirmezler. 5. kattaki melekler, hasüdlük edenlerin nemâzını geçirmezler. 6. kattaki melekler, kalbinde şefkat ve merhameti olmıyanın nemâzını geçirmezler. 7. kattaki melekler ise, hırs ve tama'ı olanların nemâzını geçirmeyip geri döndürürler.) [İslâm Ahlâkı s.420]

392. (Yâ Ebâ Hüreyre! Kuşluk nemâzını terk etme! Cennetin bir kapısı vardır ki, ona “Duhâ kapısı” derler. Bu kapıdan yalnız kuşluk nemâzı kılanlar girer.) [İslâm Ahlâkı s.422] Her kim kuşluk nemâzını iki veya dört rekât kılarsa, zâkirler zümresine yazılır. Altı veya sekiz rekât kılsa, sıddîklar zümresine yazılır. Kaza nemâzı kılan, hem borcundan kurtulur, hem de bu sevaplara kavuşur.

393. Hazret-i Âişe [Elliyedi senesinde, Medînede, altmışbeş yaşında vefât etti.] Her zemân ezanı dinlerdi. Sordular: “Ey müminlerin anası, niçin ezan okunurken işini terk ediyorsun?” (Ben Resûlullahdan işittim, (Ezan

okunurken iş işlemek dinde noksanlıktır) buyurdu. Onun için ezan okunurken işimi terk ederim) dedi. [İslâm Ahlâkı s.424] Ebû Hafs Haddâd, [264 de Nişâpurda vefât etti] demircilik yapardı. Her ne zemân ezanı işitse, çekici yukarı kaldırmış ise, aşağıya indirmez, eğer çekiç aşağıda ise, yukarı kaldırmazdı. Bir kişi ile konuşuyor idiyse, hemen sözünü keser, ezanı dinlerdi. Nihâyet bu zat merhum oldu. Dostları, cenâzesini götürürlerken, müezzin minâreden “Allahü ekber” diyerek ezan okumaya başladı. Cenâzeyi götürenlerin omuzlarında mevtâ durdu. Cehd ve gayretlerine rağmen, cenâzeyi götürmek mümkün olmadı. Nihâyet ezan bittikten sonra, cenâzeyi götürmek mümkün oldu. Ezan-ı Muhammedîye tâzîm ve hurmet edenler ve onun, harflerini, kelimelerini değiştirmeden, bozmadan ve tegannî etmeden, minâreye çıkıp sünnete uygun okuyanlar, yüksek derecelere vâsıl olacaklardır. İbni Âbidîn, nemâz bahsinin başında diyor ki, (Oturarak, tegannî ederek, câmi içinde, vaktinden evvel [ve ho-parlör ile] okunan ezan, islâm ezanı değildir.) Bunlar, sünnete uygun olarak tekrar okunur.

394. (Her kim ezan-ı Muhammedî sesini işittiği zemân müezzin ile berâber hafifçe okusa, her harfine bin sevap verilir, bin günahı affolur.) [İslâm Ahlâkı s.424]

395. Ezan, İslâm dîninin doğuşunda yoktu. Eshâb-ı Güzîn dediler ki, yâ Resûlallah! Nemâz vakitlerini bize bildirmek için bir şey olsa. O gece Eshâbdan Bilâl Habeşî rüyâsında gördü ki, gökten iki kişi inip abdest aldılar. Biri ezan okudu ve kamet getirdi ve biri de imâm oldu. Nemâz kıldılar. Ondan sonra da, göklere doğru yükselip gittiler. Bu rü'yâyı gelip Resûlullaha söyledi. Resûl-i ekrem de, Eshâb-ı kirâm toplu bir hâlde iken, bu rü'yâyı nakleylediler ve buyurdular ki, (O gördüğün melek ne dedi?) Bilâl cevaben, (O melek, iki elini kulağına koyup

Allahü ekber, Allahü ekber, Allahü ekber, Allahü ekber,

eşhedü en lâ ilâhe illallah, eşhedü en lâ ilâhe illallah,

eşhedü enne Muhammeden resûlullah, eşhedü enne Muhammeden resûlullah,

hayyealessalâh, hayyealessalâh,

hayyealelfelâh, hayyealelfelâh,

Allahü ekber, Allahü ekber,

lâ ilâhe illallah)

dedi. Hazret-i Ömer de: (Ben rü'yâmda böyle gördüm) dedi. rü'yâyı görüp haber verenler ekrem buyurdu ki, (O de, bu gece Eshâbdan bu oldu. Resûl-i gördüğünüz kardeşim Cebrâîldir. Nemâzın vakitlerini öğretti. Diğeri de, Mikâîldir. İmâm olup nemâz kıldılar.) [İslâm Ahlâkı s.424]

396. (Nemâz mü'minlerin mîracıdır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.261; Müjdeci Mektûblar s.390] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki, (Bilmelidir ki, nemâz, islâmın beş şartından, dînin beş esasından ikincisidir. Bütün ibâdetleri kendisinde toplamıştır. İslâmın beşte bir parçası ise de, bu toplayıcılığından dolayı, yalnız başına, müslümanlık demek olmuştur. İnsanı Allahü teâlânın sevgisine kavuşturacak işlerin birincisi olmuştur. Âlemlerin efendisi ve Peygamberlerin en üstünü olana mîraç gecesi, Cennette nasip olan rü'yet şerefi, dünyaya indikten sonra, dünyanın hâline uygun olarak kendisine yalnız nemâzda müyesser olmuştur.)

397. (İnsanın Allahü teâlâya en yakın olması nemâzdadır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.261; Müjdeci Mektûblar s.390] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki, (Onun yolunda, tâm izinde giden büyüklere, o rü'yet devletinden, bu dünyada büyük pay, nemâzda olmaktadır. Evet, bu dünyada Allahü teâlâyı görmek mümkin değildir. Dünya buna elverişli değildir. Fakat, Ona tâbi olan büyüklere, nemâz kılarken rü'yetten birşeyler nasip olmaktadır. Nemâz kılmağı emr buyurmasaydı, maksadın, gayenin güzel yüzünden perdeyi kim kaldırırdı? Âşıklar, mâşuku nasıl bulurdu? Nemâz, üzüntülü ruhlara lezzet vericidir. Nemâz, hastaların, rahat vericisidir. Ruhun gıdâsı nemâzdır. Kalbin şifâsı nemâzdır.)

398. (Nemâz, kalbimin neşesi, gözümün bebeğidir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.261; Müjdeci Mektûblar s.390] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki, (Zevkler, vecdler, bilgiler, marifetler ve makamlar, nûrlar ve

renkler, kalbdeki telvînler ve temkînler, anlaşılan ve anlaşılamıyan tecellîler, sıfatlı ve sıfatsız zuhûrlardan hangisi, nemâz dışında hâsıl olursa ve nemâzın hakîkatinden birşey anlaşılamazsa, bu hâsıl olanlar, hep zılden, aksden ve sûretten meydana gelmiştir. Belki de, vehm ve hayâlden başka birşey değildir. Nemâzın hakîkatini anlamış olan bir kâmil, nemâza durunca, sanki, bu dünyadan çıkıp âhıret hayatına girer ve âhırete mahsûs olan nîmetlerden birşeylere kavuşur. Araya aks, hayâl karışmaksızın, asldan haz ve pay alır. Çünki, dünyadaki bütün kemâlât, nîmetler zılden, sûret ve görünüşten hâsıl olmaktadır. Zıl, görünüş arada olmadan, doğruca asldan hâsıl olmak, âhırete mahsûsdur. Dünyada asldan alabilmek için, mîraç lâzımdır. Bu mîraç, müminin nemâzıdır. Bu nîmet, yalnız bu ümmete mahsûsdur. Peygamberlerine tâbi olmak sâyesinde, buna kavuşurlar. Çünki, bunların Peygamberi “sallallahü aleyhi ve sellem” mîraç gecesi [Receb-i şerifin yirmiyedinci kandil gecesi] dünyadan çıkıp âhırete gitti. Cennete girdi ve rü'yet devleti ile şereflendi. Yâ Rabbî! Sen o büyük Peygambere bizim tarafımızdan, Onun büyüklüğüne yakışan iyilikleri ihsân eyle! Bütün Peygamberlere de hayrlar, iyilikler ver ki, onlar insanları, seni tanımaya ve rızana kavuşmaya çağırmış ve beğendiğin yolu göstermişlerdir.)

399. (Beş vakt nemâza devâm eden, sırât köprüsünden şimşek çakar gibi geçecek ve sâbık denilen Evliyâ ile haşr olacakdır.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.2 m.11; Kıymetsiz Yazılar s.404]

400. (Abdestli olarak ölen, ölüm acısı çekmez. Çünki abdest, îmânlı olmanın alâmetidir. Namâzın anahtârı, bedenin günâhlardan temizleyicisidir.) [Nemâz Kitabı s. 47]

401. (Müslimân abdest alınca, günâhları kulağından, gözünden, elinden ve ayağından çıkar. Oturunca, magfiret olunmuş olarak oturur.) [Nemâz Kitabı s.47]

402. (Amellerin en hayrlısı namâzdır. Abdeste devâm edenler, ancak mü’minlerdir. Mü’min gündüz abdestli olmalı, gece de abdestli yatmalıdır. Böyle yapınca, Allahü teâlânın korumasında olur. Abdestli iken yiyip, içenin karnındaki yemek ve su zikreder. Karnında kaldıkları müddetçe, onun için istigfâr ederler.) [Nemâz Kitabı s. 47]

403. Fahr-i âlem “sallallahü aleyhi ve sellem” hazretlerine mi’râc müyesser oldu. O gecenin sabâhında, mi’râc kıssasını anlatıp, buyurdu ki, (Bu gece, Mekkeden Beyt-i Mukaddese gitdim. Orada, Enbiyânın rûhlarına imâm olup, iki rek’at nemâz kıldım. Oradan Arşın üzerine yükseldim. Allahü teâlâ ile konuşdum. Allahü teâlâ, ümmetime, bir gün bir gecede elli vakt nemâz farz etdi. Geri döndüm. Âsûmânda, hazret-i Mûsâ “aleyhisselâtü vesselâm” ile karşılaşdım. Beni geri gönderdi ki, elli vakt nemâza ümmetin tâkat getiremez. Allahü teâlâya teveccüh etdim. On vakt nemâz bağışladı. Geri Mûsâ aleyhisselâmın yanına geldim. Henüz çokdur, diye beni geri döndürdü. Tekrâr Allahü teâlâya teveccüh etdim. On vakt dahâ bağışladı. Velhâsıl, beş nöbetde, kırkbeş vakt nemâz bağışladı. Hazret-i Mûsâ aleyhisselâm yine dön, dedikde, dedim ki, Rabbimden hayâ ederim. Ben bu beş vaktden râzıyım, dedim. Allahü teâlâdan nidâ geldi ki, bu beş vakt, elli vakte bedeldir. Sonra, Beyt-ül-mukaddese gelip, gece içinde, Mekkeye geri döndüm.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.8] Bu gidip-gelmek, gâyet kısa zemânda oldu. Rivâyet edilir ki, geldikde, mubârek yatakları henüz sıcak idi. Kâfirler bu kıssayı işitince, inkâr edip, akla uygun değildir, dediler. İnkâr eden o grub, şimdi bununla Ebû Bekri susdurmak iyi olur, diyerek, yanına geldiler. Dediler; yâ Ebâ Bekr! Efendinin, nasıl bir konuyu da’vâ edindiğini işitdin mi? Efendin der ki, bu gece arşa gitdim, geldim. Hazret-i Ebû Bekr “radıyallahü teâlâ anh” o durumda, duraklama ve tereddüd etmeksizin, tasdîk ve kabûl edip, böyle söyledi ise, gerçek söyler. Ondan yalan sâdır olmaz, buyurdular. Ondan dolayı Hazret-i Ebû Bekre, (Sıddîk) denildi.

404. (Yâ Alî, insanlar fedâil ile meşgûl oldukları zemân, sen farzları temâmlamağa çalış!) [Miftâh-un-necât; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.18]

405. (Gusl abdesti almağa kalkan bir kimseye, üzerindeki kıl adedince [ya’nî pekçok demekdir] sevâb verilir. O kadar günâhı afv olur. Cennetdeki derecesi yükselir. Guslü için ona verilecek sevâb, dünyâda bulunan herşeyden dahâ hayrlı olur. Allahü teâlâ, Meleklere, bu kuluma bakınız! Gece, üşenmeden kalkıp, benim emrimi düşünerek, cenâbetden gusl ediyor. Şâhid olunuz ki, bu kulumun günâhlarını afv ve magfiret eyledim buyurur.) [Gunyet-üt-tâlibîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.132]

406. (Kirlenince, çabuk gusl abdesti alın! Çünki kirâmen kâtibîn melekleri, cünüb gezen kimseden incinir.) [Ey Oğul İlmihâli; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.132]

407. (Resim, köpek ve cünüb kimse bulunan eve rahmet melekleri girmez.) [Zevâcir; Risâle-i ünsiyye; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.132]

408. (Hak teâlâ rahmetini imâma indirir, imâmın arka, sağ ve sol tarafına da indirir.) [İslâm Ahlâkı s.404] İmâmın arkasına, sağ veya soluna durmaya gayret etmelidir.

409. (Câmide dünya kelâmı söyleyen kimsenin ağzından fena bir koku çıkar. Melekler derler ki, yâ Rabbî, bu kulun câmide dünya kelâmı söylemesinden dolayı, ağzından çıkan koku bizleri rahatsız ediyor. Hak teâlâ hazretleri buyurur ki, “İzzim, celâlim hakkı için, onlara yakında büyük bir belâ veririm.”) [İslâm Ahlâkı s.420]

410. (Bir ümmetim câmi temizlese, benimle berâber dörtyüz gazâ, dörtyüz kere hac etmiş gibi, benimle dörtyüz rekât nemâz kılmış gibi, dörtyüz kere oruc tutmuş gibi ve dörtyüz kul âzâd etmiş gibi, Hak teâlâ hazretleri o kula sevap ihsân eder.) [İslâm Ahlâkı s.421]

411. (Müezzin “Muhammeden resûlullah” deyince, bir kimse, iki baş parmağını öper, sonra gözlerine sürer ve “Eşhedü enne Muhammeden abdühu ve Resûlüh, Radıytü billâhi rabben ve bil-islâmi dînen ve bi-Muhammedin sallallahü aleyhi ve selleme nebiyyen” derse, şefaatim ona helâl olur.) [Deylemî; Kıyâmet ve Âhıret s.264]

412. (Esmâ-i Sahâbî) kitâbının müellîfi olan ve dahâ birçok eseri bulunan ve hadîs ilminde imâm olan İbni Mende-i İsfehânî “rahmetullahi aleyh” şöyle anlatmışdır: Şâmda bulunan hadîs âlimlerinden birinin yanına hadîs-i şerîf dinlemek için gitmişdim. Önünde bir perde vardı. Yüzü görünmüyordu. Oturdum. Perde arkasından hadîs-i şerîf okumağa başladı. Kendi kendime, acaba niçin önüne perde tutuyor diye hayret etdim. Hadîs-i şerîf okumayı bitirdi. Benim İbni Mende olduğumu bilip, bana ey Ebâ Abdüllah, benim perde arkasında oturmamın sebebini biliyor musun? dedi. Hâyır bilmiyorum, dedim. Sen ilm ehlindensin ve hadîs ilmiyle meşgûl

olanlardansın. Sana anlatayım diyerek şöyle anlatdı: Bir gün, hadîs ilminde imâm olan hocalarımdan birinin huzûrunda idim. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem”: (Başını imâmdan önce kaldıran kimse, başını Allahü teâlânın merkeb başına çevirmesinden korkmaz mı?) buyurduğu hadîs-i şerîfi okudu. Bu hadîs-i şerîfi çeşidli râvî silsilesinden rivâyet etdi. Şahsımda bulunan şekâvetden olacak ki, kalbimde bu nasıl olur, diye bir şübhe uyandı. O gece uyudum. Sabâhleyin kalkdığımda, başım merkeb başı şekline girmişdi. Bu sebebden ilm meclislerinden mahrûm kaldım. İlm talebesi yanıma geldiğinde, onlarla böyle perde arkasından konuşurum. Senin ilmdeki ve dindeki dereceni bildiğim için bu sırrı sana söyledim. Yalnız ben hayâtda olduğum müddetce bunu kimseye söyleme. Ben vefât etdikden sonra anlat ki, insanlar ibret alsınlar da, hadîs-i şerîf dinlerken edebli olsunlar ve kalblerine şübhe getirmesinler, dedi. Bunu kimseye anlatmayacağıma dâir Allahü teâlâya söz verdim, ahd etdim. Sonra o zât perdeyi kaldırdı ve kendisini bana gösterdi. Bedeni insan bedeni, başı ise merkeb başı idi. Bu hâli o hayâtda iken kimseye söylemedim. Herşeyin doğrusunu en iyi bilen Allahü teâlâdır. [Şevâhid-ün Nübüvve s.442]

413. (Oruc, mü’mini Cehennemden koruyan bir kalkandır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.17; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.111] İslâmın şartının dördüncüsü, mubârek Ramezân ayında, hergün oruc tutmakdır. Mubârek Ramezân ayında hergün, muhakkak oruc tutmalıdır. Olur olmaz sebeblerle, bu mühim farzı elden kaçırmamalıdır. Hastalık gibi, mecbûrî bir sebeble oruc tutulmazsa, gizli yimeli ve özr bitince hemen kazâ etmelidir. Hepimiz Onun kuluyuz. Başı boş, sâhibsiz değiliz. Sâhibimizin emrlerine, yasaklarına göre yaşamalıyız ki, azâbdan kurtulabilelim. İslâmiyyete uymıyanlar, inâdcı kul, aksi, âsî me’mûr olur ki, cezâ çekmeleri lâzım gelir.

414. (Bir kimse, Ramezân ayında oruc tutmağı farz bilir, vazîfe bilir ve orucun sevâbını, Allahü teâlâdan beklerse, geçmiş günâhları afv olur.) [Sahîh-i Buhârî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.313] Demek ki, orucun Allah'ın emri olduğuna inanmak ve sevâb beklemek lâzımdır. Günün uzun olmasından ve oruc tutmak güç olmasından şikâyet etmemek şartdır. Günün uzun olmasını, oruc tutmayanlar arasında güçlükle oruc tutmasını fırsat ve ganîmet bilmelidir.

415. (Bir müslimân, Terviye günü oruc tutarsa ve günâh söylemezse, Allahü teâlâ, onu elbette Cennete sokar.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.356] Tevriye günü, Zil-hicce ayının 8. günüdür.

416. (Arefe günü oruc tutanların, iki senelik günâhları afv olur. Biri, geçmiş senenin, diğeri, gelecek senenin günâhıdır.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.357] Arefe, Zil-hiccenin dokuzuncu günüdür. Başka günlere Arefe denmez!

417. (Oruc tutan çok kimse vardır ki, onların orucu, yalnız açlık ve susuzluk çekmek olur.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2, m.9; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.429] İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki: İnsan, ibâdetinin, iyiliğinin çirkin tarafı olmadığını sanmamalıdır. Biraz incelenirse, Allahü teâlânın yardımıyla hepsini çirkin bulur. Güzelliğin kokusunu bile duymaz. Böyle kimsede ucb hâsıl olabilir mi? Nefs kendini beğenebilir mi? Bir kimse, amellerini, ibâdetlerini kusûrlu görünce, bunların kıymeti artar. Kabûl edilmeğe lâyık olurlar. İyiliklerinizi böyle görmeğe ve ucb [Egoizm] hâsıl olmamasına çalışınız. Yoksa sonu çok kötü olur. Bu felâketden yalnız Allahü teâlânın diledikleri kurtulabilir. İbâdetlerini, iyiliklerini kusûrlu, bozuk görmeğe kavuşan bir kimse, öyle bir hâle gelir ki, sağ omuzundaki, iyilikleri yazan meleğin hiçbirşey yazmadığını sanır. Çünki, yazacağı bir iyilik yapdığını görememekdedir. Sol omuzundaki, kötülükleri yazan meleğin durmadan yazdığını sanır. Çünki, yapdıklarının hepsinin çirkin ve kötü olduklarını görmekdedir. Bu hâle kavuşan ârife, herkesin anlıyamıyacağı ve anlatamıyacağı iyilikler ihsân olunur.

418. Peygamber efendimiz, Pazartesi günü oruc tutardı. Sebebini sorduklarında, (Bugün dünyaya geldim. Şükür için oruc tutuyorum) buyurdu. [Hak Sözün Vesîkaları s.165] İslâmiyette doğum gününü kutlamak, Allahü teâlâya şükretmek vardır.

419. (Yâ Ebâ Hüreyre! Oruc tuttuğun vakit, orucunu erken aç! [Yâni akşam olduğu anlaşılınca, hemen iftâr eyle.] Benim ümmetimden hayrlı o kimsedir ki, akşam ezanı okunduğu gibi, orucunu açar ve sahur yemeğini geç yer. Zîrâ sahurda çok rahmet ve bereket vardır. Ve benim ümmetim Ramazan-ı şerifin orucunu güzel ve tam olarak tutsa, Hak teâlâ hazretlerinin

bayram gecesi vereceği ecr-ü mesûbâtı, in'âm ve ihsânı, kendi zat-i pâkinden başkası bilmez. Hak teâlâ hazretleri, azamet-i şâniyle buyurur ki: “Oruc benim rızam içindir, vereceğim ecri de kendim bilirim.”) [İslâm Ahlâkı s.431] Bunun içindir ki, kâfirler bütün ibâdetlerle puta taptılar. Fakat, oruc ile tapmadılar. Ramazan orucu, nemâz kılmaktan sonra, bütün ibâdetlerden ve başka aylarda tutulan oruclardan daha çok fazîletlidir. Oruc, insanı hasta yapmaz. Kuvvetlendirir ve zihnini açar. Din düşmanlarının yalanlarına aldanmamalıdır.

420. (Her kim her ayın Perşembe ve Pazartesi günleri oruc tutsa, Hak teâlâ hazretleri, o kula, yediyüz sene oruc tutmuş gibi sevap ita buyurur.) [İslâm Ahlâkı s.435]

421. (Yâ Ali! Cebrâîl aleyhisselâm gelip bana dedi ki, yâ Resûlallah! Her ayda oruc tut! Ben dedim ki, “Yâ Cebrâîl kardeşim, hangi günlerde tutayım?” Cebrâîl aleyhisselâm cevaben buyurdular ki: “Her kim beyd günü oruc tutarsa, Hak teâlâ hazretleri, o tuttuğu orucun birinci gününe on yıl, ikinci gününe otuz yıl, üçüncü gününe yüz yıl oruc tutmuş gibi sevap lutfeder.”) Hazret-i Ali sordu, yâ Resûlallah! Bu günlere niçin Eyyâm-ı beyd dediler? Cevaben buyurdular ki: (Hazret-i Âdem Cennetten çıktıkları zemân, vücûdü birdenbire karardı. Hazret-i Cebrâîl gelerek, Âdem aleyhisselâma dedi ki, yâ Âdem! Vücûdünün eskisi gibi beyaz olmasını istersen, her ayın 13, 14 ve 15 inci günlerinde oruc tut. Hazret-i Âdem, bu tavsiyeyi yerine getirmekle vücûdü tâm olarak, eskisi gibi beyaz olmuştur.) [İslâm Ahlâkı s.435]

422. (Oruclu olan kimse, hurma ile iftâr etsin! Çünkü hurma bereketlidir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.162; MM s.207] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (O Server, hurma ile iftâr ederdi. Hurmanın bereketli olması şöyledir ki, onun ağacına (Nahle) denir. Bu ağacın yaradılışında, topluluk ve adalet vardır. İnsanın yaradılışı da böyledir.)

423. (Müminin sahûrunun hurma ile olması ne güzeldir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.162; MM s.207] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Bu da belki, hurma insanın dokularına karışınca, insanın hakîkatini tamamladığı içindir. Oruclu iken, böyle şey olmadığı için, bunun

karşılığı olarak sahûrda hurma yimenin güzel olduğunu bildirmiştir. Hurma yimek, çeşidli yemekleri yimek gibi faydalı olmaktadır. Hurmanın bu bereketi, kendisinde herşey bulunduğu için, iftâr zemânına kadar insanda kalır. Hurmanın bu faydası, ancak islâmiyete uygun olarak yinildiği, islâmiyetten kıl ucu kadar ayrılık bulunmadığı zemândır. Tâm faydasına kavuşmak için, bir ağacın bir meyvesi olarak değil, bildirdiğimiz topluluğunu, bereketini düşünerek yimek lâzımdır. Yalnız bir meyve olarak yinirse, yalnız madde, kalori faydası elde edilir. İşin iç yüzü bilinerek yinirse, bereketine kavuşulup, bâtını da besler. Bereketine kavuşmadan yimek kusur olur.)

424. (Oruc tutan kimse, yalan sözü terk etmezse, o kimsenin yiyip içmeyi terk etmesine Allahü teâlânın ihtiyacı yoktur.) [Buhârî; Cevâb Veremedi s.232] Böyle noksan tutulan bir orucun zâhirî ve lüzûmsuz bir amel olduğunu hakîkat ehli zaten anlamışlar ve bildirmişlerdir. Oruc tutarken günah işleyenler, benim orucumun kıymeti yok diyerek orucu terk etmemelidir. Oruca devam etmeli, Allahü teâlâya yalvararak afv dilemeli ve işledikleri günahlardan yüz çevirmelidirler. Zaten oruca devam etmek, insanı günah işlemekten men eder.

425. (Oruc tutunuz, sıhhat bulunuz.) [Cevâb Veremedi s.234] Oruc, bir sene boyunca durmadan çalışan mi'de ile berâber bütün hazm [sindirim] cihâzının [sisteminin] istirahate sevk edilmesi ve insan vücûdünün bir tasfiyeye tâbi tutulmasıdır. Böylece, hazm cihâzı dinlendirilmiş olur. İnsanlarda en çok görülen rahatsızlık, hazm bozukluğudur. Şişmanlık, kalb ve damar hastalıklarına, şeker hastalığına ve tansiyon yüksekliğine sebep olmaktadır. Oruc, bütün bu hastalıklara karşı koruyuculuk vazîfesi yaptığı gibi, bir de tedâvî vâsıtasıdır. Bugün bir çok hastalıktan kurtulmak için, perhîz lâzımdır. Oruc ile, insanın güçlü bir irâde kuvveti kazanacağı şüphesizdir. Bu sebep ile alkol, uyuşturucu gibi, kötü alışkanlıklardan oruc vesîlesi ile kurtulanlar çok görülmektedir. Oruc, vücûddaki karbonhidrat, protein ve bilhassa yağ depolarının harekete geçirilmesini sağlar. Oruc sâyesinde madde süzmekten kurtulan böbrekler, bir revizyona [tâmîre] girerek, dinlenme ve yenilenme imkânı bulurlar.

426. (Bizim orucumuz ile ehl-i kitâbın orucu arasındaki fark, sahûr yemeğidir!) [Mesâbîh-i şerîf; Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.585] (Müslim) kitâbını şerh eden “rahimehullah” beyân etmişdir ki, bizim savmımız ile ehl-i kitâbın savmının arasındaki fark sahûr yemeğidir. Zîrâ onlar sahûra kalkmazlar ve bizde sahûr müstehâbdır. (Ekletül seharî), sahûr yimeğe derler. (Gudve) ve (aşve), yinilen şey çok da olsa sabâh ve akşam yemeğidir. Hemzenin ötüresi ile ükleten okunursa, bir lokma anlamına gelir. (Ekle) kelimesinin başındaki hemze fethalıdır. Ya’nî (Ekleten) diye okunur. Bir kerre yemek demekdir. Kâdî “rahimehullah” bu hadîs-i şerîfdeki (ekleten] kelimesini; (ükleten) diye okumuş, böyle olduğunu söylemişdir. Doğru olanı fetha ile (ekleten) şeklinde okunmasıdır. Zîrâ, burada maksad odur. (Mefâtih) sâhibi “rahimehullah” beyân etmiş ki, yimek, içmek ve cimâ’, benî İsrâîl üzerine, orucları gecelerinde uyudukdan sonra harâm idi; onlara câiz değildi. Onlara akşam uyuyuncaya kadar câiz idi. İslâmiyyetin başlangıcında da böyle idi. Sonra Allahü teâlâ ve tekaddes hazretleri fecre kadar yimek, içmek ve cimâ’a izn verdi.

427. Resûlullah, Medîne şehrine gelince, yahudilerin, Muharrem ayının onuncu gününde oruc tuttuklarını gördü. Sebebini sordu. Bugün, Allahü teâlâ, Fir'avnı boğdu. Mûsâ aleyhisselâmı kurtardı. Bunun için, sevincimizden oruc tutarak Allaha şükrediyoruz dediler. (Mûsâ aleyhisselâm kurtulduğu için, ben daha çok sevinirim) buyurarak, oruc tuttu. [Kıyâmet ve Âhıret s.279] Müslümanlara da, Aşûre günü oruc tutmalarını emretti. Bir nîmet geldiği ve bir sıkıntıdan kurtulunduğu zemân, Allahü teâlâya şükredildiği gibi, her sene, o gün yine şükretmek lâzım olduğu, bu hadîs-i şerîften anlaşılmaktadır. Allahü teâlâya şükretmek, secde etmek ile, sadaka vermek ile, Kur'an-ı kerim okumak ile ve bunlar gibi, her ibâdeti yapmak ile olur. İhsân sahibi, rahmeti bol olan yüce Peygamberin dünyaya gelmesinden daha büyük nîmet var mıdır? Her sene, o günü arayıp, bu nîmeti düşünmek lâzımdır. Böylece, Resûlullahın, Mûsâ aleyhisselâmın kurtulması nîmeti için Şükretmesine tâbi olunur. Bu düşünülmezse, böyle niyet yapılmazsa, Resûlullahın bu sünnetine uyulmuş olmaz, sevabı olmaz

428. (İlm öğrenmekde olanın kırk yıllık nafakası olsa da, buna zekât vermek câizdir.) [Câmi-ul-fetâvâ; İbni Âbidîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.307] (Dürr-ül-muhtâr)da diyor ki, din bilgilerini öğrenmekde ve

öğretmekde olanlar da, zengin olsalar bile, çalışıp kazanmağa vaktleri olmadığı için zekât alabilirler.

429. (Malınızın zekâtını veriniz! Biliniz ki, zekâtını vermiyenlerin, nemâzı, orucu, haccı ve cihâdı ve îmânı yokdur.) [Riyâd-un-nâsıhîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.311] (Riyâd-un-nâsıhîn) kitâbının sâhibi “rahmetullahi teâlâ aleyh” diyor ki: Ya’nî, zekât vermeği vazîfe bilmez, farz olduğuna inanmaz, vermediği için üzülmez, günâha girdiğini bilmezse, kâfir olur. Senelerle zekât vermiyenlerin zekât borcları birikerek, bütün malını kaplar. Malı kendinin sanıp, müslimânların o malda hakkı olduğunu, hâtırına bile getirmez. Kalbi hiç sızlamaz. Bu mala sımsıkı sarılmışdır. Böyle kimseler, müslimân olarak tanınır. Fekat bunlardan, îmânını kurtaran pek nâdir olur. Zekât vermek, Kur’ân-ı kerîmin otuziki yerinde, nemâzla birlikde emr edilmekdedir. Tevbe sûresi, otuzdördüncü âyet-i kerîmesi, böyle kimseler için olup, meâl-i şerîfi, (Malı, parayı birikdirip zekâtını, müslimân fakîrlerine vermeyenlere çok acı azâbı müjdele!)dir. Bu azâbı, bundan sonraki âyet-i kerîme bildirmekde olup, meâl-i şerîfinde: (Zekâtı verilmiyen mallar, paralar, Cehennem ateşinde kızdırılıp, sâhiblerinin alınlarına, böğürlerine, sırtlarına mühür basar gibi basdırılacakdır) buyurulmuşdur.

430. Âişe “radıyallahü anhâ” buyurdu ki, (Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” odama geldi. Çömlekde et kaynıyordu. Ekmek ile evde bulunan birşey ikrâm etdim. (Et pişdiğini gördüm) buyurdu. Hizmetçimiz Berîreye sadaka verilen et idi. Siz sadaka [zekât] yimediğiniz için, bundan vermedim dedim. (Bu et Berîre için sadakadır. Onun bize verdiği ise hediyye olur) buyurdu. [Eşi’at-ül lemeât; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1022] (Eşi’at-ül lemeât)da, diyor ki, (Fakîr aldığı zekâtı, zengine verebilir. Verdiği hediyye olur. Zenginin bunu alması halâl olur. Çünki fakîr kendi mülkünden vermişdir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” zengin, fakîr ayırmadan, herkesin hediyyesini kabûl eder, hepsine, dahâ fazla karşılığını verirdi.)

431. (Ey ümmetim! Beni Peygamber olarak gönderen Allahü teâlâya yemin ederim ki, fakir akrabâsı varken, başkalarına verilen zekâtı, Allahü teâlâ kabûl etmez.) [Fâideli Bilgiler s.370] Yâni sevabı olmaz. Zekât parası ile câmi, köprü, çeşme, yol, baraj, hac, cihâd gibi hayr işlerinin ve âmme

hizmetlerinin hiçbiri yapılmaz. Her çeşit zekâtı, yedi kimseden birine veya vekîline teslim etmek lâzımdır. Devlet topladığı zekâtı başka işlerde kullanamaz. Yedi sınıftan bir kimseye verir. Zenginin, zekâtını, fakir olan akrabâya, sâlihlere, ilim öğrenen fakirlere vermesi daha sevaptır.

432. (Kıymet hesap edilip, ikiyüz dirhem için, beş dirhem gümüş verilir.) [Hidâye; Fâideli Bilgiler s.373] Ticâret eşyasının zekâtını vermek için, alış fiyatı, altın veya gümüş para üzerinden nisap miktârı ise, eşyanın kendisinin veya kıymetinin kırkta biri verilir. Şernblâlî, (Dürer) hâşiyesinde diyor ki, (Fülus denilen metal paralar geçer akça iseler veya ticâret malı iseler, bunların kıymetlerinden zekât vermek vâcib olur.) Görülüyor ki, fülus veya kâğıd paraların zekâtı olarak kendileri değil, kıymetleri kadar altın verilir. Tüccâr olmıyanlar, kâğıd paralarının zekâtını yalnız altın olarak vermelidir. Zekâtı kâğıd para olarak vermek câiz değildir. Tüccârlar ise, kâğıd paralarının zekâtını, altın olarak da, ticâret yaptıkları maldan da verebilirler. Fakat, başka maldan veremezler. Daha çok bilgi almak için, (Se'âdet-i Ebediyye) kitabına bakınız!

433. (Zekât müslümanların mallarını temizlemek için emrolundu. Zekâtı verilen mal kenz olmaz. Yâni saklanan mal sayılmaz.) [Fâideli Bilgilers.375] (Altınlarını, gümüşlerini saklayıp Allah yolunda dağıtmıyanlara çok acı azâb vardır) meâlindeki âyet gelince Resûlullah ‘‘sallallahü aleyhi ve sellem’’ bu hadîs-i şerîfi okudu. Bir hadîs-i şerîfde (Zekâtı verilmiyen mal için kıyâmette çok acı azâb vardır.) ve Taberânî ile Münâvînin bildirdikleri hadîs-i şerîfde (Zekâtı verilen mal kenz değildir.) buyuruldu. Ya’nî, zekâtı verilen mal, biriktirilmiş mal sayılmaz.

434. (Malda zekâttan başka hak yoktur.) [Ahkâm-üs-sultâniyye; Fâideli Bilgiler s.400] Zekâtı verilmiş malın kenz olmadığı, hükûmetin bu mala hiçbir sebeple el koyamayacağı, bütün kitâblarda yazılıdır. (Ahkâm-üs-sultâniyye)de ve birçok kıymetli kitâblarda diyor ki, (Kur'an-ı kerimde zekât ve sadaka aynı mânada kullanılmaktadır. Müslümanın malında, zekâttan başka, kimsenin hiçbir hakkı yoktur. Zekâtını vermek lâzım olan mallar ikiye ayrılır. Emvâl-i zâhire ve emvâl-i bâtına. Emvâl-i zâhire, saklanamıyan mallardır. Ekin, meyve ve çayırda otlıyan dört ayaklı kasâb hayvânları böyledir. Emvâl-i bâtına, saklanabilen mallardır. Altın ile gümüş

ve ticâret eşyası böyledir. Hükûmet, emvâl-i bâtınanın zekâtını istiyemez. Bunların zekâtını vermek, sahibinin hakkıdır. Sahipleri, kendi istekleri ile, hükûmete verirlerse, o zemân hükûmet alıp, islâmiyetin emrettiği yerlere vermekte, sahiplerine yardımcı olur. Hükûmetin vazîfesi, yalnız emvâl-i zâhirenin zekâtlarını istemek ve yerlerine dağıtmaktır. Hükûmetin bu hakka mâlik olabilmesi için de, hür, müslüman, âdil olması ve zekât üzerindeki din bilgilerine âlim olması şarttır. Hükûmet zekâtı toplamakta zâlim olup, yerlerine dağıtmakta âdil ise, buna zekât verilmesi de, vermeyip, mal sahibinin kendisinin dağıtması da câiz olur. Zekâtı toplamakta âdil olup, dağıtmakta zâlim ise, bu hükûmete zekât vermemek vâcib olur. Vermek câiz değildir. İstekle veya zorla alırsa, zekât verilmiş olmaz. Mal sahiplerinin ayırıp, hakkı olanlara kendilerinin tekrar dağıtmaları lâzım olur. Resûlullah toplanan zekâtları, uygun gördüğü yerlere dağıtırdı. Sonra, Allahü teâlâ, zekât verilecek yerleri birer birer bildirip başka yerlere sarf edilmemesini emreyledi. Kâfire zekât verilmiyeceği sözbirliği ile bildirildi.)

435. (Mallarınızı zekât vermekle koruyunuz. Hastalarınızı sadaka vererek tedâvî ediniz! Duâ ile belâdan korununuz!) [İbni Hacer-i Mekkî; Fâideli Bilgiler s.402]

436. (Müminin kalbinde buhl yâni cimrilik ile îman bir arada hiç bulunamaz!) [İbni Hacer-i Mekkî; Fâideli Bilgiler s.402] İbni Hacer-i Mekkî hazretleri bu hadîs-i şerîfi açıklarken, hadîs-i şerîfde kötülenen buhl, yâni hasîslik zekât vermemek demektir diyor.

437. (Kabûl olan bir hac, geçmiş günâhları yok eder.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.17; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.111] İslâmın beşinci şartı hacdır, ömründe bir kerre, Mekke şehrine gidip, hac vazîfelerini yapmakdır. Hac vazîfesinin şartları vardır. Hepsi, fıkh kitâblarında yazılıdır.

438. (Kadın, yanında bir mahremi olmadan hacca gidemez!) [Künûz-üd-dekâık; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s. 340] Zemânımızda fesâd çoğaldığı için, nikâhdan ve redâ'dan olan mahrem akrabâ ile sefere gitmemelidir. Zengin olan kadının, mahremi ile bir kerre hacca gitmesine zevci mâni' olamaz. Zîrâ zevcin farzlara mâni' olmağa hakkı yokdur. (Hadîka)da, dil âfetleri sonunda buyuruyor ki, (Zevc, zevcesinin mahremi

ile nâfile hacca gitmesine mâni’ olabilir. Gidip gelinceye kadar zevcenin nafakası, iznle gidince zevcine âid olur. İznsiz gidince zevcine âid olmaz). Şâfi’î mezhebinde, mahremsiz olarak, iki kadın ile, farz olan hacca gidebilir. Kadının mahreminin hac yolunda ölmesi, şâfi’î mezhebini taklîd etmesi için özr olur.

439. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, hicretin onuncu senesinde, doksanbin müslimân ile vedâ’ haccı yapdığı zemân: (Ey Eshâbım! Haccı tam zemânında yapıyoruz. Ayların sırası, Allahü teâlânın yaratdığı zemândaki gibidir!) buyurdu. [Rıyâd-un-nâsıhîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.376] Türkiyede ve birçok islâm memleketlerinde, bir asrdan beri, Abdüllahın evlendiği geceye, Regâib kandili ismini veriyorlar. Regâib gecesine böyle ma’nâ vermek doğru değildir. Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” dokuz aydan önce dünyâyı teşrîf etmiş olduğunu bildirmek olur ki, bu da, noksânlık ve kusûrdur. Her bakımdan, her insanın üstünde ve her bakımdan kusûrsuz olduğu gibi, Âmine valdemizi “rahmetullahi teâlâ aleyhâ” nûrlandırdığı zemân da, noksân ve kusûrlu değildi. Bu zemânın noksân olması, tıb ilminde ayb ve kusûr sayılmakdadır. Receb-i şerîfin ilk Cum’a gecesine Regâib gecesi denir. Çünki, Allahü teâlâ, bu gecede, mü’min kullarına, ragıybetler, ya’nî ihsânlar, ikrâmlar yapar. O gece yapılan dua red olmaz ve nemâz, oruc, sadaka gibi ibâdetlere, katkat sevâb verilir. O geceye hurmet edenleri afv eyler. İslâmiyyetin ilk zemânlarında ve islâmiyyetden evvel, Receb, Zil-ka’de, Zil-hicce ve Muharrem aylarında harb etmek harâm idi. (Rıyâd-un-nâsıhîn) kitâbı, ikinci bâbı, sekizinci faslında buyuruyor ki, (Zâhidî ve Alî Cürcânî tefsîrlerinde ve birçok tefsîrde yazıyor ki, islâmiyyetden evvel, arablar, Receb veyâ Muharrem aylarında harb edebilmek için, ayların yerini değişdirir, ileri veyâ geri alırlardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, hicretin onuncu senesinde, doksanbin müslimân ile vedâ’ haccı yapdığı zemân: (Ey Eshâbım! Haccı tam zemânında yapıyoruz. Ayların sırası, Allahü teâlânın yaratdığı zemândaki gibidir!) buyurdu). Abdüllahın evlendiği sene, ayların yeri değişik idi. Receb ayı, Cemâzil-âhır yerinde idi. Ya’nî bir ay ileride idi. O hâlde, nûr-i Nübüvvetin, Âmine “rahmetullahi teâlâ aleyhâ” valdemize intikâli, şimdiki Cemâzil-âhır ayındadır. Regâib gecesinde değildir.

440. Yâ Resûlallah! Zevcem hacca gidiyor. Ben cihâda gidiyorum. Yanında bulunamıyacağım denildi. Buna, (Cihâdı bırak. Zevcen ile birlikde hac yap!) buyurdu. [Hadîka; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.900] (Hadîka) kitâbında buyuruyor ki, (Bu hadîs-i şerîfe göre, zevcesini hacca götürmek için, başka mahremi bulunmaz ise, zevcin cihâddan geri dönmesi lâzımdır. Çünki, zevceyi harâmdan korumak farz-ı ayndır.)

441. (Hacc-ı mebrûr yapanın günahları affolur. Dünyaya yeni gelmiş gibi olur.) [İslâm Ahlâkı s.115] Şartlarına uygun olarak ve ihlâs ile yapılan hacca, (Hacc-ı mebrûr) denir. Hacc-ı mebrûr, kazaya kalmış olan farzlardan ve kul haklarından başka günahların afvına sebep olur. Bu ikisinin affolması için, kazaların ve kul haklarının ödenmesi de lâzımdır. Hac ile, farzı yapmamanın günahı affedilmez ise de, vaktinde yapmamanın, vaktinden sonraya bırakmanın günahı affedilir. Hacdan sonra, farzları kaza etmeye hemen başlamazsa, geciktirme günahı tekrar başlar ve zemânla katkat artar. Geciktirmek, büyük günahtır. Bunu iyi anlamak lâzımdır. Bu hadîs-i şerîf, kaza ve kul hakkından başka günahların affolacağını göstermektedir. Resûlullahın arefe gecesinde ve Müzdelifede, hâcıların günahlarının affedilmesi için yaptığı duâların da, böyle olduğu bildirilmiştir. Kaza ve kul haklarının da, affa dahil olduğunu bildiren âlimler var ise de, bunlar, tevbe edip de kazadan ve ödemekten âciz olanlar içindir. Hûd sûresinin yüzonbeşinci âyet-i kerimesinde meâlen, (Hasenât, günahları yok eder) buyuruldu. Bu âyet-i kerimeye, kazası yapılınca, affolurlar mânası verilmiştir. gıybet olunan kimsenin işitmesinden sonra üzülmesi de, bu gıybeti yapan için, ayrıca büyük günah olur. Bu günahın afvına sebep olacak hasene, onunla helâllaşmaktır. İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki, (Kâ'be-i mu'azzamaya gidip hac etmeği büyük kazanc bilmelidir.)

442. (Hac edip kabrimi ziyâret eden kimse, beni diri iken ziyâret etmiş gibi olur.) [İmâm-ı Taberânî; İbni Cevzî; Dâre-Kutnî; Kıyâmet ve Âhıret s.130] Bir mezâr ziyâret edilince, kabrdekinin rûhu, gelenin rûhuna, ayna gibi aks eder. Gelenin rûhu, dahâ üstün ise, kalbi sıkılır, râhatsız olur, zarar eder. Bunun için, islâmiyyetin başlangıcında, kabr ziyâreti yasak edilmişdi. Sonradan, müslimânlar da ölünce, bunları ziyârete müsâ'ade olundu. Bu hadîs-i şerîf, Hucre-i se'âdeti ziyâret ederek fâidelenmeği emr buyurmakdadır. Onu diri iken ziyâret eden, çok fâidelenerek ayrılırdı.

Mubârek kabrini ziyâret edenlerin de, böyle ayrılacaklarını, bu hadîs-i şerîf bildiriyor.

443. (Hac edip de, beni ziyâret etmiyen kimse, beni incitmiş olur.) [İmam-ı Mâlik; Dâre-Kutnî; Kıyâmet ve Âhıret s.130] Bu hadîs-i şerîfi imâm-ı Mâlik de bildirmiştir. Resûlullahın ziyâret olunmak istemeleri, ümmetinin, bu yoldan da sevap kazanmaları içindir.

444. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” her sene Uhud dağındaki şehîdleri ziyâret edip, (Esselâmü aleyküm bi-mâ sabertüm fe-ni’me ukbeddâr) okurdu. [İbni Abidîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1010] İbni Âbidîn buyuruyor ki, (Hâcılar burasını perşembe, sabâh erken ziyâret edip, öğle nemâzını (Mescid-i Nebî)de kılmalıdırlar. Uzak kabrleri ziyâretin mendûb olduğu buradan anlaşılmakdadır. Halîl-ür-rahmân, seyyid Ahmed-i Bedevî gibi Evliyâ bunun için ziyâret edilmekdedir.)

445. (Üç mescidden başka mescidlere ziyâret için gidilmez.) [İmâm-ı Gazâlî; İbni Âbidîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1010] İbni Âbidîn buyuruyor ki, (Çünki, başka mescidlerin fazîletleri birbiri gibidir. Fekat, Evliyânın Allahü teâlâya kurbları hep bir değildir. Ziyâret edenler, herbirinden başka başka fâidelere kavuşurlar. İbni Hacer fetvâlarında, günâh işliyenler bulunsa da, (Kurbet)leri terk etmemeli, gitmeli, bid’at işliyenler görülürse, onlara mâni’ olmalıdır buyurdu. Cenâzede bulunmak da böyledir.)

446. (Beni ziyâret için gelip, başka bir iş yapmıyarak, yalnız ziyâret edene kıyâmetde şefâ’at etmek, bende hakkı olur.) [Gâliye; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s. 349] İbni Kayyım, (Resûlullahın kabrine arka çevirerek dua edilir. Ebû Hanîfe de böyle söylüyor) diyor. Âlûsînin de, tefsîrinde böyle dediği, (Dürer-üs-seniyye)de yazılıdır. Hâlbuki, bütün Ehl-i sünnet âlimleri, Kabr-i se’âdete dönmüş, kıble duvarı arkada kalmış olarak dua edileceğini yazmakdadırlar. Âlûsînin oğlu Nu’mân bile, İbni Teymiyyenin ve İbni Kayyımın yolunda olduğu hâlde, insâf ederek, bu hakîkati saklıyamayıp, (Gâliyye)sinde, (Mescidde iki rek’at nemâz kıldıkdan sonra, hucre-i se’âdete gelip, mübârek yüzüne karşı döner. Diri iken olduğu gibi huzûrunda edeb ile durup, salât ve selâm verir ve islâmiyyetin bildirdiği

duaları okur. Çünki, Resûlullah, kabrinde de diridir. Âlimlerin çoğu, yalnız kabr-i se'âdeti ziyâret için uzaklardan gelmek de sünnetdir dediler) demekdedir.

447. (Yâ Alî! dua ederken veyâ Kur'ân-ı azîm-üş-şân tilâvet ederken sesini çok yükseltme. Çünki, nemâz kılanların nemâzlarını fesâda verirsin. Yâ Alî! Nemâz vakti gelince nemâzını kıl. Çünki şeytân seni meşgûl eder. Bir hayrlı işe niyyet etdiğin zemân, hemen o işi yap. Çünki, şeytân seni o hayrlı işden men' eder.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.342]

448. Resûlullah efendimize sordular: Bir erkek veya bir kadın, Mekke şehrinden başka bir yerde, deve kesmeyi nezr ediyor. Bu, câhiliyyet zemânında,putların önünde kesilen deve gibi mi olur? Cevabında, (Hayır öyle olmaz, nezrini yerine getirsin! Allahü teâlâ, her yerde hazır ve nâzırdır. Herkesin nasıl niyet ettiğini bilir) buyurdu. [Kıyâmet ve Âhıret s.257] Allah rızası için kesilmesi nezr edilen hayvanı, sâlih kimselerin mezarları yanında keserek, etini orada bulunan fakirlere dağıtmak ve sevabını o sâlih kimsenin ruhuna bağışlamak câizdir. Bir zararı yoktur. Allah rızası için kesilmesi adak yapılan hayvan elbette kesilecektir. Bu hayvanı kesmek, bir ibâdettir. Etini fakirlere dağıtmak da, ayrı bir ibâdettir. Bu her iki ibâdetin başka başka sevapları vardır.

449. (Nezr olunanı yapmak lâzımdır.) [Kıyâmet ve Âhıret s.261] Hastalıktan kurtulursam, bir koyun kesmek nezrim olsun demek nezr olmaz ve koyunu kesmesi lâzım gelmez. Allahü teâlânın rızası için bir koyun kesmek demek lâzımdır. Allahü teâlâ için deyince, nezr olup, kesmesi lâzım olur. Bin lira sadaka vermeği, nezr eden kimsenin yüz lirası olsa, yüz lira vermesi lâzım olur. Malı varsa, satıp bin lirasını sadaka verir. Şu yüz lirayı, şu günde falan fakire vermeyi nezr edip, başka yüz lirayı, başka günde, başka yerde, başka fakirlere vermesi câiz olur.

450. (Allahtan başkası için hayvan kesene Allah lânet eylesin.) [Kıyâmet ve Âhıret s.263] Peygamberler ve Velîler için hayvan kesmeyi adamak, Allahü teâlânın rızası için keserek sevabını bunlara bağışlamak demektir. Allahü teâlâdan başkası için kesmek demek, keserken, seyyidim, filan Velî için demektir. İmâm-ı Zehebî (Kebâir) kitabında ve ibni Hacer-i Mekkî

(Zevâcir) kitabında, bu hadîs-i şerîfi açıklıyorlar. Allahü teâlâdan başkası için kesmek demek, keserken, seyyidim, filan Velî için demektir diyorlar. Kâfirler de keserken putun ismini söyliyerek kesiyorlar. Allahü teâlânın ismi yerine başka ismler söyliyerek kesmek böyledir. İmâm-ı Nevevî (Ravda) kitabında diyor ki, (Beytullah olduğundan dolayı, Kâbe için diyerek kesmek ve Resûlullah olduğundan dolayı, Peygamber için diyerek kesmek câizdir. Mekkeye veya Kâbeye hediye göndermek de böyledir.

451. (Hasîslerin en kötüsü, [kesmesi vâcib olduğu hâlde] kurban kesmiyendir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.325] Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” iki kurban keserdi. Biri kendisi için, biri de ümmeti için idi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” için de kurban kesmek müstehabdır ve çok sevâbdır.

452. (İbâdetleri benden ve eshâbımdan gördüğünüz gibi yapınız! İbâdetlerde değişiklik yapanlara (bid’at ehli) denir. Bid’at sâhibleri, muhakkak Cehenneme gidecekdir. Bunların hiçbir ibâdetleri kabûl olmaz.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.169]

453. (Fitne veyâ bid’at yayıldığı ve Eshâbım kötülendiği zemânda, hakkı bilen, bilgisini müslimânlara duyursun! Hakkı, ya’nî doğru yolu bildiği hâlde, müslimânlara duyurmayanlara, Allahü teâlâ ve melekler ve bütün insanlar la’net eylesin! Allahü teâlâ, bu kimsenin farzlarını ve nâfile ibâdetlerini kabûl etmez.) [Es-savâ’ik-ul-muhrika; Hatîb-i Bağdâdî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.47] Bid’at yayıldığı ve zarârının çoğaldığı zemân, bunu red etmek, bunun kötülüğünü müslimânlara duyurmak farzdır. Hattâ, farzların mühimlerinden olduğunda icmâ’-i ümmet vardır. Selef-i sâlihîn ve bunların halefleri hep böyle yapdılar. Bu farzı terk eden, icmâ’dan ayrılmış olur. Bid’at ehli, bid’at sâhibi demek, bid’atini yaymak için, ya’nî müslimânların îmânlarını, ibâdetlerini bozmak için uğraşan bid’at sâhibi demekdir. Bunlara aldanarak bid’at işliyeni sevmemek değil, ona acımak, nasîhat vermek lâzımdır.

454. (Bid’at işliyenlere büyük diyen, müslimânlığı yıkmağa yardım etmiş olur.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2 m.23; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.775] İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki, (Bid’ati yaymak, dîn-i islâmı

yıkmakdır. Bid'at çıkarana ve işleyenlere hurmet etmek, onları büyük bilmek, islâmiyyetin yok olmasına sebeb olur. Bunun ne demek olduğunu iyi düşünmelidir. Bir sünneti meydâna çıkarmak ve bir bid'ati ortadan kaldırmak için, son gayretle çalışmak lâzımdır. Her zemân, hele müslimânlığın çok za'îflediği bu zemânda, islâmiyyeti kuvvetlendirmek için, sünnetleri yaymak ve bid'atleri yıkmak lâzımdır.)

455. (Bid'atlerin hepsi dalâletdir, yoldan çıkmakdır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2 m.23; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.776] İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki, (Eskiden gelen islâm âlimleri, bid'atde bir güzellik görmüş olacaklar ki, bunlardan ba'zılarına, hasene [ya'nî güzel] ismini vermişlerdir. Fekat bu fakîr, bid'atlerden hiçbirini güzel görmüyorum. Hepsini karanlık ve bulanık görüyorum. Bid'atlerin herbirini, islâm binâsını yıkan bir kazma gibi, sünnetleri ise, karanlık gecede yol gösteren, parlak yıldızlar gibi anlıyorum. Zemânımız hocalarına Allahü teâlâ insâf versin de, hiçbir bid'ate güzel demesinler ve hiçbir bid'atin işlenmesine müsâ'ade etmesinler. Bid'at gün doğması gibi, karanlıkları parlatıcı görünürse de, bunlara göz yummasınlar!) (Mektûbât) kitâbının arabî ve fârisî baskılarında, yüzseksenaltıncı mektûb hâşiyesinde diyor ki, (İslâm âlimlerinin çoğu, amelde bid'atleri ikiye ayırdı: Sünnete muhâlif olmıyan yeniliklere, reformlara, ya'nî birinci asrda aslı bulunanlara, Bid'at-i hasene dediler. Aslı bulunmıyanlara Bid'at-i seyyie dediler. İmâm-ı Rabbânî "kaddesallahü teâlâ sirrehül'azîz" hazretleri ise, aslı bulunanlara, bid'at ismini bulaşdırmadı. Bunlara Sünnet-i hasene dedi. Mevlid okumak, minâre, türbe yapmak böyledir. Bid'at ismini, yalnız aslı bulunmıyanlara verdi. Vehhâbîler, bu bid'at-i hasenelere de, bid'at-i seyyie dedi. Sünnet-i hasenelere de şirk dediler. Câhil din adamları da, bid'at-i seyyielerin çoğuna, bid'at-i hasene diyerek, kötü bid'atlerin yayılmalarına sebeb oldular. İmâm-ı Rabbânî hazretleri, bid'atleri kötülemekde, islâm âlimlerine karşı değil, câhil din adamlarına karşıdır.) (Her asır, kendinden öncesinden daha şerdir. Kıyâmete kadar hep böyle olur.) [Fâideli Bilgiler s.116]

456. (Cemaatten bir karış ayrılan ve o hâlde ölen, câhiliyye ölümü ile ölür.) [Buhârî-Fiten; Fâideli Bilgiler s.130] Nisâ sûresi yüzonbeşinci âyetinde meâlen, (Müminlerin yolundan ayrılanı, döndüğü tarafa sürükler ve

Cehenneme atarız) buyurulmuştur. Bu hadîs-i şerîf, bu âyet-i kerîmeyi açıklamaktadır.

457. (Bid'at ortaya çıkaran ve bunu yapan kimseye şeytan çok ibâdet yaptırır. Onu çok ağlatır.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.2 m.110; Fâideli Bilgiler s.171]

458. (Bir ümmet, Peygamberi öldükten sonra, dinde bid'at yaparsa, buna benzer bir sünneti gayb eder.) [Hadîkat-ün-nediyye; Fâideli Bilgiler s.177] Abdülganî Nablüsî “rahmetullahi aleyh” (Hadîkat-ün-nediyye) kitabında buyuruyor ki, küfre sebep olmıyan bir bid'at yapılırsa, bunun cinsinden bir sünneti terk ederler.

459. (Bid'at sahibi, bid'atini terk etmedikce, tevbe etmesini, Allahü teâlâ nasip etmez.) [Hadîkat-ün-nediyye; Fâideli Bilgiler s.177] Abdülganî Nablüsî “rahmetullahi aleyh” (Hadîkat-ün-nediyye) kitabında buyuruyor ki, bir kimse, bir bid'at ortaya çıkarırsa veya başkasının çıkarmış olduğu bir bid'ati yaparsa, bu bid'ati iyi bildiği ve karşılığında sevap beklediği için, bundan tevbe edemez. Bu bid'atin kötülüğünden veya küfre sebep olmasından dolayı hiçbir günahına da tevbe etmesi nasip olmaz.

460. (Allahü teâlâ, bid'at sahibinin orucunu, haccını, ömresini, cihâdını, günahtan vazgeçmesini, adaletini kabûl etmez. Hamurdan kılın çıkması gibi, islâmdan çıkar.) [Hadîkat-ün-nediyye; Fâideli Bilgiler s.177] Abdülganî Nablüsî “rahmetullahi aleyh” (Hadîkat-ün-nediyye) kitabında buyuruyor ki, ibâdeti sahih olsa da, kabûl olunmaz. Sevap verilmez. Çünkü, küfre sebep olmıyan bid'at işlemeye devam etmektedir. Küfre sebep olan bid'at sahibinin ibâdeti zaten sahih olmaz. Farz, nâfile ibâdetlerinin hiçbiri kabûl olmaz. Bid'at, nefse, şeytana uyarak yapıldığı için, sahibi islâmdan, Allahü teâlânın emirlerine teslim olmaktan çıkar. Îman kalb ile olur. İslâm kalb ve lisan ile birlikte olur. Îman kalbe mahsûstur. İslâm ise, kalbin, lisanın ve bedenin umûmuna şâmildir. Kalbdeki îman ile kalbdeki islâm birbirlerinin aynıdır. Bid'at sahibinden ayrılan, lisandaki ve uzvlardaki islâmdır. Bid'at işlemeye devam eden kimse, nefse ve şeytana itaat eden kimse olmuştur. Günah işliyen kimse, âsî, fâsık olur. Buna bid'at sahibi denmez. Fakat, bid'at sahibi, âsî ve fâsıktır. Bid'at sahibi, bu bid'atini ibâdet

sanmakta, buna karşılık sevap beklemektedir. İbâdet hâricinde işlenen günah, ibâdetlerin kabûl olmasına mâni olmaz.

461. (Bizden rivayet edilmiyen, sonradan meydana çıkarılan din bilgileri bid'attir, hepsi sapıklıktır.) [Fâideli Bilgiler s.395] Resûlullahdan ve Eshâb-ı kirâmdan rivayet edilmiyen din bilgilerine bid'at denir.

462. (Bid'at sâhibi olanlara, [ya'nî Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" zemânında ve onun dört halîfesi zemânlarında bulunmayıp da, dinde sonradan meydâna çıkarılan, uydurulan sözleri, yazıları, usûlleri ve işleri, ibâdet olarak, inananlara, yapanlara ve yapdıranlara] hurmet eden, dirilerini ve ölülerini medh eden, bunları büyük bilen, dîn-i islâmı yıkmağa, dünyâdan kaldırmağa yardım etmiş olur.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.37]

463. (Onlardan kaçınız! Sizi dalâlete götürmesinler. Fitneye düşürmesinler.) [Müslim; Fâideli Bilgiler s.427] Bid'at sahipleri ile görüşmeyi yasaklayan ve onlardan uzaklaşmayı emreden hadîs-i şerîfler çoktur. Muselâ, (Onlarla birlikte bulunmayınız! Onlarla birlikte yiyip içmeyiniz. Onlardan kız alıp vermeyiniz!) buyuruldu. Bu hadîs-i şerîf, bid'at sahipleri ile arkadaşlık etmeği, onlarla birlikte yiyip içmeği, onlardan kız alıp vermeyi yasaklamaktadır. (Hindiyye) ve (Bahr-ür-râık) kitâblarının sahipleri diyor ki, (Zındıklar, bâtınîler, ibâhîler ve inanışları küfre sebep olan bütün mezhepsizler, putlara, yâni heykellere ve yıldızlara tapınanlar gibi müşriktirler. Bu müşriklerle evlenmek ve câriye olarak vaty etmek haramdır.) Yukarıda yazılanlardan anlaşılıyor ki, dört mezhepten birinde bulunmıyanın, yâni Ehl-i sünnet olmıyanın inanışı küfre sebep olursa, müşrik olur. Bunlarla nikâhlanmak ve kestiklerini yimek haram olur. Küfre sebep olmıyanı, bid'at ehli olup, bunlarla nikâhlanmak haram olmuyor. Nikâhları sahih oluyor ise de, bunlarla birlikte yaşamak, hattâ selâmlaşmak, hadîs-i şerîflerle yasak edildiği için, bunlarla evlenmemelidir. Ehl-i sünnet ile evlenmelidir.

464.(İbâdetleri benden ve eshâbımdan gördüğünüz gibi yapınız! İbâdetlerde değişiklik yapanlara (bid'at ehli) denir. Bid'at sahipleri, muhakkak

Cehenneme gidecektir. Bunların hiçbir ibâdetleri kabûl olmaz.) [Herkese Lâzım Olan Îmân s.476]

465.(Ey ümmetim ve Eshâbım! Sizin için iki yol koydum: Biri Kur'an-ı azîm-üş-şân, diğeri sünnetimdir. Bunlardan gayri yol tutan kimse, ümmetim değildir!) [İslâm Ahlâkı s.258] Abdülganî Nablüsî, (Hadîka)nın doksandokuzuncu sayfasında diyor ki, (Allahü teâlâ, islâmiyetin bir kısmını Kur'an-ı kerim ile bildirdiği gibi, bir kısmını da, Peygamberinin sünneti ile bildirmiştir. Resûlullahın sünneti, Onun inandıkları, söyledikleri, yaptıkları, ahlâkı ve birinin sözü veya işi karşısında susması [böylece kabûl ettiğinin anlaşılması]dır.) Bu hadîs-i şerîf, (Edille-i şer'iyye)den ikisini göstermektedir.

466.(Allahü teâlâdan korkunuz. Başınızdaki emîr, Habeş köle olsa bile, itaat ediniz! Benden sonra müslümanlar arasında ayrılıklar olacaktır. O karışıklık zemânlarında benim sünnetime ve Hulefâ-i Râşidînin sünnetlerine sarılınız. Benim halîfelerim doğru yolu gösterirler. Onların gösterdiği yolda olunuz! Sonradan çıkarılan şeylerden sakınınız! Bid'atlerin hepsi dalâlettir, sapıklıktır) [İbni Mâce; Tirmizî; Eshâb-ı Kirâm s.174]

467.(Bid'at sahibini beğenmiyenin kalbini, Allahü teâlâ, îman ile doldurur. Bid'at sahibini kötüliyeni, Allahü teâlâ, kıyâmet gününün korkusundan korur) [Kıyâmet ve Âhıret s.90] Farzların farz olduklarına ve haramların haram olduğuna inanmak, îmandır. İnanmamak başkadır. İnanıp da yapmamak başkadır. Bunlar, bu ikisini birbiri ile karıştırdıkları için, Ehl-i sünnetten ayrılıyorlar. Fakat, böyle inandıkları için, kâfir olmazlar. Bid'at ehli, sapık oluyorlar. Fakat, ibâdet yapmıyan, bir haram işliyen müslümanlara, nassları tevil etmeksizin kâfir diyenler kâfir olmaktadır.

468. (Bizim dînimizde yapılan her yenilik, her reform fenadır, atılmalıdır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.182; Müjdeci Mektûblar s.238] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Atılması lâzım olan şeyin neresi güzel olur? (Bid'at) demek, Resûlullahın zemânında ve Onun dört halîfesi zemânlarında bulunmayıp da, dinde sonradan meydana çıkan şeylere denir. Bid'atleri ikiye ayırmışlar: (Hasene) [güzel] ve (Seyyie) [kötü]. Resûlullahın ve dört halîfesinin zemânlarında bulunmayıp da, dinde

sonradan meydana çıkan ve bir sünnetin unutulmasına sebep olmıyan güzel şeylere, (Hasene) demişlerdir. Sünneti ortadan kaldıran bid'ate de, (Seyyie) demişlerdir. Bu fakir, bu bid'atlerin hiçbirinde güzellik ve parlaklık görmüyorum. Yalnız karanlık ve bulanıklık duyuyorum. Eğer bugün, kalbler kararmış olduğundan, bid'at sahibinin işleri iyi ve güzel görülürse de, yarın kıyâmet günü, kalbler uyandığı zemân, bunların zarar ve pişmanlıktan başka bir netîce vermedikleri görülecektir.)

469. (Sözlerin en iyisi, Allahü teâlânın kitabıdır. Yolların en iyisi, Muhammed aleyhisselâmın gösterdiği yoldur. İşlerin en kötüsü, bu yolda yapılan değişikliklerdir. Bid'atlerin hepsi dalâlettir, sapıklıktır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.182; Müjdeci Mektûblar s.239]

470. (Allahü teâlâdan korkunuz! Sözümü iyi dinleyiniz ve itaat ediniz! Ben öldükten sonra gelecekler, çok ayrılıklar göreceklerdir. O zemân, benim ve halîfelerimin yolumuza sarılınız! Dinde yeni ortaya çıkan şeylerden kaçınınız! Çünkü, bu yeni şeylerin hepsi bid'attir. Bid'atlerin hepsi dalâlettir, doğru yoldan ayrılmaktır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.182; Müjdeci Mektûblar s.239] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Dinde yapılan her değişiklik bid'at olunca ve her bid'at, dalâlet olunca, bid'atlerin hangisine güzel denilebilir? Bu hadîs-i şerîflerden anlaşılıyor ki, her bid'at sünneti ortadan kaldırmaktadır. Bid'atlerin, bir kısmı kaldırır, bir kısmı kaldırmaz demek, pek yanlıştır. Görülüyor ki, bid'atlerin hepsi seyyiedir, kötüdür.)

471. (Bir millet, dinlerinde bir bid'at yaparsa, Allahü teâlâ, buna benzeyen bir sünneti yok eder. Kıyâmete kadar bir daha geri getirmez.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.182; Müjdeci Mektûblar s.239]

472. (İbâdetleri, bizim gibi yapmıyanlar, bizden değildir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.206]

473. (On şey sünnetdir: Bıyığı kısaltmak, sakalı uzatmak, misvâk kullanmak, mazmaza, istinşak, tırnak kesmek, ayak parmaklarını yıkamak, koltuk altını temizlemek, kasıkları temizlemek, su ile istincâ.) [Müslim; Teybîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.262] Sakal uzatmanın sünnet

olduğunu bu hadîs-i şerîf açıkca bildirmekdedir. Sakalı bir tutam uzatmak ve bir tutamdan fazlasını kesmek sünnetdir. Ba'zılarının yapdığı gibi yanakları kazıyıp, yalnız çenede sakal bırakmak, bu sünneti, değişdirmek olur. Sakalı bir tutamdan kısa bırakmak da, sünnete uygun değildir. Sünnete uymak niyyeti ile kısa sakal bırakmak bid'at olur. Harâm olur. Böyle kısa sakalı bir tutama kadar uzatmak vâcib olur. Âdet olduğu için, herkese uymuş olmak için sakal kazımak mekrûh olur. Zâlimler arasında kalıp, alay edilmemek, eziyyet görmemek için veyâ harâm ve küfr işlememek, yâhud farzları yapabilmek için, nafaka kazanmak, gençlere emr-i ma'rûf ve nehy-i anilmünker yapabilmek için, dîn-i islâma hizmet edebilmek, mazlûmlara yardım edebilmek, fitne çıkmasını önlemek için, sakalı büsbütün traş etmek câiz ve lâzım olur. Bu sayılan şeyler, sünneti terk etmek için özr olur, fekat, bid'at işlemek için özr olmazlar.

474. (Sünnetimi elinden kaçıran kimseye şefâ'atim harâm oldu.) [Ahmed ibni Kemâl; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.476] Ya'nî, doğuşda mâlik olduğu îmânını bırakana, müslimân olmıyana şefâ'at etmem buyuruldu.

475. (Benim söylemediğimi hadîs olarak bildiren, Cehennemde çok acı azâb görecektir.) [Fâideli Bilgiler s.53] (Seyf-ül-mukallidîn alâ a'nâk-il-münkirîn) kitabında mevlânâ Muhammed Abdülcelîl, fârisî olarak buyuruyor ki, (İmâm-ı Buhârî, üçyüz bin hadîs ezberlemişti. Bunlardan yalnız oniki bin kadarını kitâblarına yazdı. Çünkü, bu hadîs-i şerîfin dehşetinden çok korkardı. İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfenin verâ ve takvâsı daha çok olduğundan, hadîs nakledebilmesi için çok ağır şartlar koymuştu. Ancak bu şartların bulunduğu hadîs-i şerîfi naklederdi. Bazı hadîs âlimlerinin meslekleri geniş, şartları hafîf olduğu için, çok sayıda hadîs rivayet etmişlerdir. Hiçbir hadîs âlimi, bu şartların ayrılığı sebebiyle başkalarını, başka âlimleri küçültmemiştir. Böyle olmasaydı, İmâm-ı Müslim, İmâm-ı Buhârîyi incitecek birşey söylerdi. İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe hazretlerinin takvâsı çok olduğu için, az hadîs rivayet etmesi, ancak onu medh ve senâ etmeye sebebdir.)

476. (Sünnetime sarılınız). (Cemaatten ayrılmayınız)... [Fâideli Bilgiler s.111] (Ehl-i sünnet vel-cemaat) ismi, sonradan uydurulmuş değildir. Bu ismi Resûlullah söylemiş, müslümanları, bu ism altında birleşmeye

çağırmıştır. Bu hadîs-i şerîfler, bu çağrının vesikalarıdır. Ehl-i sünnet âlimlerinin kitâbları, bin sene evvel nasıl idi ise, bugün de öyledir. Her fende, her ilimde, her sınıf insanda câhil ve sapık bulunabilir. Böyle birkaç kişiyi ele alarak, Ehl-i sünnet kelimesine saldırmak, çok haksızlıktır.

477. (Bir kimse, dinde olmıyan birşey meydana çıkarırsa, bu şey red olunur.) [Hadîkat-ün-nediyye; Fâideli Bilgiler s.176] Abdülganî Nablüsî "rahmetullahi aleyh" (Hadîkat-ün-nediyye) kitabında buyuruyor ki, bu hadîs-i şerîf gösteriyor ki, dinden olmıyan bir îtikat, bir söz, bir iş, bir hâl ortaya çıkarılır ve bunun din ve ibâdet olduğuna inanılırsa, yâhut islâmiyetin bildirmiş olduklarında bir ziyâdelik veya noksanlık yapılırsa ve bunu yapmakta sevap beklenirse, bu yenilikler, değişiklikler, (Bid'at) olur. İslâmiyete uyulmamış, ona îman edilmemiş olur. Dinde, ibâdette olmayıp, âdette olan yenilikler, yâni yapılırken sevap beklenilmiyen değişiklikler bid'at olmaz. Meselâ, yimekte, içmekte, binme ve taşıma vâsıtalarında, binâlarda yapılan yenilikleri, değişiklikleri dînimiz red etmez. [Bunun için, masada, ayrı tabaklarda, çatal kaşık ile yimek, otomobile, tayyâreye binmek, her çeşit binâ, ev ve mutfak eşyası kullanmak ve bütün fen bilgileri ve fen âletleri, fen işleri dinde bid'at değildir. Bunları yapmak ve faydalı yerlerde kullanmak câizdir. Hattâ, farz-ı kifâyedir. Meselâ radyo, ho-parlör, elektronik makinalar yapmak ve bunları ibâdetlerin dışında kullanmak câizdir. Ho-parlörü dünya işlerinde kullanmak câizdir. Fakat, ho-parlör ile ezan, Kur'an-ı kerim, mevlid okumak, ibâdeti değiştirmek olur, bid'at olur. Ezanın uzaklardan işitilmesi için ho-parlör kullanmamalı, her mahalleye câmiler yapmalı, her mahalle câmiindeki müezzin efendiler ayrı ayrı ezan okumalıdır.] Enes bin Mâlik "radıyallahü anh", birgün ağlıyordu. Sebebi sorulduktu, (Resûlullahdan öğrendiğim ibâdetlerden, değiştirilmemiş bir nemâz kalmıştı. Şimdi, bunun da elden gittiğini görüyor, bunun için ağlıyorum) dedi. Yâni, şimdiki insanların çoğu, nemâzın şartlarını, vâciblerini, sünnetlerini, müstehablarını yerine getirmiyor, mekruhlarından, müfsidlerinden, bid'atlerinden sakınmıyorlar. Onun için ağlıyorum dedi. Bunlar, Peygamberlerin, Evliyânın, sâlih, sâdık müminlerin büyüklüklerini anlıyamayanlardır. Onların yollarını bırakıp, kendi görüşlerine, nefslerine, beğendiklerine göre ibâdetleri değiştiriyorlar. Saadet yolunu bırakıp, şakâvete atılıyorlar. Enes bin Mâlikin ağlamasının sebebi, nemâza ilâveler

yaparak ve bazı yerlerini azaltarak değiştirenleri görmesidir. Böylece, sünneti [yâni islâmiyeti] değiştiriyorlar. Sünneti değiştirmek, bid'attir.

478. (Bir kimse, islâmda sünnet-i hasene yaparsa, bunun sevabına ve bunu yapanların sevaplarına kavuşur. Bir kimse islâmda bir sünnet-i seyyie çığrı açarsa, bunun günahı ve bunu yapanların günahları kendisine verilir.) [Hadîkat-ün-nediyye; Fâideli Bilgiler s.184] Abdülganî Nablüsî “rahmetullahi aleyh” (Hadîkat-ün-nediyye) kitabında buyuruyor ki, bid'at-i hasenelerin hepsi, bu hadîs-i şerîfteki sünnet-i haseneye dahildirler. Bir sünnet yapana, yâni bir çığır açana, bunu kıyâmete kadar yapanların sevaplarının veya günahlarının da verilmesi, bunu başkalarının da yapmaları için niyet etmesine bağlıdır. Bunun gibi, imâm başkalarına imâm olmaya niyet etmezse, yalnız kılmanın [veya bunun yirmiyedi katının] sevabına kavuşur. Cemaatin sevapları toplamına da kavuşması için, imâm olmaya niyet etmesi lâzımdır.

479. Ebû Sa'îd-i Hudrî diyor ki, Resûlullah efendimizin yanında idim. Mübârek nurlu yüzünü görmekle lezzet alıyordum. Kendisi, Huneyn gazâsında kâfirlerden alınan ganîmet mallarını dağıtıyordu. Benî Temîm aşîretinden Huvaysıra kapıdan içeri girdi. (Yâ Resûlallah! Adaleti gözet!) dedi. Resûlullah (Sana yazıklar olsun! Ben adalet yapmazsam, kim yapar? Adalet üzere olmasaydım, çok zarar ederdin!) buyurdu. O sırada, Eshâb-ı kirâmdan Ömer-ül-Fârûk ayağa kalkıp, (Şu câhili öldürmeye müsâade buyur) dedi. (Bırakınız! Çünkü, bu adamın arkadaşları vardır. Sizin gibi nemâz kılarlar. Sizinle birlikte oruc tutarlar, Kur'an-ı kerim okurlar ise de, Allahü teâlânın kelâmı boğazlarından aşağı inmez. Bunlar, ok yaydan çıktığı gibi, dinden dışarı çıkarlar. Okuna ve hedefe ve şişeye bakınca, hiçbirini göremez. Hâlbuki, ok şişeye varmış, delmiş, kanı akıtmıştır. Bunların içinde bir kimse olacaktır ki, rengi siyahdır. İki kolundan biri hayvan memesi gibidir. Durmadan damlar) buyurdu. Ebû Sâ'id-i Hudrî diyor ki, Hazret-i Ali halîfe iken, hâricîlerle muhârebe etti. Esîrler arasında, böyle bir adam gördük. Tam, Resûlullah efendimizin bildirdiği gibi idi. [Buhârî; Hak Sözün Vesîkaları s.14] Allahü teâlâ, Eshâb-ı kirâmı, birçok âyet-i kerime ile övdü. Tevbe sûresinin ellidokuzuncu âyetinin (Havâric) kabîlesinin reîsi (İbni zil Huvaysıra bin Zuheyr) için geldiğini bütün tefsîrler yazıyor. Bu âyet-i kerimeyi Sahâbe-i kirâma yüklemek, ilim

adamına yakışmaz. Bu âyet-i kerimenin inmesine sebep, münâfıklardan Ebülhavât adında birisinin (Ey arkadaşlar! Sahibinize niçin bakmıyorsunuz! Size mahsûs olan eşyayı, koyun çobanlarına vererek adalet yaptığını göstermek istiyor) demesidir denildi.

480. (Günahına pişman olmayıp, dili ile istigfâr eden, günahında devam edicidir. Rabbi ile alay etmektedir.) [İslâm Ahlâkı s.122] İstigfâr etmek, (estagfirullah) demektir. Muhammed Osman Hindî (Fevâid-i Osmaniyye) kitabında, fârisî olarak diyor ki, (Şifâ için okunacak duâ yazmamı istiyorsunuz. Şifâ için, [Tevbe ve] istigfârı çok okuyunuz. [Yâni, Estagfirullâhel ’azîm ellezî lâ ilâhe illâ hüv el hayyel kayyûme ve etûbü ileyh deyiniz!] Ölümden başka bütün derdlere, hastalıklara karşı fâidelidir. Ölüm hastasının ağrılarını, sancılarını yok eder, râhat ölmesini sağlar. Bu duâ (Hak Sözün Vesîkaları) kitâbında sahîfe 344 de uzun yazılıdır. Hûd sûresinde elliikinci âyetinde meâlen, (İstigfâr okuyunuz! İmdâdınıza yetişirim) buyuruldu. İstigfâr, insanı her murâda, âfiyete kavuşturur.) [Muhammed Osman 1314 [m. 1896] da vefât etti.] Ölümden başka bütün derdlere, hastalıklara karşı fâidelidir. Ölüm hastasının ağrılarını, sancılarını yok eder, râhat ölmesini sağlar. Bu duâ (Hak Sözün Vesîkaları) kitâbında sahîfe 344 de uzun yazılıdır.

481. (Günahınız çok olup göklere kadar ulaşsa, tevbe edince, Allahü teâlâ, tevbenizi kabûl eder.) [İslâm Ahlâkı s.122] Bu hadîs-i şerîfler, kul hakkı bulunmıyan günahlar içindir.

482. (Günah, üç türlüdür: Kıyâmette magfiret olunmıyan, terk edilmiyen ve Allahü teâlâ dilerse affedeceği günah.) [İslâm Ahlâkı s.122] Kıyâmet günü muhakkak affolunmıyacak günah, şirktir. Şirk, burada her türlü küfür demektir. Terk edilmiyecek olan günah, kul hakkı bulunan günahtır. Allahü teâlânın dilerse affedeceği günah, kul hakkı bulunmıyan günahtır.

483. Bir Habeş, Resûlullah efendimizin huzuruna gelip, (Çok günah işledim. Tevbem kabûl olur mu?) dedikte, (Evet, olur) buyurdu. O günahları işlerken, O, görüyor mu idi? dedi; (Evet) buyurunca, Habeş, bir âh! çekti ve yıkılıp cân verdi. [Kıyâmet ve Âhıret s.65]

484. (Pişman olmak tevbedir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.32; Müjdeci Mektûblar s.31]

485. (Muhakkak Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri bir kimseye beş şeyi hâzırlamadan beş şeyi vermez. Bir kimseye, ni'metini artdırmasını hâzırlamadıkça şükr vermez. Kabûl etmeği hâzırlamadıkça dua vermez. Afv etmeği hâzırlamadıkça istigfâr vermez. Kabûl edeceğini hâzırlamadıkça tevbe vermez. Karşılığını hâzırlamadan sadaka verdirmez.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.496]

486. (Günlerin en kıymetlisi Cum'adır. Cum'a günü, bayram günlerinden ve aşûre gününden dahâ kıymetlidir. Cum'a, dünyâda ve Cennetde mü'minlerin bayramıdır.) [Riyâd-un-nâsihîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.265] Diğer hadîs-i şerîflerde de; (Cum'a günlerinde bir ân vardır ki, mü'minin o ânda etdiği dua red olmaz), (Cumartesi günleri yehûdîlere, pazar günleri nasârâya verildiği gibi, Cum'a günü, müslimânlara verildi. Bugün, müslimânlara hayr, bereket, iyilik vardır), (Cuma, fakirlerin haccıdır ve müminlerin bayramıdır ve gök ehlinin bayramıdır ve Cennette de bayram günüdür. Günlerin en iyisi, en şereflisi Cumadır), (Cuma günü iyiliklerin hazînesidir ve güzel şeylerin menbaıdır), (Mûsâ aleyhisselâm dedi ki: Yâ Rabbî! Bana cumartesi gününü verdin, Muhammed aleyhisselâmın ümmetine hangi günü vereceksin? Onlara Cuma gününü vereceğim, buyuruldu. İlâhî! Cuma gününün kıymeti ve sevabı ne kadardır diye sordu. Ey Mûsâ! Cuma günü yapılan bir ibâdete, cumartesi günü yapılan yüzbin ibâdet sevabı vardır, buyuruldu. Bunun üzerine Mûsâ aleyhisselâm, yâ Rabbî! Beni Muhammed aleyhisselâmın ümmetinden eyle diye duâ eyledi), (Cuma günü geldiği için sevinen bir mümine, kıyâmete kadar her gün, o kadar sevap verilir ki, adedini Allahü teâlâ bilir), (Yâ Alî! Her kim Cum'a günü gusl ederse, Allahü tebâreke ve teâlâ onun günâhlarını afv eder. Bu Cum'adan gelecek Cum'aya kadar pürnûr olur. Kabrde ve mîzânda ağırlık olur) buyurulmuştur.

487. (Cum'a günü vefât eden müminlere şehit sevabı verilir ve kabir azâbından onu korurlar) [İslâm Ahlâkı s.488]

488. Selmân-ı Fârisî “radıyallahü anh” bildirdi ki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Şa’bân ayının son günü hutbede buyurdu ki: (Ey Müslimânlar! Üzerinize öyle büyük bir ay gölge vermek üzeredir ki, bu aydaki bir gece [Kadr gecesi], bin aydan dahâ fâidelidir. Allahü teâlâ, bu ayda, hergün oruc tutulmasını emr etdi. Bu ayda, geceleri terâvîh nemâzı kılmak da sünnetdir. Bu ayda, Allah için ufak bir iyilik yapmak, başka aylarda, farz yapmış gibidir. Bu ayda, bir farz yapmak, başka ayda yetmiş farz yapmak gibidir. Bu ay, sabr ayıdır. Sabr edenin gideceği yer Cennetdir. Bu ay, iyi geçinmek ayıdır. Bu ayda mü’minlerin rızkı artar. Bir kimse, bu ayda, bir orucluya iftâr verirse, günâhları afv olur. Hak teâlâ, onu Cehennem ateşinden âzâd eder. O oruclunun sevâbı kadar, ona sevâb verilir.) Eshâb-ı kirâm, dediler ki: Yâ Resûlallah! Her birimiz, bir orucluya iftâr verecek, onu doyuracak kadar zengin değiliz. Resûl “aleyhisselâm” buyurdu ki: (Bir hurma ile iftâr verene de, yalnız su ile oruc açdırana da, biraz süt ikrâm edene de, bu sevâb verilecekdir. Bu ay, öyle bir aydır ki, ilk günleri rahmet, ortası afv ve mağfiret ve sonu Cehennemden âzâd olmakdır. Bu ayda, emri altında olanların [işçinin, me’mûrun, askerin ve talebenin] vazîfesini hafîfletenleri [patronları, âmirleri, kumandanları ve müdîrleri], Allahü teâlâ afv edip, Cehennem ateşinden kurtarır. Bu ayda dört şeyi çok yapınız! Bunun ikisini Allahü teâlâ çok sever. Bunlar, Kelîme-i şehâdet söylemek ve istiğfâr etmekdir. İkisini de, zâten her zemân yapmanız lâzımdır. Bunlar da Allahü teâlâdan Cenneti istemek ve Cehennem ateşinden Ona sığınmakdır. Bu ayda, bir orucluya su veren bir kimse, kıyâmet günü susuz kalmıyacakdır). [Muhammed bin İshak bin Huzeyme; Riyâd-un-nâsıhîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.313] Diğer bir hadîs-i şerîfte de; (Ramezân ayı gelince, Cennet kapıları açılır. Cehennem kapıları kapanır ve şeytânlar bağlanır.) buyurulmuştur.

489. (Allahü teâlâ benim ümmetime, Ramezân-ı şerîfde beş şey ihsân eder ki, bunları hiçbir Peygambere vermemişdir:

1 — Ramezânın birinci gecesi, Allahü teâlâ mü’minlere rahmet eder. Rahmet ile bakdığı kuluna hiç azâb etmez.

2 — İftâr zemânında, oruclunun ağzı kokusu, Allahü teâlâya, her kokudan dahâ güzel gelir.

3 — Melekler, Ramezânın her gece ve gündüzünde, oruc tutanların afv olması için dua eder.

4 — Allahü teâlâ, oruc tutanlara, âhıretde vermek için, Ramezân-ı şerîfde Cennetde yer ta'yîn eder.

5 — Ramezân-ı şerîfin son günü, oruc tutan mü'minlerin hepsini afv eder.) [Ettergîb vetterhîb; Beyhekî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.313]

490. (Kurban kesecek kimse, Zilhicce ayı girince, saçını kesmesin ve tırnak kesmesin!) [İbni Âbidîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.326] Her hafta saç, sakal ve bıyık traş etmek, tırnak kesmek, koltuk, kasık temizlemek sünnet olduğu, Se'âdet-i Ebediye Cum'a nemâzı sonunda bildirilmişdir. İbni Âbidîn "rahmetullahi teâlâ aleyh", bayram nemâzı sonunda diyor ki, (Zilhicce ayının ilk on günü, bu sünnetleri gecikdirmemelidir. Bu hadîs-i şerîf, emr değildir. Bunları, kurban kesinciye kadar gecikdirmenin müstehab olduğunu göstermekdedir. Fekat dahâ fazla gecikdirmek ve hele kırk gün uzatmak günâh olur).

491. (Rahmet kapıları dört gece açılır. O gecelerde yapılan dua, tevbe, red olmaz. Fıtr bayramının ve Kurban bayramının birinci geceleri, Şa'bânın onbeşinci [Berât] gecesi ve Arefe gecesi.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.356] Kadr gecesi, birçok hadîs-i şerîflerde bildirildiği için burada da bildirilmeğe lüzûm görülmemişdir.

492. (Allahü teâlâ, ibâdetler içinde, Zil-hiccenin ilk on gününde yapılanları dahâ çok sever. Bu günlerde tutulan bir gün oruca, bir senelik oruc [nâfile oruc] sevâbı verilir. Gecelerinde kılınan nemâz, Kadr gecesinde kılınan nemâz gibidir. Bu günlerde çok tesbîh, tehlîl ve tekbîr ediniz!) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.356] Tesbîh, sübhânallah; tehlîl, elhamdülillah; tekbîr, Allahü ekber demekdir.

493. (Arefe gününe hurmet ediniz! Çünki Arefe, Allahü teâlânın kıymet verdiği bir gündür.) [Tam İlmihâl Seâdet-i 434 Ebediyye s.357] Diğer bir hadîs-i şerîfte de (Arefe gecesi ibâdet edenler, Cehennemden âzâd olur.) buyuruldu.

494. (Recebin ilk Cum’a gecesini ihyâ edene [saygı gösterene], Allahü teâlâ kabr azâbı yapmaz. dualarını kabûl eder. Yalnız, yedi kimseyi afv etmez ve dualarını kabûl etmez: Fâiz alan veyâ veren, müslimânları aşağı gören, anasına, babasına eziyyet eden, karşı gelen çocuk, müslimân olan ve islâmiyyete uyan kocasını dinlemiyen kadın, şarkı ve çalgıcılığı san’at edinenler, livâta ve zinâ edenler, beş vakt nemâzı kılmıyanlar.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.357] Diğer bir hadîs-i şerîfte de; (Receb, Allahü teâlânın ayıdır. Receb ayına ikrâm edene, saygı gösterene, Allahü teâlâ, dünyâda ve âhıretde ikrâm eder.) buyurulmuştur.

Receb ayının ilk Cum’a gecesine (Regâib gecesi) denir. Receb ayının her gecesi kıymetlidir. Her Cum’a gecesi de kıymetlidir. Bu iki kıymetli gece bir araya gelince, dahâ kıymetli olmakdadır. Regâib gecesinin kıymeti, çeşidli hadîs-i şerîfler ile bildirilmişdir. Bunlar, bu günâhlardan vaz geçmedikce, tevbe etmedikce, duaları kabûl olmaz. Ananın, babanın, kocanın, hiç kimsenin, islâmiyyete uymıyan emri dinlenilmez, yapılmaz. Fekat, anaya, babaya, yine tatlı söylemek, onları incitmemek lâzımdır. Ana baba kâfir ise, onları kiliseden, meyhâneden, sırtda taşıyarak bile, geri getirmek lâzımdır. Fekat, oralara götürmek lâzım değildir. İbni Âbidîn “rahmetullahi teâlâ aleyh” beşinci cild, ikiyüzaltmışdokuzuncu sahîfede buyuruyor ki, (Anayı, babayı ve kadının zevcini, adları ile çağırması tahrîmen mekrûhdur, küçük günâhdır. Ta’zîm ile, saygı anlatan kelimeler ile ve yanına giderek çağırmaları lâzımdır. Uzakdan, yüksek sesle çağırmamalıdır).

495. (Berât gecesini ganîmet, fırsat biliniz! Çünki, belli bir gecedir. Şa’bânın onbeşinci gecesidir. Kadr gecesi, çok büyük ise de, hangi gece olduğu belli değildir. Bu gece, çok ibâdet yapınız. Yoksa, kıyâmet günü pişmân olursunuz!) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.357] Diğer hadîs-i şerîflerde de;

(Cebrâîl “aleyhisselâm” bana geldi. Kalk, nemâz kıl ve dua et! Bu gece, Şa’bânın onbeşinci gecesidir dedi. Bu geceyi ihyâ edenleri, Allahü teâlâ afv eder. Yalnız, müşrikleri, büyücüleri, falcıları, hasîsleri, alkollü içki içenleri, fâiz yiyenleri ve zinâ yapanları afv etmez), (Allahü teâlâ, Şa’bânın onbeşinci gecesi bütün kullarına merhamet eder. Yalnız müşriki ve

müşâhini afv etmez.) buyurulmuştur. Bir zemânda veyâ bir yerde veyâ birşeyi okumakda, yapmakda, çok sevâb verileceğini işitince, o sevâba kavuşmağı niyyet ederek, düşünerek yapana, bu haber doğru olmasa bile, Allahü teâlâ, o sevâbları ihsân eder. Fekat, bunun islâmiyyet tarafından yasak edilmemiş birşey olması lâzımdır. Nâfile ibâdetlerin sevâbına kavuşabilmek için, îmânda ve farzlarda kusûr olmamak ve günâhlara tevbe etmek ve ibâdet olarak yapmağa niyyet etmek şartdır.

496. (Cuma günleri bana çok salevât getirin! Okunan salevât bana hemen bildirilir.) Bunu işitenlerden Ebûdderdâ "radıyallahü anh", (Öldükten sonra da bildirilir mi?) dedikte, (Evet, ben öldükten sonra da bildirilir. Çünkü, toprağın Peygamberleri çürütmesi haram kılındı. Onlar öldükten sonra diridirler, rızklandırılırlar) buyuruldu. [İbni Mâce; Tezkiret-ül mevtâ vel-kubûr; Fâideli Bilgiler s.72] Hazret-i Ömer Kudüs-i şerifi kâfirlerden aldıktan sonra, doğru, Hucre-i saadete gidip, Kabr-i nebevîyi ziyâret etti ve selâm verdi. Evliyânın büyüklerinden olan Ömer bin Abdülazîz hazretleri, Şâmdan Medîneye memur gönderip, Kabr-i saadete salât ve selâm okuturdu. Abdüllah ibni Ömer hazretleri, yolculuktan döndüğü zemân, doğruca Hucre-i saadete girer, önce Resûlullahı, sonra Ebû Bekr-i Sıddîkı, en sonra da babasını ziyâret edip selâm verirdi. İmâm-ı Nâfi' diyor ki, Abdüllah ibni Ömer hazretlerinin, Kabr-i saadete gelerek (Esselâmü aleyke yâ Resûlallah!) dediğini yüzden fazla gördüm. Hazret-i Ali, birgün mescid-i şerife girip, Hazret-i Fâtımanın mübârek makamını görünce ağladı. Sonra Hucre-i saadete giderek, çok ağladı ve (Esselâmü aleyke yâ Resûlallah ve esselâmü aleykümâ yâ iki kardeşlerim!) diyerek, Hazret-i Ebû Bekrle Hazret-i Ömere selâm verdi. İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfeye göre, önce hac yapmalı, sonra Medîne-i münevvereye gidip, Resûlullahı ziyâret etmelidir. Ebülleys-i Semerkandînin fetvâsında da böyle yazılıdır. (Şifâ) kitabının sahibi kâdı İyâd ve Şâfi'î âlimlerinden imâm-ı Nevevî ve Hanefî âlimlerinden İbni Hümâm, Kabr-i saadeti ziyâret lâzım olduğuna icmâ-ı ümmet hâsıl olmuştur dediler. Bazı âlimler ise, vâcibdir dedi. Zaten, kabir ziyâretinin sünnet olduğunu vehhâbîlerin (Feth-ul-mecîd) kitabı da yazıyor. Nisâ sûresinin altmışüçüncü âyet-i kerimesinde meâlen, (Onlar, nefslerine kötülük ettikten sonra, eğer sana gelerek, Allahü teâlâdan af dilerlerse, Allah'ın Resûlü de, onlar için af dilerse, Allahü teâlâyı tevbeleri elbette kabûl edici ve merhamet edici bulurlar) buyuruldu. Bu âyet-i kerime,

Resûlullahın şefaat edeceğini ve şefaatinin kabûl olacağını bildiriyor. Ayrıca, Kabr-i saadeti ziyâret için uzaklardan gelip, şefaat dilemeyi emir buyurmaktadır.

497. (Hiçbir ibâdetin kıymeti, Zilhicce ayının ilk on gününde yapılan ibâdetlerin kıymeti gibi olamaz.) [Buhârî; Hak Sözün Vesîkaları s.151]

498. (Receb-i şerifin bir gün evvelinden, bir gün ortasından ve bir gün de sonundan oruc tutana, Receb-i şerifin hepsini tutmuşcasına, Hak teâlâ hazretleri lutf-ü ihsânda bulunur.) [İslâm Ahlâkı s.430] Regâib gecesi, Receb ayının ilk Cuma gecesidir. Çok kıymetlidir. Fakat, Resûlullahın babasının evlendiği gece değildir. Böyle söylemek yanlıştır.

499. (Şa'bân-ı şerif, benim kendime mahsûs bir aydır. Hak teâlâ hazretleri Arş-ı âlânın meleklerine azamet-i şâniyle buyurur ki, ey benim meleklerim, gördünüz mü, benim kullarım sevgilimin ayına nasıl tâzîm ve hurmet ediyorlar. İzzim, celâlim hakkı için ben de kullarımı afv-ü mağfiretime nâil eyledim.) [İslâm Ahlâkı s.430] Diğer hadîs-i şerîflerde de; (Her kim Şa'bân-ı şerifte üç gün oruc tutarsa, Hak teâlâ, Cennet-i âlâda ona bir yer hazırlar), (Şa'bân ayının onbeşinci gecesini ihyâ edenleri, Allahü teâlâ affeder. Yalnız, müşrikleri, sihir yapanları ve anaya babaya eziyyet edenleri ve bid'at ehlini ve zinâ edenleri ve şarap içmeye devam edenleri affetmez) buyuruldu.

500. (Zilhiccenin onuncu günü Kurban bayramı günüdür. Her kim, o gün bayram nemâzından gelip kurbanını boğazlayıncaya kadar birşey yimeyip, kurbanının böbrekleri ile iftâr edip, iki rekât nemâz kılsa, o kimsenin kurbanının kanı yere düşmeden, kendi günahı ve ana-babasının günahları, ehl-ü ıyâl, evlat ve akrabâlarının günahları sevaba çevrilir.) [İbni Abbâs; İslâm Ahlâkı s.434]

(El mer’ü mea men ehabbe.)
(Kişi, sevdiği ile berâberdir.)
[Hadis-i şerif - Mektûbât-ı Rabbânî]

1001 HADÎS-İ ŞERÎF

(İKİNCİ CİLD)

İÇİNDEKİLER

İMAN-İTİKAD,KAZA-KADER,SABIR-TEVEKKÜL

501. (Vatan sevgisi, îmândandır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.155; Mesnevî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.420]

502. (Îmânı kâmil olanınız, ahlâkı güzel olanınızdır!) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.430] Görülüyor ki, îmân bile, ahlâk ile, insanlara fâideli olmakla ölçülmekdedir. (İslâm Ahlâkı) kitâbında, müslimânların güzel ahlâkı uzun yazılıdır.

503. (Kıyâmet günü şefâ'at edeceğim. Yâ Rabbî! Kalbinde hardal zerresi kadar îmân olanları Cennete koy diyeceğim. Bunlar Cennete girecekler. Sonra, kalbinde az birşey olanlara, Cennete giriniz diyeceğim.) [Buhârî; Şevâhid-ül-hak; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.451]

504. (Müslimânlıkda, uğursuzluk ve hastalığın sağlam kimseye muhakkak geçmesi yokdur.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.41; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.782] İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki, (Uğursuzluğa inanmamalı, te'sîr eder sanmamalıdır. (Rûh-ul-beyân)da, Tevbe sûresi, otuzyedinci âyetinin tefsîrinde diyor ki, (Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" teşrîf edince, günlerin mü'minlere uğursuz olmaları kalmadı). Bir hastalığın sağlam insana elbette geçeceğini kabûl etmemelidir. Allahü teâlâ dilerse geçer, dilemezse geçmez. [Bununla beraber, tehlükeli şeylerden, şübheli yerlerden kaçınmak vâcibdir. Hastalığa yakalanmamak için tedbîr almalıdır.] Kâhinlere, falcılara inanmamalıdır. Bilinmiyen şeyleri bunlara sormamalıdır. Bunları gaybleri bilir sanmamalıdır.)

505. (Müslimân sihr yapamaz. Allah saklasın îmânı gitdikden sonra, sihri te'sîr eder.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.41; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.782] İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki: (Sihr), ya'nî büyü yapmamalıdır ve sihr yapdırmamalıdır, harâmdır ve küfre en yakın olan, en fenâ harâmdır. Sihre âid ufak birşey yapmamağa çok dikkat etmelidir.

506. (Şirkden sakınınız. Şirk, karıncanın ayak sesinden dahâ gizlidir.) Bu kadar gizli olan şeyden korunmak nasıl olur denildikde, (Allahümme innâ ne'ûzü bike en-nüşrike-bike şey'en na'lemühu ve nes-tagfirüke limâ lâ-na'lemühu duasını okuyunuz!) buyuruldu. [İslâm Ahlâkı s.24] Bu hadîs-i şerîfdeki şirk, küfr demekdir. Bu duayı sabâh ve akşam çok okumalıdır. Kâfirlerin, Cehennem ateşinde sonsuz azâb görecekleri, Cennete hiç girmiyecekleri söz birliği ile bildirilmişdir. Kâfir, dünyâda sonsuz yaşasaydı, sonsuz kâfir kalmak niyyetinde olduğu için, cezâsı da sonsuz azâbdır. Allahü teâlâ, herşeyin hâlikı, sâhibidir. Mülkünde dilediğini yapması hakkıdır. Ona, niçin böyle yapdın demeğe kimsenin hakkı yokdur. Bir şeyin sâhibinin, o şeyi dilediği gibi kullanmasına zulm denmez. Allahü teâlâ, Kur'ân-ı kerîmde, zâlim olmadığını, hiçbir mahlûkuna zulm yapmadığını bildirmekdedir. Allahü teâlânın (Esmâ-i hüsnâ)sı vardır. Bu ismleri de, kendi varlığı gibi ezelîdir. Bu doksandokuz isminin arasında bulunan (Müntekim) ve (Şedîd-ül-ikâb) gibi ismlerinden dolayı yedi Cehennemi yaratdı. (Rahman) ve (Rahîm) ve (Gaffâr) ve (Latîf) ve (Raûf) gibi ismlerinden dolayı, sekiz Cenneti yaratdı. Cehenneme ve Cennete gitmeğe sebeb olacak şeyleri ezelde ayırd etdi. Çok merhametli olduğu için, bunları kullarına bildirdi. (Cehenneme girmeğe sebeb olan şeyleri yapmayınız! Onun ateşi çok şiddetlidir. Dayanamazsınız!) diyerek, kullarına tekrâr tekrâr haber verdi. Sonsuz olan Cennet ni'metlerine kavuşduracak şeyleri yaparak, [ahkâm-ı islâmiyyeye uyarak] dünyâda ve âhıretde râhat ve mes'ûd yaşamağa da'vet etdi. Bu da'veti beğenip seçmeleri için, insanlara akl ve irâde, ihtiyâr ni'metlerini de verdi. Allahü teâlâ, hiçbir kimsenin Cehenneme girmesini, Cehenneme götürecek şeyleri yapmasını ezelde emr etmedi, dilemedi. Fekat dünyâda, kimlerin Cennet yolunu, kimlerin de Cehennem yolunu tutacaklarını ezelde biliyordu. (Kazâ) ve (kader)i, ya'nî, ilmi de ezelîdir. Ebû Lehebin Cehenneme gideceğini haber vermesi, onun Cehenneme gitmesini ezelde, istediği için değildir. Cehennem yolunu dileyeceğini, bildiği içindir.

507. Resûlullahdan "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" duaların efdali hangisidir diye soruldukda, (Allahü teâlâdan âfiyet isteyiniz. Îmândan sonra, âfiyetden dahâ büyük ni'met yokdur) buyurdu. [İslâm Ahlâkı s.89] Âfiyet, dînin ve i'tikâdın bid'atlerden, amelin ve ibâdetin âfetlerden, nefsin şehvetlerden,

kalbin hevâ ve vesveseden ve bedenin hastalıklardan selâmet bulması, kurtulması demekdir. Âfiyete kavuşmak için, çok istigfâr etmelidir.

508. (Üç şey îmânın lezzetini artdırır: Allahü teâlâyı ve Resûlünü herşeyden çok sevmek, kendisini sevmiyen müslimânı Allah rızâsı için sevmek, Allahü teâlânın düşmanlarını sevmemek.) [İslâm Ahlâkı s.99] İbâdeti çok olan mü'mini, az olandan dahâ çok sevmek lâzımdır. İsyânı dahâ çok olan, küfrü ve fuhşu yayan kâfirleri dahâ çok sevmemek lâzımdır. Allah için düşmanlık edilmesi lâzım gelenlerin başında, insanın kendi nefsi gelir. Sevmek demek, onların yolunda bulunmak demekdir.

509. (Varlıklardaki nizâmı düşünerek Allahü teâlâya îmân ediniz!) [İslâm Ahlâkı s.106] İnsanın, günâhlarını düşünmesi ve bunlara tevbe etmesi, tâ'atlarını, ibâdetlerini düşünüp, bunlara da, şükr etmesi lâzımdır. Mahlûklardaki ve kendi bedenindeki ince san'atları, düzenleri, birbirlerine olan bağlılıklarını düşünerek de, Allahü teâlânın varlığını ve büyüklüğünü anlaması lâzımdır. Bir hadîs-i şerîfde, (Bir an tefekkür, altmış sene ibâdetden dahâ hayrlıdır) buyuruldu. Astronomi okuyup da, yer küresinin, ayın, güneşin ve bütün yıldızların boşlukda dönmelerinde ve birbirlerinden uzaklıklarında bulunan düzeni, hesâbları anlıyan kimsenin, îmânı artar. Dağların, ma'denlerin, nehrlerin, denizlerin, hayvânların, nebatların, hattâ mikropların yaratılmasında, çeşidli fâideler vardır. Hiçbiri boş yere, lüzûmsuz yaratılmamışdır. Bulutlar, yağmurlar, şimşekler ve yıldırımlar, yer altındaki sular ve enerji maddeleri ve hava, kısaca her varlık belirli hizmetler, belli vazîfeler yapmakdadır. İnsanlar, bu sayısız mahlûkların, sayılamıyacak hizmetlerinden bugüne kadar pek azını anlıyabilmişdir. Mahlûkları kavrıyamıyan insan aklı, bunların hâlıkını, yaratanını nasıl kavrıyabilir? Onun büyüklüğünü, sıfatlarını birâz anlıyabilen islâm âlimleri, şaşkına dönmüşler. (Onu anlamak, anlaşılamıyacağını anlamakdır) demişlerdir. Mûsâ aleyhisselâmın ümmetinden biri, otuz sene ibâdet etmiş. Bir bulut kendisine gölge yaparak, güneşden korumuşdu. Birgün bulut gelmemiş, güneşde kalmışdı. Annesine sebebini sormuş. Herhâlde bir günâh yapmışsın, demişdi. Hayır, günâh işlemedim deyince, göklere, çiçeklere bakmadın mı? Onları görünce, yaratanın azametini düşünmedin mi? demiş. Evet, bakdım. Fekat, tefekkürde kusûr etdim deyince, bundan büyük günâh olur mu? Hemen tevbe et, demişdi. Aklı başında olan

kimsenin, tefekkür vazîfesini hiç ihmâl etmemesi lâzımdır. Yarın ölmiyeceğinden emîn olan kimse var mıdır? Allahü teâlâ, hiçbir şeyi bâtıl, fâidesiz yaratmamışdır. İnsanların anlıyamadıkları, göremedikleri fâideler, anlıyabildiklerinden katkat dahâ çokdur.

510. (İslâmın binâsı beş direk üzerine kurulmuşdur. Birincisi Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühu ve resûlüh, demek ve bunun ma'nâsına inanmakdır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.17; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.109] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyurdu ki: Bu şehâdet kelimesinin ma'nâsı, (Görmüş gibi bilir ve inanırım ki, Allahü teâlâdan başka, varlığı lâzım olan, ibâdet ve itâ'at olunmağa hakkı olan, hiç ilâh, hiçbir kimse yokdur. Görmüş gibi bilir, inanırım ki, Muhammed "sallallahü aleyhi ve sellem" Allahü teâlânın hem kulu, hem Peygamberidir. Onun gönderilmesi ile, Ondan önceki Peygamberlerin dinleri temâm olmuş, hükmleri kalmamışdır. Se'âdet-i ebediyyeye kavuşmak için, ancak Ona uymak lâzımdır. Onun her sözü, Allahü teâlâ tarafından kendisine bildirilmişdir. Hepsi doğrudur. Yanlışlık ihtimâli yokdur) demekdir. [Müslimân olmak istiyen bir kimse, önce bu kelime-i şehâdeti ve ma'nâsını söyler. Sonra guslü, nemâzı ve lâzım oldukca, farzları, harâmları öğrenir.]

511. (Bir zemân gelecek ki, ümmetimde müslimânlığın yalnız adı kalacak. Mü'min olanlar, yalnız birkaç islâm âdetini yapacak. Îmânları kalmıyacak. Kur'ân-ı kerîm yalnız, okunacak. Emrlerinden, yasaklarından haberleri bile olmıyacak. Düşünceleri yalnız yiyip içmek olacak. Allahü teâlâyı unutacaklar. Yalnız paraya tapınacaklar. Kadınlara köle olacaklar. Az kazanmak ile kanâ'at etmiyecekler. Çok kazanınca doymıyacaklar.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.775]

512. (Allahü teâlâya tam tevekkül etseydiniz, kuşların rızkını verdiği gibi, size de gönderirdi. Kuşlar, sabâh mi'deleri boş, aç gider. Akşam mi'deleri dolmuş, doymuş olarak döner.) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.677] İbrâhîm-i Edhem "kuddise sirruh", bir papasa sordu ki, (Nerden geçiniyorsun?). (Nerden gönderdiğini, rızkımı verene sor, ben bilmem!) dedi. Birine sordular ki, (Hergün ibâdet ediyorsun. Ne yiyip, ne içiyorsun?). Cevâb olarak, dişlerini gösterdi. Ya'nî, (Değirmeni yapan,

suyunu gönderir) demek istedi. Herem bin Hayyân, Üveys Karnîye [Veysel Karanî de denilir] sorup, (Nerede yerleşeyim?) dedikde, (Şâmda) buyurdu. (Acabâ Şâmda geçim nasıldır?) deyince, Üveys, (Rızklarından şübhe eden kalblere yazıklar olsun! Bunlara, nasîhat fâide etmez!) buyurdu.

513. (Bir kimse, Allahü teâlâya sığınırsa, Allahü teâlâ, onun her işine yetişir. Hiç ummadığı yerden, ona rızk verir. Her kim, dünyâya güvenirse, onu dünyâda
bırakır.) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.677] İmâm-ı Gazâlî "rahime-hullah" buyuruyor ki: İbrâhîm aleyhisselâmı mancınığa koyup, ateşe atarlarken (Hasbiyallah ve ni'melvekîl), ya'nî (Bana Allah'ım yetişir. O iyi vekîl, yardımcıdır) dedi. Ateşe düşerken, Cebrâîl "aleyhisselâm" gelip, (Bir dileğin var mı?) dedikde, (Var, amma sana değil) dedi. Böylece (Hasbiyallah) sözünün eri olduğunu gösterdi. Bunun için Vennecmi sûresinde, (Sözünün eri olan İbrâhîm) meâlindeki âyet-i kerîme ile medh buyuruldu. Allahü teâlâ, Dâvüd aleyhisselâma, (Bir kimse, herşeyden ümmîd kesip, yalnız bana güvenirse, yerde ve göklerde bulunanların hepsi, ona zarar yapmağa, aldatmağa uğraşsalar, onu elbette kurtarırım) meâlindeki âyet-i kerîme ile vahy gönderdi.

514. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" efendimizin yanına bir köylü geldi. (Deveni ne yapdın?) buyurdu. (Allaha tevekkül edip, kendi hâline bırakdım) deyince, (Bağla ve sonra tevekkül et!) buyurdu. [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.690] Hindistânda bulunan islâm âlimlerinin büyüklerinden Muhammed Bâkî-billah hazretleri buyuruyor ki, (Tevekkül, sebeblere yapışmayıp, tenbel oturmak değildir. Çünki, böyle olmak, Allahü teâlâya karşı edebsizlik olur. Müslimânın, meşrû' olan bir sebebe yapışması lâzımdır. Sebebe yapışdıkdan, çalışmağa başladıkdan sonra tevekkül edilir. Ya'nî istenilen şey, bunun hâsıl olmasına sebeb olan şeyden beklenilmez. Çünki, Allahü teâlâ sebebi, istenilen şeye kavuşdurmak için, bir kapı gibi yaratmışdır. Birşeyin hâsıl olmasına sebeb olan işi yapmayıp da, sebebsiz olarak gelmesini beklemek, kapıyı kapayıp pencereden atılmasını istemeğe benzer ki, edebsizlik olur. Allahü teâlâ, ihtiyâclarımıza kavuşmamız için kapıyı yaratmış ve açık bırakmışdır. Onu kapamamız doğru değildir. Bizim vazîfemiz kapıya gidip beklemekdir. Sonrasını O bilir. Çok zemân kapıdan gönderir. Dilediği zemân da

pencereden atarak verir). Bâkî-billahın bu sözü (Berekât) kitâbında yazılıdır. Görülüyor ki, çalışmayıp, boş oturup, tevekkül ediyorum demek câiz değildir. Tesavvuf büyükleri, çalışmağa, sebebe yapışmağa başlayıp, bundan sonra tevekkül etmeli demişlerdir.

515. (Mûsâ "aleyhisselâm", Yâ Rabbî! Hastalığı yapan kimdir, hastalığı iyi eden kimdir, dedi. Cenâb-ı Hak, her ikisini de yapan benim, buyurdu. O hâlde, tabîbe ne lüzûm var deyince, onlar, şifâ için yaratdığım sebebleri bilir ve kullarıma verir. Ben de onlara, bu yoldan rızk ve sevâb veririm, buyurdu.) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.694] İmâm-ı Gazâlî "rahimehullah" buyuruyor ki: Görülüyor ki, tabîbe gitmeli, ilâc kullanmalıdır. Fekat, doktora ve ilâca güvenmemeli, şifâyı Allahü teâlâdan istemelidir. İlâc içip de iyi olmıyan, ameliyyât masalarında kalıp can veren az değildir.

516. (Bir kimsenin havada uçduğunu ve deniz üzerinde yürüdüğünü yâhud ağzına ateş koyup yutduğunu görseniz, fekat islâmiyyete uymıyan bir iş yapsa, kerâmet sâhibiyim derse de, onu büyücü, yalancı, sapık ve insanları doğru yoldan sapdırıcı biliniz!) [El-münîre; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.909] Şyh ve tarîkatcı olarak ortaya çıkan ba'zı kimselerin, ağızlarına ateş koyduklarını, ağızlarından alevler çıkdığını, bir yanağına bıçak, şiş sokarak öteki yanağından çıkdığını, sokak ortasına yatarak, üzerinden kamyon geçirildiği hâlde, kendilerine hiçbirşey olmadığını görenlerden işitiyoruz. Bunların kerâmet olduğunu söyliyorlar. Görenler de inanıyorlarmış. Allahü teâlâ bunların Mûsâ aleyhisselâm zemânında da bulunduğunu haber veriyor. Bunlara kerâmet değil, sihr diyor. Böyle, göz boyamaları, (Fetâvâ-yı hadîsiyye)nin yüzondokuzuncu sahîfesinde ve (Mektûbât)ın 266.cı mektûbu sonunda ve üçüncü cildinde uzun bildirilmiş, harâm olduklarına fetvâ verilmişdir. Bu büyücü, üfürükcü şeyhlerin, tarîkatcıların yalan sözleri, (Hadîka) ve (Berîka)da da uzun yazılıdır. Bunların din adamı değil, müslimânları aldatan şeytân oldukları acı acı bildirilmişdir. Bu gösterileri, din değildir. Dinsizlikdir. Avrupadaki, Japonyadaki kâfirler de, sahnelerde, sirklerde, bunlarınkinden dahâ acaîb, dahâ garîb şeyler gösteriyorlar. İslâmiyyet, oyun, komedi, maskaralık, müzik dîni, sihrbazlık, canbazlık, hokkabazlık dîni değildir. İslâmiyyet, inanması, yapması, sakınması lâzım olan şeyleri, güzel ve çirkin huyları

öğrenmek ve emrlere uymak, herkese iyilik yapmak dînidir. Şeyh-ul-islâm Ahmed ibni Kemâl efendinin (El-münîre) kitâbında diyor ki, (Müslimâna ilk vâcib olan şey, ahkâm-ı islâmiyyeye uymakdır. Ahkâm-ı islâmiyye, Allahü teâlânın ve Resûlünün "sallallahü aleyhi ve sellem" emr ve yasak etdiği şeyler demekdir.) Bu hadîs-i şerîf hak yolda olan tesavvufcu ile, bâtıl yolda olan tarîkatcıları, birbirlerinden kesin olarak ayırmakdadır.

517. (Lâ ilâhe illallah diyen kimse Cennete girer.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2 m.37; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.911] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki, (Görüşleri kısa olan kimseler, bu söze şaşar. Bir kerre Lâ ilâhe illallah demekle, Cennete girmek nasıl olur der. Bu güzel kelimenin bereketlerini, fâidelerini bilmiyorlar. Bu mukaddes kelimenin bereketlerini, fâidelerini, bütün mahlûklara, kıyâmete kadar bölseler, hepsini doyuracağını görüyorum. Hele, bu mukaddes, güzel kelimeye (Muhammedün Resûlullah) kelimesi de eklenerek, teblîg ve tevhîd, inci gibi, yanyana dizilirse ve risâlet vilâyete yaklaşdırılırsa, vilâyetin ve nübüvvetin bütün üstünlükleri ve yükseklikleri, bir araya toplanmış olur. Bu iki se'âdetin yoluna kavuşduran, bu kelimelerdir. Vilâyeti, zıllerin, akslerin karanlıklarından kurtaran, temizleyen, nübüvveti en yüksek dereceye ulaşdıran, bu kelimedir. Ey Allah'ımız! Bizi bu güzel kelimenin fâidelerinden mahrûm bırakma! Bizi bu kelimelerden ayırma! Bu kelimeyi tasdîk edici olduğumuz hâlde cânımızı al! Kıyâmet günü, bizleri bu kelimeyi tasdîk edenler arasında bulundur! Bu kelime hurmetine ve bu kelimeyi bildirenler "aleyhimüssalevât vetteslîmât vettehıyyât velberekât" hurmetine, bizleri Cennete sok! Âmîn.) İmâm-ı Rabbânî hazretleri (Mektûbât)ın ikinci kısmını toplamış olan [Allahü teâlâ ondan râzı olsun!] Abdülhayy için yazılmış olan 2.ci cildin 37.ci mektûbunda, (Lâ ilâhe illallah) Tevhîd kelimesinin üstünlüklerini uzun bildirmekdedir. Bu mektûb, (Se'âdet-i Ebediyye) üçüncü kısm, yirmidokuzuncu maddede mevcûddur.

518. (Çalışmadan dua eden, silâhsız harbe giden gibidir.) [Şir'a-tül-islâm şerhi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1036] (Şir'a-tül-islâm) şerhinde buyuruyor ki, (dua, bir
temennî olmamalı, istediği şeye kavuşduracak sebeblere yapışmalıdır. Meselâ, önce tâ'at ve ibâdâta sarılmalı, sonra Allah'ın rızâsına kavuşmak için dua etmelidir. Tâ'atler, ibâdetler, rızânın, muhabbetin sebebleridir.

Sebeblere yapışmadan yapılan dua kabûl olmaz. Buna dua denmez. Fâidesiz temennî denir. Ümmîd edilmiyen şeyi istemeğe temennî denir. Ümmîd edilen şeyi istemeğe recâ denir. İstenilen şeyin sebeblerine kavuşdurmasını dilemelidir. Abdest alıp, diz üstüne, kıbleye karşı oturup, elleri göğüs hizâsında ileri uzatıp, avuçları [semâya karşı] açıp, Peygamberlere ve Evliyâya tevessül ederek, Onların hâtırları ve hurmetleri için istemeli, sonunda (Âmîn) demelidir. Herşeyden önce, afv ve mağfiret ve âfiyet için dua etmelidir. Bunların hepsini ihtivâ eden çok kıymetli dua, (Allahümme rabbenâ âti-nâ fiddünyâ haseneten ve fil-âhıreti haseneten ve kı-nâ azâbennâr)dır. Kendisi, ehli ve evlâdı için zararlı dua yapmamalı, [meselâ (Yâ Rabbî! Canımı al) dememelidir]. Kabûl olursa, pişmânlık fâide vermez.)

519. (Allahü teâlânın yaratdıklarında, gönderdiklerinde hayr, iyilik vardır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.15; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1036] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Kıymetli seyyid kardeşim! Dikkatle dinleyiniz! İyi düşünceli olan kardeşlerimizin derdlerden kurtulmamız için, her çâreye baş vurduklarını, hiçbirinin fâide vermediğini haber aldım. (Allahü teâlânın yaratdıklarında, gönderdiklerinde hayr, iyilik vardır) hadîs-i şerîfi meşhûrdur. İnsan olduğumuz için, başımıza gelenlerden, bir aralık üzülmüşdük. İçimiz sıkılmışdı. Birkaç gün sonra, Allahü teâlânın lütfu ile, üzüntü ve sıkıntılar gitdi, hiç kalmadı. Onların yerine sevinc, genişlik geldi ki, bizimle uğraşanlar, Allahü teâlânın istediğini istemekde ve yapmakdadırlar. Böyle olunca, sıkılmanın, üzülmenin yersiz olduğu, Allahü teâlâyı seviyorum diyenin böyle olmaması gerekdiği anlaşıldı. Çünki, sevene, sevgilinin gönderdiği acıların da, Ondan gelen iyilikler gibi sevgili ve tatlı olması lâzımdır. Sevgilinin iyilikleri tatlı geldiği gibi, Onun acıtması da tatlı gelmelidir. Hattâ, Ondan gelen acılarda, tatlılardan dahâ çok lezzet bulmalıdır. Çünki, acılar, sıkıntılar nefse tatlı gelmez. Nefs, böyle şeyleri istemez. Her bakımdan güzel olan, herşeyi güzel olan Allahü teâlâ, bir kulunu incitmek dileyince, Onun irâdesi, isteği, bu kula elbette güzel gelmelidir. Dahâ doğrusu, bundan zevk almalıdır. Bizimle uğraşanların diledikleri, istedikleri, Allahü teâlânın dilediğine uygun olduğu için ve bunların dilekleri, O sevgilinin dilediğini gösterdiği için, bunların diledikleri ve yapdıkları da, elbette güzeldir ve tatlı gelmekdedir. Sevgilinin işini gösteren bir kimsenin işi de, sevene sevgilinin

işi gibi, sevimli ve tatlı gelir. Bunun için bu kimse de, sevene sevgili olur. Şaşılacak şeydir ki, bu kimsenin vereceği acılar, sıkıntılar, ne kadar çok olursa, sevenin gözüne o kadar çok tatlı görünür. Çünki, onun verdiği sıkıntılar, sevgilinin düşman gibi olduğunu göstermekdedir. Bu yolda aklı gidenlerin işlerine akl ermez. Demek ki, o kimseye karşılık yapmak, onu kötü bilmek, sevgiliyi sevmeğe uymaz. Çünki, o kimse, sevgilinin işlerini gösteren bir ayna gibidir. Bizimle uğraşanlar, incitenler, başkalarından dahâ sevimli görünüyorlar. Kardeşlerimize, dostlarımıza söyleyiniz! Bizim için üzülmesinler, sıkılmasınlar. Bizi incitenleri kötü bilmesinler. Onlara kötülük yapmasınlar! Bunların yapdıklarına sevinseler, yeridir. Evet, dua etmekle emr olunduk. Allahü teâlâ, dua edenleri, Ona boyun bükenleri ve yalvaranları, sızlıyanları sever. Böyle yapmak, Ona tatlı gelir. Belâların, sıkıntıların gitmesi için dua ediniz! Afv ve âfiyet için yalvarınız!)

520. (Allahü teâlâ aczi, gevşekliği mâzur görmez. Aklını ve zekânı kullanmalısın! İşin önemi seni mağlup edecek gibi olsa bile, Allah'ın yardımı bana yeter diyerek çalışmaya devam etmelisin!) [Fâideli Bilgiler s.226]

521. Hâkim bin Hazâm, îmana gelince, evvelce yapmış olduğu iyilikleri sormuştu. Buna karşılık olan hadîs-i şerîfte, (Evvelce yapmış olduğun hayrlı ve faydalı işlerin makbûl olmak üzere müslüman oldun) buyurulmuştur. [Buhârî; Müslim; Fâideli Bilgiler s.246] Îmana gelen bir kimse, îmana gelmeden önce yaptığı iyiliklerin karşılığına kavuşur. Îmana gelen kimsenin evvelce yaptığı bütün günahları affolur. Çünkü, bir müslüman, Allah korusun, îmandan çıkar, mürted olursa, yapmış olduğu bütün iyilikleri yok olacağı gibi, yeni îmana gelen bir kimsenin evvelki günahları affolur. Bir kâfir îmana gelince, bütün günahları affolup, tertemiz olacağı için, ona saygı ve sevgi göstererek, gönlünü kazanarak duâsını almaya çalışmalıdır.

522. (Suheyb-i Rûmî ne iyi bir kuldur. Allahdan korkmasaydı da, yine hiç günah işlemezdi) [Fâideli Bilgiler s.259] Bu hadîs-i şerîf, huzûru te'mîn etmekte korkunun kuvvetli bir sebep olduğunu göstermektedir. Dinde reformcuların, Allah korkusu ile Allah sevgisini başka başka bilmeleri ve ikincisini beğenip, birincisine karşı olmaları, din bilgilerine ve dîn-i islâmın temel vesîkalarına yabancı olduklarındandır.

523. (Allahü teâlâdan en çok korkanınız ve çekineniniz, benim.) [Fâideli Bilgiler s.261] Bir kimse, vilâyet derecelerinde yükseldikçe, Allahü teâlâdan korkusu da artar. Allah sevgisi ve Allah aşkı, islâmiyetin en yüksek tanıdığı bir bilgidir. Fakat, dünyaya düzen vermek için yalnız bu sevgi yeter deyip, bütün saadetlerin başı olan Allah korkusunu küçük ve lüzûmsuz görmek, âyet-i kerimelerden ve hadîs-i şerîflerden haberi olmamanın açık bir alâmetidir. Bu hadîs-i şerîf, Allah korkusunun lâzım olduğunu göstermektedir. Allahdan korkmak, bir zâlimden korkmak gibi sanılmasın! Bu korku, saygı ve sevgi ile karışık olan bir korkudur. Âşıkların sevgililerine karşı yazdıkları şiirlerde, böyle korku içinde olduklarını bildiren beytleri az değildir. Sevgilisini, kendinden pek yüksek bilen bir âşık, kendini o sevgiye lâyık görmiyerek, hislerini böyle korku ile anlatmaktadır.

524. (Aklın çok olması, Allah korkusunun çokluğu ile belli olur.) [Fâideli Bilgiler s.261] Allahdan korkan bir kimse, Onun emirlerini yapmaya, yasaklarından sakınmaya titizlikle çalışır. Hiç kimseye kötülük yapmaz. Kendine kötülük yapanlara sabr eder. Yaptığı kusurlara tevbe eder. Sözünün eri olur. Her iyiliği Allah için yapar. Kimsenin malına, canına, nâmusuna göz dikmez. Çalışırken, alış veriş ederken, kimsenin hakkını yimez. Herkese iyilik eder. Şüpheli şeylerden kaçınır. Makam (Müslümanlık, sahiplerine, zâlimlere tabasbus etmez, yaltaklanmaz. İlm ve ahlâk sahiplerine saygı gösterir. Arkadaşlarını sever ve kendini sevdirir. Kötü kimselere nasihat verir. Onlara uymaz. Küçüklerine merhametli ve şefkatli olur. Misafirlerine ikrâm eder. Kimseyi çekiştirmez. Keyfi peşinde koşmaz. Zararlı ve hattâ faydasız birşey söylemez. Kimseye sert davranmaz. Cömerd olur. Mâlı ve mevkı'i herkese iyilik etmek için ister. Riyâkârlık, iki yüzlülük yapmaz. Kendini beğenmez. Allahü teâlânın her ân gördüğünü ve bildiğini düşünerek hiç kötülük yapmaz. Onun emirlerine sarılır. Yasaklarından kaçar. İşte, Allahdan korkanlar milletine, memleketine faydalı olur.

525. Resûlullah efendimize islâmiyet nedir diye sorulduktа, Allahü teâlânın emirlerini büyük bilmek ve Allahü teâlânın mahlûklarına acımaktır) buyurdu. [Fâideli Bilgiler s.279] Resûlullahın bu hadîs-i şerîfte gösterdiği ışıklı yolda ilerliyen insanlar, hangi kavm, hangi millet, hangi dinden olursa

olsun, Allah'ın kullarının haklarına dokunmanın, âhirette büyük suç olacağını bilirler. Bu insanlardan kimseye zarar gelmiyeceğini yukarıdaki vesika açıkça göstermektedir. İslâmiyette şahsların ve cemiyetin menfaatlerine çalışılmakla berâber, müslümanların gayesi, bu menfaatlerden daha üstün ve ilâhî bir şeydir.

526. (Bozuk bir işi düzeltemediğiniz zemân, sabr ediniz! Allahü teâlâ onu düzeltir.) [İbni Adî; Beyhekî; Fâideli Bilgiler s.379] Bu hadîs-i şerîf, kanûnlara karşı gelmeği, ihtilâl yapmağı değil, meşru yollardan nasihat verip sabr etmeyi emir buyurmaktadır.

527.(Birinizin beni sevmesi, kendini ve çocuğunu ve ana babasını ve bütün insanları sevmesinden daha çok olmadıkça, bu kimse, tam bir îman etmiş olmaz.) [Hak Sözün Vesîkaları s.26]

528.(Mâtem tutan kimse, ölmeden tevbe etmezse, kıyâmet günü şiddetli azâb görecektir.) [Müslim; Hak Sözün Vesîkaları s.165] İslâmiyette mâtem tutmak yoktur. Peygamber efendimiz mâtem tutmağı yasak etti. Yine Müslimdeki bir hadîs-i şerîfde, (İki şey vardır ki, insanı küfre sürükler. Birisi, bir kimsenin soyuna söğmek, ikincisi, ölü için mâtem tutmaktır.) buyuruldu. Muharremin onuncu Aşûre günü mâtem yapmak, bağırıp çağırmak, ilk olarak Muhtâr-ı Sekâfî tarafından ortaya çıkarıldığı (Tuhfe)nin baş sayfalarında yazılıdır. Bu bid'at, mezhepsizler arasında, bir ibâdetmiş gibi yayıldı. Hâlbuki Muhtâr, bunu Kûfe ehâlisini aldatıp, onları Emevîlerle harbe sürüklemek, böylece hükûmeti ele geçirmek için bir hiyle olarak yapmıştı. Mâtem yasak olmasaydı, herkesten önce Peygamber efendimizin ölümü için mâtem tutulurdu. Sonra Hazret-i Ömer ve Hazret-i Ali ve Hazret-i Hüseyn şehit edildikleri için mâtem tutardık. Bunların hepsini çok seviyoruz. Şehid edildikleri için çok üzülüyoruz. Fakat mâtem yapmıyoruz. Mâtem yapmıyoruz, ammâ kalbimiz kan ağlıyor. Müslümanların mâtem yapması ve başkalarına lânet etmeleri yasak edildiği için, mâtem yapmıyoruz.

529. (Kendisine deli denilmiyen kimsenin îmanı tamam olmaz.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.213; Hak Sözün Vesîkaları s.320] İmâm-ı Rabbânî ‘‘kuddise sirruh’’ 213.cü mektûbunda buyuruyor ki, (İblîsin rahat,

sevinçli oturduğunu, kimseyi aldatmakla uğraşmadığını gören bir zat, (Niçin insanları aldatmıyorsun, boş oturuyorsun?) dedikte, (Bu zemânın kötü din adamları, benim işimi çok güzel yapıyorlar, insanları aldatmak için bana iş bırakmıyorlar) demişti. Oradaki talebeden, mevlânâ Ömer, iyi yaradılışlıdır. Yalnız, kendisine arka olmak, doğruyu söylemesi için kuvvetlendirmek lâzımdır. Hâfız imâm da, aklını fikrini dînin yayılmasına vermiştir. Zaten her müslümanın böyle olması lâzımdır. Biliyorsunuz ki, bu fakir, söyliyerek ve yazarak, iyi kimselerle konuşmanın önemini anlatmaya uğraşıyorum. Kötü kimselerle arkadaşlıktan kaçınmasını tekrar tekrar bildirmekten usanmıyorum. Çünkü, işin temeli bu ikisidir. Söylemek bizden, kabûl etmek sizden. Daha doğrusu, hepsi Allahü teâlâdandır. Allahü teâlânın hayrlı işlerde kullandığı kimselere müjdeler olsun!)

530. (Aç olan veya birşeye muhtaç olan, kimseden istemeyip, Allahü teâlâdan beklerse, Allahü teâlâ, ona bir senelik rızık kapıları açar.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.2 m.37; Hak Sözün Vesîkaları s.338] Muhammed Ma'sûm-i Fârukî ''kuddise sirruh'' buyuruyor ki, (Sadaka istemekte üç zarar vardır. Allahü teâlânın, nîmeti az gönderdiğini haber vermektir ki, haramdır. Kendini zelîl etmektir. Müminin Allahdan başkasına boyun bükmesi câiz değildir. İstenilen kimseye de eziyyet etmektir. Zarûret olmadıkca, bu da haramdır. Bunun için, takvâ sahipleri, kimseden birşey istememişlerdir. Bişr-i Hâfî, Sırr-î Sekatîden başka kimseden birşey istemezdi. (Onun mal verince, sevineceğini biliyorum, onu sevindirmek için istiyorum) derdi. Bişr hazretleri buyurdu ki, (Üç nev' fakir vardır: İstemez, verince de almaz. Bunlar, İlliyyînde melekler iledirler. İstemez, verince alır. Bunlar, Cennetlerde mukarreblerledir. İhtiyâcı olunca ister. Bunlar, sâdıklar olup, Eshâb-ı yemin iledirler.) Netîce olarak deriz ki, zarûret olmadan dilenmek haramdır ve çirkindir. Zarûret ve ihtiyaç hâlinde mubâh olur. Lâkin, derecenin azalmasına sebep olur.)

531. Müseylemetül-kezzâbın adamları iki sahâbîyi yakaladı. Birisine, (Muhammedin peygamber olduğuna inanıyor musun?) dedi. Evet dedi. (Benim de peygamber olduğuma inanıyor musun?) dedi. Buna da evet dedi. Müseyleme, kendisinin Benî Hanîfe kabîlesine peygamber olduğuna, Muhammed aleyhisselâmın Kureyş kabîlesine peygamber olduğuna inanıyordu. Bunu serbest bıraktı. Diğerini getirdiler. Buna da sordu. Birinci

suâle evet, ikincisine, ben sağırım dedi. Bunu öldürdü. Resûlullah efendimiz haber alınca, (İkincisi, îmanı üzere şehit oldu. Birincisi, Allahü teâlânın verdiği izne tâbi oldu) buyurdu. [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.3 m.55; Medâricülhidâye; Hak Sözün Vesîkaları s.349] Muhammed Ma’sûm-i Fârukî ‘‘kuddise sirruh’’ buyuruyor ki, (Nahl sûresinin 106. âyet-i kerimesi meâlen, (İkrâh ile [korkutularak], kalbi îman ile dolu iken küfür söyleyen affolur) olup, ikrâh olunca, küfre izin vermektedir. (Takıyye), kalbinde olanın aksini söylemektir. Buna (Müdârâ) da denir. Îtikatını, mezhebini saklamak demektir. Muhtelif şeklleri vardır: Birincisi, kâfirler arasında olup, malından, canından korkanın, kalbi râzı olmadığı hâlde muhabbet izhâr etmesidir. Bu, câizdir. İkincisi, kalbinde olanı açıkça söylemesidir. Bu, efdâldir. Müseylemenin şehit ettiği Sahâbî böyledir. Üçüncüsü, öldürmek, zinâ,
malını gasb, yalancı şâhitlik, nâmuslu kadını kazf etmek [fâhişe demek], müslüman kadınları kâfirlere haber vermek gibi zararlı şeyleri yapmak câiz değildir. Dördüncüsü, takıyye, kâfirlerin gâlib olduğu yerde câizdir. Şâfi'î mezhebinde, zâlim müslümanlar arasında da câiz olur. İmâm-ı Mücâhid diyor ki, islâmiyetin başlangıcında böyle idi. [Mücâhid, 104 [m. 723] de Mekkede vefât etti.] Çünkü, o zemân, müslümanlar garîb idi, zayıf idi. İslâm devleti teşekkül edince, bu hükm değişti. Takıyye, kıyâmete kadar câizdir diyenler de vardır. Bunların kavlleri, evladır. Çünkü, müminin kendinden zararı, mümkün olduğu kadar def' etmesi lâzımdır.)

532. (Mâlını muhâfaza ederken öldürülen, şehit olur.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.3 m.55; Medâricülhidâye; Hak Sözün Vesîkaları s.350] Muhammed Ma’sûm-i
Fârukî ‘‘kuddise sirruh’’ buyuruyor ki, (Çünkü, insanın mâla ihtiyacı pek çoktur. Meselâ, su gaben-i fâhiş ile, pahalı satıldığı zemân, abdest almak, farz olmaz. Teyemmüm etmek câiz olur.)

533. (Müslümanlık beş şey üzerine kurulmuştur: Birincisi, Allahü teâlâya ve Muhammed aleyhisselâmın Onun Peygamberi olduğuna inanmak, ikincisi her gün beş vakit nemâz kılmak, üçüncüsü, senede bir kere malının kırkta birini müslüman olan fakirlere zekât vermek, dördüncüsü, Ramazan-ı şerif ayında her gün oruc tutmak, beşincisi, Mekke-i mükerremeye giderek,

ömründe bir kere hac etmek.) [Eyyühel-veled (İmâm-ı Gazâlî); Hak Sözün Vesîkaları s.359]

534. (Âhırette hesaba çekilmeden önce, dünyada iken hesabınızı görünüz ve tartılmadan önce, kendinizi tartınız!) [Eyyühel-veled (İmâm-ı Gazâlî); Hak Sözün
Vesîkaları s.360] İmâm-ı Gazâlî ‘‘rahimehullah’’ buyuruyor ki, Ali Murtezâ buyurdu ki: Uğraşmadan, çalışmadan Cennete kavuşacağını zanneden kimse, hayâle kapılıyor. Çalışarak kavuşacağım diyenin de kendini yorması, ibâdet meşakkatlerini yüklenmesi lâzımdır. Hazret-i Alînin talebesinden Hasen-i Basrî diyor ki: İbâdet etmeden Allahü teâlâdan Cennet istemek, büyük günahtır. Büyüklerden biri buyuruyor ki, (İlmi faydalı olan kimse, ibâdeti bırakmaz, ibâdetin sevabını düşünmeyi bırakır.)

535. (Allahü teâlânın zâtını   düşünmeyiniz. Onun nîmetlerini düşününüz!) [Herkese Lâzım Olan Îmân s.455] Yâni, Onun kendisinin nasıl olduğunu değil, sıfatlarını ve insanlara verdiği nîmetleri düşünmelidir. Tasavvufun gayesi, insanı (Marifet-i ilâhiyye)ye kavuşturmaktır. Yâni Allahü teâlânın sıfatlarını tanıtmaktır. Onun zâtını, yâni kendisini tanımak mümkün değildir.

536. (Benim bildiğimi bilseydiniz, az güler çok ağlardınız.) [İslâm Ahlâkı s.40] Bu hadîs-i şerîfler, havfın, korkunun fazla olması lâzım geldiğini göstermekdedir.
Allahü teâlâdan korkmalı, Onun rahmetinden ümmîdi kesmemelidir. Gençlerde korkunun dahâ fazla olması, ihtiyârlarda recânın, ümmîdin dahâ fazla olması lâzımdır denildi. Hastalarda recâ fazla olmalıdır. Korkusuz recâ ve recâsız korku câiz değildir. Birincisi emîn olmak, ikincisi ümmîdsiz olmakdır. Hadîs-i kudsîde, (Kulumu, beni zan etdiği gibi karşılarım) buyuruldu. Zümer sûresindeki elliüçüncü âyet-i kerîmesinde meâlen, (Allah bütün günâhları afv eder. O gafûrdur, rahîmdir) buyuruldu. Bunlardan da, recânın fazla olması lâzım geldiği anlaşılmakdadır. Böyle olanın ibâdetleri zevkli olur.] alb hastalıklarının birisi de, (Tûl-i emel)dir. Tûl-i emel, zevk ve safâ sürmek için çok yaşamağı istemekdir. İbâdet yapmak için, çok yaşamağı istemek, tûl-i emel olmaz. Tûl-i emel sâhibleri, ibâdetleri

vaktinde yapmazlar. Tevbe etmeği terk ederler. Kalbleri katı olur. Ölümü hâtırlamazlar. Va’z ve nasîhatdan ibret almazlar.]

537. (Gece ve gündüz ölümü hâtırlayan kimse, kıyâmet günü şehîdler yanında olacakdır.) [İslâm Ahlâkı s.41]

538. (İnsanların en kötüsü, ömrü uzun, ameli kötü olandır.) [İslâm Ahlâkı s.41]

539. (Ölmek istemeyiniz. Kabr azâbı çok acıdır. Ömrü uzun olup islâmiyyete uymak, büyük se’âdetdir.) [İslâm Ahlâkı s.41]

540. (Melekden gelen ilhâm, islâmiyyete uygun olur. Şeytândan gelen vesvese islâmiyyetden ayrılmağa sebeb olur.) [İslâm Ahlâkı s.43] İlhâm olunan hayr, Allahü teâlânın korkusu ile ve yavaş yavaş yapılır ve sonu düşünülür. İnsan, ilhâm olunan şeyleri yapmalı. Vesveseyi yapmamak için cihâd etmeli, çalışmalıdır. Nefse uyan kimse vesveselere tâbi’ olur. Nefsin hevâsına uymayanın, ilhâma uyması kolay olur. Bir hadîs-i şerîfde, (Şeytân, kalbe vesvese verir. Allah'ın ismi zikr edilince, söylenince kaçar. Söylenmezse vesveselerine devâm eder.) buyuruldu. Zikr etmek lâzım olduğu, bu hadîs-i şerîfden de anlaşılmakdadır. Kalbe gelen hâtıranın cinsini anlamak için, islâmiyyete uygun olup olmadığına bakılır. Böyle anlaşılamazsa, sâlih olan bir âlime sorulur. Sâlih olmıyan, dîni dünyâ kazançlarına âlet eden kötü din adamına sorulmaz. Yâhud, Resûlullaha “sallallahü aleyhi ve sellem” kadar üstâdlarının hepsi ma’lûm olan hakîkî bir rehbere sorulur. (Kutb-i medâr) denilen Evliyâ, az olsa da, kıyâmete kadar mevcûddur. (Kutb-i irşâd) denilen Ehl-i sünnet âlimi her zemân ve her yerde bulunmaz. Uzun zemân aralıkları ile ve nâdir olarak bulunur. Her yerde çok bulunan câhil tarîkatcıları ve yalancı şeyhleri, hakîkî rehber sanmamalıdır. Böylelerin tuzaklarına düşerek dünyâda ve âhıretde se’âdetden mahrûm kalmamak için çok uyanık olmalıdır. Kalbe gelen hâtıra, nefse acı gelirse, hayr olduğu anlaşılır. Tatlı gelir, hemen yapmak isterse, şer olduğu anlaşılır.

541. (Allahü teâlâ, insanları yaratırken, ecellerini, ömrlerini ve rızklarını takdîr etmişdir.) [İslâm Ahlâkı s.94] İnsanın rızkı değişmez, azalmaz ve

çoğalmaz ve zemânından geri kalmaz. İnsan, rızkını aradığı gibi, rızk da, sâhibini arar. Çok fakîrler vardır ki, zenginlerden dahâ iyi, dahâ mes’ûd yaşar. Allahü teâlâ kendisinden korkanlara, dînine sarılanlara, ummadıkları yerden rızk gönderir. Hadîs-i kudsîde, (Ey dünyâ! Bana hizmet edene hizmetci ol! Sana hizmet edene güçlük göster!) buyuruldu.

542. (Lâ ilâhe illallah diyerek, tecdîd-i îman yapınız [îmânınızı yenileyiniz]!) [İslâm Ahlâkı s.116] (Berîka) ve (Hadîka)da, dil âfetlerinde ve (Mecma'ul-enhür)de diyor ki, (Erkek veya kadın, bir müslüman, âlimlerin sözbirliği ile küfre sebep olacağını bildirdikleri bir sözün veya işin küfre sebep olduğunu bilerek, amden [yâni tehdîd edilmeden, istekle] veya başkalarını güldürmek için söyler, yaparsa, mânasını düşünmese dahî, îmanı gider. (Mürted) olur. Buna (Küfr-i inâdî) denir. Eğer bunun küfre sebep olduğunu bilmeyip, amden söyler, yaparsa, yine mürted olur. Buna (Küfr-i cehlî) denir. Çünkü, her müslümanın, bilmesi lâzım olan şeyleri öğrenmesi farzdır. Bilmemesi özr değil, büyük günahtır. Küfr-i inâdî ve küfr-i cehlî ile mürted olanın, nikâhı bozulur. Zevcesinden vekâlet alarak, iki şâhid yanında veya câmide cemaat ile (Tecdîd-i nikâh) yapması lâzım olur. İkiden fazla tecdîd için (Hulle) lâzım olmaz. Küfre sebeb olan sözü, hatâ ederek [yâni amden olmayıp, yanılarak] veya tevilli olarak veya ikrâh [tehdîd] edilerek söylerse, mürted olmaz ve nikâhı bozulmaz. Küfre sebep olması, âlimler arasında ihtilâflı olan bir sözü amden söyleyen mürted olmaz ise de, bunun tevbe ve istigfâr etmesi ve tecdîd-i nikâh yapması ihtiyâtlı olur.) Câmilere giden müslümanın, küfr-i inâdî ve küfr-i cehlî ile mürted olması düşünülemez. Yalnız bu son şekilde, mürted olması düşünülebileceğinden, imâm efendiler, cemaate, (Allahümme innî ürîdü en üceddidel-îmane vennikâha tecdîden bi-kavli lâ-ilâhe illallah Muhammedün resûlullah) okutarak tevbe ve tecdîd-i nikâh yapılıyor. Böylece, bu hadîs-i şerîfdeki emir yapılmış olmaktadır.

543. Eshâb-ı kirâm sordular: (Yâ Resûlallah! Kalbimize fena şeyler gelirse ne yapalım?) Buyurdu ki: (Kalbe iyi şey de gelir; fena şey de gelir. Fena şeylerin fena olduğunu bilmek ve anlamak da îmandandır.) [İslâm Ahlâkı s.440]

544. (Dört şey îmanı giderir: 1. ve 2. Bildiği ile amel etmeyip, bilmediği ile amel etmek. 3. ve 4. Bilmediğini öğrenmeye utanıp, öğreneni de men etmek.) [İslâm Ahlâkı s.440] Dînini, ilmihâlini öğrenmiyenin îmanı sağlam kalmaz. Böyle câhil kalan kimse, masonların, komünistlerin yalanlarına aldanarak îmanını kaptırır.

545. Resûlullah "aleyhisselâm" , yolda eğri duvarın önünden koşarak geçti. Allahü teâlânın kaza ve kaderinden mi kaçıyorsun dediklerinde, (Allahü teâlânın kazasından, yine onun kazasına kaçıyorum) buyurdu. [İslâm Ahlâkı s.467] (Fetâvâ-yı Hindiyye)de beşinci cilt, 379. sayfada diyor ki, zelzele olunca evden çıkmalı, açık yere gitmelidir.

546. (Kolaylaştırınız, zorluk çıkarmayınız!) [İslâm Ahlâkı s.516] Bu hadîs-i şerîf, câiz olmasa da, kolayınıza gelen şeyleri yapınız demek değildir. Bir mes'ele üzerinde çeşidli ictihâdlar varsa veya mubâh olan birşeyi yapmakta çeşidli yollar bildirilmiş ise, bunlar arasından kolayını seçiniz demektir. Yâni islâmiyetin izin verdiği kolaylıkları yapınız demektir. Bu hadîs-i şerîfi, Abdülganî Nablüsî, (Hadîka) kitabının ikiyüziki (202) ve (207). sayfalarında ve Muhammed Hâdimî, (Berîka) kitabının yüzseksen [180]. sayfasında açıklamışlardır. Münâfıklar ve mezhepsizler, bu hadîs-i şerîfi ileri sürerek, islâmiyetin dışına taşmakta, müslümanları aldatmak için, tuzak olarak kullanmaktadırlar.

547. Abdüllah ibni Mes'ûd diyor ki, Resûlullah, bir doğru çizdi. (Bu, insanı Allah'ın rızasına kavuşturan tek doğru yoldur) dedi. Sonra bunun sağına, soluna [balık kılçığı gibi] çizgiler çizip, (Bunlar da, şeytanların yollarıdır. Herbirinde bulunan şeytan, kendine çağırır) buyurdu ve (Bu, doğru olan yolumdur. Buna geliniz!) âyet-i kerimesini okudu. [Kıyâmet ve Âhıret s.106]

548. Hadîs-i şerîfte, (Hiç kimse iyilikleri ile, ibâdetleri ile Cennete girmez) buyuruldu. Senin için de böyle midir yâ Resûlallah! dediklerinde, (Benim için de
böyledir. Ancak Allahü teâlânın merhameti ile, ihsânı ile kurtulurum) buyurdu. [Kıyâmet ve Âhıret s.223] Amel, insanı Cennete götürmez. Cennete gitmeye sebep olur. İyi işler, ibâdetler yapan, elbet Cennete gider

denilemez. Ezelde sa'îd yazılmış olan elbet Cennete gider denilir. Saadet ve şekâvet, insanların işlerine değil, kendisine göredir. Allahü teâlânın, Muhammed aleyhisselâmı, insanlar arasından seçmesi ve Onu bütün Peygamberlerinden üstün yapması, mübârek zâtı içindir, kendisi içindir. Bunu her mü’min bilmektedir. Resûllerin, Nebîlerin, Velîlerin üstünlükleri de, hep böyledir. Mevkı', mertebe ve her yükseklik zâta tâbidir. Zât, mevkı'e tâbi değildir. [Meselâ, insan pâşa olduğu için kıymetlidir, denilmez. Kıymetli olduğu için, pâşa olmuştur denir.]

549. (Kendini tanıyan, Rabbini tanımış olur.) [Kıyâmet ve Âhıret s.237] Bütün hareketlerinin ve işlerinin, görünen ve görünmiyen kuvvetlerinin kendisinden olmadığını, başka bir irâde ve kudret sahibi tarafından meydana getirildiğini anlıyan kimse, bu kudret sahibi olan Allahü teâlâyı tanımış olur. Allahü teâlânın emrettiği farzların hepsini yapan ve ayrıca Muhammed aleyhisselâmın ibâdetlerini, yaşayışını, hâllerini, yâni nâfile ibâdetleri de yapan bir müslüman Allaha yaklaşır, Velî olur.

550. (Birşeyi çok seven, onu çok anar.) [Deylemî; Künûz-üd-dekâık; Kıyâmet ve Âhıret s.275]

551. (Bir kimse, beni çocuğundan ve babasından ve herkesten daha çok sevmedikçe, îman etmiş olmaz.) [Kıyâmet ve Âhıret s.273]

552. Hazret-i Ömer bildiriyor ki, bir gün, Resûlullahın yanında oturuyorduk. Tanımadığımız bir adam geldi. (İslâm ne demektir?) dedi. (Kelime-i şehâdet söylemek, hergün beş kere nemâz kılmak, Ramazan ayında oruc tutmak, zekât vermek ve gücü yetince Hacca gitmek) buyurdu. Soran kimse, (Doğru söyledin) dedi. Sormasına ve sonra, verilen cevapları tasdik etmesine, biz dinleyiciler şaştık. Sonra, (Îman ne demektir?) dedi. (Îman, Allaha ve Meleklere ve Kitâblara ve Peygamberlere ve kıyâmet gününe ve hayrın şerrin, Allah'ın takdîri ile, dilemesi ile olduklarına inanmaktır) buyurdu. Buna da, (Doğru söyledin) dedi. Sonra, (İhsân ne demektir?) dedi. (Allahü teâlâya, Onu görür gibi ibâdet etmendir. Sen Onu görmiyor isen de, O seni hep görmektedir) buyurdu. Sonra, (Kıyâmet günü ne zemân olacaktır?) dedi. (Bunu senden daha çok bilmem) buyurdu. Sonra, (Kıyâmetin alâmetleri nedir?) dedi. Resûlullah kıyâmet kopacağı zemânın

alâmetlerini bildirdi. Sonra, bize dönerek, (Bunları sorup giden, Cebrâîl aleyhisselâm idi. Size dîninizi bildirmek için gelmişti) buyurdu. [Buhârî; Müslim; Kıyâmet ve Âhıret s.291] Bu hadîs-i Cibrîlden anlaşılıyor ki, îmandan ve ibâdetlerden başka, (İhsân) denilen bir kemâl, bir üstünlük vardır ki, biz bu üstünlüğe (Vilâyet) diyoruz. Velîyi Allahü teâlânın sevgisi kapladığı zemân, onun kalbinde, mâ-sivânın varlığı ve sevgisi yok olur. Bu hâle (Fenâ-i kalb) denir. Bu müşâhede Allahü teâlâyı görmek değildir. Allahü teâlâ, bu dünyada görülemez. Fakat, Velîde Allahü teâlâyı görmüş gibi bir hâl olur. Bu hâl, istemekle hâsıl olmaz. İşte, Resûlullah, (Allahü teâlâyı görüyormuş gibi ibâdet etmektir) buyurmakla, bu hâli haber vermiştir.

553. (Allahü teâlânın verdiği nîmetleri bildirmek, bunlara şükretmek olur.) [Kıyâmet ve Âhıret s.304]

554. (Cemaat rahmettir. Ayrılık azâbdır.) [Kıyâmet ve Âhıret s.320] Bütün Evliyânın îtikatları, îmanları birdir. Hepsi, (Ehl-i sünnet vel-cemaat) îtikatındadır. Sanat sahiplerinin çeşidli iş kollarına ayrılmaları da öyle rahmettir. Fakat, îtikatta ayrılmak, parçalanmak, böyle değildir.

555. (Bir zemân gelecek, kâfirler için gelmiş olan âyet-i kerimeleri, müslümanları kötülemek için vesika olarak kullanacaklardır.) [Kıyâmet ve Âhıret s.330] Diğer bir hadîs-i şerîfde, (En çok korktuğum şey, âyet-i kerimeleri Allahü teâlânın dilemediği yerlerde kullanacak kimselerin ortaya çıkmasıdır) buyuruldu. Bu hadîs-i şerîfler, mezhepsizlerin türiyeceklerini ve kâfirleri bildiren âyet-i kerimelerin müslümanlar için geldiğini söyliyeceklerini, Kur'an-ı kerime iftirâ edeceklerini bildirmektedir.

556. (Kötü zan altında kalınacak yerlerden kaçınız!) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.23; Müjdeci Mektûblar s.11] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Dinsizlik alâmeti olan ve bu zannı uyandıran ismleri koymaktan, [sözleri söylemekten ve alâmetleri kullanmaktan ve işleri yapmaktan] kaçınmak, her müslümanın vazîfesidir. Bekara sûresi, ikiyüzyirmibirinci âyetinde meâlen, (Mümin olan bir köle, kâfir olan bir beğden, daha kıymetlidir!) buyuruldu.)

557. Eshâb-ı kirâmdan birkaçı, kötü düşüncelerden, vesveselerden şikâyet etmişti. Resûl “aleyhisselâm” bunlara, (Bu vesveseler, îmanın olgun olmasındandır) buyurmuştu. [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.182; Müjdeci Mektûblar s.235] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Bu hadîs-i şerîfin mânasını düşünürken, hâtırıma şöyle geldi: Îmanın olgun olması, yakînin çok olmasındandır. Yakînin çok olması da, çok yakın olanlardadır. Kalb ve üstündeki latîfeler, Allahü teâlâya ne kadar çok yakın olurlarsa, îman ve yakîn de çok olur. Bedene bağlılık da, o kadar az olur. Bu zemân, bedene vesveseler çok gelir. Uygun olmıyan vesveseler hâsıl olur. Görülüyor ki, kötü vesveselerin gelmesine sebep îmanın kâmil olmasıdır. Nihâyette olanlarda, uygunsuz vesveseler ne kadar çok olursa, îmanlarının o kadar çok olgun olduğunu gösterir. Çünkü îman kâmil olunca, latîfelerin en latîfleri, bedenden o kadar çok sıyrılır. Sıyrıldıkca, bağları gevşedikce, beden boşalır. Bulanmaya, kararmaya başlar. Böylece kötü düşünceler, vesveseler artar. Başlangıçta ve yolda olanlar, böyle değildir. Bunların vesveseleri zararlıdır, zehirdir. Kalb, ruh hastalıklarını arttırır. Bunu iyi anlamak lâzımdır. Bu bilgiler, bu fakirin ince bilgilerindendir. Allahü teâlâ, doğru yolda olanlara ve Muhammed aleyhisselâmın izinde gidenlere selâmet versin!)

558. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Eshâbına karşı buyurdu ki, (Ey Eshâbım! Siz öyle bir zemânda geldiniz ki, Allahü teâlânın emrlerinden onda dokuzunu yapıp, birini yapmazsanız, helâk olursunuz, Cehenneme gidersiniz! Bir zemân gelecek ki, o zemânın mü’minleri, emrlerin birini yapabilip, dokuzunu bıraksalar, Cehennemden kurtulurlar. O zemânda îmânı olanlara müjdeler olsun!) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.193; Müjdeci Mektûblar s.248] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (İşte bizim zemânımız, o zemândır ve müjdelenenler de şimdiki müslümanlardır. Bugün, müslümanlar kimsesiz kaldı. İslâmiyete yardım için, bugün bir çiteyl [yâni ufak bir gümüş] vermek, binlerce altın vermiş gibi kıymetli olur. Hangi tâlihli kimseye bu büyük nîmeti ihsân ederlerse, ona müjdeler olsun! Dînin yayılmasına, islâmiyetin kuvvetlenmesine çalışmak, her zemân iyidir ve kim olursa olsun, böyle çalışan, cihâd sevabına kavuşur.)

559. (Yâ Rabbî! Herşeyin başlangıcı sensin. Senden önce birşey yoktu. Sen en sonsun. Senden sonra birşey yoktur. Sen meydandasın. Senden daha

açıkta birşey yoktur. Sen gizlisin. Senden daha gizli birşey yoktur.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.272; Müjdeci Mektûblar s.448] Bir hadîs-i şerîfde, (Allahü teâlâ var idi. Hiçbirşey yok idi) buyuruldu. Allahü teâlâdan başka herşeye, (Mâ-sivâ) veya (Âlem) denir. Şimdi (Tabî'at) diyorlar. Âlemlerin hepsi yok idi. Hepsini Allahü teâlâ yarattı. Âlemlerin hepsi mümkindir ve hâdistir. Yâni, yok iken var olabilirler ve var iken de yok olabilirler ve yok iken var olmuşlardır.

560. (Allahü teâlânın yarattıklarını düşününüz, Onun zâtını düşünmeyiniz. Çünki siz Onun kadrini takdîr edemez, Onu anlamaya güç yetiremezsiniz.) [Cevâb Veremedi s.308] Hiç bir masnü', yaratılan, aslâ sâni'ini anlıyamaz, kavrıyamaz.

561. Resûlullah efendimize “sallallahü aleyhi ve sellem”, Necrândan bir hıristiyan hey'eti gelmişti. Necrân, Hicâz ile Yemen arasında bir şehirdir. Bunlar, altmış süvârî olup, içlerinden yirmidördü büyükleri idi. Bunların içinde de, üçü en büyükleri idi. Reîsleri, Abdülmesîh idi. İçlerinden Ebûlhâris bin Alkama, en âlimleri idi. Âhır zemân Peygamberinin alâmetlerini İncîlde okumuş idi. Fakat, dünya mevkı'ini, şöhretini sevdiği için, müslüman olmuyordu. Çünki, ilmi ile meşhûr olup, kayserlerden ikrâm görür, birçok kiliselere emir verirdi. Medîneye gelip, ikindi nemâzından sonra, Mescid-i şerife girdiler. Üzerlerinde süslü papaz elbiseleri vardı. O sırada, onların da nemâz vakti gelmiş olduğundan, Mescid-i şerifte nemâza kalkmışlar, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” de, (Bırakınız kılsınlar) buyurmuştu. Şarka doğru kıldılar. Üç büyükleri konuşmaya başladı. Söz arasında, Îsâ için, bâzan Allah diyorlar, bâzan Allah'ın oğlu, bâzan da, üç tanrıdan biri diyorlardı. Allah demelerine sebep, ölüleri diriltir, hastaları iyi ederdi. Gaybları haber verir, çamurdan kuş yapıp üfleyince uçardı diyorlardı. Allah'ın oğlu olduğuna sebep, belli bir babası olmaması idi. Üçten birisi olmasına sebep de, Allah (Yaptık, yarattık) diyor. Eğer bir olsaydı, (Yaptım, yarattım) derdi diyorlardı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, bunları dîne dâvet etti. Birkaç âyet-i kerime okudu. Îmana gelmediler.
(Biz senden önce îman ettik) dediler.
Resûlullah, (Yalan söylüyorsunuz! Allah'ın oğlu var diyenin îmanı olmaz) buyurdu.

Allah'ın oğlu değilse, o hâlde bunun babası kim, dediler.
Resûlullah buyurdu ki: Bilmiyor musunuz? Allahü teâlâ, hiç ölmez ve herşeyi varlıkta tutan Odur. Îsâ aleyhisselâm ise, yok idi ve yok olacaktır.
Onlar - Evet biliyoruz.
Resûlullah - Bilmiyor musunuz, babasına benzemiyen hiçbir yavru var mı?
Onlar - Her yavru babasına benzer. [Koyun yavrusu, koyuna benzer.]
Resûlullah - Bilmiyor musunuz,
Rabbimiz herşeyi yaratıyor, büyütüyor, besliyor. Hâlbuki Îsâ, bunların birini yapmıyordu.
Onlar - Evet, yapmıyordu.
Resûlullah - Rabbimiz, Îsâ aleyhisselâmı dilediği gibi yarattı değil mi?
Onlar - Evet, yarattı.
Resûlullah - Rabbimiz yimez, içmez. Onda değişiklik olmaz. Bunu da biliyor musunuz?
Onlar - Evet, biliyoruz.
Resûlullah - Îsâ aleyhisselâmın anası var idi. O, her çocuk gibi dünyaya geldi. Onlar gibi beslendi. Yir, içer, zararlı maddeleri kendinden atardı. Bunu da biliyorsunuz değil mi?
Onlar - Evet, biliyoruz.
Resûlullah - O hâlde, Îsâ aleyhisselâm, zannettiğiniz gibi nasıl olur?
Onlar, birşey diyemeyip, sustular.
Biraz sonra:
Yâ Muhammed! Sen Îsânın (Allah'ın kelîmesi ve Ondan bir ruh) olduğunu söylemiyor musun, dediler.
Resûlullah - Evet, buyurdu.
Onlar - Eh, bu da bize yetişir deyip, inat ettiler.
Bunun üzerine, Allahü teâlâ, onları mübâheleye çağırmasını emretti. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” de, bana inanmıyorsanız, gelin sizinle mübâhele edelim. Yâni (Hangimiz zâlim isek, yalancı isek, Allahü teâlâ ona lânet etsin diyelim!) buyurdu. Allahü teâlânın bu emri, Âl-i imrân sûresinin, altmışbirinci âyet-i kerimesinde bildirilmektedir. Seyyid dedikleri Şerhabîl, bunları toplayıp, (Bunun Peygamber olduğu, herşeyinden anlaşılıyor. Bununla mübâhele edersek, ne biz kurtuluruz, ne de, bizden sonra gelenlerimiz kurtulur. Muhakkak bir belâya uğrarız!) dedi. Mübâhele etmekten kaçındılar ve (Yâ Muhammed! Senden râzıyız. Ne istersen sana

verelim. Eshâbından bir emîn kimseyi bizimle berâber gönder, vergilerimizi ona verelim!) dediler.
Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” (Gayet emîn bir kimseyi sizinle gönderirim) buyurdu. Eshâb-ı kirâm “aleyhimürrıdvân”, emîn olarak kimin şerefleneceğini merâk ediyorlardı. Resûlullah (Kalk yâ Ebâ Ubeyde!) buyurdu. (Ümmetimin emîni budur), diyerek onlarla berâber gönderdi. Sulh şartı şöyle idi: Her sene, ikibin elbise vereceklerdi. Bini Receb, bini de Safer ayında teslim edilecekti. Her elbise ile de, kırk dirhem [135 gram] gümüş verilecekti. Reîsleri Abdülmesîh ile seyyidleri Şerhabîl, sonradan müslüman olup, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” hizmetinde bulunmakla şereflendiler. [Cevâb Veremedi s.317]

562. (Yapdığı kötülüğe üzülen, iyiliğine sevinen kimse mü’mindir.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.3 m.642; Kıymetsiz Yazılar s.373]

563. (Sıtma hastalığı, insanın günâhlarının hepsini temizler. Dolu dânesinde toz olmadığı gibi, sıtmalının günâhı kalmaz.) [Kimyâ-i se’âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.695] Îsâ “aleyhisselâm” buyurdu ki, (Hasta olup, musîbete, felâkete uğrayıp da, günâhları afv olacağı için sevinmiyen kimse, âlim değildir). Mûsâ “aleyhisselâm”, bir hastayı görüp: (Yâ Rabbî! Bu kuluna merhamet et!) dedikde, Allahü teâlâ: (Rahmetime kavuşması için, gönderdiğim sebebler içerisinde bulunan bir kuluma, nasıl rahmet edeyim. Çünki, onun günâhlarını, bu hastalıkla afv edeceğim. Cennetdeki derecesini, bununla artdıracağım) buyurdu.

564. (Mü’minlerde, üç şeyden biri bulunur: Kıllet ya’nî fakîrlik, ıllet ya’nî hastalık, zillet ya’nî i’tibârsızlık.) [Kimyâ-i se’âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.695]

565. (Allahü teâlâ buyurdu ki: Hastalık benim kemendim, tuzağımdır ve fakîrlik zındânımdır. Buralara sevdiklerimi sokarım.) [Kimyâ-i se’âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.695] İmâm-ı Gazâlî “rahime-hullah” buyuruyor ki: Sıhhat, günâh işlemeğe sebeb olur. Âfiyet hastalıkda olur. Alî “radıyallahü anh”, bir kalabalığı eğlence içinde görüp sordukda, bugün bayramımızdır dediler. Günâh işlemediğimiz günler de, bizim bayramımızdır buyurdu. Büyüklerden biri, rast geldiği birine, nasılsın

dedikde, âfiyetdeyim dedi. O da, âfiyetde olduğun, günâh işlemediğin gündür. Günâh işlemekden dahâ tehlikeli hastalık yokdur buyurdu. Fir'avnın, herkesin kendine tapınmasını istemesine sebeb, dört yüz sene yaşamışdı. Bir kerre başı ağrımamış, ateşi olmamışdı. Bir kerre başı ağrısaydı, o saygısızlık hâtırına gelmezdi. Bir kimse, hasta olup tevbe etmezse, Azrâîl "aleyhisselâm" der ki, ey gâfil! Sana kaç def'a haberci gönderdim. Aklını başına toplamadın. Büyükler buyurur ki, mü'mine kırk gün içinde, her hâlde üzüntü veyâ hastalık veyâ korku yâhud malına ziyân gelir. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bir hanımı nikâh ile alacakdı. Bu kadın hiç hasta olmamışdır diye medh etdiler. Almakdan vaz geçdi.

566. Peygamber efendimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" birgün baş ağrısını söylüyordu. Bir köylü: Baş ağrısı nasıl olur? Benim başım hiç ağrımadı deyince, (Benden uzak ol! Cehennemlik görmek istiyen, buna baksın) buyurdu. [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.695]

567. (Vebâ olan yere girmeyiniz ve vebâ olan bir yerden, başka yerlere gitmeyiniz, oradan kaçmayınız!) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.695] İmâm-ı Gazâlî "rahimehullah" buyuruyor ki: Hastalık sebeblerinden kaçınmak, tevekküle mâni' değildir. Halîfe Ömer "radıyallahü anh", Şâma gidiyordu. Şâmda tâ'ûn [ya'nî vebâ hastalığı] olduğu işitildi. Yanında bulunanların ba'zısı, Şâma girmiyelim dedi. Bir kısmı da, Allahü teâlânın kaderinden kaçmıyalım dedi. Halîfe de, Allahü teâlânın kaderinden, yine Onun kaderine kaçalım, şehre girmiyelim. Birinizin bir çayırı ile, bir çıplak kayalığı olsa, sürüsünü hangisine gönderirse, Allahü teâlânın takdîri ile göndermiş olur buyurdu. Abdürrahmân bin Avfı "radıyallahü anh" çağırıp, sen ne dersin? buyurdukda, Resûlullahdan "sallallahü aleyhi ve sellem" işitdim. (Vebâ olan yere girmeyiniz ve vebâ olan bir yerden, başka yerlere gitmeyiniz, oradan kaçmayınız!) buyurmuşdu, dedi. Halîfe de, elhamdü-lillâh, benim sözüm, hadîs-i şerîfe uygun oldu deyip, Şâma girmediler. Yine (Kimyâ-i se'âdet)deki bir hadîs-i şerîfde, (Vebâ hastalığı bulunan yerden kaçmak, muhârebede kâfir karşısından kaçmak gibi, büyük günâhdır.) buyuruldu. İmâm-ı Gazâlî "rahime-hullah" buyuruyor ki, (Vebâ bulunan yerden dışarı çıkmanın yasak edilmesine sebeb, sağlam olanlar çıkınca, hastalara bakacak kimse kalmaz, helâk olurlar. Vebâlı yerde, kirli hava [ya'nî mikroblu hava,

vebâ basilleri], herkesin içine yerleşince, kaçanlar, hastalıkdan kurtulamaz [ve hastalığı başka yerlere götürmüş, bulaşdırmış olurlar].) Muhyiddîn-i Arabî “kuddise sirruh” (Fütûhât-ül-mekkiyye) kitâbında (Kazâ, belâ) bahsinde, (Belâlardan, tehlükelerden, gücünüz yetdiği kadar sakınınız. Çünki, tâkat getirilemiyen, dayanılamıyan şeylerden uzaklaşmak, Peygamberlerin âdetidir) buyurmakdadır. Eceli gelen hastanın ölmesine mâni’ olunamaz. Ancak, ölüm hastasının istigfâr okuması, hastalığın veca’larını gidereceği (Mektûbât-ı Ma’sûmiyye) ikinci cild, 80.ci mektûbunda yazılıdır. Bu mektûb, (Hak Sözün Vesîkaları) kitâbında mevcûddur.

568. (Tâ’ûn, eski ümmetlere, azâb olarak gönderildi. Bu ümmet için şehîd olmağa sebebdir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2 m.17; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1035] -ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Başımıza gelenler, görünüşde çok yakıcı, çok acıdır. Fekat, hakîkatde ilerletici, yükseltici ilâclardır. [İlâclar, elbette acı olur.] Bu acıların, dünyâda sebeb olduğu fâideler, âhıretde beklediğimiz ni’metlerin yüzde biri olamaz. Büyük âlim, Muhyissünne [Nevevî] “rahmetullahi aleyh” (Hilyet-ül-ebrâr) ismindeki kitâbında diyor ki: (Abdüllah ibni Zübeyr “radıyallahü anhümâ” halîfe iken, tâ’ûn [vebâ] hastalığı oldu. Bu tâ’ûnda, Enes bin Mâlikin “radıyallahü anh” seksenüç çocuğu öldü. Kendisi, Peygamber efendimizin “sallallahü aleyhi ve sellem” hizmetcisi idi ve bereket, bolluk için duasını almışdı. Bu tâ’ûnda, Abdurrahmân bin Ebû Bekr Sıddîkin “radıyallahü anhümâ” kırk çocuğu ölmüşdü). İnsanların en iyisi, en kıymetlisi olan Eshâb-ı kirâma “aleyhimürrıdvân” böyle yapılınca, bizler gibi günâhı çok olanlar, hesâba dâhil olur mu?) Doğrusu, bu vebâda ölenler, şaşılacak bir huzûr, Allahü teâlâya teveccüh içinde ölüyor. Bu belâ gününde, insan, bu mubârek cemâ’ate karışmağa hevesleniyor. Onlarla birlikde, dünyâdan ayrılıp, âhırete gitmeğe özeniyor. Tâ’ûn belâsı, bu ümmete gazab, azâb gibi görünmekde ise de, iç yüzü rahmetdir. Meyân şeyh Tâhir dedi ki, tâ’ûn günlerinde, Lâhorda, bir kimse sesler duyduğunu ve, (Bu günlerde ölmiyene yazıklar olsun!) dediklerini söyledi. Evet öyledir! Bu şehîdlerin hâline dikkat olunduğu zemân, şaşılacak hâller, anlaşılamıyan işler görülüyor. Böyle ikrâmlar, yalnız Allah için cânını fedâ edenlere mahsûsdur.

569. (Şübhe edilen altını, ateşle mu’âyene etdikleri gibi, Allahü teâlâ, insanları derd ile, belâ ile imtihân eder. Ba’zısı, belâ ateşinden hâlis olarak çıkar. Ba’zısı da, bozuk olarak çıkar.) [Kimyâ-i se’âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.694]

570. (Çok sabr eden fakîrler [derdliler], yarın kıyâmet gününde Allahü teâlânın dostlarıdır.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.2 m.152; Kıymetsiz Yazılar]

KUR’AN-I KERİM VE DUALAR

571. (Kur’ân-ı kerîme saygı göstermek, E’ûzü okuyarak başlamakla olur ve Kur’ân-ı kerîmin anahtarı, Besmeledir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.3]

572. (Kur’ân-ı kerîmden kendi aklı ile, kendi düşüncesi ve bilgisi ile ma’nâ çıkaran kâfirdir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.234; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.23] Her bid’at sâhibi, Kur’ân-ı kerîmde ve hadîs-i şerîflerde ma’nâları açık olmayan i’tikâd bilgilerinde, yanlış te’vîl yaparak, yanlış ma’nâ çıkardığı için, hak yoldan ayrılmışdır. Nemâzdan, îmândan haberi olmıyanların, para kazanmak için, piyasaya sürdükleri, uydurma tefsîrlerinin, yaldızlı reklâmlarına aldanmamalı, bunları almamalı, okumamalıdır.

573. (Kur’ân-ı kerîmi üç günden önce hatm eden, ma’nâsını anlayamaz.) [Şir’at-ül-islâm; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.440] Bir rek’at nemâzda Kur’ân-ı kerîmin hepsini hatm etmek, yalnız, Osmân bin Affân ve Temîm-i Dârî ve Sa’îd bin Cübeyr ve imâm-ı a’zam Ebû Hanîfeye nasîb olmuşdur. (Şir’at-ül-islâm)da diyor ki, (Kur’ân-ı kerîmi kırk günde hatm etmek müstehabdır. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” senede bir kerre hatm ederdi. Çünki, Onun mubârek kalbinde yerleşmişdi. Kur’ân-ı kerîmi okurken, ma’nâsını düşünmek ve kalbine yerleşdirmek lâzımdır. Bunun için, üç günden önce hatm etmeği yasak etmişdir. Osmân bin Affân, Zeyd bin Sâbit, Abdüllah ibni Mes’ûd, Übeyy-übnül Kâ’b-il-Hazrecî ve birçok sahâbîler “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în”, haftada bir kerre hatm ederlerdi. Âbidler, haftada iki
kerre, ilm neşr edenler, haftada bir kerre hatm okumalıdır). Bu hadîs-i şerîf, bir nemâzı hatm ile kılmağı yasaklamamakdadır. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” süâl edenlerin, hâline ve işine uygun bir zemânda hatm etmesini emr buyururdu.

574. (Müslimân ismini taşıyanlardan en çok korkduğum kimse, Kur’ân-ı kerîmin ma’nâsını, yerinden değişdirenlerdir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i

Ebediyye s.449]

575. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” Rebî’ bin Sü’ûdün evine geldi. Evde, küçük kızlar def çalıyordu ve şarkı söylüyorlardı. Şarkıyı, [çalgıyı] bırakıp, Resûlullahı medh etmeğe başladılar. (Beni söylemeyiniz! [Önce okuduğunuza devâm ediniz!] Beni medh etmek [mevlid, ilâhî okumak] ibâdetdir. Def [çalgı] çalarken, eğlence, oyun arasında ibâdet câiz değildir) buyurdu. [Kimyâ-i se’âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.725] (Mültekâ) şerhlerinde diyor ki, (Fısk meclislerinde, alay edenler arasında tesbîh, tehlîl, zikr, tekbîr, hadîs, fıkh ve benzerlerini okumak günâhdır). Çünki, Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, böyle okumağı yasak etmişdir. Def, çalgı çalarak veyâ başka la’b, ya’nî oyun oynayarak Kur’ân-ı kerîm okuyanın kâfir olacağı (Tergîb-üs-salât)da, cemâ’at ile nemâz bahsinde ve (Cevâhir-ül-fıkh)da yazılıdır. (Mîzân-ı Şa’rânî), abdesti anlatırken buyuruyor ki, (İslâm âlimleri, çirkin şeyler söyledikden sonra Kur’ân-ı kerîm okuyan kimse, Mıshafı pislik içine sokan kimse gibidir. Bunun küfründe şübhe yokdur buyurdular.)

576. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, kıyâmet alâmetlerini sayarken buyurdu ki, (Hâkimler rüşvet alarak haksız karâr verir. Adam öldürmek çoğalır. Gençler, ana babalarını, hısm akrabâsını aramaz, saymaz olur. Kur’ân-ı kerîm mizmârdan, ya’nî çalgı âletlerinden okunur. Tecvîd ile, güzel okuyanları, islâmiyyete uyan hâfızları dinlemeyip, mûsikî ile şarkı gibi okuyanları dinlerler.) [Kitâb-ül-kırâe; Tergîb-üs-salât; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.727]

577. (Kur’ân-ı kerîm, okuyanlarına, yâ şefâ’at edecek veyâ düşman olacakdır.) [Riyâd-un-nâsıhîn; Müslim; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.728] (Riyâd-un-nâsıhîn)de buyuruyor ki, Kur’ân-ı kerîm, islâmiyyete uyan hâfızlara şefâ’at edecekdir. (Kimyâ-i se’âdet)de buyuruyor ki, (Kur’ân-ı kerîm okumasını öğrenmek çok sevâbdır. Fekat, Kur’ân-ı kerîm okuyanların ve hâfızların, ona saygı göstermeleri lâzımdır. Bunun için de, her sözü, her işi Kur’ân-ı kerîme uygun olmalıdır. Onun edebi ile edeblenmelidir. Onun yasak etdiği şeylerden sakınmalıdır. Ona, böyle saygı göstermezse, Kur’ân-ı kerîm kendisine düşman olur.)

578. (Kur'ân-ı kerîm okuyunuz. Fekat, bunu geçim vâsıtası yapmayınız!) [İbni Âbidin; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.872] Tâc-üş-şerî'a, (Hidâye) şerhınde diyor ki, (Ücret ile okunan Kur'ân-ı kerîmden, ne ölüye, ne de okuyana sevâb hâsıl olmaz.) Aynî, (Hidâye) şerhınde diyor ki, (Hâfızlar, para için, mal için okumamalıdır. Hâfız da, parayı veren de günâha girer.) (Cevhere) kitâbında, (Ücret ile, belli bir zemân Kur'ân- ı kerîm okutmak câiz değil diyenler olduğu gibi, câiz diyenler de oldu. Doğrusu da budur) diyor. Burada, (Kur'ân-ı kerîm öğretmek) yerine, yanlışlıkla (Kur'ân-ı kerîm okutmak) yazıldığı hâtıra gelmekdedir. Nitekim (Cevhere)nin [1301] yılı İstanbul baskısında, (Câiz değildir diyenler haklıdır) diyor. Kur'ân-ı kerîm öğretmek ile Kur'ân-ı kerîm okumağı karışdırmamak lâzım olduğunu, şeyh-ul-islâm Hayreddîn-i Remlî açıklamakda ve (Kur'ân-ı kerîmi ücret ile okumak, bâtıldır, bid'atdir. Dört halîfe zemânında, hiç kimse bunu işlemedi. Kur'ân-ı kerîm öğretmeğe zarûret vardır. Mezâr başında, ücret ile Kur'ân-ı kerîm okutmak için ise zarûret yokdur) buyurmakdadır. Câiz olup olmamak şübhesi, Kur'ân-ı kerîm öğretmek için alınan paradadır. Kur'ân-ı kerîm ve mevlid okumak için ücret almağa câiz diyen olmamışdır. Din kardeşinin kabrini ziyâret edip, rûhuna Kur'ân-ı kerîm okumak iyidir. Fekat, ölürken bunu vasıyyet etmek câiz değildir. Okuyana yardım niyyeti ile de câiz olmaz. Para vererek Kur'ân-ı kerîmden Rukye [muska] yazdırmak câiz buyurmuşlar ise de, bu, tedâvî ücretidir [ve kâğıd, mürekkeb ücretidir]. İbâdet ücreti değildir.)

579. (Kur'ân-ı kerîmden şifâ beklemiyene şifâ nasîb olmaz.) [Mevâhib-i ledünniyye; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.992] (Mevâhib-i ledünniyye) ikinci cildde diyor ki, Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" üç dürlü ilâc kullanırdı: Kur'ân-ı kerîm veyâ dua okurdu. Fen ile bulunan ilâcları kullanırdı. Her ikisini karışık kullanırdı. (Fâtiha) sûresini okumanın, hastalıklara şifâ olduğunu bildiren hadîs-i şerîfler (Beydâvî) ve (Çerhî) tefsîrlerinde ve Senâullah-ı Dehlevî "rahmetullahi aleyh"nin yazdığı (Tefsîr-i Mazherî)de yazılıdır. İmâm-ı Kuşeyrî "rahmetullahi aleyh" buyuruyor ki, Kur'ân-ı kerîmdeki altı şifâ âyetini bir tabağa yazıp, su koyarak eritilir. Hasta içerse Allahü teâlâ şifâ ihsân eder. Âyet-i kerîme ve dua elbette şifâ verir. Fekat şartların gözetilmesi de lâzımdır. Okuyanın veyâ yazanın ve hastanın buna inanması şartdır. Hastanın, zararlı olan

gıdâlardan, şübheli ilâclardan perhîz etmesi, soğukdan sakınması, lüzûmlu şeyleri yapması, harâmdan, zulmden sakınması lâzımdır.

580. (Allahü teâlâyı unutarak, gafletle edilen dua kabûl olmaz.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.992]

581. (Allahü teâlânın bir ni'met vermesini ve bunun devâmlı olmasını isteyen, Lâ havle velâ kuvvete illâ billah çok okusun!) [Tefsîr-i Mazherî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.993] (Tefsîr-i Mazherî) sâhibi "rahmetullahi teâlâ aleyh", (Talâk) sûresinin üçüncü âyetinin tefsîrinde buyuruyor ki, (İmâm-ı Rabbânî "rahmetullahi teâlâ aleyh", din ve dünyâ zararlarından kurtulmak için, hergün beşyüz kerre (Lâ havle velâ kuvvete illâ billah) okurdu. Buna (Kelime-i temcîd) denir. Okumağa başlarken ve okudukdan sonra da yüzer kerre (Salevât) ya'nî (Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âli seyyidinâ Muhammed) okurdu. Bir hadîs-i şerîfde, (Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh okumak, doksandokuz derde devâdır. Bunların en hafîfi, hemmdir) ve Buhârî ve Müslimdeki bir hadîs-i şerîfde, (Lâ havle velâ kuvvete illâ billa, Cennet hazînelerinden bir hazînedir!) buyuruldu. Hemm, gam, hüzn, sıkıntı demekdir.

582. (Ümmetimin yapdığı ibâdetlerin en kıymetlisi, Kur'ân-ı kerîmi, Mushafa bakarak okumakdır.) [Şir'at-ül İslâm şerhi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1009]

583. (Kur'ân-ı kerîmi tecvîd bilgisine uyarak okuyunca, her harfine yirmi sevâb verilir. Tecvîde uymazsa, on sevâb verilir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1009] Bir âyeti ezberledikden sonra unutmak, en büyük günâhlardandır.

584. (Kur'ân-ı kerîm okunan evden, Arşa kadar nûr yükselir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1009] Ebû Hüreyre "radıyallahü anh" buyurdu ki, (Kur'ân-ı kerîm okunan eve, bereket, iyilik gelir. Melekler oraya toplanır. Şeytânlar oradan kaçar.)

585. (İnsanın dinlediği bir âyet, kıyâmetde kendine nûr olur.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1009] Kur'ân-ı kerîmi dinlemek çok sevâbdır.

586. (Kur'ân-ı kerîm okuyunca, Allahü teâlânın rızâsını ve Cenneti isteyiniz! Dünyâlık istemeyiniz! Bir zemân gelir ki, hâfızlar, Kur'ân-ı kerîmi, insanlara yaklaşmak için vâsıta yaparlar.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1009] Kur'ân-ı kerîm okumağı geçim vâsıtası yapmamalıdır.

587. (İnsanların en iyisi, hatmi bitirince, yeniden başlıyandır.) [Şir'at-ül-islâm; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1009] (Şir'a)da diyor ki, (Kur'ân-ı kerîmi kırk günde hatm etmek, ya'nî başından sonuna kadar okumak müstehâbdır. Üç günden önce hatm etmek câiz değildir. Hatm sonunda yapılan dua kabûl olur. Hatm duasında bulunmağa çalışmalıdır. Hatm bitince, yeniden hatme başlamak niyyeti ile Fâtiha okumalıdır. (Kadîhân), nemâzda kırâeti anlatırken diyor ki, Ramezânda ve başka zemânlarda cemâ'at ile hatm duası yapmak mekrûhdur diyenler vardır. Sonra gelen âlimler ise iyi olur dedi. Buna mâni' olmamalıdır.)

588. (Kur'ân-ı kerîm okuyanın ana-babası kâfir olsalar bile, azâbları hafîfler.) [Tenbîh-ül-gâfilîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1009] Haberde bildirildi ki: (Cennet derecelerinin sayısı, Kur'ân-ı kerîmin âyetlerinin sayısıncadır. Kur'ân-ı kerîmi hatm eden kimse, bütün derecelere kavuşur.)

589. (Kur'ân-ı kerîmi hatm eden kimseye altmışbin melek hayr dua eder.) [Hazînet-ül-esrâr; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1010] Kur'ân-ı kerîmin her âyetini okumağa ayrı sevâblar vardır. Kur'ân-ı kerîmin hepsini hatm edene verilen sevâb, dahâ çokdur. Nemâz kılmak, oruc tutmak ve Kur'ân-ı kerîm okumak ve zikr etmek, yalnız bedenle yapılan ibâdet oldukları için bunları herkesin kendisi yapması lâzımdır. Başkasını vekîl edip yapdırmak câiz değildir. Bunun için (Behcet-ül-fetâvâ)da diyor ki, (Kur'ân-ı kerîmi Fâtihadan başlayıp Fil sûresine veyâ İhlâs sûresine kadar okuyup, sonra olan birkaç sûreyi başkasına emr edip okutsa, o da birinciye vekîl olarak kalan sûreleri okursa, Kur'ân-ı kerîmi başından beri okumuş olan, (Hatm) okumuş olmaz. Bunlardan birisini dinleyen kimseler, hatm dinlemiş olmazlar. Hiçbiri hatm sevâbına kavuşamazlar). Okumuş olanlar,

sevâbını, meyyitlerin rûhlarına ayrı ayrı hediyye etseler veyâ birisi, hepsi için hediyye etse, ya’nî hatm duası yapsa, okuyanlar da (Âmîn) deseler, âyetlerin sevâblarının toplamı, meyyitlere de verilir. Fekat, hatm için va’d olunan sevâba kavuşamazlar. Bir hatmi, yalnız bir kişinin okuması ve sevâbını, bunun bağışlaması lâzımdır. Meyyit için, çeşidli kimselerin sessiz olarak çeşidli cüz’ler okuyup, Kur’ân-ı kerîmi hatm etmeleri ve herbirinin okuduğunun sevâbını ölünün rûhuna göndermeleri veyâ birinin hepsi için hediyye etmesi, ya’nî hatm duasını yapması, okuyanların da (Âmîn) demeleri câiz olur ve çok fâideli olur. Fekat, bu sûretle hatm sevâbı hâsıl olmaz. Hatmi bir kişinin okuması veyâ bir kişi, evvelce okumuş olduğu hatmin sevâbını hediyye etmesi lâzımdır. Bir hadîs-i şerîfde (Kur’ân- ı kerîmi hatm edenin duası kabûl olunur.) buyuruldu. (Kitâb-üt-tibyân)da diyor ki, (Kur’ân-ı kerîmin hatm edildiği yere rahmet yağar. Hatmden sonra dua etmek müstehabdır. Kur’ân-ı kerîm hatm olunurken toplanmak müstehabdır. Abdüllah ibni Abbâs hazretleri, hatm okuyan kimsenin yanında adamını bulundururdu. Hatm biteceği zemânı işitince, kendi de hâzır olurdu. Enes bin Mâlik hazretleri, hatm etdiği zemân, çoluk çocuğunu toplayıp dua yapardı.)

590.(Allahü teâlâ ile konuşmak isteyen, Kur'an-ı kerim okusun!) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.2 m.67; Hak Sözün Vesîkaları s.343] Bir hadîs-i şerîfde de (Allahü teâlâya âşık olanlar, Allah kelâmını dinlesinler!) buyuruldu.

591.(Üç sesi Allahü teâlâ sever: Hurmet ile, tecvid ile Kur'an-ı kerim okuyanların sesini, seher vakitleri istiğfâr edenlerin sesini ve Allahü teâlâyı zikredenlerin sesini.) [Eyyühel-veled (İmâm-ı Gazâlî); Hak Sözün Vesîkaları s.363] İmâm-ı Gazâlî ‘‘rahimehullah’’ buyuruyor ki, (Süfyân-ı Sevrî hazretleri buyuruyor ki, Allahü teâlâ, seher vakitleri bir rüzgâr estirir ki, istiğfâr ve zikir sesleri ile karışarak eser. Yine buyurdu ki, her gece, (Allaha ibâdet edenler yok mu, kalksınlar) diyen bir ses cihânı kaplar. Âbidler kalkıp sehere kadar ibâdet ederler. Seher vakti olunca, (İstiğfâr edenler yok mu?) denir. Bunlar kalkıp istiğfâr ederler. Fecr doğup sabah nemâzı olunca, (Gâfillerden kalkan yok mu?) denir. Bunlar, mevtâlar mezardan kalkar gibi kalkarlar.)

592. (En iyiniz, Kur’ânı öğrenen ve öğretendir.) [Künûz-üd-dekâık; İslâm Ahlâkı s.64]

593. (Kur’ân-ı kerîmi, kendi görüşü ile açıklayan, doğru olsa dahî, hatâ etmişdir.) [İslâm Ahlâkı s.109] Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” ve Eshâb-ı kirâmdan “radıyallahü anhüm” gelen haberlere ve âlimlerin tefsîrlerine ve tefsîr ilminin üsûlüne bakmadan ve Kureyş lügatini bilmeden ve hakîkat ile mecâzı düşünmeden, mücmel, mufassal ve umûmî ve husûsî olanları birbirinden ayırmadan ve âyet-i kerîmelerin indirilme sebeblerini ve nâsih, mensûh olduklarını araşdırmadan verilen ma’nâyı, Allahü teâlânın kelâmı olarak söylemek doğru değildir. (Tefsîr), kelâm-ı ilâhîden murâd-ı ilâhîyi anlamak demekdir. Kendiliğinden verdiği ma’nâ doğru olsa bile, meşrû’ yoldan çıkarmadığı için, hatâ olur. Verdiği ma’nâ yanlış ise, kâfir olur.

594. (Önce inen kitâblar, bir harf yâni kelime idi ve birşeyi bildirirlerdi. Kur'an-ı kerim yedi harf üzerine nâzil oldu. Yedi şey bildirmektedir: Zecr (yasak), Emr, Helâl, Haram, Muhkem (açık bildirilenler), Müteşâbih (açıkça anlaşılamıyan) ve Misâller. Bunlardan, helâli helâl biliniz! Haramı haram biliniz! Emredilenleri yapınız! Yasak edilenlerden sakınınız! Misâl ve hikâye olanlardan ibret alınız! Muhkem olanlara uyunuz! Müteşâbih olanlara inanınız! Bunlara inandık. Hepsini Rabbimiz bildirmiştir deyiniz!) [Dürr-ül-mensûr; Abdüllah ibni Mes'ûd; Kıyâmet ve Âhıret s.184]

595. (Yâ Rabbî! Beni sevenlere, hayrlı mâl ver. Bana düşmanlık edenlere, çok mâl ve çok evlâd ver!) [İslâm Ahlâkı s.94] Bir yehûdî öldü. Bir köşk ile iki oğlu kaldı. Köşkü taksîmde anlaşamadılar. Dıvardan bir ses geldi. Benim için birbirinize düşman olmayınız. Ben bir pâdişâh idim. Çok yaşadım. Mezârda yüz otuz sene kaldım. Sonra, toprağımla çanak çömlek yapdılar. Kırk sene evlerde kullandılar. Kırıldım. Sokağa atıldım. Sonra, benimle kerpiç yapdılar. Bu dıvarın inşâsında kullandılar.
Birbirinizle dövüşmeyiniz. Siz de, benim gibi olacaksınız, dedi.

596. (Yâ Rabbî! Zenginlik ve fakirlik fitnesinden sana sığınıyorum.) [Kıyâmet ve Âhıret s.55]

597. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”: (Yâ Rabbî! Muhammedin âilesinin rızkını kendilerine kâfî gelecek miktâr kadar gönder) diye duâ buyurdu. [Cevâb Veremedi s.120]

598. Resûlullah efendimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” duâlarında, (Yâ Rabbî! Beni ilim ile zengin kıl, hilm [yumuşaklık] ile süsle, takvâ ile ikrâm eyle ve âfiyet ile
güzelleştir) buyururlardı. [Cevâb Veremedi s.124]

599. Amcası Ebû Lehebin oğlu Uteybe, Resûlullahın dâmâdı olduğu hâlde, Resûlullaha îman etmedi ve O serveri çok üzdü. Mübârek kızı Ümmü Gülsüm hâtunu
boşadı. Çirkin şeyler söyledi. Buna çok üzülüp, (Yâ Rabbî! Buna köpeklerinden birini musallat eyle!) buyurdu. Uteybe, Şama ticâret için giderken bir gece arkadaşlarının arasında yatıyordu. Bir arslan gelip arkadaşlarını koklayıp bıraktı. Sıra Uteybeye gelince, kaptı parçaladı. [Mir'ât-ı Kâinât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.342]

600. Bir kimse, sol eliyle yemek yiyordu. (Sağ el ile yi!) buyurdu. Sağ kolum hareket etmiyor diyerek yalan söyledi. (Sağ elin artık hareket etmesin!) buyurdu. Ölünceye kadar sağ elini ağzına götüremez oldu. [Mir'ât-ı Kâinât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.342]

601. Acem pâdişâhı Hüsrev Pervîze îman etmesi için mektûb gönderdi. Alçak Hüsrev, mektûbu parçaladı ve getiren elçiyi şehit eyledi. Resûl aleyhisselâm bunu işitince, çok üzüldü ve (Yâ Rabbî! Benim mektûbumu parçaladığı gibi, onun mülkünü parçala!) buyurdu. Resûlullah hayatta iken Hüsrevi oğlu Şireveyh hançerle parçaladı. Ömer halîfe iken, acem memleketinin tamamını müslümanlar feth edip, Hüsrevin nesli de, mülkü de kalmadı. [Mir'ât-ı Kâinât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.342]

602. Resûl aleyhisselâm, çarşıda emr-i mâruf ve nehy-i münker ederken, nasihat verirken, Mervanın babası olan Hakem bin Âs ismindeki alçak, Resûlullahın arkasından gelerek, gözlerini açıp kapar ve yüzünü buruşturur, böylece alay ederdi. Resûl aleyhisselâm, arkaya dönüp, onun bu çirkin

hâlini görünce, (Kendini gösterdiğin şekilde kal!) buyurdu. Ölünceye kadar, yüzü gözü oynak kaldı. [Mir'ât-ı Kâinât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.343]

603. Uhud gazâsında Ebû Katâdenin bir gözü çıkıp yanağı üzerine düştü. Resûlullaha getirdiler. Mübârek eli ile gözünü yerine koyup, (Yâ Rabbî! Gözünü güzel eyle!) dedi. Bu gözü, diğerinden güzel oldu. Ondan daha kuvvetli görürdü. Ebû Katâdenin torunlarından biri halîfe Ömer bin Abdülazîzin yanına gelmişti. Sen kimsin? dedi. Bir beyt okuyarak, Resûlullahın mübârek eli ile gözünü yerine koymuş olduğu zâtın torunu olduğunu bildirdi. Halîfe bu beytleri işitince, kendisine ziyâde ikrâmda ve ihsânda bulundu. [Mir'ât-ı Kâinât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.348]

604. (Ey Allah'ım! Beni miskîn yaşat. Miskîn olarak öldür. Kıyâmet günü miskîn olduğum hâlde, miskînler zümresi ile haşr eyle) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.176]

605. (“Allahümme mâ esbaha bî min ni’metin ev bi-ehadin min halkıke, fe minke vahdeke, lâ şerîke leke, fe lekel hamdü ve lekeşşükr.” Bu duayı gündüz okuyan, o günün şükrünü yapmış olur. Gece okuyunca, o gecenin şükrünü îfâ etmiş olur.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.17; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.111] Bu duayı her sabâh bir okumalı ve her akşam (Mâ esbaha) yerine (Mâ emsâ) diyerek, hepsini aynen okumalıdır. Abdestli okumak şart değildir. Hergün ve her gece okumalıdır.

606. (Arefe günü bin İhlâs okuyanın bütün günâhları afv olur ve her duası kabûl olur.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.357] Hepsini Besmele ile okumalıdır.

607. (Sabâh, kalkınca, üç kerre “Bismillâhillezî lâ-yedurru ma’asmihî şey’ün fil’ardı velâ fissemâ ve hüvessemî’ul’alim” okuyana akşama kadar, hiç derd, belâ gelmez.) [Tergîb-üs-salât; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.427]

608. (Yatarken âyet-el kürsî okuyana, şeytân yaklaşamaz.) [Şevâhid-ün-nübüvve; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.741] Âyet-el-kürsî, İhlâs, Mu’avvizeteyn ve Fâtiha sûrelerini sıksık okumak da, insanı cinden

muhâfaza eder. Bu âyet-i kerîmeleri okumakla ve bu mektûbu taşımakla ve şifâ âyetlerini okumakla ve yazıp suyunu içmekle fâidelenmek istiyenlerin Ehl-i sünnet i'tikâdına uygun olarak doğru îmân sâhibi olması lâzımdır. Bunları yazanın ve kullananın i'tikâdı doğru olmazsa ve küfr alâmetlerini kullanır, harâm işlerse, fâideleri görülmez.

609. (Kabrim yanında salevât okuyanı işitirim. Uzakda okuyanları, melek bana haber verir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1013]

610. (Her nemâzdan sonra, üç kere Estagfîrullahel'azîm ellezî lâ ilâhe illâ huv el-hayyel-kayyûme ve etebü ileyh okuyanın bütün günahları affolur.) [Merâkıl-felâh; Hak Sözün Vesîkaları s.344] Muhammed Ma'sûm-i Fârukî ''kuddise sirruh'' buyuruyor ki, (Bu fakir, farz nemâzlardan sonra, yetmiş kere istigfâr okuyorum. Hadîs-i şerîfe uyarak, üç defa (Estagfirullahel'azîm ellezî lâ ilâhe illâ huv el-hayyelkayyûme ve etûbü ileyh) okuduktan sonra, gerisinde yalnız (Estagfirullah) diyorum.)

611. (Bir kimse, "Estagfirullahellezî lâ ilâhe illâ hüverrahmanirrahîm el-hayy-ül-kayyûmüllezî la-yemûtü ve etûbü ileyh Rabbigfirlî" yirmibeş kere okursa, odasında, âilesinde, evinde ve şehrinde hiç kaza, belâ olmaz.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.2 m.80; Medâricülhidâye; Hak Sözün Vesîkaları s.344] Muhammed Ma'sûm-i Fârukî ''kuddise sirruh'' buyuruyor ki, (Bunu her sabah ve akşam okumalıdır. Âlimlerin çoğu, talebelerine ve evlatlarına bunu okumalarını tavsıye etmişlerdir. Çok faydasını görmüşlerdir.)

612. (Cuma günü sabah nemâzından önce, üç kerre Estagfirullahel'azîm ellezî lâ ilâhe illâ huv el-hayyelkayyûme ve etûbü ileyh okuyan kimsenin ve anasının ve babasının günâhları afv olur.) [Tergîb-üs-salât; Hak Sözün Vesîkaları s.345]

613. (Kıyâmet gününde, bir çağırıcı çağırır ve der ki, Hak teâlâ hazretlerini zikredenler ve ihlâs sûresini çok okuyanlar gelsinler. Cennetteki makamlarına vâsıl olsunlar.) [İslâm Ahlâkı s.448]

614. (Bir meclisin, yâni bir dersin, bir kitabın, Kur'an-ı kerim okumanın sonunda Sübhâne Rabbike Rabbil izzeti ammâ yasifûn âyetini, sonuna

kadar okuyana kıyâmette çok sevap verilir.) [İslâm Ahlâkı s.448] İbni Hibbânın “rahime-hullahü teâlâ” bildirdiği bir hadîs-i şerîfde, (Kıyâmet günü büyük ölçeklerle, bol sevâb kazanmak istiyen kimse, bir meclisden kalkınca Sübhâne rabbike âyet-i kerîmesini okusun!) Dinde derinleşmemiş birkaç kişinin, tercüme sûretiyle yazdığı kitaba, akılları ile de ilâveler yaparak müslümanları şaşırttıkları ve çok günaha girdikleri görülmektedir. Muselâ, (Sübhâne Rabbike) yerine (Sübhâne Rabbinâ) demek daha iyidir diyorlar. Zîrâ duâ olarak okunduğu için (Bizim Rabbimiz) diyerek cemaati de karıştırmalıdır, diyorlar. Bunlar çok aldanıyor. Çünkü, (Sübhâne Rabbike) âyet-i kerimesi duâ değildir, tesbîhdir. Peygamberimiz bu âyeti okuyunuz diyor, değiştiriniz demiyor. Ebû Bekr-i Sıddîk diyor ki, (Peygamberimizin bir hatâsını bütün ibâdetlerime değişirim.) Mukarreblerin, yâni Allahü teâlânın sevdiği insanların hatâsı, ebrârın, yâni iyi insanların hasenâtından kıymetlidir. Bunlar, hâşâ, âyet-i kerimeyi düzeltmek, daha iyi yapmak mı istiyorlar? Kur'an-ı kerimdeki bir kef harfi, bütün ibâdetlerden daha kıymetlidir. Bunu değiştirmek küfre bile sebep olur.

615. (Her kim günde yüz defa salevât-i şerife okursa, kıyâmet gününde güneşin sıcaklığından kurtulup, Arşın gölgesi altında benimle berâberdir. Ve her kim benim için bir salevât-ı şerife getirirse, rahmet melekleri onun günahlarının affolması için duâ ve istiğfar ederler.) [İslâm Ahlâkı s.449]

616. (Yanında ismim anılıp da, üzerime salevât-ı şerife getirmeyenlere yazıklar olsun. Bir de, Ramazan-ı şerife kavuşup, onu kemâl-i tâzîm ile karşılayıp râzı etmeyen ve ana-babasının birine veya ikisine kavuşup da, onların rızalarını almayanlara da yazıklar olsun.) [İslâm Ahlâkı s.449]

617. (Eve girerken İhlâs-ı şerifi okuyan, yoksulluk görmez!) [İslâm Ahlâkı s.498]

618. Bir gece Sultan-ı Enbiyâ, Hazret-i Âişeye dedi ki, (Yâ Âişe! Kur'an-ı kerimi hatm eyle, bütün Peygamberleri kendine şefaatçi ve bütün müminleri kendinden
hoşnut edersin.) Hazret-i Âişe: Anam-babam sana feda olsun! Az bir zemân içinde bunları nasıl yapabilirim? Sultan-ı Enbiyâ buyurdu ki, (Yâ Âişe, üç

kere “Kulhüvallâhü” sûresini oku. Kur'an-ı kerimi hatmetmiş gibi olursun. Bir kere “Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ cemî'il Enbiyâi velmürselîn” de, bütün peygamberler senden râzı olsun. Bir kere de “Allahümmağfirlî ve li vâlideyye [ve li-meşâyıhiyye] ve lil mü'minîne vel mü'minât vel müslimîne vel müslimâti el ahyâi minhüm vel emvât” de, bütün müminler senden râzı olur. Bir kere de “Sübhânellahi vel hamdü lillahi ve lâilâhe illâllahü vellâhü ekber velâ havle velâ kuvvete illâ billahil aliyyil azîm” de ki, Allahü teâlâ hazretleri senden râzı olsun.) [İslâm Ahlâkı s.498]

619. (Hak teâlâ hazretlerinin üç ismi vardır ki, dilde hafif, terâzîde ise çok ağırdır. “Sübhânallahi vel hamdülillâhi ve lâ ilâhe illallahü vallahü ekber velâ havle velâ kuvvete illâbillahil aliyyil azîm.” Bunun her bir kelimesine yüz sevap verilir.) [İslâm Ahlâkı s.499]

620. (Bir kimse, evinden çıkarken Âyetelkürsîyi okursa, Hak teâlâ, yetmiş meleğe emreder, o kimse evine gelinceye kadar, ona duâ ile istiğfar ederler.) [İslâm Ahlâkı s.500] Evine gelince de okursan, iki Âyetelkürsî arasındaki işlerin hayrlı olur ve fakirliğin önlenir. Önce sağ ayakkabını giy! Sonra sol ayak ile evden, câmiden çık!

621. (“Bismillâhillezî lâ yedurru me'asmihi şey'ün fil erdı ve lâ fisemâi ve huves-semî'ul alîm” duâsını sabah, üç kere okuyan kimse, akşama kadar, akşam okuyan da, sabaha kadar belâdan kurtulur.) [Tergîb-üs-salât; Bostan; Kıyâmet ve Âhıret s.155] İmâm-ı Rabbânî “rahmetullahi aleyh”, talebeleri ile, uzak bir yere gidiyordu. Gece, bir hânda kaldılar. (Bu gece, bu hânda bir belâ hâsıl olacak. Şu duayı okuyunuz!) buyurdu: (Bismillâhillezî lâ-yedurru ma’ asmihi şey’ün fil-Erd-ı velâ fissemâ ve hüves-semî’ul’alîm). Gece büyük yangın oldu. Bir odada eşyâlar yandı. Bu odaya haber verilmemişdi. duayı okuyanlara birşey olmadı. Bu dua, (Umdet-ül-islâm) ve (Berekât) kitâblarında da yazılıdır. Derdlerden, belâlardan, fitne ve hastalıklardan korunmak için, sabâh ve akşam, İmâmın bu sözünü hâtırlayarak, üç kerre okumalıdır. Âyât-i hırz [koruyucu âyetler] da, okumalıdır.

622. (Her kim bu duâyı günde on kere okursa, Hak teâlâ o kimseye kırkbin sevap ihsân eder: Eşhedü en lâilâhe illallahü vahdehü lâ şerîke lehû ilâhen

vâhiden sameden lem yettehiz sâhibeten velâ veleden velem yekün lehû küfüven ehad.) [İslâm Ahlâkı s.445]

623. (Kalbimde [envâr-ı ilâhiyyenin gelmesine engel olan] perde hâsıl oluyor. Bunun için hergün, yetmiş kerre istigfâr ediyorum.) (Mektûbât-ı Rabbânî c.6 m.66; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.98] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyurdu ki: Günâhlarına tevbe etmek, herkese farz-ı ayndır. Hiç kimse tevbeden kurtulamaz. Nasıl kurtulur ki, Peygamberlerin “aleyhimüssalevâtü vetteslîmât” hepsi tevbe ederdi.

624. Alî “radıyallahü anh” buyuruyor ki, Ebû Bekr “radıyallahü anh” doğru sözlüdür. Ondan işitdim ki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” buyurdu ki, (Günâh işliyen biri, pişmân olur, abdest alıp nemâz kılar ve günâhı için istigfâr ederse, Allahü teâlâ, o günâhı elbette afv eder. Çünki, Allahü teâlâ, Nisâ sûresi yüzdokuzuncu âyetinde: “Biri günâh işler veyâ kendine zulm eder, sonra pişmân olup, Allahü teâlâya istigfâr ederse, Allahü teâlâyı çok merhametli ve afv ve magfiret edici bulur” buyurmakdadır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.6 m.66; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.98]

625. (Kıyâmetde, sahîfesinde çok istigfâr bulunanlara, müjdeler olsun!) [Mektûbât-ı Rabbânî c.3 m.17; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.110] İmâm-ı Rabbânî
"kuddise sirruh" buyuruyor ki: (Estagfirullâhel ’azîm ellezî lâ ilâhe illâ hüv el hayyel kayyûme ve etûbü ileyh) demeli ve ma’nâsını düşünerek söylemelidir. [Azîm, zâtı ve sıfatları kemâlde demekdir. Kebîr, zâtı kemâlde, celîl, sıfatları kemâlde demekdir.] Bunu ikindi nemâzından sonra [tesbîhlerden ve duadan sonra] yüz def’a okumalıdır. Abdestsiz okunabilir. Muhammed Ma'sûm-i Fârukî "kuddise sirruh", ikinci cildin 80. ci mektûbunda buyuruyor ki, (Belâlardan, sıkıntılardan kurtulmak için, istigfâr okumak çok fâidelidir ve tecribe edilmişdir. Ölümden başka, her derdden kurtarır. Eceli gelenin de, ağrısız, sıkıntısız ölümüne yardım eder. Her sıkıntıdan kurtaracağı ve rızkı artdıracağı, hadîs-i şerîfde bildirildi.)

626. (Zikrin en kıymetlisi, Lâ ilâhe illallah demekdir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2, m.9; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.372] Bir hadîs-i şerîfde de

buyuruldu ki, (Yedi kat göklerin ve bunlarda bulunanların ve yedi kat yerin hepsi, Lâ ilâhe illallah kelimesi ile ölçülse, bu kelimenin sevâbı dahâ çok olur.) İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki: Nasıl dahâ çok olmaz ki, bu kelimenin bir kısmı, Allahü teâlâdan başka herşeyi, yerleri gökleri, Arşı, Kürsîyi, Levh ve Kalemi, bütün Âlemi ve âdemi hep yok etmekde, diğer kısmı da, yerlerin, göklerin, tek yaratıcısı, hak olan ma'bûdün var olduğunu bildirmekdedir. Allahü teâlâdan başka herşey, ister âfâkda [insanın dışında], ister enfüsde [insanın içinde] olsunlar, hepsi anlaşılabilen, ölçülebilen şeylerdir. Âfâk ve enfüs aynalarında görülen herşey de böyledir. Hepsinin yok bilinmesi lâzımdır. Bildiğimiz, öğrendiğimiz, hâtırımıza, hayâlimize gelen, duygu organlarımıza etki eden herşey de böyledir. Hepsi hâdis, mahlûkdurlar. Çünki, insanın bildiği, his etdiği herşey, kendi eseri, yapdığı şeydir. Bizim, Allahü teâlâyı tenzîh etmemiz, birşeye benzemez dememiz, benzetmek olur. Bizim anladığımız büyüklük, küçüklükdür. Tesavvufculara "kaddesallahü teâlâ esrârehümül'azîz" olan keşfler, tecellîler, müşâhedeler, hep Allahdan başka şeylerdir. Allahü teâlâ (Verâ-ül-verâ)dır. Ya'nî, ötelerin ötesidir. Bunların hiçbirine benzemez. İbrâhîm aleyhisselâm, kâfirlere, (Niçin kendi yapdığınız putlara tapıyorsunuz? Sizleri ve yapdığınız işleri Allahü teâlâ yaratdı!) dedi. Bunu Kur'ân-ı kerîm haber veriyor. İster elimizle yapmış olalım, ister aklımız ve hayâlimizle meydâna getirelim, yapdığımız şeylerin hepsi, Allahü teâlânın mahlûklarıdır. Hiçbirinin tapınmak için değerleri yokdur. Tapınılmağa hakkı olan, yalnız Allahü teâlâdır. O, bildiğimiz, düşünerek bulduğumuz şeylerin hiçbirine benzemez ve nasıl olduğu anlaşılamaz. Akl ve vehm Ona yaklaşamaz.

627. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" şu duayı çok okurdu: (Allahümme innî es'elüke-ssıhhate vel-âfiyete vel-emânete ve hüsnel-hulkı verrıdâe bilkaderi birahmetike yâ Erhamerrâhimîn). [Rıyâd-un-nâsıhîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.385] Bunun ma'nâsı, (Ya Rabbî! Senden, sıhhat ve âfiyet ve emânete hıyânet etmemek ve güzel ahlâk ve kaderden râzı olmak istiyorum. Ey merhamet sâhiblerinin en merhametlisi! Merhametin hakkı için, bunları bana ver!) demekdir. Biz zevallılar da, ulu ve şanlı Peygamberimiz gibi dua etmeliyiz!

628. (Bir mü'minin kabrini ziyâret ederken, Allahümme innî es'elüke-bi-hurmet-i Muhammed aleyhisselâm en lâ tü'azzibe hâzelmeyyit [yâ Rabbî! Muhammed aleyhisselâm hurmetine, buna azâb yapma] derse, o meyyitin azâbı kıyâmete kadar ref' olur.) [İmâm-ı Birgivî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1008] (Şir'a)da diyor ki, (Sünnete uygun ziyâret yapmak için, abdest alınır. İki rek'at nemâz kılıp, sevâbı meyyitin rûhuna gönderilir. Kabristâna gelince ve aleyküm selâm denir. Yukarıda yazılı dua okunup, meyyitin yüzüne karşı oturulur. Yasîn-i şerîf veyâ bildiği sûreleri okur. Tesbîh okuyup, meyyit için dua eder). Ebül Kâsım diyor ki, (Kabr yanında Kur'ân-ı kerîm okununca, meyyit sesi işiterek râhat eder.) Kabrdeki meyyitde his bulunduğunu bildiren çok hadîs-i şerîf vardır. Eshâb-ı kirâm ve Tâbi'în-i ızâm (Kabr-i se'âdet)i ziyâret ve istigâse ederdi. Bunun için çok kitâb yazılmışdır. (Hısn-ül-hasîn)de dua âdâbını anlatırken (duanın kabûl olması için,
Peygamberleri "aleyhimüssalevâtü vetteslîmât" ve sâlih kulları vesîle etmelidir. (Buhârî)deki hadîs-i şerîfde böyle bildirildi) buyurmakdadır. Alî Râmîtenî hazretleri buyurdu ki, (Günâh işlememiş bir dil ile dua ediniz ki, kabûl olsun!). Ya'nî, Hudâ dostlarının huzûrunda tevâzu' eyleyiniz, yalvarınız da, sizin için dua etsinler. İstigâse, ya'nî bir Velîye tevessül de, bu demekdir.

629. Peygamberimiz "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" (Allahümme innî es'elüke bihakkıssâ'ilîne aleyke), ya'nî (Yâ Rabbî! Senden isteyip de, verdiğin kimselerin hâtırı için, senden istiyorum!) derdi ve böyle dua ediniz buyururdu. [İbni Mâce; Şevâhid-ül-hak; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.449] Mezârları ziyâret ile tevessül eden kâfir olsaydı, Peygamberimiz ile de tevessül edilmezdi. Hâlbuki, O, dünyâya gelmeden önce ve dünyâda diri iken ve vefâtından sonra, hep tevessül edilmişdir. Bu dualarda bulunan (hak) kelimesi, hurmet, kıymet demekdir. Sevdiklerine verdiği kıymetli dereceler hâtırı için istemekdir. Çünki, hiçbir mahlûkun, hiçbir bakımdan, Allahü teâlâda hakkı yokdur.

630. Hazret-i Âdem "alâ Nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm" Cennetden çıkarılınca, çok dua etdi. Tevbesi kabûl olmadı. Nihâyet (Yâ Rabbî! Oğlum Muhammed hurmeti için, bu babaya merhamet et) deyince, duası kabûl

oldu ve (Yâ Âdem! Muhammed aleyhisselâmın ismi ile, her ne isteseydin kabûl ederdim, Muhammed olmasaydı, seni
yaratmazdım) buyuruldu. [Hâkim; Mevâhib; Envâr; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.450] O zemân, Muhammed "aleyhisselâm" dünyâda yokdu. Üçyüzonüç bin sene sonra dünyâyı teşrîf edecekdi. Âdem "aleyhisselâm", Onu nereden bildi? Âdem "aleyhisselâm", Cennetde iken, Cennetin her yerinde ve Arş üzerinde (Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah) yazılı gördü. Onun, Allahü teâlânın en sevgili kulu olduğunu, bundan anlamışdı. Bunlar, oralarda islâm harfleri ile yazılı idi. Demek ki, o harfler, insan yapısı değildir. Dünyâ ve Hazret-i Âdem yokken, o harfler vardı. Bütün kitâblar ve sahîfeler, islâm harfleri ile gönderilmişdir. İmâm-ı Buhârînin bildirdiği hadîs-i şerîfde, (Kıyâmet günü insanlar, önce Âdem aleyhisselâma istigâse edeceklerdir.) buyuruldu. (Âlûsî tefsîri)nde yazılı olan, İmâm-ı a'zamın, Resûlullahı vesîle yaparak dua etmeği yasak etdiği doğru değildir. Çünki, İmâm-ı a'zamdan böyle bir haberi hiçbir âlim bildirmemişdir. Vesîle edileceğini bildirmişlerdir. Tevessül, teşeffü', istigâse ve teveccüh, hep aynı şey demekdir. Hepsi câizdir. Eshâb-ı kirâmın büyüklerinden Bilâl bin Hâris "radıyallahü anh" Resûlullahın kabri yanına gelip, (Yâ Resûlallah! Ümmetin için yağmur duası yap) dedi. Yağmur yağdı. Putlar, bize şefâ'at edecekdir diyen kâfirler, putlara tapınıyorlardı. Şefâ'at istiyen mü'minler ise, Peygamberlere ve Evliyâya tapınmaz.

631. (Çölde yalnız kalan kimse, birşey gayb ederse, ey Allah'ın kulları, bana yardım ediniz desin! Çünki, Allahü teâlânın, sizin göremediğiniz kulları vardır.)
[Taberânî; Îzâh-ul-menâsik; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.452] İbni Hacer-i Mekkî, (Îzâh-ul-menâsik) hâşiyesinde, bu dua çok tecribe edilmişdir buyurdu. (Hısn-ül-hasîn)deki bir hadîs-i şerîfde, (Hayvanı kaçan kimse: Ey Allah'ın kulları! Bana yardım ediniz! Allahü teâlâ da, size merhamet eylesin desin!) buyuruldu. Bir hadîs-i şerîfde de, (Korkulu olan yerde, üç kerre: Ey Allah'ın kulları! Bana yardım ediniz demeli.) buyuruldu.

632. (Kabristâna giren kimse, Yasîn sûresini okusa, o gün meyyitlerin azâbları hafîfler. Meyyitlerin sayısı kadar, ona da sevâb verilir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i
Ebediyye s.477]

633. (Yâ hayyü yâ kayyûm yâ bedîassemâvâti vel erdı yâ zel celâli vel ikrâm, yâ lâilâhe illâ ente-es'elüke en tuhyiye kalbî bi-nûri marifetike yâ Allahü yâ Allahü yâ Allah celle celâlüh.) [İslâm Ahlâkı s.445] Kalbini öldürmemek için bu duâyı okumalıdır! Çünkü, bu duâ, Resûlullahın tavsiye eylediği bir duâdır.

634. (Yâ Alî! Bir zâlimden korkar isen, “Yâ ilâhe, Cebrâîle ve İsrâfîle ve Mikâîle ve Azrâîle ve yâ ilâhe İbrâhîme ve İsmâîle ve İshaka ve münzelit Tevrâti vel İncîli vez Zebûri vel Fürkân, Kün lî, câren min fülanibni Fülân, min kezâ ve kezâ” söyle. Sefer edeceğin zemân, “Yâ erda Âmentü birabbî ve rabbiki Allahüllezî lâ ilâhe illâhüvellezî halakanî ve halekaki e’ûzü billâhi min şerri ki ve min şerri mâ yedübbü aleyki. Ve min şerri külli üsûdin ve esedin. Ve min şerri vâlidin ve mâ veledin” söyle.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.346]

635. (Bir kimse çarşıya girince “Lâ ilâhe illallahü vahdehû lâ şerîke leh, lehül mülkü ve lehül hamdü yuhyî ve yümît ve hüve hayyün lâ yemûtü biyedihil hayr ve hüve alâ külli şey'in kadîr” okusun, bin günahı affolur.) [İslâm Ahlâkı s.497]

636. (Yâ Alî! Sana bir katılık erişdiği zemân, (Allahümme innî es’elüke bi hakkı Muhammedin ve âli Muhammedin illâ necîtenî) söyle.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.346]

637. (Yâ Alî! Sana bir üzüntü erişir ise, (Sübhâneke rabbî lâ ilâhe illâ ente aleyke tevekkeltü ve ente rabbül arşil azîm) oku. O duayı oku ki, Cebrâîl aleyhisselâm bana ta’lîm etmişdir: (Allahümme innî es’elüke afve vel âfiyete fiddîni veddünyâ vel âhırete).) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.344]

638. (Bir kimse, yemek yidikden sonra, “Elhamdü-lillâhillezî at’amenî hâzet-ta’âm ve rezekanî-hi min gayri havlin minnî ve lâ-kuvvete” derse, geçmiş ve gelecek günâhlarından çoğu afv olunur. Yeni bir elbise giydiği zemân, elhamdü lillâhillezî kesânî hâzessevb ve rezekanîhi min gayri havlin minnî ve lâ-kuvveh derse, geçmiş ve gelecek günâhlarından çoğu afv olunur.) [Hazînet-ül-me’ârif; Ebû Dâvüd; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye

s.651] Vehhâbîler ve bunların yolundaki mezhebsizler, yemekden sonra dua etmek bid'atdir diyorlar. Bunlara cevâb olarak, yukarıdaki hadîs-i şerîf yetişir. Fıkh bilgilerinin mütehassısı, ondördüncü asrın müceddidi, (Medresetül-mütehassısîn)de tesavvuf kürsîsi müderrisi seyyid Abdülhakîm-i Arvâsî "kuddise sirrûh", yemeklerden sonra, şu duayı okurdu: (El-hamdülillâhillezî eşbe'anâ ve ervânâ min-gayri-havlin minnâ ve lâ kuvveh. Allahümme at'im-hüm kemâ at'amûnâ!)

639. (Kader, tedbîr ile, sakınmakla değişmez. Fekat kabûl olan dua, o belâ gelirken korur.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.698] (Kâmûs)da, kazâ kelimesinde diyor ki: (Kazâ, kaderin husûsî bir kısmıdır. Kader, anbara doldurulmuş buğday gibidir. Kazâ ise, onu ölçerek vermek gibidir. Ömer "radıyallahü anh", Şâma geldi. Şehrde vebâ hastalığı olduğunu işitince, şehre girmedi. Allahü teâlânın kazâsından kaçıyor musun? dediklerinde, Allahü teâlânın kazâsından, kaderine kaçıyorum buyurdu ki, kader, kazâ şeklini almadıkca değişebilir. [Kader, ma'âş bordrosu gibidir. Kazâ ise, bu ma'âşın dağıtılmasıdır.] İbni Esîr dedi ki: Kazâ ve kader, birbirinden ayrılmaz, çünki, kader temel gibi, kazâ da üstündeki binâ gibidir). Kader kelimesinde diyor ki: (Kader, Allahü teâlânın, olacak şeyleri ezelde bilmesidir. Kazâ, kaderde bulunan şeyleri, zemânı gelince yaratmasıdır.) Bir hadîs-i şerîfde, (Kazâ-i mu'allakı, hiçbir şey değişdiremez. Yalnız dua değişdirir ve ömrü, yalnız, ihsân, iyilik artdırır.)
buyuruldu. İmâm-ı Gazâlî, (İhyâ-ül'ulûm) kitâbında buyurdu ki, (Kazâ-i mu'allak, Levh-i mahfûzda yazılıdır. Eğer o kimse, iyi amel yapıp, duası kabûl olursa, o kazâ
değişir.) Ömer "radıyallahü anh" yaralanınca, Ka'bül-ahbâr buyurdu ki, Ömer "radıyallahü anh" dahâ yaşamak isteseydi, dua ederdi. Zîrâ onun duası elbette kabûl olur. İşitenler şaşırıp, nasıl böyle söylüyorsun, Allahü teâlâ meâlen, (Ecel, bir ân gecikmez ve vaktinden önce gelmez) buyurdu, dediklerinde, (Evet, ecel hâzır olduğu vakt gecikmez. Fekat, ecel hâsıl olmadan önce, sadaka ile, dua ile, amel-i sâlih ile, ömür uzar. Zîrâ Fâtır sûresinde meâlen, (Herkesin ömrü ve ömürlerin kısalması hep yazılıdır) buyurulmakdadır) dedi. Dâvüd aleyhisselâmın yanına iki kişi gelip, birbirinden şikâyet etdi. Dinleyip karâr verip giderken, Azrâîl "aleyhisselâm" gelip, (Bu iki kişiden, birincisinin eceline bir hafta kaldı. İkincisinin ömrü de, bir hafta önce bitmişdi, fekat ölmedi) dedi. Dâvüd

“aleyhisselâm” şaşıp, sebebini sorunca, (İkincisinin bir akrabâsı vardı. Buna dargın idi. Bu gidip, onun gönlünü aldı. Bundan dolayı, Allahü teâlâ, buna yirmi yıl ömür takdîr buyurdu) dedi. [(Emâlî kasîdesi) altmışikinci beytinde, (Öldürülen kimsenin eceli, münkatı’ değildir). Ya’nî, o ânda, ömrü ortadan kesilmiş değildir. (Kâmûs) mütercimi Ahmed Âsım efendi “rahmetullahi teâlâ aleyh”, bu beyti şerh ederken diyor ki, (Ehl-i sünnete göre, öldürülen kimsenin, o ânda eceli gelmişdir. Ömrü ortadan kesilmemişdir. Herkesin eceli bir dânedir).] Görülüyor ki, müslimân olan ve islâmiyyete uygun akrabâyı ziyâret çok lâzımdır. Hiç olmazsa haftada veyâ ayda bir ziyâret etmeli, kırk günü geçirmemelidir. Uzak memleketde ise, mektûbla gönlünü almalıdır. Dargın, kinli ise de, vaz geçmemelidir. Akrabâsı gelmezse, cevâb vermezse de, giderek veyâ hediyye, selâm göndererek, yâhud mektûb ile yoklamakdan vazgeçmemelidir. Allahü teâlâ, müslimân olan ve sâlih olan akrabâyı ziyâreti emr ediyor. Söylediğimiz gibi hareket ederek, bu emr yapılmış olur. (Mektûbât)daki bir hadîs-i şerîfde, (Kazâ, ancak ve yalnız dua ile durdurulur.) buyuruldu. İmâm-ı Rabbânî hazretleri 3. cild, 47. mektûbunda buyuruyor ki: dua, kazâyı, belâyı def’ eder. Kılınç, cihâd [ve her çeşid harb vâsıtaları] kazâyı durduramaz. Görülüyor ki, dua ordusunun askerleri, kuvvetsiz ve kırık oldukları hâlde, gazâ ordusunun askerinden dahâ ehemmiyyetlidir. dua ordusunun askerleri, gazâ ordusu askerlerinin rûhu gibidir. Gazâ ordusunun askerleri, onların kalıpları, bedenleridir. O hâlde, gazâ ordusunun askeri, dua ordusu olmadıkca, iş başaramaz. Çünki, rûhsuz bedene hiçbir yardımın ve kuvvetin fâidesi olmaz. Bunun içindir ki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, gazâlarında ve sıkıntılı zemânlarında, muhâcirlerin fakîrleri hürmetine Allahü teâlâdan yardım dilerdi. Askeri, ordusu olduğu hâlde, muhâcirlerin fakîrlerini vesîle ederek dua ederdi.

640. (Bir hasta, lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü minezzâlimîn kırk def'a okursa, şehîd olarak vefât eder. Şifâ bulursa, bütün günâhları afv olur.) [Necât-ül müsallî; Hısn-ül-hasîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1007] (Tefsîr-i Mazherî)deki bir hadîs-i şerîfde, **(Birinize derd ve belâ gelince, Yûnüs Peygamberin duasını okusun! Allahü teâlâ Onu muhakkak kurtarır. dua şudur: Lâ ilâhe illâ ente sübhâne-ke innî küntü minez-zâlimîn.)** İmâm-ı Ahmed, Tirmizî, Nesâî, Hâkim ve Beyhekînin

“rahimehümullah” bildirdikleri hadîs-i şerîfde, (Yûnüs aleyhisselâm balığın karnında, Enbiyâ sûresinin 87. ci âyetini [Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü minezzâlimîn] söyliyerek dua etdi. [duasını kabûl eyledi ve kıyâmete kadar bunu okuyan mü’minlerin dualarını kabûl edeceğini bildirdi.] Bir müslimân, bu âyet-i kerîmeyi okuyup dua edince, Allahü teâlâ duasını muhakkak kabûl eder.) buyuruldu.

641. (Bir kimse, kendisi için veyâ başkası için yetmişbin aded Kelime-i tevhîd okursa, günâhları afv olur.) [Makâmat-i Mazheriyye; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1018] (dua), istemek demekdir. Aç bir adamın, iştihâlı olduğu bir zemânda yiyecek istemesi gibidir. Îmân ile ölenlere hatm-i tehlîl yapmak, ya’nî yetmişbin Kelime-i tevhîd okuyup sevâbını rûhuna hediyye etmek çok fâidelidir. Fekat, bu zemânda îmân ile giden pekazdır. (Makâmat-i Mazheriyye)de diyor ki, (Mazher-i Cân-ı Cânân “kaddesallahü teâlâ sirrehül’azîz” hazretleri, fâhişe bir kadının kabri yanına oturmuşdu. Kabre teveccüh eyledi. [Ya’nî hâtırına başka hiçbirşey getirmeyip; yalnız onu düşündü.] Bu mezârda Cehennem ateşi var. Kadının îmânlı olmasında şübhe ediyorum. Rûhuna (Hatm-i tehlîl) sevâbı bağışlıyacağım. Îmânı varsa, afv olur
buyurdu. Hatm-i tehlîlin sevâbını bağışladıkdan sonra, elhamdü-lillâh îmânı varmış, Kelime-i tayyibe te’sîrini gösterip azâbdan kurtuldu buyurdu.) (Menâhic-ül-ibâd)da diyor ki, (Yetmişbin Kelime-i tevhîdi bir kimse veyâ birkaç kimse okur). (Mekâtîb-i şerîfe) yüzyirminci mektûbunda, (Hatm-i tehlîlin dirilere de fâidesi çokdur) buyurmakdadır. Süleymâniyye kütübhânesi İbrâhîm efendi “rahmetullahi teâlâ aleyh” kısmında, [520] sayılı fetvâ kitâbında diyor ki, (dua sessiz olur. Cum’a nemâzından sonra cemâ’at ile dua yapmak câhillikdir. Vâ’zdan sonra toplanarak vâ’ızın yüksek sesle dua yapması bid’atdir. Selefden böyle bir haber gelmemişdir. Böyle yapmak, yehûdîlerden ve hıristiyanlardan sirâyet etmişdir.)

642. (Bir kimse, mü’minler için, hergün yirmibeş kerre, istigfâr okursa, Allahü teâlâ, bu kimsenin kalbinden gıl ve hasedi çıkarır. İsmi, Ebdâl ismleri arasına yazılır. Ona, bütün mü’minler adedince, sevâb yazılır. Kıyâmet günü, bütün mü’minler: Yâ Rabbî, bu kulun bizim için, istigfâr okurdu. Sen de onu afv eyle! derler.) [Miftâh-un-necât; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1037] Gıl, hîyle demekdir. Ebdâl, Evliyâdan bir sınıfın ismidir.

Hergün **(Allahümmagfir lî ve li-vâlideyye ve lil-mü'minîne vel-mü'minât vel-müslimîne vel-müslimât el-ahyâ-i minhüm vel-emvât bi-rahmetike yâ Erhamerrâhimîn)** (Kitâbüssalât) okumalıdır. Bu dua, kitâbında da yazılıdır.

643. Resûlullahın ‘‘sallallahü aleyhü ve sellem’’ yanına bir âmâ geldi. Gözlerinin açılması için duâ etmesini diledi. Resûlullah ona (İstersen duâ edeyim, istersen sabr et. Sabr etmek, senin için daha iyi olur) buyurdu. Duâ etmeni istiyorum. Beni güdecek kimsem yoktur. Çok sıkılıyorum deyince, (İyi bir abdest al! Sonra bu duâyı oku!) buyurdu: **(Allahümme innî es'elüke ve eteveccehü ileyke bi-Nebiyyike Muhammedin nebiyyirrahme, yâ Muhammed innî eteveccehü bike ilâ Rabbî fî hâcetî hâzihî li-taktiye-lî Allahümme şeffi'hü fiyye)**. Duânın tercümesi şudur: (Yâ Rabbî! İnsanlara rahmet olarak gönderdiğin sevgili Peygamberin ile sana teveccüh ediyorum. Senden istiyorum! Yâ Muhammed! Dileğimin hâsıl olması için Rabbime senin ile teveccüh ediyorum. Allah'ım! Onu bana şefaatci eyle!) [Nesâî; Tirmizî; Eşi'at-ül leme'ât; Hısn-ül hasîn; Fâideli Bilgiler s.316] Bu duâda, dileğin kabûl edilmesi için, Muhammed aleyhisselâmı vesîle etmesi emrolunmaktadır. Eshâb-ı kirâm, bu duâyı hep okurdu. Bu duâyı müslümanlar, her zemân okumuşlar ve maksadlarına kavuşmuşlardır. Bunu imâm-ı Beyhekî de haber veriyor. Ayrıca (kalktı. Görerek gitti) de diyor. Bu duâyı okumağı ona Resûlullah öğretti. Kendisi duâ buyurmadı. Onun teveccüh eylemesini, yalvarmasını,

Resûlullah ile istigâse etmesini, dilediğinin böyle hâsıl olmasını arzu buyurdu. Resûlullah hayatta iken de, vefâtından sonra da kendisi ile istigâse olunurdu. Selef-i sâlihîn, Resûlullahın vefâtından sonra bu duâyı çok okumuş, bununla murâdlarına kavuşmuşlardır. Halîfe Osman birinin bir dileğini kabûl buyurmuyordu. Bu kimse, Eshâbdan Osman bin Hanîf hazretlerine gelip, yardım etmesini istedikte, ona bu duâyı okumasını öğretti. Okuyup da, halîfenin yanına gidince, dileğinin kabûl olunduğunu Taberânî ve Beyhekî haber vermektedirler.

644. Resûlullah ‘‘sallallahü aleyhü ve sellem’’ duâ ederken, (Peygamberinin ve Ondan önce gelen Peygamberlerin hakkı için) buyururdu. [Taberânî; Fâideli Bilgiler s.316] Resûlullah ile veya başka

Peygamberler veya Velîler ile (Teveccüh) etmek, (Tevessül) etmek, (İstigâse) etmek ve (Teşeffu') etmek, hep aynı şey demektir. Ameller ile, ibâdetler ile tevessül etmenin câiz olduğunu islâmiyet bildirmiştir. Eski zemânda, bir mağaraya girip kapalı kalmış olanların, Allah için yapmış oldukları hâlis işlerini söyliyerek yalvardıkları zemân, mağara ağzını tıkamış olan taşın açılarak kurtulduklarını hadîs-i şerîf haber veriyor. İşleri vesîle ederek yapılan duâ kabûl olunca, işlerin en iyilerini yapanları vesîle ederek yapılan duâlar elbette kabûl olur. Ömer-übnül-Hattâb, Hazret-i Abbâsı vesîle ederek yağmur duâsı yaptı. Eshâb-ı kirâmdan hiçbiri buna karşı birşey demedi. Resûlullahı ve Onun mübârek kabrini vesîle etmeyip, Hazret-i Abbâsı vesîle etmesi, kendini çok aşağı bildiği ve Resûlullahın akrabâsını kendinden üstün gördüğü için idi. Hazret-i Abbâs ile tevessül etmesi, aslında Resûlullah ile tevessül etmektir. Tevessül, teveccüh ve istigâse sözleri, kendisi ile teveccüh, istigâse edilenin, teveccüh ve istigâse olanlardan daha üstün tutulduğunu gösteriyor denilemez. Çünkü, derecesi yüksek olanı vesîle ederek, daha yüksek derece sahibinden istenilmektedir. İstigâse, yardım istemektir. Birini vesîle ederek, başkasından yardım istemektir. Bu başkası vesîle yapılandan daha yüksektir. Müslümanlar, Resûlullah ile veya Evliyâ ile teveccüh, istigâse ederken başka türlü düşünmezler. Bu kelimeleri söylerken kalblerine başka şeyler gelmez. İstigâse olunan, yardım istenilen, yalnız Allahü teâlâdır. Peygamber, ikisi arasında vâsıtadır, vesîledir. Halk ederek, îcâd ederek yardım eden, yalnız Allahü teâlâdır. Yardıma sebep, vesîle olan, Peygamberdir. Allahü teâlâ, hakîkî gavstır. Resûlullah, mecâzî gavs olmaktadır.

645. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” duâ ederken (Allahümme innî es-elüke bi-hakkıssâilîne aleyke), yâni (Yâ Rabbî! Senden isteyip de verdiğin kimselerin hâtırı için Senden istiyorum!) derdi. Bu duâyı Eshâbına öğretmişti ve (Böyle duâ ediniz!) buyurmuştu. [Fâideli Bilgiler s.324] Böyle söylemenin, tevessül etmek olduğu meydandadır. Kâfirler için gelmiş olan, (Allahdan başkasına duâ etmeyiniz!) ve (Allahdan başkasına duâ edenden daha sapık kimdir?) ve (Allahdan başka duâ ettikleriniz, hiçbirşey yapamazlar. Onlardan isterseniz, işitmezler. İşitseler de cevap veremezler. Kıyâmet günü, sizin şirkinizi inkâr ederler) meâlindeki âyet-i kerimelerin bildirdiği müşrikler, putların ibâdete hakları vardır diyorlar. Böyle inandıkları için müşrik oluyorlar. Putların fayda ve zarar

yapmadıkları kendilerine söylenince, Allah'ın yanında bize şefaat etmeleri için tapınıyoruz diyorlar. Müminlerin putlara tapan kâfirlere benzetilmesine doğrusu çok şaşılır. Müminlerin tevessül etmeleri şirk olsaydı, Resûlullah ve Eshâbı ve Selef-i sâlihîn hiç tevessül etmezlerdi. İbni Mâce ve Celâleddîn-i Süyûtînin bildirdikleri hadîs-i şerîfde, (Câmiye gitmek için evden çıkarken bu duâyı okuyunuz: Yâ Rabbî! Senden isteyip de verdiğin kullar hakkı için, bana da ver!) buyuruldu. İslâm âlimleri bu duâyı her gün okurlardı. Taberânî, İbni Hibbân; Hakîm, İbni Ebî Şeybe, İbni Abdil-Berr ve Süyûtînin "rahimehümullah" bildirdikleri hadîs-i şerîfde, Resûlullah ''sallallahü aleyhi ve sellem'', Hazret-i Alînin annesi Fâtıma bint-i Esedi kabre korken, (Yâ Rabbî! Anam Fâtıma bint-i Esedi, Peygamberin ve ondan önceki Peygamberlerin hakkı için, mağfiret eyle!) buyurmuştur.

646. (Yâ Rabbî! Senden, sonu küfür olmıyan îman istiyorum.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.2 m.61; Hak Sözün Vesîkaları s.341] Muhammed Ma'sûm-i Fârukî ''kuddise sirruh'' buyuruyor ki, (Bu dünyaya getirilmemizden maksat, Allahü teâlânın marifetini elde etmektir. Marifet iki nev'dir. Birincisi, fen yolu ile, yâni nazar ve istidlâl [düşünmek] ile hâsıl olur. Bunu, islâm âlimleri bildirdi. İkincisi, keşf ve şühûd ile, [kalbde] hâsıl olur. Bu, tasavvuf erbâbından [Evliyâdan] gelir. Birincisi, ilim olup, akıl ve fikir ile hâsıl olur. İkincisi, hâl olup kendindedir. Birincisi, Ârifi yok etmez. İkincisi, yok eder. Çünkü, bu marifet, mârufta yok olmaktır. Birincisi, ilm-i husûlîdir. Etrâflı anlamaktır. İkincisi, idrâki basît olup, etrâfı yoktur. Çünkü, burada hazır olan Haktır. İnsân, fânî [yok] olmuştur. Birincide nefis, inkâr etmektedir. Çünkü nefis ve kötü sıfatları mevcuttur. Onun inadı ve arzuları yok olmamıştır. Taşkınlıktan ve azgınlıktan kurtulamamıştır. Îman varsa, görünüştedir. Ameller, ibâdetler şekildedir. Nefis, küfründe devam etmekte, Mevlâsına [Sahibine] düşmanlıktadır. Hadîs-i kudsîde, (Nefsini, düşmanın bil! Çünkü o, bana düşmandır) buyuruldu. Bu marifete (Îman-ı mecâzî) denildi. Bu îman yok olabilir. İkinci marifette, insan yok olduğu için, nefis îmana gelmiştir. Bu marifet [îman] yok olmaz. Buna (Îman-ı hakîkî) denir. Ameller de, hakîkî olur. Nisâ sûresinin 136. (Ey îman edenler! Allaha ve Resûlüne îman ediniz!) âyetinde, bu îmana işaret edilmektedir. İmâm-ı Ahmed ibni Hanbel, ilimde ve ictihâdda en yüksek derecede olduğu hâlde, Bişr-i Hâfînin kapısına giderek, bu marifete tâlib oldu. Sebebi soruldukta, o Hak teâlâya benden daha çok âriftir dedi. Ebû Hanîfe Nu'mân-ı Kûfî,

ömrünün son iki senesinde, ictihâdı bırakarak, uzlet eyledi. Vefâtından sonra, rü'yâda, (Son iki sene olmasaydı, Nu'mân helâk olurdu) dedi. Uzletinin sebebi, bu marifeti tamamlamak idi. Bu marifetin netîcesi olan, îmanın kemâline kavuşmak idi. Yoksa, ilimde ve amelde, derecesi çok yüksek idi. Hiçbir amel, ictihâd derecesine ulaşamaz. Hiçbir ibâdet, ders vermek makamına varamaz.)

647. (**Çok istigfâr okuyunuz! İstigfâr duasını okumaya devâm edeni, Allahü teâlâ hastalıklardan her derdden korur. Hiç ummadığı yerden rızklandırır.)** [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.2 m.80; Herkese Lâzım Olan Îmân s.9] İstigfâr, (Estagfirullah) demektir. duaların kabûl olması için, okuyanın müslüman olması, günâhlarına tevbe etmesi, mânâsını bilerek ve inanarak söylemesi lâzımdır. Kararmış kalb ile yapılan dua kabûl olmaz. Üç kerre dua okuyanın ve beş vakt nemâza devâm edenin kalbi de temizlenir ve söylemeğe başlar. Kalb söylemeden yalnız ağız ile yapılan duanın fâidesi olmaz. Muhammed Ma’sûm-i Fârukî ‘‘kuddise sirruh’’ buyuruyor ki, (Hükûmet adamlarından ve başkalarından gelen zulmler, elemler, yalnız zâhire [bedene ve dimâga]dır. Bâtına [kalbe] sirâyet etmez. Âhirette sevap verilmesine, dünyada bâtının nûrunun artmasına sebep olurlar. İnsandan insanlık sıfatları zâil olmaz. Bâtın, Allahdan gelen şeylerden râzı iken, zâhir üzülür. Derdlerin, belâların gitmesi için, istigfâr okumak çok faydalıdır. Çok tecrübe edilmiştir.)

648. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, (Allahümme innî es’elü-ke fi’lel hayrât ve terkelmünkerât ve hubbel-mesâkîn ve izâ eredte fitneten fî kavmî fe-teveffenî gayre meftûn) duasını okurdu. [İmâm-ı Muhammed; İmâm-ı Kurtubî; İslâm Ahlâkı s.101] Bu dua, (Yâ Rabbî! Bana hayrlı işler yapmak, çirkin şeyleri terk etmek ve fakîrleri sevmek nasîb eyle! Kavmim arasında fitne çıkarmak istediğin zemân, fitneye karışmadan canımı al!) demekdir. İmâm-ı Kurtubî “rahime-hullahü teâlâ” diyor ki, bu hadîs-i şerîf, fitneden sakınmak, ona karışmamak lâzım olduğunu, fitneye karışmakdansa, ölmenin hayrlı olacağını açıkca göstermekdedir.

649. (Kendinize, evlâdınıza, kötü dua etmeyiniz. Allah'ın kaderine râzı olunuz. Ni’metlerini artdırması için dua ediniz.) [İslâm Ahlâkı s.107] Bir müslimânın kâfir

olması için dua edenin kendisi kâfir olur. Bir zâlimin, kâfir olarak ölerek, sonsuz azâb çekmesini istemek, küfr olmaz. Mûsâ aleyhisselâmın böyle dua etdiği, Kur’ân-ı kerîmde bildirilmişdir. İmâm-ı a’zam Ebû Hanîfe “rahime-hullahü teâlâ”, başkasının kâfir olmasını istemek, küfr olur buyurdu. Zâlimden başkasına bed dua etmek harâmdır. Zâlime, zulmü kadar bed dua etmek câiz olur. Câiz olan birşeyin mikdârı, özrün mikdârı kadar olur. Zâlime de bed dua etmemek, sabr etmek ve hattâ, afv etmek dahâ iyidir. Zimmîye ve herhangi bir kâfire, Allah ömr versin demek, câiz değildir.

650. (Ananın, babanın çocuğuna olan ve mazlûmun, zâlime olan bed duaları, red olunmaz.) [İslâm Ahlâkı s.107] (Zevâcir)deki hadîs-i şerîflerde, (Üç kimsenin duâsı muhakkak kabûl olur: Mazlumun, misafirin ve ana babanın) ve (Kâfir olsa da, mazlumun bed duâsı red edilmez) ve (Künûz-üd-dekâık)daki bir hadîs-i şerîfde (Babanın oğluna duâsı, Peygamberin ümmetine duâsı gibidir) buyuruldu.

651. (Kul ellerini kaldırıp duâ edince, Allahü teâlâ onun duâsını kabûl etmemekten hayâ eder.) [İslâm Ahlâkı s.421]

652. (Bir kimse, kelime-i tevhîdi dese, Hak teâlâ hazretleri ile o kelime arasından perdeler kalkar ve kelime, doğrudan doğruya Allahü teâlâ hazretlerine gider. Allahü teâlâ buyurur ki, ey kelime, dur! Kelime der ki, beni söyleyen kulu affetmeyince duramam. Hak teâlâ hazretleri, o zemân buyurur ki, izzetim, celâlim, kudretim, kemâlim hakkı için beni zikreden kulumu affettim.) [İslâm Ahlâkı s.442] Bir hadîs-i şerîfde, (Hak teâlâ hazretleri bir direk yaratmıştır. Kelime-i tevhîdden bu direk de titrer ve Arşı titretir. Arş titreyince, Hak teâlâ hazretleri Arşa, sâkin ol emrini verir ve Arşın mukabelesiyle yine o kelime-i tevhîdi söyliyen kimse afv-ı ilâhîye mazhar olur.) buyuruldu. Kelime-i tevhîd söyleyen kimseye, Hak teâlânın vereceği in'âm ve ihsânı Allahü teâlâdan başka kimse bilmez. Kelime-i tevhîd söyleyince, Arş-ı âlâ titrer. Bir hadîs-i şerîfde de, (Her kim cân-ü gönülden, hâlisen, muhlisen bir kere kelime-i tevhîd söylese, Hak teâlâ hazretleri, o kimseye Cennet-i âlâda dörtbin derece ihsân eder ve dörtbin günahını bağışlar.) Eshâb-ı kirâm sordular, yâ Resûlallah! O kimsenin dörtbin günahı olmazsa? Resûlullah buyurdu ki, (Ehlinin, evladının ve akrabâ ve teallukâtının günahlarından bağışlanır.) Başka bir hadîs-i şerîfde,

(Mahşer günü bir kişi gelecek, doksandokuz defteri olup, her bir defterin sathı göz gördüğü kadar geniştir. Hiç birinde iyiliği olmayıp, yalnız bir parmak kadar, o kimsenin dünyada söylediği kelime-i tevhîd bulunur. O doksandokuz defter terâzînin bir kefesine ve bir kelime-i tevhîdi diğer kefesine koyarlar. Kelime-i tevhîd tarafı ağır gelir.) buyuruldu. Kelime-i tevhîdi dil ile çok söylemelidir. Bütün günahlardan ağır gelir.

653. **(Bir insan aksırdığı zemân "El hamdülillah" derse, Hak teâlâ o kimseyi yetmiş türlü belâdan muhâfaza eyler. Bir kimse, dört kelimeyi yüz kere sabah ve yüz kere de akşam okursa, o kimseden sevgili bir zat Hak huzurunda olamaz.)** [İslâm Ahlâkı s.444] **Sultan-ı Enbiyâ böyle buyurmuşlardı. O dört kelime şudur: (Sübhânellâhi velhamdü lillahi ve lâilahe illallahü vallahü ekber.) Bir hadîs-i şerîfde, (Ey ümmet-ü eshâbım, sizler sabahları kalkarken şu duâyı okuyun: Sübhânellahi ve bihamdihi sübhânellahil azîm.) Bu duâ, okuyanın o günkü günahlarına kefaret olur.**

654. (Din kardeşine arkasından yapılan duâ red olmaz.) [Künûz-üd-dekâık; Kıyâmet ve Âhıret s.155]

655. (Ümmetimin günah işlemiyen gençlerinin duâları kabûl olur.) [Künûz-üd-dekâık; Kıyâmet ve Âhıret s.155]

656. (Allahü teâlânın yer yüzünde dolaşan melekleri vardır. Ümmetimin benim için okuduğu salevâtı bana bildirirler.) [Kıyâmet ve Âhıret s.381] Bu hadîs-i şerîf, (Bazılarını melek bildirir, bazılarını ben işitirim) demektir. Ravda-i mukaddese yanında okunan salât ve selâmı kendisi işitip selâmına cevap verdiğini bildiren çok hadîs-i şerîf de vardır.

657. (**Yerleri ve gökleri, terâzînin bir kefesine, bu kelime-i tevhîdi, ikinci kefesine koysalar, bu kelimenin bulunduğu kefe, elbette ağır gelir.)** [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.52; Müjdeci Mektûblar s.69] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki, (Nefis, yoldan çıkıp, inada başlarsa, bu kelimeyi söyliyerek îmanı tâzelemelidir. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" (Lâ ilâhe illallah diyerek îmanınızı yenileyiniz!) buyurdu.

Bunu her zemân söylemek lâzımdır. Çünkü, nefs-i emmâre, her zemân pistir. Bu güzel tevhîd kelimesinin fazîletlerini, bu hadîs-i şerîf bildiriyor.)

658. (Müminin kalbi, Allahü teâlânın parmaklarından iki parmak arasındadır. [Yâni Onun kudreti altındadır.] Kalbi, istediği gibi değiştirir.) [Mektûbât-ı
Rabbânî c.1 m.67; Müjdeci Mektûblar s.90] Bunun için, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" her zemân, **(Allahümme, yâ mukallibelkulûb, sebbit kalbî, alâ dînik)**
duasını okurdu [ki, Ey büyük Allah'ım! Kalbleri iyiden kötüye, kötüden iyiye çeviren, ancak sensin. Kalbimi, dîninde sâbit kıl, ya'nî dîninden döndürme, ayırma! demekdir]. Eshâb-ı kirâm "aleyhimürrıdvân" bunu işitince: (Yâ Resûlallah "sallallahü aleyhi ve sellem"! Sen de, dönmekden korkuyor musun?) dediklerinde: (Mekr-i ilâhîden, beni kim te'mîn eder?) buyurdu. Çünki, hadîs-i kudsîde: (İnsanların kalbi Rahmânın kudretindedir. Kalbleri, dilediği gibi çevirir) buyurulmuşdur. Ya'nî, Celâl ve Cemâl sıfatları ile, kötüye ve iyiye çevirir. Levh-i mahfûza ilk olarak, (Benden başka Allah yokdur. Muhammed "aleyhisselâm" benim resûlümdür ve habîbimdir ve herşey benim mahlûkumdur. Herşeyin Rabbiyim, Hâlıkıyım) yazıldı.

659. **Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem" buyurdu ki, (Cennette ağaç yoktur. Oraya çok ağaç dikiniz!). Oraya ağacı nasıl dikelim dediklerinde, (Tesbîh, tahmîd, temcîd ve tehlîl okuyarak) buyurdu. Yâni, (Sübhânallahi velhamdü lillahi ve lâ ilâhe illallahü vallahü ekber) diyerek Cennete ağaç dikiniz buyurdu.** [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.302; Müjdeci Mektûblar s.574] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki, (Cennetin ağaçları, nehrleri ve hûrîleri, gılmânı, dünyada olanlara hiç benzemez. Bunlarla hiçbir ilgileri yoktur. Hattâ, bunların zıddı, tersidirler. Kızmak ile beğenmek birbirinin tersi oldukları gibidirler. Cennetin ağaçları,
nehrleri ve orada olan herşey, dünyadaki ibâdetlerin, iyiliklerin sonuçları, meyveleridir.) Bir hadîs-i şerîfde, **(Bir kimse, Sübhânallahil'azîm ve bi-hamdihi derse, onun için Cennette bir ağaç fidanı dikilir.)** İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki, (Görülüyor ki, Cennet ağacı, dünyada harfler ve sesler şeklinde, bu kelimeye yerleştirilmiş olduğu gibi,

Cennette, bu kemâller ağaç şeklinde bulunmaktadır. Bunun gibi, Cennette bulunan herşey, dünyadaki ibâdetlerin, iyi işlerin netîceleridir. Allahü teâlânın kemâllerinden herhangi biri, bu dünyada, iyi sözlerde ve iyi işlerde yerleştirilmiş olduğu gibi, bu kemâlât, Cennette, lezzetler, nîmetler perdesi altında meydana çıkar. Bunun içindir ki, oradaki lezzetleri, nîmetleri Allahü teâlâ beğenir. Bunları tadmak, Cennette sonsuz kalmaya ve Allahü teâlâya kavuşmaya sebeb olur.)

660. (Bir kimse, bu güzel kelimeyi [Sübhânallahi ve bi-hamdihi sübhânallahil-azîm] gündüz veya gece, yüz kerre söylerse, o gün veya o gece, hiç kimse onun kadar sevap kazanamaz. Ancak onun gibi söyliyen kazanır.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.307; Müjdeci Mektûblar s.583] İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki, (Bir kul, ibâdet ederken, bu ibâdette bulunan her güzelliği ve iyiliği Allahü teâlâdan bilmelidir! Çünki, Onun güzel terbiye etmesinden ve ihsânındandır. İbâdette kusur ve aşağılık bulunursa, bunların hepsi kuldan gelmektedir. Kulun özünde bulunan kötülükten hâsıl olmaktadır. Hiçbir kusuru, aşağılığı Hak teâlâdan bilmemelidir. O makamda, yalnız iyilik, güzellik ve kemâl vardır. Bunun gibi, bu âlemde bulunan her güzellik ve üstünlük Allahü teâlâdandır. Her kötülük ve aşağılık da, mahlûklardandır. Çünki mahlûkların aslı, özü ademdir. (Adem) de, her kötülüğün ve aşağılığın başlangıcıdır. [(Adem), yokluk demektir.] (Sübhânallahi ve bi-hamdihi) güzel kelimesi, bu iki şeyi açıkça bildirmektedir. Hak teâlânın tenzîhini ve taktîsini yâni Ona yakışmayan aşağılıklardan ve kötülüklerden uzak olduğunu çok güzel bildirmektedir. Bu güzel kelime, şükr yapmağı, hamd etmekle bildirmektedir. Çünki hamd, her şükrün başıdır. Hak teâlânın güzel sıfatlarına ve işlerine ve bütün nîmetlerine ve büyük ihsânlarına hamd kelimesi ile şükr etmektedir. Başkalarının ibâdeti, onunla nasıl bir olabilir ki, o kimse, bu güzel kelimenin son parçası ile, bütün iyiliklerin ve ibâdetlerin şükrünü yapmış olmaktadır. Bu güzel kelimenin baş tarafı ise, ayrıca Hak teâlâyı kötülüklerden ve aşağılıklardan tenzîh ve taktîs etmektedir. O hâlde, bu güzel kelimeyi her gün ve her gece yüz kerre okumalıyız! İnsanları iyi işleri yapmaya, ancak Allahü teâlâ kavuşturur.) **Bir hadîs-i şerîfde de, (İki kelime vardır. Söylemesi çok kolaydır. Terâzîde çok ağır gelirler. Allahü teâlâ, bu iki kelimeyi çok sever. Sübhânallahi ve bi-hamdihi sübhânallahil-azîm.) buyuruldu**. İmâm-ı

Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Çok kısa olduğu için, bunu söylemenin çok kolay olduğu meydandadır. Fakat, terâzîde çok ağır olmaları ve Allahü teâlâya çok sevgili olmaları şöyledir ki, birinci kelimesi, Allahü teâlâyı, Ona yakışmıyan herşeyden ve mahlûkların alâmetlerinden ve yok olmaktan tenzîh ve taktîs etmektedir. Uzaklaştırmaktadır. Son kelimesi, bütün kemâl sıfatlarının ve güzel şü'ûnların Onda bulunduğunu bildirmektedir. Üstünlükler ve ihsânlar sahibi olduğu gösterilmektedir. Birinci ve sonuncu kelimeler, istigrâk ile, [yâni herşeyi içine alarak] birbirine izâfet edilmiş, bağlanmıştır. Bu iki kelimenin böyle sağlanması, bütün tenzîhlerin ve taktîslerin ve bütün kemâllerin ve cemâllerin Onda bulunduğunu göstermektedir. Baştaki iki kelime, bütün tenzîhleri ve taktîsleri Ona getirmekte, bütün kemâl ve cemâl sıfatlarının Onda olduğunu bildirmektedir. Sondaki iki kelime de, bütün tenzîhlerin ve taktîslerin ve azametin ve kibriyânın Onda olduğunu bildirmektedir. Bu kelimenin bütünü Onda hiçbir noksânlığın bulunmaması, ancak azametinden ve kibriyâsından ileri geldiğini göstermektedir. Bundan dolayı, bu iki kelime terâzîde çok ağır gelmekte ve Rahmâna çok sevgili olmaktadır. Bundan başka, tesbîh, yâni (Sübhânallah) demek, tevbenin anahtarıdır, hattâ özüdür. Böyle olduğunu, birkaç mektûbumda açıklamıştım. Bunun için, tesbîh etmek günâhların yok olmasına ve kötülüklerin afv olmasına sebeb olur. Bundan dolayı da, terâzîde çok ağır gelir. Hasenât kefesini doldurur. Rahmâna da sevgili olur. Çünki Allahü teâlâ, afv etmeği sever. Bundan başka, tesbîh eden ve hamd eden bir müslüman, Hak teâlâyı, Ona yakışmayan şeylerden uzaklaştırınca ve kemâl ve cemâl sıfatlarının ancak Onda olduğunu bildirince, kerim olan, ihsân sahibi olan Allahü teâlânın da, o kulu uygunsuz şeylerden uzaklaştırması ve ona kemâl sıfatlarını ihsân etmesi umulur. Errahmân sûresi altmışıncı âyetinde meâlen, (İhsân edene yapılacak karşılık, ancak ihsândır) buyuruldu. Bu âyet-i kerime de, bu ümmîdi kuvvetlendirmektedir. Bunun için, bu iki kelime çok okundukca, günâhları yok etmekte, mîzânda çok ağır gelmektedir. Güzel huyları getirdiği için de, Rahmâna çok sevgili olmaktadır.)

661. (Allahü teâlâ hazretlerinden dünyâya veyâ âhırete âid bir isteği olan kimse, gece kalkıp, gusl edip veyâ abdest alıp, iki rek’at nemâz kılsa, her rek’atinde bir Fâtiha ve üç kerre sûre-i İhlâs okusa, selâmdan sonra başını secdeye koyup, Yâ Rabbî, benim isteğimi Ebû Bekr-i Sıddîk “radıyallahü

anh” hurmetine yerine getir, diye dua etse; Allahü teâlâ, Ebû Bekr-i Sıddîk hurmetine isteğini verir.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.68]

662. (Yâ Alî! Baş ağrısı seni râhatsız edecek kadar olursa, iki elini başın üzerine koyup, sûre-i Haşrın âhırini [sonunu] oku. “Lev enzelnâ” âyet-i kerîmesinden sonuna kadar oku.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.321]

663. (Yâ Alî! Beş kelime ki, Cebrâîl bana ta’lîm etmişdir. Onları sana ta’lîm etmemi mi seversin. Yoksa emr edeyim sana beş keçi versinler, bunu mu seversin!) Hazret-i Alî dedi, (Yâ Resûlallah! Ben o beş kelimeyi severim.) Buyurdular ki: (Ey mahlûklara rızk veren! Ey fakîrlere rahmet eden! Ey zor durumda olanları kabûl eden! Ey mü’minlerin Velîsi! Ey rahmet edenlerin en rahîmi! Bana rahmet et, acı.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.321]

İSLÂM AHLÂKI, BEŞERİ MÜNASEBETLER VE TAVSİYELER…

664. (Allahü teâlânın ahlâkı ile ahlâklanınız.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.107; Rıyâd-un-nâsıhîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.385] Meselâ, Allahü teâlânın sıfatlarından biri (Settâr)dır. Ya'nî günâhları örtücüdür. Müslimânın da din kardeşinin aybını, kusûrunu örtmesi lâzımdır. Allahü teâlâ, kullarının günâhlarını afv edicidir. Müslimânlar da, birbirlerinin kusûrlarını, kabâhatlerini afv etmelidir. Allahü teâlâ kerîmdir, rahîmdir. Ya'nî lutfü, ihsânı boldur ve merhameti çokdur. Müslimânın cömerd ve merhametli olması lâzımdır. Bütün güzel ahlâk da böyledir. (Allahü teâlânın ahlâkı ile ahlâklanınız) emrini anlatırken, Hâce Muhammed Pârisâ, (Tahkîkât) ismindeki fârisî kitabında buyuruyor ki, (Allahü teâlânın bir ismi, (Melik)dir. Bu, herşeye hâkim, gâlib demektir. Tâlib tasavvuf yolunda ilerlerken, kendi nefsine hâkim, gâlib olur ve başkalarının kalblerine te'sîr etmeye başlarsa, bu sıfat ile ahlâklanmış olur. Allahü teâlânın bir ismi de, (Semî')dir. Yâni işiticidir. Tâlib, doğru sözü herkesten kabûl eder ve gizli hakîkatleri, cân kulağı ile duyarsa, bu sıfatla, huylanmış olur. Bir sıfatı da, (Basîr)dir. Yâni, Allahü teâlâ, herşeyi görür. Tâlibin kalb gözü açılır ve firâset ışığı ile, kendi ayblarını ve başkalarının iyi huylarını görürse, yâni başkalarını kendinden daha üstün görürse ve Allahü teâlânın her ân gördüğünü, göz önünde bulundurarak, hep Allahü teâlânın beğendiği şeyleri yaparsa, bu sıfatla huylanmış olur. Bir sıfatı da, (Muhyî)dir. Yâni Allahü teâlâ dirilticidir. Tâlib, unutulmuş sünnetleri canlandırır, meydana çıkarırsa, bu sıfatla, sıfatlanmış olur. Bir sıfatı da Mümîttir. (Mümît), öldürücü demektir. Tâlib, sünnetlerin yerine yerleşmiş olan, bid'atleri men eder, yok ederse, bu sıfatla sıfatlanmış olur. Bütün sıfatlar, bunlar gibidir). İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" buyuruyor ki, (Câhiller, bu ahlâklanmayı başka türlü anlamış ve yoldan çıkmıştır. Velîler, ölüleri diriltir, gayb olan şeyleri bilir sanmışlar. Böyle, daha nice bozuk düşüncelere saplanmışlardır. Hâlbuki bazı zanlar, günahtır.)

665. Müslümanların, hıristiyanlara ve yahudilere yapmakla mükellef oldukları muâmele şekli, bizzat Resûlullahın bütün müslümanlara hitâben

yazdırdığı şu mektûbda açıkça bildirilmiştir. Mektûbun tercemesi şöyledir: (Bu yazı Abdüllah oğlu Muhammedin bütün hıristiyanlara verdiği sözü bildirmek için yazılmıştır. Şöyle ki, Cenâb-ı Hak, kendisini rahmet olarak gönderdiğini müjdelemiş, insanları Allahü teâlânın azâbı ile korkutmuş, insanlar üzerindeki emâneti muhâfaza edici yapmıştır. İşte bu Muhammed , bu yazıyı, müslüman olmıyan bütün kimselere verdiği ahdi, sözü tevsîk için kaleme aldırdı. Her kim ki, bu ahdin aksine hareket ederse, ister sultan, ister başkası olsun, Cenâb-ı Hakka karşı isyân, Onun dîni ile istihzâ etmiş sayılır ve Cenâb-ı Hakkın lânetine lâyık olur. Eğer hıristiyân bir râhip [papaz] veya bir seyyâh [turist] bir dağda, bir derede veya çöllük bir yerde veya bir yeşillikte veya alçak yerlerde veya kum içinde ibâdet için perhiz yapıyorsa, kendim, dostlarım, arkadaşlarım ve bütün milletimle berâber, onlardan her dürlü teklîfleri kaldırdım. Onlar, benim himâyem [korumam] altındadır. Ben onları, başka hıristiyanlarla yaptığımız ahdler mûcibince, ödemeye borçlu oldukları bütün vergilerden affettim. Cizye, haraç vermesinler veya kalbleri râzı olduğu kadar versinler. Onlara cebr etmeyin, zor kullanmayın. Onların dînî reîslerini makamlarından indirmeyin. Onları, ibâdet ettikleri yerden çıkartmayın. Bunlardan seyâhat edenlere mani olmayın. Bunların manastırlarının [kiliselerinin] hiçbir tarafını yıkmayın. Bunların kiliselerinden mal alınıp, müslüman mescidleri için kullanılmasın. Her kim buna riâyet etmezse, Allah'ın ve Resûlünün kelâmını dinlememiş ve günaha girmiş olur. Ticâret yapmayan ve ancak ibâdet ile meşgûl olan kimselerden, her nerede olurlarsa olsunlar, (cizye) ve (garâmet) [cezâ] gibi vergileri almayın. Denizde ve karada, şarkta ve garbda, onların borçlarını ben saklarım. Onlar benim himâyem altındadır. Ben onlara (emân) [izn] verdim. Dağlarda yaşayıp ibâdet ile meşgûl olanların ekinlerinden haraç almayın. Ekinlerinden Beyt-ül-mâl [Devlet Hazînesi] için hisse çıkartmayın. Çünki, bunların ziraati, sırf nafakalarını te'mîn etmek için yapılmakta olup, kâr için değildir. Cihâd için adam lâzım olursa, onlara baş vurmayın. Cizye [gelir vergisi] almak gerekirse, ne kadar zengin olurlarsa olsunlar, ne kadar malları ve mülkleri bulunursa bulunsun, yılda oniki dirhemden [kırk gram gümüşten] daha fazla vergi almayın. Onlara zahmet, meşakkat teklîf olunmaz. Kendileriyle bir müzâkere yapmak Îcap ederse, ancak merhamet, iyilik ve şefkat ile hareket edilecektir. Onları dâimâ merhamet ve şefkat kanadları altında himâye ediniz! Nerede olursa olsun, bir müslüman erkekle evli olan hıristiyan kadınlara, fena muamele etmeyiniz! Onların kendi

kiliselerine gidip, kendi dinlerine göre ibâdet etmelerine mani olmayınız! Her kim ki, Allahü teâlânın bu emrine itaat etmez ve bunun zıddına hareket ederse, Cenâb-ı Hakkın ve Peygamberinin emirlerine isyân etmiş sayılacaktır. Bunlara kilise tâmirlerinde yardımcı olunacaktır. Bu ahdnâme [sözleşme] kıyâmet gününe kadar devam edecek, dünya sonuna kadar değişmeden kalacak ve hiç bir kimse, bunun aksine bir harekette bulunmayacaktır.) Bu ahdnâme hicretin ikinci senesi, Muharrem ayının üçüncü günü, Medînede Mescid-i saadette Aliye yazdırılmıştır. Altındaki imzalar:
Muhammed bin Abdüllah Resûlullah. Ebû Bekr bin Ebî-Kuhâfe, Ömer bin Hattâb, Osman bin Affân, Ali bin Ebî Tâlib, Ebû Hüreyre, Abdüllah bin Mes'ûd, Abbâs bin Abdülmuttalib, Fadl bin Abbâs, Zübeyr bin Avvâm, Talha bin Abdüllah, Sa'd bin Mu'âz, Sa'd bin Ubâde, Sâbit bin Kays, Zeyd bin Sâbit, Hâris bin Sâbit, Abdüllah bin Ömer, Ammar bin Yâsir “radıyallahü teâlâ anhüm ecma'în”. [Mecmû'a-i Münşeât-üs-salâtîn c.1 s.30; Cevâb Veremedi s.26]

Görülüyor ki, yüce Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” başka dinden olan kimselere son derece merhamet ve şefkat ile muamele edilmesini ve hıristiyanların kiliselerine dokunulmamasını, yıkılmamasını emretmektedir.

666. (Birbirinize selâm veriniz! Birbirinize yiyecek ikrâm ediniz! Akrabânızın haklarını gözetiniz! Gece, herkes uyurken nemâz kılınız! Bunları yaparak, selâmetle Cennete giriniz!) [Rıyâd-un-nâsıhîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.364] Abdüllah bin Selâm “radıyallahü anh” buyuruyor ki, Resûl-i ekrem “sallallahü aleyhi ve sellem” Medîneye hicret buyurduğu zemân, mubârek ağzından ilk işitdiğim hadîs-i şerîf bu idi.

667. (Müslimânın müslimân üzerinde beş hakkı vardır: Selâmına cevâb vermek, hastasını yoklamak, cenâzesinde bulunmak, da’vetine gitmek ve aksırıp elhamdülillah diyene, yerhamükellah diyerek cevâb vermek.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1, m.265; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.365] İmâm-ı Rabbânî hazretleri “rahmetullahi aleyh”, ikiyüzaltmışbeşinci mektûbda buyuruyor ki: (Müslimânların haklarını gözetmek lâzımdır. Fekat, çağırılan yere gitmek için, şartlar vardır. (İhyâ) kitâbında diyor ki,

(Yemek şübheli ise, sofrada ipek kumaş, altın, gümüş varsa, tavanda ve duvarlarda canlı resmleri varsa, çalgı çalınıyorsa, oyun oynanıyorsa, böyle olan yere gidilmez. Zâlimin, bid’at sâhibinin, fâsıkın ve kötü kimselerin ve öğünmek için çok para harcamış olanın da’vetine de gidilmez). (Şir’at-ül-islâm) kitâbında diyor ki, (Riyâ, gösteriş için yapılan da’vete gidilmez). (Muhît) kitâbında diyor ki, (Oyun oynanan, çalgı çalınan, müslimânlar çekişdirilen, içki içilen da’vete gidilmez). (Metâlib-ül-mü’minîn) kitâbında da böyle yazılıdır. Böyle mâni’ler bulunmıyan da’vete gitmek lâzımdır. Bu zemânda, böyle da’vet az bulunur. Bakıcısı bulunan hastayı ziyâret sünnetdir. Kimsesi yok ise, yoklamak vâcib olduğu (Mişkât) hâşiyesinde yazılıdır. Müslimânın cenâze nemâzını kılmalı, hiç olmazsa birkaç adım cenâzede bulunmalıdır). İkiyüzaltmışbeşinci mektûb tercemesi temâm oldu. İbni Âbidîn (Hazar ve ibâha) kısmında diyor ki, (Harâm olan şeyler, odada ise gidilir. Sofrada ise gidilmez. Bilmiyerek gidildi ise, kalbi ile beğenmiyerek oturulur veyâ bir behâne ile geri dönülür. Çünki, harâm işlememek için, sünnet terk edilir. gıybet söylemek veyâ dinlemek, çalgıdan ve oyundan dahâ büyük günâhdır. Söz veyâ makâm sâhibi ise, sofrada günâha mâni’ olmalı veyâ geri dönmelidir.)

668. Resûlullaha biri geldi. Onu uzakdan görünce, (Kabîlesinin en kötüsüdür) buyurdu. Odaya girince, gülerek karşılayıp, iltifât eyledi. Gidince, hazret-i Âişe “radıyallahü anhâ”, sebebini sordu. (İnsanların en kötüsü, zararından kurtulmak için yanına yaklaşılmıyan kimsedir) buyurdu. O, müslimânların başında bulunan bir münâfık idi. Müslimânları onun şerrinden korumak için müdârâ buyurdu. [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.398] Fıskı, fuhşu, zulmü açık, ya’nî herkes arasında yayılmış olanı başkalarına söylemek (Gıybet) olmıyacağı ve şerrinden korunmak için müdârâ câiz olduğu buradan anlaşılmakdadır. Fitneye sebeb olacak nasîhati yapmamalıdır. Gücü, kuvveti, salâhiyyeti olan nasîhat etmez ise, (Müdâhene) olur, harâm olur. Gücü yetdiği hâlde, fitne çıkarmamak için nasîhat etmezse, (Müdârâ) denir, câiz olur. Hattâ müstehab olur. Güc kullanmak, hükûmet adamlarının vazîfesidir. Alay edenlere, zarar yapacaklara nasîhat verilmez. Nasîhat, birinin yüzüne karşı olmamalı, umûmî olarak, ortadan söylemelidir. Hiç kimse ile münâkaşa etmemelidir.

669. (Fitne çıkarana Allah la’net etsin!) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.399] Müslimânlar devlete karşı ısyân etmez. Fitneye, ısyâna karışmaz. Kanûnlara karşı gelmez. Ehl-i sünnet âlimleri, siyâsete karışmamış, hükûmetde vazîfe almamış, yazıları ile, sözleri ile hükûmet adamlarına nasîhat vermişler, onlara hak ve adâlet yolunu göstermişlerdir. Ba’zı câhil din adamları, Ehl-i sünnet âlimlerinin yolundan ayrılarak, devlet işlerine karışmış, asl vazîfeleri olan öğrenmek ve öğretmek se’âdetini ihmâl ederek, kendilerine de, müslimânlara da fâideli olamamışlardır.

670. (Müslimân demek, müslimânlara eli ile, dili ile zarâr vermiyen kimse demekdir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.430] Her müslimânın böyle olması lâzımdır.

671. (İyiliklerin başı açlıkdır. Kötülüklerin başı toklukdur.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.648] (Şir’at-ül-islâm) kitâbında diyor ki, yime ve içme bilgisini öğrenmek, ibâdet bilgisini öğrenmekden önce gelir. İslâmiyyetde, önce çıkan bid’atden biri, doyuncaya kadar yimekdir. Hergün et yimek, kalbe sıkıntı verir. Melekler sevmez. Eti az yimek ise ahlâkı bozar. Sofra, ya’nî yaygı üstünde yimek ve bunu yere sermek hoş olur. Bitkisel yemek çok iyidir. Nebâtî yemek bulunmıyan sofra aklsız ihtiyâra benzer. İmâm-ı Ca’fer-i Sâdık buyurdu ki, (Malı ve evlâdı çok olmak istiyen bitkisel yemek çok yisin!). Önce sofraya oturmalı, yemeği sonra getirmelidir. Acıkmadan yimemeli, doymadan kalkmalı, şaşacak şey olmadan gülmemeli, gündüz [sünnet olan (Kaylûle)den fazla] uyumamalıdır. Yemeğin tadı, açlığın çokluğu kadar artar. Tokluk, unutkanlık yapar. Kalbi kör eder, alkollü içkiler gibi, kanı bozar. Açlık, aklı temizler, kalbi parlatır. Fâsıklarla, kötülerle birlikde yimemeli, içmemelidir. Kaynar yemekleri, örtülü olarak soğutmalıdır. Sabâh ve akşam yimelidir.

672. (Sağ el ile yiyiniz. Sağ el ile içiniz.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.648] Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, ekmeği sağ eli ile alır, sonra karpuzu sol eli ile yirdi. Ekmeği bir eli ile değil, iki eli ile koparmalıdır. Lokma küçük olmalı ve iyi çiğnenmelidir. Sağına, soluna, havaya bakmamalı, lokmasına ve önüne bakmalıdır. Ağzını çok açmamalıdır. Sofrada elini, üstüne, başına sürmemelidir. Öksüreceği ve aksıracağı zemân, başını geriye çevirmelidir. Ekmek bıçakla kesilebilir.

Dilimler bıçakla lokma yapılmaz. Eti bıçakla değil, el ile parçalamalıdır. Hadîs-i şerîfde (Ayakda içmeyiniz!) buyuruldu. Sağ el ile içmelidir. İçdiği suya bakmalıdır. Üç nefesde içmelidir. Soluğu suya değil, bardağın dışına vermelidir. Yazın, serin içmelidir. Çok soğuk içmemelidir. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” serin şerbet içmesini severdi. Zemzem suyu, abdest aldıkdan sonra kalan su ve ilâc yutmak için içilen su ayakda içilebilir. Yolcu, her suyu ayakda içebilir denildi. Aç karna su içmemelidir. Suyu yavaş yavaş emerek içmelidir. Ağzı doldurarak içmemelidir. Nefes verirken bardağı ağızdan çekmelidir. Kaynar şeyi, soluyarak içmemeli. Soğutup, sonra içmelidir. Suya birşey düşerse, parmakla veyâ kürdanla almak kolaysa almalı, alınamazsa, suyun bir parçasını dışarı dökerek gidermelidir. Suyun hepsini bir solukda içmemelidir. Müslimânın ve hele sâlih insanların artığını içmek bereketlidir.

673. (Îmânı yüksek olanınız, ahlâkı güzel olanınızdır!) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1047] Îmân bile, ahlâk ile ölçülmekdedir! (İslâm ahlâkı) kitâbında, islâmın güzel ahlâkı yazılıdır.

674. (İnsanların kötüsü, iki yüzlü olanlardır. Bazılarına bir yüz ile, başkalarına, başka yüz ile görünür.) [Buhârî; Kıyâmet ve Âhıret s.179]

675. (Üç şeyi yapan müslümanın îmanı kâmildir: Âilesine hizmet etmek, fakirler arasında oturmak [dilenciler arasında değil!] ve hizmetçisi ile birlikte yimek.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.2 m.110; Fâideli Bilgiler s.175] Muhammed Ma’sûm-i Fârukî hazretleri buyuruyor ki, bu üç şeyin, müminlerin alâmeti olduğu Kur'an-ı kerimde bildirilmiştir. Selef-i sâlihînin hâllerini öğrenmeli, onlar gibi olmaya çalışmalıdır. Kimseyi gıybet etmemelidir. Gıybet yapana mani olmalıdır. [İşitince incineceği şeyi, arkasından söylediği zemân, sözü doğru ise, gıybet olur. Yalan ise iftirâ olur. Her ikisi de, büyük günahtır.] Emr-i mâruf ve nehy-i anil-münker yapmağı âdet edinmelidir. Muhammed bin Alyân'a, Allahü teâlânın râzı olduğu nasıl anlaşılır dediklerinde, (Tâat etmek tatlı ve günah işlemek acı gelmesinden anlaşılır) buyurdu.

676.(Müminde her huy, her tabî'at bulunabilir. Yalnız hâinlik ve yalancılık bulunmaz.) [Fâideli Bilgiler s.248]

677.(Mümine gelen kazaya şaşılır. Hayr gelince, hamd ve Şükreder. Musîbet gelirse, hamd ve sabr eder. Mümine herşey için, hattâ zevcesinin ağzına bir lokma uzatmasına da, sevap verilir.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.1 m.22; Hak Sözün Vesîkaları s.325]

678. (Âhiret için çalışanı, Allahü teâlâ, her arzusuna kavuşturur. Yalnız dünya işleri ardında koşanları helâk eder.)
[Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.2 m.61; Hak Sözün Vesîkaları s.342]
Muhammed Ma’sûm-i Fârukî ‘‘kuddise sirruh’’ buyuruyor ki, (İnsânın şerefi, îman ile ve marifet iledir. Mal ile ve mevkı' ile değildir. Îmanın kuvvetlenmesine çalışınız! Marifet derecelerinde yükselmeye gayret ediniz! Geçim sıkıntısı olanın, bir işte çalışması câizdir. Kazanırsa, iyi olur. Kazanamazsa, bu işin üzerine düşmemelidir. Uğraşmasının sonu gelmez. Zararı artar.)

679. (Allahü teâlâ, en çok, secdede olan kulunu sever.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.2 m.67; Hak Sözün Vesîkaları s.343]

680. (El kaldırarak selâm vermek ve Allahdan başkasına yemin eylemek şirktir.) [İslâm Ahlâkı s.527] Bu hadis-i şerifte, el kaldırarak selâm vermenin şirk olduğu bildirildi. Hanefî mezhebinin büyük âlimleri yâni ictihâd makamına yükselmiş olan âlimler buna benziyen hadis-i şerifleri karşılaştırmışlar, hanefî mezhebinin üsûl ve kavâ'id-i mezhebiyyesine göre incelemişler. Uzakta olana, yalnız el kaldırarak selâm vermenin mekruh olduğunu, söz ile ve el ile birlikte selâm vermenin kerâhetsiz câiz olduğunu anlamışlardır.

681. Mu'âz bin Cebel ‘‘radıyallahü anh’’ diyor ki, Resûlullah ‘‘sallallahü aley ve sellem’’ elimden tuttu. Birkaç adım yürüdükten sonra, (Yâ Mu'âz! Takva üzere ol. Hep doğru söyle. Ahdına sâdık ol. Emânete hıyânet etme. Yetimlere merhamet et. Komşunun hakkını gözet. Kimseye kızma. Hep tatlı konuş. Her müslümana selâm ver. İmâmın lâzım olduğunu bil. Kur'an-ı kerimin yolu olan fıkh bilgilerini öğren ve bu bilgilerden ayrılma. Her işinde âhireti düşün. Hesap gününe hazırlan. Dünyaya gönül bağlama. Hep güzel, faydalı işler yap! Hiçbir müslümanı kötüleme. Yalancı şâhitlik

yapma. Doğru sözü kabûl eyle. İmâm-ı âdile isyân etme. Yeryüzünde fesat çıkarma. Her zemân Allah'ı zikret. Gizli günahlara gizli tevbe et. Âşikâr günahlara âşikâr tevbe et!) buyurdu. [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.3 m.6; Hak Sözün Vesîkaları s.347]
682. (Bahîl olanlar, her ne kadar zâhid olsalar da Cennete giremezler.) [İslâm Ahlâkı s.509] Bahîl, hasîs, cimri demektir. Bahîllik şudur ki, bir kimse bir iş için sana muhtaç olur da sen kıskanıp, o şeyi ona öğretmezsin. Bahîllerin en fenası müslümanlara emr-i mâruf ve nehy-i münker yapmıyanlardır. Onlara dinlerini öğretmiyenlerdir. Veya yanlış öğretenlerdir.

683. (Akıl sahibi, nefsini ezip, âhırette lâzım olan şeyler için çalışır. Ahmak, aptal olan da nefsinin arzuları peşinde koşup, Cennete götürmesi için de, Allaha duâ eder.) Eyyühel-veled (İmâm-ı Gazâlî); Hak Sözün Vesîkaları s.360]

684. (Dünya için, dünyada kalacağın kadar çalış! Âhıret için, orada sonsuz kalacağına göre çalış! Allahü teâlâya, muhtaç olduğun kadar itaat et! Cehenneme dayanabileceğin kadar günah işle!) [Eyyühel-veled (İmâm-ı Gazâlî); Hak Sözün Vesîkaları s.363] İmâm-ı Gazâlî ‘‘rahimehullah’’ buyuruyor ki, (Şiblî hazretleri diyor ki, dörtyüz hocadan ders okudum. Bunlardan dörtbin hadîs-i şerîf öğrendim. Bütün bu hadîslerden bir dânesini seçip kendimi ona uydurdum, diğerlerini bıraktım. Çünkü, kurtuluşu ve se'âdet-i ebediyyeye kavuşmağı bunda buldum ve bütün nasihatleri hep bunun içinde gördüm. Seçtiğim hadîs-i şerîf budur.)

685. (Çalışıp kazananları Allahü teâlâ sever.) [Hak Sözün Vesîkaları s.375] Evet din, kadere inanmak ve kanaat etmektir. Fakat kader, çalışmamak, fazla istememek değildir. Kader, insanların ne yapacağını, Allahü teâlânın önceden bilmesi demektir. Allahü teâlâ, çalışmağı emrediyor. Çalışanları övüyor. Nisâ sûresi, doksandördüncü âyetinde meâlen, (Cihâd edenler, çalışanlar, uğraşanlar, oturduğu yerde ibâdet edip cihâd etmiyenlerden daha üstündürler, daha kıymetlidirler) buyuruldu. (Se'âdet -i Ebediyye) fihristinde, (Kesb ve ticâret) maddesi bulunup okunursa ve tarih gözden geçirilirse, İslâmiyetin, çalışmak, kazanmak dîni olduğu iyice anlaşılır. Münâvînin bildirdiği hadîs-i şerîfde, (Allahü teâlâ çalışmıyan gençleri

elbette sevmez.) buyuruldu. Bunun gibi, nice hadîs-i şerîfler, çalışıp ilerlemeyi mi, yoksa uyuşukluğu mu emrediyor? Müslümanların kurduğu Emevî, Abbâsî, Gaznevî, Hind Timûrları ve Endülüs ve Osmanlı medeniyetleri, çalışkanlığı mı, yoksa uyuşukluğu mu gösteriyor? Bir dervîşin, bir lokma, bir hırka sözü, Kur'an-ı kerimin ve hadîs-i şerîflerin emirlerini değiştirebilir mi? Hâl sahibi, vecd sahibi bir dervîşin sözü, onun hâli için uygundur, güzeldir. Fakat bu söz, müslümanlık demek değildir. Âhırete inanmak, acı çekmeye değil, fertlerin, âilenin ve cemiyetin düzenli, huzurlu olmasına sebebdir. Tarih, böyle olduğunu açıkça göstermektedir. İslâm dîni, acı çekmeyi değil, maddî, mânevi acıları gidermeği, acılara, sıkıntılara sebep olmamağı emretmektedir.

686. (İnsanların hayrlısı, en üstünü, insanlara daha faydalı olanlarıdır.) [Hak Sözün Vesîkaları s.377]

687. (Cennete önce girenler, âdil olan hakîmler ve âdil olan hükümet adamlarıdır.) [Münâvî; Deylemî; Hak Sözün Vesîkaları s.380]

688. (Yarın ölecekmiş gibi âhirete ve hiç ölmiyecekmiş gibi dünya işlerine çalışınız.) [Herkese Lâzım Olan Îmân s.121]

689. (Zulme mani olarak, zâlime de mazluma da yardım ediniz!) [Eşi'at-ül-lemeât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.133]

690. (Müslüman, müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez. Onun yardımına koşar. Onu küçük ve kendinden aşağı görmez. Onun kanına, malına, ırzına, nâmusuna zarar vermesi haramdır.) [Eşi'at-ül-lemeât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.133]

691. (Allaha yemin ederim ki, bir kimse kendisi için sevdiğini, din kardeşi için de sevmedikçe îmanı tamam olmaz.) [Eşi'at-ül-lemeât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.133]

692. (Allaha yemin ederim ki, kötülüğünden komşusu emîn olmıyanın, îmanı yoktur.) [Eşi'at-ül-lemeât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.133] Yâni, hakîkî mümin değildir.

693. (İnsanlara merhamet edene, Allahü teâlâ merhamet eder.) [Eşi'at-ül-lemeât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.133] (Eşi'at-ül-lemeât)daki diğer hadîs-i şerîflerde,
(Küçüklerimize acımayan ve büyüklerimize saygılı olmıyan, bizden değildir) ve (İhtiyârlara saygı gösteren ve yardım eden ihtiyârlayınca, Allahü teâlâ ona da yardımcılar nasip eder) buyuruldu.

694. (Allahü teâlâ, dünyalığı, dostlarına da düşmanlarına da vermiştir. Güzel ahlâkı ise, yalnız sevdiklerine vermiştir.) [Eşi'at-ül-lemeât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.134] İyi huylu olan kâfirlerin ölümleri yaklaşınca, îmana kavuşacakları umulur sözünün doğru olduğu buradan da anlaşılmaktadır. Diğer hadîs-i şerîflerde, (Allahü teâlâ indinde günahların en büyüğü, kötü huylu olmaktır) ve (Allahü teâlâ, dünyada güzel sûret ve iyi huy ihsân ettiği kulunu, âhirette Cehenneme sokmaz) buyuruldu.

695. (Haset etmeyiniz! Ateş odunu yok ettiği gibi, haset de insanın sevaplarını giderir.) [Eşi'at-ül-lemeât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.134] Haset, kıskanmak, çekememek demektir. Yâni, Allahü teâlânın birisine vermiş olduğu nîmetim ondan gitmesini istemek demektir. Ondan gitmesini istemeyip de, kendisinde de
olmasını istemek, haset olmaz. Buna (Gıbta) etmek, imrenmek denir. Birisinde bulunan kötü, zararlı şeyin gitmesini istemek, (Gayret) ve (Hamiyyet) olur.

696. (Bir kişi geldi, Lokman hakîm hazretlerine sordu: “Yâ Lokman! Sen bu mertebeye nasıl eriştin?” Lokman hazretleri buyurdu ki: “Ben bu mertebeye üç şeyle eriştim: 1- Emâneti yerine vermekle, 2- Doğru söylemekle, 3- Mâlâyâniyi [yâni faydasız sözü] terk etmekle.) [İslâm Ahlâkı s.458]

697. (Kibirden, hıyânetten ve borçtan temiz olarak ölen kimsenin gideceği yer Cennettir.) [Eşi'at-ül-lemeât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.135] (Çok nemâz kılan, oruc tutan, sadaka veren, fakat dili ile komşularını incitenin gideceği yer Cehennemdir) [Zevâcir; İslâm Ahlâkı s.193]

698. (Allahü teâlâ, kullarının ihtiyaçlarını yaratır, gönderir. Allahü teâlânın en çok sevdiği kulu, Onun nîmetlerinin kullarına ulaşmasına vâsıta olan kimsedir.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.1 m.147; Herkese Lâzım Olan Îmân s.141] Büyük İslâm âlimi, ikinci bin senenin müceddidi imâm-ı Rabbânî Ahmed Fârûkînin oğlu Muhammed Mâsum hazretleri, üç cilt olan, fârisî (Mektûbât) kitabının birinci cildinin 147 nci mektûbunu, Hindistân vâlîlerinden mîr Muhammed Hafîye yazmıştır. Bu mektûbunda buyuruyor ki, (Allahü teâlâ, sizi birçok insanın başına koymuş, çok kimsenin ihtiyaçlarını görmeye vesîle kılmıştır. Bu kıymetli ve kazançlı vazîfeye kavuştuğunuz için çok şükrediniz! Allahü teâlânın kullarına hizmet etmek için çalışınız! Rabbimizin kullarına hizmet etmekle dünyada ve âhirette nîmetlere
kavuşacağınızı düşününüz! İnsanlara karşı yumuşak olmanın, onlara iyilik etmenin, onların işlerini güler yüzle ve tatlı dille ve kolaylıkla yapmanın Allahü teâlânın sevgisine kavuşturan yol olduğunu biliniz! Âhiretin azablarından kurtulmaya ve Cennet nîmetlerinin artmasına sebep olacağında, hiç şüpheniz olmasın! Peygamberimiz, bunu şu hadîs-i şerîfi ile çok güzel bildirmiştir.)

699. (Bir kimse bir mümine bir iyilik yapınca, Allahü teâlâ bu iyilikten bir melek yaratır. Bu melek, hep ibâdet eder. İbâdetlerinin sevapları bu kimseye verilir. Bu kimse ölüp, kabre konunca, bu melek nûrlu ve sevimli olarak bunun kabrine gelir. Meleği görünce ferahlanır, neşelenir. Sen kimsin der. Ben, falanca kimseye yaptığın iyilik ve onun kalbine koyduğun neşeyim. Allahü teâlâ beni bugün seni sevindirmek ve kıyâmet günü sana şefaat etmek ve Cennetteki yerini sana göstermek için gönderdi der.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.1 m.147; Tergîb ve Terhîb; Herkese Lâzım Olan Îmân s.143]

700. (İnsan, güzel huyu sebebiyle, Cennetin en üstün derecelerine kavuşur. [Nâfile] ibâdetler, insanı bu derecelere kavuşturamaz. Kötü huy, insanı Cehennemin en aşağı çukurlarına sürükler.) [Taberânî; Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.1 m.147; Tergîb ve Terhîb; Herkese Lâzım Olan Îmân s.143] Resûlullahdan soruldu ki, Cennete girmeye sebep olan şeylerin başlıcası nelerdir? (Allahü teâlâdan korkmak ve iyi huylu olmaktır) buyurdu. Cehenneme girmeye sebep olan şeylerin başlıcası nelerdir denildikte,

(Diline ve şehvetine hâkim olmamaktır) buyurdu. Allahü teâlâdan korkmanın alâmeti, haramlardan sakınmaktır.

701. (İbâdetlerin en kolayı ve en hafîfi, az konuşmak ve iyi huylu olmaktır. Bu sözüme iyi dikkat ediniz!) [İbni Ebid-dünya; Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.1 m.147; Tergîb ve Terhîb; Herkese Lâzım Olan Îmân s.143]

702. (Allahü teâlâ, her zemân yumuşak söylemeği sever.) [İslâm Ahlâkı s.88]

703. (Bir müslimânda üç şey bulunursa Allahü teâlâ onu muhâfaza ve himâye eder, onu sever, merhamet eder. Ni’mete şükr etmek, zâlimi afv etmek, gadaba gelince, gadabını yenmek.) [İslâm Ahlâkı s.85] Ni’mete şükr etmek, onu islâmiyyete uygun olarak kullanmak demekdir.

704. Bir kimse, Resûlullaha ‘‘sallallahü aleyhi ve sellem’’ (işlerin en iyisi hangisidir) dedi. (Güzel huylu olmaktır) buyurdu. Kalkıp, biraz sonra, sağ tarafına gelip, yine sordu. Yine, (İyi huylu olmaktır) buyurdu. Gidip, sonra sol tarafına gelip, Allah'ın en sevdiği iş nedir, dedi. Yine, (İyi huylu olmaktır) buyurdu. Sonra, arkadan gelip, en iyi, en kıymetli iş nedir, dedi. Hazret-i Peygamber, ona karşı dönüp, (İyi huylu olmak ne demektir anlıyamadın mı? Elinden geldiği kadar kimseye kızmamaya çalış!) buyurdu. [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.1 m.147; Tergîb ve Terhîb; Herkese Lâzım Olan Îmân s.143]

705. (Kimse ile münâkaşa etmeyen, haklı olsa bile, dili ile kimseyi incitmiyen müslümanın Cennete gireceğini size söz veriyorum. Şaka ile veya yanındakileri güldürmek için olsa bile, yalan söylemiyenin Cennete gireceğini size söz veriyorum. İyi huylu olanın Cennetin yüksek derecelerine kavuşacağını size söz veriyorum!) [Ebû Dâvüd; İbni Mâce; Tirmizî; Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.1 m.147; Tergîb ve Terhîb; Herkese Lâzım Olan Îmân s.143]

706. (Bir kimse, yapmak niyyeti ile verdiği sözü tutamazsa günâh olmaz.) [İslâm Ahlâkı s.91] Îfâ etmek, yerine getirmek niyyeti ile va’d yapmak câizdir, hattâ sevâbdır. Böyle va’di ifâ etmek vâcib değildir, müstehabdır.

İfâ etmemek tenzîhen mekrûh olur. Hanefî ve Şâfi’î mezheblerinde, ahdi bozmak da, özrsüz mekrûh, özrlü câizdir. Fekat bozacağını önceden haber vermek vâcibdir. Hanbelî mezhebinde va’de vefâ vâcibdir. Yerine getirmemek harâm olur. Yapması dört mezhebde de sahîh olan bir şeyi yapmak takvâ olur. Her müslimânın, dört mezhebde olanların hepsini sevmesi, hepsine hayr dua etmesi, mezhebde te’assub etmemesi vâcibdir. Dört mezhebi (Telfîk) etmesi, söz birliği ile câiz değildir. Telfîk, bir işi, bir ibâdeti yaparken, dört mezhebin ruhsatlarını, kolaylıklarını seçip toplamak demekdir. Yapılan bu iş, dört mezhebin hiç birinde sahîh olmamakdadır. Bir mezhebin ruhsatlarını toplıyarak amel etmek, câizdir.

707. (Sıcak su buzu erittiği gibi, iyi huylu olmak, insanın günahlarını eritir, yok eder. Sirke balı bozduğu, yinilmez hâle soktuğu gibi, kötü huylu olmak, insanın ibâdetlerini bozar, yok eder.) [Taberânî; Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.1 m.147; Tergîb ve Terhîb; Herkese Lâzım Olan Îmân s.144]

708. (Allahü teâlâ yumuşak huylu olanları sever ve onlara yardımcı olur. Sert, öfkeli olanlara yardım etmez.) [Taberânî; Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.1 m.147; Tergîb ve Terhîb; Herkese Lâzım Olan Îmân s.144]

709. (Kuvvetli olmak, başkasını yenmek demek değildir. Kuvvetli olmak, kahraman olmak, kendi öfkesini yenmek demektir.) [Buhârî; Müslim; Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.1 m.147; Tergîb ve Terhîb; Herkese Lâzım Olan Îmân s.144]

710. (Selâm verirken güler yüzlü olana, sadaka verenlerin kavuştukları sevaplar verilir.) [İbni Ebid-dünya; Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.1 m.147; Tergîb ve Terhîb; Herkese Lâzım Olan Îmân s.144]

711. (Din kardeşine karşı güler yüzlü olmak, ona iyi şeyleri öğretmek, kötülük yapmasını önlemek, yabancı kimselere aradığı yeri göstermek, sokaktan, taş, diken, kemik ve benzerleri gibi çirkin, pis ve zararlı şeyleri temizlemek, başkalarına su vermek hep sadakadır.) [Tirmizî; Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.1 m.147; Tergîb ve Terhîb; Herkese Lâzım Olan Îmân s.145]

712. (Cennette öyle köşkler vardır ki, içinde bulunan kimse, her dilediği yeri görür ve dilediği her yere kendini gösterir.) Ebû Mâlik-il-Eş'arî, yâ Resûlallah! Böyle
köşkler kimlere verilecektir dedi. (Tatlı sözlü, eli açık ve herkesin uyuduğu zemân Allahü teâlânın varlığını, büyüklüğünü düşünen ve Ona yalvaranlara verilecektir) buyurdu. [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.1 m.147; Tergîb ve Terhîb; Herkese Lâzım Olan Îmân s.145]

713. (Her günâhın tevbesi vardır. Kötü ahlâkın tevbesi olmaz. İnsan, kötü huyunun tevbesini yapmayıp, dahâ kötüsünü yapar.) [İslâm Ahlâkı s.16]

714. (Bir kulun ibâdetleri çok olsa da, kötü huyu, onu Cehennemin dibine götürür. Ba'zan küfre götürür.) [İslâm Ahlâkı s.17] Birinin gündüzleri oruc tutduğu, geceleri nemâz kıldığı, fekat kötü huylu olduğu, dili ile komşularına, arkadaşlarına eziyyet etdiği söylendikde, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" cevâbında, (Böyle olmak iyi değildir. Gideceği yer, Cehennem ateşidir) buyurdu.

715. (Güzel ahlâkı temâmlamak, yerleşdirmek için gönderildim.) [İslâm Ahlâkı s.17] Semâvî dinlerin hepsinde iyi huylar vardı. Bu din, bunları temâmlamak için gönderildi. Bu din varken, iyi huy bildirecek başka kaynağa, başka kimseye lüzûm yokdur. Bunun için, Muhammed aleyhisselâmdan sonra, Peygamber gelmiyecekdir.

716. (Hep hayrlı, fâideli konuşunuz. Yâhud susunuz!) [İslâm Ahlâkı s.24] Müslimân, îmânın yok olmasına sebeb olacağı sözbirliği ile bildirilmiş olan şeyleri amden [istekle] söyler veyâ yaparsa, kâfir olur. Buna (Mürted) denir. Mürtedin, mürted olmadan önceki ibâdetleri ve sevâbları yok olur. Tekrâr îmâna gelirse, zengin ise, yeniden hac etmesi lâzım olur. Nemâzlarını, oruclarını, zekâtlarını kazâ etmesi lâzım olmaz. Mürted olmadan önce, kazâya bırakmış olduklarını kazâ etmesi lâzımdır. Çünki, mürted olunca, önceki günâhlar yok olmaz. Mürted olanın nikâhı fesh olur, gider. Îmâna gelerek, tecdîd-i nikâh etmeden önceki çocukları veled-i zinâ [piç] olur. Kesdiği, leş olur, yinmez. Îmânının gitmesine sebeb olan şeyden tevbe etmedikçe, yalnız (Kelime-i şehâdet) söylemekle veyâ nemâz kılmakla, müslimân olmaz. Mürted olacak şeyi yapdığını inkâr etmesi de tevbe olur.

Tevbe etmeden ölürse, Cehennem ateşinde ebedî olarak azâb görür. Bunun için, küfrden çok korkmalı, az konuşmalıdır. Ciddî olmalı, latîfeci, oyuncu olmamalıdır. Dîne, kanûnlara, akla, insanlığa uygun olmıyan şeyler yapmamalıdır. Kendisini küfrden muhâfaza etmesi için, Allahü teâlâya çok dua etmelidir.

717.(Medh olunmağı sevmek, insanı kör eder ve sağır eder. Kabâhatlerini, kusûrlarını görmez olur. Doğru sözleri, kendisine yapılan nasîhatları işitmez olur.) [İslâm Ahlâkı s.26]

718.(Bir saat adalet ile idarecilik yapmak, altmış sene nâfile ibâdet yapmaktan daha iyidir.) [İslâm Ahlâkı s.27]

719.(Ümmetimin iki kötü huya yakalanmalarından çok korkuyorum. Bunlar, nefse uymak ve ölümü unutup, dünyâ arkasında koşmakdır.) [İslâm Ahlâkı s.31] Nefse uymak, islâmiyyete uymağa mâni' olur. Ölümü unutmak, nefse uymağa sebeb olur.

720.(Başkalarına gösteriş için nemâzını güzel kılan, yalnız olduğu zemân böyle kılmıyan, Allahü teâlâyı tahkîr etmiş olur.) [İslâm Ahlâkı s.40]

721.(Dünyâda riyâ ile ibâdet edene, kıyâmet günü, ey kötü insan! Bugün sana sevâb yokdur. Dünyâda kimler için ibâdet etdin ise, sevâblarını onlardan iste denir.) [İslâm Ahlâkı s.40]

722.(Cennete gitmek istiyen, uzun emel sâhibi olmasın. Dünyâ işleri ile uğraşması ölümü unutdurmasın. Harâm işlemekde Allahdan hayâ etsin.) [İslâm
Ahlâkı s.42] Harâm olan lezzetlerin içinde yaşamak için uzun emel sâhibi olmak harâmdır. Mubâhlarla lezzetlenmek için tûl-i emel sâhibi olmak, harâm değil ise de, iyi değildir. Çok yaşamağı değil, sıhhat ve âfiyet ile yaşamağı istemelidir.

723. (Acele etmek, şeytândandır. Beş şey bundan müstesnâdır: Kızını evlendirmek, borcunu ödemek, cenâze hizmetlerini çabuk yapmak, müsâfiri doyurmak, günâh yapınca hemen tevbe etmek.) [İslâm Ahlâkı s.43]

724. (Veren el, alandan yüksekdir.) [İslâm Ahlâkı s.48] Sadaka verirken, neş’e ve sevinç ile karışık tekebbür etmek lâzımdır. Sadaka verenin tekebbür etmesi, fakîre karşı değildir. Verdiği mâlı küçültmekdir. Mâla kıymet vermediğini gösterir.

725. (Allahü teâlâ buyuruyor ki, kibriyâ, üstünlük ve azamet bana mahsûsdur. Bu ikisinde bana ortak olanı Cehenneme atarım, hiç acımam.) [İslâm Ahlâkı s.50] Kibr çeşidlerinin en kötüsü Allahü teâlâya karşı kibrli olmakdır. Nemrûd böyle idi. Tanrı olduğunu i’lân etdi. Allahü teâlânın nasîhat vermek için gönderdiği Peygamberi “aleyhissalâtü vesselâm” ateşe atdı. Fir’avn da böyle ahmaklardan biri idi. Mısırda ülûhiyyetini i’lân etdi. Ben sizin güçlü tanrınızım dedi. Allahü teâlâ, nasîhat vermek için, Mûsâ aleyhisselâmı gönderdi. Buna inanmadı. Allahü teâlâ, onu Süveyş denizinde boğdu. Bunlar gibi, bu dünyânın yaratıcısına inanmayanlara (Dehrî), ateist denir. Her asrda böyle ahmaklar gelmişdir. Mao gibi, Stalin gibi zâlimler, milyonlarca insanı öldürerek ve işkence yaparak ve din, islâm adamlarını ve kitâblarını yok ederek, milletlerini sindirmişler, korkutmuşlardır. Her istediklerini zorla yapdırarak şımarmışlardır. İlâha, ma’bûda mahsûs üstünlüklere mâlik olduklarını sanmışlar ve söylemişlerdir. İslâm kitâblarının yurdlarına sokulmasını, okunmasını yasak etmişler, dinden, Allahü teâlâdan bahs edenleri öldürmüşlerdir. Allahü teâlânın kahrından, gadabından kurtulamayıp yok olmuşlar. Târîhde geçen bütün zâlimler gibi, la’net ve nefret ile anılmışlardır. İhtilâl ve hîle yolu ile, ba’zı arab memleketlerinin başına geçen, zehirli propagandalarla beyinleri yıkanmış, zâlimler, diktatörler de, o ateistleri taklîd ediyor, islâm düşmanlığı yapıyorlar. Târîh kitâblarında okudukları zâlimlerin feci’ âkıbetlerinden ibret almıyorlar. Dünyâda, âhıretde başlarına gelecek olan azâbları, felâketleri hiç düşünmiyorlar.

726. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", (Kalbinde zerre kadar kibr olan Cennete girmeyecekdir) buyurdukda, güzel elbise giymeği ve temiz na’lın kullanmağı seven kimse, böyle midir? denildi. Cevâbında, (Allahü teâlâ cemîldir. Cemâl sâhiblerini sever) buyurdu. [İslâm Ahlâkı s.50] Çirkin, iğrenç olmamak için, çirkinlikle meşhûr olmamak için yapılan temizliğe, güzelliğe, cemâl sâhibi olmak denir. İhtiyâc eşyâsını, hoş ve

sevimli görünecek şeklde kullanmak, cemâl olur. Süslenmek, güzel görünerek, başkasına üstünlük sağlamak için, bedeninde, elbisesinde, eşyâsında yapılan değişikliklere zînet denir. Bedenini, sıhhatini, şerefini, değerini korumak için ihtiyâc olunandan fazla şeylerdir. Erkeklerin her yerde, kadınların ise, yabancı erkeklerin yanında, zînet eşyâsı kullanmaları câiz değildir. Allahü teâlânın her işi güzeldir. Ahlâkı güzel olanları sever. Bu hadîs-i şerîf, kibr sâhiblerinin, diğer günâh işliyenler gibi, azâbsız hemen Cennete giremiyeceklerini bildirmekdedir. Cennete girmeyenlerin gidecekleri yer Cehennemdir. Çünki, âhıretde bu ikisinden başka gidecek yer yokdur. Zerre kadar îmânı olan, Cehennemde sonsuz kalmayacak, Cennete gidecekdir. Büyük günâh işleyip de tevbe etmeyen, şefâ’ate, afva kavuşmayan mü’min, Cehennemde, günâhlarının karşılığı olan azâbları çekdikden sonra, çıkarılacak, Cennete sokulacakdır. Cennete giren, Cennetden hiç çıkmayacakdır.

727. (Kıyâmet günü, dünyâdaki kibr sâhibleri küçük karınca gibi zelîl ve hakîr olarak kabrden çıkarılacakdır. Karınca gibi, fekat insan şeklinde olacaklardır. Herkes bunları hakîr göreceklerdir. Cehennemin en derin ve azâbı en şiddetli olan Bolis çukuruna sokulacaklardır. Buraya girenler kurtulmakdan me’yûs oldukları için Bolis denilmişdir. Ateş içinde gayb olacaklardır. Su istediklerinde kendilerine Cehennemdekilerin irinleri verilecekdir.) [İslâm Ahlâkı s.50] Medîne vâlîsi olan Ebû Hüreyre “radıyallahü teâlâ anh”, odun demeti taşıyordu. Muhammed bin Ziyâd “rahime-hullahü teâlâ”, bunu tanıyarak, yanındakilere, yol verin, emîr geliyor dedi. Gençler vâlînin böyle tevâdu’una hayret etdiler.

728. (Önceki ümmetlerde kibr sâhibi birisi, eteklerini yerde sürüyerek yürürdü. Gayret-i ilâhiyyeye dokunarak, yer bunu yutdu.) [İslâm Ahlâkı s.51]

729. (Allahü teâlâ, tevâdu’ üzere olmağı bana emr eyledi. Hiçbiriniz, hiçbir kimseye tekebbür etmeyiniz!) [İslâm Ahlâkı s.60] Zimmî denilen gayr-ı müslim vatandaşlara ve izn ile [pasaport ile] gelmiş olan yabancı tüccârlara, ecnebî iş adamlarına ve turistlere de, tekebbür etmemek lâzım olduğu, bu hadîs-i şerîfden anlaşılmakdadır. Her insana tevâdu’ yapmak lâzım olunca, onlara hıyânet yapmak, incitmek hiç câiz değildir. [Dâr-ül-harbde bulunan

kâfirlerin mallarına, canlarına, ırzlarına, nâmûslarına saldırmak, orada da hırsızlık, çapulculuk yapmak, can yakmak, kâfirlerin de kanûnlarına karşı koymak, idârecilerine hakâret etmek, huzûrsuzluk, karışıklık çıkarmak, vergi kaçakçılığı yapmak, nakl vâsıtalarının ücretlerini ödememek ve islâmın şerefine ve güzel ahlâkına yakışmayan herhangi bir çirkin hareketde bulunmak câiz olmadığı, bu hadîs-i şerîfden ve yukarda yazılı açıklamasından da anlaşılmakdadır. Kâfir memleketlerindeki hıristiyan kanûnlarına karşı gelmemek, onları ülül-emr olarak tanımak demek değildir. Allahü teâlâya isyâna sebeb olacak emrlere karşı gelinmez. Ülül-emrin de, kâfirlerin de, böyle emrlerine karşı isyân edilmez. Hükûmete, kanûnlara karşı gelmek, nerde olursa olsun, fitne çıkmasına sebeb olur. Fitneye sebeb olmak harâmdır. Fıkh kitâblarında, ikrâh kısmında ve Muhammed Ma'sûm "rahmetullahi aleyh"in üçüncü cild, 55. mektûbunda, bunun açıklaması mevcûddur. Bir kimse, islâm memleketinde veyâ Dâr-ül-harbde, ya'nî kâfir memleketinde, Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" bu emrine uymıyarak, kâfirlere karşı da edebsizlik, taşkınlık yaparsa, onların idârelerine, karşı gelerek suç işlerse, günâh işlemiş olacağı gibi, islâmiyyeti ve müslimânları bütün dünyâya karşı barbar olarak tanıtmış olur. İslâmiyyete büyük hıyânet yapmış olur.]

730. (Nîmete kavuşmuş olanlardan, tevâdu' gösterenlere ve kendilerini kusurlu bilenlere ve helâldan kazanıp, hayrlı yerde sarf edenlere ve fıkh bilgileri ile hikmeti yâni tasavvufu birleştirenlere ve helâla harama dikkat edenlere ve fakirlere merhamet edenlere ve işlerini Allah rızası için yapanlara ve huyu güzel olanlara ve kimseye kötülük yapmayanlara ve ilmi ile amel edenlere ve mâlının fazlasını dağıtıp, lâfının fazlasını saklayanlara müjdeler olsun.) [İslâm Ahlâkı s.63]

731. (Da'vet edilen yere gitmemek günâhdır. Da'vet olunmadığı yere gitmek hırsızlık etmek olur.) [İslâm Ahlâkı s.68] Nikâh sâhibinin da'vet etdiği yerde harâm şeyler yoksa, bu da'vete gitmek vâcib olur. Başka da'vetlere gitmek sünnetdir. Riyâ ve iftihâr için ya'nî gösteriş ve övünmek için yapılan da'vetlere gitmek câiz değildir. İmâm-ı Gazâlî "rahimehullah" (İhyâ) kitâbında diyor ki, (Yemek şübheli ise, sofrada ipek kumaş, altın, gümüş varsa, tavanda ve dıvarlarda canlı resmleri varsa, çalgı çalınıyorsa, oyun oynanıyorsa, böyle olan yere gidilmez. Zâlimin, bid'at sâhibinin,

fâsıkın ve kötü kimselerin ve öğünmek için çok para harcamış olanın da’vetine de gidilmez). (Şir’at-ül-islâm) kitâbında diyor ki, (Riyâ, gösteriş için yapılan da’vete gidilmez).

732. (Evinin ihtiyâclarını alıp getirmek kibrsizlik alâmetidir.) [İslâm Ahlâkı s.69]

733. (Günâh işlemezseniz, dahâ büyük günâha yakalanmanızdan korkarım. O da, ucbdur.) [İslâm Ahlâkı s.71] Günâh işliyenin boynu bükük olur. Tevbe edebilir. Ucb sâhibi, ilmi ile, ameli ile mağrûr olur. Egoist olur. Tevbe etmesi güç olur. Günâh işliyenlerin iniltileri, Allahü teâlâya, tesbîh çekenlerin övünmesinden iyi gelir. Ucbun en kötüsü, hatâlarını, nefsinin hevâsını beğenmekdir. Hep nefsine uyar. Nasîhat kabûl etmez. Başkalarını câhil sanır. Hâlbuki, kendisi çok câhildir. Bid’at sâhibleri, mezhebsizler böyledirler. Bozuk, sapık i’tikâdlarını ve amellerini, doğru ve iyi bilip, bunlara sarılmışlardır. Böyle ucbun ilâcı çok güçdür.

734. Mâide sûresinin, (Kendinize bakınız. Kendiniz doğru yolda oldukca, başkalarının sapıtması size zarar vermez!) meâlindeki yüzsekizinci âyet-i kerîmesinin ma’nâsını Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” sordular. Cevâbında, (İslâmiyyetin emrlerini bildiriniz ve yasak etdiklerini anlatınız! Bir kimse ucb eder, sizi dinlemezse, kendi hâlinizi islâh ediniz) buyurdu. [İslâm Ahlâkı s.71] Ucb hastalarının ilâcını hâzırlıyan âlimler, Ehl-i sünnet âlimleridir. Fekat bu hastalar hastalıklarını bilmedikleri, kendilerini sıhhatli sandıkları için, bu tabîblerin nasîhatlerini, ilmlerini kabûl etmezler, felâketde kalırlar. Hâlbuki bu âlimler, Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” aldıkları ilâcları, hiç değişdirmeden, bozmadan sunmakdadırlar. Câhiller, ahmaklar, bu ilâcları, onların yapdıklarını sanır. Hak yolda bulunduklarını zan ederek, kendilerini beğenirler.

735. (İnsan, üç şeyden kurtulamaz: Sû-i zan, tayere, hased. Sû-i zan edince, buna uygun hareketde bulunmayınız. Uğursuz zan etdiğiniz şeyi, Allaha tevekkül ederek yapınız. Hased etdiğiniz kimseyi hiç incitmeyiniz!) [İslâm Ahlâkı s.72] Tayere, uğursuzluğa inanmakdır. Sû-i zan, bir kimseyi kötü zan etmekdir. Bu hadîs-i şerîfden anlaşılıyor ki, kalbde hased hâsıl olması, harâm değildir. Bundan râzı olmak, devâmını istemek, harâm olur.

736. (Kalbe gelen kötü şey söylenmedikçe ve buna uygun hareket edilmedikçe afv olur.) [İslâm Ahlâkı s.72] İnsanın kalbine, küfr veyâ bid'at i'tikâdı olan bir düşünce gelince, bundan üzülür ve hemen red ederse, bu kısa düşünce, küfr olmaz. Fekat, senelerce sonra kâfir olmağa karâr verirse, hattâ bunu bir şarta bağlarsa dahî, karâr verdiği anda kâfir olur. Senelerce sonra bir kâfir ile evlenmeğe niyyet eden kadın da böyledir.

737. (İnsan, harâm işlemeği kalbinden geçirir, Allahdan korkarak yapmazsa, hiç günâh yazılmaz. Harâmı işleyince, bir günâh yazılır.) [İslâm Ahlâkı s.72] Kâfir [Allaha düşman] olmağa ve bid'at sâhibi olmağa niyyet etmek harâmdır. O anda, öyle olur. Çünki, bu iki niyyetin kendileri kötüdür. Kendileri harâmdır. Harâm işlemek düşüncesi ise, harâma sebeb olduğu için kötüdür. Düşüncenin kendisi kötü değildir, bunu işlemek, yapmak kötüdür. Kötülüğü işlemeyince, harâmlığın ve günâhın kalkması, Allahü teâlânın merhametindendir ve Muhammed aleyhisselâm hurmetine, bu rahmet-i ilâhiyye onun ümmetine mahsûsdur.

738. (Hayra sebeb olana, bunu yapanın ecri kadar sevâb verilir.) [İslâm Ahlâkı s.74]

739. (Müslimânlara yardım etmiyen, onların iyilikleri ve râhatları için çalışmıyan, onlardan değildir. Gece ve gündüz, Allah için ve Kur'ân-ı kerîm için ve Resûlullah için ve devlet reîsi için ve bütün için nasîhat etmiyen kimse de, bunlardan değildir.) [İslâm Ahlâkı s.76] Allahü teâlânın var olduğunu, bir olduğunu, bütün kemâl ve cemâl sıfatlarının Onda bulunduğunu, Ona lâyık olmıyan sıfatların, aybların, kusûrların Onda bulunmadığını, hâlis niyyet ile Ona ibâdet etmek lâzım olduğunu, gücü yetdiği kadar Onun rızâsını almağa çalışılmasını, Ona isyân edilmemesini, Onun dostlarına muhabbet, düşmanlarına muhâlefet edilmesini, Ona itâ'at edenleri sevmeği ve isyân edenleri sevmemeği, ni'metlerini saymayı ve bunlara şükr etmeği, bütün mahlûklarına şefkat ve merhamet etmeği, Onda bulunmıyan sıfatları Ona söylememeyi bildirmek, Allahü teâlâ için nasîhat etmek olur. Şükr etmek, Allahü teâlânın gönderdiği ni'metleri islâmiyyete uygun kullanmak demekdir. Kur'ân-ı kerîmde bildirilenlere inanmağı, emr edilenleri yapmağı, kendi aklı ile, görüşü ile uydurma tercemeler

yapmamağı, Onu çok ve doğru olarak okumağı, Ona abdestsiz el sürmek câiz olmadığını, insanlara bildirmek, Kur'ân-ı kerîm için nasîhat etmek olur. Muhammed aleyhisselâmın bildirdiklerinin hepsine inanmak lâzım olduğunu, Ona ve ismine hurmet etmeği, Onun sünnetlerini yapmağı ve yaymağı, Onun güzel ahlâkı ile huylanmağı, Âlini ve Eshâbını ve ümmetini sevmeği bildirmek, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" için nasîhat etmek olur. Ona saygı gösteren, Onun dînini muhafâza eden, Onun dînine uymakda, ibâdet yapmakda kendilerine hürriyyet veren hükûmetlere yardım etmek, onlara doğruyu bildirmek, müslimânların hakkını gözetmelerini bildirmek, onlara isyân etmemek, kanûnlarına karşı gelmemek, onların islâmiyyete ve insanlara hizmet etmeleri için dua etmek, arkalarında nemâz kılmak, kâfirlerle cihâdlarında mâl ile, cân ile ve dua ile yardımlarına koşmak, zekât ve vergileri ödemek, silâh ile kimseye saldırmamak, zulm ve haksızlık yapdıklarında da isyân etmeyip, tatlılıkla onları doğru yola, adâlete getirmek, onlara yaltakçılık yapmamak, doğru yoldan ayrılmalarına sebeb olmamak, hükûmet adamlarına karşı gelmemek lâzım olduğunu herkese bildirmek ve Ehl-i sünnet âlimlerinin "rahmetullahi teâlâ aleyhim ecma'în" fıkh kitâblarına, ilmihâl kitâblarına ve ahlâk kitâblarına uymak lâzım olduğunu bildirmek, devlet için nasîhat yapmak olur. İnsanlara dünyâda ve âhıretde fâideli olan şeyleri yapmak ve zarârlı olan şeyleri yapmamak lâzım olduğunu ve kimseye eziyyet etmemeği, kalb kırmamağı,
bilmediklerini öğretmeği, kusûrlarını örtmeği, farzları emr etmeği, harâmlardan nehy etmeği, bunların hepsini tatlılıkla, acıyarak bildirmeği, küçüklere merhamet, büyüklere hurmet edilmesini, kendilerine yapılmasını istediklerini başkalarına da yapmalarını, kendilerine yapılmasını istemediklerini başkalarına da yapmamalarını, onlara bedenleri ile, mâlları ile, yardım edilmesini bildirmek de, bütün insanlar için nasîhat etmek olur.

740. (Sadaka vermekle mâl azalmaz. Allahü teâlâ, afv edenleri azîz eder. Allah rızâsı için afv edeni, Allahü teâlâ yükseltir.) [İslâm Ahlâkı s.78] Gülâbâdî diyor ki, bu hadîs-i şerîfde bildirilen sadaka, farz olan sadaka demekdir. Ya'nî zekât demekdir. Tevâdu' edenin tâ'atlarına, ibâdetlerine, dahâ çok sevâb verilir. Günâhları, dahâ çabuk afv olunur. İnsanın yaratılışında, hayvânî rûhun ve nefsin arzûları bulunmakdadır. Mâlı, parayı sever. Gadab, intikam, kibr sıfatları görünmeğe başlar. Bu hadîs-i şerîf, bu

kötü huyların ilâcını bildiriyor. Sadakayı, zekâtı emr ediyor. Afv ederek, gadabı, intikamı temizliyor. Hadîs-i şerîfde, afv etmek, mutlak olarak, şartsız olarak bildiriliyor. Mutlak olan emr, mukayyedi göstermez. Ya'nî, bir şarta bağlamaz. Mutlak olan emr, umûmîdir. Birkaç şeye mahsûs değildir. Hakkını almak mümkin değilse de, afv etmek iyidir. Mümkin ise, dahâ iyidir. Çünki, hakkını geri almağa kudreti var iken afv etmek, nefse dahâ güç gelir. Zulm edeni afv etmek, hilmin, merhametin ve şecâ'atin en üstün derecesidir. Kendisine iyilik etmiyene hediyye vermek de, ihsânın en üstün derecesidir. Kötülük edene ihsânda bulunmak, insanlığın en yüksek derecesidir. Bu sıfatlar, düşmanı dost yapar.

741. (Üç şey kendisinde bulunan kimse, Cennete dilediği kapıdan girecekdir: Kul hakkını ödeyen, her nemâzdan sonra onbir def'a ihlâs sûresini okuyan, kâtilini afv ederek ölen.) [İslâm Ahlâkı s.79]

742. (Din kardeşinize şemâtet etmeyiniz! Şemâtet ederseniz, Allahü teâlâ belâyı ondan alır size verir.) [İslâm Ahlâkı s.82] Şemâtet, başkasına gelen belâya, zarara sevinmekdir. Zâlimin zulmünden, şerrinden kurtulmak için, onun ölümüne sevinmek, şemâtet olmaz. Düşmanın başına gelen ölümden başka belâlara sevinmek, şemâtet olur. Hele belâların gelmesine kendisinin sebeb olduğunu düşünerek sevinmek, meselâ duasının kabûl olduğuna sevinmek dahâ fenâdır. Ucb kötü huyuna yakalanmasına sebeb olur. Ona gelen belânın, kendisi için mekr ve istidrâc olabileceğini düşünmelidir. Ondan belânın giderilmesi için dua etmelidir.

743. (Gadab, îmânı bozar.) [İslâm Ahlâkı s.84] Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" dünyâ için gadaba geldiği görülmedi. Allah için gadaba gelirdi. Gadab sâhibi, karşısındakinin de kendisine karşılık yapacağını önceden düşünmelidir. Bir kimse, gadab ederse, ya'nî kızarsa, bütün sinirleri bozulur. Ba'zı uzvları hasta olur. Doktorlar buna ilâc bulamazlar. Bunun yegâne ilâcı, (Lâ tagdab) hadîs-i şerîfidir. Kızan kimse, sözleri ile, hareketleri ile, yanındakileri incitir. Onlar da, sinir hastalığına yakalanır. Evde, râhat, huzûr kalmaz. Yuvanın dağılmasına, câna kıyılmasına bile sebeb olur. Bir evde gadab eden kimse yok ise, orada se'âdet, râhat ve huzûr, neş'e vardır. Kızan kimse varsa, orada, râhat, huzûr ve neş'e bulunmaz. Erkek ile zevcesi arasında ve ana ile evlâdı arasında geçimsizlik,

hattâ, düşmanlık eksik olmaz. Ahkâm-ı islâmiyyeye uymanın, se’âdet ve râhatlık ve neş’e getireceği buradan da anlaşılmakdadır. Ahkâm-ı islâmiyyeye uyan kâfirler de dünyâda se’âdete kavuşurlar. Bu hadîs-i şerîf, Allahü teâlâya, Resûlullaha karşı gadabın küfr olduğunu da göstermekdedir. Diğer hadîs-i şerîflerde, (Gadaba gelen bir kimse, dilediğini yapmağa kâdir olduğu hâlde, yumuşak davranırsa, Allahü teâlâ, onun kalbini, emniyyet ve îmân ile doldurur) ve (Gadab, şeytânın vesvesesinden hâsıl olur. Şeytân, ateşden yaratılmışdır. Ateş, su ile söndürülür. Gadaba gelince, abdest alınız!) buyuruldu. Bunun için, gadaba gelince, e’ûzü besmele ve iki kul e’ûzüyü okumalıdır. İnsan, gadaba gelince, aklı örtülür. İslâmiyyetin dışına çıkar. Bir hadîs-i şerîfde, (Gadaba gelen kimse, ayakda ise otursun. Gadabı devâm ederse, yan
yatsın!) buyuruldu. Gadaba gelen kimse, ayakda ise oturmalıdır. Ayakda olanın intikam alması kolaydır. Oturunca, azalır. Yatınca, dahâ azalır. Gadab, kibrden doğar. Yatmak, kibrin azalmasına sebeb olur. Gadab edince, (Allahümmagfir li-zenbî ve ezhib gayza kalbî ve ecirnî mineşşeytân) okumak, hadîs-i şerîfde emr olundu. Ma’nâsı, (Yâ Rabbî! Günâhımı afv eyle. Beni kalbimdeki gadabdan ve şeytânın vesvesesinden kurtar) demekdir. Gadaba sebeb olan insana yumuşak davranamıyan kimse, onun yanından ayrılmalı, onunla buluşmamalıdır.

744. (Allahü teâlâ, hayâ ve hilm ve iffet sâhiblerini sever. Fuhş söyliyenleri ve sarkıntılık yaparak dilenenleri sevmez.) [İslâm Ahlâkı s.88] İffet, başkasının malına göz dikmemekdir. Fuhş, çirkin, ayb şeylerdir.

745. (Dört şey münâfıklık alâmetidir: Emânet olunana hıyânet etmek, yalan söylemek, va’dini bozmak ve ahdine gadr etmek ve mahkemede doğruyu söylememek.) [Buhârî; İslâm Ahlâkı s.91] İbni Hacer buyurdu ki, nifâk ya’nî münâfıklık, zâhirin bâtına uymaması demekdir. Sözü, özüne uymaz. İ’tikâd edilecek şeylerde münâfıklık yapmak, küfrdür. İşlerinde ve sözlerinde münâfıklık yapmak, harâm olur. İ’tikâdda, îmânda münâfıklık, diğer küfrlerden dahâ fenâdır.

746. (Müslimân müslimânın cânına, mâlına ve ırzına saldırmaz. Allahü teâlâ, bedenlerinizin kuvvetine, güzelliğine bakmaz. Amellerinize de bakmaz. Kalblerinize bakar.) [İslâm Ahlâkı s.92] Müslimânın müslimânı

öldürmesi harâmdır. Allahü teâlâ kalblerde olan ihlâsa ve Allah korkusuna bakar. Amellerin, ibâdetlerin kabûl edilmesi için, ya’nî sevâb verilmesi için, hem şartlarına uygun olması, hem de ihlâs ile niyyet edilmesi lâzımdır. (İbâdet, sahîh olursa, kabûl edilir. Niyyete bakılmaz) demek, ilhâd olur, zındıklık olur. Allah rızâsı için yapılmıyan hayrât ve hasenât ve ibâdetler, kabûl edilmez. (Allahü teâlâ, kalbe bakar. İyi niyyetle yapılan herşeyi kabul eder) demek de, câhil şeyhlerin, tarîkatcıların sözleridir. [Kalbimiz temizdir diyerek harâmları, çirkin ve kötü şeyleri yapıyorlar. İyi niyyet ile yapılan her şey hasenât ve ibâdet olur diyorlar. Böyle açıkca günâh işliyenleri ve müslimânları aldatarak kendilerine mürîd toplayanları sevmemek, bunlara uymamak lâzımdır. Bunların fâsık olduklarını söylemek, sû-i zan olmaz.]

747. (Allahü teâlâya hüsn-i zan ediniz.) [İslâm Ahlâkı s.93] Günâhının afv olunmıyacağını zan etmek, Allahü teâlâya sû-i zan olur. Zümer sûresi, elliüçüncü âyetinde meâlen, (Ey günâhı çok olan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümmîdinizi kesmeyiniz. Allah, günâhların hepsini afv eder. O, sonsuz magfiret ve nihâyetsiz merhamet sâhibidir) buyuruldu. (Allahü teâlâya hüsn-i zan etmek, ibâdetdir.) Şartlarına uygun tevbe yapılınca, her dürlü küfrü ve her dürlü günâhı muhakkak afv eder. Dilerse, küfrden başka günâhları tevbesiz de, afv eder. Diğer hadîs-i şerîflerde, (Kendisinden başka ilâh olmıyan Allahü teâlâya yemîn ederim ki, Allahü teâlâ kendisine hüsn-i zan ederek yapılan duayı, elbette kabûl eder.) ve (Kıyâmet günü, Allahü teâlâ bir kulunun Cehenneme atılmasını emr eder. Cehenneme götürülürken arkasına dönerek, yâ Rabbî! Dünyâda sana hep hüsn-i zan etdim deyince, onu Cehenneme götürmeyiniz! Kulumu, bana olan zannı gibi karşılarım buyurur) buyuruldu. Hadîs-i kudsîde, (Kulum beni nasıl zan ederse, ona zan etdiği gibi mu’âmele ederim) buyuruldu. Kabûl edeceğini zan ederek tevbe edeni afv eder. [Allahü teâlânın, Peygamberlerine “salevâtullahi teâlâ ve teslîmâtühu aleyhim ecma’în” haber vermesine, bildirmesine (Vahy) denir. Vahy, iki dürlüdür: Cebrâîl ismindeki bir melek, Allahü teâlâdan aldığı haberleri getirerek Peygambere okur. Buna, (Vahy-i metlû’) denir. Bu vahyin kelimeleri de, ma’nâları da Allahdan gelmişdir. Kur’ân-ı kerîm, vahy-i metlû’dür. Vahyin ikinci kısmı, (Vahy-i gayr-i metlû’)dür. Bu vahy, Allahü teâlâ tarafından Peygamberin “aleyhissalâtü vesselâm” kalbine bildirilir. Peygamber, bu vahyi, kendi bulduğu kelimelerle yanındakilere söyler. Bu sözlere, (Hadîs-i kudsî) denir. Hadîs-i kudsînin

kelimeleri, Peygamberdendir. Peygamberin “aleyhissalâtü vesselâm” kelimeleri de, ma’nâları da kendinden olan sözlerine, (Hadîs-i şerîf) denir.]

748. (Altına ve gümüşe köle olana la’net olsun!) [İslâm Ahlâkı s.94] Köle, dâimâ efendisinin kalbini kazanmağı düşünür. Dünyâ mâlı peşinde koşmak, nefsinin şehvetleri [arzûları] peşinden koşmakdan dahâ fenâdır. Mâl, para peşinde koşmak, Allahü teâlânın emrlerini unutdurursa, (dünyâ muhabbeti) denir. Allah zikri [düşüncesi] bulunmıyan kalbe şeytân yerleşir. Şeytânın en büyük hîlesi, insana hayrlı işler yapdırarak kendisini sâlih, iyi zan etdirmesidir. Böyle kimse, kendisinin kulu olur.

749. (Ölmeden evvel tevbe ediniz. Hayrlı işleri yapmağa mâni’ çıkmadan önce acele ediniz. Allahü teâlâyı çok hâtırlayınız. Zekât ve sadaka vermekde acele ediniz. Böylece Rabbinizin rızklarına ve yardımına kavuşunuz!) [İslâm Ahlâkı s.97]

750. (Tesvîf eden helâk olur.) [İslâm Ahlâkı s.97] Tesvîf, hayrlı iş yapmağı sonraya bırakmakdır. İmâm-ı Rabbânî “rahmetullahi aleyh”, halâya girdikden bir müddet sonra, kapıyı vurarak hizmetcisini çağırır. Hizmetçi, tahâret suyunu veyâ bezini hâzırlamadığını sanıp, koşarak gelir. Kapı arasından gömleğini uzatarak, (Al, bunu, falanca fakîre hediyye olarak götür) deyince, efendim, bunu halâdan çıkınca emr etseydiniz olmaz mı idi? Kendinize niçin böyle sıkıntı verdiniz? der. Gömleğimi o fakîre hediyye etmek, halâda hâtırıma geldi. Dışarı çıkıncaya kadar tesvîf etseydim, şeytânın vesvese ederek, bu hayrlı işi yapmakdan beni vazgeçirmesinden korkdum, dedi.

751. (Allahü teâlânın en sevmediği kimse, hakkı kabûl etmekde inâd edendir.) [İslâm Ahlâkı s.104] İnâd ve mükâbere, hakkı, doğruyu işitince, kabûl etmemekdir. Ebû Cehl ve Ebû Tâlib, inâd ederek, Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” Peygamber olduğuna inanmadılar, inkâr etdiler.

752. (İffet sâhibi olursanız, kadınlarınız da afîf olur. Ananıza babanıza ihsân ederseniz, çocuklarınız da size ihsân eder. Din kardeşinin özrünü kabûl etmiyen, kevser havzından içmiyecekdir.) [İslâm Ahlâkı s.108] Bu hadîs-i

şerîf, din kardeşinin kötülük yapdığını ve özrünün yalan olduğunu bilmiyen kimse içindir. Çünki, bunun özrünü red etmek müslimâna sû-i zan etmek olur. Yalan söylediğini bilerek özrünü kabûl etmek, afv olur. Afv etmek, vâcib değil, müstehabdır.

753. (Kıyâmet günü, bir kimsenin sevâb defteri açılır. Yâ Rabbî! Dünyâda iken, şu ibâdetleri yapmışdım. Sahîfede bunlar yazılı değil, der. Onlar, defterinden silindi, gıybet etdiklerinin defterlerine yazıldı denir.) [İslâm Ahlâkı s.112] Belli bir mü'minin veyâ zimmînin [gayr-ı müslim vatandaşın] aybını, onu kötülemek için arkasından söylemek, gıybet olur. [Kötüleyen sözler doğru ise, (gıybet) olur. Yalan ise, (iftirâ) olur. gıybet ve iftirâ söylemek, büyük günâh olduğu gibi, bunları dinlemek de harâmdır. Söyleyen ve dinleyen, Cehennem ateşinde yanacakdır. Söyleyeni susdurmalı, susduramaz ise, oradan kalkıp gitmelidir. Ve bunlar için, hayr dua etmelidir. Dostların, ahbâbların ismlerini yazıp, dıvara asmalı, bu ismleri her görüşde, sâhiplerine hayr dua etmelidir. Mezârların üzerine taşlar dikip, üzerlerine meyyitin ismi yazılır, geçenler, görenler, bu meyyite rahmet ve istigfâr okurlar. Senelerce bu dualara kavuşan meyyitler kabr azâbından kurtulur.] gıybet, harâmdır. Dinleyen, o kimseyi tanımıyorsa, gıybet olmaz. gıybet olunan kimse bunu işitirse, üzülür. Bedeninde, nesebinde, ahlâkında, işinde, sözünde, dîninde, dünyâsında, hattâ elbisesinde, evinde, hayvânında bulunan bir kusûr, arkasından söylendiği zemân, bunu işitince üzülürse, gıybet olur. Kapalı söylemek, işâret ile, hareket ile bildirmek, yazı ile bildirmek de, hep söylemek gibi gıybetdir. Bir müslimânın günâhı ve kusûru söylendikde, hâfızların, din adamlarının, elhamdülillâh biz böyle değiliz demeleri, gıybetin en kötüsü olur. Birisinden bahs edilirken, elhamdülillâh, Allah, bizi hayâsız yapmadı gibi, onu kötülemek, çok çirkin gıybet olur. Falanca kimse çok iyidir, ibâdetde şu kusûru olmasa, dahâ iyi olurdu demek, gıybet olur.

754. (Bir kimse için söylenen kusur, onda varsa, bu söz gıybet olur. Yoksa bühtân, yâni iftirâ olur.) [İslâm Ahlâkı s.113] Dindeki kusurları söylemek, meselâ nemâz kılmaz veya şarap içer veya sirkat eder veya söz taşıyıcıdır demek ve dünyadaki kusurlarını söylemek, meselâ sağırdır, şaşıdır demek, gıybet olur. Dindeki kusurları, onu kötülemek için söylenirse, gıybet olur. Onun islâhını düşünerek söylerse, gıybet olmaz. Acıyarak söylemek de,

gıybet olmaz denildi. Bu köyde, nemâz kılmıyan var veya komünist var, hırsız var demek, gıybet olmaz. Çünkü, belli bir şahs söylenmemiştir.

755. (Hayâ cilbâbını çıkaran kimseyi söylemek gıybet olmaz.) [İslâm Ahlâkı s.113] Cilbâb, kadınların geniş baş örtüsüdür. Burada, hayâ cilbâbını çıkarmak, açıkça haram işlemek demektir. Hadîs-i şerîf, böyle kimsenin hayâsı olmadığını işaret etmektedir. İmâm-ı Gazâlî ve bazı âlimler, açık günah işliyenin ve başkalarının kusurunu söylemenin gıybet olmasında, onu kötülemek, şart değildir, dediler. Bunun için gıybet etmekten çok sakınmak lâzım gelir.

756. (Din kardeşine, onun haberi olmadan yardım eden kimseye, Allahü teâlâ dünyada ve âhırette yardım eder.) [İslâm Ahlâkı s.114] Yanında gıybet yapıldığını işiten kimse, buna hemen mani olmalıdır.

757. (Hûd sûresi, sakalıma ak düşürdü.) [İslâm Ahlâkı s.155] Her iyi huyun zıddı, karşılığı olan sayısız kötü huy vardır. Çünkü iyilik demek, tam orta yol demektir. Ortanın sağında, solunda olmak, iyilikten ayrılmak olur. Ortadan uzaklığı kadar, iyiliği azalır. Hak yol birdir. Sapık, bozuk yollar ise, çoktur. Hattâ sonsuzdur. Doğru yola kavuştuktan sonra, orada kalmak, oradan hiç çıkmamak çok zordur. Hûd sûresinin yüzonüçüncü âyetinde meâlen, (Emrolunduğun doğru yolda bulun!) buyuruldu. Bu âyet-i kerime indiği zemân, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, (Hûd sûresi, sakalıma ak düşürdü) buyurdu. Âyet-i kerimede emrolunan istikâmeti yerine getirebilmek için, Peygamberler, Velîler, Sıddîklar şaşkına dönmüşlerdir. Bu korkudandır ki, Efdal-i kâinâtın mübârek sakalına ak düşmüştür. Doğru yolda bulunabilmek çok güç olduğu için, (Sırat köprüsü, kıldan ince, kılıncdan keskindir) buyuruldu. Fâtiha-i şerife sûresindeki âyet-i kerimenin meâl-i şerifi, (Doğru yola kavuşturmasını Allahü teâlâdan dileyiniz!)dir. Mümine bu dünyada, doğru yola yapışmak lâzımdır. Kıyâmet günü, Sırat köprüsünden geçebilmek için, dünyada, doğru yolda bulunmak gerektir. Evliyânın büyükleri buyuruyor ki, Muhbir-i sâdık, [yâni hep doğru söyleyici], kıyâmetteki nîmetlerden ve azâblardan her ne haber verdi ise, onların hepsi, insanın bu dünyada kazandığı huyların, ahlâkın ve amellerin sûretleridir. Oradaki görünüşleridir. Ahlâkta ve amelde doğru yolda bulunmanın, oradaki sûreti, görünüşü de, sırat köprüsüdür denildi. Dünyada

doğru yolda bulunanlar, islâmiyetten ayrılmıyanlar, orada sırat köprüsünü, çabuk geçecek, marifetler ve olgunluklar Cennetlerine ve iyi amellerin bahçelerine kavuşacaklardır. Burada, din yoluna uymakta gevşek davrananlar, orada sırat köprüsünü düşe kalka geçeceklerdir. İslâmiyetin gösterdiği doğru îtikattan ve amellerden ayrılanlar, sağa, sola sapanlar, sırattan geçemeyip Cehennem ateşine düşeceklerdir.

758. (Sabreden, belâdan kurtulur.) [İslâm Ahlâkı s.160] Şecâ'ati medh eden hadîs-i şerîfler sayılamıyacak kadar çoktur. Cihâddan kaçmak, insanı ölümden kurtarmaz. Ömrü uzatmaz. Düşman karşısında kalmak da, insanı öldürmez, yok etmez. Ecel, ileri ve geri gitmez. İnsanın ömrü değişmez. Çok olur ki, kaçmak ölüme sebep olur. Düşmana karşı dayanmak da, zafere ve selâmete kavuşturur. Hazret-i Muaviye "radıyallahü anh" diyor ki, Sıffîn muhârebesinde kaçmaya niyet etmiştim. Bu hadîs-i şerîfi hâtırıma geldi. Sabr ettim, dayandım. Allaha şükür, kaçmaktan kurtuldum. Bu sabrım sâyesinde hilâfete kavuştum.

759. (Hîleli mal satan, bizden değildir. Gideceği yer Cehennemdir.) [Zevâcir; İslâm Ahlâkı s.193]

760. (Şerrinden, zararından emîn olunmayan kimsenin, dîni, nemâzları, zekâtları, kendisine fayda vermez) [Zevâcir; İslâm Ahlâkı s.193]

761.(İki müslüman, dünya çıkarları için döğüşünce, ölen de öldüren de Cehenneme gidecektir.) [Zevâcir; İslâm Ahlâkı s.193]

762.(Bir kimse, şeytâna la'net ederse, ben zâten mel'ûn oldum. Bu la'netin bana zarârı olmaz der. Yâ Rabbî! Beni şeytândan koru derse, eyvâh bel kemiğimi kırdın der.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.2, m.36; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.513] Muhammed Ma'sûm-i Fârukî hazretleri buyuruyor ki: İşin içi, özü şöyledir ki, Eshâb-ı kirâm arasındaki bu muhârebeler, bu çarpışmalar düşmanlıkla, kin gütmekle olmadı. Hep, ictihâd ile, din bilgisi ile oldu. Bunun için, ayblamanın yeri yokdur. Nerde kaldı ki, beddua, ve la'net edilsin. Bir kimseyi kötülemek, ona la'net etmek ibâdet olsaydı, İblîs-i la'îne, Ebû Cehle, Ebû Lehebe ve Peygamber efendimizi "sallallahü aleyhi ve sellem" inciten, Ona cefâ ve ezâ eden ve bu

hak olan dîne, düşmanlıklar, ihânetler, hıyânetler yapan, Kureyşin azılı kâfirlerine la'net etmek, islâmın îcâblarından olurdu. Düşmanlara la'net etmek emr edilmeyince, dostlara la'net sevâb olur mu?

763. (Allahü teâlâ, kuluna derd vermek isterse, sakalını yolmağı ve tırnağını ısırmağı âdet eder.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.650] Hazret-i Alî "radıyallahü anh" buyurdu ki, (Üç şey ahmaklıkdır: Diş ile tırnak uçlarını yimek, sakal yolmak ve balçık yimek.)

764. (Ölüleri sövmeyiniz.) [Hak Sözün Vesîkaları s.215]

765. (Kötü ismi olan, bunu güzel isme çevirsin!) [İslâm Ahlâkı s.107] Meselâ, Âsıye ismini, Cemîle yapmalıdır. Müslimâna güzel ism takmak câizdir. Çocuğuna, övücü ism koymamalıdır. Meselâ Reşîd, Emîn ismini vermemelidir. Muhyiddîn, Nûrüddîn gibi ismler de, yalan ve bid'at olur. Fâsıkları, câhilleri, mürtedleri böyle ismlerle çağırmak mekrûhdur. Çünki, bunlar, medh edici, övücü ismlerdir. Mecâz olarak da, söylenemezler. Kendi çocuklarına, bu ismleri tefe'ül ederek, uğurlu olmak için koymak, câiz olur denilmişdir. Sâlih oldukları meşhûr olan âlimleri bu ismler ile zikr etmek câiz ve fâidelidir. Müslimâna kötü ism takmak veyâ başkasının takdığı kötü ismi söylemek câiz değildir. Soy adı ve nâm-ı müsteâr koymak câizdir. Sıddîk Gümüş, Hüseyn Hilmi Işık hocamızın nâm-ı müsteârıdır. Seyyid Abdülhakîm Arvâsî hazretleri hicrî kamerî 1362 [m. 1943] senesinde vefât edinciye kadar, İstanbulda, Bâyezid câmi'inde, Salı, Perşembe ve Cumartesi günleri, ikindi nemâzından sonra,
yirmibeş sene va'z ve irşâd eyledi. Bir va'zında, (Veledin, vâlideyni üzerinde üç hakkı vardır: Doğdukda müslimân ismi koymak. Âkıl oldukda, kitâbet, ilm ve san'at öğretmek. Bâlig oldukda, dîni ve ahlâkı güzel bir müslimân bulup, bununla hemen evlendirmekdir) buyurdu. Kızları böyle evlendiren ana-baba, hattâ her akrabâ ve ahbâblar ve hattâ komşular çok sevâb kazanırlar.

766. Câbir bin Abdüllah diyor ki, Resûlullah bize geldi. Evde, saçları dağınık biri vardı. Bunu görünce: (Bu, saçlarını düzeltecek birşey bulamamış mı?) buyurdu. Elbisesi kirli birini de görünce, (Elbisesini yıkayacak birşeyi yok mu?) buyurdu. [İslâm Ahlâkı s.318]

767. Tâbiînden Ebülahves, babasından haber veriyor. Resûlullahın yanına gittim. Elbisem eskimiş idi. (Malın yok mu?) buyurdu. Malım var dedim. (Ne cinsten malın var?) buyurdu. Her cinsten var dedim. (Allahü teâlâ, mal verince, nîmetlerin eserini üzerinde görmelidir!) buyurdu. [İmam-ı Ahmed; Nesâî; İslâm Ahlâkı s.318] Görülüyor ki, Allahü teâlâ elbisenin yeni, güzel ve temiz olmasını sever. Bunları, nîmeti göstermek için yapanı sever. Kibir ile yapanı sevmez. Allahü teâlânın verdiği nîmetleri gizlemek câiz değildir. İlm nîmeti de böyledir.

768. (Hükûmete ihânet edene, Allah ihânet eder) [İslâm Ahlâkı s.324] Yâni ısyân edeni zelîl, hakîr eder [Nibrâs]. Bunun için, Seyyid Kutb ve Mevdûdî gibi mezhepsizlerin, müslümanları ısyâna teşvîk eden, bölücü, yıkıcı yazılarına aldanmamalıdır. İbni Âbidîn ipek elbise giymenin erkeklere haram olduğunu bildirirken diyor ki, (Düğün ve bayramlarda ipekli kumaş sermek ve altın, gümüş eşyayı kullanmadan sergilemek, gösteriş için olmaz, yalnız hükûmetin emrini yerine getirmek için olursa, câizdir. Fakat, gündüzleri, ışık, kandil yakılması, malı zâyı' etmek, lüzûmsuz yerde kullanmak olduğundan, câiz değildir. Hükûmetin emri ile olursa, bunları yapmak ve kız, oğlan karışık mekteplere göndermek câiz olur. Kadın-erkek karışık olan, avret yerleri açık kimseler bulunan toplantılara gitmek de böyledir.) Kâfirlerin kanûnlarına da ısyân etmek câiz olmadığı da (İbni Âbidîn)in (Cuma nemâzı) ve (Kadılık) kısmlarında yazılıdır. Üzerinde kul hakkı bulunanın ibâdetlerinin kabûl olmıyacağı, Cennete giremeyeceği bildirildi. Kâfirin hakkından kurtulmak, müslümanın hakkından kurtulmaktan daha zordur denildi. Herkese iyilik yapmalı, kötülük edenlere, kötülükle karşılık vermemelidir. Hakîkî müslüman, Allahü teâlânın emirlerine, hükûmetin kanûnlarına itaat eder.

769.(Bir müslümanı haksız olarak incitmek, Kâbeyi yetmiş kere yıkmaktan daha günahtır) [İslâm Ahlâkı s.334]

770.(Kâfir dahî olsa, mazlumun duâsı red olmaz) [Zevâcir; İslâm Ahlâkı s.364] O hâlde, ey müslüman! İbâdetlerinin kabûl olmasını istiyorsan, hırsızlık etme! Hîle ve hıyânet yapma! İşçinin ücretini, teri kurumadan önce ver! Kiraladığın malı, umûmî yerleri tahrip etme! Borcunu çabuk ve tamam

öde! Nakil vâsıtalarının ücretlerini noksansız öde! Hükümete, kanûnlara, âmirlere karşı gelme! Vergi kaçakçılığı yapma! Dâr-ül-harbde, yâni kâfir memleketlerinde de ve kâfirlere karşı da, bu haklara riâyet eyle! Fitneyi uyandırma! Fitne çıkarmak, ortalığı karıştırmak, felakete sebep olmaktır, haramdır. Müslümanlığın güzel ahlâkını herkes senden öğrensin. Hakîkî müslüman hem islâmiyete uyar, günah işlemez, hem de, kanûnlara uyar, suç işlemez. Fitne çıkarmaz. Hiçbir mahlûka zarar vermez.

771.(Her kim bir mümin kardeşini ziyâret eyleyip müsâfeha ederek üç kere elini sallasa, ellerini ayırmadan her ikisinden Hak teâlâ râzı olur. Ağaçtan yapraklar döküldüğü gibi, o şahslardan günahlar öylece dökülür.) [İslâm Ahlâkı s.406] Müsâfeha ettikten sonra, ölenlerin, hocaların ve sâir geçmişlerinin ve bütün ehl-i îmanın affı için duâ etmek lâzımdır. Bu arada, Peygamber efendimize salâtü selâm getirmek şarttır.

772.(Allahü teâlâ, Cebrâîl aleyhisselâma sordu: Yer yüzüne insen ne iş yapardın? Cebrâîl aleyhisselâm buyurdu ki: Yâ Rabbî! Yapacağım amel, sence mâlûmdur. Dört şey yapardım: 1-Susamış kimselere su verirdim. 2-Çoluk çocuğu fazla olana yardım ederdim. 3- İki dargın arasını bulurdum. 4- Müslümanların ayblarını kapatırdım.) [İslâm Ahlâkı s.450]

773.(Bir kimse bir fakire bir lokma taâm verse, lokma o kimseye beş şey ile müjde eder: 1- Bir dâne idim, beni çoğalttın. 2- Ben küçük iken, beni büyüttün. 3- Düşman iken, beni dost eyledin. 4- Fânî, yok olmak üzere iken, beni bâkî, sonsuz kalıcı eyledin. 5-Şimdiye kadar sen beni muhâfaza ederdin. Bundan sonra ben seni muhâfaza ederim.) [İslâm Ahlâkı s.450]

774.(Ödünç vermek, tasadduk etmekten onsekiz derece daha fazîletlidir.) [İslâm Ahlâkı s.451] Bir kimseye ödünç vermek, tasadduk etmekten daha hayrlıdır. Bir kişiye
bir iş yaptırdığın vakit, hemen ücretini ver! Şâyed vermeyip, hakkı kıyâmet gününe kalacak olursa, kıyâmet günü, o şahsın davâcısı, Allahü teâlâ hazretleri olacaktır. Birbirinize iş gördüğünüz zemân, ödünc alıp verdiğiniz vakit, güzel muâmele yapın! Birbirinizin gönlünü kırmayınız. Zîrâ iyilik yapacağınız yerde, günah işlemiş olursunuz. Ödünç alan, ödemek niyetiyle almalıdır.

775. (Mîraç gecesi bir takım insanlar gördüm ki, çok feci ve elîm bir şekilde kendi kendilerine azâb ederler. Cebrâîl aleyhisselâma sordum ki, yâ Cebrâîl, bunların günahı nedir? Niçin böyle kendi kendilerine azâb ederler? Cebrâîl aleyhisselâm dedi ki, bunlar başkalarının ayblarını meydana çıkaranlardır.) [İslâm Ahlâkı s.509] Bir hadîs-i şerîfde de buyuruldu ki, (Kendi ayblarını, kusurlarını düşünmekten, başkalarının ayblarını araştırmıyana müjdeler olsun!) Sehl bin Abdüllah Tüsterî buyurdu ki, (Günahların en kötüsü, müslümana kötü gözle bakmaktır. İnsanların çoğu, bunu günahtan saymazlar. Tevbesini hiç yapmazlar). Bir kimse, Evliyânın hepsine hüsn-i zannedip, övse, yalnız bir Velîyi, dînimize uygun bir sebep göstermeden kötülese, o hüsn-i zanlarının hiç faydası olmaz. Evliyânın hepsini tasdik etmiyen kimse, Velî olamaz. Allahü teâlânın bir Velîsini, kötü gözle bakarak inciten kimse, dînin bir parçasını kötülemiş olur.

776. (Mal ve mevkı' sahiplerine, malı için, makamı için alçalan kimsenin dîninin üçte ikisi gider.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.85; Müjdeci Mektûblar s.128] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” birinci cild, 85. mektûbunda buyuruyor ki, (Oğlumuz şeyh Behâeddîn, Allah adamları ile görüşmekten sıkılıyor. Zenginlerle, dünyaya düşkün olanlarla bulunmak istiyor. Onlarla düşüp kalkmanın, insanı felakete götüreceğini anlıyamıyor. Onların yağlı, tatlı yemeklerinin zehir gibi gönlü öldüreceğini, ahlâkı bozacağını düşünemiyor. Amân, amân kötü arkadaşlardan kaçınız! İnsanın dînine, îmanına saldıran tatlı dilli, güler yüzlü korkunç düşmanlara aldanmamak için, çok uyanık olunuz. Mal için, mevkı' kazanmak için, islâm düşmanlarına eğilenlere, dinlerinden, ibâdetlerinden vazgeçenlere yazıklar olsun! Sonsuz nîmetleri, saadetleri, birkaç günlük eğlence için elden kaçırıyorlar.)

777. (Allahü teâlâ refîktir. Yumuşaklığı sever. Sertlik edenlere vermediği şeyleri ve başka hiçbir şeye vermediğini, yumuşak davranana ihsân eder.) [Müslim; Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.98; Müjdeci Mektûblar s.141] (Müslim)deki hadîs-i şerîfde, Âişeye “radıyallahü anhâ”, (Yumuşak davran! Sertlikten ve çirkin şeyden sakın! Yumuşaklık insanı süsler. Çirkinliğini giderir) buyurdu.

778. (Hayâ, îmandandır. Îmanı olan Cennettedir. Fuhuş, kötülüktür. Kötüler Cehennemdedir.) [İmâm-ı Ahmed; Tirmizî; Hâkim; Buhârî; Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.98; Müjdeci Mektûblar s.142]

779. (Cehenneme girmesi haram olan ve Cehennemin de onu yakması haram olan kimseyi bildiriyorum. Dikkat ediniz! Bu kimse, insanlara kolaylık, yumuşaklık gösteren [bir müslüman]dir.) [İmâm-ı Ahmed; Tirmizî; Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.98; Müjdeci Mektûblar s.142]

780. Bütün kitâblarda yazılı olan hadîs-i şerîfte, bir kimse Resûlullahdan “sallallahü aleyhi ve sellem” nasihat istedikte, (Kızma, sinirlenme!) buyurdu. Birkaç kere
sordukta, hepsine de (Kızma, sinirlenme!) buyurdu. [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.98; Müjdeci Mektûblar s.142]

781. (Cennete gidecek olanları haber veriyorum, dinleyiniz! Zayıftırlar, güçleri yetmez. Birşey yapmak için yemin ederlerse, Allahü teâlâ, bu [müslüman]ların yeminlerini, muhakkak yerine getirir. Cehenneme gidecek olanları bildiriyorum, dinleyiniz! Sertlik gösterirler. Acele ederler. Kendilerini üstün görürler.) [Tirmizî; Ebû Dâvüd; Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.98; Müjdeci Mektûblar s.142]

782. (Allah için aşağı gönüllü olanı, Allahü teâlâ yükseltir. Bu, kendini küçük görür. Fakat, insanların gözünde büyüktür. Bir kimse, kendini başkalarından üstün tutarsa, Allahü teâlâ onu alçaltır. Herkesin gözünde küçük olur. Kendini yalnız kendisi büyük görür. Hattâ köpekten, domuzdan daha aşağı görünür.) [Beyhekî; Ebû Nu'aym; Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.98; Müjdeci Mektûblar s.142]

783. (Bir kimse, dilini tutarsa, Allahü teâlâ onun utanacak şeylerini örter. Gazabını tutarsa, kıyâmet günü Allahü teâlâ azâbını ondan çeker. Bir kimse, Allahü teâlâya yalvarırsa, kabûl eder.) [Ebû Ya'lâ; Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.98; Müjdeci Mektûblar s.143]

784. (Bir müslüman din kardeşinin ırzına veya malına saldırırsa, malın, paranın geçmez olduğu gün gelmeden önce, onunla helâllaşsın!

[Helâllaşmazsa] iyi amelleri varsa, hakkı ödeninceye kadar bu amellerinden alınır. İyi amelleri yoksa, hak sahibinin günahları buna yükletilir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.98; Müjdeci Mektûblar s.143]

785. Muaviye “radıyallahü anh”, Hazret-i Âişeye “radıyallahü anhâ” mektûb yazarak nasihat yazmasını istedikte, cevap yazarak: Allahü teâlânın selâmı senin üzerine olsun! Resûlullahdan işittim. Buyurdu ki, (Bir kimse, insanların kızacakları şeyde Allah'ın rızasını ararsa, Allahü teâlâ onu, insanlardan geleceklerden korur. Bir kimse, Allahü teâlânın kızacağı şeyde, insanların rızasını ararsa, Allahü teâlâ onun işini insanlara bırakır) dedi. [Tirmizî; Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.98; Müjdeci Mektûblar s.143]

786. Ebû Hüreyre “radıyallahü anh” rivayetinde buyuruyor ki: Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, Eshâb-ı kirâma “aleyhimürrıdvân”: (Sizlere bir kaç kelime [nasihat] öğreteyim mi? İçinizden onunla amel edecek ve öğrenecek kimdir?) diye sordu. Ebû Hüreyre, (Benim Yâ Resûlallah) deyince, Resûlullah , onun elinden tutarak: (Allahü teâlânın haram kıldığı [yasak ettiği] şeylerden sakın, insanların en âbidi, en çok ibâdet edeni olursun. Allahü teâlânın sana verdiği şeye [her ne kadar az olsa da] râzı ol, [Allahü teâlânın, kalb zenginliği verdiği] insanların en zengini olursun. Komşuna [kalben ve fiilen] ihsân ve yardımda bulun, kâmil bir mümin olursun. Kendi nefsin için neyi seversen, herkes için de onu sev, [kâmil bir] müslüman olursun) buyurdu. [Cevâb Veremedi s.129]

787. (Ey Allah'ın kulları! Hasta olunca, tedâvî etdiriniz! Çünki Allahü teâlâ, hastalık gönderince, ilâcını da gönderir.) [Tâhir-üz-Zâvî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.618] Libya hükûmeti Evkaf idâresinin çıkardığı (El-Hedyül-islâmî) adındaki Mecellenin 1393 Hicrî ve 1973 Mîlâdî senesi ikinci sayısında, Libya Müftîsi şeyh Tâhir-üz-Zâvî, fetvâsında diyor ki, (Hadîs-i şerîfde, Allahü teâlânın her hastalık için ilâc yaratdığı bildirildi. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem”, hastaların karantinaya alınmaları, perhiz yapmaları ve temizlenmeleri gibi birçok tedâvî yolları göstermişdir. Tıb ilmini öğrenmek ve tedâvî yapmak, farz-ı kifâyedir. Tıb ilmi, din bilgisinden önce gelmekdedir. Yeni ölen birinin kalbini ve başka organlarını diri insana takmak câizdir. Bu iş ölüye hakâret olmaz. Müslimânın kendini koruması lâzım olduğu gibi, din kardeşlerini koruması

da lâzımdır. Düşman saldırınca ona karşı koymak, ya'nî cihâd etmek bunun için farzdır. Dirinin veyâ ölünün, diri için bir uzvunu vermesi, dirinin canını vermesinden, dahâ kolaydır. Zarûret olunca, bir çok yasaklar mubâh olmakdadır. Ölünün de bir yerini kesmek harâmdır. İnsana ölünce de kıymet vermek, saygı göstermek vâcibdir. Fekat, zarûret olunca, bu harâmlık kalkar. Müslimân mütehassıs tabîbler bir hastanın ölümden kurtulması için, kan, diriden veyâ ölüden organ naklinden başka çâre olmadığını bildirdikleri zemân, bunu yapmak câiz olur. Din ayrılığı gözetilmez.)

788. (Günâhı çok olan, çok su dağıtsın!) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.650] Birkaç kişiye su verirken, önce âlimlere, sonra yaşlılara, en son çocuklara verilir.
Yirken, yürürken, otururken de, bu sıra gözetilir. Kendisi sonra içmelidir. Yanında oturanlara birşey verirken, kendi sağında olandan başlanır. Sonra, onun sağındakine olarak devâm edilir. Sağdakinin izni ile önce soldakine verilebilir.

789. (Sirke, ne güzel yiyecekdir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.650]

790. (Üç şey, bedeni besler: Güzel koku, yumuşak kumaşdan güzel elbise ve bal yimek.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.651] Koku verilen kimse almalı, koklamalıdır. Gül koklayınca, salevât-ı şerîfe getirmelidir. Çünki, mubârek teri, gül gibi kokardı.

791. **(Ümmetim hulbenin fâidesini bilse, ağırlığı kadar altın verip, satın alırdı.)** [Teshîl-ül-menâfi'; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.673] (Teshîl-ül-menâfi')de
diyor ki, **pastırmaların üstüne sürülen çemen ismindeki ma'cûn (sarmısak, kırmızı biber ve buy tohumu unu)dur**. Bunun için hulbeye çemen otu da denir. Ekmek ile çemen yimek de öksürüğü keser.

792. (Arabî ayın onyedinci veyâ ondokuzuncu veyâ yirmibirinci günleri hacâmat olunuz ki, kan artarsa [ya'nî tansiyon yükselirse], ölüme sebeb olur.) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.693]

793. (Kolay şeyleri yapınız! İşlerinizi güçleşdirmeyiniz! Gücünüz yetdiği şeyleri yapınız! Allahü teâlâ, kolay olanları yapmanızı istiyor.) [Mekâtib-i şerîfe; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.772] Derin âlim, büyük Velî, Abdüllah-i Dehlevî "rahmetullahi aleyh" (Mekâtib-i şerîfe) kitâbındaki seksensekizinci mektûbunda buyuruyor ki, (Allahü teâlâ, mihnetlere, meşakkatlara katlanmağı kolaylaşdırmışdır. [Bunun için, derdlere, belâlara katlanmağı istiyor. Sabr edenleri seviyor.] İmâm-ı Rabbânî, (Resûlullahın her işine tâbi' olmalıdır) demiyor. (İ'tikâdda, fıkh kitâblarında emr olunan işlerde, ya'nî ahkâm-ı islâmiyyede ve kalb ile yapılan zikrlerde ve terakkîlerde tâbi' olmalıdır) diyor. Siz de biliyorsunuz ki, bunlara tâbi' olmıyan, Velî olamaz. İmâm-ı Rabbânîye i'tirâz edenler, onun sözlerini anlıyamıyanlardır.) İslâm âlimlerinin sözlerini anlıyamıyan câhiller de, dîni dünyâ kazançlarına âlet eden yobazlar gibi ve ingiliz câsûslarına satılmış olan hâinler gibi, Ehl-i sünnet kitâblarını kötülüyorlar. Allahü teâlâ, yavrularımızı, bu düşmanlara aldanmakdan muhâfaza buyursun! Âmîn. Dinde meşakkat yokdur, kolaylık vardır gibi sözleri zındıklar, silâh olarak kullanarak, birçok farzları terketmekdedir. Bu sözün doğrusu, Allahü teâlânın bütün emrlerini yapmak kolaydır, zor birşey emr etmemişdir, demekdir. Yoksa, îmânı za'îf olanların dediği gibi, (Nefse güç gelen şeyleri, Allahü teâlâ afv eder. Herkes kolayına geleni yapmalıdır. O rahîmdir, hepsini kabûl eder) demek değildir.

794. (İnsanın yidiklerinin en hayrlısı, iyisi, bileği ile kazanıp yidiğidir. Allahü teâlânın Peygamberi Dâvüd "aleyhisselâm" elinin emeği ile kazanıp yirdi.) [Buhârî; Rıyâd-un-nâsıhîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.787]

795. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", Rum imperatörü Herakliüs ile mektûblaşırdı. Bir def'a, Herakliüs birkaç hediyye göndermişdi. Bu hediyyelerden biri, bir doktor idi. Doktor gelince dedi ki, (Efendim! İmperatör hazretleri, beni, size hizmet için gönderdi. Hastalarınıza bedâva bakacağım!). Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", kabûl buyurdu. Emr eyledi, bir ev verdiler. Hergün nefîs yiyecek, içecek götürdüler. Günler, aylar geçdi. Bir müslimân, doktora gelmedi. Doktor, utanıp gelerek, (Efendim! Buraya, size hizmet etmeğe geldim. Bugüne kadar, bir hasta gelmedi. Boş oturdum, yiyip içip, râhat etdim. Artık gideyim) diye izn isteyince, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" tebessüm buyurdu. (Sen

bilirsin! Eğer dahâ kalırsan, müsâfire hizmet etmek, ona ikrâm etmek, müslimânların başda gelen vazîfesidir. Gidersen de uğurlar olsun! Yalnız şunu bil ki, burada senelerce kalsan, sana kimse gelmez. Çünki, Eshâbım hasta olmaz! İslâm dîni, hasta olmamak yolunu göstermişdir. Eshâbım temizliğe çok dikkat eder. Acıkmadıkca birşey yimez ve sofradan, doymadan önce kalkar!) dedi. [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1046] Görülüyor ki, müslimân, ya'nî islâmiyyetin emrlerine uyan, hastalık çekmez. Müslimânlardan hastalık çekenler, emrleri öğrenmiyenler ve yapmıyanlardır. Evet, ölüm hastalığı herkese gelecekdir. Bu hastalık mü'minlere bir ni'metdir. Âhıret yolculuğunun habercisidir. Hâzırlanmak, tevbe, vasıyyet etmek için, alârm işâretidir. Cenâb-ı Hak, çeşidli hastalıkları, ölüme sebeb kılmışdır. Eceli gelen, bir hastalığa yakalanacakdır: Ecel geldi cihâna, baş ağrısı behâne. Ahkâm-ı islâmiyyeye uyan, ya'nî islâmiyyetin gösterdiği yolda giden kimsenin hayâtı hastalıkla geçmez. Fekat, Peygamberlerden başka herkes, nefsine uyabilir. Günâh işliyebilir. Cenâb-ı Hak, günâh işliyen müslimânları, illet, kıllet veyâ zilletle îkâz etmekde, gafletden uyandırmakdadır.

796. (Biz kuluz, kul gibi yimeliyiz!) [İslâm Ahlâkı s.493] Peygamberimiz, yemek yirken sağ ayağını diker, sol dizi üzerine otururdu. Masa etrafında sandalyede oturmak da câizdir. Yemekten evvel Besmele-i şerif söylemek sünnettir.

797. (Su içeceğiniz vakit, ayakta içmeyiniz! Vücûdünüze zararlıdır. Yalnız abdestten artan su ve zemzem-i şerif ayakta içilir.) [İslâm Ahlâkı s.496] Su içerken bir solukta içme, üç defada iç! Terli iken soğuk su içme, uyku arasında su içme, çok su içme! Bunların hepsinin vücûda zararları vardır. Bir toplantıda su istendiği zemân, baş taraftan su vermeye başla, sağdan dolaş!

798. (Cum'a günü tırnağını kesen kimse, bir hafta, belâlardan emîn olur.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.262] Tırnağı uzun olanın rızkı meşakkat ile, sıkıntı ile hâsıl olur.

799. (Hâfızasını kuvvetlendirmek istiyen, bal yisin!) [Kıyâmet ve Âhıret s.155]

800. (Zemzem suyu, içenin niyetine göre fayda verir.) [Sahîh-i Müslim; Kıyâmet ve Âhıret s.223] Zemzem suyu, dünya ve âhıretin herhangi bir faydası için niyet ederek içilirse, istenilen fayda hâsıl olur. Böyle olduğu çok görülmüştür. Zemzem suyu, zâttır, maddedir. Şifâ, fayda vermek için, rütbesi ile te'sîr etmesi, yâhut duâ ve şefaat etmesi düşünülemez.

801. (Allahü teâlâ Mûsâ "aleyhissalâtü vesselâm" hazretlerine Tevrâtda vahy etdi. Muhakkak hatâların anası üçdür. Kibr, hırs ve hased. Onlardan altı hatâ dahâ doğdu. Temâmı dokuz oldu. O altı hatâ; Tokluk. Uyku. Râhatlık. Mal sevgisi. Övünme sevgisi. Reîs olma sevgisidir.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.501]

802. (Yâ Alî! Çok uyumak gönlü öldürür. Pişmânlığı, unutkanlığı artdırır. Çok gülmek gönlü [kalbi] öldürür. Vakârı giderir. Çok günâh işlemek kalbi, gönlü
siyâhlaşdırır. Pişmânlık verir.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.343]

803. (Yâ Alî! Perşembe gününde bıyığını kırk ve tırnağını kes. Cum'a günü temiz elbise giy! Güzel koku isti'mâl eyle [sürün, kullan].) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i
Güzîn s.322]

804. (Yâ Alî! Mercimek yemeğine devâm et ki, yetmiş Nebî mercimek yidiler ve ona bereket ile dua etdiler. Sonuncuları Îsâ bin Meryemdir "alâ Nebiyyinâ ve aleyhissalâtü vesselâm".) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.322]

805. (Sirke yiyen kadının hayzı zahmetli olur ve temizliği uzar. Keşenç yimek, hayzı karında habs eder. Eğer Hak Sübhânehü ve teâlâ hazretleri bir evlâd verirse, doğumu zor olur. Ammâ ekşi elmâ yimek, hayz kanını keser. Onun ardından başka hastalık zuhûr eder.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.333]

806. (Misvâk kullanmağa devâm ediniz! Zîrâ onda on haslet vardır. Ağzı temizler. Allahü teâlâ ondan râzı olur. Şeytânı gadaba getirir. Hafaza

melekleri onu severler. Diş etlerini kuvvetlendirir. Balgamı keser. Ağız kokusunu güzelleşdirir. Safra harâretini söndürür. Göze cilâ verir. Ağız kokusunu keser.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.502] Misvâkı kullanmak sünnetdir.

807. (Ta'âmı üç parmağın ile yi ki, şeytân iki parmağı ile yir. Hiç kimsenin yüzüne tokat vurma. Hayvanın dahî yüzüne vurma. Rü'yânı meğer dostun da olsa, söyleme.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn
s.346]

808. (Yâ Alî! Yemeğe tuz ile başla. Sonunda da tuz ile bitir. Tuz, ölüm hâric, yetmiş derde devâdır. Yemeklere çörek otu koy. O da ölüm hâric her derde devâdır.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.345]

809. (Yâ Alî! Beş şey unutkanlık hâsıl eder: Fâre artığı yimek. Kıbleye karşı bevl etmek. Durur hâldeki suya bevl etmek. Kül üzerine bevl etmek. Harâm ile geçinmek.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.339]

810. (İnsanın dîni, arkadaşının dîni gibidir.) [Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.1 m.14; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.118]
811. (Ananın ayağını öpmek, Cennet kapısının eşiğini öpmek gibidir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.166] Bir hadîs-i şerîfde, (Cennet anaların ayağı altındadır) buyuruldu. İslâmiyet, kadınlara çok kıymet vermiş, onlara en büyük hakları tanımıştır. İslâm dîninde birkaç kadınla evlenmek gibi bir emir yoktur. İslâm dîni, bu husûsta belirli bir adedi geçmemek ve bazı haklara riâyet etmek şartıyla izin vermiştir. İslâm dîni zuhûr ettiği zemân, Arablar istedikleri kadar kadınla, onlara hiçbir hak tanımaksızın birlikte yaşarlardı. İslâmiyet, kadınları bu fecî vaziyetten kurtarmış, onların haklarını korumuş; onlara mümtâz [seçkin] bir mevki' vermiştir. Hiçbir dinde bu imtiyaz yoktur.

812. (İnsanın parmakla gösterilmesi, kendisine kötülük olarak yetişir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.263] Hindistân âlimlerinden Şâh Veliyyullah-ı Dehlevînin "rahmetullahi teâlâ aleyh" (Et-tefhîmât) kitâbının ikinci cildi, üçyüzyirmidördüncü sahîfesinde, büyük âlim Muhammed Senâüllah Pâni-pütî buyuruyor ki, (Memleketde âdet olan şeyler giyilmezse,

şöhret olur. Parmakla gösterilmeğe, fitneye sebeb olur. Bunun için, giyinmekde, müslimânların âdetlerine uymak lâzımdır.)

813. (Tanıdığınız ve tanımadığınız müslimânlara selâm veriniz!) [Rıyâd-un-nâsıhîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.364] Abdülkâdir-i Geylânî hazretlerinin "kuddise sirruh" bildirdiği hadîs-i şerîfde, (Selâm vermeyi yaygın hâle getiriniz! Böylece birbirinizi seviniz.) buyuruldu. (Selâmün aleyküm) demek, (Ben müslimânım. Benden sana zarar gelmez. Selâmetdesin) demekdir. Kâfirlere selâm verilmez. Nikâhla alması ebedî harâm olan onsekiz kadına selâm vermek câizdir. Selâmlarına cevâb vermek farz-ı kifâyedir. Bir sebeb ile, geçici harâm olan, ya'nî, o sebeb kalkınca evlenmesi halâl olan yedi kadına selâm vermek câiz değildir. Bunların selâmına cevâb vermek farz olmaz. Selâmda sünnet şöyledir ki, önce büyük küçüğe, şehrli köylüye, devedeki ata binmiş olana, atdaki merkebde olana, merkeb üstündeki yaya yürüyene, ayakda olan oturana, az olan çok olana, efendi hizmetcisine, baba oğluna, ana kızına verir. Rütbe ve ni'meti çok olan önce verir. Nitekim, mi'râc gecesi, önce Allahü teâlâ selâm verdi. İki müslimân, birbirine aynı ânda selâm verirse, her ikisinin de, birbirine cevâb vermesi farz olur. Birbirinden sonra selâm verirlerse, ikincinin verdiği selâm cevâb yerine geçer. Çok kimseye selâm verildiği zemân, bir kişi, hattâ bir çocuk cevâb verince, ötekiler vermese de olur.

814. (Mü'minin artığı şifâdır.) [Abdülhakîm-i Arvâsî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.420]

815. (İşçiye, alnının teri kurumadan hakkını veriniz.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.527] İslâm dîni, ticâret ahlâkını koyarak, sınıf mücâdelesini kaldırmışdır. Adâlet karşısında, devlet reîsi de, çoban da, eşit haklara mâlikdir ve eşit mes'ûliyyetleri taşır. Haksızlık yok, kardeşlik vardır. Zekât ile toplanan mu'azzam servet, (Beyt-ül-mâl) müessesesini kurmuş, fakîrliğin, açlığın önü alınmışdır. Böylece, patron ile işçi yerine, ortaklık, şirket üyeliği meydâna gelmişdir. Herkes seve seve çalışmakda, her emek sâhibi, emeğinin karşılığını bulmakdadır. Hiç kimse, başkasından zorla birşey alamaz. Milletin malı olan Beyt-ül-mâlı, hakkı olanlardan başka kimse kullanamaz. Sosyal adâleti, her asrda, her yeni çağda gerçekleşdirecek biricik çâre, islâm dîninin gösterdiği âdil ve serbest iktisâd

yoludur. İslâm dîni, sosyal adâleti tam tecellî etdirir. Sosyalizme, komünizme ve kapitalizme aslâ yer ve fırsat vermez. Hakların sömürülmesini kesin olarak yok eder.

816. (İslâmiyyetde ruhbânlık yokdur.) [Menâhic-ül-ibâd; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.564] (Menâhic-ül-ibâd) kitâbında buyuruyor ki: Muhammed Mustafâ "sallallahü aleyhi ve sellem" zemânında, dünyâyı hıristiyanlık kaplamışdı. Papaslar, herkese râhib olmağı, yalnız yaşamağı emr ediyordu. Allah yolunda bulunabilmek ve Allahü teâlâya yaklaşabilmek, ancak ruhbânlıkla, ya'nî evlenmemekle olur sanıyorlardı. Muhammed Mustafâ "sallallahü aleyhi ve sellem", rûhî ve maddî hakîkatlerin, üstünlüklerin hepsini kendinde topladığı için, Onun Eshâbına ve ümmetine, yalnızlık da, çokluk da, bekârlık da, evlilik de fâideli olmakdadır. Bunlara her ikisi de ve ikisi arasındaki orta hâl de yakışmakdadır. Papaslar herkese ruhbânlığı, yalnız, bekâr yaşamağı emr etdiğinden, bunu önlemek için Muhammed Mustafâ "sallallahü aleyhi ve sellem", Eshâbının, bekâr yaşamasını yasak etdi.

817. Resûl "aleyhisselâm", (İkiyüz yılından sonra, sizin en iyiniz, hafîfülhâz olandır) buyurdu. Hafîfülhâz nedir dediklerinde, (Zevcesi ve çocuğu
olmıyandır) buyurdu. [Menâhic-ül-ibâd; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.564] (Menâhic-ül-ibâd) kitâbında buyuruyor ki, (Bişr-i Hâfî, Bâyezid-i Bistâmî ve Ebül-
Hüseyn Nûrî gibi büyük âlimler bekâr idi. Hicretin ikiyüz senesinden sonra gelenler arasında, bunların ve bunlar gibi olanların şereflerini, üstünlüklerini, bu hadîs-i şerîf haber vermekdedir.) Zulm etmek korkusu varsa, bunun evlenmesi tahrîmen mekrûh olur. Açık gezen, mahrem yerlerini erkeklere teşhîr eden aşağı kadınların arasına düşerek, nefslerine aldanmakdan, harâm işlemekden korkanların da bir afîf, temiz müslimân kız bulup evlenmesi farz olur. Böyle sıkışık durumda olmıyan genclerin, ilm ve ahlâk edinmek için çalışması, ancak hayz ve nifâs bilgilerini öğrendikden sonra evlenmesi uygun olur. (Menâhic-ül-ibâd) kitâbında buyuruyor ki, (Evlenme vakti gelmesi için önce, islâmiyyeti öğrenmek, nefsi, islâmiyyete uyar hâle getirmek, gönül sâhibi olmak, rüşdü, aklı olgunlaşmak lâzımdır. Ondan sonra, sünneti yerine getirmek niyyeti ile

evlenir. Edebi, hayâsı, ahlâkı olan, dînini, îmânını, islâmın şartlarını öğrenmiş, islâmiyyete uyan, sokakda islâmiyyetin emr etdiği gibi örtünen bir kızla nikâhlanır.)

818.(Ev satın almadan evvel, komşuların nasıl olduklarını araşdırınız! Yola çıkmadan evvel, yol arkadaşınızı seçiniz!) [Şir'at-ül-islâm şerhi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.596] Seyyid Alî zâde "rahmetullahi teâlâ aleyh" (Şir'at-ül-islâm) şerhinde buyuruyor ki, her müslimânın, sâlih komşular arasında ev araması lâzımdır.

819.(Zimmî komşunun bir hakkı, müslimân komşunun iki hakkı, akrabâ olan komşunun üç hakkı vardır.) [Şir'at-ül-islâm şerhi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.597] Zimmî komşusuna dahî, mümkin olduğu kadar hediyye vermelidir. Komşusunun evine, pencerelerine bakmamalıdır. Kaç ev komşu sayılır? Bu evlerin adedi, zemânın şartlarına ve insanın yardım kudretine göre değişir. Her tarafdan birer, ikişer ve nihâyet kırk ev komşuluk hakkına mâlik olur. Komşunun yapdığı eziyyetlere ve câhilce hareketlerine sabr etmeli, karşılık vermemelidir. Alkollü içkinin ve kadınların, kızların başı, kolları açık sokağa çıkmalarının harâm olduğunu güler yüz ve tatlı dil ile anlatmalıdır. Komşular, günâh işlediklerini görüp de nasîhat vermiyen ve kendileri ile görüşmiyen, Cehennemden kurtulmaları için yardım etmiyen komşularını, Kıyâmet günü, Allahü teâlâya şikâyet edecekler, maddî ve ma'nevî haklarını istiyeceklerdir. Komşunun çocuklarını eli ile okşamalı, nemâz kılmaları ve günâh işlememeleri için, tatlı dil ile nasîhat etmelidir.

820. (Kendisinin iyi mi, kötü mü olduğunu anlamak istiyen kimse, sâlih, hâlis olan komşularının kendisi hakkında ne dediklerini öğrensin! İyi kimsedir diyorlarsa, ind-i ilâhîde iyi olduğunu anlasın!) [Şir'at-ül-islâm şerhi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.597]

821. (Dört şeyi yapan, ya'nî kocasına hıyânet etmiyen, beş vakt nemâz kılan, Ramezân-ı şerîfde oruc tutan ve [onsekiz erkekden] başkasına, [başı, saçı, kolları, bacakları] açık olarak görünmiyen kadın Cennete gidecekdir.) [Tenbîh-ul-gâfilîn; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.598] Kadının yapacağı günâhlardan, ona izn veren erkekleri de cezâ görecekdir. Hâlbuki, erkeğin günâhları, kadına zarar vermemekdedir. İslâmiyyetde, kadın, harbe de

gitmez. Dünyâda râhat ve mes'ûd olduğu gibi, onun Cennete gitmesi de çok kolaydır. Doğru kılınan nemâz, insanı günâh işlemekden korur ve İslâmın şartlarını yerine getirmek sevgisini hâsıl eder. Onsekiz mahrem erkeğin kimler oldukları, (Se'âdet-i Ebediyye), ikinci kısm, otuzdördüncü maddede yazılıdır.

822. Peygamber efendimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" hicretin onuncu yılı, son haccının hutbesindeki sözlerinden, son nasîhatlarından biri, (Kadınlarınıza
eziyyet etmeyiniz! Onlar, Allahü teâlânın sizlere emânetidir. Onlara yumuşak olunuz, iyilik ediniz!) olmuşdur. [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.599] İslâmiyyetde evlenmek, bir kızı mes'ûd etmek, ibâdetdir ve bütün nâfile ibâdetlerden dahâ sevâbdır. İslâmiyyetde dört kadına kadar almağa emr olunmamış, ancak izn verilmişdir. Ya'nî mubâhdır. Bunun da şartları vardır. Bu şartları taşımayan erkeğin, birden fazla evlenmesi günâhdır. Birinci şart, zevcelerinden herbirini mes'ûd etdirecek kadar zengin olmakdır. Diğer şartları, fıkh kitâblarında yazılıdır. (Ni'met-i islâm)da diyor ki, (Dörde kadar evlenmek, erkekler için kolaylık olduğu gibi, kadınlar için de, adedleri çok olduğundan kolaylıkdır. İslâmiyyetden önce, bir erkek dilediği kadar kadınla evlenirdi. İslâmiyyet bu sayıyı dörde indirmişdir. Birden fazla evlenmek vâcib olmadığı gibi, mendûb da değildir. Birden fazla evlenmemenin dahâ iyi olduğu bildirilmişdir). Hükûmet, mubâh olan birşeyi emr veyâ yasak ederse, buna uymak câiz olur. (Berîka)nın doksanbirinci sahîfesinde diyor ki, (Hükûmetin islâmiyyete uygun emrlerini yapmak vâcibdir. İslâmiyyete uymıyan emrlerine ısyân etmek, fitneye, anarşiye sebeb olmak büyük günâhdır. Büyük zarardan kurtulmak için, küçük zararı yapmak lâzım olur. Fâidesini düşünerek hükûmetin emr etdiği her mubâhı yapmak millete vâcib olur). Dokuzyüzyirmisekizinci sahîfede diyor ki, (Zâlim olan hükûmete karşı da ısyân etmek câiz değildir). (Hadîka)da, 143. cü sahîfede diyor ki, (Zâlim hükûmet mubâh işlemeği yasak ederse, buna itâ'at vâcib olur. Kendini tehlükeye atması câiz olmaz). İbni Âbidîn, kâdîlığı anlatırken diyor ki, (Kâfir memleketlerinde kâfir kanûnlarına itâ'at etmek zarûreti olduğundan, sulh ve hud'a yapılmış olur. Mallarına, canlarına, ırzlarına saldırmak da câiz değildir). Yaradılışda, kadınlar, erkeklerden çok olduğu gibi, harblerde, kazâlarda erkeklerin ölmesi, kadınların ölümünden dahâ çokdur, ya'nî erkek adedi, kadından

azdır. İslâmiyyetin dörde kadar izn vermesi, kızların kocasız kalmaması, metres hayâtına, umûmî evlere düşmemesi ve şereflerini, nâmûslarını, se’âdetlerini te’mînat altına almak gâyesi iledir. Hıristiyanlıkda erkeğin bir kadından fazla alması yasak olduğu için, erkekler, metres hayâtı yaşıyor. Komşu, ahbâb kızlarını, talebelerini, işçileri igfâl ediyorlar. Birçok kadınla gizli evlilik bağı kuruyorlar. Bir yandan kadınlar, kızlar fuhşa, felâkete sürükleniyor, istikbâlleri mahv oluyor, bir yandan da, babası belirsiz milyonlarca çocuk, ya çöplüklere bırakılıyor. Yâhud, anasız, babasız, terbiyesiz yetişerek cem’ıyyete yük ve belâ oluyorlar. (Se’adet-i Ebediyye) kitâbında, erkeğin kadına karşı olan vazîfeleri, (Ma’rifetnâme) kitâbından alınarak uzun bildirilmişdir.

823. Peygamberimiz “sallallahü aleyhi ve sellem” hazret-i Ömere hediyye gönderdi. Kabûl etmedi. Geri göndermesinin sebebini sordu. (İnsan için hayrlı olan, kimseden birşey almamakdır) buyurdunuz deyince, (İsteyip de almak için demişdim. İstemeden verilen şey, Allahü teâlânın gönderdiği rızkdır. Onu alınız!) buyurdu. Hazret-i Ömer de, (Allahü teâlâya yemîn ederim ki, kimseden birşey istemiyeceğim ve istemeden verileni alacağım) dedi. [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.2, m.37; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.616] (Künûz-üd-dekâık)daki hadîs-i şerîfde, (Hediyyeleşiniz, sevişiniz!) buyuruldu. Bir kimse, halâl mülkü olan mâlından hediyye verse, istenmeden verilen bu hediyyeyi kabûl etmek sünnetdir.

824. (Kâr haddi koymayınız! Fiyât koyan, Allahü teâlâdır.) [İbni Âbidîn; Dürr-ül-muhtâr; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.616] İbni Âbidîn “rahmetullahi teâlâ aleyh”, beşinci cildde buyuruyor ki, (Esnâfın hepsi fiyâtları, fâhiş olarak [mal oluş fiyâtının iki misline] artdırdığı, millete zarar ve zulm hâline geldiği zemân, hükûmetin, tüccârlara danışarak uygun bir narh, kâr haddi koyması câiz olur.) Hükûmetin koyduğu bu fiyâta uymak vâcibdir. Bunun gibi, adâleti, milletin haklarını,hürriyyetlerini koruyan kanûnlara uymak lâzımdır. Bunları korumak için, hükûmete yardımcı olmalı, mal, vergi kaçakçılığı yapmamalıdır.

825. (Soğan, sarmısak yiyen, mescidimize gelmesin!) [Berîka; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.631] (Berîka) kitâbında buyuruyor ki, (Çünki, melekler pis kokudan incinir. Pırasa gibi pis kokulu şeyleri yiyenler ve

cüzzâm, baras hastaları, yarası kokanlar, üzeri balık, et kokanlar da böyledir. Bunlar mescide sokulmaz. Mescide giderken çiğ soğan, sarmısak yimek, tenzîhen mekrûhdur. Pişmiş yimek mekrûh değildir. İlâc olarak yimek câizdir.) İbni Âbidîn, birinci cild, altıncı sahîfede buyuruyor ki, (Avret yerini açarken, necâset bulunan yere girerken ve Berâe sûresini, evvelki sûreye bitişik okurken ve sigara içmeğe ve bunun gibi, fenâ kokulu şeyleri, meselâ soğan, sarmısak gibi şeyleri yimeğe [ve sakal traşı olmağa başlarken], Besmele çekmek mekrûhdur.) Sigaranın, soğan ve sarmısak gibi fenâ kokulu şeylere benzetilmesi, tütünün, bu şeyler gibi, tab'an mekrûh olduğunu, şer'an mekrûh olmadığını göstermekdedir. Mısrda, Mâlikî âlimlerinin büyüklerinden Alî Echürî, tütünün halâl olduğunu bildiren kitâb yazmış, burada dört mezheb âlimlerinin, tütünün halâl olduğunu bildiren fetvâlarını nakl etmişdir. Allâme Abdülganî Nablüsî de tütünün mubâh olduğunu bildiren, (Essulh-u beynel-ihvân) kitâbını yazmışdır. Bu kitâb ve tercemesi, Nûr-i Osmâniyye kütübhânesinde vardır. Harâm ve mekrûh diyenlere cevâb vermekdedir. (Ba'zı kimselere zarar verirse, yalnız bunlara harâm olur. Başkalarına harâm olmaz. Bal, safra hastasına zarar verir. Fekat, başkalarına harâm değildir. Hattâ şifâdır. Herşey aslında halâldir. Harâm veyâ mekrûh diyebilmek için, delîl lâzımdır. Şerâb habîslerin en kötüsü olduğu hâlde ve Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" islâmiyyetin bildiricisi olduğu hâlde, şerâba harâm diyemedi. Âyet-i kerîme ile yasak edilmesini bekledi. O hâlde, tütün içmek mubâhdır, halâldir. Kokusu mekrûhdur. Tab'an mekrûhdur. Şer'an mekrûh değildir) buyurmakdadır.

826. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", Amr ibni Âs "radıyallahü anh" için, (İyi kimseye malın iyisi, ne güzel yakışır) buyurdu. [Tarîkat-i Muhammediyye; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.641] Kur'ân-ı kerîmde, zem edilen, kötü denilen dünyâ, harâmlar ve mekrûhlardır. Mal kötülenmemişdir. Çünki, cenâb-ı Hak mala hayr adını vermekdedir. Bu sözümüzü isbât eden vesîka, bütün mahlûkların ve insanlığın üstünlükde ikincisi olan İbrâhîm halîl-ür-rahmânın malıdır. Yalnız yarım milyonu sığır olmak üzere, davarları, ova ve vâdîleri dolduruyordu.

827. (Nikâhı herkese duyurunuz! Bunun için de, câmi'lerde yapınız ve defler çalınız!) [Hadîka; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.726] (Hadîka)da,

dil âfetlerini anlatırken buyuruyor ki, İmâm-ı Münâvî, bunu açıklarken, (Mescidlerde def çalınmaz. Hadîs-i şerîf, deflerin mescidlerde çalınmasını emr etmiyor. Mescidlerin dışında çalınmasını, mescidde yalnız nikâh yapılmasını emr ediyor) diyor. (Hadîka)nın bu yazısından anlaşılıyor ki, çalınmasına açıkça izn verilmiş olan deflerin bile câmi'lerde çalınması yasak olunca, herhangi bir çalgının câmi'de çalınması hiç câiz olmaz.

828. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", bir sabâh, Eshâbı ile konuşurken, kuvvetli bir genç, erkenden dükkânına doğru geçdi. Ba'zıları, erkenden dünyâlık kazanmağa gideceğine, buraya gelip birkaç şey öğrenseydi iyi olurdu, deyince, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", (Öyle söylemeyiniz! Eğer kimseye muhtâc olmamak ve ana, baba, çoluk çocuğunu da muhtâc etmemek için gidiyorsa, her adımı ibâdetdir. Eğer, herkese öğünmek, keyf sürmek niyyetinde ise, şeytânla berâberdir) buyurdu. [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.788] (Kimyâ-i se'âdet)daki hadîs-i şerîflerde, (Doğru olan tüccâr, kıyâmetde sıddîklarla ve şehîdlerle berâber olacakdır) ve (Ticâret yapınız! Rızkın onda dokuzu ticâretdedir) ve (Hadîka)daki hadîs-i şerîfde (Beş vakt nemâzı kıldıkdan sonra, çalışıp halâl kazanmak, her müslimâna farzdır) buyuruldu. Bu hadîs-i şerîfler karşısında, din düşmanları utansın! İslâmiyyet ticârete, san'ate, ferdin istihsâl kapasitesinin
genişlemesine, ekonomik sâhada ilerlememize mâni' olmuş diye gençleri aldatmakdan vaz geçsinler! (Hadîka)da buyuruyor ki, (Kesb, yaşamak için lâzım olan malları halâlden kazanmağa çalışmak demekdir. Kendine, evlâdına ve ıyâline ve borclarını ödemeğe lâzım olanları kesb etmek farzdır. Bunun için çalışan sevâb kazanır. Özrsüz terk edene azâb yapılacakdır. Kendilerine nafaka verilmesi vâcib olanlara (Iyâl) denir. Borc ödemek farzdır. Ödeyemeden vefât edenin, ödemek niyyeti varsa, günâhlı olmaz. Peygamberlerin "aleyhimüsselâm" hepsi, çalışıp kazanmışlardır. Çalışmayıp, câmi'de oturarak, Allaha tevekkül ediyorum diyene inanmamalıdır. Bu, çalışmağı terk etdiği için, günâh işlemekdedir. Sâlih değil, fâsıkdır. Bunun kalbi, Allahü teâlâya değil, kulların mallarına bağlıdır. Önce sebebe yapışmak, sonra bu sebebin te'sîrini Allahü teâlâdan beklemek emr olundu. Muhtâc olduğu malı kazandıkdan sonra, fazla çalışmayıp, ibâdet etmek câizdir. Bunun için, çalışmayıp ibâdet edene sû-i zan ve tecessüs etmemelidir. İkisi de harâmdır. İhtiyâcdan fazla çalışıp,

kazandıklarını, senelerce saklamak mubâhdır. Saklamayıp hayra, hasenâta sarf etmek müstehabdır. Nâfile ibâdetlerden dahâ sevâbdır.)

829. (Bir kimse gıdâ maddelerini alıp, pahâlı olup da satmak için kırk gün saklarsa, hepsini fakîrlere parasız dağıtsa, günâhını ödiyemez.) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.840] İmâm-ı Alî "radıyallahü anh" buyuruyor ki, (Gıdâ maddelerini kırk gün saklıyanın kalbi kararır). Ona, bir muhtekiri haber verdiklerinde, emr etdi, sakladığı şeyleri yakdırdı.

830. (Bir kimse, hâricden gıdâ maddesi satın alıp, şehre getirir ve piyasaya göre satarsa, sadaka vermiş gibi sevâb kazanır veyâ köle âzâd etmiş gibi sevâb kazanır.) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.840] Âlimlerden birisi, tüccâr idi. Vâsıt şehrinden, Basraya gıdâ gönderip satılmasını vekîline emr etdi. Basrada ucuz olduğu için, vekîli bir hafta bekleyip, pahâlı satdı ve âlime müjde yazdı. Cevâbında buyurdu ki, (Biz, az kâr ile çok sevâb kazanmağı dahâ çok severiz. Fazla kazanmak için, dînimizi fedâ etmemeli idin. Çok büyük cinâyet yapmışsın. Bunu afv etdirmek için sermâyeyi ve kârı hemen sadaka olarak dağıt!). İhtikârın harâm olması, müslimânlara zarârlı olduğu içindir. Çünki, gıdâ maddeleri, insanların ve hayvânların yaşıyabilmesi için lâzımdır. Satılınca, herkesin alması mubâhdır. Bir kişi alıp saklayınca, başkaları alamaz. Sanki çeşme suyunu saklayıp, herkesi susuz bırakmağa benzer.

831. (Alışverişde vallahi böyledir, vallahi öyle değildir diye yemîn edenlere ve san'at sâhiblerinden, yarın gel, öbür gün gel diye sözünde durmıyanlara yazıklar olsun!) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.841] İmâm-ı Gazâlî hazretleri "rahmetullahi aleyh" buyuruyor ki, (Satılan malı, olduğundan aşırı medh etmemelidir. Çünki, hem yalan söylemiş, hem aldatmış, hem de zulm etmiş olur. Hattâ, doğru olarak da, müşterînin bildiği şeyi söylememelidir. Çünki, bu da fâidesiz söz olur. Kıyâmet günü her sözden süâl olunacakdır. Beyhûde söyliyenler, hiç özr bulamıyacakdır. Yemîn ile satmağa gelince, yalan yere yemîn etmek harâmdır. Ya'nî büyük günâhdır. Doğru yemîn ederse, az birşey için Allahü teâlânın ismini söylemek saygısızlık olur.)

832. (Satılan birşeyin kusûrunu gizlemek halâl değildir. O kusûru bilip söylememek de, kimseye halâl değildir.) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.841] İmâm-ı Gazâlî hazretleri "rahmetullahi aleyh" buyuruyor ki, (Eshâb-ı kirâmdan "aleyhimürrıdvân" Vâsile bin Eska' orada idi. O ânda dalgın idi. Devenin satıldığını anlayınca, alanın arkasından koşup, devenin ayağı ârızalıdır dedi. Müşterî deveyi geri getirip, parasını aldı. Bâyı', satışımı niçin bozdun? deyince, Vâsile bu hadîs-i şerîfi nakl etdi. Vâsile yine dedi ki, Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem" bizden söz aldı ki, müslimânlara nasîhat edelim. Onlara merhamet edelim. Malın kusûrunu saklamak, nasîhat etmemek olur. Satıcıların, kusûr saklamamaları çok gücdür. Büyük cihâd demekdir. Bu cihâdı kazanmak için, mal alırken dikkat etmeli, kusûrlu mal almamalıdır. Eğer kusûrlu mal alırsa, müşterîye söylemeği niyyet etmelidir. Eğer aldanırsa, ziyân etmiş olur. Başkasını da ziyâna sokmamalıdır. Kendisi, başkasına incinince, başkalarını da kendinden soğutmamalıdır. Şunu iyi bilmelidir ki, hîle ile rızk artmaz. Belki, malın bereketi gider. Hîle ile azar azar birikdirilen şeyler, ânsızın gelen bir felâketle, birden bire giderek geride yalnız günâhları kalır.)

833. (Kıyâmetde bir kimseyi hesâba çekerler ki, çok günâh işlemiş, hiç iyilik yapmamış. Sen dünyâda hiç iyilik yapmadın mı? derler. Hayır, yalnız çırağıma derdim ki, (Fakîr olan borcluları sıkışdırma! Ne zemân ellerine geçerse, o zemân vermelerini söyle. İstediklerini yine ver. Boş çevirme!) Allahü teâlâ buyuracak ki, (Ey kulum! Bugün sen fakîr, muhtâcsın! Sen dünyâda benim kullarıma acıdığın gibi, bugün biz de sana acırız). Onu afv eder.) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.846] İmâm-ı Gazâlî "rahmetullahi aleyh" buyuruyor ki, (Parası, malı olmıyanın borcunu uzatmak, zâten vâcibdir. İhsân değil, adl ve vazîfedir. Fekat, malı olup da, ziyân ile satmadıkca veyâ muhtâc olduğu birşeyi satmadıkca, ödiyemiyecek bir hâlde olanların ödemesine zemân vermek ihsândır ve büyük sadakadır.)

834. (Ödünc alan bir kimse, iyice ödemeği niyyet ederse, borcunu ödemesi için, melekler ona dua eder.) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.846] İmâm-ı Gazâlî "rahmetullahi aleyh" buyuruyor ki, (Bir kimse, malı olduğu hâlde, borcunu ödemeği bir sâat gecikdirirse, zâlim ve âsî olur. Nemâz kılarken de, oruc tutarken de, uykuda da, ya'nî her ân, la'net altında bulunur. Borc ödememek öyle bir günâhdır ki, uykuda bile

durmadan yazılır. Malı olmak, parası çok olmak demek değildir. Belki satılık birşeyi olup da, satmazsa, günâh işlemiş olur. Değeri düşük olan para veyâ işe yaramıyan mal vererek öder ve bunu hak sâhibi beğenmiyerek alırsa, yine günâh olur. Onu râzı etmedikce, ya'nî gönlünü almadıkca, günâhdan kurtulamaz. Çok kimseler bunu düşünmez, ammâ büyük günâhlardandır.)

835. (Bir kimse [karşısındaki pişmân olunca] bey'i fesh eder, geri alırsa, Allahü teâlâ, onun günâhlarını afv eder.) [Kimyâ-i se'âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.846] İmâm-ı Gazâlî "rahmetullahi aleyh" buyuruyor ki: Yapılan satışı geri çevirmek vâcib değildir. Fekat, çok sevâbdır ve ihsân etmekdir.

836. (Ananın, babanın yüzüne merhamet ile bakana, makbûl hac sevâbı verilir.) [Berîka; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.900] İmâm-ı Birgivînin "rahimehullah"
bildirdiği hadîs-i şerîfde, (Ana-babasının veyâ ikisinden birinin kabrini her Cum'a günleri ziyâret edenin günâhları afv olur. Haklarını ödemiş olur.) buyuruldu.
İmâm-ı Birgivî "rahmetullahi aleyh" (Etfâl-ül müslimîn) kitâbında buyuruyor ki, müslimânların kabrlerini ziyâret etmek sünnetdir. (İhyâ-ül-ulûm)de diyor ki, (Ölümü hâtırlamak ve ölüden ibret almak için kabr ziyâret etmek ve Sâlihlerin, Velîlerin kabrlerinden bereketlenmek müstehabdır). İbret almak için, meyyitin çürüdüğü, yanaklarının, dudaklarının döküldüğü, ağzından pis sular akdığı, karnının şişip patladığı, içine kurtların, böceklerin dolduğu düşünülür. Hâtim-i Esâm diyor ki, (Kabristândan geçen kimse, onları düşünmezse ve dua etmezse, kendine ve onlara hıyânet etmiş olur.) Muhammed bin Vâsi', her Cum'a kabr ziyâret ederdi. Pazartesi günleri ziyâret etsen dahâ iyi olmaz mı? dediklerinde, (Meyyitler, Cum'a, Perşembe ve Cumartesi günleri kendilerini ziyâret edenleri tanırlar) buyurdu. Dahhâk diyor ki, (Cumartesi günü güneş doğmadan önce kabr ziyâret edeni meyyit tanır. Bu, Cum'a gününün fazîletini göstermekdedir.) Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", mü'min olan akrabâsının ve Eshâbının kabrlerini ziyâret ederdi.

837. (İhsân sâhibini sevmek, insânların yaratılışında vardır.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.952] Nefsine düşkün olan, nefsinin arzularına kavuşmak için, yardım edenleri sever. Akıl ve ilim sahibi ise, medenî insan olmasına yardım edenleri sever. Kısacası, tayyibler [iyiler], tayyibleri sever. Habîsler, şerîrler [fena kimseler], kötüleri severler. Bir kimsenin sevdiklerine, arkadaşlarına bakarak, onun nasıl adam olduğu anlaşılır. İbâdet, Resûlullahın sünnetine, yoluna tâbi' olmak demekdir. Bu yola (İslâmiyyet) denir. İslâmiyyete tâbi' olmak için, Ehl-i sünnet âlimlerinin bildirdikleri gibi îmân etmek, Allahü teâlânın emrlerini yapmak ve harâmlardan, bid'atlerden sakınmak lâzımdır. Harâmların en kötüsü, kul hakkıdır. Buna çok dikkat etmelidir. Bunlar, hakîkî bir âlimden öğrenilir. Bu âlime (Mürşid) denir. Bir mürşid bulup, onun sözlerinden, hâllerinden öğrenilir. Mürşid bulamazsa, bir mürşidin kitâbından öğrenilir. Mürşidin sohbeti veyâ kitâbı, en büyük bir ni'metdir. Ebedî se'âdete sebebdir. İnsân, bu sebebi çok sever. İnsân, mürşidini sevdiği kadar, onun kalbinden feyz alır. Fenâ makâmına kavuşur. İbâdetlerini ihlâs ile yapmak nasîb olur. Her hareketi zikr olur. Kalb ile zikr söylemek de, fenâ makâmına kavuşdurur ise de, kalbine feyz gelerek kavuşmak, dahâ sür'atli olur.

838. Ensârın toplandığı yere, reîsleri olan Sa'd bin Mu'âz gelince, Resûlullah (Reîsiniz için ayağa kalkınız?) buyurdu. [Fâideli Bilgiler s.84] Bu emr, Sa'di tâzîm etmeleri içindi. (Sa'd hasta idi. Onu hayvandan indirmek içindi) demek yanlıştır. Çünkü, hepsine emrolundu. İndirmek için olsaydı bir iki kişiye emrolunurdu. Yalnız (Sa'd için) denirdi. (Reîsiniz) demeye lüzûm olmazdı.

839. (Hâlıka ısyân olan şeyde, mahlûka itaat olunmaz.) [Fâideli Bilgiler s.145] Hindistân âlimlerinin büyüklerinden Senâüllah-i Pâni-pütî, 1225 [m. 1810] da, Pâni-püt şehrinde vefât etmiştir. On cilt olan (Tefsîr-i Mazherî)sinde, Âl-i İmrân sûresinin Altmışdördüncü âyet-i kerimesinin tefsîrinde buyuruyor ki, Allahü teâlâ, (Ülül-emre itaat ediniz) buyurdu. Bunun için, Âlimlerin, Velîlerin, sultânların ve hükümetin, islâmiyete uygun olan emirlerine itaat etmek vâcibdir. İslâmiyete uygun olmıyan şeylerde itaat etmek, onları Allahü teâlâya şerîk, ortak yapmak olur. Hazret-i Alînin (Günah olan şeyde hiç kimseye itaat olunmaz. İslâmiyete uygun şeylerde itaat olunur) dediğini, Buhârî, Müslim, Ebû Dâvüd ve Nesâî haber

verdiler. Hükümetlerin, Hâlıka isyân olan emirlerine, kanûnlarına karşı gelmek, isyân etmek câiz değildir. Fitne çıkarmak büyük günahtır. Müslüman Hâlıka da, hükümete de ısyân etmez. Günah ve suç işlemez. Bunu başarmak her zemân çok kolaydır.

840. (Üzerinde kul borcu olan, bunu ödemedikce, Cennete girmeyecektir.) [Fâideli Bilgiler s.199]

841. (Sizi idare edenler, habeşli köle olsa bile, isyân etmeyiniz!) [Fâideli Bilgiler s.199] Her müslümanın, yurdumuzda da, kâfir memleketlerinde de, herkesin hakkını gözetmesi, kimseye kötülük yapmaması, kimseyi incitmemesi, kanûnlara uyması, hükümet adamlarına itaat etmesi lâzımdır. Bunun için de, islâm bilgilerini, islâmın
güzel ahlâkını, gençlere öğretmeliyiz. Temiz gençler dinde câhil bırakılırsa, yalancı kahramanlara, iki yüzlü dostlara inanarak dinleri ve ahlâkları bozulur. Sonsuz felaketlere, uçurumlara sürüklenirler.

842. (Hepiniz bir çobansınız. Hepiniz, idare ettiğiniz kimseler için sorumlusunuz.) [Fâideli Bilgiler s.206] Avrupadaki krallıkların anayasaları, kralları mukaddes ve sorguya çekilmez tanıdıkları hâlde, islâmiyet bu hadîs-i şerîf ile, pâdişâhları herhangi bir vatandaş gibi tutmakta, diktaya, saltanata yer vermemektedir. İslâmiyet kanûnu ilâhîdir. Pâdişâhlar da, islâmiyete uymaya ve bunu yürütmeye bir vatandaş gibi mecbûrdur. Saltanat sürmeye, zulüm yapmaya sapan başkanlar, islâmiyetten ayrılmış, kuvvetlerini kötü yolda kullanmış kimselerdir. Harbde alınan ganîmet kumaşları, gâzîlere taksîm edildiği gün, sırtında başkalarındakinden daha büyük kumaş bulunduğu için (Oğlumun kumaşından eklediğim için daha çok oldu) diyen Ömer-ül Fârûk ile halîfe olduğu gün, zevcelerini toplıyarak, (Büyük bir yük altına girdim. Sizinle görüşmeye belki vakit bulamam. İsterseniz mehr paranızı ve nafakanızı alarak gidebilirsiniz) diyen Ömer bin Abdülazîz hazretleri, islâm pâdişâhlarının tam nümûnesidir. Böylelerin az olması, islâmiyete bir leke süremez.

843. (Emîre isyân eden kimseye Cennet haramdır.) [Siyer-i kebîr tercümesi; Fâideli Bilgiler s.379] Müslümanlar ihtilâl yapmaz. Fitne ve fesat çıkarmaz. Zâlim olan hükûmete de isyân etmek günahtır. Kanûnlara,

emirlere karşı gelmek, cihâd olmaz. Fitne çıkarmak olur. Seyyid Kutb ve Mevdûdî ve bunlara aldananlar, Hac sûresinin otuzdokuzuncu âyetine yanlış mâna verdikleri için, bu felakete düşmüşlerdir. Bu âyetinde meâlen, (Müminlere saldıran zâlimlerle cihâd etmeye izin verildi) buyuruldu. Mekkede kâfirler, müslümanlara zulmedip, yaralayınca, öldürünce, bunlarla döğüşmek için, tekrar tekrar izin istediler. İzn verilmedi. Medîneye hicret edilince, bu âyet gelerek, yeni kurulan islâm devletinin, Mekkedeki zâlimlerle cihâd yapmasına izin verildi. Bu âyet-i kerime, müslümanların, zâlim hükûmete isyân etmeleri için değil, insanların islâm dînini işitmelerine, müslüman olmalarına mani olan zâlim diktatör orduları ile cihâd yapması için, islâm devletine izin vermektedir.

844. (Mümine lânet etmek, onu öldürmek gibidir.) [Hak Sözün Vesîkaları s.215] Lânet etmek, Allah'ın rahmetinden uzak olmasını istemek demektir.

845. (Herkese, akılları alacak kadar söyleyiniz!) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.2 m.59; Hak Sözün Vesîkaları s.340] Muhammed Ma’sûm-i Fârukî ‘‘kuddise sirruh’’ buyuruyor ki, (Resûlullah, mânaları ve esrârı, Eshâbının, isti'dâdlarına, kâbiliyyetlerine göre, muhtelif şekilde bildirirdi. Su, konulduğu kabın şeklini alır. Aynı su, muhtelif şekllerdeki kaplarda, o kabın şeklinde görünür. Resûlullah birgün Ebû Bekre esrârdan anlatıyordu. Ömer yanlarına gelince, sözü değiştirdi. Osman gelince, daha da değiştirdi. Ali gelince, başka şeyler anlatmaya başladı. İsti'dâdları, fıtratları başka olduğu için, böyle yaptı.)

846. (Din kardeşine ödünç verenin, günahları affolur.) [Hak Sözün Vesîkaları s.375]

847. (Din kardeşinin aybını, utanç verici hâlini görüp de, bunu örten, gizliyen kimse, islâmiyetten önce arabların yaptıkları gibi, diri gömülen kızı mezardan çıkarmış, ölümden kurtarmış gibidir.) [Eşi'at-ül-lemeât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.134]

848. (İki arkadaştan Allahü teâlâ indinde daha iyi olanı, arkadaşına iyiliği daha çok olanıdır.) [Eşi'at-ül-lemeât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.134]

849. (Allahü teâlâ indinde en iyiniz, zevcesine karşı en iyi olanınızdır. Zevcesine karşı en iyi olanınız, benim.) [Eşi'at-ül-lemeât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.135]

850. Birgün Resûlullah, Eshâb-ı kirâma karşı: (Müflis kime denir, biliyor musunuz?) buyurdukta: (Parası ve malı kalmayan kimseye diyoruz) dediler. Buyurdu ki:
(Ümmetim arasında müflis, şu kimsedir ki, kıyâmet günü, defterinde çok nemâz, oruc ve zekât sevabı bulunur. Fakat, bir kimseye sövmüş, iftirâ etmiş, malını almış, kanını dökmüş, döğmüş. Sevapları, bu hak sahiplerine dağıtılır. Hakları ödenmeden önce sevapları biterse, hak sahiplerinin günahları, bunun üzerine yükletilir. Sonra Cehenneme atılır) buyurdu. [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.76; Herkese Lâzım Olan Îmân s.138]

851. (Allahü teâlâ, bazı kullarına dünyada çok nîmet vermiştir. Bunları, kullarına faydalı olmak için yaratmıştır. Bu nîmetleri Allahü teâlânın kullarına dağıtırlarsa, nîmetleri azalmaz. Bu nîmetleri Allah'ın kullarına ulaştırmazlarsa, Allah nîmetlerini bunlardan alır. Başkalarına verir.) [Taberânî; İbni Ebid-dünya; Mektûbât-ı Ma'sûmiyye c.1 m.147; Tergîb ve Terhîb; Herkese Lâzım Olan Îmân s.142] [İbni Ebid-dünya Abdüllah, 281 [m. 894] de Bağdâdda vefât etti.]

852. Bir yolculukta, bir koyun kebâbı yapılacağı zemân, biri ben keserim dedi. Bir başkası, ben derisini yüzerim dedi. Diğeri, ben pişiririm dedi. Resûlullah da, ben odun toplarım deyince, Yâ Resûlallah! Sen istirâhat buyur! Biz toplarız dediler. (Evet! Sizin herşeyi yapacağınızı biliyorum. Fakat, iş görenlerden ayrılarak oturmak istemem. Allahü teâlâ, arkadaşlarından ayrılıp oturanı sevmez) buyurdu. Kalkıp odun toplamaya gitti. [Herkese Lâzım Olan Îmân s.360]

853. Sabah nemâzlarını kıldırdıktan sonra, cemaate karşı oturup, (Hasta olan kardeşimiz var mı? Ziyâretine gidelim!) buyururdu. Hasta yoksa, (Cenâzesi olan var mı? Yardıma gidelim!) derdi. Cenâze olursa, yıkanmasında, kefenlenmesinde yardım eder nemâzını kıldırır, kabrine kadar giderdi. Cenâze yoksa, (Rü'yâ gören varsa anlatsın! Dinleyelim, tâbir edelim!) buyururdu. [Herkese Lâzım Olan Îmân s.361]

854. (Bir kavmin efendisi, en üstünü, onlara hizmet edendir.) [Herkese Lâzım Olan Îmân s.361]

855. (Allahü teâlânın sevdiği ev, yetîm bulundurulan ve ona iyilik yapılan evdir.) [Eşi'at-ül-lemeât; Herkese Lâzım Olan Îmân s.134]

856. (Mü'minin din kardeşi için, arkasından yapdığı hayr dua kabûl olur. Bir melek, Allah bu iyiliği sana da versin. Âmîn, der. Meleğin duası red edilmez.) [İslâm Ahlâkı s.82]

857. (Mü'minin mü'mine üç günden fazla hicr etmesi halâl olmaz. Üç geceden sonra ona gidip selâm vermesi vâcib olur. Selâmına cevâb verirse, sevâbda ortak olurlar. Vermezse günâh, ona olur.) [İslâm Ahlâkı s.82] Hicr, dostluğu bırakmak, dargın olmak demekdir. Erkek olsun, kadın olsun, dünyâ işleri için, mü'minin mü'mine darılması, ya'nî onu terk etmesi, aradaki bağlılığı kesmesi câiz değildir. Zimmî, ya'nî gayr-ı müslim, mu'âmelâtda müslimân gibidir. İbâdetlerden ve nikâhdan başka olan işlere (Mu'âmelât) denir.

858. (Münâfık ile konuşurken, efendim, demeyiniz!) [İslâm Ahlâkı s.98] Zâlime, kâfire hurmet etmek, saygı ile selâm vermek, üstâdım demek, küfr olur.

859. (Allahü teâlânın ba'zı kulları vardır. Bunlar, Peygamber değildir. Peygamberler ve şehîdler, kıyâmet günü bunlara imrenirler. Bunlar, birbirini tanımıyan, uzak yerlerde yaşıyan, Allah için birbirini seven mü'minlerdir.) [İslâm Ahlâkı s.99] Îmânın alâmeti, (hubb-i fillah ve buğd-i fillah)dır.

860. (İnsan, dünyâda kimi seviyorsa, âhıretde onun yanında olacakdır.) [İslâm Ahlâkı s.99] Onun yolunda bulunmazsa, sevgisi sahîh olmaz. İnsan, dînine ve emânetine güvendiği sâlih kimselerle arkadaşlık etmelidir. Yehûdîler ve nasrânîler, Peygamberlerini "aleyhimüssalevâtü vetteslîmât" sevdiklerini söyliyorlar. Fekat, onların yolunda olmadıkları için, hahamların, papasların uydurdukları yanlış yolda oldukları için, âhıretde

Peygamberlerinin yanında olmıyacaklardır. Hattâ, Cehenneme gideceklerdir. (Cevâb veremedi) kitâbında, yehûdîler ve hıristiyanlar hakkında geniş bilgi vardır. Yüksek rûhlar, sevdikleri rûhları yukarı çekerler. Alçak rûhlar da, aşağı çeker. İnsan, öldükden sonra, rûhunun nereye gideceğini, dünyâda sevdiklerinin hâlinden anlamalıdır. İnsan, başkasını tabî'at îcâbı veyâ akl îcâbı veyâ kendisine yapdığı iyilikler îcâbı veyâ Allahü teâlânın rızâsı için sever. Dünyâda sevişen kimselerin rûhları birbirlerini cezb etdiği gibi, kıyâmetde de birbirlerini cezb ederler. Enes bin Mâlik "radıyallahü anh" diyor ki, müslimânları yukardaki hadîs-i şerîf sevindirdiği kadar, hiçbir şey sevindirmemişdir. Kâfirleri seven onlarla birlikde Cehenneme gidecekdir. Sevgilisine tâbi' olmamak, insanın elinde değildir. Sevmenin en kuvvetli alâmeti, sevgilinin sevdiklerini sevmek, sevmediklerini sevmemekdir.

861. (Fitne, uykudadır. Bunu uyandırana Allah la'net etsin!) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.288; İslâm Ahlâkı s.100] İnsanları sıkıntıya, belâya düşürmek, ihtilâle sebeb olmak, fitne çıkarmakdır. İnsanları, hükûmete karşı, kanûnlara karşı isyâna teşvîk etmek, fitne olur. Fitne çıkarmak harâmdır. Haksız yere adam öldürmekden dahâ büyük günâhdır. Zâlim olan hükûmete karşı isyân etmek de harâmdır. Mazlûmlar isyân ederse, bunlara yardım etmek de harâmdır. İsyân etmenin zararı, günâhı, zulmün zararından ve günâhından dahâ çokdur. İmâmın, sünnet olan mikdârdan fazla okuyarak nemâzı uzatması da, fitne çıkarmakdır. Cemâ'atin hepsi râzı olursa, fitne olmaz, câiz olur. Vâizlerin, din adamlarının, cemâ'atin anlıyamıyacakları şeyleri söylemeleri ve yazmaları da, fitne olur. Herkese, anlıyabileceği kadar söylemelidir. Müslimânlara yapamıyacakları ibâdetleri emr etmemelidir. Za'îf kavl olsa bile, yapabileceklerini söylemelidir. Emr-i ma'rûf yaparken de fitne çıkarmamağa dikkat etmek lâzımdır. Emr-i ma'rûf yaparken, kendini tehlükeye sokmak, emr olunmadı. Dîne ve başkalarına zarar vererek, dünyâ fitnesine de, sebeb olmamalıdır. Kendine dünyevî zararı dokunacak emr-i ma'rûfu yapmak câiz olur, cihâd olur. Sabr edemiyecekse, bunu da, yapmamalıdır. Fitne zemânında evinden çıkmamalı, kimse ile görüşmemelidir. Fitneye yakalanınca, sabr etmelidir.

862. (Fitne zemânında, hükûmetinize tâbi' olunuz. Size zulm etse, mallarınızı alsa da, ona ita'ât ediniz!) [Mişkât; İslâm Ahlâkı s.101]

(Zevâcir)deki hadîs-i şerîfde,(Günahlar içinde, azâbı en çabuk verilecek olanı, hükümetine isyân etmektir) buyuruldu.

863.(Müslimân kardeşinin özrünü kabûl etmemek günâh olur.) [İslâm Ahlâkı s.108] Özrü kabûl etmek ve kusûrları afv etmek, Allahü teâlânın sıfatlarındandır. Böyle olmıyan kimseye, Allahü teâlâ gadab ve azâb eder. Özrde bulunmak üç dürlü olur: Niçin yapdım? Veyâ şunun için yapdım. Keşki yapmasaydım demek veyâ yapdım, bir dahâ yapmam demek. Yâhud yapmadım diyerek inkâr etmekdir. Yapdım, bir dahâ yapmam demek, tevbe olur. Mü'min, afv etmesi için özr dilemesini bekler. Münâfık, aybların ortaya çıkmasını ister.

864.(Kıyâmet günü Allahü teâlâ hazretleri üç kısm insanlara rahmet nazarı ile bakmaz: 1- Alış verişinde yalan söyleyerek fâhiş fiyatla mal satana. 2- Gelişi güzel her şeye yemin edene. 3-Kendisinde su olduğu hâlde, başkasına vermeyene.) [İslâm Ahlâkı s.454]

865.(Yâ Ebâ Hüreyre! Müminlerin büyüğü, benden sonra o kimsedir ki, Allahü teâlâ ona mal verir, o da gizli ve âşikâre Hak yoluna harcar ve yaptığı iyilikleri kimsenin başına kakmaz)[İslâm Ahlâkı s.462] Allahü teâlâ, sana fazla mal verirse bahîl olma! Din uğruna sarf et! Hâlis müslümanların yazdığı doğru ilmihâl kitâblarını al, dağıt! Cihâd sevabına kavuşursun.

866.(Ana-babaya iyilik etmek, nâfile nemâz, oruc ve hac [ve ömreye gitmek] fazîletlerinden daha fazîletlidir. Ana-babasına hizmet edenlerin ömrü bereketli ve uzun olur. Ana-babasına karşı gelip, onlara âsî olanların ömrleri bereketsiz ve kısa olur. Anasına-babasına âsî olan mel'ûndur.) [İslâm Ahlâkı s.470]

867. Peygamberimize bir kişi geldi ve dedi ki, yâ Resûlallah! Benim anam-babam ölmüştür. Onlar için ne yapmam lâzımdır? Peygamberimiz buyurdu ki, (Onlara dâimâ duâ eyle! Onlar için Kur'an-ı kerim oku ve istigfâr et!) Eshâb-ı kirâmdan biri dedi ki, yâ Resûlallah, bundan fazla yapılacak bir şey var mı? Buyurdular ki, (Onlar için sadaka verin ve hac eyleyin!) Biri çıkıp dedi ki, anam-babam çok şefkatsızdırlar, onlara nasıl itaat eyleyeyim? Resûlullah

buyurdu ki: (Anan seni dokuz ay karnında gezdirdi. İki sene emzirdi. Seni büyütünceye kadar koynunda besledi ve sakladı, kucağında gezdirdi. Baban da seni büyütünceye kadar birçok zahmetlere katlanarak seni besledi. İdâre ve maişetini te'mîn eyledi. Sana dînini, îmanını öğrettiler. Seni islâm terbiyesi ile büyüttüler. Şimdi nasıl olur da, şefkatsız olurlar? Bundan daha büyük ve kıymetli şefkat olur mu [İslâm Ahlâkı s.471]

868.(Allah için âhıret kardeşliği yapan adam, âhıret gününde ana-baba kardeşinden daha faydalı yardımları, o âhıret kardeşinden görür. Bir kimse, âhıret kardeşini ne kadar çok severse, Allahü teâlâ da, o kimseyi o kadar çok sever.) [İslâm Ahlâkı s.476] Bir erkeğin yabancı kadınla âhıret kardeşi olması câiz ise de, âhıret kardeşi, kendi kardeşi gibi mahrem olmaz. Yabancılar gibidir. İslâmiyette, erkeğin kız ile arkadaş olması, konuşması câiz değildir.

869.(Hastanın hâlini sormak için iki kilometre git, küs olan kimseleri barıştırmak için dört kilometre yürü, altı kilometre de, bir din kardeşini ziyâret etmek için git, bu kadar da, ilim adamından bir mes'ele öğrenmek için git!) [İslâm Ahlâkı s.506] Bir mil iki kilometredir

870. (Bir din kardeşinizi seviyorsanız, sevdiğinizi kendisine bildiriniz!) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.55; İslâm Ahlâkı s.540] Hibe etmek için birisine getirilen veya gönderilen mala (Hediye) denir. Birisine hediye göndermek, ona olan sevgiyi bildirmek olur. Bunun için, hediye vermek ve hediye kabûl etmek sünnettir.

871. (Eshâbım için, fakir olmak saadettir. Âhir zemânda gelecek olan ümmetim için, zengin olmak saadettir.) [Râmûz-ül-ehâdîs; Kıyâmet ve Âhıret s.55] Hakîkî islâm âlimi, büyük Velî Abdüllah Dehlevî “rahmetullahi teâlâ aleyh” seksensekizinci mektûbunda buyuruyor ki, (Çoluk çocuğunun ihtiyâclarını te’min için ve fukarâya yardım ve İslâmiyyete hizmet için, çalışıp halâl mal kazanmak, çok iyidir. Süleymân aleyhisselâm ve emîr-ül-mü’minîn Osmân ve Abdürrahmân bin Avf ve Eshâb-ı kirâmdan ba’zıları çok zengin idiler. Bu zenginlikleri, Allahü teâlâ indindeki derecelerinin azalmasına sebeb olmadı.) Şimdi âhir zemândayız. Günah işleyenlerin, fitne çıkaranların, ibâdetlere bid'at karıştıranların çoğaldığı bir zemândayız. Bu

zemânda helâlı, haramı, bid'atleri ve küfre sebep olan şeyleri öğrenmek ve bunlara uymak ve helâl yoldan kazanarak zengin olmak büyük ibâdettir. Kazandığı ile fakirlere ve Ehl-i sünnet bilgilerini yayan müslümanlara yardım etmek büyük saadettir. Bu saadete kavuşanlara müjdeler olsun.

872. Hiçbir kimsenin, günaha sebep olan sözüne itaat edilmez! [Kıyâmet ve Âhıret s.172] Fakat, kanûnlara karşı gelmek, hükûmete isyân etmek, hiçbir zemân câiz değildir. Müslümanlar, her zemân hükûmeti desteklemelidir. Hükûmet zayıflarsa, fitne, ihtilâl hâsıl olur. Bunlar ise, en kötü hükûmetten daha fenadır.

873. Bir kimse nemâz kılar, oruc tutar, hac ve gazâ eder. Fakat münâfıktır. buyurulunca, (Nifâkı nerden gelmiştir?) denildi. (İmâmına tân ettiği [beğenmediği] için münâfıktır. Onun imâmı, zikr ehlidir) buyuruldu. [İbni Merdeveyh; Ebû Bekr Ahmed; Enes bin Mâlik; Kıyâmet ve Âhıret s.176]

874. (İnsanların (milletlerin) dinleri, kendilerini idare edenlerin dinleri gibi olur!) [Müjdeci Mektûblar s.99] Bu hadîs-i şerîf de, müslümanların çalışarak, kâfirlerden üstün olmasını emir buyurmaktadır. Bu hadîs-i şerîfleri iyi anlamalı ve dört el ile sarılmalıdır.

875. (Din kardeşlerinizi çoğaltınız!) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.238; Müjdeci Mektûblar s.331]

876. (Her kim beş nesneyi hakîr ve hor görse, beş nesneden mahrûm olur. Bir kimse ulemâyı hakîr görse, dinden mahrûm olur ve dînine ziyân eder. Bir kimse ümerâyı [âmirleri] hakîr görse, dünyâdan mahrûm olur. Bir kimse akrabâsına istihfâf etse [hafîf görse], mürüvvetden mahrûm olur. Bir kimse kendi ehline istihfâf etse [aşağı görse], ma’îşetden mahrûm olur. Bir kimse komşularına istihfâf etse [aşağı görse], menfe’atlerinden mahrûm olur.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.496]

877.(Yâ Alî! Her kim bir a’mânın elini tutarsa, Allahü teâlâ onun yüzbin günâhını afv eder. Sol elini sağ elin ile tut.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.346]

878.(Yâ Alî! Yetîm ağladığı zemân Arş-ı mecid titrer. Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri buyurur ki, yâ Cebrâîl, bu yetîmi ağlatanın yerini Cehennemde bul! Ben de onu ağlatayım. Her kim ki onu sevindirir ve güldürür. Onun Cennetde yerini geniş et ki, ben onu sevindireyim ve güldüreyim.) [Menâkıb-ı
Çihâr Yâr-i Güzîn s.342]

879. (Yâ Alî! Allahü tebâreke ve teâlâ hazretlerinin rızâsı anne ve babanın rızâsındadır. Gadabı onların gadabındadır. Yâ Alî! Kâfir de olsa, komşuna ikrâm eyle. Kâfir de olsa müsâfire ikrâm eyle. Anaya-babaya kâfir de olsalar ikrâm eyle. Dilenciyi kâfir de olsa red etme.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.339]

880. Birgün, insanların en iyisi "sallallahü aleyhi ve sellem" hazret-i Hasen ile hazret-i Hüseyni öptüler. Onlarla sevinçli ve güler yüzlü vakt geçirdiler. Orada bulunanlardan birisi, (Yâ Resûlallah! Onbir oğlum var. Şimdiye kadar hiçbirisini öpmedim) dedi. Peygamberimiz buyurdu ki, (Bu merhamettir. Kullarından dilediğine
ihsân eder.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.272; Müjdeci Mektûblar s.458]

881. Resûlullahın yanına biri geldi. (Ensârdan bir kız ile evlenmek istiyorum) dedi. (Kızı [bir kere] gör! Çünkü, Ensâr kabîlesinin gözlerinde birşey vardır) buyurdu. [Müslim; İslâm Ahlâkı s.315] Evlenilecek kızı önceden bir kere görmek sünnettir.

882. (Bir kimse, malından veya güzelliğinden ötürü bir hâtun alsa, onun malından ve hüsnünden mahrum olur.) [İslâm Ahlâkı s.331]

883. Hazret-i Âişe etti: (Yâ Resûlallah! Bana vasıyet eyle!) Resûl-i ekrem buyurdu ki, (Yâ Âişe! Ben sana vasıyet ederim, sen de ümmetimin hâtunlarına vasıyet eyle! Yarın kıyâmet gününde: Önce îmandan. İkincisi, abdestten ve nemâzdan. Üçüncüsü, eri hakkında, suâl olunur. Hangi erkek ki, avretinin yavuzluğuna sabr eylese, Hak teâlâ, ona Eyyûb Peygamber sevabını vere. Bir avret dahî erinin yavuzluğuna sabr eylese, Âişe-i Sıddîka mertebesini bula.) [İslâm Ahlâkı s.334]

884. (Bir erkek, hanımını dövse, kıyâmette, ben onun davâcısı olurum) [İslâm Ahlâkı s.334]

885. (Yâ Ebâ Bekr! Zevcesine gülerek, yumuşak söyleyene, köle âzâd etmek sevabı verilir) [İslâm Ahlâkı s.334]

886. (Fâsık erkekle evlenen kadına, Allah merhamet etmiyecektir) [İslâm Ahlâkı s.334] Bir hadîs-i şerîfde de, (Şefaatime kavuşmak istiyen, kızını fâsıka vermesin!) buyuruldu.

887.(Sadakanın en fazîletlisi, çoluk çocuğuna yidirip giydirdiğindir.) [İslâm Ahlâkı s.477]

888.(Nikâh yapmak, benim sünnetimdir. Sünnetimi terk eden benden değildir.) [İslâm Ahlâkı s.477] Âyet-i kerimeler, hadîs-i şerîfler ve icmâ'ı ümmet, nikâhın meşru olduğunu, ibâdet olduğunu bildiriyorlar. Nikâhsız evlenmek haramdır. Nikâh lâzım olduğuna önem vermiyen kâfir olur. Evlenmek sünnet-i müekkededir. Bâzan farz olur. Zulüm, işkence yapmak korkusu olunca, mekruh olur.

889. (Yâ Alî! Gelini kendi evine götürdüğün zemân, çorabını ayağından çıkar. Ayağını yıka. O suyu evin bütün köşelerine saç. Böyle yapınca, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri senin evinden yetmiş dürlü fakîrliği dışarı çıkarır. Yetmiş dürlü bereketi evine dâhil eder. Yetmiş rahmeti sana nâzil kılar. O gelin ile ve onun bereketi evin köşelerine erişir. O gelin, delilikden ve diğer hastalıklardan emîn olur.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.333]

890. (Yâ Alî! Allahü tebâreke ve teâlâ bir kimseye bir sâlihâ ve mutî'a hanım verip, onun gönlünü hoş tutması ve imâm ile nemâz kılması ve komşuları kendinden râzı olması, Allahü teâlânın ona ikrâmındandır. Yâ Alî! Melekler istigfâr ederler o kimseye ki, onun evinde bal olur, zeytin olur ve çörek otu olur. İçinde sûret [canlı resmi] olan, şerâb olan, köpek olan, ana-babaya âsî olunan ve hiç müsâfir gelmiyen eve [rahmet] melekleri hiç girmezler. Sefere veyâ cenge giderken Sûre-i Yasîni oku. On kerre innâ

enzelnâ [Kadr] sûresini oku, Allahü tebâreke ve teâlâ hazretleri düşmanların şerrinden emîn eder.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.346]

DÜNYA, ÖLÜM, KIYAMET VE AHİRET…

891. (Mes'ûd o kimsedir ki, dünyâ onu terk etmezden önce, o dünyâyı terk etmişdir.) [Ma'rifetnâme; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.77]

892. (Arzûsu âhıret olup, âhıret için çalışana, Allahü teâlâ dünyâyı hizmetci yapar.) [Ma'rifetnâme; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.77]

893. (Yalnız dünyâ için çalışana, yalnız kaderinde olan kadar gelir. İşleri karışık, üzüntüsü çok olur) [Ma'rifetnâme; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.77]

894. (Âhıretin sonsuz olduğuna inanan kimsenin, bu dünyâya sarılması, çok şaşılacak şeydir.) [Ma'rifetnâme; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.77]

895. (Dünyâ sizin için yaratıldı. Siz de âhıret için yaratıldınız! Âhıretde ise, Cennetden ve Cehennem ateşinden başka yer yokdur.) [Ma'rifetnâme; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.77]

896. (Paraya, yiyeceğe tapınan kimse helâk olsun!) [Ma'rifetnâme; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.77]

897. (Sizlerin fakîr olacağınızı düşünmiyor, bunun için üzülmiyorum. Sizden önce gelmiş olanlara olduğu gibi, dünyânın elinize bol bol geçerek, Allahü teâlâya âsî ve birbirinize düşman olmanızdan korkuyorum.) [Ma'rifetnâme; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.77]

898. (Mal ve şöhret hırsının insana zararı, koyun sürüsüne giren iki aç kurdun zararından dahâ çokdur.) [Ma'rifetnâme; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.77]

899. (Dünyâyı terk eyle ki, Allahü teâlâ seni sevsin. İnsanların malına göz dikme ki, herkes seni sevsin!) [Ma'rifetnâme; Tam İlmihâl Seâdet-i

Ebediyye s.77]

900. (Dünyâ, geçilecek bir köprü gibidir. Bu köprüyü ta’mîr etmekle uğraşmayın. Hemen geçip gidin!) [Ma’rifetnâme; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.77]

901. (Dünyâ, âhıretin tarlasıdır.) [İmâm-ı Münâvî; Deylemî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.420]

902. (Dünyâ sevgisi, bütün günâhların başıdır.) [İmâm-ı Münâvî; Beyhekî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.419] İmâm-ı Gazâlî hazretleri buyuruyor ki: İnsan, mubâh olan dünyâ işlerine çok dalarsa, şübheli olanları yapmağa başlar. Belki, halâlden çok yiyen, müttekîlerin derecesine eremez. Çünki, mi’de halâl ile dolunca, şehvet harekete gelir. Câiz olmıyan şeyler yapılabilir. Kadınlara, kızlara bakmak tehlükesi baş gösterir. Zenginlere, mal, mülk, mevkı’ sâhiblerine imrenerek bakmak da, dünyâ hırsını artdırır. Onlar gibi olmak ister. Harâm toplamağa başlar. Mubâh olan şeylere düşkün olmak, kalbi dünyâya çevirir. Çok mal toplamak ister. Bunu da, günâh işlemeden yapamaz. Mal toplamağı düşündükce, Allahü teâlâyı unutmağa başlar. Bütün kötülüklerin başı, kalbin Allahü teâlâdan gâfil olmasıdır. Süfyân-ı Sevrî, birisi ile birlikde evin kapısında duruyordu. Önlerinden, süslenmiş bir adam geçdi. Arkadaşı, bu adama bakarken, Süfyân mâni’ olup, eğer sizler bakmamış olsanız, böyle isrâf yapmaz idi. Bunun isrâf günâhına, siz de ortak oluyorsunuz buyurdu. [Kur’ân-ı kerîmi, mevlidleri mûsîki ile, gazel okur gibi okuyan hâfızların da, günâha girmelerine sebeb, onları dinliyenlerdir. Günâha sebeb olanlar, işliyenler gibi azâb görecekdir.]

903. (İnsanların en kötüsü, köşkler, çeşidli yemekler, renkli elbiseler içinde, boş oturup, herkese hoş gelen, lüzûmsuz sözlerle vakt geçirenlerdir.) [Kimyâ-i
se’âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.610]

904. (Dünyâ, [ya’nî harâmların bulunduğu yerler, fısk meclisleri] mü’mine zındân, kâfire ise Cennetdir.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.731] (Hadîka) kitâbının sâhibi “rahmetullahi teâlâ aleyh” diyor ki, (Harâm karışmamış olan tegannî, sâlih insanın temiz kalbine, rûhuna tatlı geldiği

gibi, harâm karışmış olan müzik de, fâsıkların nefslerine tatlı gelir). Onlar, bunların, bunlar da onların müziklerinden zevk almazlar, sıkılırlar. Çünki kalbe, rûha lezzet veren şey, nefse sıkıntı verir. Nefse tatlı gelen şey, temiz kalblere sıkıntı verir. Bunun içindir ki, kâfirlerin, fâsıkların Cennet hayâtı yaşadıkları yerler, müslimânlara, sâlihlere zındân olur. Bu hadîs-i şerîf değişmez bir hakîkatdir. Bu hakîkati gözönüne alarak, herkes kendi kalbinin nasıl olduğunu kolayca anlıyabilir. Çok kimsenin nefsi, küfr alâmetlerini kullanmakla ve harâmları işlemekle kuvvet bulup, kalbi ve rûhu örtdüğünden, nağme nefse te'sîr edip azdırmakdadır. Rûhun, kalbin sıfatları mağlûb olduğundan, müteessir olmamakdadırlar. Nefsin duyduğu lezzet, kalbin, rûhun lezzeti sanılmakdadır. Nağmeden ba'zı hayvanlar da lezzet almakdadır. Mûsikînin harâm ve zararlı olduğunu bildirmekden maksadımız, buna tutulmuş olan binlerce insanı fâsık ve günâhlı olmakla lekelemek değildir. Şunu bildirmek isterim ki, bu satırları yazanın günâhları, okuyucularınınkinden katkat ziyâdedir. Ma'sûm, günâhsız olan, ancak Peygamberlerdir "aleyhimüsselâm". Yayılmış olan günâhları bilmemek de, ayrıca günâhdır. Sözbirliği ile bildirilen harâmları, halâl sanarak, sıkılmadan işliyen kâfir olur. Günâhlarımızın çokluğunu düşünerek, Rabbimize karşı, her zemân mahcûb, boynu bükük olmalıyız. Hergün tevbe etmeliyiz!

905. (Dünyâda, kalıcı değil, yolcu gibi yaşamalı! Öleceğini hiç unutmamalı!) [İslâm Ahlâkı s.16] İyi huyların fâideleri ve harâmların zararları ve Cehennemdeki azâbları, hep hâtırlanmalıdır. Mâl, mevkı' arkasında koşanlardan hiçbiri murâdına kavuşamamışdır. Mâlı, mevkı'i hayr için arıyan ve hayr işlerde kullanan, râhata, huzûra kavuşmuşdur. Mal, mevkı' gâye olmamalı, hayra vâsıta olmalıdır. Mal, mevkı', bir deryâya benzer. Çok kimse, bu denizde boğulmuşdur. Allahü teâlâdan korkmak, bu deryânın gemisidir. İnsan, dünyâda bâkî değildir. Dünyâ zevklerine daldıkça, derdler, üzüntüler, güçlükler artar.

906. (Dünyâlık olan şeylerin Allah indinde sivri sinek kanadı kadar kıymeti olsaydı, kâfire bir yudum su vermezdi.) [İslâm Ahlâkı s.96] Kâfirlere, dünyâlığı çok vererek, onları felâkete sürüklemekdedir.

907. (Mü'minin Allah indinde kıymeti, topladığı dünyâlık kadar azalır.) [İslâm Ahlâkı s.96]

908. (Dünyâ sevgisi artdıkca, âhırete olan zararı da artar. Âhıret sevgisi artdıkca, dünyânın ona zararı azalır.) [İslâm Ahlâkı s.96] Hazret-i Alî “radıyallahü teâlâ anh” diyor ki, dünyâ ile âhıret, şark ile garb gibidir. Birine yaklaşan, diğerinden uzaklaşır.

909. (Dünyâlık peşinde koşmak, su üzerinde yürümeğe benzer. Bunun ayaklarının ıslanmaması mümkin midir? İslâmiyyete uymağa mâni’ olan şeylere dünyâ denir.) [İslâm Ahlâkı s.96]

910. (Dünyâlık arayanın buna kavuşması güçdür. Âhıreti arayanın buna kavuşması kolaydır.) [İslâm Ahlâkı s.96]

911. (Dünyâyı halâldan kazanana, âhıretde hesâb vardır. Harâmdan kazanana, azâb vardır.) [İslâm Ahlâkı s.96]

912. (Allahü teâlâ bir kulunu severse, onu dünyâda zâhid ve âhırete râgıb yapar. Ayblarını ona bildirir.) [İslâm Ahlâkı
s.96]

913. (Beş şey gelmeden evvel beş şeyin kıymetini biliniz: Ölmeden önce hayâtın kıymetini, hastalıkdan önce sıhhatin kıymetini, dünyâda âhıreti kazanmanın kıymetini, ihtiyârlamadan gençliğin kıymetini, fakîrlikden evvel zenginliğin kıymetini.) [İslâm Ahlâkı s.97]

914. (O kimseye bakma ki, dinde senden aşağıdır, zîrâ kendini beğenip, helâk olursun. Dinde senden yukarısına bak ki, senden hayrlıdır. Malı çok olana bakma ki, Allah'ın kısmetine gazab edersin. Şu kimseye bak ki, yiyeceğini zahmet çekerek alın teri ile hazırlar, o zemân da, Hak teâlânın sana verdiği nîmete şükredersin) [İslâm Ahlâkı s.461]

915. (Bir kimsenin dünyası selâmetli olursa, dîni eksik olur.) [İslâm Ahlâkı s.461] Yâni, dünya lezzetlerine kavuşmak için, islâmiyetin dışına taşan kimse, âhıret lezzetlerine kavuşamaz.

916. (Ümmetim üç şeyi sever, fakat o üç şey onların değildir: 1- Vücûddaki canı sevmek, 2- Malı sevmek, - Dünyayı sevmek.) [İslâm Ahlâkı s.466]

Dünya, arabî bir kelimedir. Fen ilminde (en yakın şey) demektir. Erd küresi, güneşten, aydan, yıldızlardan daha yakın olduğu için, Erd küresine dünya denir. Kıyâmetten önceki zemân, kıyâmetten sonraki zemândan daha yakın olduğu için, birincisine (Dünya hayatı), ikincisine (Âhiret hayatı) denir. Dünya kelimesinin din bilgisindeki mânası, (En zararlı, fena şey) demektir. Küfre sebep olan şeyler, haramlar, mekruhlar, dünya demektir. Mubâhlar, şeriate uymaya mani olunca, dünya olurlar. Muhabbet, sevmek, hep berâber olmayı istemek, berâber olmaktan zevk, lezzet duymak demektir. İnsan sevdiğini hiç unutmaz. Muhabbetin yeri kalbdir. Kalb, yürek dediğimiz et parçasında bulunan bir kuvvettir. Bu kuvvete gönül diyoruz. Birşeyi öğrenmek, akıl ile olur. Akıl, dimâg, beyin dediğimiz et parçasında bulunur. Küfrü, haramları, mekruhları sevmek, beğenmek küfür olur. Farzları, sünnetleri, beğenmemek de küfür olur, dünya olur. Müslüman olmak için, dünya sevgisini kalbden çıkarmak lâzımdır. Dünyayı hâtırlamağı da kalbinden çıkarana (Sâlih) müslüman denir. Dünya olsun, mubâh olsun, mâ-sivânın, yâni Allahü teâlâdan başka herşeyi hâtırlamağı kalbinden çıkarmaya (Fenâ-fillah) denir. Buna kavuşan müslümana (Velî) denir. (Evliyâ) denir. Evliyâ, herşeyi öğrenir, bilir. Şeriate uymakta, dünya işlerinde aklını kullanır. Hesabını yapmakta, sanatında, ticâretinde hiç hatâ yapmaz. Fakat, aklındaki düşünceler, kalbine sirâyet etmez, bulaşmaz. Dünyayı hâtırlayan kalb hastadır. Kalbin temiz olması, dünya dediğimiz şeyleri sevmekten, hâtırlamaktan kurtulması demektir. Kalb hastalığının ilâcı, şeriate uymak ve Allahü teâlâyı çok zikretmek, yâni ismini ve sıfatlarını hâtırlamak, kalbe yerleştirmektir. Mürşid-i kâmilin sohbeti veya kitâblarını okumak, bu tedâvîyi kolaylaştırır. Bu sohbete, bu kitâblara kavuşmak, dünya ve âhiret saadetlerine kavuşmaya sebebdir. Bu tedâvîye faydası olmıyan sohbetin ve kitâbların, taklîd, sahte, zararlı olduğu, felakete sebep olacağı anlaşılır. Helâl yoldan gelen ve zekâtı verilen şeyler ve isrâf edilmeyen mubâhlar dünya sayılmaz. Mal kendinin değil, sen öldükten sonra veresenindir. Sen de günahlarla berâber gidersin.

917. (Dünya ile âhıret birbirinin zıddıdır, birbirine uymaz. Birini râzı edersen, öteki gücenir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.73; Müjdeci Mektûblar s.97] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Allahü teâlâ, Muhammed Mustafânın parlak olan yolunda yürümekle şereflendirsin! Yavrum! Bu dünya, imtihan yeridir. Dünyanın görünüşü, yalancı yaldızlarla

süslüdür. Kötü kadına benzer. Yüzünü saçlar, kaşlar, ben ile boyamışlardır. Görünüşü tatlıdır. Tâze, güzel, körpe sanılır. Fakat aslında, güzel koku sürülmüş bir ölü gibidir. Sanki bir leştir ve böcekler, akrebler dolu bir çöplüktür. Su gibi görünen bir serâbdır. Zehirlenmiş şeker gibidir. Aslı haraptır, elde kalmaz. Kendini sevenlere, arkasına takılanlara, hiç acımayıp, en kötü şeyleri yapar. Ona tutulan akılsızdır, büyülenmiştir. Âşıkları delidir, aldatılmıştır. Onun görünüşüne aldanan, sonsuz felakete düşer. Tadına, güzelliğine bakan nihâyetsiz pişmanlık çeker. Demek ki, bir kimse, dünyayı râzı ederse, âhıret ondan gücenir. Yâni, âhırette, eline bir şey geçmez. Allahü teâlâ, bizi ve sizi, dünyaya düşkün olmaktan ve dünyayı ele geçirmek için insanlık vazîfelerini çiğneyenleri sevmekten muhâfaza eylesin! Yavrum! Bu, pek kötü olduğunu anladığın dünya, nedir biliyor musun? Dünya, seni, Allahü teâlâdan uzaklaştıran şeyler demektir. Kadın, çocuk, mal, rütbe, mevkı' düşüncesi, Allahü teâlâyı unutturacak kadar aşırı olursa, dünya olur. Çalgılar, oyunlar, (Mâlâ-yâni) ile, yâni faydasız, boş şeylerle vakit geçirmek, [kumarlar, kötü arkadaş, kötü filmler, mecmû'a ve romanlar], hep bunun için dünya demektir. Âhırete faydası olmıyan ilimler, dersler de, hep dünyadır. Hesap, hendese [yâni matematik ve geometri], astronomi, mantık, eğer Allahü teâlânın gösterdiği yerlerde kullanılmazsa [yâni kâfirlerle mücâdele ve onlardan üstün olmak için ve insanlara hizmet etmek için kullanılmazsa] bunlarla uğraşmak, boşuna vakit öldürmek olur ve dünya olur. Bu bilgileri bütün derinliği ile, incelikleri ile okumak, yalnız başına işe yarasaydı, eski Yunan felsefecileri [ve son zemânlardaki Avrupanın, Amerikanın fen adamları, mütehassısları] saadet yolunu bulur, âhıretteki ebedî azâbdan kurtulurlardı.)

918. (Dünya mel'ûndur ve dünyada olan şeylerden Allah için yapılmıyanlar mel'ûndur.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.110; Müjdeci Mektûblar s.161] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (İnsan, kulluk vazîfelerini yapmak için ve hep Hak teâlâ ile olmak için yaratıldı. Bunlara da, geçmişlerin ve geleceklerin efendisine zâhiri ve bâtını tâm uydurmadıkca, kavuşulamaz. Allahü teâlâ, bizim ve sizin sözlerimizi ve işlerimizi ve zâhirlerimizi ve bâtınlarımızı ve ibâdetlerimizi ve îtikatlarımızı, o yüce Peygambere uygun yapmakla şereflendirsin! Hak teâlâdan başka olarak özenilen herşey, ma’bud olur. Hak teâlâdan başkasına ibâdet etmekten kurtulmak için, Ondan başka hiçbirşeye özenmemek,

hiçbirşeyin arkasına düşmemek lâzımdır. Âhıreti, Cennet nîmetlerini istemek de, böyledir. Bunları istemek, her ne kadar sevap ise de, mukarreblerce günah sayılır. Âhıretteki şeyleri istemek böyle olunca, dünya işlerine düşkün olmanın neye varacağını anlamalıdır. Çünkü dünya, Hak teâlânın sevmediği şeylerdir. Dünyadaki şeyleri yarattığından beri onlara hiç kıymet vermemiştir. Allahü teâlânın sevmediği şeyleri sevmek, günahların başıdır. Bunlara düşkün olanlar, arkalarında koşanlar merhametten uzak olur. Allahü teâlâ, hepimizi dünyanın ve dünyada olanların şerrinden, zararlarından korusun. Sevgili Peygamberi ve geçmişlerin, geleceklerin efendisi Muhammed aleyhisselâmın hurmetine duâmızı kabûl buyursun!)

919.(Allahü teâlânın indinde kıymetli bir kimse bile olsa, bir kula [ihtiyacından fazla] dünyalık az bir şey verilse, Allahü teâlânın katındaki derecesinden bir miktâr eksiltilir.) [Cevâb Veremedi s.120]

920.(Kabr, Cennet bahçelerinden bir bahçe yâhud Cehennem çukurlarından bir çukurdur.) [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1007] Âdem aleyhisselâmdan bugüne kadar, her zemân, her yerde, kötü insanlar iyilere saldırmışlardır. Allahü teâlâ herşeyi sebebler ile yaratmakdadır. Kötülerin cezâsını da, kötü insanlar vâsıtası ile vermekdedir. İşkence edenlere dünyâda da cezâlarını vermekdedir. Kötülerin yanı sıra, iyiler de azâb görmekdedir. Bunların ve harbde ölenlerin ve kazâda ölen müslimânların hepsi şehîddir. Dünyâda azâb çeken iyi, suçsuz müslimânlara âhıretde bol ni’metler verilecekdir. Âhıretde ni’mete kavuşmak için, îmân sâhibi olmak lâzım olduğu din kitâblarında yazılıdır. Bu kitâblar dünyânın her yerinde çok vardır. Bu kitâbları okuyup da inanmıyana kâfir denir. İslâmiyyeti işitmiyen kâfir olmaz. İşitince (lâ ilâhe illallah, Muhammedün Resûlullah) diyen ve buna inanan müslimân olur. Bunun ma’nâsı, (Herşeyi yaratan bir Allah vardır ve Muhammed aleyhisselâm Onun Resûlüdür). Müslimân olan, Onun son Peygamberine tâbi’ olur. Birçok yerde, kâfirler, zâlimler, suçsuz müslimânları, kadınları, çocukları öldürmüşlerdir. Öldürülen müslimânlar, şehîd olur. Öldürülürken, yapılan işkencelerin acısını duymaz. Ölürken, kabrde verilecek olan Cennet ni’metlerini görerek çok sevinir. Şehîdler ölürken hiç acı duymaz. Sevinir ve çok neş’elenir. Cennet ni’metlerine kavuşur.

921. (Mehdînin başı hizâsında bir bulut olacakdır. Bulutdan bir melek: “Bu Mehdîdir, sözünü dinleyiniz!” diyecekdir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.2 m.67; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.62] (Mektûbât)daki diğer hadîs-i şerîflerde buyuruldu ki: (İsmini duyduğunuz kimselerden, yeryüzüne [ya’nî, o zemân bilinen memleketlerin çoğuna] dört kişi mâlik oldu. İkisi mü’min, ikisi de kâfir idi. Mü’min olan iki kişi, Zülkarneyn ile Süleymân “aleyhimesselâm” idi. Kâfir olan ikisi de, Nemrûd ile Buhtunnasar idi. Beşinci olarak, yeryüzüne, benim evlâdımdan biri, ya’nî Mehdî de, mâlik olacakdır). (Kıyâmet kopmadan önce, Allahü teâlâ, benim evlâdımdan birini yaratır ki, ismi benim ismim gibi, babasının ismi, benim babamın ismi gibi olur ve dünyâyı adâletle doldurur. Ondan önce dünyâ zulmle dolu iken, onun zemânında adl ile dolar). (Eshâb-ı Kehf, hazret-i Mehdînin yardımcıları olacakdır ve Îsâ “aleyhisselâm” bunun zemânında gökden inecekdir. Îsâ “aleyhisselâm”, Deccâl ile harb ederken, hazret-i Mehdî, onunla berâber olacakdır. Bunun hükümdârlığı zemânında, her zemânkinin aksine olarak ve hesâbların tersine olarak, Ramezân-ı şerîfin ondördüncü günü güneş tutulacakdır ve birinci gecesinde ay tutulacakdır). (Yeryüzünü küfr kaplamadıkca ve heryerde küfr ve kâfirlik yapılmadıkca, hazret-i Mehdî gelmez). İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki: Bundan anlaşılıyor ki, hazret-i Mehdî çıkmadan evvel, küfr ve kâfirlik her tarafa yayılacak, islâm ve müslimânlar garîb olacakdır.

922. Bedr gazâsında, dokuzyüzü aşan kâfir ordusundan, yetmişi öldürülmüşdü. Bunlardan yirmidördü, bir leş çukuruna atıldı. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” üç gün sonra çukur başına geldi. Birkaçının ismini sayarak, (Rabbinizin ve Onun Resûlünün bildirdikleri azâblara kavuşdunuz mu? Ben, Rabbimin va’d etdiği zafere kavuşdum) buyurdu. Ömer “radıyallahü anh” bunu işitince: (Yâ Resûlallah! Cansız ölülere neden söylüyorsun?) dedi. (Sözlerimi siz onlardan dahâ iyi işitici değilsiniz! Fekat onlar cevâb veremez) buyurdu. [Medâric-ün-nübüvve; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.478] Bu hadîs-i şerîf, hadîs âlimlerinin sözbirliği ile bildirilmekdedir. Bu hadîs-i şerîf, ölülerin diriler gibi işitdiğini, fekat cevâb veremediklerini gösteriyor.

923. (Kıyâmet günü herkes, dört süâle cevâb vermedikce hesâbdan kurtulamıyacakdır: Ömrünü nasıl geçirdi. İlmi ile nasıl amel etdi. Malını nereden, nasıl kazandı ve nerelere harc etdi. Cismini, bedenini nerede yordu, hırpaladı?) [Tirmizî; Tarîkat-i Muhammediyye; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.640] Hamza efendinin “rahmetullahi teâlâ aleyh” Türkçe, (Bey’ ve şirâ) risâlesinin şerhinde buyuruluyor ki, on şey, son nefesde îmânsız gitmeğe sebeb olur:
1- Allahü teâlânın emrlerini ve yasaklarını öğrenmemek,
2- Îmânını, Ehl-i sünnet i’tikâdına göre düzeltmemek,
3-Dünyâ malına, rütbesine, şöhretine düşkün olmak,
4- İnsanlara, hayvanlara, kendine zulm, eziyyet etmek,
5- Allahü teâlâya ve iyilik gelmesine sebeb olanlara şükr etmemek,
6- Îmânsız olmakdan korkmamak,
7- Beş vakt nemâzı vaktinde kılmamak,
8- Fâiz alıp vermek,
9- Dînine bağlı olan müslimânları aşağı görmek. Bunlara gerici gibi şeyler söylemek,
10-Fuhş sözleri, yazıları ve resmleri söylemek, yazmak ve yapmak.)

924. (Kıyâmet yaklaşdıkca, fitneler çoğalır. Gece başlarken karanlığın artması gibi olur. Sabâh evinden mü’min olarak çıkan çok kimse akşam kâfir olarak döner. Akşam mü’min iken, gece safâlarında îmânları gider. Böyle zemânlarda, evinde kapanmak fitneye karışmakdan hayrlıdır. Kenârda kalan, ileri atılandan hayrlıdır. O gün
oklarınızı kırınız! Silâhlarınızı, kılınclarınızı bırakınız! Herkesi tatlı dil ile, güler yüzle karşılayınız! Evinizden çıkmayınız!) Eshâb-ı kirâm “radıyallahü teâlâ anhüm ecma’în”, bunu işitince, o zemânda bulunacak müslimânlara ne yapmağı emr edersiniz dediler. Cevâbında, (Evinizin eşyâsı olunuz!) Bir rivâyetde, (Öyle fitne zemânında, evinizden dışarı çıkmayınız!) buyurdu. [Ebû Dâvüd; Tirmizî; Mektûbât-ı Rabbânî c.2, m.68; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.399] İmâm-ı Rabbânî hazretleri buyuruyor ki, (Fitnelerin yayıldığı, fesâdların çoğaldığı zemânlar, tevbe ve istiğfâr zemânıdır. Kenâra çekilmeli, fitnelere karışmamalıdır. Fitneler çoğalıyor. Gün geçdikce yayılıyor.) Müslimânlar bu nasîhatlara uymalı, Mevdûdî ve Seyyid Kutb gibi mezhebsizlerin, sapıkların, din câhillerinin ısyâna teşvîk eden, fitneyi körükliyen zararlı, uydurma tefsîrlerine, kitâblarına aldanmamalıdır. Cihâd,

devletin, ordunun, düşmanlarla, kâfirlerle, sapıklarla harb etmesi demekdir. Müslimân devlet olsun, kâfir devlet olsun, âdil olsun, zâlim olsun, kendi devletine ısyân etmeğe, vatandaş kanı dökmeğe, birbirine saldırmağa cihâd denmez. Fitne, fesâd çıkarmak denir.

925. (Bir zemân gelecek. Elbisenin rengi, zîneti solduğu gibi, yer yüzünde islâmiyyet de solup kalkacak. Öyle olacak ki, nemâz, oruc, hac, sadaka unutulacak. Kur'ân-ı kerîmden yer yüzünde bir âyet kalmıyacak.) [İbni Mâce; Abdülvehhâb-ı Şa'rânî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.775] İmâm-ı Kurtubî buyuruyor ki, (İslâmın unutulması, Îsâ "aleyhisselâm" gökden inip, öldükden sonra olacakdır. Dahâ önce, müslimânlar garîb olacak. Kur'ân-ı kerîme uyulmıyacak ise de, büsbütün unutulmıyacakdır). Diğer hadîs-i şerîflerde de; (Bir zemân gelecek ki, insanlar, yalnız malın, paranın gelmesini düşünüp, halâlini, harâmını düşünmiyecekler), (Ümmetim arasında zındıklar çoğalacaktır) buyurulmuştur. (Ma'rifetnâme)de diyor ki, (Kıyâmet alâmetleri çokdur. Câmiler çok, cemâ'at az olacak. Binâlar yüksek, elbiseler ince, kadınlar emîr olacak. Erkekler kadınlaşacak.) İmâm-ı Rabbânî hazretleri 2.ci cild, 23.cü mektûbunda buyuruuor ki, (En mes'ûd, en kazanclı kimse, dinsizliğin çoğaldığı bir zemânda, unutulmuş sünnetlerden birini meydâna çıkarandır ve yayılmış bid'atlerden birini yok eden kimsedir. Şimdi öyle bir zemândayız ki, insanların en iyisinden "aleyhi ve alâ âlihissalâtü vesselâm" bin sene geçmiş bulunuyor. Peygamberimizin "sallallahü aleyhi ve sellem" zemân-ı se'âdetinden uzaklaşdıkca, sünnetler örtülmekde, yalanlar çoğaldığı için, bid'at yayılmakdadır. Bir kahramân lâzımdır ki, sünnete yardım edip, bid'ati durdursun, kaçırsın.)

926. (Yeryüzü bana küçültüldü. Doğuyu, batıyı, avucumdaki aynada imiş gibi, hep gördüm.) [Kıyâmet ve Âhıret s.272] Resûlullah kendiliğinden gaybı bilmez. Fakat, Allahü teâlâ, Peygamberine vahy ile ve Evliyâsına ilhâm ve kerâmet ile gaybı haber verir. Hazret-i Ömerin Îrândaki askeri görmesi ve kumandanları Sâriyyeye söylemesi, onun da işitmesi, böyle olmuştur. Evliyânın kendisi gaybı bilmez. Fakat, Allahü teâlâ, dilediği şeyleri onlara bildirir. Veya ruhlarına kuvvet vererek, görür ve bilirler.

927. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, (Müslümanlar Acem (Îrân) ve Rûm (Bizans) hazînelerini paylaşırlar ve Acem kızları onlara hizmet eder)
buyurarak, Îrânın ve Bizansın feth olunacağını haber verdi. [Cevâb Veremedi s.106]

928. (Acemler müslümanları bir veya iki defa yener, sonra ebediyyen Îrân devleti [Sâsânîler] yok edilir.) [Cevâb Veremedi s.106] Bütün bunların hepsi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem”haber verdiği gibi meydana geldi.

929. (Rûmlardan nice nesller hükm sürerler. Her birisi helâk oldukca, sonraki asırdakiler, yâni bir diğer nesl onun yerine geçer.) [Cevâb Veremedi s.106] Bütün bunların hepsi Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” haber verdiği gibi meydana geldi.

930. (Bir zemân gelir ki, o zemânın müslimânları, bugün sizin yapdığınız ibâdetlerin onda birini yaparsa, âhıretde azâbdan kurtulurlar). Sebebini sorduklarında, (Çünki, sizler hayr işlemeğe çok yardımcı buluyorsunuz. Onlar yardımcı bulamıyacakları gibi, çeşidli engellerle de karşılaşacaklardır. Gâfiller, câhiller arasında garîb
kalacaklardır) buyurdu. [Kimyâ-i se’âdet; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.849] İmâm-ı Gazâlî “rahmetullahi aleyh” buyuruyor ki, (Bu hadîs-i şerîfi bildirmekden maksadımız, müslimânların, zemânın hâlini görüp, ümmîdsizliğe düşmemeleri içindir. O hâlde, bu zemânda, yazılanların hepsini kim yapabilir diyerek ye’se düşmek doğru değildir. Ne kadar yapılabilirse çok kâr olur. Âhıretin dünyâdan dahâ iyi olduğuna inanan kimse, bunların hepsini de yapabilir.)

931. (Lezzetleri yıkan, eğlencelere son veren ölümü çok hâtırlayınız!) [Sefer-i âhiret risâlesi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.988] Diğer hadîs-i şerîflerde de;
(İnsanların en akllısı, ölümü çok hâtırlayandır. (Ölümü çok hâtırlayan insana, dünyâda şeref, âhıretde yüksek dereceler nasîb olur), (İnsanlara vâiz olarak ölüm yetişir. Zenginlik isteyene, kazâ ve kadere îmân etmek yetişir), (Ölümü çok hâtırlayınız. Onu hâtırlamak, insanı günâh işlemekden korur ve

âhırete zararlı olan şeylerden sakınmağa sebeb olur), (Hergün yirmi kerre ölümü düşünen kimse, şehîdlerin derecesini bulur) buyurulmuştur.

932. (İnsanlar uykudadır, ölünce uyanırlar.) [Sefer-i âhiret risâlesi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.989] Seyyid Abdülhakîm efendi buyuruyor ki, (Bir kimsenin îmân ile öleceği son nefesde belli olur. Bir insan, bu devlete kavuşunca, Allahü teâlânın ihsânları başlar. Bu ânda, elbette sevinir. Se'âdet sâhibi ol kimsedir ki, Azrâîl "aleyhisselâm" gelip, (Korkma, Erhamürrâhimîne gidiyorsun. Asl vatanına kavuşuyorsun. Büyük devlete erişiyorsun!) der. Böyle kimseye, bundan dahâ şerefli bir gün yokdur. Bu dünyâ, bir konakdır. O cihâna bakınca zindândır. Bu geçici varlık, bir görünüşdür. Gölge gibi, yavaş yavaş çekilmekde, geçip gitmekdedir. Dünyâ hayâtı, rü'yâ gibidir. Mevt uyandırıp, rü'yâ bitecek, hakîkî hayât başlıyacakdır. Müslimânın ölümü, hayâtdır. Hem de, sonsuz hayât! Bir köylüye sen öleceksin demişler. O da, ölünce nereye giderim diye sormuş. (Allahü teâlâya!) cevâbını alınca, (Hayrı ancak kendisinde bulduğumuz Rabbime kavuşduracak olan ölümden korkum kalmamışdır) der. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî "kuddise sirruh", Azrâîl aleyhisselâmı görünce: (Çabuk gel, cânım çabuk gel. Beni Rabbime çabuk kavuşdur!) demişdir. Cân vermek acısı, dünyâ acılarının hepsinden dahâ acıdır. Fekat, âhıret azâblarının hepsinden dahâ hafîfdir. Mü'min, rûhunu teslîm edeceği vakt, rahmet meleklerini, Cennet hûrilerini görüp, onların zevkı ile, cân verme acısını duymaz. Rûhu, tereyağından kıl çeker gibi, kolay çıkar. Ni'metlere kavuşur. Her müslimânın, ölüme hâzırlanması lâzımdır. Bunun için de, tevbe etmelidir. Kul hakkı altında kalmamağa dikkat etmelidir. Ya'nî, hakları sâhiblerine verip halâllaşmalıdır. Allahü teâlânın haklarını da ödemek lâzımdır. Bu hakların en mühimmi, islâmın beş şartını yerine getirmekdir. Nemâz kılmıyan bir kimse, müslimânların hakkını da vermemiş oluyor. Çünki, her nemâzda oturunca, (Ve alâ ibâdillahissâlihîn) diyerek mü'minlere dua etmek vazîfemizdir. Nemâz kılmıyanlar, mü'minleri bu duadan mahrûm bırakıyor. Hakları olan bu duayı yapmıyor.)

933. (Yanında Yasîn-i şerîf okunan hasta, suya doymuş olarak vefât eder ve doymuş olarak kabre girer.) [Sefer-i âhiret risâlesi; Tam İlmihâl Seâdet-i

Ebediyye s.990] Bir hadîs-i şerîfde de, (Müslimân bir hasta yanında Yasîn-i şerîf okunursa, Rıdvân ismindeki melek Cennet şerbeti getirir. Suya doymuş olarak rûh teslîm eder. Doymuş olarak kabre girer. Suya ihtiyâcı olmaz) buyurulmuştur. Seyyid Abdülhakîm efendi buyuruyor ki, (Ya'nî, cân vermenin hâsıl edeceği susuzluğu duymaz. Yasîn sûre-i şerîfesi, kıyâmetde olan şeyleri, dünyânın geçici olduğunu, Cennet ni'metlerini ve Cehennemdeki azâbları bildirdiğinden, hasta yanında okununca, îmân ile gitmeğe sebeb olan şeyleri işitmiş olur. (Ra'd) sûresini okumak, rûhun çıkmasını kolaylaşdırır. İnsan ölünce, Hanefîde necs olur. Kur'ân-ı kerîm, yanında değil, karşısında ve sessiz okunabilir. Diğer üç mezhebe göre necs olmaz. Kur'ân-ı kerîmi, ölüler de işitir ve fâidelenir. Cenâze taşıyanların, kabr ziyâret edenlerin, maddî bir karşılık düşünmiyerek, Kur'ân-ı kerîmden bir parçayı, Allah rızâsı için okuyarak, sevâbını meyyitin rûhuna hediyye etmeleri sünnetdir. Ölüm hâlinde su içirmek sünnetdir. İhtiyâcı görülürse vâcib olur. İçince ferahladığı görülürse vâcibliği artar. O ânda şeytân, sâf su gösterip, senden başka ma'bûdüm yokdur dersen, sana içiririm dediği, hadîs-i şerîflerde bildirilmişdir. Yasîn sûre-i şerîfesini okumanın on fâidesi vardır:
1 — Aç olan, tok olur. Ya'nî, ummadığı yerden rızk gelir.
2 — Susuz olan, kanıncıya dek su bulur.
3 — Elbisesi olmıyan, elbise bulur.
4 — Eceli gelmiyen hasta şifâ bulur.
5 — Eceli gelen hasta ölüm acısı duymaz.
6 — Ölürken, Cennet melekleri gelip, görünür.
7 — İnsan korkduğundan emîn olur.
8 — Müsâfir ve garîb yardımcı bulur.
9 — Bekârların evlenmesi kolay olur.
10 — Gayb olan şey bulunur.
Fekat bunlara niyyet ederek ve inanarak okumak lâzımdır.

934. (Cenâzeyi yüksek sesle ve ateş, ışık ve başka şeyler taşıyarak götürmeyiniz!) [İbni Mâce; Künûz-üd-dekâık; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1004] Diğer bir hadîs-i
şerîfde, (Cenâze giderken melekler de berâber gider, onun için yürümelidir ve bir vâsıtaya binmekten hayâ etmelidir) buyurulmuştur. Cenâze ile çiçek ve çelenk götürmek ve bunları mezâr üstüne koymak ve mâtem alâmetleri

taşımak, yakaya rozet, resm gibi şeyler takmak, kâfirlerin âdetidir. Müslimânların bunları yapması harâmdır ve meyyit için zararlıdır. Türbe, oda içindeki kabr üzerine ipekli veyâ başka bez serip üzerine gül serpmek, böylece türbenin güzel kokmasını sağlamak iyi olur. Bunun câiz olduğu, Ahmed Sa'îd-i Serhendînin "rahmetullahi teâlâ aleyh" fârisî (Tahkîk-ul-hakk-ıl-mübîn) kitâbında yazılıdır. Bir hadîs-i şerîfde, (Cenâzeyi kırk adım taşıyanın kırk büyük günâhı afv olur) buyuruldu. Cenâze taşımakda önce ön tarafda, meyyitin sağ tarafı, sağ omuza alınıp, on adım taşınır. Sonra, arka sağ bacak tarafı sağ omuzda, on adım taşınır. Sonra meyyitin sol tarafına, ya'nî arkadan bakıldığına göre, tabutun sağ tarafına geçip, sol omuzda, on adım önde, on adım arkada taşınır. Hepsi kırk adım eder. Dükkânda, kahvede olan müslimânlar, bir cenâze görünce, gidip hiç olmazsa kırk adım taşımalı ve biraz arkasından yürümeli, rûhuna Fâtiha ve dua okumalıdır. Cenâzeyi görünce, olduğu yerde ona karşı dikilip beklemenin tahrîmen mekrûh olduğu, (Merâkıl-felâh)da ve (Halebî-i kebîr)de
yazılıdır. Cenâzeyi taşıdıkdan sonra, arkasından yürümelidir. Peygamberimiz "sallallahü aleyhi ve sellem", Sa'd bin Mu'âzın "radıyallahü anh" cenâzesini taşıdı. Ne büyük bahtiyârlık!

935. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", iki kabr yanında durup, (Bunlardan biri, idrâr sıçramasından sakınmadığı için, diğeri ise, müslimânlar arasında söz taşıdığı için, kabr azâbı çekiyorlar)
buyurdu. [Ahmed Âsım efendi; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1007] Ya'lâ bin Mürre, Resûlullah "sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem" ile bir kabr yanına geldi. Kabrde azâb olduğunu işitip, Resûlullaha haber verdi. Resûlullah, (Ben de işitdim. Söz taşıdığı ve üzerine idrâr sıçratdığı için, azâb
yapılmakdadır) buyurdu. Diğer bir hadîs-i şerîfde de; (Üzerinize idrâr sıçratmayınız! Çok kimseye kabr azâbı bundan olacakdır.) buyurulmuştur.

936. (Bir kimse, tanıdığının kabri yanından geçerken selâm verirse, meyyit bunu tanır ve selâmına cevâb verir.) [İmâm-ı Birgivî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1008] Abdüllah ibni Ömer "radıyallahü anh", bunun için, bir kabr yanından geçerken durup selâm verirdi. Nâfi' diyor ki, Abdüllah ibni Ömer, Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" kabri yanına gelir, (Esselâmü alennebiyy, esselâmü alâ Ebî Bekr, esselâmü alâ Ebî) derdi.

Böyle söylediğini yüzden fazla gördüm. İmâm-ı Gazâlî “rahmetullahi aleyh”, (İhyâ) kitâbında buyuruyor ki, (Kabr ziyâret ederken, kıbleyi arkada bırakıp, meyyitin yüzüne karşı oturup selâm vermek müstehabdır. Kabre el, yüz sürülmez, öpülmez). Kıbleyi arkada bırakıp, ayak tarafında, ayakda durmak efdaldir (İbni Âbidîn). Diğer hadîs-i şerîflerde de; (Defnden sonra cemâ’at dağılırken, ölü, bunların ayak sesini işitir), (Bir meyyit, dünyada sevdiği kimse, kendisini ziyârete geldiği zemân sevinir.)
buyuruldu.

937. (Bir kimse, kabristândan geçerken, onbir kerre İhlâs sûresi okuyup sevâbını meyyitlere hediyye ederse, kendisine ölüler adedince sevâb verilir.) [İmâm-ı Birgivî; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1008] Ahmed bin Hanbel “rahmetullahi teâlâ aleyh” buyurdu ki, (Kabristâna girince, Fâtiha, Kul-e’ûzüler ve İhlâs sûrelerini okuyunuz! Sevâbını meyyitlere gönderiniz! Sevâbı hepsine vâsıl olur.)

938. (Bir işinizde şaşırırsanız ölmüşlerden yardım isteyiniz!) [Ahmed bin Süleymân bin Kemâl pâşa; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1014] Şeyh-ul-islâm Ahmed efendi, bu hadîs-i şerîfi açıklarken buyuruyor ki: Rûhun bedene bağlanması, kuvvetli bir aşk ile olmuşdur. İnsanın ölmesi, rûhun bedenden ayrılması demekdir. Fekat, rûh ayrıldıkdan sonra, bu aşkı bitmez. Rûhun bedene olan sevgisi, kuvvetli çekmesi, öldükden sonra, uzun zemân bitmez. Bunun içindir ki, ölülerin kemiğini kırmak, mezârı üstüne basmak yasakdır. Bir insan, kuvvetli, olgun ve te’sîri çok olan bir zâtın mezârı yanında durup, o toprağı ve o zâtın bedenini düşünse, o zâtın rûhunun, bedenine ve dolayısı ile, o toprağa bağlılığı olduğundan, bu iki rûh karşılaşır. Gelen insanın rûhu, o zâtın rûhundan çok şeyler edinir ve güzelleşir, olgunlaşır. İşte
bu fâideden dolayı, kabr ziyâretine izn verilmişdir. Bundan başka sebebler de yok değildir. İmâm-ı Fahreddîn-i Râzî “rahmetullahi aleyh”, (Metâlib-i âliyye) ve (Zâd-ı Me’âd) kitâblarında diyor ki, (Gelen insanın rûhu ile, kabrdeki zâtın rûhu, birer ayna gibidir. Birbirinin karşısına gelince, herbirinin ışığı, ötekinde aks eder, yansır. Gelen kimse, o toprağa bakıp, Hak teâlânın büyüklüğünü, öldürmesini, diriltmesini düşünüp, kazâ ve kaderine râzı olup, nefsi kırılırsa, rûhunda ma’rifet, feyz hâsıl olur. Bunlar, o zâtın rûhuna sirâyet eder. Bunun gibi, o zât, öldükden sonra, rûh

âleminden ve rahmet-i ilâhîden ona gelmiş olan ilmler, kuvvetli eserler, onun rûhundan, gelen insanın rûhuna sirâyet eder, geçer.)

939. RESÛLULLAHIN (Sallallahü aleyhi ve sellem) TA’ZİYE MEKTÛBU
Bu mektûb, Allahü teâlânın Peygamberi, Muhammed “aleyhisselâm” tarafından, Mu’âz bin Cebele “radıyallahü teâlâ anh” yazdırılmışdır:
Allahü teâlâ sana selâmet versin!
Ona hamd ederim. Herkese iyilik ve zarar, yalnız Ondan gelir. O dilemedikce, kimse kimseye iyilik ve kötülük yapamaz. Allahü teâlâ, sana çok sevâb versin. Sabr etmeni nasîb eylesin! Onun ni’metlerine şükr etmenizi ihsân eylesin!
Muhakkak bilmeliyiz ki, kendi varlığımız, mallarımız, servetimiz, kadınlarımız ve çocuklarımız, Allahü teâlânın, sayısız ni’metlerinden, tatlı ve fâideli ihsânlarındandır. Bu ni’metleri, bizde sonsuz kalmak için değil, emânet olarak kullanmak, sonra geri almak için vermişdir. Bunlardan, belli bir zemânda fâideleniriz. Vakti gelince, hepsini geri alacakdır.
Allahü teâlâ, ni’metlerini bize vererek sevindirdiği zemân, şükr etmemizi, vakti gelip geri alarak üzüldüğümüz zemân da, sabr etmemizi emr eyledi. Senin bu oğlun, Allahü teâlânın tatlı, fâideli ni’metlerinden idi. Geri almak için sana emânet bırakmış idi. Seni, oğlun ile fâidelendirdi. Herkesi imrendirecek şeklde sevindirdi, neş’elendirdi. Şimdi, geri alırken de, sana çok sevâb, iyilik verecek, acıyarak, doğru yolda ilerlemeni, yükselmeni ihsân edecekdir. Bu merhamete, ihsâna kavuşabilmek için sabr etmeli. Onun yapdığını hoş görmelisin! Kızar, bağırır, çağırırsan, sevâba, merhamete kavuşamazsın ve sonunda pişmân olursun. İyi bil ki, ağlamak, sızlamak, derdi belâyı geri çevirmez. Üzüntüyü dağıtmaz! Kaderde olanlar başa gelecekdir. Sabr etmek, olmuş bitmiş şeye kızmamak lâzımdır.
Allahü teâlâ, hepinize selâmet versin! Âmîn. [Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1017]

940. (Ölünün mezârdaki hâli, imdâd diye bağıran, denize düşmüş kimseye benzer. Boğulmak üzere olan kimse, kendisini kurtaracak birini beklediği gibi, meyyit de, babasından, anasından, kardeşinden, arkadaşından gelecek bir duayı gözler. Kendisine bir dua gelince, dünyânın hepsi kendine verilmiş gibi sevinmekden dahâ çok sevinir. Allahü teâlâ, yaşıyanların

duaları sebebi ile, ölülere dağlar gibi çok rahmet verir. Dirilerin de ölülere hediyyesi, onlar için dua ve istiğfâr etmekdir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.104; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1018] Bir hadîs-i şerîfde de; (Mezardaki ölü, denizde boğulmak üzere olan kimse gibidir, babasından, anasından, kardeşinden ve arkadaşlarından gelecek bir duâyı hep beklemektedir.) buyurulmuştur. İmâm-ı Rabbânî "kuddise sirruh" başsağlığı için yazdığı mektûbunda buyuruyor ki, (Merhûm hazretin ölümünün acısı, herne kadar pek şiddetli ve çok çetin ise de, kul için, sâhibinin işinden râzı olmakdan başka çâre yokdur. İnsan, bu dünyâda kalmak için yaratılmadı. Dünyâda iş yapmak, çalışmak için yaratıldık. Çalışmalıyız! Çalışıp da, kazanıp da ölen bir kimse için korkacak birşey yokdur. Hattâ, böyle ölmek, bir devlet ele geçirmekdir. Ölüm bir köprü gibidir. Sevgiliyi sevgiliye kavuşdurur. Ölmek, felâket değildir. Öldükden sonra başına gelecekleri bilmemek felâketdir. Ölülere, dua ile, istiğfâr etmekle, onun için sadaka vermekle yardım etmek, imdâdlarına yetişmek lâzımdır.)

941. (Ferâiz ilmini öğrenmeğe çalışınız! Bu ilmi gençlere öğretiniz! Ferâiz ilmi, din bilgisinin yarısı demekdir. Ümmetimin en önce unutacağı, bırakacağı şey, bu ilm olacakdır.) [İbni Mâce; Dâre Kutnî; Tezkire-i Kurtubî muhtasarı; Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye s.1025] Vefât eden kimsenin bırakdığı malın kimlere verileceğini ve nasıl dağıtılacağını öğreten ilme, (İlm-i ferâiz) denir. Allahü teâlânın Kur'ân-ı kerîmde, en açık ve en geniş bildirdiği şey, meyyitden kalan mîrâsın nasıl dağıtılacağıdır. Burada yapılacak işlerin çoğu farz olarak emr olunduğu için, hepsine (Ferâiz ilmi) denilmişdir.

942. (Ölülerinize saygısızlık etmeyiniz!) [Fâideli Bilgiler s.79] Diğer hadîs-i şerîflerde, (Kabirler üzerine basmayınız!), (Kabir üzerine basmaktansa, ateşe basmağı tercîh ederim), (Diri kimseler evlerinde nasıl elemi ve azâbı duyar ve his ederlerse, mevtâ da kabrinde öylece elem ve azâbı duyar, his eder), (Mevtâya kabirlerinde ezâ etmeyiniz), (İnsan, evinde iken nelerden incinirse, kabrinde de onlardan incinir) buyurulmuştur. İnsanı önceden yapılmış binâ içine defnetmek mekruh değildir. Eshâb-ı kirâm, Resûlullahı ve iki halîfesini binâ içine defnettiler. Hiçbiri buna karşı gelmedi. Onların sözbirliğinin dalâlet olmadığını hadîs-i şerîf haber vermektedir. Büyük islâm âlimi İbni Âbidîn (Dürr-ül-muhtâr hâşiyesi),

beşinci cilt, ikiyüzotuzikinci sayfasında buyuruyor ki, (Âlimlerden birkaçı, sâlihlerin ve Velîlerin kabirleri üzerine örtü sermek, başlık, sarık koymak mekruhtur dedi. (Fetâvâ-yı hucce)de, kabirlerin üzerine örtü örtmek mekruhtur, diyor. Fakat, bize göre, kabirdekinin kıymetini herkese bildirmek için örtülürse ve ona hakâret olunmaması, ziyâret edenlerin saygılı, edebli davranmaları için ise, câizdir. (Edille-i şer'ıyye) ile yasak edilmemiş olan ameller, işler, niyete göre değerlendirilir. Evet, kabirler üzerine türbe yapmak, sanduka, örtü koymak, Eshâb-ı kirâm zemânında yoktu. Fakat, Resûlullahın ve Şeyhaynın odaya defnedilmelerini inkâr edenleri de hiç olmadı. Bunun için ve Resûlullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" bu emirlerini yerine getirmek için ve yasak edilmiş olmadıkları için, bunların sonradan yapılmaları bid'at olmaz. Vedâ tavâfından sonra Mescid-i haramdan hemen çıkmak, böylece Kâbe-i muazzamaya saygı göstermek lâzım olduğunu bütün fıkh kitâbları haber veriyor. Hâlbuki, Eshâb-ı kirâm böyle yapmazdı. Çünkü, onlar her hareketlerinde, Kâbeye saygı gösterirlerdi. Sonra gelenler, böyle saygı gösteremedikleri için, âlimlerimiz, mescidden geri geri çıkarak saygı gösterilmesini bildirdiler. Eshâb-ı kirâm gibi saygılı olmayı böylece sağladılar. Sâlihlerin, Velîlerin kabirlerine, Eshâb-ı kirâm gibi saygılı olabilmek için, üzerlerine örtü serilmesi, türbe yapılması da, bunun gibi câiz oldu. Büyük âlim Abdülganî Nablüsî hazretleri, (Keşf-ün-nûr) kitabında, bunu uzun anlatmaktadır.) Arabistânda, türbeye (Meşhed) denir. Medîne-i münevverede, (Bakî') kabristanında, meşhed dolu idi. Mezhepsizler hepsini yıktı. Hiçbir İslâm âlimi, türbe yapmanın ve türbe ziyâret etmenin şirk, küfür olacağını söylememiştir. Türbe yıkan hiç görülmemiştir.

943. (Bir zemân gelecek, ümmetimden bir kısmı müşriklere katılacak. Onlar gibi, putlara tapacak. Yalancılar çıkacak. Kendilerini Peygamber sanacaklar. Hâlbuki, ben Peygamberlerin sonuncusuyum. Benden sonra Peygamber gelmiyecektir. Ümmetim arasında, doğru yolda olanlar, her zemân bulunacaktır. Onlara karşı olanlar Allah'ın emri gelinceye kadar, onlara zarar yapamayacaktır.) [Mişkât-ül-mesâbîh; Fâideli Bilgiler s.135] (Mişkât-ül-mesâbîh) hadîs kitabının sağlam, sahih olduğunu, dört mezhebin âlimleri sözbirliği ile bildirmektedir. Bu hadîs-i şerîf gösteriyor ki, dinde reformcular, zındıklar, bu dîn-i mübîni, kıyâmete kadar, hiçbir zemân bozamıyacaklardır. Dünyanın her yerindeki kütübhânelerde bulunan İslâm

kitâbları arasında bozuk, yıkıcı, bölücü olanları pekçok ve hergün çoğalmakta ise de, bunlar arasında doğru olanları da vardır. Bunlar hiçbir zemân yok olmıyacaktır. Ve hiçbir kimse yok edemiyecektir. Bunlar, Allahü teâlânın hıfz ve emânı altındadırlar. Bu kitâbları arayıp, bulup, okuyup saadete kavuşanlara müjdeler olsun!

944. (Allahü teâlâ, âhıret için yapılan iyiliklere dünyada da mükâfât verir. Fakat, yalnız dünya için yapılan işlere âhırette hiç mükâfât vermez.) [Fâideli Bilgiler s.216] İslâmiyete uymanın, ibâdet etmenin, dünya menfaatleri üzerine kurulmayacağı, akıl sahipleri için pek meydanda olan bir hakîkattir. Böyle olduğunu aşağıdaki âyet-i kerimeler de, ayrıca göstermektedir: Şûrâ sûresinin yirminci âyet-i kerimesinde meâlen, (Âhıreti kazanmak için çalışanların kazançlarını arttırırız. Dünya menfaati için çalışanlara da, ondan veririz. Fakat, âhırette bunların eline birşey geçmiyecektir) buyuruldu. İsrâ sûresinin onsekizinci ve ondokuzuncu âyet-i kerimelerinde meâlen, (Menfaatleri ve lezzetleri çabuk geçen, tükenen dünyayı isteyenlerden, dilediğimize, istediğimizi veririz. Âhıret menfaatleri için çalışan müminlerin mükâfâtları boldur) buyuruldu. Hûd sûresinin onaltıncı âyetinde meâlen, (Dünyada yaşamağı ve eğlenmeyi isteyenlerin çalışmalarının karşılığını bol bol veririz. Birşeyi esirgemeyiz. Bunlara âhırette yalnız Cehennem ateşi verilecektir. Emekleri âhırette boşa gider. Yalnız dünya için yaptıkları işlerine, âhırette bir karşılık hâsıl olmaz) buyuruldu. Ahkâm-ı şer'ıyyenin âhıretteki faydalarıyla birlikte dünyadaki faydalarını, sosyal iyiliklerini de düşünmek yasak değildir. Hattâ, bu faydaları, zemânın yeni bilgileri ile açıklayarak anlatmak, din adamlarının vazîfesidir. Fakat, bu işin yeri, reformcuların zannettiği gibi, fıkh ve usûl-i fıkh kitâbları değildir. Çünkü fıkh ilmi, müslümanlara dînî vazîfelerini öğretir. Usûl-i fıkh da, bu vazîfelerin dört ana kaynaktan nasıl çıkarıldığını gösterir. Ahkâm-ı şer'ıyye üzerine yürütülecek sosyal düşüncelerin ise müslümanlardan ziyâde, din düşmanlarına karşı bir müdâfe'a silâhı ve yarış vâsıtası olarak hazırlanması lâzımdır. Ahkâm-ı şer'ıyyenin, dünyada olan faydalarını ve iyiliklerini müslümanların da bilmesi pek faydalıdır. Ancak, müslümanların yalnız (bilmek)de kalması lâzım olup, ibâdetleri dünya faydaları üzerine binâ etmek derecesine gelmemelidir. Böyle olursa, ibâdetler bozulur. İslâmiyetin istediği vazîfelerde dünya için ne kadar fayda bulunursa bulunsun, bunları yalnız Allahü teâlânın emri olduğu için ve

âhırette, azâbdan kurtulmak için yapmak lâzımdır. Böyle niyet olunca, dünya faydalarının ayrıca düşünülmesi de, zarar vermez.
İbâdetlerde âhıret faydalarını bırakarak, yalnız sosyal iyilikler aramak ve bu araştırmayı esas tutmak, dîne inanmamak hastalığının alâmetlerindendir. Dikkat edilirse, dinde reformcuların sözleri, yazıları arasında hep o gizli hastalığın belirtileri görülür. Yoksa, az bir din bilgisi olan, hattâ yalnız aklı ve zekâsı ile düşünen herkes, niyetin önemini elbette anlar.

945. (Cebrâîl aleyhisselâm bana geldi. Şöyle müjdeledi ki, Allahü teâlâya hiçbir şeyi şirk etmeden, yâni kâfir olmadan ölen bir kimse, zinâ etmiş ise de, hırsızlık etmiş ise de, sonunda gideceği yer Cennettir.) [Fâideli Bilgiler s.247] (Nisâ) sûresi kırkyedinci ve yüzonbeşinci âyet-i kerimelerinde meâlen, (Allahü teâlâ, şirki elbette affetmez. Dilediği kimselerin, şirkten yâni îmansızlıktan başka günahlarını affeder) buyuruluyor. Bu âyet-i kerimeler ve hadîs-i şerîfler, îman ile amelin başka başka olduklarını göstermektedir. Allahü teâlânın var olduğunu ve bir olduğunu ve Peygamberi ile bildirdiği ahkâmı tasdik eden bir mümin, bu ahkâma uymakta kusur ederse, elbette üzülür. Allah'ı ve Peygamberi tanımayan ve yaptığı iyilikleri, Allah'ın emri olduğu için değil de, başka sebeple yapan bir kimse, Allaha kul olmayı bile kabûl etmiyor. Bu ikisine karşı Allahü teâlânın muamelesi, elbette bir olmaz. Bir adamın iki evladı olsa, birisi okumaz, yazmaz, çalışmaz, kimseye faydası olmaz. Fakat, babasının yanında edebli durur. Kabahatlerini düşünerek mahcûb olur. Babası, bu çocuğun kahrını çeker. İkinci çocuğu çalışkan, gözü açık, herkesin işine yarar. Fakat, birgün babasına karşı gelerek: Sen kim oluyorsun? Seni tanımıyorum, gibi ağır şeyler söyler. O anda her iyiliği yok olur. Bunu kovar, sonra yalvarıp af dilemekten başka çâresi olmaz. İşte, fâsık olan mümin ile kâfir, bu çocuklara benzer.

946. (Kıyâmet günü Cenâb-ı Hak buyurur ki: “Ey insanlar! Ben bir neseb, soy seçtim. Siz başka bir neseb seçtiniz. Ben, Allahdan kim fazla korkarsa, daha kıymetliniz odur, dedim. Siz ise, falan filanın oğludur. Bunun için, filan falandan daha üstündür demekten vazgeçmediniz. İşte bugün ben, nesebimi yükseltiyor ve sizin nesebinizi aşağı alıyorum. Biliniz ki, benim sevdiklerim, benden korkanlardır.”) [Fâideli Bilgiler s.276]

947. Eshâb-ı kirâmdan Huzeyfe ‘‘radıyallahü anh’’ diyor ki, (Resûlullaha ilerde hâsıl olacak fitnelerden sordum. Çünkü, bunların şerrine yakalanmaktan korkuyordum). Zararlı şeyden sakınmak, faydalı şeye kavuşmaktan daha mühimdir. Buradaki fitne, insanlar arasında karışıklık, döğüş demektir. Haram işlemenin yayılması da fitne ise de, bunu sormaya lüzûm yoktur. Çünkü, haramlar bellidir. (Yâ Resûlallah, biz, müslüman olmadan önce kötü kimselerdik. Allahü teâlâ, Senin şerefli vücûdün ile, islâm nîmetini, iyilikleri bizlere ihsân etti. Bu saadet günlerinden sonra, yine kötü zemân gelecek mi dedim. (Evet gelecek!) buyurdu. Bu şerden sonra, hayrlı günler yine gelir mi dedim. Yine (Evet gelir. Fakat, o zemân bulanık olur) buyurdu). Yâni, bu zemânda, iyilik kötülükle karışık olur. Kalbler, ilk zemânlarda olduğu kadar sâf ve tertemiz olmaz. Îtikatların sahih, amellerin sâlih ve idarecilerin adaletleri, birinci asırda ki gibi olmaz. Kötülükler, bid'atler, her tarafa yayılır. İyiler arasına kötüler, sünnetler arasına bid'atler karışır. (Bulanıklık ne demektir dedim. (Benim sünnetime uymıyan ve benim yolumu tutmıyan kimselerdir. İbâdet de yaparlar. Günah da işlerler) buyurdu). Hayr da yaparlar, şer de yaparlar. Bid'at işlerler. (Bu hayrlı zemândan sonra, yine şer olur mu dedim.
(Evet. Cehennemin kapılarına çağıranlar olacaktır. Onları dinliyenleri Cehenneme atacaklardır) buyurdu. Yâ Resûlallah! Onlar nasıl kimselerdir dedim.
(Onlar da, bizim gibi insanlardır. Bizim gibi konuşurlar) buyurdu). Yâni, arabî konuşurlar. Âyet ve hadîs okuyarak, vaaz ve nasihat ederler. Fakat, kalblerinde hayr ve iyilik yoktur. (Onların zemânlarına yetişirsek, ne yapmamızı emredersin dedim. (Müslümanların cemaatine ve hükûmetine tâbi ol) buyurdu. Müslüman cemaati ve müslüman hükûmeti yoksa, ne yapalım dedim. (Bir kenâra çekil. Aralarına hiç karışma. Ölünceye kadar, yalnız yaşa!) buyurdu). Bir hadîs-i şerîfte, (Benden sonra öyle hükûmetler olur ki, benim yolumdan ayrılırlar. Kalbleri şeytan yuvasıdır. Bunlara da itaat ediniz! Karşı gelmeyiniz! Sizi döğse de, mallarınızı alsa da karşı gelmeyiniz!)
buyuruldu. [Eşi'at-ül-leme'ât; Fâideli Bilgiler s.380] Yâni, zâlim olan, malınıza, canınıza saldıran hükûmete de isyân etmeyiniz. Fitne çıkarmayınız. Sabr edip, ibâdetiniz ile meşgûl olunuz. Şehir içinde fitneden kurtulamazsanız, ormana sığınınız. Fitnecilere karışmamak için, ormana gidip, ot, yaprak yimek zorunda kalırsanız, ormanda kalınız da, fitnecilere

karışmayınız! (İyi dinleyin ve itaat edin) buyurdu. Bu son emr, hükûmete karşı gelmemek, fitne çıkarmamak için, çok dikkatli olunuz demektir. Bu hadîs-i şerîflerden ve islâm âlimlerinin açıklamalarından anlaşılıyor ki, din adamları, devlete şekil vermek, kanûn yapmak işlerine karışmaz. Siyâset ile uğraşmaz. Politikacılara âlet olmaz. Şu veya bu devlet şeklinin savunuculuğunu yapmaz. Ehl-i sünnet âlimleri, bu yasağa titizlikle uymuşlar, din adamlarının siyâsete karışmasının, yakıcı ateşi tutmak gibi olduğunu bildirmişlerdir. Kuvvete karşı gelmek, devlete karşı isyân etmek ahmaklıktır. Kendini tehlikeye atmak olur. Bu ise, haramdır. Kâfir memleketlerinde misafir olan müslümanın da, kâfirlerin mallarına, canlarına ve ırzlarına dokunması câiz değildir. Kâfirlerin gönüllerini hoş ederek, onlardan faydalanabilir. Dâr-ül-islâmda yaşayan zimmî kâfirlerin ve misafir gelen harbî kâfirlerin, yâni turistlerin ve tüccarların haklarını gözetmek, müslümanların haklarını gözetmekten daha mühimdir. Bunlara saldırmak, hattâ bunları gıybet etmek, çekiştirmek bile müslümanlara saldırmaktan daha kötüdür. Müslümanlar,
boş yere hiç vakit geçirmez. Din bilgilerine ve fen bilgilerine çok çalışarak kuvvetlenir. Böylece, gâlib ve hâkim olurlar. Bir müslümanın cihâd yapması demek, ihtilâl, isyân yapması değil, din bilgilerini yayması demektir.

948. (Elbet bir zemân gelecek ki, benim ümmetim, İsrâîl oğulları, [yâni yahudiler ve hıristiyanlar] gibi olurlar. Bir çift ayakkabının birbirine benzedikleri gibi, onlara çok benzerler. Öyle olur ki, onlardan biri, anası ile zinâ etse, ümmetimden de öyle yapanlar olur. İsrâîl oğulları yetmişiki fırkaya ayrıldı. Benim ümmetim de yetmişüç fırkaya ayrılır. Bunların yetmişikisi bozuk inanışlarından dolayı Cehenneme girecektir. Yalnız bir fırkası, girmeyecektir). (O fırka, hangisidir?) denildikte, (Benim ve Eshâbımın yolunda olanlardır) buyuruldu. [Buhârî; Müslim; Tarîkat-i Muhammediyye; Berîka; Hadîka; Hak Sözün Vesîkaları s.251] İsrâîl oğullarının, Mûsâ aleyhisselâmdan sonra yetmişbir, Îsâ aleyhisselâmdan sonra yetmişiki fırkaya ayrılmış oldukları, (Milel ve Nihal) ve (Berîka) kitâblarında yazılıdır. İnanışlarından dolayı Cehenneme girmekten kurtulacak olan bu bir fırkaya, (Ehl-i sünnet velcemâ'at) mezhebi denir. Yetmişiki fırkadan herbiri, kendisinin Ehl-i sünnet olduğunu söyliyor. Kendisinin Cennete gideceğine inanıyor. Bu iş, söylemekle, sanmakla

anlaşılmaz. Sözlerin ve işlerin, âyet-i kerimelere ve sahih hadîslere uygun olması ile anlaşılır. Ehl-i sünnet mezhebi de, (Mâ-türîdî) ve (Eş'arî) olarak ikiye ayrılmış ise de, ikisinin aslı bir olduğundan ve birbirlerini kötülemediklerinden ikisi bir sayılır. Ehl-i sünnet fırkası, ibâdette ve bütün işlerde dört mezhebe ayrılmıştır. Dördünün îmanı hep bir olduğundan, hepsi bir fırkadır. Bu dört mezhep, âyet-i kerimelerde ve hadîs-i şerîflerde açıkça bildirilmemiş olan hükmlerde, birbirlerinden ayrılmışlardır. Hepsi, bu hükmleri anlamak için ictihâd etmiş, çok uğraşmış, başka başka anlamışlardır. Kur'an-ı kerimde ve hadîs-i şerîflerde açıkça bildirilmiş olan hükmlerde ayrılıkları yoktur. Böyle, mânaları açık ve kat'î olan nasslarda ictihâd yapılmaz. Açıkça bildirilmiyen, inanılacak şeylerde ictihâd ederken, yanılan affolmaz. Böyle yanılarak, îtikadı bozulmuş olan yetmişiki fırkaya (Bid'at sahibi) veya (Dalâlet ehli), yâni (Sapık) denir. Fakat, bunlara kâfir denilmez. Dinde açıkça bildirilmiş olan şeylerden bir dânesine bile inanmıyanın îmanı gider. Kâfir olur. Yanlış ictihâd ederek îmanı gidenlere (Mülhid) denir. Yetmişiki sapık fırkadan Bâtınî, Mücessime, Müşebbihe ve Vehhâbîlerden bir kısmının ve ibâhîlerin mülhid oldukları, (Reddülmuhtâr)da ve (Ni'met-i islâm) kitabında yazılıdır.

949. (Kıyâmet günü Rabbinizi, ondördüncü ayı gördüğünüz gibi görürsünüz!) [Tekmîl-ül-îman; Herkese Lâzım Olan Îmân s.22] Abdülhak-ı Dehlevî hazretleri, fârisî (Tekmîl-ül-îman) kitabında buyuruyor ki, (Allahü teâlâ dünyada anlaşılamadan bilineceği gibi, âhirette de anlaşılamadan görülecektir. Ebül Hasen-i Eş'arî ve imâm-ı Süyûtî ve imâm-ı Beyhekî gibi büyük âlimler, meleklerin de Cennette Allahü teâlâyı göreceklerini bildirmişlerdir. İmâm-ı a'zam Ebû Hanîfe ve başka âlimler, cinnin sevap kazanmıyacaklarını ve Cennete girmiyeceklerini, ancak mümin olanlarının Cehennemden kurtulacaklarını bildirdiler. Kadınlar, dünyadaki bayram günleri gibi senede birkaç kere göreceklerdir. Müminlerin kâmil olanları, her sabah ve akşam, diğerleri ise Cuma günleri göreceklerdir. Bu fakire göre, mümin kadınlar ve melekler ve cin de bu müjdeye dahildirler. Fâtımat-üz-zehrâ ve Hadîcet-ül-kübrâ ve Âişe-i sıddîka ve diğer ezvâc-i tâhirât ve Meryem ve Âsiye gibi kâmil ve ârif hâtûnların diğer kadınlardan müstesnâ tutulmaları uygun olur. İmâm-ı Süyûtî de buna işaret etmektedir.) Mevlânâ Hâlid-i Bağdâdî hazretleri (İ’tikâdnâme) kitâbında buyuruyor ki, (Allahü teâlânın görüleceğine inanmalı, nasıl görüleceği düşünülmemelidir.

Çünkü, Allahü teâlânın işleri akıl ile anlaşılmaz. Dünya işlerine benzemez. [Fizik ve kimyâ bilgileri ile ölçülemez.] Allahü teâlânın ciheti, karşıda bulunması yoktur. Allahü teâlâ, madde değildir. Cism değildir. [Element değildir. Karışım, bileşik değildir.] Sayılı değildir. Ölçülmez. Hesap edilmez. Onda değişiklik olmaz. Mekânlı değildir. Bir yerde değildir. Zemânlı değildir. Öncesi, sonrası, önü arkası, altı üstü, sağı solu yoktur. Bunun için, insan düşüncesi, insan bilgisi, insan aklı, Onun hiçbir şeyini anlıyamaz. Onun nasıl görüleceğini de kavrıyamaz. El, ayak, cihet, yer ve bunlar gibi, Allahü teâlâ için câiz olmıyan kelimelerin, âyet-i kerimelerde ve hadîs-i şerîflerde bulunması, bizim anladığımız ve bildiğimiz, bugün kullanılan mânalarda değildir. Böyle âyet-i kerimelere ve hadîs-i şerîflere (Müteşâbihât) denir. Bunlara inanmalı, ne ve nasıl olduklarını anlamaya kalkışmamalıdır. Yâhut, bunlar, kısaca veya uzun olarak, (Tevil) olunur. Yâni, Allahü teâlâya yakışacak başka mâna verilir. Meselâ, el kelimesi, kudret, enerji demek olur.)

950. (Bir zemân gelir ki, islâmiyyete yapışmak, elinde ateş tutmak gibi güç olur.) [İslâm Ahlâkı s.12]

951. (Kıyâmet günü, kâfirlerden azâbı en hafif olanı, Ebû Tâlibdir. Ayaklarında ateşden na’lın olacak, bunların sıcaklığından dimâğı kaynayacakdır.) [İslâm Ahlâkı s.28]

952. (Âhıretde bildiklerinizi yimek için et olacaklardan, sizin hayvânlar bilselerdi, bulamazdınız!) [İslâm Ahlâkı s.32] Ya’nî, hayvânlar âhıretdeki azâbların korkusundan dolayı, yimekden, içmekden kesilirlerdi. Bir deri, bir kemik kalırlardı. İnsanlarda nefs olmasaydı, hayvânlar gibi, korkudan, yiyemez, içemez, yaşıyamazlardı. İnsanların yaşıyabilmeleri, nefslerinin gafleti ve dünyâ lezzetlerine düşkün olması iledir. Nefs, iki tarafı keskin bıçak gibidir. Hem de, zehrli ilâc gibidir. Tabîbin tavsiyesine göre kullanan, bundan fâide kazanır. Aşırı kullanan helâk olur. İslâmiyyet, nefsin helâk edilmesini, yok edilmesini değil, terbiye edilmesini, ondan istifâde edilmesini emr etmekdedir.

953. (İnsan günahını dünyada gizlerse, Allahü teâlâ da, kıyâmet günü, bu günahı kullarından saklar.) [İslâm Ahlâkı s.39] Günah işleyecek kimsenin,

bu günahtan vazgeçmesi, Allahü teâlâdan korktuğu için veya insanlardan hayâ ettiği için, yâhut başkalarının yapmasına sebep olmamak için olur. Allahü teâlâdan korkarak terk etmenin alâmeti, o günahı gizli olarak da işlememektir. İnsanlardan hayâ etmek, onların kötülemelerinden korkmak demektir. Başkalarının günah işlemelerine sebep olmak, yalnız yapmaktan daha çok günahtır. Başkalarının bu günahı işlemelerinin günahları da, kıyâmete kadar bunlara sebep olana yazılır. Herkese verâ sahibi olduğunu bildirmek için, günahını saklamak ve gizli olarak devam etmek, riyâ olur.

954. (Müslimânlıkda beyâzlaşan kıllar, kıyâmet günü nûr olacakdır.) [İslâm Ahlâkı s.41]

955. Eshâb-ı kirâmdan Bera' bin Âzib "radıyallahü teâlâ anh" diyor ki, bir cenâzeyi götürdük. Resûlullah "sallallahü aleyhi ve sellem", kabr başına oturdu. Ağlamağa başladı. Mubârek gözyaşları toprağa damladı. Sonra, (Ey kardeşlerim! Hepiniz buna hâzırlanınız) buyurdu. [İslâm Ahlâkı s.41] Ömer bin Abdül'azîz "rahime-hullahü teâlâ", bir âlimi görünce, nasîhat istedi. O da, şimdi halîfesin, istediğin gibi emr edersin. Yarın öleceksin, dedi. Biraz dahâ söyle deyince, Âdem aleyhisselâma kadar, bütün dedelerin ölümü tatdı. Şimdi sıra sana geldi, dedi. Halîfe, uzun zemân ağladı.

956. (Bir insanın ruhu vücûdünden ayrılınca, bir nidâ gelir ki, ey insan oğlu, sen mi dünyayı terk eyledin, yoksa dünya mı seni terk eyledi? Sen mi dünyayı topladın, yoksa dünya mı seni topladı? Sen mi dünyayı öldürdün, yoksa dünya mı seni öldürdü? Cenâzeyi yıkamaya başlayınca üç nidâ gelir:
1-Hani senin kuvvetli vücûdün? Seni hangi şey zayıflattı?
2- Hani senin güzel konuşman, seni hangi şey susturdu?
3- Hani senin sevgili dostların, seni neye bırakıp gittiler?
Cenâze kefene sarılınca bir nidâ daha gelir: Azıksız yola çıkma! Bu yolculuğun geriye dönmesi yoktur, ebedî olarak geri gelemezsin. Varacağın yer azâb melekleriyle doludur. Tabut içine konunca, bir nidâ daha gelir. Eğer Hak teâlânın rızasını kazandınsa ne mutlu sana, büyüklük ve saadet senindir. Eğer cenâb-ı Hakkın gazabını kazandınsa yazıklar olsun sana! Cenâze, mezarının yanına varınca bir nidâ daha gelir. Ey insan oğlu! Dünyada kabir için ne hazırladın? Bu karanlık mezar için ne nûr getirdin? Zenginlik ve şöhretinden ne getirdin? Bu çıplak kabri döşemek ve

zînetlendirmek için ne getirdin? Cenâzeyi mezara koydukları zemân, kabir bir nidâ eder ve der ki: Arkamda söylerdin, şimdi karnımda sükût edersin. Nihâyet cenâzenin defni bitip oralarda hizmet gören insanlar da ayrılıp gidince, Hak teâlâ hazretleri tarafından bir nidâ gelir: Ey benim kulum, yalnız kaldın; şu karanlık mezarda, seni bırakıp gittiler. Bunlar, senin dostların, kardeşlerin, evlatların ve candan adamların idi. Hâlbuki hiçbirinin sana faydası olmadı. Ey kulum, sen bana âsî oldun, emrimi tutmadın, hiç bu hâlini düşünmedin. Şâyed, ölen kimse îman ile ölmüşse umulur ki, cenâb-ı Hak o kimseyi afvına mazhar kılar ve der ki, ey mümin kulum! Seni kabirde garîb bırakmak şânıma yakışmaz. İzzet-ü celâlim hakkı için, sana bir merhamet edeyim ki, dostların şaşsın, sana bir şefkat edeyim ki, ana-babanın oğluna olan şefkatinden ziyâde olsun. Lutf-ü kereminden ol kulun bütün günahını affedip, kabri Cennet bahçesi olur ve Cennet hûrileri ve nîmetleri ile dolar. Allahü teâlâ öyle rahmetlidir ki, günahkâr kullarını affeder. O kadar merhametlidir ki, günde kaç kere kullarının ayblarını görüp örter, yüzlerine vurmaz. O hâlde, böyle bir hâlıkın emirlerini yapıp, yasaklarından kaçınmalı, her gün amel-i sâlih işleyip, yarının azâbından kurtulmalıdır.) [İslâm Ahlâkı s.349] Müminlerin günahlı ve günahsız hepsine, kabir suâli vardır. Yalnız günahları affedilmiyenlerine ve cümle kâfirlere kabir azâbı da vardır. Müslümanlar arasında lâf taşıyanlara ve halâda üzerine bevl sıçratanlara kabirde azâb olacaktır. [Kabir azâbı yalnız ruha değil, hem ruha ve hem de cesede olacaktır. Aklın ermediği şeyleri akıl ile çözmeye kalkışmamalıdır.] Şâyed o kimse îmansız ölmüşse, şiddetli azâblarla mahşer gününe kadar azâb görür.

957. Bir kimse, Resûlullaha, Cennet kapısının eşiğini öpmeye yemin ettim, ne yapayım dedikte, (Ananın ayağını öp!) buyurdu. Anam babam yok deyince, (Kabirlerini öp! Kabirlerini bilmiyorsan, iki çizgi çizip onların kabri olarak niyet ederek, bu çizgileri öp! Yeminini yerine getirmiş olursun!) buyurdu. [Kifâye; İslâm Ahlâkı
s.353] Bir diğer hadîs-i şerîfte de; (Ana-babasının veya bunlardan birinin kabrini her Cuma ziyâret eden bir kimse affolunur) buyurulmuştur.

958. (Bir müminin kabrini ziyâret eyleyen, Hak teâlâ huzurunda nâfile bir hacdan ziyâde sevaba nâil olur!) [İslâm Ahlâkı
s.529]

959. (Ümmetimin azâbı dünyada verilir.) [Eshâb-ı Kirâm s.276] Yâni dünyada ümmetimin arasında olan fitneler, sıkıntılar, günahlarının dökülmesine sebep olur. [Bunun gibi, daha nice hadîs-i şerîfler bildiriyor ki, Eshâb-ı kirâm arasındaki muhârebeler, yalnız dünyada olan ayrılıktır. Âhırette, hepsine sevap, yâni Cennet vardır. Eshâb-ı kirâmın her biri her işinde, Allahü teâlânın rızasını, sevgisini kazanmaya çalışır ve Onun emrine uymak zannettikleri işe sarılırlardı. Ehl-i sünnet âlimleri söz birliği ile bildiriyor ki, bir müslüman, büyük günah işleyince kâfir olmaz. O hâlde, Hazret-i Ali ile muhârebe eden Eshâb-ı kirâma kâfir demek, lânet etmek, onları söğmek, hiç câiz olmaz.]

960. (Elbette ölüm acılarından birinin şiddeti, üçyüz kere kılınç vurmaktan daha şiddetlidir) [Kıyâmet ve Âhıret s.8]

961. (Ölüm hastalığında olanlara şehâdeteyn-i kelimeteyn ki, “Lâ ilâhe illallah Muhammedün Resûlullah”dır. Bu kelimeyi telkin ediniz!) [Kıyâmet ve
Âhıret s.10] Ölünün his duygularından en son gayb edeceği şey işitmesidir. Zîrâ ruh kalbden ayrıldığı vakit yalnız görmesi bozulur. Fakat işitmek, ruh kabz oluncaya kadar gayb olmaz. Ölüm hâlinde olanın yanında çok söz söylemekten de nehy buyurmuştur. Çünkü o zemân, insan şiddetli sıkıntı içindedir.

962. (Cehennemde kâfirin bir azı dişi Uhud dağı kadardır) [Kıyâmet ve Âhıret s.14] Fâcirin, yâni kâfirin ruhu sert olarak şiddet ile alınır ve yüzü Ebû Cehl karpuzu gibi olur. Melekler ona hitâben, (Ey habîs olan ruh! Habîs olan cesetten çık der. O da merkeb gibi bağırır. Ruhu çıkınca, Azrâîl aleyhisselâm, onu yüzü gayet çirkin ve siyah elbiseli ve fena kokulu zebânîlere (yâni azâb yapan meleklere) teslim eder ki, ellerinde yünden yapılmış, eski kilim parçası gibi bir bez vardır. O ruhu buna sararlar. Bu zemânda, çekirge kadar insan şekline çevrilir. Bunun sebebi, kâfirin cesedi âhırette müminin cisminden büyük olur.

963. İbni Mes'ûddan rivayet olundu ki, Yâ Resûlallah, ölü kabre konduğu vakit, ilk karşılaştığı şey nedir diye sordu. Peygamberimiz buyurdu ki, (Yâ

İbni Mes'ûd! Bunu bana senden başka kimse sormadı. Ancak sen sordun. Ölü kabre konulduğu vakit, önce bir melek seslenir. O meleğin ismi (Rûmân)dır. Kabirlerin arasına girer. Der ki, Yâ Abdellah! Amelini yaz! O kimse der ki, benim burada ne kâğıdım, ne kalemim var. Ne yazayım? O melek der ki; bu sözün kabûl edilmez. Senin kefenin kâğıdındır. Tükrüğün mürekkebindir. Parmakların kalemindir. Melek kefeninden bir parça kesip verir. O kul dünyada her ne kadar yazı yazmak bilmese de, orada sevabını ve günahını, âdeta o bir günde işlemiş gibi yazar. Bundan sonra melek, o yazdığı kefen parçasını dürer. O ölünün boynuna asar.) Bundan sonra Resûlullah efendimiz,
(Her insanın yaptığı işleri gösteren sayfalarını biz boynunda kıldık) meâlindeki İsrâ sûresinin onüçüncü âyet-i kerimesini okudular. [Kıyâmet ve Âhıret s.16]

964. Peygamber efendimiz vâlideleri Hazret-i Âminenin kabrini ziyâret ettiklerinde ağladılar. Yanlarında bulunanları da ağlattılar. Buyurdular ki, (Rabbimden bunun için mağfiret taleb etmeye izin istedim. İzn vermedi), sonra (Kabrini ziyâret etmek için izin istedim, izin verdi. Öyle ise, siz de kabirleri ziyâret ediniz! Zîrâ, ziyâret ölümü hâtırlamaya sebebdir) buyuruldu. [Kıyâmet ve Âhıret s.21] Diğer hadîs-i şerîflerde de; (Kabrleri ziyâret etmenizi yasak eylemişdim. Bundan sonra, kabrleri ziyâret ediniz!), (Kabirleri ziyâret ediniz!), (Kabir ziyâret ederken, ölüye selâm veriniz!), (Mezarda olanlara selâm vereceğiniz zemân, esselâmü aleyküm deyiniz!), (Kabirleri ziyâret ediniz! Bu ziyâretler, sizlere âhıret gününü hâtırlatır.) buyurulmaktadır. Resûlullaha, mübârek anasına, babasına mağfiret için sonradan izin verildi. Zaten mümin idiler. Sonradan diriltilip, bu ümmetten de oldular. Bu hadîs-i şerîf, Resûlullahın muhterem ana ve babasının mümin olduklarını göstermektedir. Çünkü, kâfirlerin kabrini ziyâret etmek yasaktır. Bunların kabirlerini ziyâret etmeye izin verilmesi, kâfir olmadıklarını açıkça bildiriyor. Mağfiret için izin verilmemesinin de sebebi vardı. Cenâb-ı Hak, Habîbinin hâtırı için, Onun şerefi için, mübârek ana babasını daha büyük nîmete kavuşturmak istiyordu. Tâyîn buyurduğu, takdîr ettiği zemân gelince, onları diriltecek, oğullarının Peygamberlerin en üstünü olduğunu gösterecek, Ona îman edecek, ümmeti olmakla şereflenecek ve sahâbîlik yüksek derecesine kavuşacaklardı. Nişâncızade Muhammed bin Ahmed efendinin [Nişâncı-zade 1031 [m. 1622] de vefât etti.] yazdığı türkçe

(Mir'ât-ül-kâinât) kitabı, birinci kısm, ikiyüzyirmiyedinci sayfada diyor ki: Resûlullahın mübârek ana babalarının îman edip etmediklerinde, âlimler başka başka söyledi. 911 [m. 1505] de vefât eden Abdürrahmân bin Ebî Bekr Süyûtî (Mesâlik-ül-hunefâ) kitabında ve başka birçok kıymetli kitâblarında beş çeşit haber bildirmiştir:

1 – Onların ikisi de, Resûlullahın dîne çağırmasından yâni bi'setten önce, câhillik zemânında vefât etti. Şâfi'î âlimlerinin hepsine ve hanefîlerin çoğuna göre, bir Peygamberin dînini işitmiyen kimsenin îman etmesi vâcib olmaz. Çünkü, Peygamberin dînini işitmeden önce düşünerek îmanı akıl ile bulmak vâcib değildir. İşittikten sonra, Allahü teâlânın var olduğunu düşünüp anlamak, îman etmek lâzım olur. Câhillik zemânında, geçmiş Peygamberler unutulmuş idi. Çünkü asırlar boyunca, kâfirler, zâlimler idareleri ele alarak, dinleri ortadan kaldırmışlar, din adamlarına baskı, işkence yapmışlar, îmanlılar azalmış, gizlenmiş, böylece, dîni, îmanı bilen kalmamıştı. Her asırda gelen zâlimler, kötü ruhlu, alçak kimseler, böyle çalışmakta, din adamlarını, din bilgilerini yok etmek için îmanlılara karşı amansız bir kin ile, canavar gibi saldırmaktadır. İngilizler ve komünistler böyledir. Fakat, bu zâlimlerden hiçbiri îmanı yok edememiş, kendileri kahr olmuş, çok acı, perîşan hâlde, saltanatlarından ayrılmış, zevklerine doyamadan ölümün pençesine düşmüşler, ismleri lânet ile anılmış veya unutulmuştur. Allahü teâlâ, bir Peygamber veya bir âlim yaratarak, îman ışığı ile yer yüzünü yeniden aydınlatmıştır. Aklı olanların, bundan ibret alması, uyanması, dünyada ve âhırette rezil olmamak için, din düşmanlarına aldanmaması lâzımdır.

2 – Câhillik zemânında yaşamış olanlar, kıyâmet günü imtihan edilecek, orada îman edenler, Cennete girecektir, diyen âlimler de varsa da, bu sözün zayıf olduğu

(Müjdeci Mektûblar Tercümesi) kitabında, 259. mektûbun tercümesinde açıklanmıştır.

3 – Allahü teâlâ, sevgili Peygamberinin mübârek ana babasını diriltti. Oğullarına îman edip, ona ümmet olmakla şereflendiler ve tekrar vefât ettiler. İmâm-ı Süyûtî, bunların diriltildiğini bildiren hadîs-i şerîfi yazıyor. (Zayıf bir hadîs ise de, çok kimse bildirdiği için, kuvvetli olmuştur. Âlimlerin çoğuna göre, kuvvetli hadîstir. İbâdetlerin kıymetini, bir müslümanın üstünlüğünü bildiren zayıf hadîse uyulur) buyuruyor.

4 – Fahrüddîn-i Râzî [Fahrüddîn Râzî 606 [m. 1209] da Hirâtta vefât etti.] ve birçok âlimler buyuruyor ki, Tevbe sûresinin yirmisekizinci âyetinde meâlen, (Müşrikler necestir) buyuruldu. Yâni bütün kâfirler pistir. Hâlbuki, Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem”, (Ben her zemânda, temiz babalardan, temiz analara geçerek
geldim) buyurdu. Başka bir hadîs-i şerîfte, (Her asırda , o zemânın insanlarının en hayrlılarından getirildim) buyuruldu.
Kâfire hayrlı demek ise, câiz değildir. Hele Şuarâ sûresindeki ikiyüzondokuzuncu âyetinde meâlen, (Seni secde edicilerden geçirir) buyuruldu. Buradan, bütün babalarının, analarının mümin oldukları anlaşılmaktadır. İbrâhîm aleyhisselâmın babası denilen Âzerin kâfir olduğu Kur'an-ı kerimde bildiriliyor ise de, Abdüllah ibni Abbâs ve İmâm-ı Mücâhid, (Âzer, İbrâhîm aleyhisselâmın amcası idi) dediler. Arabistânda amcaya baba denilir. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki, (Cehennemde en hafîf azâb, Ebû Tâlibin azâbıdır). Ebû Tâlibin azâbı, azâbların en hafîfi olunca, Resûlullahın mübârek ana-babası Cehennemde olsaydı, azâbın en hafîfi, bu ikisinin azâbı olurdu. Bu hadîs-i şerîf de, bu bakımdan, ikisinin de mümin olduğunu göstermektedir.
5 – Âlimlerden çoğu, bu mes'elede edebe, saygıya aykırı konuşulmamasını, işin doğrusunu Allahü teâlâ bilir deyip, susulmasını uygun görmüştür. Şeyh-ul-islâm allâme Ahmed ibni Kemâl Pâşa da, (Ebeveyn) risâlesinin sonunda buyuruyor ki, (Ölüleri kötüleyerek dirileri incitmeyiniz!) hadîs-i şerîfi ve Tevbe sûresinin (Resûlullahı incitenlere Allah lânet eylesin!) meâlindeki altmışikinci âyet-i kerimesine göre, (Resûlullahın babası Cehennemdedir) diyen kimse mel'ûndur.

965. Peygamberimiz bir kabir yanında hazır oldukları vakit, (Dünya ve âhıret selâmeti, müslümanlardan ve müminlerden bu kabirde bulunanların üzerine olsun. Biz inşâallah size lâhık oluruz [kavuşuruz]. Siz bizden evvel göçtünüz. Biz de, size tâbi olup, sonradan varırız. Yâ Rabbî! Bizi ve bunları mağfiret et ve affınla günahlarımızdan geç) buyururdu. [Kıyâmet ve Âhıret s.23] Peygamber efendimiz mübârek zevcelerine de kabir ziyâretinde bu kelâmı (duâyı) söylemelerini emrederdi.

966. (Ölü elbette yakınlarının bağırarak ağlaması sebebi ile azâb olunur. Yâni hüzn ve fenalık gelir.) [Kıyâmet ve Âhıret s.24] Nice ölü vardır ki,

rü'yâda görülüp, suâl eden kimseye, hâlim pek fenadır. Filan ve filandan eziyyet görüyorum. Onların çok ağlayıp, feryâd ve figânı bana ezâ ediyor diye, haber verdiği vâki'dir. Lâkin zındıklar [kısa akıllarına uyarak], bunu inkâr ediyorlar.

967. (Ölü, ayakların sesini işitir ve işitirim işitirim diyerek üzüldüğünü bildirir.) [Kıyâmet ve Âhıret s.24] Bedrde öldürülen kâfirlerin, birkaç gün sonra, bir çukura konulması emrolundu. Bundan da birkaç gün sonra, Resûlullah çukurun başına gelip durdu. Çukurdakilere, ismlerini ve babalarının ismlerini birer birer söyliyerek,
(Rabbinizin, size söz verdiğine kavuştunuz mu? Ben, Rabbimin söz verdiği zafere kavuştum) buyurdu. Hazret-i Ömer bunu işitince, (Yâ Resûlallah! Leş olmuş kimselere mi söyliyorsun?) deyince, Resûlullah, (Beni doğru Peygamber olarak gönderen Rabbimin hakkı için söyliyorum ki, siz beni onlardan daha çok işitmiyorsunuz. Fakat cevap veremezler. Benim doğru söylemiş olduğumu, onlar şimdi bilirler) buyurdu.

968. (Müminin ruhu kuş ile berâberdir. Cennet ağaçlarından birine asılmış durur.) [Kıyâmet ve Âhıret s.25] Diğer hadîs-i şerîflerde de; (Şehitlerin ruhları, yeşil kuş kursaklarında olarak Cennet ağaçlarına asılı dururlar), (Allah yolunda öldürülüp, şehit olanlar, kıyâmet gününde, yaralarının kanı akarak gelirler. Rengi kan ve kokusu misk kokusu gibi olur. Huzur-ı Mevlâya haşr oluncaya kadar, bu hâl üzre bulunurlar), (Şehitlerin ruhları Arş-ı ilâhîdedir. İstedikleri zemân Cennetin diledikleri yerlerine gidip, tekrar kendi makamlarına dönerler.) buyurulmuştur.

969. (Bir kimse kendini bir demir parçasiyle öldürürse, kıyâmet gününde, o demir parçası elinde karnına vurarak gelir. Cehennem içinde müebbed olarak kalır. Ve bir kimse kendisini dağdan atar da öldürürse, kendini Cehennem ateşine atar.) [Kıyâmet ve Âhıret s.27] Bu hadîs-i şerîf, dünyada sıkıntıdan kurtulup rahata kavuşmak için intihâr edenler içindir. Çünkü böyle düşünmek âhıret azâbını inkâr etmek olur ki, küfürdür. Aklını kaybederek intihâr eden veya hemen ölmeyip tevbe eden ise, kâfir olmaz.

970. (Kişinin her yeri mahv olup çürür. Lâkin, kuyruk sokumu kemiği çürümez. İnsan ondan çıkmıştı. Yine ondan iâde olunur.) [Kıyâmet ve

Âhıret s.29] Bu kuyruk sokumu kemiği omurganın son kemiğidir. Nohut kadar bir kemiktir ki, içinde iliği olmaz. Diğer bir hadîs-i şerîfte; (İnsan kuyruk sokumu kemiğinden yaratılmıştır. Sonra yine ondan yaratılacaktır) buyurulmuştur.

971. (İnsanlar her biri elbisesiz olup, hepsi çıplak ve sünnetsiz oldukları hâlde haşr olunurlar.) [Kıyâmet ve Âhıret s.30] Fakat gurbette elbisesiz olarak vefât etti ise, onlara Cennetten elbise getirilir ve giydirilir. Şehitlerin ve sünnet-i seniyyeye [yâni ahkâm-ı islâmiyyeye] tutunup vefât etmiş olanların iğne deliği kadar elbisesiz yeri kalmaz. Diğer hadîs-i şerîflerde de; (Ey ümmetim ve Eshâbım! Siz ölülerinizin kefeninde mübâlaga ediniz! Zîrâ, benim ümmetim kefenleriyle haşr olunurlar. Hâlbuki sâir ümmetler çıplaktırlar), (Ölüler kefenleri ile haşr olunur), (İnsanlar kıyâmet günü çıplak haşr olunurlar) buyurulmuştur. Kıyâmet gününün şiddeti ile meşakkati, insanların birbirlerine bakmalarına mani olur.

972. (Şarap içen kimse, ateşten şarap kabı boynuna asılmış ve kadehi elinde olarak yeryüzündeki leşlerin hepsinden daha fena koktuğu ve yeryüzündeki eşyanın hepsi ona lânet ettiği hâlde haşr olunur.) [Kıyâmet ve Âhıret s.35]

973. (Peygamberlerin kabirlerini mescid yapmayınız!) [Kıyâmet ve Âhıret s.128] Kabirleri mescid yapanlara lânet edildi ve sâlihlerin kabirlerini mescid yapanların, kıyâmet günü, insanların en kötüleri olacakları bildirildi. Mezarı mescid yapmak demek, ona karşı nemâz kılmak demektir. Bunun içindir ki, Şâfi'î âlimlerimiz Peygamberlerin ve Evliyânın mezarlarına karşı, onlara saygı olarak nemâz kılmak haram olur dediler. Haram olması için, iki şart lâzımdır. Biri, kabirdekinin sayılı, büyük bilinen kimse olması, ikincisi, nemâzın ona karşı olmasını niyet etmektir. Mezara kandil yakmak da, ölüye saygı için olunca, haram olur. Mezar etrâfında dönmek de böyledir. Bunlar saygı için değil ise, mekruh olacağı anlaşılmaktadır. Kabre secde ederek saygı göstermek, ona tapınmak olur. Bu ise büyük günah, hattâ küfürdür. Hanbelî âlimlerinden bazıları, kabir yanında saygı nemâzı kılmak büyük günahtır ve küfre sebep olur. Böyle yapılan türbeleri yıkmalıdır dedi.

974. (Kabrimi ziyâret edene şefaatim vâcib oldu.) [Kıyâmet ve Âhıret s.130] Diğer hadîs-i şerîflerde de; (Kabrimi ziyâret edene şefaatim helâl

oldu), (Bir kimse beni ziyâret etmek için gelse ve başka birşey için niyeti olmasa, kıyâmet günü, ona şefaat etmemi hak etmiş olur) buyurulmuştur.

975. Mümin olan meyyit için, kulum doğru söyledi sesi işitilir. Kabre Cennetten yaygı serilir. Cennet elbiseleri giydirilir. Meyyit için Cennetten bir kapı açılır. Kabre Cennet kokuları yayılır. Görebildiği yerlere kadar yayılır. Güzel yüzlü, güzel elbiseli, güzel kokular saçan birisi gelir. Buna, sen kimsin? Senin o hayrlı yüzün nedir der. Ben, senin sâlih amelinim der. Bunu işitince, Yâ Rabbî! Kıyâmet çabuk kopsa! Yâ Rabbî, kıyâmet çabuk kopsa da, çoluk çocuğuma ve mallarıma kavuşsam der.
[Sünen; Müstedrek; El-musannef; Azâb-ül-kabir; Müsned; Ez-zühd; ibni Cerîr; İbni Ebî Hâtem; Berâ' bin Âzib; Kıyâmet ve Âhıret s.205] Kâfir olan meyyit için, bunların tersi, sıkıntılar olur. Bu hadîs-i şerîf, meyyitin işittiğini ve gördüğünü ve konuştuğunu ve koku aldığını ve anlayışı olduğunu ve düşündüğünü ve cevap verdiğini göstermektedir. Bu işlerin hepsi, kabir suâlinden sonra olmaktadır. Böyle olduğunu, âlimler sözbirliği ile söylemişlerdir. İmâm-ı Süyûtî gibi hadîs imâmları, bu hadîsin (Mütevâtir), yâni en doğru hadîslerden olduğunu bildirmişlerdir. Bu hadîs-i şerîf, ölülere selâm vermenin, dirilere selâm vermek gibi olduğunu ve onların da işittiklerini göstermektedir.

976. (Bir mümin vefât ederken, bir rahmet meleği, bunun ruhunu alır. Meyyitler, dünyada müjde istiyenlerin toplandığı gibi, bunun etrâfına toplanırlar. Ona sormaya başlarlar. İçlerinden birkaçı da, kardeşinizi bırakınız dinlensin! Çok sıkıntılı yerden geliyor derler. Etrâfına üşüşürler. Dünyadaki tanıdıklarını sorarlar. Filan adam ne yapıyor? Filanca kadın evlendi mi? derler.) [Hâlid ibni Zeyd Ebû Eyyûb-i Ensârî; Kıyâmet ve Âhıret s.207]

977. (Her meyyite, her sabah ve her akşam âhıretteki yeri gösterilir. Cennetlik olana, Cennetteki yeri, Cehennemlik olana, Cehennemdeki yeri gösterilir.)
[Buhârî; Kıyâmet ve Âhıret s.208] Gösterilir sözü, gördüklerini bildirmektedir. Allahü teâlâ, (Fir'avn)ın adamları için, (Onlara sabah akşam ateş gösterilir) buyurdu. Meyyit görmeseydi, gösterilir demek faydasız olurdu. Diğer bir hadîs-i şerîfte de; (Münker ve Nekîr melekleri, suâl ve

cevaptan sonra meyyite, Cehennemdeki yerine bak! Allahü teâlâ, değiştirerek, sana Cennetteki yeri ihsân eyledi derler. Bakar. İkisini birlikte görür) buyurulmuştur.

978. (Hayatım, sizin için hayrlıdır. Bana anlatırsınız. Ben de size anlatırım. Öldükten sonra, vefâtım da, sizin için hayrlı olur. Amelleriniz bana gösterilir. İyi işlerinizi gördüğüm zemân, Allahü teâlâya hamd ederim. Kötü işlerinizi gördüğüm zemân, sizin için af ve mağfiret dilerim.) [Bezzâz; Abdüllah ibni Mes'ûd; Kıyâmet ve
Âhıret s.210] Bu hadîs-i şerîf, Resûlullah'dan işittim denilerek bildirildi. Başka sağlam kimseler, bunu (Mürsel) olarak da bildirmişlerdir.

979. (Yaptığınız işler, kabirde olan yakınlarınıza ve tanıdıklarınıza bildirilir. İyi işlerinizi görünce sevinirler. Böyle olmıyan işleriniz için, yâ Rabbî! Bizi doğru yola kavuşturduğun gibi, bu kardeşimizi de kavuştur. Ondan sonra ruhunu al! derler.) [Nevâdir-ül-usûl; Muhammed bin İshak ibni Mende; Kıyâmet ve Âhıret s.210] Diğer bir hadi-si şeriflerde de; (İnsanların yaptıkları işler, Pazartesi ve Perşembe günleri, Allahü teâlâya arz olunur. Peygamberlere, Evliyâya ve ana-babaya Cuma günleri gösterilir. İyi işleri görünce sevinirler. Yüzlerinin parlaklığı artar. Allahdan korkunuz! Ölülerinizi incitmeyiniz!) buyurulmuştur.

980. (Ölülerinizin kefenini güzel yapınız! Onlar, kabirlerinde birbirlerini ziyâret ederler ve övünürler.) [Hâris bin Ebî Üsâme; Ubeydullah bin Sa'îd Vâyilî; Ukayl; Câbir bin Abdüllah; Kıyâmet ve Âhıret s.212] Diğer bir hadîs-i şerîfte de; (Kardeşinin cenâze işini görenleriniz, kefenini güzel yapsın!) buyurulmuştur.

981. Resûlullah, Câfer Tayyâr hazretleri şehit olduktan sonra buyurdu ki, (Bir gece Câfer Tayyâr yanıma geldi. Yanında melek vardı. İki kanadlı idi. Kanadlarının uçları kana boyanmış idi. Yemendeki Bîşe denilen vâdiye gidiyorlardı.) [İbni Asâkir; Abdüllah ibni Abbâs; Kıyâmet ve Âhıret s.215] Diğer bir hadîs-i şerîfte de;
(Câfer bin Ebî Tâlibi meleklerin arasında gördüm. Bîşe ahâlîsine yağmur geleceğini müjdeliyorlardı) buyuruldu. Hadîs âlimlerinden Hakîmin Abdüllah ibni Abbâstan verdiği haberde, Resûlullahın yanında

oturuyordum. Esmâ bint-i Umeys yanımızda idi. Resûlullah, aleyküm selâm dedikten sonra, (Yâ Esmâ! Şimdi, zevcin Câfer, Cebrâîl ve Mikâil ile birlikte yanıma geldiler. Bana selâm verdiler. Selâmlarına cevap verdim. Bana dedi ki, (Mûte) gazâsında kâfirler ile birkaç gün savaştım. Vücûdümün her tarafında yetmişüç yerimden yaralandım. Bayrağı, sağ elime aldım. Sağ kolum kesildi. Sol elime aldım, sol kolum kesildi. Allahü teâlâ, iki kolum yerine bana iki kanad verdi, Cebrâîl ve Mikâîl ile birlikte uçuyorum. İstediğim zemân Cennetten çıkıyorum. İstediğim zemân girip meyvelerini yiyorum)
buyurdu. Esmâ, bunları işitince, Allahü teâlânın nîmetleri Câfere âfiyet olsun. Fakat, herkes bunu benden işitince inanmazlar diye korkuyorum. Yâ Resûlallah, minbere çık sen söyle! Sana inanırlar dedi. Resûlullah mescide teşrîf edip, minbere çıktı. Allahü teâlâya hamd ve senâ eyledikten sonra, (Câfer ibni Ebî Tâlib,
Cebrâîl ve Mikâîl ile birlikte yanıma geldiler. Allahü teâlâ, ona iki kanad vermiş. Bana selâm verdi) buyurdu. Sonra, Esmâya haber verdiklerini bir bir söyledi.

982. Eshâb-ı kirâmdan birkaçı, bir yere çadır kurmuşlardı. Burada bir kabir bulunduğunu bilmiyorlardı. Çadırda, (Mülk) sûresinin okunduğu işitildi. Resûlullaha bunu haber verdiklerinde, (Bu sûre-i şerife insanı kabir azâbından korur) buyurdu. [Tirmizî; Hâkim; Beyhekî; Abdüllah ibni Abbâs; Kıyâmet ve Âhıret s.218] Ebül-Kâsım-ı Sa'dî (Kitâb-ür-ruh) kitabında diyor ki, meyyitin kabirde okuduğunu bu hadîs-i şerîf isbât etmektedir. Çünkü, Abdüllah ibni Ömer de bir yere çadır kurmuştu. Çadırda Kur'an-ı kerim sesi işitti. Resûlullaha haber verdi. Bu sözü tasdik buyurdu.

983. (Eğer, gizli tutabilseydiniz, kabir azâbını, benim işittiğim gibi, size de işittirmesi için, duâ ederdim.) [Buhârî; Müslim; Kıyâmet ve Âhıret s.220] Kabir azâbı ruha ve cesede birlikte olmaktadır. Çünkü, küfrü ve günahları ikisi birlikte yapmaktadır. Yalnız, ruha azâb yapılması, hikmete ve ilâhî adalete uygun değildir. Âlimler buyuruyor ki, beden kabirde çürüyüp yok olmakta görülüyor ise de, Allahü teâlânın ilminde vardır. Eshâb-ı kirâmdan birçoğu, ölülerin ruhlarına bedenleri ile birlikte azâb yapıldığını görmüş ve haber vermişlerdir.

984. Bir kimse, Resûlullahın yanında (Topraktan birinin çıktığını gördüm. Bir adam buna sopa ile vurarak yerde gâib olduğunu, böylece toprağa girip çıktığını gördüm) dedi. Resûlullah bunu işitince, (O gördüğün Ebû Cehldir. Kıyâmete kadar böyle azâb çeker) buyurdu. [Süyûtî; Kıyâmet ve Âhıret s.220] Bu ve bunun gibi haberler, Peygamberler ve Evliyâ gibi, herkesin de kabirdekileri görebileceğini bildirmektedirler. Evliyânın görmesi, hiç inkâr edilemez. Allahü teâlânın kudreti ile görmektedirler.

985. Abdüllah ibni Abbâsın haber verdiği hadîs-i şerîfte, Resûlullah iki kabrin yanına geldi. İkisinin de azâbda olduğunu anladı. Bir hurma dalı istedi. İkiye ayırıp, kabirler üzerine dikti. (Bunlar yeşil kaldıkca, azâbları hafîfler) buyurdu. Bir kabirde azâbın hafîflemesi için, üzerine yeşil hurma dalı konulması, hadîs-i şerîfte bildirilmiştir. [Buhârî; Müslim; Kıyâmet ve Âhıret s.227] Bir kabirde azâbın hafîflemesi için, üzerine yeşil hurma dalı konulması, hadîs-i şerîfte bildirilmiştir. Allahü teâlâ, yeşil otların bereketi ile kabirdeki azâbı hafîfletmektedir. Yeşil ot, bir zâttır, bir maddedir. Bunu dikmekle azâbın azalması, Resûlullaha mahsûs değildir. Yeşil hurma dalının her zemân kabir üzerine dikilmesini, islâm âlimleri, sözbirliği ile bildirmektedir. İslâm mezarlıklarına servi ağaçları dikilmesi bundan ileri gelmektedir.

986. (Ölülerinize kelime-i tevhîd telkîn ediniz!) [Buhârî; Müslim; Müsned; Münâvî; Kıyâmet ve Âhıret s.288]

987. (Deccâlın zemânında bulunan müminlerin gıdâsı, meleklerin gıdâsı gibi, tesbîh ve taktîs etmek olur. Allahü teâlâ, o zemân tesbîh ve taktîs edenlerin açlığını giderir.) [Müstedrek; Kıyâmet ve Âhıret s.314] Bu da gösteriyor ki, Allahü teâlâ, dilediği kullarına öyle hâl verir ki, yimeye, içmeye ihtiyaçları kalmaz. Deccâl zemânında, bütün müminlere bu hâli ihsân edecektir. Deccâlın fitnelerinden biri şudur ki, uğradığı şehirlere, (Bana ibâdet ediniz, bana uyunuz!) diyecek. Ona uyarlarsa, göke emrederek yağmur yağacak, yere emrederek, ekin çıkacaktır. Ona uymazlarsa, emredip, hiç yağmur yağmıyacak ve yerden ot bitmiyecektir. Herkes aç kalacaktır. Hadîs-i şerîf, bu fitnenin müminlere zarar vermiyeceğini bildiriyor. Müminler tesbîh ve taktîs okuyarak, açlık duymıyacaklardır.

988. (Tâ'ûndan vefât edenler, şehitlerin mertebesine kavuşur.) [Kıyâmet ve Âhıret s.383] Tâ'ûn, vebâ hastalığı gibi sârî hastalıklar demektir.

989. (Fitnenin, fesatın çoğaldığı zemânda ibâdet etmek, hicret ederek benim yanıma gelmek gibidir.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.85; Müjdeci Mektûblar s.128] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Nemâzları cemaat ile ve huşû' ve hudû' ile kılmalıdır. Çünkü, insanı dünyada ve âhırette felaketlerden, sıkıntılardan kurtaracak ancak nemâzdır. Mü'minûn sûresi başındaki âyet-i kerimede meâlen, (Müminler herhâlde kurtulacaktır. Onlar, nemâzlarını huşû' ile kılanlardır) buyuruldu. Tehlike, korku bulunan yerde yapılan ibâdetin kıymeti kat kat daha çok olur. Düşman saldırdığı zemân, askerin ufak bir iş görmesi, pekçok kıymetli olur. Gençlerin ibâdet etmeleri de, bunun için daha kıymetlidir. Çünkü, nefslerinin kötü isteklerini kırmakta ve ibâdet etmek istememesine karşı gelmektedirler. Eshâb-ı Kehf, bir hicret yaparak din düşmanları arasından çıktıkları için şerefli oldular. Görülüyor ki, din düşmanlarının güçlük çıkarması, ibâdetlerin şerefini arttırmakta, sevabı katkat çoğalmaktadır. Zarar yapmak istemeleri, müslümanlar için faydalı olmaktadır.)

990. (Allahü teâlâ, ayrıca bir Cennet yaratmıştır ki, burada Hûrîler ve köşkler yoktur. Burada Allahü teâlâ, güler gibi tecellî eder, görünür.) [Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.263; Müjdeci Mektûblar s.395] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” buyuruyor ki, (Âhıretteki hâller, dünyadaki hâllerin, görünenlerin üstündedir. Bunların da en üstünü, hadîs-i şerîfde bildirilen Cennettir. Hattâ dünya aslın, hakîkatin zuhûr edeceği, görüneceği yer değildir. Dünyaya mahsûs olan, zıllerin, benzerlerin görünmeleri, bu fakire göre, dünya işlerindendir ve hakîkatte, mahlûklara, mümkinlere âid şeylerdir. Bunlardan bir kısmına Sıfât-i ilâhiyyenin tecellîsi, bazısına da, Zat-i ilâhînin tecellîsi gibi ismler vermişlerse de, hepsi dünya şeyleri, zıl ve sûretler tecellîsi, görünüşüdür. Bu fakire göre bu dünyada olan herşey, sûret ve hayâldir. Burada matlûbun, maksûdun kokusunu bile duymuyorum. Dünya âhıretin tarlasıdır ve tohum ekecek zemândır. Matlûbu burada aramak, boşuna uğraşmaktır. Ele birşey geçmez. Yâhud başka şeyleri matlûb sanarak, insan rü'yâ ile, hayâl ile oyalanıp kalır. Nitekim birçok kimse, bu hâle düşmüştür. Dünyada asldan haber veren yalnız nemâzdır.

Matlûbun kokusu, yalnız nemâzda duyulur. Nemâzdan başka şeylerde, bu koku yoktur.)

991. (Bir kimse, ölünce, onun kıyâmeti kopmuş olur.) [Deylemî; Mektûbât-ı Rabbânî c.1 m.276; Müjdeci Mektûblar s.468] İmâm-ı Rabbânî “kuddise sirruh” 276. mektûbunda buyuruyor ki, (Hicr sûresinin doksandokuzuncu âyetinde meâlen, (Sana yakîn gelinceye kadar, Rabbine ibâdet et) buyuruldu. Burada yakîn demek, mevt, yâni ölüm olduğunu, tefsîr âlimleri bildirmektedir. Allahü teâlâ, bu âyet-i kerimede, ölüm gelinceye kadar ibâdet yapılmasını emr etmektedir. Ölüm de, bu dünyanın sonu demektir. Âhıret hayatında hakîkatler meydana çıkacaktır. Orada sûretler hakîkatlerden ayrılacaktır. Dünya hayatı başkadır. Âhıret hayatı başkadır. Bu iki hayatı birbiri ile karıştıran, yâ câhildir veya zındıktır. Zındık, din perdesi altında islâmiyeti yıkmaya çalışır. Çünki, islâmiyetin câhillere olan her emri, âlimlere de ve tesavvuf yolunun sonuna varanlara da emr edilmiştir. İslâmiyyetin emrlerini yapmakta, bütün müminler ve âriflerin en yüksek derecede olanları arasında hiç ayrılık yoktur. Tesavvufcuların câhil olanları ve mülhidler yâni zındıklar, islâmiyetin emr ve yasaklarından kendilerini sıyırmak istiyorlar. Bu emrler ve yasaklar, yalnız câhil kimseler içindir diyorlar. Tesavvufculara ve tarîkatçılara yalnız marifet ve hakâyık-ı Kur'aniyyeyi öğrenmek emr olundu diyorlar. O kadar câhildirler ki, âmirlere, kumandanlara ve devlet adamlarına da yalnız adalet ve insâf etmeleri emr olundu. Bunlara başka bir ibâdet emr olunmadı diyorlar. İslâmiyyet, marifet elde etmek için lâzımdır. Marifet elde edenlerin islâmiyete uymalarına lüzûm yoktur diyorlar.) 3. cild, 31. mektûbunda buyuruyor ki, (Uykuda iken, rûhun bedenden ayrılması, bir kimsenin, geziye, eğlenmek için, kendi vatanından, gülerek, sevinerek ayrılmasına benzer ki, gezdikden sonra, sevinç içinde yine vatanına döner. Rûhun gezinti yeri, âlem-i misâldir. Bu âlemde görecek meraklı ve tatlı şeyler vardır. Ölürken rûhun ayrılması böyle değildir. Bu ayrılık, vatanı yıkılan, evleri, binâları yok olan kimsenin vatanından ayrılması gibidir. Bunun içindir ki, uykudaki ayrılmasında, sıkıntı ve acı yokdur. Tersine, sevinç ve râhatlık vardır. Ölürken ayrılmasında ise, çok acılar ve güçlükler hâsıl olur. Uyuyan insanın vatanı dünyâdır. Ona, dünyâdaki işler gibi iş yaparlar. Ölen kimsenin ise, vatanı yıkılır. Âhırete göç eder. Ona âhıret işleri yaparlar.)

992. (Kim Allahü teâlâya kavuşmak istemezse, Allahü teâlâ da, ona kavuşmak istemez. Kim Allahü teâlâya kavuşmağı severse Allahü teâlâ da, ona kavuşmağı sever.) [Cevâb Veremedi s.241] İslâm îtikadında [inancında] öldükten sonra insanlar tekrar dirilecek, mahşer yerinde toplanacaklardır. Burada hesaplar görülüp, herkes hak ettiği Cennet veya Cehenneme götürülecektir. Sevab [mükâfât] ve azâb [mücâzat] herkesin yaptığı amele göre, derece derece olacaktır. Biz müslümanlar için âhiretteki en yüksek derece, Allahü teâlâya kavuşmaktır. Yoksa, yalnız Cennet taâmlarına ve hûrîlere kavuşmak değildir. Zaten, müminler dünyada her yaptıklarını Allah rızası için yaparlar. Yapılan amellerin en efdâli ihlâs ile [Allah rızası için] yapılandır. Müminler ölümü aslâ kerîh görmezler. (Allahü teâlâya bir can borcumuz var, bunu her yerde vermeye hazırız) derler. Bir hadîs-i şerîfde, (Ölüm, dostu dosta kavuşturan bir köprüdür.) buyuruldu. Pek çok din büyükleri ve Evliyâ ölümü hemen isteyerek, Allahü teâlâya, Resûlullaha ve Evliyâdan olan hocalarına ve diğer Velîlere kavuşmağı istemişlerdir. Kendilerini ölüm hastalığında gören talebelerine, (Üzülmeyiniz! Resûlullaha ve Allahü teâlâya kavuşacak bir kimse için veya bir evin bir odasından diğer odasına geçecek olan kimse için ağlanılmaz) diye nasihat buyurmuşlardır. Bu din büyüklerinin hepsi, tatlı bir tebessüm ile güler oldukları hâlde, dünyadan ayrılmışlardır.

993. (Cebrâîl aleyhisselâm bana geldi, dedi ki: Yâ Muhammed “aleyhisselâm”! İstediğin gibi yaşa, muhakkak öleceksin. İstediğini sev, muhakkak ondan ayrılacaksın. İstediğini yap, muhakkak karşılığını göreceksin.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.3 m.174; Kıymetsiz Yazılar]

994. (Mevt [ölüm]den herkes korkar. Fekat, ölüm insana fitneden hayrlıdır.) [Mektûbât-ı Ma’sûmiyye c.1 m.32; Kıymetsiz Yazılar s.375]

995. (Yüksekden düşen şehid olur.) [İngiliz Ca’sûsunun İ’tirafları s.26] (İngiliz Ca’sûsunun İ’tirafları) kitabında mütercim diyor ki: Hempherin itiraflarını türkçeye terceme ederken, aşağıdaki hâdiseyi hâtırladık: Bir lisede muallim idim. Derste, bir talebem, (Hocam, harbde ölen müslüman şehit olur mu?) dedi. (Evet olur) dedim. (Peygamber bunu haber verdi mi?) dedi. (Evet) dedim. (Denizde boğulursa da, şehit olur mu?) dedi. (Evet olur. Hem de sevabı daha çok olur) dedim. (Tayyâreden

düşerse de, şehit olur mu?) dedi. (Evet olur) dedim. (Peygamberimiz bunları da haber verdi mi?) dedi. (Evet, haber verdi) dedim. Bir kahraman edâsı ile ve gülerek, (Hocam! O zemân tayyâre var mı idi?) dedi. (Yavrum! Peygamberimizin 99 ismi var. Her bir ismi, bir güzel sıfatını bildirmektedir. Bir ismi, (Câmi'ul-kelim)dir. Çok şeyleri, bir kelime ile bildirirdi. İşte Peygamberimiz “sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem”, (Yüksekden düşen şehid olur) buyurdu) dedim. Bu cevabımı çocuk hayret ve şükrân ile karşıladı. Bunun gibi, Kur'an-ı kerimde ve hadîs-i şerîflerde, çok kelimeler ve hükmler, yâni emirler ve yasaklar vardır ki, herbiri, muhtelif mânaları bildirmektedir. Bu mânaları bulmaya ve aralarından lâzım olanı seçmeye (İctihâd) etmek denir. İctihâd yapabilmek için, derin âlim olmak lâzımdır. Bunun için, Sünnîler, câhillerin ictihâd yapmalarını yasak etmiştir. Bu, ictihâdı yasak etmek değildir. Hicretten dört asır sonra, mutlak müctehid [derin âlim] hiç yetişmediği için, ictihâd yapılmamış, ictihâd kapısı kendiliğinden kapanmıştır. Kıyâmete yakın, Îsâ aleyhisselâm gökten inecek ve Mehdî çıkacak, ictihâd yapacaklardır.

996. Zâtürrükâ’ gazvesinden sonra, bir eşkıyâ ata binmiş ve bir deveyi de yularından çekiyordu. O hâliyle Resûlullahın “sallallahü aleyhi ve sellem” huzûruna geldi. Atımın karnında ne vardır? dedi. Resûlullah, gaybı Allahü teâlâdan başkası bilmez, buyurdu. Yağmur ne zemân yağacak, dedi. Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” o öyle bir işdir ki ne zemân yağacağını Allahü teâlâ bilir, buyurdu. Adam sormağa devâm edip; yârın ne olacak, dedi. Resûlullah bana ma’lûm değildir, diye cevâb verdi. Sonra Allahü teâlâ, meâl-i şerîfi, (Kıyâmet vakti hakkındaki bilgi, ancak Allah'ın katındadır. Yağmuru (dilediği zemân, dilediği yere, dilediği mikdâr) O yağdırır. Rahîmlerde olanı o bilir. Hiç kimse yârın ne kazanacağını bilmez. Yine hiç kimse nerede öleceğini bilmez. Şübhesiz Allah, herşeyi bilendir, herşeyden haberdârdır) olan âyet-i kerîmeyi gönderdi. Sonra o kimse, yâ Muhammed! Bana şu devem senin Rabbinden dahâ sevimlidir, dedi! Resûlullah “sallallahü aleyhi ve sellem” de ona, (Rabbim cânımdan dahâ sevimli, nefsimden ve âile ferdlerimden dahâ azîzdir!) buyurdu. Sonra secdeye kapandı. Secdeden doğrulup o adama Rabbim bana haber verdi ki, senin yüzünün bir tarafında bir yara açılacak! Yüzünün eti ve derisi çürüyüp dökülecek ve sonra öleceksin, buyurdu. Kısa bir müddet sonra o kimsenin yüzünde bir yara çıkdı. O yaradan öyle pis

kokular yayılıyordu ki, halk nefret ederek yanından kaçışıyorlardı. O şahs Muhammedin söylediği doğru çıkdı diyordu. Sonunda o perîşan hâliyle ölüp gitdi. [Şevâhid-ün Nübüvve s.153]

997. (Üç nesne vardır ki, her kim onlardan kurtulursa muhakkak kurtulur. Benim vefâtım, Deccâlın ve hak üzere olan halîfenin katli.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.236]

998. (Cennet, istenmiyen, sıkıntı veren şeyler ile örtülüdür. Cehennem de, şehvetler, arzûlanan şeyler ile örtülüdür.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.239]

999. (Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretleri, yedi kimseyi, Arş-ı azîmin gölgesinde o günde gölgelendirir. O gün Arş-ı azîmin gölgesinden başka gölgelenecek yer olmaz. Yalnız Arş-ı azîmin gölgesi olur. Bunlar:
1– Âdil devlet başkanı,
2– Allahü teâlâya tâ'atde bulunarak yetişen genç,
3– Allahü Sübhânehü ve teâlâ hazretlerini tenhâlarda zikr edip ve gözlerinden Allahü teâlânın korkusundan yaş akıtan kimse,
4– Kalbi mescide bağlı olan kimse,
5– Sağ elinin verdiği sadakayı, sol elinin bilmediği kimse,
6– Birbirini Allahü teâlâ için seven iki kimse,
7– Bir cemâl sâhibi kadın [güzel kadın] kendisini da'vet etdiği zemân, ondan kaçıp, alemlerin Rabbi olan Allahü teâlâdan korkarım diyen kimse.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.498]

1000. (Yâ Alî! Bir kişinin ölüm ânında, a'zâları birbirine selâm verir. Der, esselâmü aleyke. Ben öldüm. Sen de ölsen gerek. Böylece ak tüy kara tüyüne der; ben öldüm; ya'nî ağardım. Sen de ölürsün.) [Menâkıb-ı Çihâr Yâr-i Güzîn s.340]

1001. (Kabirdekiler olmasa, şehirdekiler yanardı.) [Deylemî; Künûz-üddekâık; Kıyâmet ve Âhıret s.254] Cenâb-ı Hak, kabirdekilerin sebebi ile ve bereketleri ile, dirilere iyilikler vermektedir.